

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
معاونت حفاظت و امور اراضی
دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

**مجموعه دستورالعمل ها،
بخشنامه ها و نظرات حقوقی ممیزی اراضی
(از ابتدای مهرماه ۱۳۹۴ لغایت پایان سال ۱۳۹۷)**

تدوین کنندگان :
اکرم توفیقی، محمدحسین غفاریان
محمود سلطان نژاد

سرشناسه: توفیقی، اکرم، ۱۳۴۶ -
عنوان قراردادی: ایران. اساسنامه‌ها و آئین‌نامه‌ها
عنوان و نام پدیدآور: مجموعه دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و نظرات حقوقی و ممیزی اراضی / مولفان اکرم
توفیقی، محمدحسین غفاریان. محمود سلطانی نژاد
مشخصات نشر: تهران: عصر نوین، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۳۹۰ص: جدول.
شابک: ۱۵۰۰۰۰۰ ریال ۶-۷۳۱۵۹۹-۶۰۰-۹۷۸ :
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: اموال غیرمنقول -- ایران -- دعاوی
موضوع: Real property - Iran - Cases
موضوع: تفکیک املاک -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع: Partition - Law and legislation - Iran
موضوع: ایران. اساسنامه‌ها و آئین‌نامه‌ها
موضوع: آرای حقوقی - ایران
عنوان قراردادی: Judgments - Iran
رده بندی کنگره: KM۶۸۳
رده بندی دیویی: ۵۵۰۴۳/۳۴۶

مجموعه دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و نظرات حقوقی ممیزی اراضی

مؤلفان: اکرم توفیقی ۱۳۴۶، محمدحسین غفاریان ۱۳۵۰ محمود سلطانی نژاد سال ۱۳۵۱
شابک: ۶-۹۹-۷۳۱۵-۶۰۰-۹۷۸
ویراستار و طراح: فاطمه پارسا
چاپ اول: زمستان ۹۸
تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه
ناشر: عصر نوین
قیمت: ۱۵۰۰,۰۰۰ ریال

تمامی حقوق این اثر برای ناشر و مؤلفان محفوظ است.

آدرس: میدان ولیعصر، بلوار کشاورز، خیابان فلسطین، کوچه حجت دوست،
بن بست ضیایی، پلاک ۱، واحد ۱
تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۹۰۰۹۱-۳ فکس: ۰۲۱-۸۸۹۵۴۲۹۲

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
کاداستر.....	۱۹
ماده واحده	۵۶
نحوه پاسخگویی به استعلامات	۹۲
اراضی مستحدث و ساحلی و حریم رودخانه‌ها	۱۳
رفع تداخل ملی و موات	۱۶۳
رفع تداخل موضوع ۵۴ قانون رفع موانع تولید.....	۱۸۰
مصوبات کار گروه مرکزی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید	۲۳۹
اراضی موضوع ماده ۴ قانون ساماندهی ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری	۲۸۸
وقف.....	۳۰۳
سامانه سادا.....	۳۱۶
تعدادی مصوبات شورای فنی ممیزی اراضی	۳۳۴
سایر موارد.....	۳۵۰

موضوع: کاداستر

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادر کننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۴/۷/۱۴ - ۹۴/۵/۱۹۰۲۴	معاونت حفاظت واموراراضی	ضرورت تحویل اسناد دفترچه ای به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها	۲۰
۲	۹۴/۸/۲۰ - ۹۴/۵/۲۲۸۹۳	معاونت حفاظت واموراراضی	تک برگی نمودن اسناد مالکیت اراضی	۲۰
۳	۹۵/۴/۲۰ - ۹۵/۵/۹۵۳۷	معاونت حفاظت واموراراضی	صورتجلسه با سازمان ثبت اسناد و املاک با موضوع اصلاح هندسی نقشه‌ها و تبدیل اسناد دفترچه ای به کاداستری	۲۱
۴	۹۵/۶/۲۷ - ۹۵/۵/۱۶۲۱۰	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	معافیت سازمان از پرداخت هزینه‌های حق الثبت	۲۳
۵	۹۵/۸/۱۷ - ۹۵/۵/۲۰۹۷۳	معاونت حفاظت واموراراضی	تفاهم نامه سه جانبه در اجرای قانون جامع حدنگار (کاداستر)	۲۳
۶	۹۵/۱۰/۱۹ - ۹۵/۵/۲۶۲۸۹	معاونت حفاظت واموراراضی	دستورالعمل اعمال تغییرات حاصل از اصلاح نقشه‌ها	۲۶
۷	۹۶/۱۲/۲۷ - ۹۶/۵/۳۶۹۵۹	معاونت حفاظت واموراراضی	تحویل نقشه حدنگاری پلاک منضم به اسناد دفترچه ای به واحد ثبتی جهت اجرای حدنگاری	۲۸
۸	۹۷/۷/۸ - ۹۷/۵/۲۱۱۰۳	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	عدم ضرورت کسر سطح محدوده‌های راه‌ها، انهار، و دکل‌های برق	۲۹
۹	۹۷/۱۰/۴ - ۹۷/۵/۳۱۵۳۹	معاونت حفاظت واموراراضی	ضرورت اصلاح نام متولی اسناد مالکیت اراضی انفالی و سایر اراضی به موجب تغییرات حوزه استحفاظی یا قانون افزایش بهره‌وری از اموراراضی و یا سازمان ملی زمین بنام سازمان جنگلها و مراتع	۳۱
۱۰	۹۷/۱۰/۲۴ - ۹۷/۵/۳۴۱۱۶	معاونت حفاظت واموراراضی	ابلاغ دستورالعمل اجرایی کاداستر (موارد اصلاح شده درج شده)	۳۵
۱۱	۹۷/۱۲/۱۱ - ۹۷/۵/۴۰۱۹۶	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	ذکر مساحت و تعداد قطعات مستثنیات در اسناد تک برگی	۵۴

موضوع: ماده واحده

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادرکننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۴/۷/۱۸-۹۴/۵/۱/۱۹۲۵۷	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	چگونگی ثبت اعتراض در شهرستانهای تازه تأسیس	۵۷
۲	۹۴/۷/۲۵-۹۴/۵/۱۹۹۳۵	معاون حفاظت و امور اراضی	وضعیت دبیرخانه‌های کمیسیون ماده واحده	۵۸
۳	۹۴/۹/۹-۹۴/۵/۱/۲۴۲۱۵	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	نظریه دفتر حقوقی مربوط به پرونده‌های منجر به صدور قرار عدم استماع در شعب ویژه	۵۹
۴	۹۴/۱۰/۲۹-۹۴/۵/۱/۲۹۴۲۳	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	نحوه برخورد با آراء علیه داخل محدوده شهر و مناطق آزاد و ویژه	۶۰
۵	۹۴/۱۱/۲۰-۹۴/۵/۳۱۵۵۲	معاون حفاظت و امور اراضی	تسریع در تعیین تکلیف پرونده‌های اعتراضی دارای نقص در دبیرخانه‌های ماده واحده	۶۰
۶	۹۵/۲/۱۱-۹۵/۱/۲۸۴۷	ریاست سازمان	تعیین مرجع صالح برای رسیدگی به درخواست اشخاص	۶۱
۷	۹۵/۸/۱۲-۹۵/۵/۱/۲۰۵۷۳	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	فلوچارت فرآیند ثبت و رسیدگی به اعتراض در ماده واحده	۶۲
۸	۹۵/۸/۱۸-۹۵/۵/۱/۲۱۰۷۵	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	ارسال رأی وحدت رویه شماره ۷۵۰ مورخ ۹۵/۵/۵ هیأت عمومی دیوانعالی کشور	۶۵
۹	۹۵/۹/۱-۹۵/۱/۲۲۱۲۶	ریاست سازمان	درخصوص رأی شماره ۷۵۰ دیوانعالی کشور مربوط به زمان رسیدگی، اثبات مالکیت و تشخیص‌های جدید	۶۹
۱۰	۹۵/۱۰/۱۵-۹۵/۵/۱/۲۶۰۴۸	معاون حفاظت و امور اراضی	تأکید بر رعایت دستورالعمل آراء علیه	۷۰
۱۱	۹۵/۱۱/۲۳-۹۵/۱/۲۹۷۷۷	ریاست سازمان	درخصوص نامه معاون قضایی دیوان عالی مربوط به رأی شماره ۷۵۰ مربوط به زمان رسیدگی و اعتراض که ثبت دبیرخانه ماده واحده شده ولی رأی صادر نشده است	۷۰
۱۲	۹۵/۱۲/۸-۹۵/۱/۳۱۸۱۹	ریاست سازمان	بستن دفاتر ثبت اعتراضات ماده واحده (ویژه اعتراضات اشخاص)	۷۲
۱۳	۹۶/۷/۴-۹۶/۵/۱/۱۸۷۳۰	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	جانمایی آراء قطعی بر روی نقشه تفکیک انفال	۷۸

۷۸	نکاتی درخصوص رسیدگی به پرونده‌های کمیسیون ماده واحده	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۹/۲۹-۹۶/۵۱/۲۶۹۸۲	۱۴
۷۹	نامه معاون قضایی دیوانعالی مربوطه لازم‌الاتباع بودن رأی وحدت رویه ۷۵۰ دیوانعالی برای شعب دیوانعالی، دادگاه‌ها و سایر مراجع	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۶/۱۱/۲۸-۹۶/۵/۳۲۸۱۳	۱۵
۸۱	الزام حضور و امضاء صورتجلسه توسط اعضاء کمیسیون ماده واحده مربوط به قرار رد اعتراض	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۱۲/۶-۹۶/۵۱/۳۳۵۷۰	۱۶
۸۲	قبل از تنظیم فرم شماره ۵ موضوع در کمیته فنی ممیزی استان مطرح و رسیدگی	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۱۲/۱۶-۹۶/۵۱/۳۵۱۴۲	۱۷
۸۲	دعوت از نمایندگان سایر ارگانهای ذیربط در جلسات هیأت ماده واحده	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۶/۴-۹۷/۵۱/۱۶۲۸۷	۱۸
۸۳	اشخاص نمی‌توانند ادعایی خارج از محدوده تعیین شده نقشه تأیید شده کارگروه رفع تداخل داشته باشند	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۷/۱۰-۹۷/۵۱/۲۱۴۰۵	۱۹
۸۴	نحوه اقدام در خصوص آراء علیه صادره ماده واحده یا شعب ویژه مربوط به عرصه‌های تحویل و تحول شده حریم شهرها	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۷/۱۴-۹۷/۵۱/۲۱۷۰۶	۲۰
۸۵	مدت زمان تعیین تکلیف آراء علیه سنواتی کمیسیون ماده واحده	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۱۱/۹-۹۷/۵۱/۳۶۱۳۵	۲۱
۸۸	جانمایی نقشه بر روی متن آراء ماده واحده	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۱۱/۲۸-۹۷/۵۱/۳۸۳۱۳	۲۲

موضوع: پاسخگویی به استعلامات

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادرکننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۴/۷/۲۰-۹۴/۵/۱۹۵۱۰	معاون حفاظت و امور اراضی	ارائه پاسخ در موعد مناسب به مراجع استعلام شونده (یک ماه)	۹۴
۲	۹۶/۲/۹-۹۶/۱/۲۶۰۶	ریاست سازمان	دستورالعمل اصلاحی نحوه پاسخگویی به استعلامات	۹۴
۳	۹۶/۴/۳-۹۶/۱/۸۳۷۳	ریاست سازمان	امکان پذیر بودن پاسخگویی به استعلام به سازمان نظام مهندسی درخصوص ماده ۱۱ دستورالعمل اجرایی ماده ۵ قانون نظام دامپروری کشور	۱۲۱

۱۲۱	واگذاری خدمات استعلام اراضی از طریق دفاتر پیشخوان دولت	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۵/۴-۹۶/۵۱/۱۱۸۸۰	۴
۱۲۵	تأیید نقشه بعنوان ضمیمه و پیوست نامه استعلام از سوی مرجع مستعلم	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۶/۶-۹۶/۵۱/۱۵۵۰۰	۵
۱۲۵	نظارت ویژه بر سامانه سامط	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۷/۲-۹۶/۵۱/۱۸۳۱۱	۶
۱۲۶	تعرفه خدمات سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور حداکثر ۵۰۰هزارریال	دفتر بررسی قیمت سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان	۹۸/۸/۶-۲۷۰/۹۶/۳۲۲۸۳	۷
۱۲۷	بلامانع بودن انجام خدمت استعلام از طریق دفاتر پیشخوان	دفتر فناوری اطلاعات و ارتباطات و تحول اداری	۹۶/۹/۲۰-۹۶/۲۱/۲۶۰۷۳	۸
۱۲۸	شماره حساب جهت واریز حق فنی پاسخگویی به استعلام	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۶/۹/۲۵-۹۶/۵/۲۶۳۳۵	۹
۱۳۰	هر تعداد پاسخ به استعلام در یک پلاک هزینه یک فقره استعلام می‌بایست توسط دفاتر پیشخوان از متقاضی اخذ گردد	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۱۰/۲۶-۹۶/۵۱/۲۹۸۹۴	۱۰
۱۳۰	هرگونه پاسخگویی به استعلام براساس دستورالعمل اصلاحی و صرفاً از طریق دفاتر پیشخوان دولت	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۳/۹-۹۷/۵۱/۵۷۱۵	۱۱
۱۳۱	تعرفه‌های ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی برای سال ۹۷	وزیر جهادکشاورزی	۹۷/۳/۳۱-۰۲۰/۵۹۹۷	۱۲
۱۳۳	جدول فرآیند صدور پاسخ سامانه سامط	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۷/۱-۹۷/۵۱/۲۰۰۸۳	۱۳
۱۳۵	عدم الزام درج شماره پلاک فرعی در فرمهای پاسخگویی به استعلامات	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۷/۷-۹۷/۵۱/۲۰۸۸۱	۱۴

موضوع: اراضی مستحدث ساحلی و بستر و حریم رودخانه ها

صفحه	موضوع بخشنامه	مرجع صادرکننده بخشنامه	شماره و تاریخ	ردیف
۱۳۸	مالکیت و تخلفات در بستر و حریم رودخانه ها	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۴/۷/۲-۹۴/۵۱/۱۷۶۸۶	۱
۱۳۸	نحوه صدور سند بستر رودخانه‌های دائمی توسط ثبت	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۴/۷/۱۹-۹۴/۵/۱۹۴۲۰	۲

۱۴۱	دستورالعمل اجرای مقررات اراضی مستحدث و ساحلی	ریاست سازمان	۹۴/۱۲/۱۶-۹۴/۳۴۷۶۹۱	۳
۱۴۵	پیاده سازی حریم تالابها و مدیریت استقرار کاربریها	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۵/۳/۱۶-۹۵/۵/۶۱۴۹	۴
۱۴۹	توافقنامه همکاری فی مابین سازمان متبوع و معاونت امور آب و آبفای وزارت نیرو	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۵/۵/۱۷-۹۵/۵/۱۲۴۳۶	۵
۱۵۰	ارسال برگ تشخیص اراضی ساحلی	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۵/۵/۱۸-۹۵/۵/۱۲۴۸۵	۶
۱۵۳	صورتجلسه اجرای طرحهای شرکت آب منطقه ای در بستر رودخانه ها	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۵/۸/۱۸-۹۵/۵/۲۱۰۷۴	۷
۱۵۴	پیش نویس آئین نامه اجرای ماده ۱۴ قانون اراضی مستحدث ساحلی	ریاست سازمان	۹۵/۱۰/۱۱-۹۵/۱/۲۵۳۶۹	۸
۱۵۸	درخصوص عدم مالکیت در حریم برای وزارت نیرو	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۷/۳/۳۰-۹۷/۵/۷۵۵۷	۹
۱۵۹	صورتجلسه مورخ ۹۷/۴/۱۹ رودخانههای دائمی و حرائم آن	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۷/۴/۲۵-۹۷/۵/۱۰۶۸۲	۱۰
۱۶۰	حاکم بودن و اعتبار قانون اراضی مستحدث ساحلی (۵۴/۴/۲۰)	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۱۰/۲۲-۹۷/۵/۳۳۸۴۱	۱۱
۱۶۰	حریم قسمتی از اراضی ساحلی دریای خزر	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۷/۷/۱۵-۹۷/۵/۲۱۹۲۵	۱۲

موضوع: اراضی موات شامل رفع تداخل، اخذ سند، تبدیل سند

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادرکننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۵/۳/۲۰-۹۵/۵/۶۷۵۰	معاونت حفاظت و امور اراضی	نحوه بررسی تداخل اجرای مقررات اراضی ملی و موات	۱۶۴
۲	۹۵/۶/۲۴-۹۵/۱/۱۶۱۱۷	ریاست سازمان	دستورالعمل رفع تداخل اراضی موات با اجرای قانون ملی شدن	۱۶۵
۳	۹۵/۸/۹-۹۵/۵/۲۰۰۷۰	معاونت حفاظت و امور اراضی	مورد قبول بودن تصمیم قطعی دستورالعمل رفع تداخل اراضی ملی و موات قبلی	۱۷۰
۴	۹۵/۱۰/۲۳-۹۵/۵/۲۶۷۵۱	معاونت حفاظت و امور اراضی	نحوه اقدام اراضی موات که در مرجع قضایی تحت رسیدگی می باشد	۱۷۱

۱۷۳	همکاری مدیریت اموراراضی در ارائه مدارک، مستندات و اطلاعات موردنیاز اراضی موات برای اخذ سند	ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۵/۱۲/۱۴-۹۵/۵۱/۳۲۸۰۹	۵
۱۷۴	همکاری مدیریت اموراراضی در اخذ سند مالکیت اراضی موات در راستای تفکیک وظایف صورتجلسه	ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۱۲/۲۶-۹۶/۵۱/۳۶۸۰۲	۶
۱۷۵	اصلاح تغییر نام اسناد مالکیت اراضی موات از اموراراضی به سازمان	معاونت حفاظت و اموراراضی	۹۷/۴/۱۱-۹۷/۵/۹۱۱۳	۷
۱۷۷	تغییر نام اسناد بنام جهادکشاورزی و اموراراضی بنام سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور	معاونت حفاظت و اموراراضی	۹۷/۹/۲۸-۹۷/۵/۳۰۷۵۵	۸

موضوع: رفع تداخل ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادرکننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۴/۲/۱	مجلس شورای اسلامی	مواد ۴۵ و ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور	۱۸۱
۲	۹۴/۴/۷	هیأت وزیران	آئین نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور	۱۸۱
۳	۹۴/۶/۹-۹۴/۵/۱۵۰۵۷	معاون حفاظت و اموراراضی	نقشه‌های اجرای مقررات موضوع ماده ۵۴ (نقشه تجمیعی)	۱۸۵
۴	۹۴/۱۰/۱۵-۰۲۰/۳۱۰۱۳	وزیر جهادکشاورزی	شیوه‌نامه اجرایی رفع تداخلات ناشی از قوانین و مقررات موازی	۱۸۶
۵	۹۵/۵/۴-۵۳/۰۲۰/۲۷۱۳۷۹	رئیس سازمان جنگلها مراتع آبخیزداری کشور رئیس سازمان اموراراضی	ارسال نمودار اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید	۲۱۱
۶	۹۵/۵/۵-۹۵/۵/۱۱۳۹۸	معاون حفاظت و اموراراضی	پلاکهای فاقد اجرای مراحل سه گانه اصلاحات ارضی و یا پلاکها کلا مستثنیات مشمول اجرای مقررات موازی نبوده	۲۱۴
۷	۹۵/۷/۱۰-۹۵/۱/۱۷۴۳۶	ریاست سازمان	ارسال لیست پلاکهای دارای اعتراض در ماده واحده به دبیرخانه کارگروه شهرستانی رفع تداخل	۲۱۶

۲۱۶	رعایت دقیق موارد ذکر شده در نامه از قبیل نظارت مستندسازی، نقشه دارای مختصات utm و ... در اجرای رفع تداخلات	ریاست سازمان	۹۵/۷/۱۲-۹۵/۱/۱۷۷۸۷	۸
۲۱۷	جمعبندی ابهامات و پیشنهادات مربوط به روند اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید	رئیس سازمان جنگلها مراتع آبخیزداری کشور رئیس سازمان امور اراضی	۹۵/۱۰/۴-۵۳/۰۲۰/۲۸۴۶۷۶	۹
۲۲۰	دو فقره تفاهم نامه با سازمان امور اراضی در خصوص چگونگی اصول حقوق دولت در اراضی مازاد بر مساحت در قرارها و فرآیند تهیه نقشه‌های حدنگاری و نقشه‌های تجمیعی و اصلاحی	معاون حفاظت وامور اراضی	۹۶/۸/۱-۹۶/۵/۲۱۳۱۵	۱۰
۲۲۳	مخالفت سازمان با تغییر و خروج عرصه‌های جنگلی از اراضی ملی به غیرملی در کارگروه رفع تداخل موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع	معاون حفاظت وامور اراضی	۹۶/۸/۹-۹۶/۵/۲۲۳۲۸	۱۱
۲۲۴	شیوه‌نامه اصلاحی رفع تداخلات ناشی از قوانین و مقررات موازی	وزیر جهاد کشاورزی	۹۷/۵/۷-۰۲۰/۸۵۷۶	۱۲
۲۳۷	سؤالات مربوط به شیوه‌نامه اصلاحی	دفتر ممیزی و حدنگاری	۹۷/۸/۹-۹۷/۵/۱/۲۴۹۰۶	۱۳
۲۴۲	مصوبات کارگروه مرکزی رفع تداخل از سال ۹۴ الی پایان سال ۹۷	کارگروه مرکزی رفع تداخل	۹۴ الی ۹۷	۱۴

موضوع: ماده ۴ قانون ساماندهی و ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادر کننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۴/۸/۴ - ۹۷/۵/۲۰۸۲۳	معاون حفاظت و امور اراضی	ضوابط و شرایط انتقال اراضی و اسناد مالکیت اراضی ملی و دولتی به بنیاد مسکن	۲۹۰
۲	۹۴/۸/۹ - ۹۴/۵/۲۱۱۸۰	معاون حفاظت و امور اراضی	توافق نامه فی‌مابین با سازمان ملی زمین و مسکن در خصوص اراضی داخل و خارج و شهرها	۲۹۲
۳	۹۶/۴/۱۴ - ۹۶/۱/۹۴۶۰	ریاست سازمان	شیوه‌نامه ماده ۱۵ آئین نامه اجرای ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری	۲۹۴
۴	۹۶/۶/۸ - ۹۶/۱/۱۵۹۱۰	ریاست سازمان	بلاثر بودن تفاهم نامه ۹۴/۸/۴ با سازمان ملی زمین و مسکن و شهرسازی	۲۹۸

۲۹۸	نحوه محاسبه حقوق عرفی بهره برداران (ضریب K) برای بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	معاون حفاظت و امور اراضی	۹۶/۸/۳-۹۶/۵/۲۱۵۴۶	۵
۳۰۰	جانمایی اراضی واگذاری و اراضی تغییر نمایندگی به بنیاد مسکن بر روی نقشه اجرای قانون	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۱۰/۲۳-۹۶/۵/۱۲۹۵۰۴	۶
۳۰۰	درخواست بنیاد مسکن می‌بایست به انضمام نقشه دارای مختصات جغرافیایی باشد	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۷/۲/۳-۹۷/۵/۱۱۷۹۷	۷

موضوع: وقف

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادر کننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۵/۲/۲۸-۹۵/۵/۱۴۷۵۷	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	نحوه صدور سند مالکیت جهت حریم موقوفات و اراضی احیا شده قبل از سال ۱۳۶۵	۳۰۴
۲	۹۵/۵/۴ - ۹۵/۵/۱۱۲۷۰	معاونت حفاظت و امور اراضی	رعایت چارچوب دستورالعمل اجرایی مشترک	۳۰۴
۳	۹۵/۸/۹-۹۵/۵/۲۰۱۴۴	معاونت حفاظت و امور اراضی	در خصوص امامزادگان	۳۰۵
۴	۹۵/۸/۲۳-۹۵/۵/۲۱۴۶۳	معاونت حفاظت و امور اراضی	ارسال صورتجلسه مشترک سه جانبه	۳۰۶
۵	۹۵/۱۱/۱۱-۹۵/م/۰۰۱۰/۲۱۴۵۷	مدیرکل حوزه ریاست	کان لم یکن اعلام نمودن بخشنامه ۹۱/۱۰/۱۰-۹۱/۵/۵۸۶۸۹	۳۰۸
۶	۹۶/۳/۱۳-۹۶/۲۲۳۵۹	معاون اوقافی حقوقی سازمان اوقاف	ابلاغ اصلاح آئین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه	۳۰۹
۷	۹۶/۶/۲۰-۹۶/۵/۱۶۹۷۰	معاونت حفاظت و امور اراضی	اصلاح تبصره ۳ ماده ۲۱ الحاقی آئین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و .. و اراضی موقوفه	۳۱۱
۸	۹۶/۸/۳-۹۶/۷۳۸۲۴۷	معاون حفاظت و امور اراضی معاون اوقاف و حقوقی	ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده ۲۲ آئین نامه اصلاحی قانون ابطال اسناد و ... و اراضی موقوفه	۳۱۲

موضوع: سامانه سادا

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادر کننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۵/۳/۳۰-۹۵/۲۴/۷۵۳۷	امور مالی	بار مالی اجرای سامانه جامع اطلاعات اموال غیرمنقول دستگاههای اجرایی (سادا)	۳۲۰
۲	۹۵/۳/۹-۹۵/۲۴/۵۶۷۳	امور مالی	مستندسازی اموال غیرمنقول فاقد سند مالکیت	۳۱۷
۳	۹۵/۴/۱-۵۱/۵۶۷۲۷	اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار	ورود و ثبت اطلاعات اموال غیرمنقول کلیه دستگاههای اجرایی مشمول ماده ۵	۳۲۱
۴	۹۵/۵/۴-۵۱/۷۹۰۰۳	اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار	ورود اطلاعات انفال تحت مدیریت سازمان متبوع در سامانه سادا	۳۲۲
۵	۹۵/۶/۳-۹۵/۲۴/۱۴۱۳۰	امور مالی	اجرای سامانه سادا مربوط به اموال و انفال	۳۲۳
۶	۹۵/۶/۲۴-۳۱/۱۲۰۲۰۶	امور مالی	لزوم ثبت اطلاعات املاک غیرمنقول در سامانه سادا	۳۲۳
۷	۹۵/۱۰/۳-۹۵/۲۴/۲۴۶۲۹	امور مالی	خارج نمودن ثبت کدپستی از حالت اجباری برای ورود اطلاعات انفال در سامانه سادا	۳۲۴
۸	۹۵/۱۱/۳۰-۹۵/۵/۳۰۷۸۹	معاون حفاظت واموراراضی	برابر قانون بودجه سال ۹۵ سازمان تعهدی جهت ورود اطلاعات انفال در سامانه سادا ندارد	۳۲۷
۹	۹۵/۱۲/۲۳-۹۵/۵/۳۴۸۳۶	معاون حفاظت واموراراضی	عدم مستندسازی کلیه عرصه‌های چهارگانه جنگلهای دست کاشت و ... و عدم منافات عرصه‌های مذکور با سامانه سادا	۳۲۷
۱۰	۹۶/۸/۷-۹۶/۵/۲۱۸۹۱	معاون حفاظت واموراراضی	استثنای انفال در سیستم سادا	۳۲۸
۱۱	۹۶/۷/۱۵-۹۶/۵/۱۹۴۳۳	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	انجام سایر خدمات تا اطلاع ثانوی باتوجه به زمان بر بودن ثبت اطلاعات انفالی	۳۲۹
۱۲	۹۷/۲/۳۰-۹۷/۵/۴۳۱۶	معاون حفاظت واموراراضی	استنادات قانونی مبنی بر اینکه انفال بعنوان اموال غیرمنقول قلمداد نمی گردد	۳۲۹
۱۳	۹۷/۲/۳۱-۹۷/۲۴/۴۴۲۰	امور مالی	ضرورت ثبت اموال غیرمنقول و انفال در سامانه سادا	۳۳۰

موضوع: مصوبات شورای فنی ممیزی سازمان

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادرکننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۴/۷/۲۵-۶	اعضای شورای فنی ممیزی	پلاک ثبت سازمانی و یا دولتی	۳۳۵
۲	۹۵/۶/۱۷	اعضای شورای فنی ممیزی	بلامانع بودن بهره‌برداری از بستر رودخانه‌های دائمی طبیعی توسط وزرات نیرو	۳۳۷
۳	۹۵/۹/۲۹-۱۷	اعضای شورای فنی ممیزی	موضوع ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری	۳۳۹
۴	۹۶/۶/۲۶	اعضای شورای فنی ممیزی	مراتب بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون)	۳۴۲
۵	بدون تاریخ	اعضای شورای فنی ممیزی	مراتب بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون)	۳۴۴
۶	۹۷/۴/۱۶-۶	اعضای شورای فنی ممیزی	عرصه ای که براساس نحوه عمل فرم ۵ ماده واحد ملی اعلام گردیده و چندین گواهی مستثنیات بر روی عرصه صادر گردید.	۳۴۵
۷	۹۷-۱۵	اعضای شورای فنی ممیزی	اراضی مستحدث دریای خزر که دارای سابقه ثبتی بنام رضاشاه پهلوی و نوادگان وی می‌باشد.	۳۴۷

موضوع: سایر موارد

ردیف	شماره و تاریخ	مرجع صادرکننده بخشنامه	موضوع بخشنامه	صفحه
۱	۹۴/۷/۱۵-۹۴/۵/۱۹۱۴۹	معاونت حفاظت و امور اراضی	نحوه دریافت و درخواست اسناد اراضی ملی برای تفکیک یا انتقال از طریق مدیران کل	۳۵۱
۲	۹۴/۷/۱-۹۴/۵/۱۷۶۰۶	معاونت حفاظت و امور اراضی	حذف عبارت از لحاظ مالکیت بر منابع و اراضی ملی و دولتی در مناطق چهارگانه	۳۵۲
۳	۹۴/۷/۲۸-۹۴/۵/۲۰۴۷۷	معاونت حفاظت و امور اراضی	ارسال آئین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون ح و ب	۳۵۴
۴	۹۴/۷/۲۸-۹۴/۵/۲۰۴۷۶	معاونت حفاظت و امور اراضی	دراختیار دادن نقشه اجرای مقررات پلاکها (مناطق چهارگانه به محیط زیست)	۳۵۳

۳۶۷	نحوه اقدام اصلاحیه آئین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۳۳	ریاست سازمان	۹۴/۹/۱۰ - ۹۴/۱/۲۴۴۵۶	۵
۳۶۸	نیابت قضایی مناطق چهارگانه به محیط زیست	معاونت حفاظت و امور اراضی	۹۴/۱۰/۵ - ۹۴/۵/۲۶۶۶۵	۶
۳۷۰	تأکید بر رعایت کامل مجموعه بخشنامه‌ها و دستورالعملها و سایر وظایف مرتبط با دفتر ممیزی	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۴/۱۰/۲۷ - ۹۴/۵/۱۲۹۰۴۵	۷
۳۷۲	اعلام آمادگی دفتر مهندسی و مطالعات برای ارائه خدمات با عکس هوایی ارتوشده	معاونت حفاظت و امور اراضی	۹۵/۴/۲۹ - ۹۵/۵/۱۰۷۲۱	۸
۳۷۵	نحوه محاسبه خسارات در اراضی ملی حریم راهها و جاده‌های مواصلاتی	معاونت حفاظت و امور اراضی	۹۵/۵/۲۰ - ۹۷/۵/۱۲۶۹۷	۹
۳۷۶	رفع تصرف عدوانی و اعاده وضع اراضی تصرفی به حال سابق	معاونت حفاظت و امور اراضی	۹۵/۷/۱۱ - ۹۵/۵/۱۷۷۴۷	۱۰
۳۷۹	پاسخ به سؤالات مطروحه در گردهمایی معاونین حفاظت و امور اراضی	معاونت حفاظت و امور اراضی	۹۵/۱۱/۲۰ - ۹۵/۵/۲۹۶۴۵	۱۱
۳۸۲	صورتحلسه نحوه خرید و تفسیر عکسهای هوایی و تصاویر ماهواره ای	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	۹۶/۹/۲۲ - ۹۶/۵/۱۲۶۲۵۶	۱۲
۳۸۳	نحوه تخصیص اراضی ملی و دولتی جهت حفر چاه و احداث استخر ذخیره آب	دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی	۹۷/۲/۹ - ۹۷/۵/۲۴۴۹۲	۱۳
۳۸۵س	شرایط تحویل و تحول مناطق چهارگانه محیط زیست	معاون حفاظت وامور اراضی	۹۷/۵/۳۰ - ۹۷/۵/۱۵۸۹۱	۱۴

مقدمه

بدون شک تثبیت مالکیت دولت، تثبیت مالکیت سایرین را به همراه خواهد داشت. ممیزی اراضی پایه و اساس کلیه فعالیتهای سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور است. تشخیص اصولی براساس مستندات فنی و قانونی اولین گام در اجرای وظیفه است که از تاریخ ۱۴۳۱/۰۱/۷۲ (قانون ملی شدن جنگلها و مراتع کشور) بر عهده سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور گذاشته شده و همچنان ادامه دارد. در انجام این مأموریت مهم به موازات تثبیت مالکیت دولت، رعایت حقوق مردم در تمام بخشنامهها و دستورالعملها و ... مورد تأیید و تأکید گردیده است. این مجموعه که شامل اطلاعات طبقه بندی شده برای کلیه مأموریتهای سازمان در بخش زمین می باشد تلاش دارد تا در اجرای وظیفه برای کارشناسان و مدیران بخش اجرا مفید و موثر واقع گردد.

از مدیرکل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری جناب آقای مهندس اکرم توفیقی و جناب آقای مهندس محمدحسین غفاریان کارشناس مجرب دفتر ممیزی و حدنگاری بابت این اقدام موثر تشکر و قدردانی می نمایم.

بهمن افراسیابی
معاون حفاظت و امور اراضی

کاداستر

شماره: ۹۴/۵/۱۹۰۲۴

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۱۴

جناب آقای قربان پور
مدیر کل محترم اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصاد و دارایی
موضوع: ضرورت تحویل اسناد دفترچه ای به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری
استان ها

سلام علیکم

با احترام پیرو مذاکرات جلسه مورخ دوشنبه ۹۴/۷/۶ و توافق انجام شده بنا به ضرورت تحویل اسناد دفترچه ای به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان، لطفاً دستور فرمایید به منظور تسریع در اقدامات اجرایی تبدیل اسناد دفترچه ای به تک برگی، ادارات کل دارائی استان نسبت به تحویل اسناد مذکور به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان اقدام تا پس از اخذ اسناد تک برگی اسناد مربوطه نیز اعاده گردد.
 دستور تسریع در اقدامات با یسته مزید امتنان خواهد بود.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

اداره کل املاک دولتی جهت استحضار و دستور همکاری واحدهای تابع استانی.

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها برای اطلاع و پیگیری لازم.

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل ممیزی و حدنگاری اراضی جهت پیگیری لازم.

شماره: ۹۴/۵/۲۲۸۹۳

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۲۵

مدیران کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها
موضوع: تک برگی نمودن اسناد مالکیت اراضی

سلام علیکم؛

احتراماً، به پیوست تصویر نامه شماره ۵۱/۱۴۶۷۶۰ مورخ ۹۴/۸/۱۶ مدیر کل محترم وزارت امور اقتصادی و دارایی موضوع تک برگی نمودن اسناد مالکیت اراضی برای استحضار و بهره‌برداری و اقدام مشابه ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

جناب آقای منوچهر سردار ی مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

جناب آقای بهمن افراسیابی مدیر کل دفتر حفاظت و حمایت منابع طبیعی

شماره: ۵۱/۱۴۶۷۶۰

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۱۶

جناب آقای کریمی

نماینده محترم وزیر و مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان چهارمحال و بختیاری

با سلام

عطف به نامه شماره ۱۲۵/۹۴//۱۲۰/۲۵۷۷ مورخ ۹۴/۶/۱۵ در خصوص اسناد مالکیت اراضی انفال خواهشمند است مقرر فرمایید اسناد مالکیت مورد نظر را پس از ثبت خروج در سیستم واحد ثبتی مربوطه ارسال و پس از تک برگی نمودن آنها مجدداً جهت نگهداری در خزانه به اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان اعاده نمایند بدیهی است در خصوص اسناد مالکیت مربوطه به اراضی انفال نیازی به صدور گواهی بند (د) نمی باشد.

فریدون قربان پور

مدیر کل

رونوشت: جناب آقای منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور جهت استحضار. اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان چهارمحال و بختیاری جهت اطلاع و اقدام لازم

شماره: ۹۵/۵/۹۵۳۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۴/۲۰

مدیران محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها

موضوع: ارسال صورتجلسه با سازمان ثبت اسناد و املاک

سلام علیکم؛

احتراماً با عنایت به موانع و مشکلات موجود در اصلاح هندسی نقشه‌های رقومی و تبدیل اسناد دفترچه ای به کاداستری، جلسه ای با مسئولین محترم سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برگزار گردید که صورتجلسه مربوطه جهت استحضار و بهره‌برداری لازم ارسال می‌کردند. بدیهی است نتایج پیگیری مصوبات متعاقباً ارسال خواهد شد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

بسمه تعالی

صورت جلسه اولین جلسه کارگروه مشترک ستادی سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در سال ۵۹

محل جلسه: معاونت املاک و کاداستر تاریخ: ۹۵/۳/۲۳ ساعت ۱۰ الی ۱

حاضرین :

جناب آقای سعید زرنندی معاون املاک و کاداستر سازمان ثبت و اسناد و املاک
 جناب آقای منصور معاون محترم سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور
 جناب آقای توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری سازمان جنگلها و آبخیزداری کشور
 جناب آقای معماری معاون حدنگاری دفتر ممیزی و حدنگاری سازمان جنگلها و آبخیزداری
 جناب آقای تفقیدی مدیرکل امور املاک دولتی

دستور جلسه:

- ۱- بررسی نحوه تعامل دو سازمان در ارائه باقیمانده اطلاعات نقشه‌های رقومی و صدور اسناد مالکیت باقیمانده اراضی ملی
- ۲- بررسی موانع و چالش‌ها پیش رو در اصلاح هندسی نقشه‌های رقومی و تبدیل اسناد مالکیت دفترچه‌ای به کاداستری

تصمیمات اتخاذ شده :

- ۱ - مقرر شد نسبت به برگزاری جلسات کارگروه ستادی به صورت ماهانه و به منظور بررسی مشکلات پیش روی واحدهای استانی در نحوه اخذ اطلاعات رقومی و اصلاح هندسی نقشه‌های دریافتی.
- ۲ - مقرر شد به منظور تسریع در اصلاح هندسی نقشه‌های رقومی و تبدیل اسناد مالکیت دفترچه‌ای به کاداستری و به منظور رفع چالش‌های پیش‌رو اعم از اضافه و کاهش مساحت تداخلات و تعارضات احتمالی و... پیش‌نویس دستورالعملی در اولین جلسه کارگروه مشترک ستادی تهیه تا پس از تایید معاونت‌های دو مجموعه جهت اجرا به واحدهای استانی ابلاغ گردد.
- ۳ - به منظور هماهنگی بیشتر در بررسی روند برنامه عملیاتی دو سازمان برنامه همکاری مشترک دو سازمان به صورت سالیانه با آیتم‌های: صدور اسناد مالکیت کاداستری، اصلاح هندسی نقشه‌های رقومی و تحویل نقشه‌های رقومی شده اراضی ملی تهیه و مبنای پیگیری دو سازمان قرار گیرد. و گزارشی از عملکرد سه ماهه مورد نظر به منظور یکسان سازی اطلاعات از طریق اداره کل کاداستر به سازمان جنگلها تحویل گردد.

شماره: ۹۵/۵۱/۱۶۲۱۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۶/۲۷

**مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع معافیت از پرداخت هزینه های حق الثبت**

با سلام و احترام؛

به پیوست نامه شماره ۹۵/۱۱۵۱۳۰-۹۵/۶/۲-مدیرکل محترم املاک دولتی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مبنی بر معافیت سازمان متبوع از پرداخت هزینه های حق الثبت جهت بهره برداری ارسال می گردد.

اکرم توفیقی

مدیر کل دفتر ممیزی و حتی نگاری اراضی

شماره: ۹۵/۱۱۵۱۳۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۶/۰۲

جناب آقای توفیقی

**مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری
کشور**

سلام علیکم؛

با احترام، بازگشت به نامه شماره ۹۵/۱۵/۱۳۶۳۳ مورخ ۹۵/۵/۳۰ در خصوص نحوه وصول حق الثبت اراضی ملی به استحضار می رساند:

با عنایت به مستندات قانونی از جمله ماده اول قانون معافیت اداری دولتی مصوب ۳۴/۵/۱۰ و همچنین بندهای ۶۵۴ و ۹۵۴ مجموعه بخشنامه های ثبتی در خصوص معافیت آن سازمان از حق الثبت تصریح گردیده علی ایحال برابر مستندات قانونی اخیرالذکر، از واحد ثبتی مربوطه پیگیری لازم به عمل آید و از نتیجه این اداره کل را مطلع فرمایند.

تفقدی

مدیر کل امور املاک دولتی

شماره: ۹۵/۵/۲۰۹۷۳

تاریخ: ۹۵/۸/۱۷

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها

موضوع: ارسال تفاهم نامه سه جانبه در اجرای قانون جامع حدنگار (کاداستر)

سلام علیکم،

احتراماً، به پیوست تصویرنامه شماره ۹۵/۵۸۲۳ - ۹۵/۸/۵ معاونت محترم برنامه ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی منضم به تفاهم نامه فی مابین آن معاونت، سازمان متبوع و سازمان امور اراضی که در

راستای اجرای قانون جامع حدنگار (کاداستر) و به منظور جلوگیری از تداخل فعالیت ها، وحدت رویه در تثبیت مالکیت دولت و افزایش بهره وری به امضاء رسیده است، جهت استحضار و بهره‌برداری لازم ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای مصطفی کیاکجوری معاون برنامہ ریزی توسعه مدیریت و منابع برای استحضار و دستور اقدام لازم.

جناب آقای منوچهر سرداری مدیر کل استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی برای ملاحظه و بهره‌برداری .

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی برای ملاحظه و بهره‌برداری .

جناب آقای بهمن افراسیابی مدیرکل دفتر حفاظت و حمایت منابع طبیعی برای ملاحظه و بهره‌برداری .

جناب آقای رضا بیانی مدیرکل دفتر مهندسی ومطالعات و دبیر کمیسیون راهبری مطالعات برای اطلاع و اقدام لازم در خصوص موارد مرتبط .

جناب آقای نورالله کوچ پی ده سرپرست دفتر فناوری اطلاعات. ارتباطات و تحول اداری برای اطلاع و اقدام لازم در خصوص موارد مرتبط

شماره: ۹۵/۵۸۲۳

تاریخ: ۹۵/۸/۵

جناب آقای مهندس جلالی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

جناب آقای مهندس اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی کشور

با سلام و احترام؛

نظر به اهمیت و ضرورت انسجام و وحدت رویه در تثبیت مالکیت دولت صیانت از اراضی ملی و دولتی، ساماندهی حدود اراضی و محدوده بهره‌برداری‌های کشاورزی با استفاده از داده‌های مکانی، به پیوست تفاهم نامه مربوطه جهت اجرا ابلاغ می‌گردد. مقتضی است به منظور هماهنگی و جلوگیری از تداخل فعالیت‌ها، و اقدامات لازم به نحو شایسته وفق مفاد تفاهم نامه مزبور معمول گردد.

عبدالمهدی بخشنده

معاون وزیر

باسمه تعالی

در اجرای قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور مصوبه ۱۳۹۳/۱۱/۲۱ در خصوص اجرای کاداستر اراضی ملی، دولتی و اراضی کشاورزی، این تفاهم‌نامه فی‌مابین معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی و سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان امور اراضی کشور به منظور هماهنگی، جلوگیری از تداخل فعالیت‌ها و ایجاد وحدت رویه در تثبیت مالکیت دولتی، و حفظ حراست و صیانت از اراضی ملی و دولتی و ساماندهی محدوده اراضی کشاورزی و محدوده مالکین و بهره‌برداران و نوع بهره‌برداری از عرصه و اعیان با استفاده از داده‌های مکانی برای مدیریت و برنامه ریزی جامع و افزایش بهره وری تنظیم و به امضا رسیده است:

الف) اقدامات سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور:

۱- تهیه نقشه‌های حدنگاری اراضی ملی و دولتی و ایجاد لایه‌های اطلاعاتی مطابق دستورالعمل اجرای کاداستر اراضی ملی و دولتی ابلاغی به شماره ۹۵/۵/۱۶۳۳۱ مورخ ۱۳۹۵/۵/۴۲ سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور.

۲- تهیه نقشه‌های حدنگاری محدوده (مرز) مستثنیات قانونی واقع در پلاک ثبتی به استناد سوابق اجرایی مقررات ملی شدن.

۱-۲ در مورد پلاکهای که کمیسیون رفع تداخل موضوع ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید اتخاذ تصمیم نموده است مصوبه کمیسیون مزبور ملاک تعیین مرز اراضی ملی و مستثنیات می‌باشد.

۳- ایجاد امکان اتصال پایگاه داده‌های موجود سازمان با پایگاه مرکزی مستقر در معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی و بارگذاری داده‌های تولید شده در پایگاه داده‌های مذکور جهت استفاده مشترک از داده‌ها.

ب) اقدامات سازمان امور اراضی کشور:

۱- تهیه نقشه‌های حدنگاری اراضی کشاورزی در محدوده لایه مستثنیات تولید شده توسط سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری و اراضی واگذاری در اجرای قوانین و مقررات ذیربط و تطبیق مکانی با سوابق واگذاری و اراضی تحت تصرف مورد بهره‌برداری فعالیت‌های کشاورزی در خارج از مستثنیات قانونی شدن.

۱-۱ در مورد پلاک‌هایی که کمیسیون رفع تداخل موضوع ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید اتخاذ تصمیم نموده است مصوبه کمیسیون مزبور ملاک تعیین مرز مستثنیات می‌باشد.

۲- بارگذاری داده‌های تولید شده در پایگاه داده‌های مکانی مرکزی مستقر در معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی جهت استفاده مشترک از داده‌ها.

ج) اقدامات معاونت برنامه ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی:

۱- اجرای پروژه تهیه کاداستر اراضی کشاورزی حوضه آبریز دریاچه ارومیه متناسب با نیازهای سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان امور اراضی کشور بر اساس اطلاعات توصیفی و پایگاه داده‌های مکانی ،

۲- ایجاد پایگاه داده‌های مرکزی جهت تجمیع اطلاعات تولید شده در حوزه‌های مختلف ملی، دولتی و مستثنیات و ایجاد زیرساخت‌های ارتباطی و نرم افزاری جهت بارگذاری داده‌ها و امکان استفاده از داده‌ها در سطح وزارت جهاد کشاورزی برای کلیه بخش‌ها به ویژه طرفهای این تفاهم‌نامه.

۳- پیگیری تامین اعتبارات مورد نیاز کاداستر در وزارت جهاد کشاورزی متناسب با حجم کار و تعهدات فوق‌الذکر.

د) اقدامات مشترک:

۱- نتایج حاصل از اقدامات صورت گرفته و اجرای این تفاهم در اختیار طرفهای تفاهم‌نامه و عنداللزوم سایر معاونت‌ها و بخش‌های وزارت جهاد کشاورزی قرار می‌گیرد.

۲- همکاری مشترک با سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در اجرای قانون جامع حدنگار کشور.

۳- هماهنگی جهت تدوین دستورالعمل‌ها و استانداردهای لازم در حوزه حدنگاری، اطلاعات توصیفی و

ایجاد پایگاه داده مکانی.

۴- تشکیل کارگروهی متشکل از نمایندگان طرفین تفاهم نامه (مدیران کل ذیربط) به دبیری معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی، به منظور ایجاد هماهنگی، تعیین اولویت‌های اجرایی و برنامه اجرایی و زمانی، مطالعاتی و تهیه و تدوین اسناد راهبردی و پیگیری روند اجرایی کار و تأمین و تجهیز منابع.

۵- ارائه گزارش عملکرد کارگروه در مقاطع سه ماهه به شورای سیاستگذاری و هماهنگی اجرای طرح کاداستر.

۶- مصوبات کارگروه پس از تایید شورای سیاستگذاری و هماهنگی اجرایی طرح کاداستر و ابلاغ معاون برنامه‌ریزی و اقتصادی لازم الاجرا است.

عبدالمهدی بخشنده

معاون برنامه ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

علیرضا اورنگی

رئیس سازمان امور اراضی کشور

شماره: ۹۵/۵/۲۶۲۸۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۱۹

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها

با سلام و احترام؛

احتراماً به پیوست تصویر «دستوالعمل اعمال تغییرات حاصل از اصلاح نقشه‌های سنواتی تفکیک انفال» که به تایید سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و این معاونت رسیده است جهت استحضار و بهره‌برداری و اقدام لازم ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری جهت اطلاع و اقدام لازم.

جناب آقای رضا بیانی مدیرکل دفتر مهندسی مطالعات جهت اطلاع و اقدام لازم.

جناب آقای سعید زرنندی معاون محترم امور املاک و اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برای استحضار و دستور ابلاغ به ادارات ثبت تابعه

دستوالعمل اعمال تغییرات حاصل از اصلاح نقشه‌های سنواتی تفکیک انفال

در راستای اجرای قانون جامع حدنگاری و ضرورت اصلاح نقشه‌های رقومی تفکیک انفال، به منظور اصلاح و تبدیل اسناد دفترچه ای به اسناد تک برگ (کاداستر) دستورالعمل چگونگی اعمال تغییرات ناشی از اصلاح نقشه‌های مذکور با هماهنگی و تایید معاونت محترم ثبت اسناد و املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به شرح ذیل تنظیم و مصوب گردید:

الف) فرضیات تغییرات ناشی از اصلاح هندسی در اجرای حد نگاری:

ماده ۱: افزایش یا کاهش مساحت:

- ۱- افزایش یا کاهش مساحت اراضی ملی به دلیل خطا در مساحی
  - ۲- کاهش مساحت مستثنیات قانونی بدون تغییر در ماهیت عرصه، ناشی از خطا در مساحی و دقت نقشه
  - ۳- افزایش مساحت مستثنیات قانونی بدون تغییر در ماهیت عرصه، ناشی از خطا در مساحی و دقت نقشه
- ماده ۲:** تشخیص متعارض یک عرصه واحد به عنوان ملی و مستثنیات ناشی از تداخل دو پلاک همجوار
- ماده ۳:** تغییرات در طول ابعاد محدوده پلاک اعم از کاهش یا افزایش
- ماده ۴:** تغییرات ناشی از جابجایی و چرخش محدوده پلاک، همجوار با اراضی ملی و قطعات مستثنیات

ب) تصمیمات و روش‌های اصلاح هندسی در اجرای حد نگاری

در بند یک از ماده یک چنانچه در فرآیند اصلاح هندسی نقشه‌های مورد نظر با افزایش یا کاهش اراضی ملی مواجه شدیم و با عنایت به اینکه خطاهای مورد نظر صرفاً به جهت عدم تامین دقت کافی در فرایند تهیه نقشه‌های اولیه بوده است و با فرض مجاورت با اراضی ملی ارائه گواهی عدم تجاوز و تعارض از ناحیه اداره منابع طبیعی به مستثنیات و پلاک‌های مجاور اصلاح سند برابر نقشه کاداستری در واحد ثبتی مربوطه با تنظیم صورتجلسه اصلاحی بلامانع بوده و مبنای صدور سند مالکیت کاداستری قرار میگیرد. در بند ۲ از ماده یک چنانچه مساحت مستثنیات در فرآیند اصلاح هندسی با کاهش مواجه شود ضمن تنظیم صورت مجلس اصلاحی و دعوت از مالکین مستثنیات نسبت به ادامه عملیات ثبتی اقدام و در صورت عدم دسترسی به مالکین با انتشار آگهی اصلاحی مراتب به اطلاع ذینفعان رسیده و پس از انقضای مهلت تعیین شده نسبت به صدور سند مالکیت حدنگاری (کاداستر) اقدام لازم به عمل آید.

بدیهی است مطابق ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۶۵ و ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور صدور سند حدنگاری مانع اعتراض مالکین به مبادی قانونی ذیربط نبوده و معترضین می‌توانند به مرجع قانونی مصرح در قوانین مراجعه نمایند.

در بند ۳ از ماده ۱ چنانچه در فرآیند اصلاح هندسی واحد ثبتی با افزایش مساحت مستثنیات مواجه شدیم بدون تغییر در ماهیت الزاماً پس از اخذ گواهی‌های مربوطه از اداره کل منابع طبیعی با رعایت سوابق پرونده ثبتی و حدود و موقعیت مستثنیات اعلام شده نسبت به صدور سند کاداستری اراضی ملی مطابق نقشه حدنگاری اقدام شود.

در ماده ۲ چنانچه در فرآیند اصلاح هندسی نقشه مقررات ملی شدن یک عرصه واحد در دو پلاک مجاور دارای همپوشانی بوده و ماهیت متفاوتی در مستثنیات اراضی ملی دو پلاک مجاور ایجاد نماید بر اساس پرونده ثبتی پس از رعایت موارد فوق اتخاذ تصمیم و صدور سند تک برگی اراضی ملی انجام و چنانچه صدور سند مالکیت کاداستری با اشکالات دیگر مواجه شد پس از اتخاذ تصمیم کمیسیون ماده واحده نسبت به صدور سند مالکیت کاداستری اقدام شود.

در ماده ۳ چنانچه در روند اصلاح هندسی نقشه واحد ثبتی مربوطه به دلیل افزایش دقت در اصلاح نقشه‌ها کاهش یا افزایش طول ابعاد محدوده نقشه و پلاک مواجه شد با فرض محاط بودن در محدوده اراضی ملی و رعایت حدود پرونده ثبتی پس از تنظیم صورتجلسه اصلاحی که به امضای نمایندگان دو اداره (واحد ثبتی و اداره منابع طبیعی) رسیده باشد نسبت به ادامه عملیات ثبتی و صدور سند مالکیت کاداستری اقدام نماید.

در ماده ۴ چنانچه در روند اصلاح هندسی نقشه تغییرات ناشی از اصلاح به صورت جابجایی و چرخش محدوده پلاک و قطعات محاط در آن ایجاد گردد به شرح ماده ۳ اقدامات لازم معمول خواهد شد. بدیهی است واحدهای ثبتی و ادارات منابع طبیعی در فرآیند اصلاح از اسکن نمودن صرف نقشه‌های رقومی اولیه و مبنا قرار دادن آنها به منظور صدور سند مالکیت کاداستری جدا خودداری نمایند

صعید زرنندی

معاون امور املاک و اسناد

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

شماره: ۹۶/۵/۳۶۹۵۹

تاریخ: ۱۳۹۶/۱۱/۲۷

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان/منطقه

با سلام احترام؛

به اطلاع می‌رساند با استناد مواد ۲ و ۳ قانون جامع حدنگاری ادارات ثبت اسناد و املاک مکلف به اجرای حدنگاری و صدور اسناد مالکیت اراضی ملی و دولتی به صورت حدنگار می‌باشند لذا مقتضی است در اجرای ماده ۹ قانون جامع حدنگاری کشور مطابق دستورالعمل ۹۴/۵/۲۵۰۸ مورخ ۹۴/۲/۶ نقشه حدنگاری پلاک را تهیه و نقشه حدنگاری پلاک منضم به اسناد دفترچه ای جهت اجرای حدنگاری و صدور اسناد حدنگار اراضی ملی و دولتی به واحد ثبتی مربوطه تحویل و گزارش تثبیت نقشه در سامانه کاداستر را با اخذ تاییدیه از اداره کل ثبت اسناد و املاک استان به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی اعلام نمایید.

بدیهی است دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی بر این مبنا نسبت به تهیه و تدوین فرم‌های اخذ گزارش و ابلاغ آن اقدام خواهد نمود.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۹۷/۵۱/۲۱۱۰۳

تاریخ: ۱۳۹۷/۷/۸

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان اردبیل
موضوع: نامه مدیر کل املاک دولتی سازمان ثبت اسناد و املاک در خصوص عدم کسر عوارض راهها، انههار و دکل های برق از سطح اسناد ملی
با سلام و احترام،

عطف به نامه شماره ۹۷/۲۹/۱۲۳ مورخ ۹۷/۱۱/۱۸ در خصوص کسر محدوده راهها، انههار و دکل های برق از سطح اسناد ملی در برخی از شهرستان ها، به پیوست نامه شماره ۹۷/۵۱/۸۵۶۵ مورخ ۹۷/۴/۶ این دفتر به عنوان مدیر کل محترم امور املاک دولتی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور منضم به پاسخ شماره ۹۷/۹۷۹۱۰ مورخ ۹۷/۵/۰۲ اداره کل مزبور با عنوان اداره کل ثبت اسناد و املاک استان در خصوص عدم ضرورت کسر سطح محدوده های عوارض از اسناد ملی جهت بهره برداری و اقدام لازم ارسال می گردد.

اکرم توفیقی

مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه جهت استحضار و اقدام لازم

شماره: ۹۷/۹۷۹۱۰

تاریخ: ۹۷/۵/۲۰

جناب آقای دهقانی
مدیر کل محترم ثبت اسناد و املاک استان اردبیل
سلام علیکم ،

با احترام، به پیوست تصویر نامه شماره ۹۷/۵۱/۸۵۶۵ مورخ ۹۷/۴/۰۶/۱۳۹۷ مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور به پیوست ارسال و به استحضار میرساند: با عنایت به اینکه مطابق مقررات موجود ضرورتی برای کسر عوارض و محدوده های مورد نظر نمی باشد لذا خواهشمند است دستور فرمائید به منظور حفظ حقوق اراضی انفالی و صاحبین حق، صرفاً به عنوان حقوق ارتفاقی در اسناد مالکیت صادره سازمان جنگلها درج گردد.

تفقدی

مدیر کل امور املاک دولتی

رونوشت:

جناب آقای توفیقی مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور بازگشت به شماره نامه فوق الذکر جهت استحضار

شماره ۹۷/۵۱/۸۵۶۵

تاریخ: ۹۷/۴/۶

جناب آقای تفقدی مدیرکل محترم دفتر املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
موضوع: کسر سطوح خطوط مواصلاتی، انهار از سطح اسناد ملی توسط ادارات ثبت اسناد و املاک

با سلام و احترام ،

به پیوست تصویر نامه شماره ۹۷/۹۲/۳۲۱ مورخ ۹۷/۱/۱۸ اداره کل منابع طبیعی استان اردبیل در خصوص درخواست اداره ثبت اسناد و املاک استان مزبور مبنی بر کسر سطوح خطوط مواصلاتی، برق و انهار از سطح اسناد ملی در سطح استان صدرالذکر ارسال می گردد. با عنایت به اینکه این رویه برخلاف قوانین و مقررات موجود می باشد، خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به استان یاد شده ابلاغ و نتیجه را به این دفتر ارسال نمایند .

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان اردبیل جهت استحضار .

شماره: ۹۷/۲۹/۱۲۳

تاریخ ۹۷/۱/۱۸

مدیرکل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور

موضوع: در خصوص تثبیت مالکیت دولت در اراضی ملی و دولتی

با سلام و دعای خیر

احتراماً، به استحضار می رساند این اداره کل در راستای اجرای تکالیف قانونی خود مبنی بر تثبیت مالکیت دولت در اراضی ملی و دولتی در شهرستان های تابعه از ادارات ثبت اسناد و املاک پیگیری اخذ سند مالکیت بوده و همواره در این خصوص در ادارات ثبت با مشکلات عدیده ای مواجه بوده که از جمله بحث کسر مساحت بستر رودخانه و حریم آن و همچنین جانمایی مسیر جاده های فرعی و اصلی موجود در یک پلاک ثبتی و کسر مساحت آن از مساحت اراضی ملی که همین موضوع مورد اختلاف دو اداره بوده، همکاران محترم ثبت استان پس از طرح موضوع و اعلام پاسخ این اداره کل مبنی بر کسر مساحت بستر رودخانه های دائمی از مساحت منابع ملی به واحدهای ثبتی طی نامه ای ابلاغ نموده اند که با استناد به کد ۲۴۸- (الف) از مجموعه بخشنامه های ثبتی (تصویر پیوست به شماره اتوماسیون ۶۹/۱۴۴۶۱) اقدام نمایند . از سوی دیگر در واحدهای ثبتی شهرستان های تابعه در خصوص راههای فرعی و اصلی پیش از این با درج موضوع رعایت حقوق ارتفاعی راهها و انهار و دکل های برق نسبت به صدور اسناد مالکیت برای اراضی ملی مبادرت می کردند حال در سیستم جدید ثبتی (کاداستر) همکاران ثبتی نسبت به کسر مساحت کلیه راهها ی عبوری از مراتع اعم از اصلی و فرعی و بعضاً بطور سلیقه ای جاده های بین

مزارع که در مجاورت منابع ملی از داخل مراتع نیز عبور می کنند، در برخی از شهرستانها خواهان کسر مساحت این دست از راهها نیز می باشند که همین برخورد سلیقه ای با موضوع، این اداره کل را با چالش مواجه می نماید. علیهذا خواهشمند است دستور فرمائید در خصوص موارد فوق و چگونگی اقدام این اداره کل را ارشاد و راهنمایی نموده و حتی الامکان موضوع از طریق سازمان ثبت نیز به واحدهای ثبتی استان ابلاغ گردد.

شهامت هدایت

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان اردبیل

شماره: ۹۷/۵/۳۱۵۳۹

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۰/۴

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها

موضوع: اسناد مالکیت انفالی

با سلام و احترام؛

به پیوست تصویر نامه شماره ۹۷/۱۸۰۹۵۷-۹۷/۹/۱۲، مدیرکل امور املاک دولتی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، متضمن نامه شماره ۹۷/۶/۵-۲۴۴۰۶/۱۷۳۹۹ معاون محترم حقوقی دولت دال بر ضرورت اصلاح نام متولی اسناد مالکیت اراضی انفالی و سایر اراضی که به موجب تغییرات حوزه استحفاظی یا اجرای قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی از سازمان امور اراضی یا سازمان ملی زمین و مسکن یا سایر دستگاهها اجرایی به نام دولت به نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور، جهت استحضار و بهره برداری لازم ارسال می گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۹۷/۱۸۰۹۵۷

تاریخ: ۱۳۹۷/۹/۱۲

مدیرکل محترم ثبت اسناد و املاک استان

سلام علیکم

با احترام، به پیوست تصویر نامه شماره ۲۴۴۰۶/۷۳۱۹۹-۱۳۹۷/۶/۵ معاون محترم امور حقوقی دولت، مبنی بر ضرورت اصلاح اسناد مالکیت اراضی انفالی که به موجب احکام قانونی و در اجرای قوانین و مقررات حاکم در تولیت سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور قرار داشته ولی اسناد مالکیت آنها در مسیر تغییرات حوزه استحفاظی و به واسطه خارج شدن از حدود حریم شهر، مستلزم اصلاح نام متولی از وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) به سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور است و نیز از آن دسته از اراضی با بهره برداری سازمان امور اراضی کشور و سایر دستگاههای اجرایی که در اجرای قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی نیازمند اصلاح سند به نام متولی مذکور می باشد: جهت استحضار و بهره برداری ارسال می گردد. خواهشمند است دستور فرمایید: ضمن ملحوظ نظر قرار

دادن موارد مطروحه در نامه صدرالاشاره، مراتب را به کلیه واحدهای ثبتی تابعه ابلاغ فرمایند.

تفقدی

مدیر کل امور املاک دولتی

رونوشت:

جناب آقای منصور، معاون محترم و امور اراضی سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور بازگشت به نامه شماره ۹۷/۵/۲۵۰۰۵ به تاریخ ۱۳۹۷/۸/۹ جهت استحضار.

شماره ۲۴۴۰۶/۷۳۱۹۹

تاریخ: ۱۳۹۷/۶/۵

جناب آقای سعید زرنندی

معاون محترم امور املاک و کاداستر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

با سلام و احترام ،

عطف به نامه شماره ۹۶/۱۹۶۸۶۱ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲ در خصوص نحوه اجرا و اصلاح اسناد مالکیت اراضی انفالی که به موجب احکام قانونی و در اجرای قوانین و مقررات حاکم در تولید سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور قرار داشته ولی اسناد مالکیت آنها در مسیر تغییرات حوزه استحفاظی و بواسطه خارج شدن از محدوده و حریم شهر مستلزم اصلاح نام متولی از وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) به سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور است و نیز آن دسته از اراضی با بهره‌برداری سازمان امور اراضی کشور و سایر دستگاههای اجرائی که در اجرای قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی نیازمند اصلاح سند به نام متولی مذکور می‌باشد، اعلام می‌دارد:

۱- وفق ماده یکم لایحه قانونی ملی کردن جنگلها (مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۷۲) عرصه و اعیانی کلیه جنگلها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق به دولت است و تصرف و سوابق ثبتی (مغایر با برگ تشخیص و نقشه‌های منابع طبیعی) از جمله اعمال ماده (۲۲) قانون ثبت در این محدوده‌ها جز استقرار و مالکیت دولت و با نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور منتفی است . مطابق ماده (۹۳) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع، گواهی سازمان یاد شده دائر بر تشخیص منابع طبیعی ملی و نقشه‌های منضم به آن، از لحاظ ثبتی و صدور سند مالکیت، ملاک عمل ادارات ثبت خواهد بود .

۲- مطابق ماده (۲) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور (مصوب ۶۴۳۱)، حفظ، احیاء، اصلاح، توسعه و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی ملی شده متعلق به دولت بر عهده سازمان جنگلها، مراتع آبخیزداری کشور است و به موجب تبصره الحاقی به این ماده (مصوب ۶۸۳۱)، پارک‌های جنگلی، جنگل‌ها و مراتع دست کاشت، نهالستان‌های عمومی، ایستگاه‌های تولید بذر و نهال نیز در حکم منابع مذکور در ماده (۲) این قانون قراراست . همچنین به موجب حکم ماده (۱۳) همان قانون، صرفا مراتع غیر مشجر کشور و اراضی جنگلی جلگه ای شمال که جزو مناطق تحت حفاظت محیط زیست نباشد، جهت اجرای طرح‌های مصوب از جمله طرح‌های توسعه شهری به ترتیبی که در فصل پنجم قانون تعیین گردیده، قابل واگذاری می‌باشند . لازم به یادآوری است تخصیص

و واگذاری منابع طبیعی غیر از موارد مذکور، مشمول ممنوعیت مطلق ماده (۲) آئین نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۹۵۳۱/۲/۱۳ شورای انقلاب) است .

۳- اراضی زراعی و عرصه‌های تبدیل شده تا تصویب لایحه قانون ملی کردن جنگلها که در اجرای قوانین مربوط به خالصجات و قوانین اصلاحات ارضی به تملک دولت در آمده اند، از شمول حکم مقرر در ماده یکم لایحه قانون ملی کردن جنگلها و قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور خارج و مشمول احکام مربوط به اراضی و املاک دولتی بوده و نمایندگی آن حسب مورد با دستگاه ذیربط (وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی کشور) - وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) و دستگاه بهره بردار) است .

۴- ماده (۹) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی نیز در راستای تحقق احکام مقرر در ماده یک لایحه قانونی ملی کردن جنگلها و بند ۳ ماده ۳۲ و ماده ۹۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور ممیزی دقیق مستثنیات قانونی، رفع زمینه‌های تداخل و تثبیت مالکیت دولت و انفال را مورد تاکید قرار داده است.

تبصره ۳ الحاقی به ماده ۹ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (موضوع ماده (۴۵) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر) نیز در جهت حفاظت از منابع طبیعی و اراضی دولتی کشور، به شرح تعریف مقرر در بند (الف) ماده (۱) آیین نامه اجرای آن، لزوم مدیریت واحد و رفع تداخلات ناشی از اجرای قوانین و مقررات موازی در اراضی ملی و دولتی را مورد حکم قرار داده است.

بنابر این با لحاظ قوانین و مقررات حاکم، منابع طبیعی کشور در اختیار سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور قرار دارد و رفع تداخلات و فراهم نمودن وحدت مدیریت بر منابع طبیعی کشور از لوازم اعمال اختیارات دستگاه متولی و تسهیل کننده امر حفاظت، احیای اصلاح و بهره‌برداری از محدوده‌های مذکور می‌باشد. تعلل و تاخیر در این امر موجب ضمان است و اقدامات کلیه دستگاهها باید به نحوی باشد که خدشه ای به انجام وظایف قانونی توسط دستگاه متولی وارد نکند. هرچند انجام تکالیف حاکمیتی مذکور موکول به انجام مرحله ثبتی نمیباشد. مطابق رای وحدت رویه شماره ۱۸۶ مورخ ۴۸۳۱/۷/۶۲ هیئت عمومی دیوان عالی کشور عدم صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران ، نافی مالکیت دولت نسبت به منابع ملی شده... نخواهد بود.

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور بر اساس ارکان و مبانی قانونی یادشده نقش اساسی در رفع تعارضات و تثبیت مالکیت دولت جمهوری اسلامی ایران با نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور داشته و از جمله لازم است اقدامات زیر را معمول نماید:

الف- به صراحت بند ۳ ماده ۳۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع، نمایندگی دولت در مورد عرصه و اعیان منابع طبیعی که قبل از اجرای لایحه قانونی ملی کردن جنگلها در اختیار دولت قرار داشته اند (از جمله عرصه‌های منابع طبیعی که در اجرای قانون ثبت (مصوبه ۱۳۱۰) به عنوان مالیه عمومی ثبت گردیده و یا در اجرای احکام قانونی ابطال اسناد اراضی موات اطراف شهر تهران، قانون ابطال اسناد اراضی موات اطراف شهرهای کشور قوانین مربوط به خالصجات و قوانین اصلاحات ارضی، به تملک دولت درآمده اند) و منابع طبیعی که در اجرای این قانون در اختیار دولت قرار گرفته‌اند، می‌بایست اسناد آنها به نام دولت جمهوری اسلامی ایران با نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور صادر گردد و اسناد صادره قبلی برای این دسته از اراضی، اصلاح شود.

ب- در مورد آن دسته از اراضی منابع طبیعی قابل واگذاری (مراعات غیر مشجر و اراضی جنگلی جلگه ای شمال) که مطابق طرح‌های مصوب (طرح جامع و تفصیلی شهر) در محدوده و حریم شهر واقع و مشمول واگذاری به کاربری‌های تعریف شده در آن محدوده‌ها قرار گرفته و در سند مالکیت، نمایندگی آنها به وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) انتقال یافته، چنانچه اصلاح و تغییر طرح جامع توسط مرجع قانونی از محدوده و حریم شهر خارج شده باشد، به لحاظ آنکه از طرفی به علت خروج اراضی مزبور از محدوده حریم شهر، این اراضی از تولید و مالکیت وزارت راه و شهرسازی خارج شده است (ماده ۰۱ قانون زمین شهری)، دیگر دلیلی برای تداوم تولید وزارت راه و شهر سازی وجود ندارد و از طرفی دیگر در موقعیت و محدوده ای قرار می‌گیرد که مطابق قوانین و مستندات فوق باید تحت تولید سازمان جنگلها، مراعات و آبخیزداری کشور باشد، با توجه به احکام حاکم بر اینگونه از اراضی، ضرورت دارد اسناد مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران با نمایندگی سازمان جنگل ها، مراعات و آبخیزداری کشور اعاده و اصلاح گردد.

ج- در مورد آن دسته از اراضی منابع طبیعی غیر قابل تخصیص و واگذاری که بدون رعایت ماده (۱۳) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراعات مصوب ۶۴۳۱ و اصلاحات بعدی آن و یا ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران) مصوب ۹۵۳۱/۲/۱۳ شورای انقلاب)، به دستگاههای دیگر تخصیص و یا واگذار شده است، ضرورت دارد اسناد مالکیت آن به نام دولت با نمایندگی سازمان جنگلها، مراعات و آبخیزداری کشور اعاده و اصلاح گردد تا زمینه اجرای ماده (۲) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراعات کشور نسبت به آن فراهم شود.

د- اسناد مالکیت محدوده ای که بر خلاف مستندات قانونی یادشده و صلاحیت‌های قانونی سازمان جنگلها، مراعات و آبخیزداری کشور و بدون توجه به طرح‌های مصوب (طرح جامع و تفصیلی شهر) ، در اثر عدم رعایت قوانین و مقررات و یا اشتباه مأمورین تابعه وزارت جهاد کشاورزی و یا به هر نحوی به نام دولت با نمایندگی وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) و یا دستگاه‌های دیگر تنظیم شده است، نیز باید به نام دولت با نمایندگی سازمان جنگلها، مراعات و آبخیزداری کشور اعاده و اصلاح گردد. بدیهی است تسریع در اصلاح اسناد به نام دولت با نمایندگی سازمان جنگل ها و انعکاس آن در سوابق ثبتی مربوطه، موانع حمایتی قانونی و قضایی از منابع طبیعی و ملی را مرتفع کرده و از لوث مسئولیت‌ها جلوگیری خواهد نمود.

فریدون نهرینی

معاون امور حقوقی دولت

رونوشت

جناب آقای محفوظی معاون محترم حقوقی و امور مجلس و استان‌های وزارت راه و شهرسازی جهت دستور همکاری و اقدام لازم.

جناب آقای آقایی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگلها، مراعات و آبخیزداری کشور جهت اقدام لازم.

جناب آقای اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی وزارت جهاد کشاورزی جهت دستور همکاری و اقدام لازم.

جناب آقای ظهراپی سرپرست محترم محیط زیست طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست

جناب آقای نعمت الهی رئیس محترم امور حقوقی و قوانین سازمان برنامه و بودجه کشور.

سرکار خانم دادگر مدیر کل محترم اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصادی و دارایی

جناب آقای پورسیدی نماینده محترم وزارت جهاد کشاورزی جهت پیگیری لازم

شماره: ۹۷/۵/۳۴۱۱۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۰/۲۴

محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع: ابلاغ دستورالعمل اجرایی کاداستر
با سلام و احترام؛

پیرو نامه شماره ۹۷/۵۱/۲۹۰۸۵ مورخ ۹۷/۹/۱۳ به پیوست دستورالعمل اصلاحی اجرایی کاداستر اراضی ملی و دولتی ارسال می‌گردد. دستور فرمایید ضمن رعایت کامل مفاد دستورالعمل مذکور در اجرای پروژه کاداستر اراضی ملی و دولتی، از نتیجه اقدامات روند پیشرفت پروژه کاداستر اراضی ملی و دولتی را به صورت گزارش سه ماهه به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی اعلام نمایند.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

**دستورالعمل ایجاد سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
معاونت حفاظت و امور اراضی**

**دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
دی ماه ۱۳۹۷**

فهرست مطالب

۱	مقدمه.....
۲	فصل اول - مستندات:.....
۲	فصل دوم - تعاریف:.....
۵	فصل سوم - اهداف:.....
۷	فصل چهارم - فرایند اجرایی:.....
۸	مرحله ۱- مطالعه پرونده اجرای مقررات، تکمیل فرم‌های مربوطه.....
۱۰	مرحله ۲- جمع آوری اطلاعات مکانی مرتبط (نقشه‌های موضوعی ممیزی اراضی، عکس‌های هوایی).....
۱۰	مرحله ۳- تشکیل بانک اطلاعاتی پلاک:.....
۱۱	مرحله ۴- تطبیق اطلاعات مکانی و توصیفی با طبیعت و تدوین پیشنهاد راهکار اجرایی (حقوقی و فنی):.....
۱۳	مرحله ۵- تدوین برنامه اجرایی کاداستر پلاک:.....
۱۳	مرحله ۶- بررسی برنامه اجرایی در کمیته فنی ممیزی و اتخاذ راه کارهای حقوقی و فنی و ابلاغ مجری:.....
۱۴	مرحله ۷- اعمال اصلاحات فنی و حقوقی مصوب کمیته فنی و تهیه کاداستر پلاک:.....
۱۴	مرحله ۸- بررسی تأیید نهایی نقشه کاداستر:.....
۱۴	مرحله ۹- پیاده سازی و بهره‌برداری از سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی و پایگاه داده مکانی:.....
۱۵	فصل پنجم - ایجاد سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی کشور.....
۱۵	الف. لایه‌های اطلاعات مکانی در محیط Arc GIS.....
۱۸	تصویر شماره "۱": نمونه یکپارچه‌سازی خروجی لایه‌های اطلاعات مکانی در محیط Arc GIS.....
۲۰	فرم شماره "۱": جدول دسته بندی نوع، کلاس و نام عوارض (لایه)ها در محیط ArcGIS.....
۲۴	ب. جدول اطلاعات توصیفی کاداستر.....

- فرم شماره "۳": جدول کلی طراحی مدل فیزیکی داده‌های مکانی تخصصی ۲۵
- فرم شماره "۳": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی موضوع اجرای ۲۶
- فرم شماره "۴": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی موضوع اجرای ۴۲
- فرم شماره "۵": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی موضوع اجرای ۵۸
- فرم شماره "۶": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی موضوع اجرای ۷۴
- فرم شماره "۷": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی دولتی ۸۰
- فرم شماره "۸": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی دولتی ۸۲
- فرم شماره "۹": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی دولتی ۸۴
- فرم شماره "۱۰": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی دولتی ۸۶
- فرم شماره "۱۱": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اراضی مستحدث ساحلی ۹۰
- فرم شماره "۱۲": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس اجرای سایر قوانین ۹۲
- فرم شماره "۱۳": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس سایر اراضی ۹۴
- فرم شماره "۱۴": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس سایر اراضی، لایه تداخل ۹۶
- فرم شماره "۱۵": جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی زیر کلاس سایر اراضی، لایه گپ ۹۸
- ج. کد گذاری نقشه‌ها بر اساس استاندارد نقشه برداری و استاندارد کاداستر ۹۹
- فرم شماره "۱۶": راهنمای کدگذاری نقشه‌ها بر اساس استاندارد نقشه برداری و کاداستر ۹۹
- فرم شماره "۱۷": جدول دسته بندی کد استان‌ها ۱۰۱
- فصل ششم - تهیه خروجی‌ها و اخذ اسناد تک برگی ۱۰۲
- فصل هفتم - نظارت و ارزیابی ۱۰۲
- الف) وظایف اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان: ۱۰۳
- ب) وظایف دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی: ۱۰۳

مقدمه

در راستای دستیابی به سیاست‌های کلی نظام (ابلاغی طی شماره ۷۶۲۳۰/۱-۷۹/۱۱/۳ منضم به تأیید مقام معظم رهبری) و اهداف کلی سند چشم‌انداز افق ۱۴۰۴ توسعه منابع طبیعی برای ایجاد پایگاه اطلاعاتی و تقویت نظام رسانی منابع طبیعی و مدیریت منابع آب و خاک کشور، همچنین سیاست‌های کلی نظام بخش کشاورزی و منابع طبیعی (مصوب ۸۴/۴/۱۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام و ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی، تبصره ذیل ماده ۳ قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور و ماده ۹ همین قانون کاداستر اراضی ملی و دولتی در دستور کار سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور قرار گرفته است.

با توجه به تکالیف قانونی مطرح در فوق مبنی بر هماهنگی دو سازمان (ثبت اسناد و املاک کشور، جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) در اجرای این طرح بهره‌گیری از نقشه‌های تهیه شده سنواتی از عرصه‌های موصوف و سایر اطلاعات حقوقی، ترسیمی و ثبتی مکتسبه در اراضی فوق و تلفیق با نقشه‌های پوشش گیاهی و همچنین استعداد یابی این اراضی، انجام طرح کاداستر اراضی ملی و دولتی و سامانه اطلاعات ملی زمین ضروری و زمینه ساز توسعه، مدیریت، حفاظت، نظارت و تلفیق و تثبیت مالکیت عمومی (انفال) و مالکیت خصوصی (اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی) اراضی و همچنین استفاده بهینه و توأم با بهره‌وری از اراضی مذکور خواهد بود.

با اجرای این دستورالعمل "سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی" مطابق فرآیند اجرایی پیش‌بینی شده در سطح کشور ایجاد و نقشه‌های حاصل جهت صدور سند تک‌برگی (حدنگار) به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور ارسال خواهد شد.

فصل اول - مستندات:

سیاست کلی نظام ابلاغی توسط مقام معظم رهبری (پیوست شماره ۱)

قوانین جاری (ملی شدن جنگل‌های کشور، حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری، اراضی مستحدث ساحلی، مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن، اصلاحات ارضی، حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی، افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، الحاق دو تبصره به قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه و ...) قانون جامع حد نگار (کاداستر) کشور، قانون رفع موانع تولید و ارتقاء نظام مالی کشور و آئین نامه‌های اجرایی مرتبط با قوانین مذکور (پیوست شماره ۲)، دستورالعمل‌های (تبدیل کروکی به نقشه (پیوست شماره ۳) - دستورالعمل رقومی سازی (پیوست شماره ۴)، تهیه نقشه با استانداردهای کاداستر (پیوست شماره ۵)، نحوه رفع مشکلات ناشی از اجرای مقررات موازی ملی و موات (پیوست شماره ۶)، دستورالعمل رفع تداخل‌ها اراضی ابلاغی طی نامه شماره ۰۲۰/۶۹۹۹ مورخ ۱۳/۱۳/۱۳۹۳ وزیر محترم جهاد کشاورزی (پیوست شماره ۷)، دستورالعمل اجرایی توافقنامه اوقاف (پیوست شماره ۸)، نحوه تشکیل و وظایف شورای فنی ممیزی در سازمان و کمیته‌های فنی ممیزی در اداره کل منابع طبیعی (پیوست شماره ۹) قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور (مواد ۴۵ و ۵۴) آیین‌نامه ماده ۵۴، دستورالعمل اجرایی رفع تداخلات اجرای مقررات موازی، دستورالعمل اجرایی رفع تداخل اجرای مقررات ملی با موات قانون رفع تشخیص اراضی موات، راهنمای نحوه ثبت نام و دریافت اشتراک رایگان در شبکه شمیم (پیوست ۱۰)، دستورالعمل نحوه استفاده از برنامه مدیریت و ثبت عملیات برداشت توسط کاربران استانی شمیم (پیوست ۱۱)

فصل دوم - تعاریف:

کاداستر: فهرست مرتب شده اطلاعات مربوط به قطعات زمین است که مشخصه‌های زمین مانند: اندازه، کاربری، مشخصات رقومی، ثبتی و یا حقوقی به نقشه بزرگ مقیاس اضافه شده است.

طرح کاداستر اراضی ملی و دولتی: به منظور تشخیص حدود و موقعیت اراضی ملی دولتی و مستثنیات قانونی اعم از اینکه سند آن اخذ شده یا نشده باشد نقشه ثبتی آن‌ها به صورت رقومی و با تلفیق لایه‌های حقوقی، فنی و توصیفی به صورت بزرگ مقیاس تهیه و منجر به اخذ سند تک برگی اراضی ملی و دولتی خواهد شد.

نقشه حد نگار: نقشه‌ای است که بر اساس حد نگاری تهیه می‌شود.

حد نگاری (عملیات کاداستر): مجموعه فعالیت‌های مرتبط با حد نگار (کاداستر) است که شامل تهیه نقشه با استفاده از عکس‌ها و تصاویر زمینی، دریایی، هوایی، ماهواره‌ای، تبدیل رقومی عکس‌ها و تصاویر، عملیات زمینی نقشه برداری، ویرایش و تکمیل نقشه‌های زمینی و تطبیق نقشه با وضعیت واقعی و موجود املاک و اضافه کردن کلیه اطلاعات ثبتی، حقوقی و توصیفی و کنترل نهایی و به روز رسانی آن می‌باشد.

نظام جامع: نظام جامع اطلاعات املاک و حد نگار (کاداستر) کشور و سامانه اطلاعات رایانه‌ای مکان محوری است که کلیه اطلاعات حد نگاری از جمله اطلاعات نقشه‌ها و اسناد مالکیت حد نگار و سایر

اطلاعات ثبتی، حقوقی و توصیفی کلیه املاک و عارضه‌های طبیعی کشور در آن ثبت می‌شود. **سند مالکیت حد نگار:** سند مالکیتی که بر اساس حد نگاری و تحت نظام جامع تهیه می‌شود. **نقشه سنواتی انفال:** به نقشه‌ای که به صورت آنالوگ (دستی) بر روی کاغذ یا کالک ترسیم و تهیه شده باشند اطلاق می‌گردد.

رقومی سازی: به عملیات تبدیل نقشه آنالوگ (دستی) به نقشه دیجیتال (کامپیوتری) اطلاق می‌گردد. **نقشه رقومی:** به نقشه‌ای رقومی می‌گویند که توسط نرم افزار و تکنیک‌های رایانه‌ای رقومی و به صورت رستری و برداری ذخیره شود.

زمین مرجع کردن: به کلیه عملیاتی که در جهت مختصات دار نمودن نقشه، عکس هوایی و تصاویر ماهواره‌ای که فاقد مختصات باشند اطلاق می‌گردد.

گپ: به فضای خالی بین نقشه‌های دو یا چند پلاک هم‌جوار که از نظر ثبتی یا عرفی دارای مرز مشترک با همدیگر باشند اطلاق می‌گردد.

تداخل: به فضای هم پوشانی بین نقشه‌های دو یا چند پلاک هم‌جوار که دارای مرز مشترک با همدیگر باشند اطلاق می‌گردد.

GIS Ready: تبدیل و ویرایش اطلاعات مکانی جهت استفاده در نرم افزار سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS اطلاق می‌گردد. به عبارت دیگر کشف و رفع خطاها را **Gis Ready** می‌گویند، که داده‌ها را آماده می‌کند برای زدن توپولوژی (Topology) تا نقشه هیچ خطایی نداشته و طبق واقعیت زمینی دربیاید.

DBMS (Database management system): سیستم مدیریت پایگاه داده، مجموعه‌ای از نرم افزار کامپیوتری که باعث می‌شود داده‌ها بصورت کارآمد به اشتراک گذاشته شود بگونه‌ای که صحت و امنیت داده‌ها تضمین می‌شود.

Database: یک پایگاه داده، مجموعه سازمان یافته‌ای از داده‌های مرتبط به هم است که برای ذخیره و بازیابی کارآمد طراحی شده است. در این سیستم، داده‌ها در یک سری (series) از روابط ذخیره می‌شوند که به آنها جدول (table) گفته می‌شود.

Geodatabase: پایگاه داده‌های مکانی یا زمین مرجع، علاوه بر اطلاعات توصیفی، اطلاعات مکانی و گرافیکی مربوطه را نیز ذخیره و مدیریت می‌کند. ژئودیتابیس مدل توپولوژیکی کاملی است که می‌تواند شامل Dataset، کلاس‌های عارضه (Feature Class)، توپولوژی‌ها (Topology)، رابطه بین کلاس‌های عارضه (Relationship) و لایه‌های متنی Annotation، نقشه‌های رستری و جداول اطلاعات توصیفی باشد.

SDI (Spatial Data Infrastructure): زیر ساخت داده مکانی، چنانچه داده‌های مکانی در بین کلیه کاربران دستگاه‌های اجرایی و سایر ذینفعان در سطح کشوری به اشتراک گذاشته شوند صرفه جویی قابل ملاحظه‌ای در هزینه‌های جمع‌آوری داده و کاربرد آن و تسریع در اخذ تصمیم خواهد نمود. استقرار زیر ساخت ملی داده مکانی، فنآوری، سیاست‌ها، نیروهای انسانی لازم برای پیشبرد به اشتراک گذاری داده‌های مکانی در کلیه سطوح دولتی، خصوصی، و بخش‌های غیر انتفاعی و انجمن‌های علمی را مشخص می‌کند.

برگ تشخیص: سندی است که به موجب قانون و در حدود وظایف و اختیارات توسط مأمور ذی‌صلاح دولت در اجرای مرحله اول مقررات ملی شدن (ماده ۲۰ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور، ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور، ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور) تنظیم و به تأیید رسیده است.

آگهی: اعلان عمومی یا خصوصی حدود، مساحت و مشخصات اراضی ملی و مستثنیات موضوع اجرای مقررات ملی شدن که از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشار، محلی یا اخطار رسمی، منتشر و به اطلاع عموم می‌رسد.

رأی کمیسیون: رأیی است که در نتیجه اعتراض اشخاص حقیقی و حقوقی به ملی یا غیر ملی اعلام شدن عرصه و پس از رسیدگی توسط کمیسیون موضوع اجرای قانون (ماده ۲۰، ماده ۵۶، ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶) به استناد قانون توسط کمیسیون یا قاضی هیأت صادر شده یا می‌شود.

قطعیت: حالت تثبیت شده پرونده اجرای مقررات ملی شدن است که بر اثر عدم اعتراض و پذیرش نظریه مأمور تشخیص یا پس از اعتراض معترضین رأی نهایی توسط کمیسیون مربوطه، محاکم قضایی و یا شعبه ویژه صادر و پرونده به قطعیت می‌رسد.

منابع ملی: به عرصه‌هایی اطلاق می‌گردد که بر اساس قانون ملی شدن جنگل‌های کشور و آئین نامه اجرائی آن، جزء اموال عمومی و متعلق به دولت شناخته می‌شوند و عرصه و اعیانی کلیه جنگل‌ها، مراتع، بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور را شامل می‌شود.

جنگل: عرصه‌ای (اعم از خشکی یا آبی) که عمدتاً از درخت و درختچه خودرو یا دست کاشت همراه با سایر رستنی‌های خشبی و علفی خودرو پوشیده شده باشد مشروط به آنکه مساحت آن کمتر از نیم هکتار و تاج پوشش درختی آن به طور طبیعی کمتر از پنج درصد نباشد.

اراضی موات: زمین‌هایی که سابقه احیاء و بهره‌برداری نداشته و به صورت طبیعی باقی مانده باشد، مشروط به آنکه مشمول تعاریف جنگل، بیشه، اراضی جنگلی و مراتع نباشد.

اراضی بایر: زمین‌هایی که سابقه احیاء دارند ولی به علت اعراض یا عدم بهره‌برداری بدون عذر موجه حداقل مدت پنج سال متوالی متروک مانده باشد.

اراضی دولتی: آن دسته از اراضی که در اجرای قوانین و مقررات مربوطه و مرتبط از جمله اصلاحات ارضی، خالصه و مجهول المالك، قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن به تملک دولت درآمده است.

سند مالکیت: برگه‌ای است که پس از طی تشریفات قانونی و ثبت ملک در دفتر املاک بنام مالک صادر و دولت وی را مالک می‌شناسد.

اجرای مقررات: به مجموعه اقداماتی که در اجرای قوانین جاری و با هدف تفکیک اراضی ملی و دولتی از مستثنیات قانونی اشخاص و به تثبیت مالکیت دولت منجر می‌گردد، اطلاق می‌شود.

تداخل: اجرای قوانین و مقررات موازی بر روی عرصه واحد از اراضی ملی، دولتی و مستثنیات قانونی اشخاص که منجر به صدور سند مالکیت شده و یا نشده باشد. شامل خالصجات، مراحل سه گانه اصلاحات ارضی، مقررات ملی شدن، موات، کشت موقت، اراضی شهری، مستحدثه و ساحلی که منجر به تشخیص متفاوت نوع و ماهیت آن عرصه گردیده است.

رفع تداخلات: رفع همپوشانی قوانین و مقررات موازی (تثبیت نوعیت) و اصلاح سوابق، نقشه‌ها و کلیه دفاتر و اسناد از جمله اسناد مالکیت و عرصه‌های مورد تداخل.

مالک: شخص یا اشخاصی که به موجب اسناد صادره از اداره ثبت اسناد و املاک با رعایت قوانین و مقررات مربوط دارای سند مالکیت یا گواهی مشعر بر مالکیت بوده و کشاورزانی که حسب گواهی صادره از سازمان امور اراضی کشور مشمول مقررات اراضی خالصه، اجرای مراحل سه گانه اصلاحات ارضی، مالک،

خرده مالک، مالک خودکار یا زارع صاحب نسق اصلاحات ارضی، اراضی شورای واگذاری هیت هفت نفره زمین و کشت موقت و یا به موجب آرای قطعیت یافته از مراجع قضایی مالک شناخته شده‌اند. **نقشه تجمیعی:** نقشه‌های شخص یا اشخاصی که به موجب اسناد صادره از اداره ثبت اسناد و املاک با رعایت قوانین و مقررات مربوط دارای سند مالکیت یا گواهی مشعر بر مالکیت بوده و کشاورزانی که حسب گواهی صادره از سازمان امور اراضی کشور مشمول مقررات اراضی خالصه، اجرای مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی، مالک، خرده مالک، مالک خودکار یا زارع صاحب نسق اصلاحات ارضی، اراضی شورای واگذاری هیت هفت نفره زمین و کشت موقت و یا به موجب آرای قطعیت یافته از مراجع قضایی بصورت فایل رقومی تهیه می‌گردد. مالک شناخته شده‌اند.

اراضی کشاورزی: اراضی که مشمول قوانین و مقررات مندرج در بند الف بوده و به عنوان اراضی زراعی یا باغی تشخیص داده شده باشد و توسط زارعین و مالکین و یا متصرفین قانونی برای امور زراعت، باغبانی و سایر فعالیت‌های وابسته به کشاورزی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند

اراضی ملی: عرصه‌های مشمول قانون ملی شدن جنگل‌ها و مراتع - مصوب ۱۳۴۱- و آیین‌نامه اجرایی آن، قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع - مصوب ۱۳۴۶- و اصلاحیه‌های بعدی آن و همچنین قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور - مصوب ۱۳۷۱

مستثنیات مقررات ملی شدن: عرصه و محوطه تأسیسات و خانه‌های روستایی و همچنین زمین‌های زراعی و باغ‌ها و اراضی که در اجرای مقررات به عنوان مستثنیات و مستحذات تشخیص داده شده است. **مستثنیات مالکان اصلاحات ارضی و کشت موقت:** مستثنیات موضوع قانون اصلاحات ارضی و قانون واگذاری اراضی دایر و بایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است. (تذکر: تداخل دارای انواع مختلفی است که در صورت لزوم باید نوع آن اشاره شود)

فصل سوم - اهداف:

در اجرای تبصره ذیل ماده ۳ قانون جامع حد نگار (کاداستر) کشور و ماده ۹ همین قانون و همچنین با ایجاد پیوستگی بین داده‌های مکانی (نقشه‌ها، تصاویر و ... از کلیه قطعات زمین) و داده‌های توصیفی محور (شامل محتویات پرونده‌های ثبتی و اطلاعات عمومی و حقوقی اراضی) در یک بانک اطلاعاتی پیشرفته اهداف اصلی و فرعی ذیل حاصل می‌گردد:

اهداف اصلی:

- اعمال استانداردهای کاداستر در نقشه‌های اجرای مقررات تثبیت مالکیت دولت (ملی شدن، موات، اراضی مستحذات ساحلی و غیره).
- ایجاد سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی منطبق بر پایگاه ملی اطلاعات مکانی.
- اخذ اسناد تک برگی اراضی ملی و دولتی.
- پاسخگویی به استعلامات پس از اعمال استانداردهای کاداستر و تثبیت مالکیت دولت توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور.

اهداف فرعی:

- تثبیت مالکیت و تقویت مدیریت و نظارت بر اراضی ملی و دولتی.
- شناسایی و برخورد قانونی با متجاوزان به اراضی ملی و دولتی و جلوگیری از زمین خواری.
- ایجاد پایگاه واحد اطلاعاتی در خدمات رسانی بهینه درون و برون سازمانی توسط دستگاه‌های ذی‌ربط و سهولت و یکپارچگی در پاسخ به استعلام‌ها.
- توسعه مدیریت علمی و فنی در پایش منابع طبیعی و تولید اطلاعات منسجم آماری.
- ایجاد زیرساخت آمایش سرزمین جهت تضمین سرمایه گذاری در اراضی ملی و دولتی و امکان برنامه ریزی دقیق بخشی و کشوری.
- ایجاد زمینه تحقق اهداف دولت الکترونیک از طریق توسعه پایگاه اطلاعات مکانی.
- انجام این طرح، ضمن رفع موانع اجرایی مختلف، موجبات تسهیل، تسریع و تدقیق در پاسخگویی به استعلام و مدیریت علمی و گسترده و هماهنگ کشوری بر عرصه و اعیان منابع طبیعی و اراضی دولتی فراهم می‌گردد.
- امکان رفع مغایرت‌های احتمالی ناشی از بازنگری و تدقیق نقشه‌ها و سایر اطلاعات توصیفی مرتبط، جهت اصلاح اسناد مالکیت اراضی ملی و دولتی در اجرای قانون جامع حد نگاری کشور را به وجود می‌آورد.
- بازنگری اطلاعات و نقشه جات و تغییر سیستم موجود به سیستم پویایی نوین سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی.
- کمک به تدوین لوایح قانونی مرتبط با اراضی ملی و دولتی در راستای توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور و نیز مدیریت بهینه زمین .
- کمک به ایجاد زیرساخت ملی اطلاعات مکانی کاداستر اراضی ملی و دولتی.
- رفع مشکلات ناشی از تداخلات اجرای مقررات موازی در اراضی واحد از جمله، ملی، دولتی و مستثنیات
- اصلاح نقشه‌ها، مستندات و سوابق اراضی هم‌زمن با اعمال رفع تداخلات موضوع ماده ۵۴ تعیین تکلیف اراضی غیر ملی از جمله موات، خالصجات و ...

ویژگی‌های سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی:

- سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی به صورت فراگیر و موزائیکی در سطح شهرستان به اجرا درآمده تا به تدریج سطح کل شهرستان، استان و کشور را تحت پوشش قرار دهد. در این سامانه:
- الف) نقشه کاداستر که بر اساس سوابق اجرای مقررات ملی شدن و تملک اراضی دولتی و بدون تغییر در ماهیت عرصه تهیه شده یا در اجرای مقررات مربوط با رعایت اصول حدنگاری تهیه می‌گردد.
- ب) سیستم سامانه بر اساس کد شناسه واحد نقشه‌های اجرای مقررات و منطبق بر سوابق اجرای مقررات و مدارک حقوقی منحصر به فرد با نقاط متناظر آن در طبیعت می‌باشد.
- ج) به روز رسانی و کارآمد نمودن از مشخصات و ویژگی‌های بارز این سیستم است.
- د) بالا بودن ضریب اطمینان و امنیت اطلاعات مورد توجه بوده به نحوی که موجب جلب اعتماد بخش دولتی و عموم مردم گردد.
- ه) صحت و جامعیت داده‌های موجود در سامانه از مرحله آماده سازی تا مرحله بهره‌برداری باید حفظ گردد.

فصل چهارم - فرایند اجرایی:

- فرآیند اجرایی ایجاد سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی شامل مراحل ۹ گانه زیر می‌باشد:
- مرحله ۱-** مطالعه پرونده اجرای مقررات و استخراج اطلاعات، اسکن اسناد مورد لزوم و تکمیل فرم‌های مربوط به پلاک، رقبه یا محدوده.
- مرحله ۲-** جمع آوری اطلاعات مکانی مرتبط (نقشه‌های موضوعی ممیزی اراضی، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای، نقشه‌های پوششی رقومی ۱:۲۵۰۰۰ و... مربوط به پلاک، رقبه یا محدوده).
- مرحله ۳-** تطبیق اطلاعات مکانی و توصیفی و حقوقی پلاک با یکدیگر و انطباق نقاط متناظر در سوابق با طبیعت تثبیت و جانمایی ارتباط بین اسناد و موقعیت جغرافیایی قطعات زمین و تشخیص مناطق دارای خطای هندسی در نقشه‌های انفال و تفکیک و طبقه بندی آنها.
- مرحله ۴-** ارائه برنامه اجرایی پیشنهادی مبتنی بر قواعد فنی و حقوقی برای اصلاح نقشه‌ها.
- مرحله ۵-** بررسی برنامه اجرایی در کمیته فنی ممیزی و اتخاذ راهکارهای حقوقی و فنی و ابلاغ به مجری.
- مرحله ۶-** اعمال اصلاحات فنی و حقوقی مصوب کمیته فنی و تهیه نقشه کاداستر پلاک.
- مرحله ۷-** تأیید نهایی نقشه کاداستر توسط گروه نظارتی اعم از ناظرین استانی، ستادی و مشاور مدیریت طرح و اخذ تأییدیه کمیته فنی ممیزی و سپس ارسال به اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان جهت اصلاح و صدور اسناد تکبرگی اراضی ملی. صدور سند.
- مرحله ۸-** تشکیل ایجاد بانک اطلاعاتی از پلاکها به تفکیک حوزه ثبتی و شهرستان پلاک، رقبه یا محدوده
- مرحله ۹-** پیاده سازی و بهره‌برداری از سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی.
که در ادامه به تشریح مراحل ۹ گانه فوق‌الذکر پرداخته می‌شود.

مرحله ۱- مطالعه پرونده اجرای مقررات و استخراج اطلاعات، اسکن اسناد مورد لزوم و تکمیل فرم‌های مربوط به پلاک، رقبه یا محدوده.

شامل بررسی و ارزیابی محتویات پرونده‌ها و تکمیل فرم‌های مربوطه به شرح ذیل:

الف (اراضی ملی):

الف- (۱) برگ تشخیص.

الف (۲) آگهی یا اخطار و آگهی‌های اصلاحی .

الف (۳) گواهی قطعیت.

الف- (۳-۱) گواهی قطعیت به دلیل عدم اعتراض.

الف- (۳-۲) گواهی قطعیت به دلیل آراء نهایی صادره از کمیسیون‌های موضوع مواد ۲۰ آئین نامه اجرایی قانون ملی شدن، ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری، هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی و شعب ویژه. الف (۴) آراء قطعی صادره از محاکم قضایی که در اثر رسیدگی به آراء موضوع بند فوق صادر گردیده است.

الف (۵) سوابق ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع از مراحل اولیه صدور گواهی تا تصمیمات هیأت نظارت ماده ۳۳).

الف (۶) واگذاری‌های صورت گرفته در قالب کلیه مواد قانونی که انتقال قطعی عرصه صورت گرفته است.

الف - ۷) پلاک‌های فرعی درون پلاک اصلی که منجر به تحدید حدود یا صدور سند گردیده است.

الف - ۸) صورت‌جلسه ۱۳ و ۳۹ و اسناد صادره اراضی ملی .

الف - ۹) صورت جلسات کمیته فنی ممیزی اراضی استان در زمینه روند اجرای مقررات ملی شدن، رفع تداخل اجرای مقررات موازی و یا سایر تصمیمات که به نحوی منجر به تغییر ماهیت عرصه گردیده است .
الف - ۱۰) عوض و معوض (در قالب ماده ۶۴ مکرر) یا اراضی به تملک درآمده در اجرای توافقات انجام شده با سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف نظیر توافقنامه اوقاف و غیره صورت گرفته در پلاک، رقبه یا محدوده.

الف - ۱۱) تصمیم کارگروه رفع تداخل استان

ب) اراضی دولتی:

ب - ۱) برگ تشخیص یا صورت‌جلسه تشخیص، آگهی رأی صادره از محاکم قضایی، صورت‌جلسه کمیته فنی مبنی بر رفع تداخل اجرای مقررات ملی با موات رای هیات سه نفره، اسناد .

ب - ۲) اراضی موضوع قانون کشت موقت.

ب - ۳) اراضی موات مشمول قانون اصلاحات ارضی.

ب - ۴) خالصجات: اظهار نامه، آگهی‌های نوبتی و تحدیدی سند.

ب - ۵) ماده واحده اراضی بایر موضوع مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام.

ب - ۶) اراضی مشمول مرحله اول اصلاحات ارضی (بایر)، اسناد خرید توسط دولت .

ب - ۷) اراضی مشمول مرحله سوم اصلاحات ارضی (بایر)، اسناد خرید توسط دولت.

ج) اراضی مستحدث و ساحلی:

ج - ۱) صورت‌جلسه تشخیص.

ج - ۲) نقشه حریم.

ج - ۳) نقشه اراضی ساحلی.

ج - ۴) نقشه اراضی مستثنی از قانون.

ج - ۵) نقشه اراضی مستحدث.

د) رفع تداخلات:

د - ۱) برگ تشخیص

د - ۲) آگهی تشخیص

د - ۳) مستندات مربوط به نسق زارعین و گواهی عمران در خصوص اراضی موات

د - ۳) صورت‌جلسه کمیسیون شهرستان

د - ۴) نقشه انفال (منابع طبیعی)

د - ۵) نقشه اصلاحات ارضی

د - ۶) نقشه تجمیعی

د - ۷) عکس هوایی ارتو فتو مقارن قانون (و تصاویر ماهواره ای)

د - ۷) کاربرگ‌های ۹ گانه

د - ۱۰) صورت‌جلسه کمیسیون استانی

تبصره: در صورت اجرای قوانین موازی یا مکرر در یک پلاک کلیه موارد مدنظر قرار گرفته و در فیلهای جدول اطلاعات توصیفی مربوطه با رعایت تقدم و تأخر زمانی قید گردد.

- مرحله ۲-** جمع آوری اطلاعات مکانی مرتبط (نقشه‌های موضوعی ممیزی اراضی، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای، نقشه‌های پوششی رقومی ۱:۲۵۰۰۰ و... مربوط به پلاک، رقبه یا محدوده).
- ۱- جمع آوری و آماده سازی نقشه‌های اراضی ملی و دولتی (در محدوده مقیاس‌های مختلف) مربوط به هر پلاک، رقبه یا محدوده اعم از کروکی، نقشه ثبتی، نقشه‌های اجرای مقررات و تکمیل فرم‌های اطلاعات کاداستر.
- ۲- رقومی سازی نقشه‌های سنواتی و انتقال از فرمت آنالوگ به دیجیتال (اسکن و وکتورایز نمودن) برابر دستورالعمل رقومی سازی به شماره ۳۰۵۲/۱۶ مورخ ۱۳۸۳/۸/۲۶.
- ۳- مختصات دار و زمین مرجع کردن (GEOREFENCING) نقشه‌های اجرای قانون و سایر نقشه‌های موجود در پرونده مرتبط، مطابق با سطح مبنای مسطحاتی (بیضوی) WGS ۱۹۸۴ و بر مبنای سیستم تصویر جهانی U.T.M.
- ۴- تهیه و تکمیل عکس‌های هوایی مقارن قانون در محدوده پلاک‌های مورد عمل و ارتوفتو نمودن آنها مطابق با استانداردهای سازمان نقشه برداری کشور
- ۵- موزائیک و استخراج سطوح گپ و تداخل پلاک با پلاک‌های مجاور.
- ۶- لایه بندی و کارتوگرافی نقشه‌ها با توجه به عوارض سطحی، نقطه ای و خطی .
- تبصره ۱:** در تمامی مراحل یاد شده، رعایت آخرین دستورالعمل رقومی سازی نقشه‌های سنواتی، کارتوگرافی و نقشه برداری با استاندارد کاداستر به شماره ۸۷/۵/۶۸۱۱۷ مورخ ۸۷/۱۰/۲۱ الزامی است.
- تبصره ۲:** تعیین مقیاس برای حدود قطعات مستثنیات در نقشه‌های سنواتی با مقیاس ۱:۵۰۰۰ و بزرگتر ۱:۲۰۰۰ و برای نقشه‌های سنواتی با مقیاس ۱:۱۰۰۰۰ و کوچکتر ۱:۵۰۰۰ و برای محدوده ثبتی پلاک‌ها نقشه‌های رقومی ۱:۲۵۰۰۰ می‌باشد.
- تبصره ۳:** انجام پروژه کاداستر بصورت پلاک اصلی و در پلاک‌ها، صرفاً در قالب پروژه موزائیکی انجام صورت می‌گیرد.

- مرحله ۳-** تطبیق اطلاعات مکانی و توصیفی و حقوقی پلاک با یکدیگر و انطباق نقاط متناظر در سوابق با طبیعت تثبیت و جانمایی ارتباط بین اسناد و موقعیت جغرافیایی قطعات زمین و تشخیص مناطق دارای خطای هندسی در نقشه‌های انفال و تفکیک و طبقه بندی آنها:
- در این مرحله لایه‌های اطلاعاتی موجود در بانک اطلاعات با مکان نظیر خود در طبیعت انطباق و ضمن تثبیت لایه‌های حقوقی بر روی لایه‌های هندسی مغایرت‌های فنی و حقوقی احصاء گردیده و با بهره گیری از دستورالعمل‌های حقوقی و فنی مرتبط راه کار اجرایی بر اساس محدوده منحصر به فرد جهت تدوین برنامه کاداستر پلاک ارائه می‌گردد. لازم به ذکر است بازدید زمینی، عملیات نقشه برداری در حد رعایت استاندارد نقشه برداری جهت افزایش دقت فنی نقشه‌ها ضروری است.
- تطبیق، بررسی و اصلاح هندسی نقشه‌ها بر اساس موارد ذیل صورت می‌پذیرد:
- ۱- نقشه‌های رقومی حاصل از بند ۱.

- ۲- نقشه‌های توپوگرافی ۱:۵۰۰۰۰ و ۱:۲۵۰۰۰ رقومی پوششی سراسر کشور با ذکر شماره اندکس.
- توجه:** در تطبیق اطلاعات مکانی و توصیفی، در مناطقی که نقشه پوششی رقومی با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰

وجود ندارد (بخصوص در مناطق مرزی) از نقشه توپوگرافی ۱:۵۰۰۰۰ استفاده گردد.

۳- تهیه عکس‌های هوایی اورتو شده دهه ۱۳۴۰ و ۱۳۳۰ (با دقت مکانی زیر یک متر و با اسکن ۳۰ میکرون).

۴- بازدید میدانی و عملیات نقشه برداری با رعایت مفاد مدارک اجرای قانون.

۵- تصاویر ماهواره‌ای (با دقت مکانی زیر یک متر).

اهم مغایرت‌های فنی و حقوقی:

الف) مغایرت در حدود پلاک ناشی از:

عدم انطباق حدود نقشه با حدود ثبتی یا عرفی پلاک:

۱-۱- عدم انطباق حدود نقشه با حدود ثبتی یا عرفی پلاک و تداخل با مجاورین: ۱- تداخل همراه

مغایرت در ماهیت عرصه، ۲- تداخل بدون مغایرت در ماهیت عرصه.

۱-۲- عدم انطباق حدود نقشه با حدود ثبتی یا عرفی پلاک عدم تداخل با مجاورین.

۱-۳- عدم انطباق حدود نقشه با حدود ثبتی یا عرفی پلاک و ترکیبی از دو حالت فوق.

عدم انطباق حدود نقشه با طبیعت:

۱-۲- عدم انطباق حدود نقشه با طبیعت و تداخل با مجاورین: ۱- تداخل همراه با مغایرت در ماهیت

عرصه، ۲- تداخل بدون مغایرت در ماهیت عرصه.

۲-۲- عدم انطباق حدود نقشه با طبیعت و عدم تداخل با مجاورین.

۲-۳- عدم انطباق حدود نقشه با طبیعت و ترکیبی از دو حالت فوق.

ب) عدم هم‌خوانی حدود اراضی ملی و مستثنیات با حدود متناظر در طبیعت.

ج) تداخل و همپوشانی اقدامات حقوقی درون پلاک و ایجاد مغایرت حقوقی در ماهیت عرصه.

د) عدم تطابق نقشه از نظر حدود و یا حدوث اراضی ملی و مستثنیات با سوابق اجرای مقررات.

ه) عدم تطابق نقشه از نظر حدود و یا حدوث اراضی دولتی با سوابق شناسایی اراضی دولتی.

و) عدم تطابق نقشه از نظر حدود و یا حدوث اراضی دولتی با حدود نظیر در طبیعت.

ز) تداخل اجرای مقررات موازی (ملی، موات، مستحدث و ساحلی) بر روی عرصه واحد.

تذکرات بسیار مهم پیرامون اصلاح هندسی نقشه‌های سنواتی:

۱- عوارض خطی نظیر رودخانه، جاده، خط الرأس، خط القعر و ... که مرز پلاک در نقشه اجرای مقررات یا اجرای قانون را تشکیل می‌دهند و در نقشه‌های سنواتی یا پلاک به آن‌ها اشاره شده است، در صورتیکه به صورت مشترک در عکس و هم در نقشه ۱:۲۵۰۰۰ مشاهده شوند، ملاک اصلاح مرز پلاک در حالات تداخل و گپ بین پلاک‌ها تلقی می‌گردد.

۲- در جانمایی قطعات مستثنیات که فاقد عوارض ثابت مشخص می‌باشند بهره‌گیری از عکس‌های هوایی جهت جانمایی دقیق پلی‌گون‌های مستثنیات الزامی است.

۳- در شناسایی و تطبیق عوارض موجود در نقشه‌های اجرای مقررات با عرصه و عکس هوایی در مواردی بازدید میدانی الزامی است، به ویژه شهرها و جاده‌ها که امکان تغییر، جابجایی، حذف و یا اضافه دارند و بررسی‌های میدانی این مستندات به عنوان سوابق لازم است ارائه گردد (در بخش مستثنیات و عوارض شاخص ثابت در نقشه، نقاط کنترل زمینی با دقت کمتر از یک متر برداشت گردد).

مرحله ۴- ارائه برنامه اجرایی پیشنهادی مبتنی بر قواعد فنی و حقوقی برای اصلاح نقشه‌ها:

با توجه به اینکه اجرای مقررات ملی شدن معمولاً به صورت کلی و اصطلاحاً با نگرش از بالا به پایین صورت گرفته و بعد از اجرای مقررات اقدامات حقوقی و ثبتی بسیاری بر اساس بررسی وضعیت عرصه به صورت تفکیکی و اصطلاحاً با نگرش جزء به کل صورت گرفته و از آنجائیکه هر محدوده در سامانه کاداستر منحصر به فرد می‌باشد لذا هر محدوده‌ای باید به صورت خاص مورد بررسی قرار گرفته و تلاش گردد که با مذاقه کامل در سوابق اجرای مقررات از جمله:

(الف) نحوه تعریف حدود پلاک در کروکی، برگ تشخیص، نقشه و آگهی.

(ب) اسامی محلی قید شده در کروکی و برگ تشخیص.

(ج) بررسی اینکه آیا در تبدیل کروکی به نقشه ضوابط به طور کامل رعایت شده است یا خیر.

(د) صورت جلسه اجرای ماده ۱۳ و ۳۹.

(ز) و سایر اسناد و مستندات موجود در پرونده که ماهیت عرصه را به نوعی معرفی می‌کند.

(و) تطبیق سند مالکیت صادره از حیث حدود تعریف شده و مساحت اراضی ملی و موات با قطعیت مربوطه ضمن انطباق سوابق حقوقی و ثبتی و نقشه‌ها با یکدیگر و با نقاط متناظر خود در طبیعت مرتبط گشته و بدون تغییر در ماهیت عرصه اطلاعات حقوقی، توصیفی و مکانی نقاط متناظر گزارش حد نگاری پلاک به طور دقیق و لحاظ نمودن کلیه مستندات تدوین گردد و در صورت بروز هر یک از مغایرت‌های احصاء شده در بند ۴ و نیاز به اصلاح و یا اقدام حقوقی خاص با توجه به اینکه هر پرونده روند حقوقی خاص خود را طی کرده است به استناد قوانین جاری، آئین نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی اقدامات مورد لزوم جهت تعیین تکلیف عرصه پیش بینی و ارائه گردد. **مرحله ۵-** بررسی برنامه اجرایی در کمیته فنی ممیزی و اتخاذ راهکارهای حقوقی و فنی و ابلاغ به مجری:

در این مرحله با لحاظ نمودن کلیه سوابق و مستندات حقوقی، اطلاعات توصیفی با نقشه رقومی و بررسی نتایج حاصل انطباق سوابق و نقشه رقومی، طبیعت جهت حدود پلاک و قطعات ملی، و مستثنیات پلاک، رقبه یا محدوده برنامه اجرایی کاداستر تدوین و در کمیته فنی ممیزی اراضی مطرح و مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت ضمن اعلام موارد تثبیت شده برای مشکلات فنی و حقوقی راه کار اجرایی و قانونی ارائه می‌گردد و مصوبه کمیته فنی ممیزی اراضی با تأیید مدیر کل به مجری ابلاغ می‌گردد.

مرحله ۶- اعمال اصلاحات فنی و حقوقی مصوب کمیته فنی و تهیه نقشه کاداستر پلاک در این مرحله اصلاحات مورد لزوم با به کارگیری و ملاحظه کلیه اسناد و سوابق بانک اطلاعات کاداستر از طریق نقشه برداری زمینی یا فتوگرامتری منطبق با تبصره ۱ مرحله ۲ تهیه می‌گردد.

مرحله ۷- تأیید نهایی نقشه کاداستر توسط گروه نظارتی اعم از ناظرین استانی، ستادی و مشاور مدیریت طرح و اخذ تأییدیه کمیته فنی ممیزی و سپس ارسال به اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان جهت صدور سند:

پس از اعمال اصلاحات موضوع بند ۷ اصلاحات انجام شده در برنامه اجرایی کاداستر پلاک درج و نقشه اصلاحی مجدداً در کمیته فنی مطرح و اتخاذ تصمیم می‌گردد.

نقشه کاداستر پس از تأیید توسط ناظرین استانی به کمیته فنی ممیزی استان ارجاع و پس از تأیید کمیته فنی با تأیید نهایی توسط مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان در سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی و پایگاه داده مکانی بارگذاری و در اجرای ماده ۹ قانون جامع کاداستر کشور جهت جای‌گذاری

در سامانه کاداستر ثبت به اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان ابلاغ می‌گردد.
تبصره ۱: فایل نقشه نهایی کاداستر به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی سازمان ارسال گردد.
تبصره ۲: در صورت عدم تأیید توسط کمیته فنی یا مدیر کل، مراحل ۷ و ۸ مجدداً اعمال می‌گردد.
مرحله ۸ - تشکیل بانک اطلاعاتی پلاک:

در این مرحله با جمع بندی داده‌های حاصل از مراحل ۱ و ۲ و همچنین انتقال اطلاعات پرونده مربوط به هر پلاک به جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی (فرم شماره ۲) مطابق با دستورالعمل پیوست و با استفاده از اکستنشن نهیه شده توسط مهندسين مشاور فرازمین که در محیط برنامه ArcGIS طراحی شده و منطبق بر ساختار پایگاه داده‌های مکانی است، نسبت به تشکیل بانک اطلاعاتی و تلفیق لایه‌های مکانی و توصیفی (Geodatabase) اقدام و در پایگاه داده مکانی بارگذاری می‌گردد.
مرحله ۹ - پیاده سازی و بهره‌برداری از سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی و پایگاه داده مکانی:
 با توجه به ماده ۵ قانون جامع کاداستر و لزوم به‌روزرسانی و ارسال کلیه اطلاعات به ادارات ثبت سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی با درج آخرین تغییرات به‌روزرسانی شده و مراتب به ادارات ثبت اسناد اعلام می‌گردد تا در ارائه خدمات به بخش‌های درون و برون سازمانی اعم از عموم مردم و دستگاه‌های دولتی مورد استفاده قرار گیرد.

فصل پنجم - ایجاد سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی کشور

از آنجائیکه پیاده‌سازی نقشه‌های رقومی پلاک‌ها در سیستم اطلاعات جغرافیائی (GIS) نیاز به فرمت استاندارد و تلفیق و یکپارچه‌سازی اطلاعات مکانی و جدول اطلاعات توصیفی کاداستر دارد و با توجه به اینکه با تهیه اطلس نقشه جانمایی پلاک‌ها می‌توان به ارزیابی دقیق و ارائه آمار نهایی در سطح کلان و خرد را به سهولت انجام داد؛ لذا در این دستورالعمل سعی شده تا با جامع‌نگری و کاهش حجم لایه‌های مکانی و تمامی اطلاعات مندرج در جدول اطلاعات توصیفی کاداستر مربوط به هر پلاک از جمله: موقعیت پلاک، سوابق اصلاحات ارضی، مشخصات تشخیصی، حدود اربعه، مشخصات آگهی، نوع قطعیت، مشخصات رأی، مساحت رأی، مساحت قطعیت یافته قانونی، ماده ۱۳ و ۳۹، مشخصات سند، صدور گواهی ماده ۶۴، مساحت نقشه ماده ۶۴، نظریه هیأت نظارت ماده ۳۳، مساحت حاصل از نقشه برداری، مقیاس نقشه، شماره اندکس نقشه ۱:۲۵۰۰۰ رقومی، تاریخ نقشه برداری، مشخصات تهیه کنندگان نقشه، تغییرات نقشه نسبت به قطعیت، آراء قطعی علیه، صادره از محاکم قضایی، مشخصات گواهی‌های صادره، مشخصات واگذاری‌ها، تطبیق دستورالعمل رقومی سازی و موزائیک نقشه‌های سنواتی طرح تفکیک انفال، تعیین نوع اشکالات هندسی در نقشه‌های سنواتی، مساحت تداخل در نقشه‌های سنواتی، نتایج حاصل از اصلاح هندسی (کاداستر) و سایر فیلدهای اطلاعات توصیفی کاداستر مربوط به پلاک گنجانده شود. (لازم به ذکر است که در برخی از موارد به دلیل ادغام یک یا چند پلاک در داخل یک پلاک، نیاز به تکمیل تمامی فیلدهای اطلاعاتی برای همه پلاک‌های فرعی الزامی می‌باشد).

الف. لایه‌های اطلاعات مکانی در محیط Arc GIS

در خصوص یکپارچه‌سازی اطلاعات فضائی (Spatial) لایه‌های تولید شده پلاک‌های پروژه کاداستر نیاز به رعایت موارد ذیل است:

- ۱- تبدیل فرمت تمامی لایه‌های مکانی هر پلاک از فرمت DWG به فرمت Geodatabase و استفاده از برنامه Arc Map نسخه ۱۰ به بالا.
- ۲- نام عارضه (لایه)های اطلاعاتی گویا و حتماً از فرمت ارائه شده در این دستورالعمل و مطابق با فرم شماره "۱" اقتباس شود. بنابراین تمامی لایه‌های اطلاعات مکانی مورد نیاز بجز لایه‌های اطلاعاتی عمومی شامل: تقسیمات کشوری، نقشه توپوگرافی ۱:۵۰۰۰ و ۱:۲۵۰۰۰ رقومی پوشش سراسری کشور و غیره، اطلاعات لایه‌های گرافیکی متعلق به هر پلاک به صورت یکپارچه ارسال گردند.
- ۳- سیستم تصویر: از آنجایی که سطح زمین کروی است، به منظور نمایش آن به صورت مسطح نیاز به سیستم تصویر داریم که پیشنهاد می‌گردد در پروژه‌های کاداستر از چهارچوب مرجع هندسی در انواع نقشه‌ها و اطلاعات مکانی، سطح مبنای مسطحاتی (بیضوی) WGS ۱۹۸۴ و بر مبنای سیستم تصویر جهانی U.T.M استفاده گردد. همچنین لازم به ذکر است که در سیستم تصویر جهانی U.T.M هر ۶ درجه در یک Zone واقع شده بنابراین ۶۰ عدد Zone در سطح کره زمین وجود دارد که ایران در چهار زون (Zone ۳۸, ۳۹, ۴۰, ۴۱) قرار گرفته است.
- ۴- در هنگام ارسال لایه‌های اطلاعاتی، چند ضلعی عوارض همارزش در یک فایل اطلاعات گرافیکی قرار گیرند (به طور مثال: تمام پلاک‌های یک استان در یک فایل جمع‌آوری شده و تنها در فرمت ArcGIS GeoDataBase ارسال گردند) پروژه ArcGIS استان با فرمت Database (DBMS)

۱ توضیح اینکه: بعضی از استان‌ها مانند استان‌های فارس و گلستان در دو Zone واقع شده‌اند و این پدیده مشکلاتی را از لحاظ محاسبات ایجاد می‌نماید. برای حل این مشکل بررسی شود قسمت اعظم پلاک در کدام zone قرار گرفته است، آن را مبنای محاسبات قرار داده و بخش دیگر پلاک را zone مبنای تبدیل کنید و هنگام رفع این مشکل حتماً توضیح زیر را در قسمت ملاحظات جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی وارد نمایید:

"قسمتی از این پلاک مربوط به Z40 می‌باشد ولیکن محاسبات آن در Z39 انجام پذیرفته است."

۲ آشنایی با Geodatabase

Geodatabase مدل داده‌ها بر مبنای DBMS مخفف Database Management System و به معنی سیستم مدیریت پایگاه داده است. در واقع Geodatabase عبارت است از مدل داده‌ای به منظور ارائه اطلاعات جغرافیایی که از روابط استاندارد موجود در پایگاه داده استفاده می‌نماید. Geodatabase دو وظیفه اصلی نگهداری و مدیریت داده‌ها را بر عهده دارد به این ترتیب که گرافیک عوارض به فرمت database و به صورت کدهای رمزار در پایگاه داده‌های گرافیکی ذخیره می‌شوند. Geodatabase در دو نوع چند کاربر (Multiuser) و شخصی (Personal) موجود می‌باشند. با استفاده از Geodatabase می‌توان بسیاری از قوانین و قابلیت‌های موجود در نرم افزار را بر روی داده‌های مکانی اعمال و با استفاده از آن‌ها داده‌های جغرافیایی را به صورت دلخواه مدل سازی نمود. Geodatabase یک فایل با پسوند mdb از نوع فرمت‌های Access است. مزیت‌های Geodatabase در ذیل آورده شده است:

- به جای فرمت داده حجیم Shapefile یا Coverage جایگزین شده است.
- به جهت دارا بودن فرمت mdb با Access هم خوانی دارد.
- Font فارسی Geodatabase از Font فارسی Unicode تبعیت می‌کند.
- عرض ستون‌های توصیفی بزرگتر از dbf انتخاب می‌شود.
- قابلیت ایجاد توپولوژی به طور مستقل را دارا است.
- امکان بستن polygonها با استفاده از خطوط بسته و Labelها میسر می‌باشد.
- قابلیت ایجاد Geometric Network و انجام تحلیل‌های شبکه ای را دارا است.

(management system) و Mxd (به صورت Store Relative Path) ^۳ همراه اطلاعات ارسال گردد. همچنین لازم است در هنگام ارسال لایه‌های اطلاعاتی، یک فایل با نام پلاک ایجاد گشته و شامل فایل‌های جداگانه:

فایل DWG شامل: فایل‌های اتوکدی و نقشه سنواتی ژئورفرنس شده، عکس‌های هوایی اورتو شده و تصاویر ماهواره‌ای پلاک مورد نظر.

فایل Geodatabase شامل: تمامی لایه‌های اطلاعاتی مربوط به پلاک، Feature dataset، Feature class، جداول Access، Geodatabase و MXD های مربوطه.

فایل Scan شامل: اسکن تمام مدارک مندرج در بند مرحله ۱ فصل چهارم دستورالعمل حاضر مربوط به پلاک.

فایل JPEG شامل: تصویر خروجی (Export Map) در محیط GIS باشد و از ارسال اطلاعات در سایر فرمتها خودداری گردد.

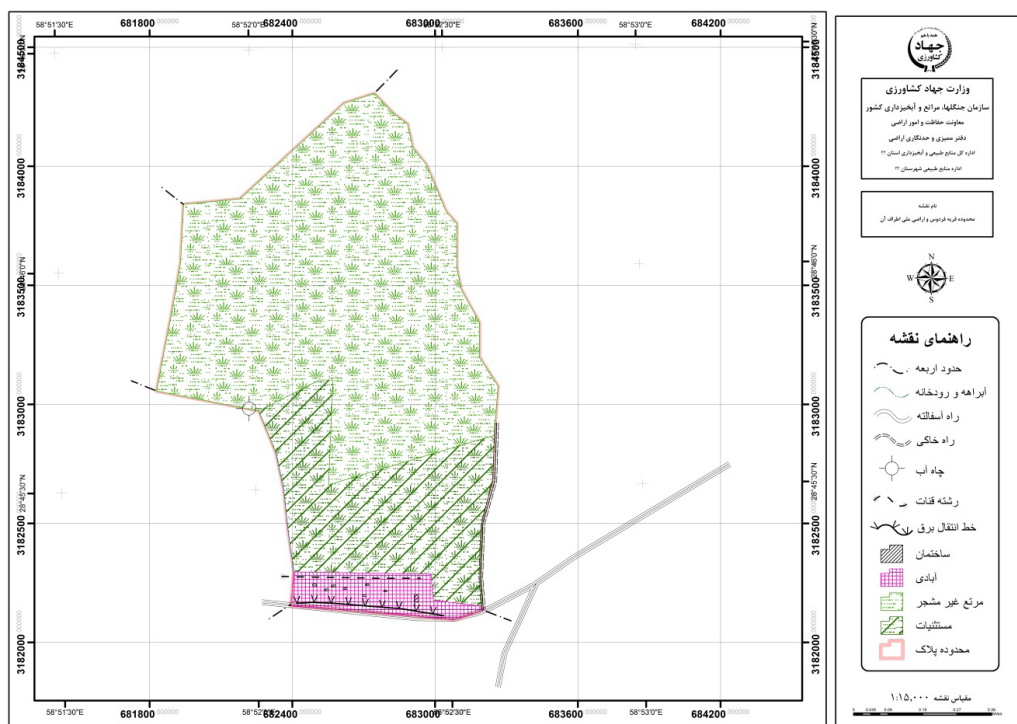
توجه: در تلفیق و ارسال نقشه‌های مکانی و جداول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی، از فرمت Access مربوط به پلاک که در محیط نرم افزار تخصصی ArcGIS تهیه و ارسال شده توسط سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور - دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی اقتباس شود. زیرا هرگونه تغییر در مشخصه‌های جدول اطلاعات توصیفی کاداستر اراضی ملی و دولتی، باعث خواهد شد یکپارچه‌سازی اطلاعات به طور ناقص منتقل گردد.

معرفی Graid: در این خصوص در خروجی نقشه دو نوع گرید معرفی نمایید: یک Graid به صورت متریک (U.T.M) و یک Grids هم به صورت مختصات جغرافیایی (DMS) معرفی گردد. برای انجام این کار بر روی Layers راست کلیک نموده و روند زیر را انجام دهید:

Properties _____ > Grids _____ > New Grids

استاندارد کردن الگوی چیدمان نقشه ارسالی، رنگ، سمبل و اطلاعات ترسیمی در راهنمای نقشه (طبق الگو) و گرفتن یک خروجی با فرمت JPEG و ارسال آن به همراه اطلاعات رقومی پلاک‌ها.

^۳ برای ذخیره در فرمت mxd از منوی فایل Document Properties را انتخاب کرده و در قسمت Data Source option گزینه Store Relative path names to data sources را انتخاب کرده و در روی دکمه ok کلیک نمایید.

تصویر شماره "۱": نمونه یکپارچه‌سازی خروجی لایه‌های اطلاعات مکانی در محیط Arc GIS مربوط به پروژه کاداستر اراضی ملی و دولتی.

تذکر مهم: مرز عوارض چند ضلعی در یک لایه اطلاعات مکانی (مرز مجاور پلاک‌ها) تدقیق گردیده تا حتما دارای مرز مشترک واحدی باشند. زیرا به کرات مشاهده شده است که به دلیل اجرای پروژه کاداستر در پلاک‌های هم‌جوار توسط کارشناسان یا مشاورین مختلف، مرز محدوده پلاک‌های مجاور دارای گپ یا تداخل هستند و در هنگام یکپارچه‌سازی، دو مرز برای یک محدوده در لایه نهایی، ایجاد شبه و سوال می‌کند و از این پس، هنگام عقد قرارداد با مشاورین پروژه‌های کاداستر آتی، محدوده پلاک‌هایی که قبلا مطالعه شده تحویل گردد تا مشاورین بتوانند مرز پلاک‌های جدید را طبق دستورالعمل تدقیق نمایند.

لازم به توضیح است باتوجه به اینکه جداول تغییرات زیادی نداشته و در جلد قبلی کتاب جداول چاپ گردیده است لذا به جهت حجم زیاد، جداول چاپ نگردید در صورت هرگونه سؤال و مشکل با دفتر ممیزی و حدنگاری سازمان متبوع هماهنگی گردد.

فصل ششم - تهیه خروجی ها و اخذ اسناد تک برگی

مستند به ماده ۱۳ آئین نامه اجرائی قانون ملی شدن و ماده ۳۹ قانون حفاظت و تبصره یک ماده ۹ قانون افزایش بهره وری در پلاک های فاقد سند مالکیت، اخذ سند به صورت تک برگی صورت خواهد گرفت و در سایر پلاک هایی که دارای سند دفترچه ای هستند در اجرای ماده ۹ و ۱۱ قانون جامع کاداستر کشور نقشه کاداستر پلاک تهیه و پس از بارگذاری نقشه در سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی نقشه کاداستر به اداره ثبت ارسال تا پس از جانمایی و تثبیت عرصه در سامانه کاداستر سند دفترچه ای اصلاح و سند تک برگی پلاک اخذ گردد.

خروجی های سامانه عبارتند از:

(۱) فایل dwg	(۲) فایل Access
(۳) نسخه های پلات با مقیاس های مختلف	(۴) اطلس اراضی ملی و دولتی
(۵) سند پلاک به صورت کاداستر	(۶) فایل GeoDataBase

فصل هفتم - نظارت و ارزیابی

نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل در استان بعهدہ مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری بوده که از طریق معاون حفاظت و امور اراضی اداره کل و کمیته فنی ممیزی اراضی استان صورت می گیرد و در سطح ملی بعهدہ معاونت حفاظت و امور اراضی سازمان می باشد که از طریق دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی انجام می شود.

- (۱) ناظرین موظف هستند که موارد ذیل را به طور مستمر و منظم و با دقت کنترل و گزارش نمایند. عدم بروز هرگونه تغییر در ماهیت عرصه اعم از ملی، موات و مستثنیات قانونی. لحاظ نمودن کلیه اسناد و سوابق اجرای مقررات ملی شدن یا تملک اراضی دولتی به نوعی که هیچ حقی از دولت یا اشخاص حقیقی و حقوقی تضییع نگردد. جانمایی صحیح اطلاعات توصیفی و حقوقی بر روی نقاط متناظر خود در طبیعت و تهیه نقشه به صورت صحیح و منطبق بر مسائل حقوقی و فنی. بدیهی است عدم رعایت موارد فوق تخلف محسوب و مستوجب برخورد قانونی خواهد بود.

(۲) وظایف هر بخش به شرح ذیل است:

- (الف) وظایف اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان:
  - ۱-الف) نظارت بر مراحل ۹ گانه فرآیند اجرایی.
  - ۲-الف) بررسی برنامه اجرایی کاداستر پلاک.
  - ۳-الف) ارسال برنامه های اجرایی به صورت ماهیانه به دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی.
  - ۴-الف) ارسال عملکرد به صورت سه ماهه به دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی و دفتر برنامه ریزی، بودجه و هماهنگی طرح ها.
  - ۵-الف) نظارت بر رعایت قوانین و مقررات.
- (ب) وظایف دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی:
  - ۱-ب) نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات.

- ۲-ب) برگزاری دوره‌های آموزشی برای مجریان.
- ۳-ب) بررسی برنامه‌های کاداستر ارسالی توسط استان‌ها حداکثر ظرف مدت یک ماه و اعلام نتیجه بررسی‌ها به استان.
- ۴-ب) تأمین امکانات و زیرساخت‌های فنی.
- ۵-ب) ارائه گزارش جامع هر سه ماه یکبار به معاونت حفاظت و امور اراضی.
- توجه: لازم به توضیح است با توجه به اینکه جداول، تغییرات چندانی نداشته و در جلد قبلی کتاب آمده است در این جلد جداول حذف گردیده.

شماره: ۹۷/۵۱/۴۰۱۹۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۲/۱۱

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع: ذکر مساحت و تعداد قطعات مستثنیات در اسناد تک برگی
 با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۵۱/۱۹۴۴۰ مورخ ۹۰/۴/۷ بنا به اطلاع و اصله در تعدادی استانها، در برخی از اسناد تک برگی صرفاً مساحت کل پلاک (محدوده پلاک) ذکر می‌گردد لذا دستور فرمایید با همکاری اداره ثبت اسناد و املاک کشور علاوه بر درج در صورتجلسه ۳۹-۱۳، ظهر اسناد تک برگی (صفحه دوم) تعداد قطعات مستثنیات و مساحت آن به تفکیک ذکر گردد و از مساحت منابع ملی و دولتی کسر گردد. ضمناً صرفاً مساحت اراضی ملی و دولتی می‌بایست در آمار ارائه شده لحاظ گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

ماده واحده

شماره: ۹۴/۵۱/۱۹۲۵۷

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۱۸

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان موضوع: بخشنامه ثبت اعتراض در شهرستان های تازه تاسیس

با سلام و احترام

پیرو نامه های شماره ۹۴/۵/۱۲۳۳۸ مورخ ۹۴/۵/۱۲ و ۹۴/۵/۱۱۵۹۸ مورخ ۹۴/۵/۵ در خصوص بازگشایی دفاتر ثبت اعتراض، بدین وسیله موارد ذیل را به استحضار می رساند:

۱- در ارتباط با اعتراض مدیر کل محترم به اجرای مقررات موضوع تکمیل فرم شماره ۵، صرفاً باید اعتراضات مربوطه در دفاتر جدید که مستقل از دفاتر ثبت اعتراض افراد حقیقی است، ثبت گردند.

۲- با توجه به مواد ۳ و ۴ آیین نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۶۷/۶/۲۲ ابلاغی به شماره ۹۰/۱/۱۱۷۵ مورخ ۹۰/۳/۳ به هنگام ایجاد دبیرخانه های جدید که به واسطه قوانین و مصوبات در ارتباط با شهرستان های جدید الاحداث صورت می گیرد، می باید جهت پرونده های اعتراضی که در حوزه شهرستان جدید قرار می گیرد اقدامات ذیل معمول گردد:

الف) کلیه اعتراضاتی که از شهرستان قبلی به شهرستان جدید الاحداث منتقل می گردند، در دفتر ثبت اعتراض که برای شهرستان جدید الا تاسیس اختصاص یافته، به ترتیب نوبت و با توجه به تاریخ مندرج در دفتر ثبت اعتراض اولیه در دفتر شهرستان مقصد ثبت و با ذکر انتقالی بودن پرونده در دفتر مبدا از آمار کسر گردد.

ب) صورت جلسه ای بین دو شهرستان و اداره کل به منظور اعلام انتقال کلیه پرونده های اعتراضی تهیه و تصویری از آن در دفاتر ثبت اعتراض دبیرخانه شهرستان های مربوطه الصاق گردد.

ج) از این پس هرگونه اقدام و نتیجه ای در مورد رسیدگی به پرونده های مذکور (انتقالی) فقط در دفتر ثبت اعتراض شهرستان جدید الا تاسیس منعکس می گردد.

د) دقت گردد که پس از انجام انتقال پرونده های اعتراضی، این مقدار از مجموع اعتراضات ثبت شده شهرستان مبدا کسر گردد.

ه) هرگونه ثبت اعتراض در دبیرخانه شهرستان جدید الا تاسیس منوط به اتمام ثبت پرونده منتقله از شهرستان مبدا مربوطه می باشد.

و) دبیرخانه هیئت بعد از استقرار در شهرستان جدید الاحداث نسبت به انتشار آگهی موجودیت اقدام نماید.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۴/۵/۱۹۹۳۵

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۲۵

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها

موضوع: وضعیت دبیرخانه‌های ماده واحده (کمیسیون تعیین تکلیف اراضی اختلافی)
سلام علیکم،

همانطوری که مستحضرید کمیسیون تعیین تکلیف اراضی اختلافی در برابر نص صریح قانون و در چارچوب ضوابط و مقررات جاری، رسیدگی به اعتراضات به ملی شدن اراضی بوده و در واقع حساس ترین بخش در پیگیری مسائل مربوط به تعیین تکلیف اراضی اختلافی فی مابین این سازمان و سایر افراد اعم از حقوقی و حقیقی است به گونه‌ای که این دبیرخانه‌ها به عنوان تنها مرجع صالح رسیدگی به اعتراضات، نقش مهمی در جلوگیری از پدیده شوم زمین خواری و در ممانعت از تجاوز افراد فرصت طلب و سودجو به عرصه‌های منابع طبیعی دارد، بدین لحاظ استفاده از نیروی فنی مجرب و کارآزموده که آشنا به قوانین و مقررات آئین نامه‌ها و آخرین بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوطه در این زمینه باشند ضروری است.

از سوی دیگر با عنایت به تصویب بند یک ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور مبنی بر ارجاع مجدد ثبت و رسیدگی به اعتراضات ناشی از اجرای قوانین ملی گردیدن به کمیسیون‌های ماده واحده (با توجه به این که از ۹۰/۶/۱۲ به واسطه تبصره یک ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری مصوب سال ۱۳۸۹ اعتراضات ناشی از اجرای قوانین ملی گردیدن در شعبه ویژه که از سوی رئیس قوه قضائیه تعیین گردیده بود ثبت و رسیدگی می‌گردید)، در حال حاضر این وظیفه خطیر مجدداً بر عهده دبیرخانه‌های کمیسیون تعیین تکلیف اراضی اختلافی (ماده واحده) گذارده شده و هم اکنون با توجه به حجم بالای پرونده‌های موجود در دبیرخانه‌های ماده واحده گلوگاهی مهم در پیشگیری از موضوع زمین خواری و حفاظت پایدار از عرصه‌های منابع طبیعی می‌باشند.

با عطف توجه به موارد صدر اشاره، قاعدتاً دقت در انتخاب و تعیین افراد جهت تصدی در دبیرخانه‌ها از اهمیت و حساسیت زیادی برخوردار می‌باشد. به گونه‌ای که در صورت عدم انتخاب افراد واجد صلاحیت در این مسند امکان عدم هدایت صحیح این وظیفه خطیر و امکان بروز سوء وجود دارد. بر همین اساس مقتضی است با هدف افزایش راندمان و کیفیت کار در دبیرخانه‌های تابعه نسبت به در دستور کار قرار دادن موارد ذیل به اقدامات لازم انجام گردد:

- ۱- افراد مورد نظر جهت دبیرخانه‌ها ترجیحاً از بین پرسنل متعهد رسمی و پیمانی انتخاب گردند
- ۲- قبل از تعیین و انتصاب حتماً نسبت به اخذ تاییدیه صلاحیت از بخشهای ذی ربط اقدام گردد (از جمله صلاحیت فنی و اخلاقی)
- ۳- در هر مورد پس از پیشنهاد و انتصاب اولیه هر فردی در شهرستان نسبت به اخذ تاییدیه از سوی اداره کل اقدام گردد.
- ۴- اعلام هرگونه تغییر و جابجایی دبیر به ستاد سازمان، به گونه ای صورت گیرد که در هر زمان اطلاعات پرسنلی افراد دبیرخانه به روز و موجود و قابل احصاء باشد.
- ۵- هم زمان با تعیین افراد جهت دبیرخانه‌ها نسبت به پیش‌بینی گذراندن دوره‌های آموزشی لازم اقدام گردد. (دوره‌های ماده واحده و ممیزی اراضی و قوانین و مقررات منابع طبیعی) به نوعی که دبیران حتماً دوره‌های مربوطه را گذرانده باشند.

۶- مجموعه قوانین، آیین نامه ها و آخرین دستورالعمل ها و بخشنامه های مرتبط در دسترس دبیر و اعضای دبیرخانه قرار داده شود.

مستدعی است با عنایت به موارد صدرالذکر دستور فرمایید فهرست اسامی افراد مستقر در دبیرخانه کمیسیون های ماده واحده تعیین تکلیف اراضی اختلافی شهرستانهای تابع آن اداره کل را برابر جدول پیوست تکمیل و حداکثر تا ۱۵ آبان ماه سال جاری به دفتر ممیزی و حدنگاری منعکس فرمایید.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای علیرضا هدایتی مدیرکل دفتر مرکزی حراست

جناب آقای نگهدار اسکندری مدیرکل حوزه ریاست و مدیریت عملکرد

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی برای نظارت لازم

شماره: ۹۴/۵۱/۲۴۲۱۵

تاریخ: ۱۳۹۴/۹/۹

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

موضوع: نظریه دفتر حقوقی سازمان

با سلام و احترام،

به پیوست نامه شماره ۹۴/۱۸/۲۳۷۳۰ مورخ ۹۴/۹/۳ مدیر کل محترم دفتر حقوقی سازمان در خصوص نحوه اقدام بر روی پرونده های منجر به صدور قرار عدم استماع در شعبه ویژه، جهت استحضار و بهره برداری ارسال می گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری

شماره: ۹۴/۱۸/۲۳۷۳۰

تاریخ: ۱۳۹۴/۹/۳

جناب آقای توفیقی

مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

موضوع: نظریه ارشادی

با سلام

احتراماً عطف به نامه شماره ۹۴/۵۱/۲۲۲۹۸ مورخ ۹۴/۸/۱۹ به استحضار می رساند ضمن ملاحظه آرا صادره مبنی بر قرار عدم استماع دعوی متقاضیان اعتراض به اراضی ملی در محاکم تجدید نظر؛ نظر به اینکه آرای صادره با چنین کیفیتی بر علیه دولت نبوده و مطابق موازین قانونی هر ذینفع می بایست نسبت به پیگیری جهت احقاق حق خود به مراجع اداری و قضایی مراجعه نمایند علی ایحال با عنایت به نامه شماره ۹۴/۱/۱۳۵۷۵ مورخ ۹۴/۵/۲۶ ریاست محترم سازمان به قائم مقام وزیر در امور مجلس)

پیوستی) با موضوع استفسار محاسبه قانونی مندرج در بند ۱ ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر که ناظر بر اصلاح تبصره یک ماده ۹ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی میباشد علیرغم وجود چالش در این مهم و عدم دریافت جوابیه استفساریه تا کنون، شایسته است تا حسب تأکیدات ریاست محترم سازمان در استفساریه صدر الاشاره با این مضمون که دبیر خانه‌های کمیسیون ماده واحده در شهرستانها تا وصول نتیجه استعلام و استفسار از مجلس شورای اسلامی حسب رویکرد ریاست محترم سازمان نسبت به پذیرش و ثبت اعتراض در کمیسیون ماده واحده شهرستان اقدام لازم معمول نمایند.

عیسی عباسی
مدیر کل دفتر حقوقی

شماره: ۹۴/۵۱/۲۹۴۲۳

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۰/۲۹

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع: آراء علیه صادره در داخل محدوده شهر و مناطق آزاد و ویژه
با سلام و احترام،

پیرو بخشنامه شماره ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶ در خصوص نحوه بررسی و تعیین تکلیف آراء صادره علیه در هیئت‌های ماده واحده و همچنین تبصره ماده ۷ آیین‌نامه اصلاحی آیین‌نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی، مقتضی است کلیه آراء علیه صادره از سوی هیئت در محدوده شهرها، مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی جهت اقدامات بعدی اعم از (اعتراض، اجرا و...) حسب مورد به مراجع مذکور ارسال گردد.

اکرم توفیقی
مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۴/۵/۳۱۵۵۲

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۱/۲۰

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها
موضوع: تسریع در تعیین تکلیف پرونده‌های اعتراضی دارای نقص در دبیرخانه ماده واحده
سلام علیکم؛

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۴/۵/۱۲۲۳۸ مورخ ۹۴/۵/۱۲ در خصوص بازگشایی دفاتر ثبت اعتراض و با توجه به تبصره ۳ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۹۴/۴/۷ هیئت وزیران مبنی بر اینکه رسیدگی پرونده‌ها در هیئت ماده واحده به تصمیم کمیسیون و رفع تداخل اجرای قوانین و مقررات موازی موکول گردیده، مقتضی است جهت تسهیل و تسریع در تعیین تکلیف پرونده‌های اعتراضی موارد زیر در دستور کار قرار گیرد:

۱- باقید فوریت کلیه پرونده‌های سنواتی که دارای نقص می‌باشد و تاکنون در خصوص اخطار رفع نقص

اقدامی صورت نگرفته نسبت به ابلاغ رفع نقص به معترض اقدام گردد.
 ۲- در صورت عدم رفع نقص از سوی معترض در فورجه قانونی مطابق تبصره ۱ ماده ۶ اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی اقدام گردد. یادآوری می‌نماید در صورت عدم رفع نقص از ناحیه معترض و صدور قرار از سوی هیئت ضرورتی به اخذ استعلام از کمیسیون رفع داخلی نمی باشد.
 ۳- ضمناً با هماهنگی معاونت محترم برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع انسانی تمهیدات لازم برای تامین اعتبار مورد نیاز اتخاذ شده است.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای مصطفی کیا کجوری معاون برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع برای استحضار و مساعدت لازم.
 جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ملاحظه و پیگیری لازم.

شماره: ۹۵/۱/۲۸۴۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۲/۱۱

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها موضوع: تعیین مرجع صالح برای رسیدگی به درخواست اعتراض اشخاص سلام علیکم؛

احتراماً؛ پیرو بخشنامه شماره ۹۴/۵/۱۱۵۹۸ مورخ ۹۴/۵/۵ به استحضار می‌رساند: با توجه به ابهام وارده و مصرح نبودن مهلت انقضای قانونی اعتراض در دبیرخانه هیئت ماده واحد موضوع بند ۱ ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر مقرر گردید تا در جهت تعیین تکلیف موضوع و تعیین مرجع صالح، از مجلس استعلام که مراتب طی نامه‌های شماره ۹۴/۱/۱۳۵۷۵ مورخ ۹۴/۵/۲۶ و ۹۴/۱/۱۹۰۷۷ مورخ ۹۴/۷/۱۵ و ۹۴/۱/۳۱۸۲۹ مورخ ۹۴/۱۱/۲۴ و ۹۴/۱/۳۶۷۸۱ مورخ ۹۴/۱۲/۲۶ به وزارت متبوع اعلام و متعاقباً وزارت متبوع نیز طی شماره های ۹۴/۸۱۰/۵۸۲۷ مورخ ۹۴/۷/۸ و ۹۴/۸۱۰/۷۰۵۲ مورخ ۹۴/۹/۲ به معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی ارسال ولیکن تاکنون پاسخی در این خصوص واصل نشده و از طرفی نظریه شماره ۷/۹۴/۱۴۱۸ مورخ ۹۴/۶/۷ اداره حقوقی قوه قضاییه و هم آراء شماره ۱۴۵۲۰۱۰۷۰۹۱۰۷۰۹۹۷۰ مورخ ۹۴/۹/۴ و رای شماره ۹۴۰۹۹۷۰۹۱۰۷۰۸۳۳ مورخ ۹۴/۶/۱۷ صادره از شعبه ۳۴ دیوان عالی کشور که بر اساس آن مهلت مقرر در قانون را در حال حاضر منقضی دانسته و مرجع صالح را شعبه ویژه اعلام و در مقابل به موجب دادنامه شماره ۹۴۰۹۹۷۰۴۰۴۳۰۱۴۸۱ مورخ ۹۴/۱۱/۲۹ صادره از شعبه سوم دادگاه حقوقی اردبیل نظر متعارضی داشته و مرجع صالح را هیئت ماده واحد تشخیص نموده است. این سازمان در راستای قانون و به لحاظ صدور آراء متفاوت صدور رای وحدت رویه از هیات عمومی دیوان عالی کشور را درخواست نموده، همچنین پیگیری جدی جهت وصول پاسخ معاونت محترم قوانین مجلس شورای اسلامی در دستور کار قرار دارد. بدیهی است به محض حصول نتیجه مراتب جهت وحدت رویه ابلاغ خواهد شد.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت: جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی
جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی اقدام لازم جهت اتخاذ رای وحدت رویه هیات عمومی دیوان عالی کشور.

شماره: ۹۵/۵۱/۲۰۵۷۳

تاریخ: ۱۳۹۵/۸/۱۲

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع: فلوچارت فرایند ثبت و رسیدگی به اعتراض در هیأت ماده واحده
با سلام و احترام؛

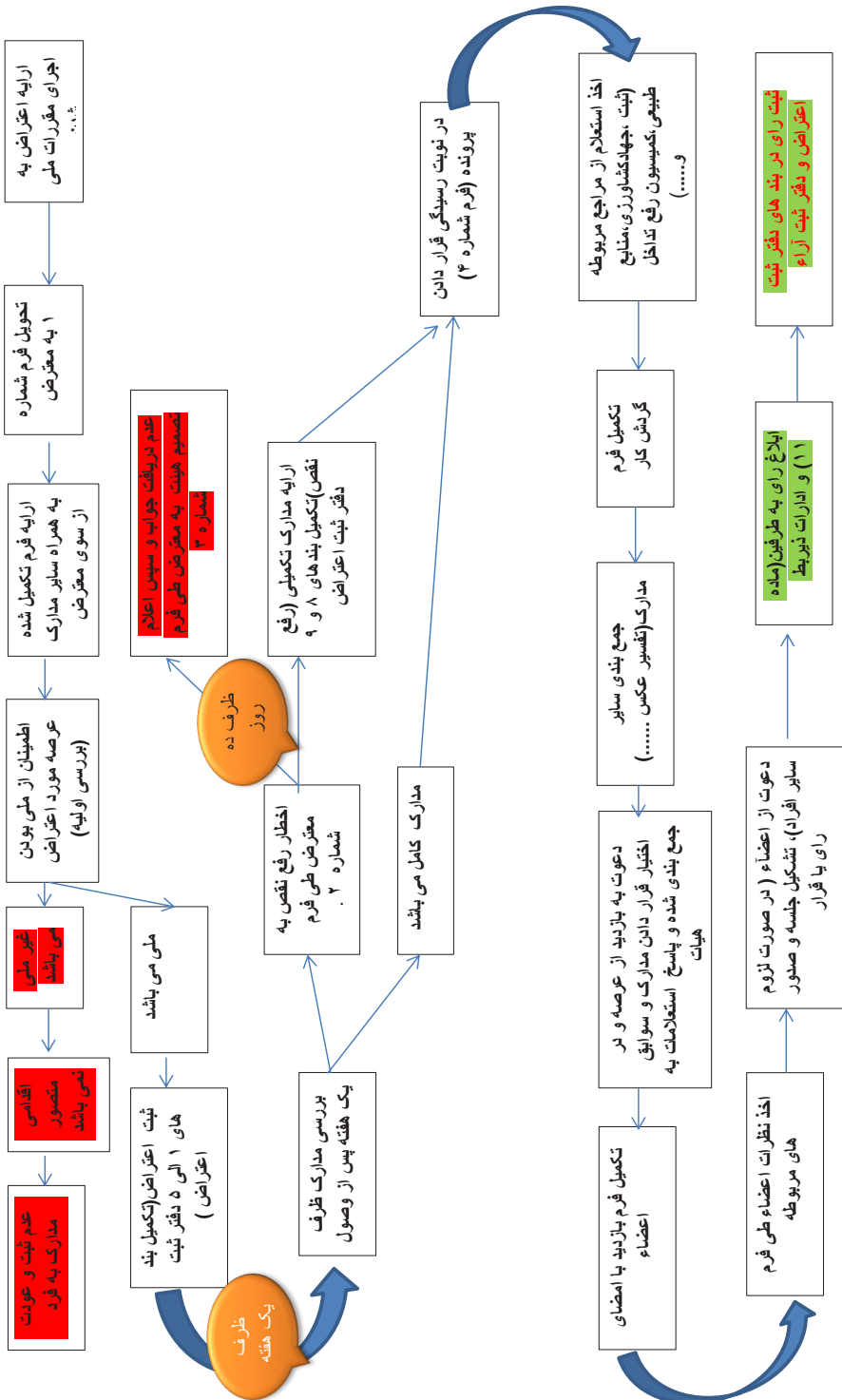
به پیوست یک برگ فلوچارت فرایند ثبت و رسیدگی به اعتراضات اشخاص حقیقی و حقوقی به اجرای مقررات ملی شدن موضوع قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی و نکات قابل توجه در این خصوص جهت بهره‌برداری ارسال می‌گردد. ضمناً بدین وسیله از زحمات همکاران محترم اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان یزد جهت پیشنهاد فرمت اولیه، تقدیر و تشکر می‌گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

فرایند ثبت و رسیدگی به اعتراضات در دبیرخانه ماده واحده

نکات مورد توجه:

- ۱- آخرین قوانین، آیین‌نامه، بخشنامه و دستورالعمل‌ها در دسترس دبیر و اعضا قرار گیرد.
- ۲- قانون و آیین‌نامه مورد مطالعه اعضا قرار گیرد و در صورت لزوم گردهمایی آموزشی جهت اعضای دبیرخانه‌های ماده واحده برگزار گردد.
- ۳- رسیدگی به اعتراضات اشخاص نسبت به اجرای مقررات قانون ملی شدن جنگل‌های کشور فارغ از داخل محدوده یا خارج از محدوده شهر بودند در صلاحیت هیئت می‌باشد.
- ۴- به محض دریافت مدارک بررسی اولیه صورت گیرد تا از ملی بودن عرصه مورد اعتراض اطمینان حاصل گردد (فراز آخر تبصره ۶ ماده ۶ آیین‌نامه) و در صورت مستثنی بودن هیچ اقدامی متصور نمی‌باشد و مدارک عیناً به معترض تحویل گردد.
- ۵- بر اساس تبصره ۶ ماده ۶ آیین‌نامه چهار بند اول (۱ الی ۴) از معترض دریافت گردد.
- ۶- به استناد تبصره ۱ ماده ۶ دبیرخانه موظف است یک هفته پس از ثبت اعتراض در صورتی که مدارک دارای نواقصی باشد مراتب را به معترض ابلاغ نماید و در صورت تکمیل نمودن در نوبت رسیدگی قرار گرفته و به معترض اعلام نماید و در صورتی که معترض ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ ابلاغ، نسبت به رفع نقص اقدام ننماید موضوع کتباً به هیأت گزارش و تصمیم قاضی هیئت به معترض ابلاغ گردد.
- ۷- مدارک اعتراضی هر پرونده اسکن و فایل جداگانه در رایانه نگهداری گردد.
- ۸- در هر مرحله با توجه به پیشرفت اقدامات و در نهایت پس از صدور رای دفتر ثبت اعتراض تکمیل گردد.
- ۹- در اخذ استعلامات، مراجع اصلی مد نظر قرار گیرند: از جمله ادارات ثبت اسناد و املاک، جهاد کشاورزی، یگان حفاظت و کمیسیون رفع تداخل.
- ۱۰- سوابق مربوط به اجرای قانون به طور کامل جمع آوری، خلاصه نویسی و تصاویر مربوطه ضمیمه پرونده گردد.
- ۱۱- اعضاء با توجه به نوع سمت و فرم اعلام نظرات کارشناسی مربوط به خود، اعلام نظر نمایند (ماده ۹ آیین‌نامه)
- ۱۲- اقدامات و سوابق به عمل آمده در ارتباط با واگذاری عرصه و یا مجوزهای بهره‌برداری صادر شده در محل مورد توجه قرار گیرد.
- ۱۳- با توجه به ماده ۹ آیین‌نامه، هیئت با بررسی کلیه مدارک ارائه شده از سوی معترض و همچنین سوابق و مدارک موجود در ادارات ذیربط، معاینه محل، تحقیق از مطلعین محلی، ملاحظه نقشه‌ها و عکس‌های هوایی تفسیر شده و غیره مدنظر قرار گیرد.
- ۱۴- بر اساس تبصره ۸ ماده ۶ آیین‌نامه در خصوص اعتراضات که قبلاً به طور کلی رسیدگی شده باشد و نسبت به کل پلاک اعلام نظر شده باشد، دبیرخانه هیأت با اخذ مدارک مربوطه و تشکیل پرونده، مراتب را به هیئت گزارش نموده تا هیأت و قاضی با بررسی مدارک معترض جدید و نیز با عنایت به رای صادره قبلی اتخاذ تصمیم نماید.
- ۱۵- نقشه محل مورد رای بر روی نقشه اجرای قانون جانمایی و تصویر آن به امضای اعضاء و قاضی

رسانده شود.

۱۶- پس از صدور رای و قرار بر اساس ماده ۱۱ و ملاک عمل قرار دادن تبصره ۱۰ آیین نامه، رای به همراه نقشه به معترض ابلاغ گردد.

۱۷- پس از رسیدگی رأی صادره در دفتر ثبت آراء وارد و توسط قاضی هیأت امضا گردد.

۱۸- به استناد تبصره ۱ ماده ۲ آیین نامه کلیه امور دبیرخانه تحت نظر رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان صورت گرفته و بر این اساس کلیه مکاتبات دبیرخانه می بایست به امضای رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان برسد.

۱۹- بنا به تبصره یک ماده ۳، دبیرخانه موظف است از تمامی ۷ نفر عضو هیأت دعوت نماید ضمن آنکه در صورت وقوع ماده ۷ آیین نامه (قرار گرفتن عرصه مورد اعتراض در محدوده شهر به آن بخش از حریم که به راه و شهرسازی تحویل و تحول گردیده و یا تغییر نمایندگی یافته است) هیئت مکلف به دعوت از نماینده راه و شهرسازی می باشد.

۲۰- ابلاغ رای به معترض و سایر ادارات ذیربط.

شماره: ۹۵/۵۱/۲۱۰۷۵

تاریخ: ۱۳۹۵/۸/۱۸

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

موضوع: ارسال رای وحدت رویه شماره ۷۵۰ مورخ ۹۵/۵/۵ هیات عمومی دیوان عالی کشور در خصوص صلاحیت ماده واحده

با سلام

احتراما به پیوست رای شماره ۷۵۰ مورخ ۱۳۹۵/۵/۵ هیئت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص صلاحیت دبیرخانه هیئت موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع که در روزنامه رسمی شماره ۹۰۹ مورخ ۱۳۹۵/۸/۱۶ منتشر گردیده، جهت بهره برداری و اقدام لازم ارسال می گردد لذا با عنایت به رای مذکور، و رسیدگی به اعتراضات واصله ناشی از اجرای مقررات ملی شدن تا اتمام مهلت مقرر در قانون کماکان بر عهده هیات موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور میباشد. مقتضی است برابر مقررات به اعتراضات رسیدگی و اقدام لازم معمول گردد.

اکرم توفیقی

مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رای وحدت رویه شماره ۷۵۰ هیئت عمومی دیوان عالی کشور با موضوع: صلاحیت دبیرخانه هیئت موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع در رسیدگی به پرونده هایی که در مرجع قضایی مطرح گردیده و منتهی به صدور رای قطعی نشده باشد

شماره: ۱۱۰/۱۵۲/۹۴۴۴

تاریخ ۱۳۹۵/۸/۴

مدیرعامل محترم روزنامه رسمی کشور
گزارش پرونده وحدت رویه ردیف ۳۲/۹۴ هیئت عمومی دیوان عالی کشور با مقدمه به رای آن به شرح
زیر تنظیم و جهت چاپ و نشر ایفاد می‌گردد.

معاون قضایی دیوان عالی کشور ابراهیم ابراهیمی

مقدمه

جلسه هیئت عمومی دیوان عالی کشور در مورد پرونده وحدت رویه ردیف ۳۲/۹۴ راس ساعت ۳۰:۸ روز سه شنبه مورخ ۱۳۹۵/۵/۵ به ریاست حضرت حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای حسین کریمی رئیس دیوان عالی کشور و با حضور حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای سید احمد مرتضوی مقدم نماینده دادستان کل کشور و شرکت جنابان آقایان رؤسا مستشاران و اعضای معاون کلیه شعب دیوان عالی کشور در سالن هیات عمومی تشکیل شد و پس از تلاوت آیاتی از کلام الله مجید و قرائت گزارش پرونده و طرح و بررسی نظریات مختلف اعضای شرکت کننده در خصوص مورد و استماع نظریه نماینده دادستان محترم کل کشور که به ترتیب ذیل منعکس می‌گردد به صدور رای وحدت رویه قضایی شماره ۷۵۰-۱۳۹۵/۵/۵ منتهی گردید.

الف: گزارش پرونده

احتراما معروض می‌دارد: بر اساس گزارش ۹۰۱۲/۸۰۴۶/۶ - ۱۳۹۴/۸/۳ آقای رئیس حوزه قضایی استان مرکزی از شعبه سی و چهارم دیوان عالی کشور پرونده‌های کلاسه ۷۰۰۳۴۵ و ۷۰۰۷۰۴ در مورد مرجع صالح رسیدگی کننده به دعاوی اشخاص به طرفیت اداره منابع طبیعی به خواسته احراز مالکیت با اختلاف استنباط از مقررات قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر ..... آرای متفاوت صادر شده است که خلاصه جریان هر کدام از آنها به شرح ذیل منعکس می‌شود:

۱- به دلالت محتویات پرونده ۷۰۰۳۴۵ شعبه سی و چهارم دیوان عالی کشور شعبه هفتم دادگاه عمومی حقوقی شهرستان اراک که پرونده کلاسه ۷-۳۵۴ در خصوص دعاوی آقای نعمت الله ... به طرفیت اداره منابع طبیعی شهرستان تفرش به خواسته احراز مالکیت نسبت به پلاک ثبتی ۲۲۹ واقع در بخش ۶ دهستان فراهان تفرش که در تاریخ ۱۳۹۳/۵/۲۷ اقامه شده است به موجب دادنامه شماره ۱۳۹۴/۵/۱۴-۳۸۵ به استناد تبصره (اصلاحی ۱۳۹۴/۲/۱) ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی قرار عدم صلاحیت به اعتبار صلاحیت هیات موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ جنگل‌ها و مراتع شهرستان تفرش صادر و پرونده را برای تشخیص صلاحیت به دیوان عالی کشور ارسال نموده که پس از وصول و ثبت در دبیرخانه دیوان عالی کشور به این شعبه ارجاع گردیده است شعبه پس از قرائت گزارش عضو ممیز و بررسی اوراق پرونده طی داد نامه شماره ۱۳۹۴/۷/۸-۱۰۰۴ چنین رای داده است:

« نظر به اینکه بنا به حکم مقرر در ماده ۲۶ قانون آیین دادرسی ... در امور مدنی مناط صلاحیت تاریخ تقدیم دادخواست است و در زمان تقدیم دادخواست خواهان (۱۳۹۳/۶/۲۲) طبق تبصره ۱ ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، دادگاه صالح برای رسیدگی به دعاوی بوده و با

عنایت به اینکه اصلاح عبارات « ظرف مدت یک سال » در تبصره مذکور به « ظرف مدت ۵ سال پس از تصویب این قانون » طبق بند ۱ ماده ۴۵ رفع موانع تولید رقابت پذیر ... مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ (انتشار یافته در روزنامه رسمی مورخ ۱۳۹۴/۲/۳۰) با توجه به عطف به ماسبق نشدن قانون و با لحاظ مقررات ماده ۴ قانون مدنی نسبت به دعاوی که مقدم بر لازم الاجرا شدن آن قانون اقامه گردیده از حیث صلاحیت مرجع رسیدگی اثر ندارد و صلاحیت ایجاد شده برای دادگاه را از بین نمی برد بنابر این قرار عدم صلاحیت ذاتی مورد اشاره در فوق با قانون انطباق ندارد و شایسته تایید نیست: مستندا به ماده ۲۸ قانون آیین دادرسی ... در امور مدنی نقض و پرونده برای رسیدگی به دادگاه اعاده می گردد .

۲- طبق محتویات پرونده کلاسه ۷۰۰۴۰۴ شعبه چهلم دیوان عالی کشور آقای اسماعیل ... در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۸ دادخواست به طرفیت اداره منابع طبیعی شهرستان شازند به خواسته احراز مالکیت نسبت به پلاک ۲۴/۲ بخش ۱ جابلق روستای برج چشمه محمود شهرستان شازند مقوم به پنجاه و یک میلیون ریال و هزینه های دادرسی به مترائ ۶۸۲۸ متر مربع تقدیم دادگستری شهرستان اراک نموده که به شعبه هفتم دادگاه عمومی حقوقی ارجاع و شعبه مذکور طی دادنامه شماره ۳۹۶-۱۴/۵/۱۳۹۴ به استناد بند ۱ ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی مصوبه ۱۳۹۲/۲/۱ که مهلت اعتراض مقرر در تبصره ۱ ماده ۹ قانون افزایش بهره وری کشاورزی و منابع طبیعی را از یک سال به ۵ سال افزایش داده و با تصویب قانون مذکور صلاحیت ذاتی مرجع رسیدگی به موضوع تغییر داده شده و نظر به اینکه قانون اصلاحی از قوانین شکلی بوده و عطف به ماسبق می شوند و از سوی دیگر قانون جدید موجد حقوقی برای خواهان و معترضین به اجرای ملی شدن اراضی است. با نفی صلاحیت از دادگاه و اعلام صلاحیت هیات موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع مستقر در شهرستان شازند را برای تعیین صلاحیت به دیوان عالی کشور ارسال نموده که به این شعبه ارجاع شده است و هیئت شعبه پس از قرائت گزارش عضو ممیز و ملاحظه اوراق پرونده در خصوص تعیین صلاحیت مشاوره نموده طی دادنامه شماره ۱۳۱۵-۱۳۹۴/۷/۶ چنین رأی میدهد:

« با عنایت به اینکه طبق بند الف ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مدت مذکور در تبصره یک ماده ۹ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ از یک سال به پنج سال افزایش یافته است و خواهان خواسته خود را در ظرف مقرر قانونی پنج سال تقدیم نموده است بنابر این بر اساس تبصره یک ماده ۹ افزایش بهره وری رسیدگی به موضوع در صلاحیت هیات موضوع ماده واحده تعیین تکلیف اراضی اختلافی می باشد لذا در اجرای ماده ۲۸ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی با تایید نظریه دادگاه عمومی حقوقی شهرستان اراک و اعلام صلاحیت مرجع اخیرالذکر مستقر در شهرستان شازند تعیین تکلیف می گردد.»

بنابر این چون از شعب سی و چهارم و چهلم دیوان عالی کشور طبق دادنامه های صادر شده به شرح بالا با اختلاف استنباط از تبصره یک ماده قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ و بند یک ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ آراء متفاوت صادر شده است لذا مستندا به ماده ۴۷۱ قانون آیین دادرسی در امور کیفری مصوب ۱۳۹۲ طرح موضوع را برای صدور رای وحدت رویه قضایی تقاضا دارد .

معاون قضایی دیوان عالی کشور - حسین مختاری

ب: نظریه نماینده دادستان کل کشور

« قانونگذار در ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید پذیر در حقیقت مهلت یک ساله موضوع ماده ۹ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی را با همان شرایط مذکور در ماده اخیر به مدت ۵ سال افزایش داده است و اعتراض ذینفع چه به صورت طرح دعوی اثبات مالکیت چه در قالب اعتراض به ثبت مالکیت دولت می‌بایست در هیات موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع رسیدگی شود لذا رای شعبه محترم چهلم دیوان عالی کشور صائب و قابل تایید است »

ج: رای وحدت رویه شماره ۷۵۰-۱۳۹۵/۵/۵ هیئت عمومی دیوان عالی کشور

بر اساس تبصره ۱ ماده ۹ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ « اشخاص ذینفع که قبلاً به اعتراض آنان در مراجع ذیصلاح اداری و قضایی رسیدگی نشده باشد می‌تواند ظرف مدت یک سال پس از لازم الاجرا شدن این قانون نسبت به اجرای مقررات اعتراض و آن را در دبیرخانه هیئت موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانونی حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۹ شهرستان مربوطه ثبت نمایند...» و مطابق بند ۱ ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ عبارت « ظرف مدت یک سال » در تبصره یک ماده ۹ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ به « ظرف مدت پنج سال پس از تصویب این قانون » اصلاح شده است.

بنابر این، مستفاد از تبصره اصلاحی مورد اشاره صلاحیت موضوع ماده یادشده پس از انقضای یک سال نیز استمرار یافته است و با استمرار صلاحیت هیات مزبور از تاریخ تصویب قانون اخیر الذکر تا انقضای ۵ سال رسیدگی به پرونده هایی که ظرف مدت مذکور در مرجع قضایی مطرح گردیده و منتهی به صدور رای قطعی نشده باشد در صلاحیت هیات یادشده خواهد بود. بنابر این رای شعبه چهلم دیوان عالی کشور که با این نظر انطباق دارد به اکثریت آراء صحیح و قانونی تشخیص داده می‌شود. این رأی طبق ماده ۴۷۱ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ در موارد مشابه برای شعبه دیوان عالی، دادگاهها و سایر مراجع اعم از قضایی و غیر آن لازم الاتباع است.

هیئت عمومی دیوان عالی کشور

شماره: ۹۵/۱/۲۲۱۲۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۹/۱

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استانها موضوع: رای وحدت رویه شماره ۷۵۰ دیوان عالی کشور سلام علیکم،

احتراماً، با عنایت به جلسه مورخ ۱۳۹۵/۰۸/۲۳ رؤسای ادارات حقوقی ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری کشور که با حضور معاونت محترم حفاظت امور اراضی سازمان در خصوص رأی شماره ۷۵۰ مورخ ۱۳۹۵/۰۵/۰۵ صادره از هیأت عمومی دیوان عالی کشور راجع به صلاحیت مرجع رسیدگی به اعتراضات اشخاص نسبت به تشخیص منابع ملی برگزار گردید، مراتب ذیل جهت اجرا و اقدام ابلاغ می گردد:

۱. با توجه به صراحت موجود در رأی مذکور از تاریخ ۱۳۹۴/۰۵/۲۶ دبیرخانه کمیسیونهای موضوع ماده واحد قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ مستقر در ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستانها صالح به پذیرش و ثبت اعتراضات اشخاص اعم از حقیقی و یا حقوقی نمی باشند.
۲. کمیسیونهای مذکور موظف اند نسبت به صدور قرار عدم صلاحیت و مختومه نمودن کلیه درخواست هایی که بعد از ۱۳۹۴/۰۵/۲۶ در دبیرخانه آنها به ثبت رسیده اند اقدام نمایند.
۳. از تاریخ ۱۳۹۵/۰۵/۲۶ به بعد اشخاصی که نسبت به تشخیص منابع ملی به شعب ویژه مراجعه می نمایند خواسته خود را نمیتوانند اعتراض به تشخیص عنوان نمایند بلکه بر اساس متن صریح قانون می بایست خواسته خود را صرفاً اثبات مالکیت عنوان نمایند.
۴. در خصوص تشخیصهای احتمالی که در اجرای ماده ۲ قانون حفاظت و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی که از مورخ ۱۳۹۴/۰۵/۲۶ انجام می پذیرد چنانچه اشخاصی نسبت به تشخیص منابع ملی جدید اعتراضی داشته باشند، بدو می بایست در کمیسیون ماده واحده اعتراض آنان مورد رسیدگی واقع شود.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی
جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی

شماره: ۹۵/۵/۲۶۰۴۸

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۱۵

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها موضوع: تاکید بر رعایت دستورالعمل آرای علیه سلام علیکم،

احتراماً، بدین وسیله ضمن تأکید موارد مندرج در بخشنامه شماره ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶ ریاست محترم وقت سازمان با موضوع دستورالعمل آراء علیه (پیوست) مقتضی است ترتیبی اتخاذ فرمایید تا در تکمیل اطلاعات بانک جامع زمین و پیگیری پرونده‌های مفتوح در محاکم قضایی اقدام لازم معمول گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای نگهدار اسکندری مدیرکل دفتر حوزه ریاست و مدیریت عملکرد به شماره ۹۵/۱/۲۵۴۶۲ - ۹۵/۱۰/۱۱۰ جهت استحضار جناب آقای مصطفی کیا کجوری معاون برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع برای استحضار جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی برای اطلاع و اقدام لازم جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی برای اطلاع و اقدام لازم

شماره: ۹۵/۱/۲۹۷۷۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۳

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها موضوع: در خصوص رای وحدت رویه شماره ۷۵۰ هیأت عمومی دیوان عالی کشور سلام علیکم،

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۵/۱/۲۲۱۲۶ مورخ ۹۵/۰۹/۰۱ در خصوص رأی وحدت رویه شماره ۷۵۰ دیوان عالی کشور به لحاظ استنباطات متفاوت از آرای صادره توسط شعب رسیدگی کننده به دعای اعتراض نسبت به اجرای مقررات ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع گردیده بود، حجت الاسلام والمسلمین مختاری، معاون محترم قضایی دیوان عالی کشور طی بخشنامه شماره ۱۱/۹۵/۵۲۱۲/۵۲ مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۳ (تصویر پیوست) مراتب برای دادگستری‌های کل کشور تشریح نمودند، لذا با توجه به مراتب فوق مقتضی است به شرح ذیل اقدام فرمائید:

۱. با عنایت به بند (۱) ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور که مهلت اعتراض

به تشخیص در کمیسیون ماده واحده را از یک سال به ۵ سال تغییر داده و همچنین با عنایت به نظریه شماره ۹۲/۰۷/۲۲۲۰ مورخ ۹۲/۱۱/۲۰ اداره حقوقی قوه قضائیه و با لحظ رأی شماره ۷۵۰ هیأت عمومی دیوان عالی کشور و به ویژه بخشنامه مذکور ضمن تأکید بر بخشنامه شماره ۹۵/۱/۲۲۱۲۶ مورخ ۹۵/۰۹/۰۱ این سازمان مجدداً تأکید می‌گردد عمل ثبت اعتراضات در دبیرخانه‌های ماده واحده پایان وقت اداری مورخ ۱۳۹۴/۰۴/۲۳ می‌باشد لذا در خصوص اعتراضاتی که بعد از ۱۳۹۴/۴/۲۴ در دبیرخانه ماده واحده ثبت گردیده دوحالت قابل تصور است:

الف) پرونده تحت رسیدگی قرار گرفته و رأی توسط قاضی عضو هیأت صادر شده است: در این حالت رأی قاضی ملاک قرار گرفته و چنانچه رأی صادره بر علیه اداره منابع طبیعی و آبخیزداری باشد، مطابق مقررات در کارگروه بررسی آراء علیه مطرح و براساس تصمیم کارگروه مذکور در خصوص اعتراض به رأی اقدام شود.

ب) اعتراضاتی که در دبیرخانه هیأت ماده واحد ثبت و لیکن منجر به رسیدگی و صدور رأی نشده باشد در جلسه هیأت مطرح تا حسب نظر قاضی محترم هیأت ماده واحده، قرار مقتضی مبنی بر عدم صلاحیت هیأت صادر و از سوی مسئول دبیرخانه به معترض ابلاغ گردد.

خدا کرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

شماره: ۱۱/۹۵/۵۲۱۲/۵۲

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۱۳

رئیس کل محترم دادگستری استان چهارمحال و بختیاری

با سلام و تحیت

اخیراً ملاحظه گردیده است بعضی از شعب دادگاهها (ویژه رسیدگی به دعاوی اعتراض نسبت به اجرای مقررات ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع) از رأی وحدت رویه شماره ۷۵۰-۱۳۹۵/۵/۵ هیأت عمومی دیوان عالی کشور چنین استنباط کرده اند که نظر دیوان عالی کشور این است که مبدا مهلت پنج سال مقرر در تبصره ۱ اصلاحی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی تاریخ ۱۳۹۴/۲/۱ (تاریخ تصویب قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور) می‌باشد که طبق بند ۱ ماده ۴۵ آن، تبصره مزبور اصلاح گردیده است و بر این مبنا در خصوص دادخواست‌هایی که بعد از تاریخ ۱۳۹۴/۴/۲۳ اقامه شده است، قرار عدم صلاحیت به اعتبار صلاحیت هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی ... صادر و پرونده‌ها را جهت تشخیص صلاحیت . به دیوان عالی کشور ارسال نموده اند . چون این استنباط نادرست است یاد آوری می‌نماید که مرجع "قانون اخیرالذکر" در عبارت (با استمرار صلاحیت هیأت مزبور از تاریخ تصویب "قانون اخیرالذکر" تا انقضاء پنج سال) در رأی وحدت رویه مورد اشاره، قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ می‌باشد . بر این اساس دعاوی اعتراض نسبت به اجرای مقررات ماده ۵۶ قانون مذکور در فوق که بعد از تاریخ ۱۳۹۴/۴/۲۳ مطرح شده یا بشود از صلاحیت هیأت یاد شده خارج بوده و در صلاحیت دادگاه است، شایسته است به شعب محترم رسیدگی کننده به موضوع اعلام فرمائید در موارد مذکور از صدور قرار عدم صلاحیت جدا اجتناب نمائید تا اطلاع دادرسی و وقفه در رسیدگی حاصل نگردد.

حسین مختاری

معاون قضایی دیوان عالی کشور

شماره: ۹۵/۱/۳۱۸۱۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۲/۸

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها موضوع: بستن دفاتر ثبت اعتراضات هیأت ماده واحده (ویژه اعتراضات اشخاص) سلام علیکم؛

احتراماً، به استناد بند ۱ ماده قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مجلس شورای اسلامی و با توجه به رای وحدت رویه شماره ۷۵۰ مورخ ۱۳۹۵/۵/۵ هیأت عمومی دیوانعالی کشور (منتشره در ویژه نامه شماره ۹۰۹ مورخ ۹۵/۸/۱۶ روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران) و در اجرای بخشنامه‌های شماره ۹۵/۱/۲۲۱۲۶ مورخ ۹۵/۹/۱ و شماره ۹۵/۱/۲۹۷۷۷ مورخ ۹۵/۱۱/۲۳ ریاست محترم سازمان و همچنین بخشنامه شماره ۹۵/۱۰/۱۳ مورخ ۹۵/۱۱/۲۳ معاون محترم قضایی دیوان عالی کشور مقتضی است نسبت به بستن دفاتر ثبت اعتراضات هیأت ماده واحده، قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع (ویژه ثبت اعتراضات اشخاص) و تکمیل و ارسال فرم‌های پیوست شماره ۱ و ۲ و ۳ به شرح توضیحات ذیل اقدام و اطلاعات جمع بندی شده (فرم شماره ۳ در قالب جداول نرم افزار اکسل به همراه فرم‌های ۱ و ۲ کلیه شهرستانها) را حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۶/۱/۲۵ به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ارسال نمایند.

الف) کلیات:

۱- الف) فرم‌ها در سه نسخه تهیه و تکمیل و فرم‌های شماره ۱ و ۲ به امضای کلیه اعضاء کمیته‌های شهرستان و استان و ممه‌ور به مهر دبیر خانه هیئت ماده واحد شهرستان و اداره منابع طبیعی شهرستان و همچنین اداره کل منابع طبیعی گردد و فرم شماره ۳ پس از تکمیل به تایید رئیس اداره ممیزی و حدنگاری، معاون حفاظت و امور اراضی و مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان برسد.
نسخه اول فرم‌های ۱ و ۲ پیوست دفتر ثبت اعتراض شهرستان و نسخه دوم هر سه فرم در اداره کل استان بایگانی و نسخه سوم هر سه فرم به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی سازمان ارسال گردد.

۲- الف) تاریخ عملیاتی نمودن بستن دفتر به محض دریافت این بخشنامه می‌باشد.

۳- الف) با توجه به بند ۱ ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید و رای شماره ۷۵۰ هیئت عمومی دیوان، تاریخ ۱۳۹۴/۴/۲۳ پایان مهلت ثبت اعتراضات می‌باشد یا به عبارتی صلاحیت هیئت ماده واحده در ثبت اعتراضات اشخاص حقیقی و حقوقی تا پایان روز ۹۴/۴/۲۳ بوده است.

۴- الف) اعتراضاتی که در محدوده زمانی ۹۰/۶/۱۳ تا ۹۴/۴/۲۳ در شعب ویژه ثبت و منجر به صدور رأی نگردیده، صرفاً پس از صدور قرار عدم صلاحیت توسط شعب ویژه امکان پذیرش ثبت اعتراض و رسیدگی در هیئت ماده واحده را دارا می‌باشد. در این صورت پس از بستن دفتر و تنظیم صورتجلسه مربوطه، در اولین ردیف آزاد با ذکر توضیح ارجاعی از شعبه ویژه نسبت به پذیرش و ثبت اعتراض مطابق آیین‌نامه اصلاحی آیین‌نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی مصوب ۱۳۹۰ اقدام گردد.

۵- الف) در صورت صدور رأی در شعبه ویژه در خصوص اعتراضات ثبت شده در مقطع زمانی ۱۳۹۰/۶/۱۳ تا پایان ۱۳۹۴/۴/۲۳ ادارات کل می‌بایست نسبت به پذیرش رای (در صورت موافقت کارگروه آراء علیه) و یا پیگیری تا حصول نتیجه نهایی برای احقاق حقوق دولت اقدام نمایند.

۶- الف) رسیدگی به اعتراضات ثبت شده از ابتدای روز ۱۳۹۴/۴/۲۴ به بعد (حتی اگر در مرحله

رسیدگی بوده و تاکنون و منجر به صدور رای نشده باشد) در صلاحیت هیئت ماده واحده نمی باشد و بر این اساس می بایست برای کلیه این اعتراضات صرفاً قرار عدم صلاحیت کمیسیون ماده واحده صادر و به معترضین ابلاغ گردد.

۷- الف) بازشماری تعداد اعتراضات ثبت شده، رسیدگی شده، باقی مانده و آراء صادره در ادارات تابعه شهرستان می بایست با دقت انجام و توسط اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کنترل گردد.

۸- الف) در صورت وجود تفاوت بین آراء صادره و اعتراضات رسیدگی شده، موضوع بررسی و علت آن درج گردد.

۹- الف) اعتراضاتی که به دلیل نقص در پرونده یا هر دلیل دیگری رد شده و منجر به صدور رای و یا قرار نگردیده در ستون شماره ۶ فرم شماره ۳ ذکر گردد.

۱۰- الف) کلیه فرمها پس از تایید، اسکن و در پرونده بستن دفاتر هیئت ماده واحده استان ذخیره گردد.

۱۱- الف) پس از دریافت این بخشنامه از سوی اداره کل، وصول آن به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی اعلام گردد.

۱۲- الف) به جهت اطمینان از دریافت بخشنامه، پس از ارسال به شهرستانهای تابعه اعلام وصول آن از سوی کلیه شهرستانهای تابعه اخذ گردد.

۱۳- الف) با عنایت به رای شماره ۰۳۱۸/۰۸۹۰۰۹۰۹۷۷۰۹۲۰ مورخ ۹۲/۵/۲۲ شعبه پنجم دیوان عالی کشور مبنی بر صلاحیت کمیسیون ماده واحده به اعتراضات مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری به اجرای مقررات ملی شدن، منضم به نظریه شماره ۱۶۹۵۸/۱۴۴۰۰۰ مورخ ۹۲/۹/۲۵ سرپرست محترم هماهنگی و رفع اختلافات حقوقی دستگاههای اجرایی معاونت حقوقی رئیس جمهور ابلاغی طی بخشنامه شماره ۵۳۳۶۵/۵/۹۲ مورخ ۹۲/۱۰/۹ معاون محترم وقت حفاظت و امور اراضی سازمان، کمافی سابق محل طرح اعتراضات مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری، دبیرخانه هیات ماده واحده می باشد.

لذا دفتر ثبت اعتراضات مربوط به مدیر کل اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری که قبلاً طی بخشنامه ۹۲/۵/۵۲۴۵۲ مورخ ۹۲/۱۰/۱۵ معاون محترم وقت حفاظت و امور اراضی سازمان ابلاغ گردیده، کمافی سابق باز بوده و جهت ثبت اعتراض مدیر کل استان مورد بهره برداری خواهد بود.

۱۴- الف) در خصوص اعتراضات به اجرای مقررات ملی شدن بعد از تاریخ ۹۴/۴/۲۳، موضوع بند ۴ بخشنامه شماره ۹۵/۱/۲۲۱۲۶ مورخ ۱۳۹۵/۹/۱ مرجع ثبت و رسیدگی کماکان دبیرخانه و هیات ماده واحده می باشد بدین لحاظ برای آن دسته از اعتراضات ناشی از ملی شدن در پلاکهایی که تشخیص و آگهی صادره مربوطه بعد از تاریخ ۱۳۹۴/۴/۲۴ باشد، دبیرخانهها مجاز می باشند نسبت به ثبت و پذیرش اعتراضات در دفتر ثبت اعتراض، اقدام نمایند (شروع به ثبت از اولین ردیف پس از آخرین شماره ثبت شده و بعد از قسمت صورتجلسه تنظیمی درج شده مربوط به بستن دفاتر می باشد).

۱۵- الف) با توجه به تبصره ۲ ماده ۲ آیین نامه اصلاحی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی نظارت بر حسن اجرای این بخشنامه در سطح اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان برعهده مدیرکل منابع طبیعی بوده و در این راستا هرگونه تخلفی مشمول مفاد ماده ۱۵ آیین نامه مذکور خواهد بود.

۱۶- الف) تاریخ مندرج در بخشنامه ۹۵/۱/۲۲۱۲۶ مورخ ۱۳۹۵/۹/۱ ریاست محترم سازمان در بندهای ۱، ۲، ۳ و ۴ به تاریخ از ابتدای روز ۹۴/۴/۲۴ اصلاح می گردد.

ب) ترکیب کمیته استانی؛

- مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری.

- معاون حفاظت و امور اراضی.
- رئیس اداره ممیزی و حدنگاری اراضی.
- رئیس اداره حقوقی.
- رئیس اداره حراست.

ج) ترکیب کمیته شهرستانی:

- رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
- کارشناس حقوقی.
- نماینده حراست.

- دبیر دبیرخانه هیئت ماده واحده

د) وظایف کمیته شهرستانی:

- ۱- د) تکمیل و تایید فرم‌های شماره ۱ و ۲ (فرم‌ها در سه نسخه تهیه و کلیه نسخ به امضای اعضای کمیته رسانده و ممه‌ور به مهر هیئت و اداره منابع طبیعی شهرستان گردد.
- ۲- د) پس از کشیدن خط قرمز در ذیل آخرین اعتراض ثبت گردید، نسبت به درج شماره و تاریخ ثبت آخرین ردیف اعتراض اقدام و سپس مبادرت به امضاء اعضای کمیته شهرستانی و همچنین ممه‌ور نمودن آن به مهر هیئت گردد.
- ۳- د) پس از تایید فرم‌ها در کمیته استانی یک نسخه از فرم شماره ۱ و ۲ در آخرین صفحه اعتراضات ثبت شده الصاق گردد.
- ۴- د) یک روز پس از بستن دفتر در شهرستان، رئیس اداره منابع طبیعی به همراه دبیر کمیسیون نسبت به ارائه حضوری دفتر ثبت اعتراضات و فرم‌های تکمیل شده به اداره کل منابع طبیعی اقدام نماید. (پس از تایید فرم‌های ۱ و ۲ از سوی کمیته استانی، دفتر ثبت اعتراضات مجدداً به دبیرخانه شهرستان عودت گردد).

ح) وظایف کمیته استانی:

- ۱- ح) ارسال بخشنامه بستن دفاتر بلافاصله پس از دریافت به کلیه شهرستانها تابعه.
- ۲- ح) بررسی و تطبیق دقیق اطلاعات مندرج در فرم‌های ۱ و ۲ و سپس تایید آنها.
- ۳- ح) پس از انجام بند (۱- ح)، جمع بندی اطلاعات هر شهرستان و تکمیل فرم شماره ۳ برای کلیه شهرستان ها.
- ۴- ح) پس از دریافت و کنترل اطلاعات مندرج در فرم‌های اخذ شده از ادارات منابع طبیعی شهرستان، نسبت به ارسال یک نسخه از آنها به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی اقدام گردد.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی

« پسمه بعالی »

فرم شماره (1)

جدول بستن دفتر ثبت اعتراضات قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی (مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲) در اجرای بند ۱ ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر (مصوب ۱۳۹۴/۲/۱)

استان:		شهرستان:	تاریخ تنظیم:
ردیف	عنوان	شرح	ملاحظات
1	شماره ردیف و تاریخ ثبت آخرین اعتراض		
2	تعداد کل صفحات ثبت شده دفتر		
3	1-3	تعداد اعتراضات ثبت شده از ابتدا تا زمان بستن اولیه دفتر در مورخ ۹۰/۱۲/۹۰ (فقره)	
	2-3	تعداد اعتراضات ثبت شده از زمان بازگشایی مجدد (بخشنامه شماره ۹۴/۵/۱۱۵۹۸ مورخ ۹۴/۵/۵) تا پایان روز ۱۳۹۴/۴/۲۳ (فقره)	
	3-3	تعداد اعتراضات ثبت شده از ابتدا تا پایان روز ۱۳۹۴/۴/۲۳ که در صلاحیت ماده واحده میباشد (فقره)	
	4-3	تعداد اعتراضات ثبت شده از روز ۱۳۹۴/۴/۲۴ تاکنون که خارج از صلاحیت ماده واحده میباشد (فقره)	
	5-3	تعداد کل اعتراضات ثبت شده از ابتدا تاکنون (فقره)	
4	تعداد ردیفهای مخدوش به همراه ذکر شماره		
5	تعداد شماره های خالی (جا مانده) مابین اعتراضات ثبت شده		
6	1-6	اعتراضات رسیدگی شده (تعداد و مساحت) <u>مربوط به اعتراضات ثبت شده تا پایان روز ۱۳۹۴/۴/۲۳</u> (فقره)	تعداد: اعم از قرار و آراء صادره مساحت:
	2-6	اعتراضات رسیدگی شده (تعداد و مساحت) <u>مربوط به اعتراضات ثبت شده</u> از ابتدای روز ۱۳۹۴/۴/۲۴ تا زمان بستن مجدد دفتر که خارج از صلاحیت ماده واحده میباشد (ابلاغ بخشنامه این فرم) (فقره)	تعداد: اعم از قرار و آراء صادره مساحت:
	1-7	اعتراضات رسیدگی نشده (باقیمانده) (تعداد و مساحت) <u>مربوط به اعتراضات ثبت شده</u> از ابتدا تا زمان (پایان روز ۱۳۹۴/۴/۲۳) که در صلاحیت ماده واحده میباشد (فقره)	تعداد: اعم از قرار و آراء صادره مساحت:
7	2-7	اعتراضات رسیدگی نشده (تعداد و مساحت) <u>مربوط به اعتراضات ثبت شده</u> از روز ۱۳۹۴/۴/۲۴ تا زمان بستن مجدد دفتر (ابلاغ بخشنامه این فرم) که خارج از صلاحیت ماده واحده میباشد (فقره)	تعداد: اعم از قرار و آراء صادره مساحت:
	1-8	تعداد آراء صادره (تعداد و مساحت) <u>مربوط به اعتراضات ثبت شده</u> تا زمان پایان روز ۱۳۹۴/۴/۲۳ (فقره)	تعداد: اعم از قرار و آراء صادره مساحت:
8	2-8	تعداد آراء صادره (تعداد و مساحت) <u>مربوط به اعتراضات ثبت شده</u> از روز ۱۳۹۴/۴/۲۴ تا زمان بستن مجدد دفتر (ابلاغ بخشنامه این فرم) (فقره)	تعداد: اعم از قرار و آراء صادره مساحت:
	3-8	تعداد کل آراء صادره (تعداد و مساحت) تا زمان بستن مجدد دفتر (ابلاغ بخشنامه این فرم) (فقره)	تعداد: اعم از قرار و آراء صادره مساحت:
9	تعداد اعتراضاتی که به دلیل عدم رفع نقض از رسیدگی خارج شده اند تا پایان روز ۱۳۹۴/۴/۲۳ (فقره)		
اعضای کمیته شهرستانی			
10	اعضای کمیته (شهرستان)	سمت	نام و نام خانوادگی
		مسئول دبیرخانه	
		کارشناس حقوقی شهرستان (در صورت اشتغال در شهرستان)	
		رابط (نماینده) حراست	
		رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری	
اعضای کمیته استانی			
11	اعضای کمیته (اداره کل)	رئیس اداره ممیزی اراضی و حد نگاری	
		رئیس اداره حقوقی	
		رئیس اداره حراست	
		معاون حفاظت و امور اراضی	
12	تایید نهایی	مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان	

بسمه تعالی

صور تجلسه بستن دفتر ثبت اعتراضات استان..... شهرستان..... (فرم شماره 2ه)

(متن ذیل در دفتر ثبت اعتراض قید و به امضاء اعضاء کمیته شهرستانی بستن دفتر برسد)

به استناد بند ۱ ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مجلس شورای اسلامی و همچنین با توجه به رای وحدت رویه شماره ۷۵۰ مورخ ۱۳۹۵/۵/۵ دیوان عالی کشور و در اجرای بخشنامه شماره ۹۵/۱/۲۲۱۲۶ مورخ ۹۵/۹/۱ سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور ، بدینوسیله دفتر ثبت اعتراضات دبیر خانه کمیسیون اراضی اختلافی شهرستان ..... مجددا مسدود می گردد و آخرین ردیف ثبت اعتراض در این دفتر به شماره ..... مورخ ..... در صفحه ..... می باشد.

- ۱- رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان.....
- ۲- مسئول دبیرخانه هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی شهرستان.....
- ۳- نماینده حراست شهرستان.....
- ۴- کارشناس حقوقی شهرستان(در صورت اشتغال در شهرستان).....

« پسمه نکاهی »
 فرم شماره (۳)

اطلاعات دفاتر ثبت اراضی هایبای تعیین تکلیف اراضی اختلافی استان ..... به تکلیف شهرستان تا هنگام بستن دفاتر در مورخ ۱۳۹۵/۰۰/۰۰۰

ردیف	شهرستان		اعراضات ثبت شده		اعراضات رسیده شده		آراء (فقره)		تعداد کل آراء صادره		تعداد کل آراء صادره و مربوط به اعراضات ثبت شده تا پایان روز ۹۴/۴/۲۳ (در صلاحیت ماده واحده)		تعداد کل آراء صادره و مربوط به اعراضات ثبت شده تا پایان روز ۹۴/۴/۲۴ (خارج از صلاحیت ماده واحده)		برونده های از دور رسیدهی خارج گردیده تا پایان روز ۹۴/۴/۲۳ (از رقم ردیف ۹-۳ شماره ۱)		تعداد کل آراء صادره (از رقم ردیف ۸-۳ شماره ۱)		تعداد کل آراء صادره (از رقم ردیف ۸-۳ شماره ۱)		مساحت (هکتار)		مساحت (هکتار)		مساحت (هکتار)	
	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)	فقره	مساحت (هکتار)				
۱																										
۲																										
۳																										
۴																										
۵																										
۶																										
۷																										
۸																										
۹																										
۱۰																										
۱۱																										
۱۲																										
۱۳																										
۱۴																										

تایید کننده: مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری
 امضاء:

معاون حفاظت و امور اراضی
 نام و نام خانوادگی:

امضاء:

تایید کننده: رئیس اداره ممیزی اراضی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری
 نام و نام خانوادگی:

شماره: ۹۶/۵۱/۱۸۷۳۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۷/۴

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه موضوع: جانمای آراء قطعی

با سلام و احترام؛

بنا به اطلاعات واصله در خصوص عدم جانمایی آراء قطعی کمیسیون ماده واحده یا شعب ویژه بر روی نقشه تفکیک انفال و بروز مشکلات و تبعات حقوقی در هنگام پاسخگویی به استعلامات دستور فرمایید کلیه ی آراء را قطعی و نهایی کمیسیون ماده واحده و شعب ویژه بر روی نقشه اجرای مقررات استان و شهرستان‌های تابعه جانمایی و همچنین در بانک اطلاعات زمین ثبت گردید یادآوری می‌گردد آراء صادره در کارگروه بررسی آراء علیه مورد پذیرش قرار گرفته و همچنین آرای صادره از دادگاه بدوی در صورت مصونیت از اعتراض پس از اتمام مهلت تعیین شده و آرای تجدید نظر استان و سایر مراجع بالاتر قضایی به عنوان آرای قطعی و نهایی محسوب می‌گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۶/۵۱/۲۶۹۸۲

تاریخ: ۱۳۹۶/۹/۲۹

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

با سلام و احترام:

با توجه به اینکه قانون گذار به موازات اجرای قانون ملی شدن مراجع را جهت رسیدگی به اعتراضات ناشی از اجرای قانون پیش بینی نموده و در این راستا رسیدگی به اعتراضات ثبت شده (در صلاحیت هیئت ماده واحده) در حال حاضر نیز در دستور کار سازمان می‌باشد. بدیهی است با توجه به حساسیت موضوع، رعایت حقوق دولت و مردم در جریان رسیدگی توأم با دقت از ضروریات می‌باشد بر این اساس متذکر می‌گردد ضمن رعایت قوانین و مقررات از جمله آیین‌نامه اصلاحی ابلاغی (۱۱۷۰۵ / ۹۰ مورخ ۹۰/۲/۳ سازمان) رعایت نکات زیر الزامی است:

۱- اظهار نظر کارشناسی اعضای مطابق با عنوان عضویت خود:

با توجه به بخشنامه شماره ۹۰/۵۱/۲۲۷۶۱ مورخ ۹۰/۴/۲۲ برای اعضای کمیسیون فرم‌های هفت گانه ،گردشکار، بازدید و کارشناسی تهیه شده که هرکدام می‌بایست با توجه به عنوان هر عضو تکمیل و ارائه گردد(از جمله فرم گردش کار فرم بازدید و همین طور فرم‌های کارشناسی به صورت جداگانه و با توجه به سمت و به عنوان عضویت در کمیسیون).

۲- بازدید از عرصه مورد اعتراض:

قبل از تکمیل فرم صورتجلسه ، بازدید از عرصه مورد اعتراض صورت می‌گیرد که در ماده ۹ آیین‌نامه مربوطه صراحتاً به موضوع بازدید از محل با عنوان معاینه محل اشاره شده و از ضروریات می‌باشد بدین منظور فرم مربوطه به آن نیز تهیه شده است.

۳- استفاده از کلیه استنادات توسط اعضای کمیسیون:

در بررسی همه جانبه اعتراض (مورد اشاره در صدر ماده ۹ آیین نامه اصلاحی)، کلیه مدارک و مستندات با دقت مدنظر قرار گیرد. یاد آوری می گردد صرفاً تفسیر عکس ملاک عمل قرار نگیرد تفسیر عکس هوایی تنها به عنوان یکی از مستندات و دلایل تلقی می گردد (بخشنامه شماره ۹۴/۵۱/۵۶۸۱ مورخ ۹۴/۳/۸ مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی).

۴- تایید نقشه مورد رای. (تبصره ماده ۱۰ آیین نامه اصلاحی).

۵- ابلاغ رای قاضی هیئت:

با توجه به ماده ۱۱ آیین نامه اصلاحی، ابلاغ رای با رعایت مقررات آیین دادرسی مدنی به معترضین صورت پذیرد.

۶- با توجه به اینکه اعضای مختلف (هفت نفر عضو هیئت) با هدف ایجاد شرایط لازم جهت بررسی و رسیدگی به اعتراض در قانون پیش بینی شده اند لذا از سوی مسئول دبیرخانه به قاضی یادآوری گردد که لزومی به ارجاع پرونده به کارشناسان رسمی (خارج از هیئت) نمی باشد ضمن اینکه در قانون اصلاح قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری مصوب سال ۸۷ نیز عنوان گردیده که هیئت می تواند از خبرگان محلی و غیر سومی استفاده نماید که اعضای شورای اسلامی عضو هیئت نیز در حکم خبرگان محلی محسوب می گردند.

۷- با توجه به تبصره ۳ ماده ۳ آیین نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید، در مواقعی که عرصه مشمول تداخل گردیده رسیدگی هیئت موکول به تصمیم کمیسیون رفع تداخل خواهد بود.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۶/۵/۳۲۸۱۳

تاریخ: ۱۳۹۶/۱۱/۲۸

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۹۵/۱/۲۹۷۷۷ مورخ ۹۵/۱۹/۲۳ منضم به نامه شماره ۹۵/۵۲۱۲/۵۲ مورخ ۹۵/۱۰/۱۳ معاون قضایی دیوان عالی در زمینه رای شماره ۷۵۰ وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور، به پیوست نامه شماره ۹۶/۱۰/۱۶ مورخ ۹۶/۱۰/۱۶ معاون محترم قضایی دیوان عالی کشور در پاسخ به استعلام شماره ۹۶/۱/۲۵۸۰۸ مورخ ۹۶/۹/۱۸ ریاست محترم سازمان، حاصل گردیده جهت بهره برداری و اقدام لازم ارسال می گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۱۱۰/۱۳۹۶/۴۴۰۵/۵۲

تاریخ: ۹۶/۱۰/۱۶

جناب آقای خلیل آقایی

معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

با سلام و احترام

عطف به نامه شماره ۹۶/۱/۲۵۸۰۸ اشعار می‌دارد:

رای وحدت رویه شماره ۷۵۰ مورخ ۱۳۹۵/۵/۵ هیئت عمومی دیوان عالی کشور در خصوص تعیین مرجع صالح برای رسیدگی به اعتراض نسبت به تشخیص منابع ملی برای شعب دیوان عالی کشور، دادگاه‌ها و سایر مراجع اعم از قضایی و غیر آن لازم الاتباع است، بنابراین بر فرض صدور رای بر خلاف مفاد رای وحدت رویه مذکور در شعب دیوان عالی کشور تایید نخواهد شد.

حسین مختاری

معاون قضایی دیوان عالی کشور

شماره: ۹۶/۱/۲۵۸۰۸

تاریخ: ۱۳۹۶/۹/۱۸

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای مختاری

معاونت محترم قضایی دیوان عالی کشور

موضوع: بستن دفاتر کمیسیون ماده واحده سراسر کشور

سلام علیکم

احتراماً به استحضار مقام عالی حضرتعالی می‌رساند: با عنایت به بند ۱ ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۹۴/۲/۱ مجلس شورای اسلامی ابهامی در نحوه اقدام ایجاد که با بیان موضوع اختلاف رای وحدت رویه به شماره ۷۵۰ مورخ ۹۵/۵/۵ بدین شرح صادر گردید (هیئت عمومی دیوان عالی کشور با توجه به صراحت موجود در رای مذکور از تاریخ ۱۳۹۴/۵/۲۶ دبیرخانه کمیسیون‌ها ی موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ مستقر در ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان‌ها صالح به پذیرش و ثبت اعتراضات اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی نمی‌باشند) متعاقباً با این سازمان مبادرت به صدور بخشنامه‌های شماره ۹۵/۱/۲۲۱۲۶ مورخ ۹۵/۹/۱ و شماره ۹۵/۱/۲۹۷۷۷ مورخ ۹۵/۱۱/۲۳ و شماره ۹۵/۵۲۱۲/۵۲ مورخ ۹۵/۱۰/۱۳ مبنی بر این که ((دعای اعتراض نسبت به اجرای مقررات ماده ۵۶ که بعد از تاریخ ۹۴/۴/۲۳ مطرح شده یا بشود از صلاحیت هیئت یادشده خارج بوده و در صلاحیت دادگاه است)). صادر و در مورخه ۹۴/۴/۲۳ دفاتر دبیرخانه هیئت ماده واحده مسدود گردید. در پی صدور رای مذکور و بخشنامه‌های صادره مجدداً برخی محاکم برداشت متفاوت از موضوع داشته که حضرتعالی بخشنامه شماره ۱۳۹۵/۵۲۱۲/۵۲ مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۳ بدین شرح صادر نمود. ((روسای محترم دادگستری‌های کل استان با سلام و تحیت اخیراً ملاحظه گردیده است بعضی از شعب دادگاه‌ها ویژه رسیدگی به دعای اعتراض نسبت به اجرای مقررات ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع از رای وحدت رویه شماره ۷۵۰-۱۳۹۵/۵/۵ هیئت

عمومی دیوان عالی کشور چنین استنباط کرده اند که نظر دیوان عالی کشور این است که مبدا مهلت ۵ سال مقرر در تبصره ۱ اصلاحی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی تاریخ ۱۳۹۴/۲/۱ (تاریخ تصویب قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور) می‌باشد که طبق بند یک ماده ۴۵ آن تبصره مزبور اصلاح گردیده است و بر این مبنا در خصوص دادخواست‌هایی که بعد از تاریخ ۱۳۹۴/۴/۲۳ اقامه شده است، قرار عدم صلاحیت به اعتبار صلاحیت هیئت تعیین تکلیف اراضی اختلافی... صادر و پرونده‌ها را جهت تشخیص صلاحیت به دیوان عالی کشور ارسال نموده اند چنین استنباط نادرست است یادآوری می‌نماید که مرجع قانون اخیرالذکر در عبارت (با استمرار صلاحیت هیئت مزبور از تاریخ تصویب (قانون اخیرالذکر) تا انقضای ۵ سال) در رای وحدت رویه مورد اشاره قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۸۹/۴/۲۳ می‌باشد. بر این اساس دعای اعتراض نسبت به اجرای مقررات ماده ۵۶ قانون مذکور در فوق که بعد از تاریخ ۱۳۹۴/۴/۲۳ مطرح شده یا بشود از صلاحیت هیئت یادشده خارج بوده و در صلاحیت دادگاه است، شایسته است به شعبه محترم رسیدگی کننده به موضوع اعلام فرمایید در موارد مذکور از صدور قرار عدم صلاحیت جدا اجتناب نماید تا از اطاله دادرسی و وقفه در رسیدگی حاصل نگردد)) با وصف فوق برخی از قضات محاکم استان‌ها از جمله استان‌های خراسان شمالی، خراسان جنوبی، همدان برخلاف رای مذکور و بخشنامه اخیرالذکر اقدام نموده که این امر موجب بروز اختلاف در تصمیم‌گیری و در نهایت سرگردانی مردم می‌گردد. علیهذا به وصف فوق از آن مقام محترم استدعا دارد دستور فرمایید جهت رفع مشکلات مذکور و ایجاد وحدت رویه واحد در کلیه مراجع رسیدگی کننده به موضوع مذکور رویه واحد موضوع بخشنامه اخیرالذکر را مورد عنایت قرار دهند.

خلیل آقایی

معاون وزیر و رئیس سازمان

شماره: ۹۶/۵۱/۳۳۵۷۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۱۲/۶

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

موضوع: قرار رد اعتراض

با سلام و احترام؛

با توجه به عدم رعایت دبیرخانه‌های کمیسیون ماده واحده برخی از استانها در خصوص قرارهای صادره توسط قاضی محترم کمیسیون موضوع تبصره ۱ ماده ۶ آیین‌نامه اصلاحی آیین‌نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی، به استناد تبصره ۱ ماده ۳ آیین‌نامه مذکور در مورد کلیه قرارهای صادره نیز همانند آراء طرح در هیئت ماده واحده و حضور و امضای صورتجلسه توسط اعضای کمیسیون الزامی بوده و در غیر این صورت قرارهای صادره فاقد وجاهت قانونی می‌باشد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۶/۵۱/۳۵۱۴۲

تاریخ: ۱۳۹۶/۱۲/۱۶

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه ۹۲/۵/۵۳۳۶۵ مورخ ۹۲/۱۰/۹ و مطابق تبصره ۳ ماده ۶ آیین نامه اصلاحی کمیسیون ماده واحده (مصوب ۹۰/۲/۲۶) موضوع تنظیم فرم شماره ۵ در مواردی که بخشی از منابع ملی به اشتباه در هنگام اجرای مقررات به عنوان مستثنیات اعلام شده است، مقتضی است قبل از تنظیم فرم شماره ۵ موضوع در کمیته فنی ممیزی استان جهت بررسی مطرح سپس نسبت به تنظیم فرم و طرح موضوع اعتراض در هیئت موضوع ماده واحده تعیین تکلیف اراضی اختلافی صرفاً توسط مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری اقدام گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۷/۵۱/۱۶۲۸۷

تاریخ: ۱۳۹۷/۶/۴

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

موضوع: دعوت از نمایندگان سایر ارگان های ذیربط در جلسات هیئت ماده واحده

با سلام و احترام؛

به پیوست نامه شماره ۳۵۹۶/ص مورخ ۹۷/۵/۹ معاون عمران روستایی و قائم مقام امور مجلس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در خصوص عدم دعوت از نمایندگان ادارات تابعه شهرستان در جلسات کمیسیون ماده واحد بدین وسیله مجدداً تاکید می گردد به استناد ماده (۷) آیین نامه اصلاحی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی، هیئت مکلف است در صورت انتقال اراضی به سازمان مسکن و شهرسازی و بنیاد مسکن، حسب مورد از نمایندگان ارگان های مزبور دعوت به عمل آورد. ضمناً اضافه می گردد در صورتی که صرفاً تحویل و تحول انجام شده باشد و هنوز اسناد نیز اصلاح نگردیده باشد. کماکان دعوت از نمایندگان مزبور می بایست در دستور کار هیئت قرار گیرد. ضمن آنکه برای پرهیز از مشکلات حقوقی اصلح می باشد در صورت ابلاغ مصوبات شورای عالی شهر سازی و معماری مربوط به تغییرات محدوده شهر و روستا لزوماً اقدامات قانونی مربوطه جهت تغییر نمایندگی با سرعت و تا مرحله انتهایی (تغییر نمایندگی) صورت پذیرد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۳۵۹۶/ص
تاریخ: ۱۳۹۷/۵/۹

جناب آقای دکتر منصور

معاون محترم حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور

سلام علیکم

احتراماً به استحضار می‌رساند در سال‌های اخیر برخی از هیات‌ها تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع کشور در رسیدگی به تقاضاهای معترضین به تشخیص منابع ملی شده، بدون دعوت از بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، اقدام به صدور آرای می‌نمایند که منجر به تغییر وضعیت اراضی از ملی به مستثنیات می‌شود در حالی که این اراضی قبلاً در اجرای تصمیمات کمیسیون ماده ۳۱ و ۳۲ آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی و یا ماده ۴ از قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن جهت احداث مسکن به بنیاد مسکن منتقل و این بنیاد نیز اراضی مذکور را به روستاییان واگذار نموده است. با عنایت به اینکه ماده ۷ از آیین‌نامه اجرایی تعیین تکلیف اراضی اختلافی، هیات‌های رسیدگی کننده به اعتراضات را مکلف نموده است در این گونه موارد از بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به عنوان مطلع در جلسات دعوت نمایند، خواهشمند است دستور فرمایید به ادارات کل تابع آن سازمان در استان‌ها ابلاغ نمایند تا نسبت به اجرای قانون فوق الذکر اقدام لازم به عمل آورند.

محمد رضا شاملو

معاون عمران روستایی و قائم مقام رئیس در امور مجلس

شماره: ۹۷/۵۱/۲۱۴۰۵
تاریخ: ۱۳۹۷/۷/۱۰

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

موضوع: فراز آخرین تبصره ۳ ماده ۱۰ آیین‌نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

با سلام و احترام؛

همانگونه که مستحضرید بر اساس تبصره ۳ ماده ۳ آیین‌نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید در صورت وجود تداخل در یک پلاک، قبل از انجام رفع تداخل، کلیه پرونده‌های اعتراضی آن پلاک در دبیرخانه کمیسیون رفع تداخل اعلام گردد و رسیدگی هیئت موکول به تصمیم کمیسیون رفع تداخل شده و ملاک تعیین موافقت اراضی موضوع حقوق اشخاص و اراضی ملی و دولتی بوده و اشخاص ذی ربط نمی‌توانند ادعای خارج از محدوده‌های تعیین شده در این نقشه‌ها داشته باشند.

بر این اساس؛

- ۱- در صورتی که به واسطه تصمیم کمیسیون رفع تداخل عرصه مورد نظر به عنوان مستثنیات تعیین گردیده با صدور قرار نسبت به مختومه نمودن پرونده ماده واحده اقدام گردد.
- ۲- در صورتی که به واسطه تصمیم کمیسیون رفع تداخل عرصه مورد نظر به عنوان اراضی ملی لحاظ گردد، بدیهی است با توجه به بررسی به عمل آمده همه‌جانبه در کمیسیون رفع تداخل و همچنین مفاد تبصره

فوق الذکر با تکیه بر کلیه اسناد و مدارک و سوابق موجود، اعضای هیئت ماده واحد می‌بایست همسو و هم نظر با آن نسبت به صدور رای بر له منابع طبیعی اقدام نمایند. در این خصوص ضروری است مسئول دبیرخانه کمیسیون ماده واحده (رئیس اداره منابع طبیعی) قاضی هیئت را در خصوص مفاد تبصره ۳ ماده ۳ آیین‌نامه ماده ۵۴ و تاثیر تصمیم کمیسیون رفع تداخل بر نتیجه رسیدگی، توجیه نماید.

اکرم توفیقی

مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

۹۷/۵۱/۲۱۷۰۶

تاریخ: ۹۷/۷/۱۴

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان اردبیل

موضوع: نحوه اقدام در خصوص آراء علیه صادره در هیات ماده واحده و یا شعب ویژه مربوط به محدوده عرصه‌های تحویل و تحول شده حریم شهرها
با سلام و احترام،

عطف به نامه شماره ۹۷/۲۰/۵۹۲۲ مورخ ۱۳۹۷/۶/۳۱ در خصوص آراء صادره علیه دولت در شعبه ویژه ویا هیات ماده واحده در محدوده شهر و عرصه‌های تحویل و تحول شده حریم شهرها، اعلام می‌گردد:

۱- در تبصره ماده ۷ آیین‌نامه اصلاحی آیین‌نامه اجرایی تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ عنوان گردیده است: "آراء صادره از هیات در خصوص اراضی موضوع این ماده، جهت اقدامات بعدی (اعم از اعتراض، اجرا و ....) حسب مورد به ارگانهای ذیربط ارسال می‌گردد." بدیهی است با توجه به صراحت ماده قانونی فوق و انتقال سند و تحویل و تحول انجام شده، اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری فاقد سمت قانونی در این اراضی بوده و هرگونه پیگیری در خصوص اعتراض و یا عدم اعتراض به آراء صادره در محاکم قضایی بر عهده اداره راه و شهرسازی می‌باشد.

۲- بر اساس ماده ۲۰ آیین‌نامه اجرایی و ماده ۱۰ قانون زمین شهری " کلیه دستگاه‌های یاد شده در ماده (۱۰) قانون موظفند زمین‌های خود را در اجرای ماده (۱۰) قانون، در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار دهند. ادارات ثبت مکلفند پس از اعلام وزارت مسکن و شهرسازی نسبت به ثبت انتقال ملک در دفاتر املاک و صدور سند مالکیت به نام دولت با نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی قرار دهند." و در ادامه در تبصره ۲ همین آیین‌نامه قید گردیده " در صورتی که در زمین‌های یاد شده تجاوزات و تصرفاتی صورت گرفته باشد، در موقع معاینه محل با حضور نماینده سرچنگلداری با دستگاه دارنده زمین، میزان تصرفات و تجاوزات، صورتجلسه شده و سند مالکیت کل محدوده ملی شده یا زمین دولتی مذکور بدون توجه به تجاوزات انجام شده به نام دولت با نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر می‌گردد."

بنا بر این بنا به موارد فوق و عدم سمت قانونی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری در اراضی محدوده و عرصه‌های تحویل و تحول شده حریم شهرها و همچنین با توجه به اینکه راه و شهرسازی در انتقال، فروش و اخذ درآمد از زمینهای ملی مورد انتقال، دارای اختیار می‌باشد، بالطبع در خصوص اراضی که به واسطه آراء کمیسیون ماده واحده و یا شعب ویژه و یا سایر محاکم قضایی در سهم اشخاص حقیقی یا حقوقی قرار گیرند نیز مسئولیت داشته و به لحاظ دارا بودن نمایندگی دولت، تأمین عرصه معوض نیز از

جمله همین وظایف محوله می باشد.

اکرم و فیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه جهت استحضار و بهره برداری لازم

شماره: ۹۷/۵۱/۳۶۱۳۵

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۱/۹

مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه موضوع: مدت زمان تعیین تکلیف آراء علیه سنواتی کمیسیون ماده واحده با سلام و احترام؛

به پیوست صورت جلسه شماره ۹۷/۹ مورخ ۹۷/۵/۱۴ شورای فنی ممیزی سازمان مربوط به نحوه اقدام آراء علیه سنواتی کمیسیون ماده واحده به شرح ذیل ارسال می گردد، مقتضی است در اسرع وقت نسبت به تعیین تکلیف آراء علیه سنواتی ماده واحده مطابق مصوبه شورای مذکور اقدام نمایید. بدیهی است مسئولیت اجرای آن بر عهده شخص مدیر کل می باشد.

مصوبه:

۱- مقرر گردید قبل از هرگونه اقدام (از قبیل پاسخ استعلام صدور سند مالکیت و...) بر روی عرصه، موضوع رای با رعایت بندهای ذیل نسبت به طرح موضوع در کارگروه بررسی آراء علیه و تعیین تکلیف آن اقدام و بر اساس تصمیم اتخاذ شده اقدامات بعدی صورت پذیرد.

۲- مطابق بخشنامه شماره ۹۰/۱/۷۰۵۸۱ مورخ ۹۰/۲/۲۴ کمافی السابق حداکثر مهلت بررسی و تعیین تکلیف آراء علیه در کارگروهها آراء علیه (موضوع بخشنامه شماره ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶) ۴۵ روز از زمان صدور رای می باشد.

۳- اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان حداکثر ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ اعلام این مصوبه، نسبت به بررسی و تعیین تکلیف آراء علیه ماده واحده سنواتی (بدون اقدام) در کارگروه موضوع بخشنامه ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۶/۴ (جهت پذیرش رای یا اعتراض به رای) اقدام و تصمیم مقتضی اتخاذ نمایند. بدیهی است بعد از مهلت مقرر هیچگونه توجیه در خصوص عدم تعیین تکلیف این گونه آراء قابل پذیرش نمی باشد و مسئولیت حسن اجرای بخشنامه شماره ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶ و این مصوبه بعهد مدیر کل استان می باشد در صورتی که استان امکان تصمیم گیری در مدت مقرر را نداشته باشد، جهت تمدید مهلت از دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی درخواست و با تایید شورای فنی ممیزی اراضی مهلت مذکور برای یک یک بار تمدید خواهد شد.

اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

جناب آقای منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی

جناب آقای جمشیدبها مشاور و مدیر کل محترم حوزه ریاست بازرسی ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایت

جناب آقای عباسی مدیر کل محترم دفتر حقوقی

شورای فنی - ممیزی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

دعوتنامه: کتبی: شماره: (۹۷/۵۱/۱۳۱۵۷) تاریخ ۹۷/۴/۱۳ شفاهی: تلفنی: نوع	جلسه حقیقی مجازی
شماره جلسه: ۹۷/۹ تاریخ جلسه: ۹۷/۵/۱۴ ساعت جلسه: ۱۱ مکان جلسه: دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی	
<p>(۱) دستور جلسه:</p> <p>بر اساس دعوتنامه فوق، دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی رأس ساعت ۱۱ با دستور بررسی نحوه اقدام در خصوص آراء علیه سنواتی کمیسیون ماده واحده که تاکنون تعیین تکلیف نگردیده است، در محل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی تشکیل و پس از بحث و تبادل نظر پیرامون این موضوع اتخاذ تصمیم گردد.</p> <p>(۲) مطالب مهم مطرح شده در (جلسه گردش کار):</p> <p>با توجه به پیگیری برخی ادارات کل استانها در خصوص نحوه عمل با آراء علیه سنواتی کمیسیون ماده واحده مطابق با بخشنامه‌های شماره ۹۰/۱۰۰/۲۴۵۳ مورخ ۷۴/۱۱/۲ و ۹۰/۱۰۰/۱۱۱۰ مورخ ۷۵/۴/۱۹ بخشنامه شماره ۴۶۱۱/۵ مورخ ۸۳/۳/۱۸ و ۱۱۰۵۰/۵ مورخ ۷۵/۱۱/۳ ریاست وقت سازمان در گذشته وظیفه بررسی آراء در شرح وظایف شورای فنی ممیزی بوده و متعاقباً با ابلاغیه شماره ۰۲۰/۶۲۴۲ مورخ ۹۰/۲/۲۶ آیین نامه قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی طی بخشنامه ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶ ابلاغ ریاست سازمان مقرر گردید کلیه آراء علیه در کارگروه بررسی آراء علیه مطرح و با توجه به مدارک و سوابق و سایر دلایل و مستندات قانونی بررسی و اتخاذ تصمیم به عمل آید و همچنین بر اساس بخشنامه شماره ۹۰/۱/۷۰۵۸۱ مورخ ۹۰/۱۲/۲۴ ریاست سازمان مهلت ۴۵ روز از زمان صدور آراء اولیه در کارگروه مذکور تعیین می‌گردد.</p> <p>با توجه به شرح فوق همان گونه که ملاحظه می‌گردد در مقاطع زمانی مختلف تعیین تکلیف آراء علیه مورد تاکید سازمان بوده که متأسفانه در تعدادی از ادارات کل منابع طبیعی استانها و شهرستانها در این خصوص اقدام موثر در مهلت زمانی صورت نگرفته است. لذا موضوع در شورای فنی - ممیزی سازمان مطرح و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم گردید.</p>	

شورای فنی ممیزی سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور

صور تجلسه نحوه اقدام در خصوص آرا سنواتی کمیسیون ماده واحده

ردیف	موضوع	اقدام کننده	مهلت پاسخ
۱	مقرر گردید قبل از هرگونه اقدام از قبیل پاسخ استعلام صدور سند مالکیت و... بر روی عرصه موضوع رای با رعایت بندهای ذیل، نسبت به طرح موضوع در کارگروه بررسی آراءعلیه و تعیین تکلیف آن اقدام و بر اساس تصمیم اتخاذ شده اقدام بعدی صورت پذیرد.	ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها	در اسرع وقت
۲	مطابق بخشنامه شماره ۹۰/۱/۷۰۵۸۱ مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۴ کما فی السابقت حداکثر مهلت بررسی و تعیین تکلیف آراء و علیه در کارگروه آراء علیه (موضوع بخشنامه شماره ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶) ۴۵ روز از زمان صدور رای می باشد.		
۳	ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها حداکثر ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه، نسبت به بررسی و تعیین تکلیف آراء علیه ماده واحده سنواتی (بدون اقدام) در کارگروه موضوع بخشنامه ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶ (جهت پذیرش رای یا اعتراض به رای) اقدام و تصمیم مقتضی اتخاذ نماید. بدیهی است بعد از مهلت مقرر هیچگونه توجیهی در خصوص عدم تعیین تکلیف این گونه آراء قابل پذیرش نمی باشند و مسئولیت حسن اجرای بخشنامه شماره ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶ ۱۳۹۰ و این مصوبه به عهده مدیر کل استان می باشد. در صورتیکه استان امکان تصمیم گیری در مهلت مقرر را نداشته باشد، جهت تمدید مهلت، از دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی درخواست و با تایید شورای فنی - ممیزی اسراضی مهلت مذکور برای یک بار تمدید خواهد شد.		

(۶) حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی اعضاء	سمت
۱	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا
۲	اکرم توفیقی	مدیر کل دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی و دبیر شورا
۳	رضا بیاتی	مدیر کل دفتر مهندستی و مطالعات و دبیر شورا
۴	عیسی عباسی	مدیر کل دفتر حقوقی و عضو شورا
۵	محمد رضا همتی	مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره برداری اراضی و عضو شورا

شماره: ۹۷/۵۱/۳۸۳۱۳

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۱/۲۸

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع: جانمایی نقشه بر روی متن آراء ماده واحده
 با سلام و احترام؛

به پیوست فایل نمونه رای پرونده کلاسه ۹۰/۶-۱۰۶۵ قاضی محترم کمیسیون ماده واحده شهرستان میناب استان هرمزگان در خصوص جانمایی نقشه مورد اعتراض و نقشه رای صادره بر روی متن رای جهت بهره‌برداری و اقدام مشابه ارسال می‌گردد. دستور فرمایید در صورت امکان نمونه رای مذکور جهت اقدام و بهره‌برداری به کلیه دبیرخانه‌های کمیسیون ماده واحده استان ارسال گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

بسم الله الرحمن الرحيم

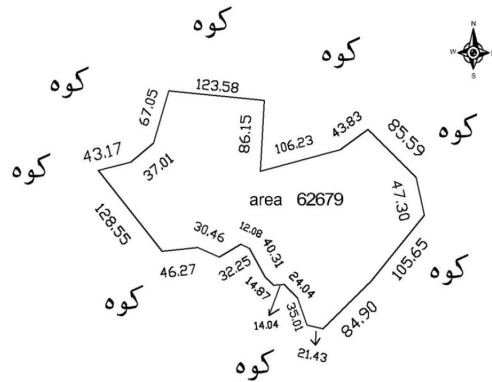
خلاصه پرونده کلاسه ۹۰/۶ - ۱۰۶۵

معترض: آقای..... صادره از جاسک ساکن قریه درپهن
 موضوع اعتراض: اعتراض نسبت به ملی شدن به میزان ۶۲۶۷۹ مترمربع از اراضی منابع ملی قریه درپهن پلاک -- فرعی از ۳۰۸ - اصلی از توابع بخش سندرک شهرستان میناب .
 مرجع رسیدگی: هیات رسیدگی موضوع قانون تعیین و تکلیف اراضی اختلافی (مصوب ۶۷/۶/۲۲ مجلس شورای اسلامی) شهرستان میناب.

((شرح رسیدگی))

*طبق نامه شماره ۵۵/۶۹۴۸ مورخه ۹۰/۹/۱۷ مدیریت محترم جهاد کشاورزی شهرستان میناب ملک مذکور مشمول مراحل مختلف اصلاحات ارضی نگردیده است .
 *طبق نامه شماره ۱۸۸۲۲ مورخه ۹۰/۹/۳۰ اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان میناب اراضی موصوف را فاقد پلاک اعلام نموده است .
 * طبق نامه شماره ۹۴/۱۹۴۹ مورخه ۹۴/۷/۱۹ اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان میناب عرصه مورد نظر را جزء اراضی ملی منطقه در پهن اعلام نموده با حدود اربعه نقشه مندرج ذیل:

UTM	
at point X	561139.9684=Y 2949718.0949=Z717.2810 =
at point X	561161.0000=Y 2949714.0000=Z717.2810 =
at point X	561223.0000=Y 2949772.0000=Z717.2810 =
at point X	561292.0000=Y 2949852.0000=Z717.2810 =
at point X	561281.0000=Y 2949898.0000=Z717.2810 =
at point X	561219.0000=Y 2949957.0000=Z717.2810 =
at point X	561183.0000=Y 2949932.0000=Z717.2810 =
at point X	561080.0000=Y 2949906.0000=Z717.2810 =
at point X	561085.0000=Y 2949992.0000=Z717.2810 =
at point X	560962.0000=Y 2950004.0000=Z717.2810 =
at point X	560942.0000=Y 2949940.0000=Z717.2810 =
at point X	560913.0000=Y 2949917.0000=Z717.2810 =
at point X	560871.0000=Y 2949907.0000=Z717.2810 =
at point X	560953.0000=Y 2949808.0000=Z717.2810 =
at point X	560999.0000=Y 2949813.0000=Z717.2810 =
at point X	561027.0000=Y 2949801.0000=Z717.2810 =
at point X	561055.0000=Y 2949817.0000=Z717.2810 =
at point X	561066.0000=Y 2949812.0000=Z717.2810 =
at point X	561086.0000=Y 2949777.0000=Z717.2810 =
at point X	561097.0000=Y 2949767.0000=Z717.2810 =
at point X	561111.0000=Y 2949768.0000=Z717.2810 =
at point X	561128.0000=Y 2949751.0000=Z717.2810 =
at point X	561139.9684=Y 2949718.0949=Z717.2810 =

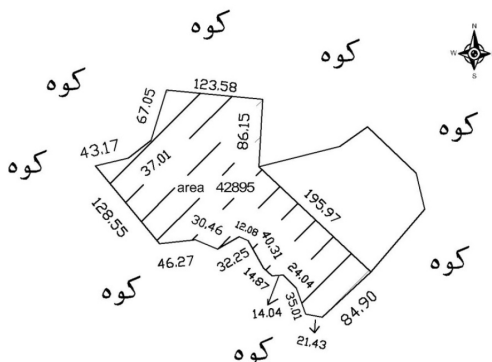

حدودات فوق الذکر توسط معترض معرفی گردیده است

((رای قاضی))

لذا با عنایت به معاینه محل انجام شده توسط اعضاء محترم کمیسیون واعلام نظریه کارشناسی آنها که همگی قسمتی از عرصه مورد اعتراض را دارای آثار تسطیح و بند و بند سارهای قدیمی اعلام نموده اند و همچنین با توجه به جانمایی تفسیر عکس هوایی منطقه سال ۱۳۴۴ به شماره ۴۵۴-۲۱-۱۲ که در پرونده معترض موجود است فعالیت بر روی قسمتی از عرصه مذکور را مربوط به سالهای قبل از اجرای مقررات ملی شدن جنگلها و مراتع کشور اعلام نموده و نظر به تحقیقات بعمل آمده از اهالی منطقه و معتمدان محل که اظهار داشته اند اراضی دارای کشت و زرع در سنوات گذشته بوده و طبق اظهارات اعلام شده آثار و علائم موجود مربوط به سالهای قبل از اجرای مقررات ملی شدن جنگلها و مراتع کشور میباشد علیهذا با توجه به محتویات پرونده و ملحوظ قرار دادن جمیع جهات اعتراض معترض را فقط به میزان ۴۲۸۹۵ متر مربع با حدود اربعه نقشه مندرج ذیل :

UTM	
at point X	561223.0000=Y 2949772.0000=Z717.2810 =
at point X	561161.0000=Y 2949714.0000=Z717.2810 =
at point X	561139.9684=Y 2949718.0949=Z717.2810 =
at point X	561128.0000=Y 2949751.0000=Z717.2810 =
at point X	561111.0000=Y 2949768.0000=Z717.2810 =
at point X	561097.0000=Y 2949767.0000=Z717.2810 =
at point X	561086.0000=Y 2949777.0000=Z717.2810 =
at point X	561066.0000=Y 2949812.0000=Z717.2810 =
at point X	561055.0000=Y 2949817.0000=Z717.2810 =
at point X	561027.0000=Y 2949801.0000=Z717.2810 =
at point X	560999.0000=Y 2949813.0000=Z717.2810 =
at point X	560953.0000=Y 2949808.0000=Z717.2810 =
at point X	560871.0000=Y 2949907.0000=Z717.2810 =
at point X	560913.0000=Y 2949917.0000=Z717.2810 =
at point X	560942.0000=Y 2949940.0000=Z717.2810 =
at point X	560962.0000=Y 2950004.0000=Z717.2810 =
at point X	561085.0000=Y 2949992.0000=Z717.2810 =
at point X	561080.0000=Y 2949906.0000=Z717.2810 =
at point X	561223.0000=Y 2949772.0000=Z717.2810 =

حدودات فوق الذکر توسط معترض معرفی گردیده است

که به صورت هاشور زده مشخص گردیده است را وارد تشخیص و حکم بر مستثنیات بودن آن صادر مینماید و مابقی عرصه به مساحت ۱۹۷۸۴ متر مربع همچنان بصورت اراضی منابع ملی بقوت خود باقی و استوار می ماند. ضمناً مستثنیات بودن عرصه حقی را برای فرد از نظر مالکیت ایجاد نمی نماید. ((توضیح اینکه رای صادره در دو صفحه تنظیم گردیده است))
((رای صادره قابل اعتراض و رسیدگی در دادگاه عمومی میناب می باشد))

ابراهیم محمدی

قاضی کمیسیون ماده واحده شهرستان میناب

دستور العمل نحوه پاسخگویی به استعلامات

شماره: ۹۴/۵/۱۹۵۱۰

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۲۰

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استانها موضوع: ارائه پاسخ در موعد مناسب به مراجع استعلام شونده سلام علیکم؛

احتراماً با عنایت به آئین نامه «ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات گردشگری و نظارت بر آنها» که به شماره ۵۱۰۰۱/۷۵۷۹۱-هـ ۹۴/۶/۱۱ توسط هیات محترم وزیران تصویب گردیده است و حسب مفاد تبصره ماده ۲ آن عدم پاسخ توسط مراجع استعلام شونده ظرف مدت یک ماه در حکم موافقت تلقی گردیده است. مقتضی است دستور فرمائید در مورد مذکور و موارد مشابه قانونی که مهلت جهت پاسخ به استعلامات لحاظ گردیده است، ضمن اطلاع رسانی مناسب به ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری حوزه آن استان متذکر گرد که دقت لازم در پاسخگویی به موقع و صحیح حسب مصوبات قانونی و با رعایت سوابق اجرایی مقررات معمول تا از تضييع حقوق دولت جلوگیری گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت: جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی جهت استحضار.

شماره: ۹۶/۱/۲۶۰۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۲/۹

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استانها سلام علیکم؛

احتراماً بنا به اهداف و وظایف سازمانی و برای حفاظت از اراضی ملی و دولتی و نیز رعایت حقوق قانونی اشخاص، به پیوست دستور العمل اصلاحی نحوه پاسخگویی به استعلامات جهت اجرا ابلاغ می گردد. ضروری است ضمن ارسال به ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان های تابعه، اقدام لازم در خصوص اطلاع رسانی مناسب و نظارت دقیق بر نحوه اجرای آن معمول گردد. از تاریخ ابلاغ این بخشنامه دستورالعمل شماره ۶۴۷۳/۵ مورخ ۸۴/۷/۱۶ کان لم یکن می گردد. مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این بخشنامه در استان بر عهده مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان و در سازمان بعهده معاونت حفاظت و امور اراضی (دفتر ممیزی وحدنگاری اراضی) می باشد.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت: جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی جهت استحضار.

رونوشت: جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی جهت استحضار.

رونوشت: جناب آقای سرهنگ قاسم سبزی علی فرمانده یگان حفاظت جهت استحضار.

رونوشت: جناب آقای علی جمشیدیها مدیر کل دفتر فناوری اطلاعات، ارتباطات و تحول اداری جهت استحضار.

رونوشت: جناب آقای علیرضا هدایتی مدیر کل دفتر مرکزی حراست جهت استحضار.

رونوشت: جناب آقای نگهبان اسکندری مدیر کل دفتر حوزه ریاست و مدیریت عملکرد جهت استحضار.

وزارت جهاد کشاورزی سازمان جنگل ها، مراتع و ابخیزداری کشور دستورالعمل اصلاحی نحوه پاسخگویی به استعلامات

تهیه و تنظیم:
معاونت حفاظت و امور اراضی
دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
فروردین ماه ۹۶

فصل اول:

مقدمه:

بر اساس وظایف حاکمیتی و قانونی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در تشخیص، تعیین حدود و مساحت اراضی ملی، دولتی و مستثنیات قانونی اشخاص و همچنین وظایف محوله در اجرای قوانین موضوعه که متضمن مسئولیت این سازمان در تعیین نوع و ماهیت عرصه بر اساس اجرای قوانین مرتبط به ویژه صدور گواهی در اجرای ماده ۱۳ آیین‌نامه اجرایی قانون ملی شدن جنگل‌های کشور می‌باشد، افزایش دقت، صحت و سرعت در پاسخگویی به استعلامات وارده از مراجع قانونی از اهمیت خاصی برخوردار و مستلزم اجرای موارد ذیل می‌باشد:

۱- دریافت استعلام منضم به نقشه utm ارضی مورد نظر (نقشه منطق بر ضوابط حد نگاری و فن آوریهای روز باشد)

۲- مطالعه دقیق اجرای مقررات (اعم از اجرای مقررات ملی شدن و سایر مقررات شناسایی و تشخیص اراضی دولتی).

۳- بررسی دقیق و جانمایی موقعیت عرصه مورد استعلام با نقشه‌های اجرایی که با سوابق اجرای مقررات منطق می‌باشد.

با توجه به اهمیت و حساسیت پاسخ‌های فوق در جهت جلوگیری از تضییع حقوق دولت و بهره‌گیری از روش‌های نوین علمی در جهت تدقیق پاسخ‌ها و کاهش زمان آن، مستلزم برنامه ریزی و وحدت رویه در پاسخگویی می‌باشد، لذا این دستورالعمل جهت اجرا ابلاغ و دستورالعمل شماره ۶۴۷۳/۵ مورخ ۸۴/۷/۱۶ از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل کان لم یکن می‌گردد.

فصل دوم:

تعاریف:

- اصطلاحات بکار رفته در این دستورالعمل عبارتند از:

- **اراضی ملی:** اراضی موضوع ماده یک قانون ملی شدن جنگل‌های کشور مصوب سال ۴۱ و اراضی موضوع الحاق یک تبصره به ماده ۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری مصوب سال ۸۴.

- **مستثنیات قانون ملی شدن:** اراضی موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌ها مصوب سال ۴۱.

- **مراتع موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن:** مراتع غیرمشجر که مشمول بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن گردیده و گواهی لازم مطابق نقشه که حدود آن در اجرای ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور تعیین و مطابق تبصره ۲ ماده ۵۵ و ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری نحوه نظارت و بهره‌برداری از آن مشخص گردیده و به واحد ثبتی ارسال شده است.

- **اراضی دولتی اعم از ثبت شده یا ثبت نشده، دایر و بایر عبارت است از:**
(الف) اراضی موات.

(ب) اراضی که به نحوی از انحاء به دولت منتقل شده است اعم از خالصه، بایر و موات اصلاحات ارضی، مستحدث ساحلی و موات موضوع قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن، مجهول المالك قوانین ثبتی، هبه و غیره .

ج) اراضی متعلق به دولت که در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی و یا مؤسسات دولتی قرار دارد و به علت عدم استفاده و یا عدم اجراء مفاد قرارداد به دولت برگردانده شده است.

د) زمین‌هایی که به نحوی از انحاء در رژیم سابق ملی اعلام شده‌اند (زمین‌هایی که در جهت حفظ محیط زیست و شکارگاه و جلوگیری از بدی آب و هوا به مالکیت دولت درآمده است).

(آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی واگذاری و احیا اراضی مصوب ۵۹/۲/۳۱ شورای انقلاب)

– **اراضی موات:** موات در لغت به معنی زمین‌های مرده و بی جان و خشک و بایر و زمین‌های ویرانی که مالک نداشته باشد گفته می‌شود و در اصطلاح حقوقی مطابق ماده ۲۷ قانون مدنی؛ اراضی موات یعنی زمین‌هایی که معطل افتاده و آبادی و کشت و زرع در آنها نباشد.

– **مستثنیات موضوع قانون مرجع تشخیص اراضی موات:** شامل اراضی است که از قانون مرجع تشخیص اراضی موات مستثنی می‌باشند (مانند جنگل، مرتع، اراضی جنگلی و غیره) و به معنی مستثنیات موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن نمی‌باشند.

– **خالصجات:** دهات و مراتع و اراضی که از زمان سلاطین گذشته به خصوص از زمان سلطنت « نادر شاه » به بعد، به دولت تعلق گرفته و به وسیله مأمورین دولتی، اداره و توسط دولت، به رعایا و زارعین اجاره داده می‌شدند تا در آن کشت و زرع نمایند و عایداتی به دولت بپردازند.

– **اراضی بایر:**

الف- زمین بایر مطابق قانون اصلاحات ارضی: زمینی است که در آن عملیات زراعی انجام نگرفته باشد.

ب- زمین بایر مطابق مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام (مصوب ۶۷/۶/۱۵): به اراضی اطلاق می‌شود که بیش از ۵ سال بدون عذر موجه بلا کشت مانده یا بماند یا زمین‌هایی است که سابقه احیاء دارد ولی به علت اعراض یا عدم بهره‌برداری بدون عذر موجه مدت ۵ سال متوالی متروک مانده یا بماند.

– **اراضی مستحدث:** به زمین‌هایی که در نتیجه پایین رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه‌های دریا و دریاچه‌ها و جزایر یا در نتیجه پایین رفت آب یا خشک شدن تالاب‌ها ظاهر و یا ایجاد می‌شود گفته می‌شود.

– **اراضی ساحلی:** پهنه‌ای است با عرض مشخص از اراضی مجاور دریا و دریاچه‌ها یا خلیج که حداقل از یک سو به کنار دریا یا دریاچه یا خلیج متصل باشد.

فصل سوم:

مستندات قانونی:

– ماده یکم تصویب‌نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور (مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷ هیأت وزیران):
– از تاریخ تصویب این تصویب‌نامه قانونی عرصه و اعیانی کلیه جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق به دولت است ولو اینکه قبل از این تاریخ افراد آن را متصرف شده و سند مالکیت گرفته باشند.

تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور: عرصه و محاط تأسیسات و خانه‌های روستایی و همچنین زمین‌های زراعی و باغات واقعه در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و مراتع که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده‌اند مشمول ماده یک این قانون نخواهند بود. ادارات ثبت مجازند با تشخیص و گواهی سازمان جنگلبانی ایران اسناد مالکیت عرصه و اعیانی جداگانه برای مالکین آنها صادر نماید.

- ماده ۱۳ آئین نامه اجرایی قانون ملی شدن: ادارات ثبت اسناد و املاک مکلفند به تقاضای مأمورین سازمان جنگلبانی رونوشت اسناد مالکیت و نقشه‌های ثبتی و صورت مجلس تحدید حدود کلی املاک و رقباتی که به منظور تشخیص منابع طبیعی ملی شده و مستثنیات مذکور از قانون ملی شدن جنگل‌ها و بالنتیجه اجرای مقررات قانون مزبور مورد نیاز مأمورین سازمان باشد و همچنین اگر احتیاج به مطالعه پرونده ثبتی داشته باشند مأمور ثبت باید پرونده مورد تقاضا را در بایگانی اداره ثبت تحت نظارت خود در اختیار مأمورین سازمان بگذارد مأمورین سازمان نسبت به آنچه که طبق قانون ملی شد جنگل‌ها مستثنی است و همچنین منابع طبیعی ملی شده‌ای که از محدوده املاک باید منتزع شود از حیث حدود و مشخصات و مسافت گزارشی تنظیم و به ادارات جنگلبانی با سر جنگل داری‌های مربوطه تسلیم می‌نمایند ادارات جنگلبانی یا سر جنگل داری‌ها پس از رسیدگی گواهی لازم صادر و به اداره ثبت اسناد و املاک مربوطه ارسال می‌دارند. ادارات ثبت مکلفند مواد مندرج در گواهی مذکور را از موضوع سند مالکیت تفکیک نموده سند مالکیت جدید نسبت به مورد استثناء شده جهت اشخاص صادر و سند مالکیت سابق را با قید موارد تفکیک به نام دولت اصلاح کنند و در اسناد مزبور شماره گواهی اداره جنگلبانی یا سر جنگلداری مربوطه را قید نمایند.

- ماده ۳۹ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور: گواهی سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور که پس از اجرای کامل مقررات تشخیص منابع ملی موضوع قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع صادر شده یا می‌شود و نقشه‌های منضم به گواهی مذکور از لحاظ ثبتی و صدور سند مالکیت منابع ملی ملاک عمل ادارات ثبت خواهد بود. ادارات مذکور مکلفند اسناد مالکیت منابع ملی را با رعایت قوانین و مقررات مربوط به ثبت املاک بر اساس گواهیهای مزبور و نقشه‌های مربوط صادر نمایند.

- ماده ۱ قانون تسهیل تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی:

دفاتر اسناد رسمی موظفند با رعایت بندهای زیر پس از دریافت دلایل مالکیت و پاسخ استعلام از اداره ثبت محل به منظور تطبیق سند با دفتر املاک و اعلام وضعیت ثبتی (حسب مورد) و عدم بازداشت نسبت به تنظیم سند رسمی انتقال عین اراضی و املاک اقدام نمایند:

الف - گواهی پایان ساختمان یا عدم خلاف موضوع تبصره (۸) ماده (۱۰۰) اصلاحی قانون شهرداری در مورد املاک مشمول قانون مذکور.

ب - اعلام نظر وزارت جهاد کشاورزی (حسب مورد سازمان امور اراضی و سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور) مبنی بر عدم شمول مقررات قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، در مورد املاک واقع در خارج از محدوده قانونی شهرها.

- ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی قانون تسهیل اسناد در دفاتر اسناد رسمی:

دفاتر اسناد رسمی موظفند هنگام تنظیم سند رسمی انتقال اراضی و املاک واقع در خارج از محدوده حریم شهر، اعلام نظر اداره جهاد کشاورزی شهرستان مربوط مبنی بر عدم شمول مقررات قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و یا عدم شمول ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع را اخذ و شماره و تاریخ آن را در سند تنظیمی قید نمایند. ادارات جهاد کشاورزی مکلفند با رعایت مفاد تبصره ماده (۱) قانون تسهیل تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی و ماده (۷) این

آیین‌نامه، نسبت به ارجاع موضوع به سازمان‌های ذی‌ربط (حسب مورد سازمان امور اراضی یا سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) و یا ادارات وابسته اقدام و اعلام نظر نمایند.

- تبصره ۱- دفاتر اسناد رسمی موظفند به منظور تعیین موقعیت پلاک ثبتی مورد انتقال از جهت داخل یا خارج از محدوده و حریم شهر قرار داشتن آن، از سازمان مسکن و شهرسازی استعلام نمایند.

- تبصره ۱ ماده ۲ قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹): وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است حداکثر ظرف پنج سال از تاریخ تصویب این قانون حدود آن قسمت از حریم و اراضی مستحدث دریای خزر را که تاکنون علامت‌گذاری نشده و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه رضائیه را شناسایی و نقشه برداری و با نصب علائم مشخص نماید، این حد پس از تشخیص از لحاظ حریم با اراضی مستحدث یا ساحلی قطعی است اراضی مستحدثی که بعد از تصویب این قانون ایجاد می‌شود، به عرض حریم مذکور اضافه خواهد شد.

- ماده واحده قانون اراضی بایر مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی (تاریخ تصویب ۱۳۶۷/۶/۱۵): کلیه اراضی بایر در سراسر کشور در صورت اعراض صاحبان آنها و بلاعوض در اختیار دولت قرار می‌گیرد و در صورت عدم اعراض، مالکین اراضی بایر به دلیل ضرورت ملزم به کشت بر اساس ضوابط کشاورزی یا فروش یا اجاره یا مزارع زمین بایر خود هستند. چنانچه از تاریخ ابلاغ ظرف مدت یک سال اقدام به یکی از موارد فوق نمایند وزارت کشاورزی راساً و یا توسط هیأت هفت نفره واگذاری زمین، از طرف مالک برای کشاورزی و دامداری به قیمت عادلانه زمان تصویب این قانون (۶۷/۵/۲۵) خواهد فروخت.

تذکر: اراضی بایر شامل اراضی‌ای است که بیش از ۵ سال بدون عذر موجه بلاکشت مانده یا بماند. زمین‌هایی است که سابقه احیا دارد ولی به علت اعراض یا عدم بهره‌برداری بدون عذر موجه مدت ۵ سال متوالی متروک مانده است (آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی واگذاری و احیا اراضی مصوب ۵۹/۲/۳۱) - **قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹:**

ماده ۳: کلیه اراضی مستحدث کشور متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آنها را ندارند و در صورتیکه که نسبت به اراضی مذکور درخواست ثبت شده باشد آن درخواست باطل است و ادارات ثبت محل مکلفند تقاضای ثبت اراضی مذکور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی یا سایر سازمان‌های دولتی که در آنها تصرفاتی دارند با تایید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرند.

تبصره ۱: اراضی مستحدث دریای خزر که از طرف اشخاص تقاضای ثبت شده و تا تاریخ ۴۲/۷/۱۳ (موضوع تصویب نامه شماره ۴۱۷۲۰-۴۲/۷/۱۳) ملک به نام آنها در دفتر املاک به ثبت رسیده و یا حکم قطعی مالکیت به نفع اشخاص تا تاریخ مذکور صادر شده باشد از مقررات این ماده مستثنی است.

ماده ۴: کلیه اراضی ساحلی دریای عمان و دریاچه رضائیه که تا تاریخ تصویب این قانون به نام اشخاص در دفتر املاک به ثبت نرسیده باشد، متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آن را ندارند و در صورتیکه نسبت به اراضی مزبور تقاضای ثبت شده ولی منجر به ثبت ملک به نام متقاضی در دفتر املاک نشده باشد تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و یا سایر سازمان‌های دولتی که در این اراضی تصرفاتی دارند با تایید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرند.

تبصره ۱: مستثنیات این ماده که به هر حال خارج از حریم می‌باشد به شرح ذیل است: الف- اراضی واقع در محدوده قانونی شهرها در تاریخ تصویب این قانون.

ب) عرصه اعیان احداث شده و اراضی مزروعی و آیش و باغات و قلمستانها که تا تاریخ تصویب این قانون

احداث شده میزان آیش طبق عرف محل و به هر صورت از دو برابر زمین تحت کشت تجاوز نخواهد کرد. (ج) محوط ساختمان هایی که در اراضی موضوع بند ب این تبصره قرار دارند حداکثر تا ۲۰ برابر سطح زیربنای آنها مشروط بر آنکه مساحت آن از ۳۰۰۰ متر مربع بیشتر نبوده و در حریم دریا، دریاچه و خلیج واقع نباشد.

تبصره ۲: تشخیص مستثنیات مندرج در بندهای فوق با سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور بوده و نظریه سازمان در این مورد قطعی است.

- ماده ۴ آیین‌نامه ایجاد و بهره‌برداری از دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیر دولتی: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون خدمات کشوری شامل کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌ها و مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی دولتی و غیر دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و مؤسسات و نهادها و شرکت‌هایی که شمول قانون به آنها مستلزم ذکر نام می‌باشد موظفند ضمن همکاری با کار گروه استانی، خدمات قابل ارایه خود را از طریق شبکه‌های الکترونیک توسط دفاتر پیشخوان دولت به مردم ارائه نمایند.

فصل چهارم:

مبانی اجرایی دستورالعمل:

- ۱- در پاسخگویی به استعلامات اصل بر تثبیت مالکیت اراضی ملی و دولتی و رعایت حدود تعیین شده برای مستثنیات قانونی در اجرای مقررات مربوطه می‌باشد تا ضمن جلوگیری از دخل و تصرف غیرمجاز در اراضی ملی و دولتی، در روند انجام کار ارباب رجوع تسهیل گردد.
- ۲- پاسخ استعلامات صرفاً به مراجع رسمی (ادارات و دستگاه‌های دولتی موضوع ماده ۵ قانون خدمات کشوری، مراجع قضایی، دفاتر اسناد رسمی - بانک) ارائه می‌گردد.
- ۳- کلیه استعلامات بر اساس مقررات و سوابق اجرای قانون توسط اداره منابع طبیعی و آب‌خیزداری شهرستان محل وقوع ملک پاسخ داده می‌شود. بدیهی است این امر نافی مسئولیت‌ها و وظایف اداره کل منابع طبیعی و آب‌خیزداری در امر نظارت نخواهد بود.
- ۴- کلیه مستندات پاسخ به استعلامات صورت گرفته و نقشه منضم به آن می‌بایست ممه‌ور به مهر برجسته باشد.

۵- پاسخ به کلیه استعلامات با رعایت مفاد این دستورالعمل و صرفاً با ارائه نقشه دارای مختصات utm تایید شده توسط مرجع مستعلم موضوع بند ۲ مبانی اجرایی این دستورالعمل امکان پذیر می‌باشد.

۶- ملاک پاسخگویی به استعلام در خصوص وضعیت عرصه، بر اساس سوابق اجرای مقررات ملی شدن و نقشه حاصل از اجرای قانون منطبق بر آخرین اقدامات قانونی به عمل آمده در پلاک اعم از: رفع تداخلات ناشی از اجرای قانون موات و مستحدث با اجرای مقررات ملی شدن، اصلاحات نهایی تایید شده در اجرای آخرین دستورالعمل کاداستر، مصوبات قطعی کمیسیون استانی رفع تداخلات موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید، آراء قضایی مرتبط با ماده واحده قانون تعیین تکلیفی اراضی اختلافی و شعب ویژه موضوع تبصره ۱ ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی که در کار گروه آراء علیه مورد پذیرش و یا دارای رای قطعی نهایی می‌باشند، اجرای مقررات قطعی اراضی موات، قوانین مربوط به خالصجات و قوانین مربوط به اراضی بایر که بر روی عرصه صورت گرفته و منجر به قطعیت گردیده، می‌باشد.

تذکر: در خصوص آراء صادره از هیأت ماده واحده و یا شعب ویژه که قطعی نگردیده، صرفاً گردش کار

وضعیت به مرجع مستعلم ارسال گردد.

تبصره ۱- در خصوص اراضی خالصه و بایر: در صورت اخذ مدارک و مستندات مربوط به مالکیت دولت بر اراضی خالصه و بایر در اراضی غیر ملی، چنانچه عرصه مشمول تعاریف مندرج در ماده یک قانون ملی شدن جنگل‌های کشور و همچنین مقررات ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیا اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب (۵۹/۲/۳۱)، (جنگل، مرتع، اراضی جنگلی، جنگل دست کاشت، بیشه‌های طبیعی، نهالستان‌های عمومی، پارک‌های جنگلی، ایستگاه‌های تولید بذر) می‌باشد با توجه به تولی‌گری این سازمان در اراضی دولتی، نسبت به تثبیت مالکیت به نام دولت اقدام گردد و در صورت عدم انطباق با تعاریف فوق در نقشه اجرای مقررات اعمال و در زمان پاسخ استعلام موضوع خالصه بودن و یا بایر بودن عرصه مورد استعلام جهت تعیین تکلیف از طریق مرجع ذی‌ربط به مرجع مستعلم اعلام گردد، اضافه می‌گردد که غیر ملی بودن اراضی دلیل بر مالکیت اشخاص نمی‌باشد.

تبصره ۲: در صورت احصاء تداخل قوانین مرجع تشخیص موات و اراضی مستحدث با اجرای مقررات ملی شدن در محل مورد استعلام، ملاک پاسخگویی، تصمیمات قطعی و نهایی شده رفع تداخل در راستای اجرای ماده ۷ دستورالعمل شماره ۹۵/۱/۱۶۱۱۷ مورخ ۹۵/۶/۲۴ که توسط کمیته فنی ممیزی و مدیر کل منابع طبیعی و آب‌خیزداری تایید شده است می‌باشد.

۷- در پاسخ به استعلامات عرصه‌های داخل محدوده شهرها و آن بخش از حریم شهر که در راستای قوانین و مقررات ذی‌ربط به سازمان راه و شهرسازی تحویل و تحول و تغییر نمایندگی یافته، با توجه به عدم سمت سازمان و یا اداره کل منابع طبیعی و آب‌خیزداری استان در این اراضی، مطابق فرم شماره ۳ به مرجع مستعلم اعلام تا از مرجع ذی‌ربط استعلام نماید. همچنین اراضی موضوع ماده ۴ قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن که به بنیاد مسکن تحویل شده است نیز تابع همین بند می‌باشد.

تبصره ۱: پاسخگویی به استعلامات در خصوص آن بخش از حریم شهر که تحویل و تحول و یا تغییر نمایندگی نیافته و در حیطة وظائف و مدیریت ادارات منابع طبیعی و آب‌خیزداری می‌باشد، نیز بر اساس مفاد این دستورالعمل می‌باشد. بدیهی است ملاک تشخیص محدوده و حریم شهرها، مصوبات و نقشه مورد تصویب مراجع قانونی ذی‌ربط (مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران) می‌باشد.

تبصره ۲: پاسخگویی به استعلامات در عرصه‌های جنگلی، بیشه‌های طبیعی، نهالستان‌های عمومی، پارک‌های جنگلی، ایستگاه‌های تولید بذر و جنگل‌های دست کاشت واقع در محدوده و حریم شهر (توافقنامه مورخ ۹۴/۸/۴ موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۵/۲۱۱۸۰ مورخ ۹۴/۸/۹ و مقررات ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیا اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب (۵۹/۲/۳۱)، کماکان در حیطة وظایف ادارات منابع طبیعی و آب‌خیزداری می‌باشد.

۸- در پلاک‌هایی که اجرای مقررات با کروکی انجام شده و فاقد نقشه می‌باشد به جهت اهمیت پاسخگویی به استعلامات، بر اساس سوابق و مستندات قانونی و مطابق مراحل اجرایی این دستورالعمل پاسخ مرجع مستعلم ارسال و تبدیل کروکی به نقشه مطابق آخرین دستورالعمل‌های مربوطه در اولویت قرار گیرد.

۹- به منظور شفافیت پاسخگویی به استعلامات، قطعات مورد استعلام در نقشه منضم به پاسخ صادره با قید کد و رنگ‌های زیر مشخص و در راهنمای نقشه با مختصات Utm آورده شود:

الف- اراضی ملی (کد A)، دولتی (کد A) و مستحدث و ساحلی دولتی (کد A) و همگی با رنگ قرمز با قید مختصات Utm مشخص گردد.

ب- اراضی مستثنیات موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن همچنین تبصره یک ماده ۳ قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹ و تبصره یک ماده ۴ قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹ جملگی با مختصات Utm (کد B) به رنگ زرد.

ج- اراضی موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن ماده ۶۴ (کد C) با مختصات Utm: به رنگ آبی
توضیح: بر روی نقشه تایید شده پیوست پاسخ استعلام، علاوه بر درج کدهای یاد شده بر روی قطعات مربوط در روی نقشه، کدهای مربوطه به همراه تعریف مربوطه و مختصات Utm آن نیز در راهنمای نقشه آورده شود.

- ۱۰- هر فقره پاسخگویی به استعلام پس از صدور، در سامانه بانک اطلاعات زمین ثبت گردد.
- ۱۱- با توجه به اهمیت موضوع لازم است اداره کل بر نحوه و چگونگی پاسخگویی به استعلامات و تطبیق آن با مفاد و فرم‌های این دستورالعمل نظارت کامل داشته باشند.
- ۱۲- در صورتیکه متقاضی دارای سند مالکیت بوده و کل یا بخشی از عرصه مورد استعلام برابر سوابق اجرای مقررات جزء اراضی ملی یا دولتی اعلام گردیده بلافاصله پس از پاسخ استعلام نسبت به عرصه مذکور دادخواست ابطال سند تنظیم و از طریق مراجع قضایی تا حصول نتیجه نهایی پیگیری گردد.
- ۱۳- مسئولیت پاسخگویی به استعلامات و اجرای دقیق مفاد این دستورالعمل، با رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان مربوطه و نظارت عالی به مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان می‌باشد.

فصل پنجم:

مدارک لازم جهت پاسخگویی به استعلام:

- مدارک مورد نیاز جهت پاسخ به استعلام (که می‌بایست توسط متقاضی ارائه گردد) شامل:
الف- ارائه اصل نامه استعلام از مرجع مستعلم.

ب- نقشه ضمیمه نامه مرجع مستعلم، دارای مختصات utm که به تایید مرجع مستعلم رسیده به همراه فایل مربوطه.

فصل ششم:

مراحل اقدام:

۱- دریافت استعلام:

پس از دریافت استعلام در صورت نقص مدرک، بلافاصله فرم شماره ۱ تنظیم و به مرجع مستعلم ارسال می‌گردد.

۲- بررسی وقوع اراضی مورد استعلام برای اقدام لازم در چارچوب وظایف و اختیارات سازمانی:
در این مرحله اراضی مورد استعلام از لحاظ وقوع در محدوده، حریم و یا خارج از حریم بررسی و مشخص گردد. همچنین در اراضی حریم، مشخص گردد که تحویل و تحول و تغییر نمایندگی گردیده و یا نگردیده است. بنابراین بنا به وقوع و وضعیت اراضی، اقدام لازم بر اساس مرحله ذیل صورت گیرد:

۳- بررسی مدارک و مستندات دریافتی و نحوه اقدام:

- در این مرحله در صورت تکمیل بودن مدرک، ضمن بررسی و در صورت نیاز بازدید از عرصه مورد استعلام، ابتدا فرم گزارش بازدید عرصه (فرم شماره ۱۵) تنظیم و سپس اقدامات ذیل صورت گیرد:
الف- مقررات قانونی بر روی عرصه مورد استعلام انجام نشده است:

۱- عرصه مورد نظر در اراضی محدوده شهر واقع باشد:
- به استثنای مصادیق ممنوعیت قانونی شامل: جنگل، اراضی جنگلی، بیشه‌های طبیعی، پارک جنگلی، جنگل‌های دست کاشت، نهالستان و ایستگاه‌های تولید بذر، بر اساس فرم شماره ۳ پاسخ تنظیم و به مرجع مستعلم ارسال گردد.

۲- عرصه مورد نظر در خارج از محدوده شهر واقع باشد:
- در ابتدا جهت جلوگیری از بلا اقدام ماندن پاسخ استعلام، طی فرم شماره ۲ مراتب به مرجع مستعلم اعلام و سپس اقدامات ذیل با قید فوریت انجام گیرد:

۱-۲- اجرای مقررات ملی شدن و یا اجرای مقررات دولتی حسب نوع و ماهیت عرصه حد اکثر ظرف مدت ۲ ماه.

نکته: منظور از اجرای مقررات موضوع بند فوق، صرفاً تنظیم برگ تشخیص و آگهی مربوطه است و ادامه سیر مراحل تا قطعیت قانونی لازمه پاسخگویی نیست. همچنین در صورتیکه امکان تشخیص برای اراضی کل پلاک میسر نبوده و یا زمان بر باشد، برای اراضی مورد استعلام به عنوان قسمتی از پلاک برگ تشخیص تنظیم و به همراه نقشه مربوطه در سوابق پلاک درج گردیده و در آتی در تشخیص کل پلاک مد نظر قرار گیرد.

۲-۲- تنظیم پاسخ به مرجع مستعلم بر اساس برگ تشخیص تنظیم شده.

ب- مقررات قانونی بر روی عرصه مورد استعلام انجام شده است:

۱- **عرصه مورد استعلام در محدوده شهر واقع می‌باشد:**

- به استثنای مصادیق ممنوعیت‌های قانونی شامل: جنگل، اراضی جنگلی، بیشه‌های طبیعی، پارک جنگلی، جنگل‌های دست کاشت، نهالستان و ایستگاه‌های تولید بذر، مطابق فرم شماره ۳ اقدام لازم معمول گردد.

۲- **عرصه مورد نظر در اراضی حریم شهر واقع باشد:**

۱-۲- اراضی مورد نظر با اداره راه و شهرسازی تحویل و تحول و تغییر نمایندگی یافته است:
به استثنای مصادیق ممنوعیت‌های قانونی شامل: جنگل، اراضی جنگلی، بیشه‌های طبیعی، پارک جنگلی، جنگل‌های دست کاشت، نهالستان و ایستگاه‌های تولید بذر، مطابق فرم شماره ۳ اقدام گردد.

نکته مهم: در صورت وجود ممنوعیت‌های قانونی مذکور، بر اساس تفاهم نامه تنظیم شده با سازمان ملی زمین و مسکن (مورخ ۹۴/۸/۴ موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۵/۲۱۱۸۰ مورخ ۹۴/۸/۹)، نسبت به استرداد نمایندگی به سازمان متبوع اقدام گردد.

۲-۲- آن قسمت از حریم که با اداره راه و شهرسازی و یا بنیاد مسکن تحویل و تحول نگردیده و یا تغییر نمایندگی نیافته است:

- بر اساس نوع اجرای مقررات و ماهیت عرصه اقدام لازم در جهت پاسخ به استعلام مطابق فرم‌های مربوطه اقدام گردد.

ج- اراضی تبصره ۲ بند ۷ بخش مبانی اجرایی همین دستورالعمل (در حیطه وظائف و مدیریت اداره منابع طبیعی و آبخیزداری می‌باشد):

- بر اساس نوع مقررات اجرا شده مطابق فرم‌های مربوطه پاسخ تنظیم و به مرجع مستعلم اعلام گردد.

د- **عرصه مورد نظر در خارج از حریم شهر و در حوزه مأموریت اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان واقع شده است:** در این بخش با دقت و توجه به سوابق اجرای مقررات صورت گرفته در

پلاک و نیز رعایت ضوابط حاکم بر این دستورالعمل و بر اساس سوابق قطعیت یافته، ضمن انطباق نقشه ارائه شده با نقشه اجرای قانون و عندالزوم تطبیق با طبیعت و تنظیم فرم گزارش بازدید (فرم شماره ۱۵) جهت پاسخگویی به استعلام توسط کارشناس بصیر و متخصص امر، پاسخ مرجع مستعلم حسب مورد مطابق بندهای ذیل و پس از تایید نامه و مستندات توسط رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان و یا جانشین قانونی وی و ممه‌ور نمودن مستندات پاسخ استعلام اعم از نقشه به مهر برجسته، گواهی صادر گردد.

۱-۵- عرصه مورد نظر در محدوده اجرای مقررات ملی شدن قرار دارد:

- مطابق فرم‌های شماره ۵ و ۶ و ۷ پاسخ به مرجع مستعلم ارسال گردد.

تذکر: در عرصه‌های مورد استعلام که دارای اسناد مشاعی هستند، با توجه به اینکه تعیین حدود و میزان مالکیت بر عهده واحد ثبتی است و اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان صرفاً در خصوص ماهیت عرصه بر اساس اجرای مقررات گواهی صادر می‌نماید، لذا با اخذ نقشه Utm و بازدید از عرصه و انطباق با سوابق اجرای مقررات، گواهی مستند به سوابق مطابق فرم‌های مربوطه صادر گردد.

۲-۵- عرصه مورد نظر در محدوده مراتع موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری) قرار دارد:

بر اساس فرم‌های شماره ۸ و ۹ پاسخ تنظیم و به مرجع مستعلم ارسال گردد.

۳-۵- عرصه مورد نظر در محدوده اراضی موات قرار دارد:

بر اساس فرم شماره ۴ پاسخ تنظیم و به مرجع مستعلم ارسال گردد.

تبصره ۱- در صورتیکه در اراضی مورد استعلام، اراضی موضوع قانون موات با اجرای مقررات ملی شدن تداخل دارد ابتدا بر اساس بخشنامه شماره ۹۵/۱/۱۶۱۱۷ مورخ ۹۵/۶/۲۴ نسبت به رفع تداخل اقدام و سپس پاسخ مرجع مستعلم ارسال گردد.

تبصره ۲- در صورتیکه عرصه مورد استعلام در محدوده اراضی مستثنی از موضوع قانون موات قرار دارد: در این حالت بنا به وضعیت و موقعیت عرصه، بر مبنای اجرای مقررات ملی شدن و یا اجرای مقررات اراضی مستحدث و ساحلی، پاسخ تنظیم و ارسال گردد و در صورت عدم اجرای مقررات ملی شدن و یا عدم مقررات مستحدث و ساحلی، نسبت به تنظیم برگ تشخیص مطابق بند الف-۲ بخش مراحل اقدام در همین دستورالعمل (فصل ششم) اقدام و سپس پاسخ مرجع مستعلم ارسال گردد.

۴-۵- عرصه مورد نظر در محدوده اراضی مستحدث و ساحلی قرار دارد:

بر اساس فرم‌های شماره ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ پاسخ تنظیم و به مرجع مستعلم ارسال گردد.

۵-۵- عرصه مورد نظر مشمول اجرای مقررات مطابق بندهای اخیرالذکر ۱-د الی ۴-د بوده لیکن فاقد نقشه و یا کروکی اجرای مقررات می‌باشد:

-در این حالت بر اساس توضیحات مرتبط فوق با استفاده از مستندات و سوابق اجرایی و بازدید از محل، گواهی مطابق با ماهیت عرصه و آنچه که در اجرای مقررات قطعیت یافته است صادر و نقشه منضم به گواهی صادره در مراحل بعدی تهیه نقشه مد نظر قرار خواهد گرفت.

ضمایم و فرم‌ها

فهرست و راهنمای فرم‌ها:

- تذکر مهم: پس از مطالعه دقیق مفاد دستورالعمل، بنا به شرایط و وضعیت عرصه مورد استعلام، فرم مربوطه انتخاب و نسبت به تکمیل و ارسال به مرجع مستعلم اقدام گردد.
- ۱- فرم شماره ۱: نقص مدرک (عدم ارائه نقشه دارای مختصات utm)
- ۲- فرم شماره ۲: فاقد اجرای مقررات.
- ۳- فرم شماره ۳: اراضی واقع در «محدوده شهر» و «آن قسمت از حریم شهر» که با رعایت مفاد قسمت (ب-۱) و (ب-۲) بند ۳ مراحل اقدام فصل ششم همین دستورالعمل (به استثناء مصادیق ممنوعیت‌های قانونی شامل: جنگل، اراضی جنگلی، بیشه‌های طبیعی، پارک جنگلی، جنگل‌های دست کاشت، نهالستان و ایستگاه‌های تولید بذر)، به اداره راه و شهرسازی تحویل و تحول و تغییر نمایندگی یافته است.
- ۴- فرم شماره ۴: اراضی موات.
- ۵- فرم شماره ۵: کل عرصه مورد استعلام ملی می‌باشد.
- ۶- فرم شماره ۶: کل عرصه مورد استعلام مستثنیات (موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور) می‌باشد.
- ۷- فرم شماره ۷: قسمتی از عرصه مورد استعلام ملی و قسمتی مستثنیات می‌باشد.
- ۸- فرم شماره ۸: مراتع موضوع بند ب قانون ملی شدن جنگل‌های کشور (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور) که تغییر کاربری غیر مجاز نیافته است.
- ۹- فرم شماره ۹: مراتع موضوع بند ب قانون ملی شدن جنگل‌های کشور که تغییر کاربری غیر مجاز یافته است. (در اسرع وقت نسبت به انعکاس موضوع به هیأت نظارت موضوع ماده ۳۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری اقدام گردد).
- ۱۰- فرم شماره ۱۰: کل عرصه مورد استعلام در اراضی حریم دریاچه/ دریا موضوع قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹ واقع گردیده است.
- ۱۱- فرم شماره ۱۱: کل عرصه مورد استعلام در اراضی دولتی مستحدث/ساحلی، موضوع قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹ واقع گردیده است.
- ۱۲- فرم شماره ۱۲: کل عرصه مورد استعلام در اراضی مستثنیات موضوع تبصره ۱ ماده ۳ موضوع قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹ واقع گردیده است.
- ۱۳- فرم شماره ۱۳: کل عرصه مورد استعلام در اراضی مستثنیات موضوع تبصره ۱ ماده ۴ موضوع قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹ واقع گردیده است.
- ۱۴- فرم شماره ۱۴: قسمتی از عرصه مورد استعلام در اراضی حریم دریاچه/ دریا و قسمتی در اراضی دولتی مستحدث/ساحلی و قسمتی در اراضی مستثنیات موضوع تبصره ۱ ماده ۳ و قسمتی در اراضی مستثنیات موضوع تبصره ۱ ماده ۴ واقع گردیده است.
- ۱۵- فرم شماره ۱۵: گزارش بازدید (در صورت نیاز به بازدید از عرصه مورد استعلام، نسبت به تکمیل فرم اقدام گردد).

فرم شماره ۱

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: نقص مدارک

با سلام ،

بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله در محدوده اراضی
پلاک شماره فرعی از اصلی بخش شهرستان موسوم به ،
به اطلاع می‌رساند: با توجه به اینکه نقشه دارای مختصات جغرافیایی (utm) پیوست نمی‌باشد، نسبت به
ارسال نقشه مذکور اقدام تا امکان بررسی و پاسخگویی فراهم گردد. لذا تا هنگام تکمیل مدرک و پاسخ
این اداره، از هرگونه اقدام در خصوص اراضی مورد نظر خودداری گردد.

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

فرم شماره ۲

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ به استعلام

با سلام؛

بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله در محدوده
اراضی پلاک شماره فرعی از اصلی بخش شهرستان موسوم به
، به اطلاع می‌رساند: استعلام واصله در دست بررسی می‌باشد که پاسخ متعاقباً اعلام خواهد گردید. لذا تا
اعلام پاسخ نهایی از هرگونه اقدام در خصوص اراضی مورد استعلام خودداری گردد.
این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان ..... جهت استحضار.
- واحدهای ممیزی و مهندسی اداره شهرستان جهت اطلاع و اقدام فوری جهت اجرای مقررات در پلاک فوق‌الذکر حداکثر ظرف مدت
۲ ماه، تا پاسخ نهایی به مرجع مستعلم ارسال گردد.

فرم شماره ۳

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....

از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام؛

بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله اعلام می‌گردد:

قطعه/قطعات مورد استعلام در نقشه پیوست، در اراضی پلاک فرعی از اصلی بخش

شهرستان موسوم به واقع گردیده و با توجه به اینکه در اجرای قوانین مرتبط،

نمایندگی دولت در اراضی ملی به اداره راه و شهرسازی محول شده است، مقتضی است مراتب از مرجع

مذکور استعلام گردد. این نامه بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره راه و شهرسازی شهرستان..... جهت استحضار و اقدام لازم

فرم شماره ۴

تاریخ .....
شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام، بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله به اطلاع می‌رساند:
قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش
شهرستان موسوم به واقع و بر اساس بررسی به عمل آمده، قطعه / قطعات
به شماره و مساحت هکتار منطبق با حدود مشخص شده که با رنگ قرمز (کد A) و با
مختصات Utm ذیل همین نامه و روی نقشه پیوست مشخص و ممهور به مهر اداره گردیده جزو اراضی
موات و متعلق به دولت می‌باشد لذا از هر گونه اقدام در خصوص اراضی مورد استعلام خود داری گردد.
این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

-مختصات utm .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان جهت استحضار.
- یگان حفاظت شهرستان جهت اطلاع و اقدام لازم.

فرم شماره ۵

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....

از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام ،

بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله به اطلاع می‌رساند:
 قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش
 شهرستان موسوم به واقع گردیده و بر اساس بررسی به عمل آمده، قطعه /
 قطعات به شماره به مساحت هکتار، منطبق با حدود تعیین شده که با رنگ قرمز (کد A)
 و مختصات Utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست مشخص و ممه‌ور به مهر اداره گردیده، جزو
 اراضی ملی موضوع ماده یک قانون ملی شدن جنگل‌های کشور و متعلق به دولت می‌باشد، لذا از هر گونه
 اقدام در خصوص اراضی مورد استعلام خود داری گردد.
 این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.
 -مختصات utm .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان جهت استحضار.

- یگان حفاظت شهرستان جهت اطلاع و اقدام لازم در خصوص اراضی ملی .

فرم شماره ۶ بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....

از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام ،

بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله به اطلاع می‌رساند:
قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش
شهرستان موسوم به واقع گردیده و بر اساس بررسی به عمل آمده قطعه /
قطعات به شماره به مساحت هکتار، منطبق با حدود تعیین شده که با رنگ زرد (کد B)
و مختصات Utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست مشخص و ممه‌ور به مهر اداره گردیده، جزء
مستثنیات قانونی موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور بوده و مشمول اراضی ملی
نمی‌باشد. این گواهی صرفاً در خصوص وضعیت و ماهیت عرصه در چارچوب قوانین و وظایف مرتبط با
اداره منابع طبیعی و آبخیزداری صادر گردیده و دلیلی بر مالکیت متقاضی نمی‌باشد.
این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

-مختصات utm .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

جهت استحضار.

- اداره کل منابع طبیعی استان

فرم شماره ۷

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....

از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام ،

بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله به اطلاع می‌رساند:

قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش
شهرستان موسوم به واقع گردیده و بر اساس بررسی به عمل آمده، قسمتی از
قطعه / قطعات به شماره به مساحت عدد حروف هکتار/
متر مربع که بر روی نقشه پیوست با رنگ قرمز (کد A) و مختصات Utm ذیل همین نامه و بر
روی نقشه پیوست مشخص و ممهور به مهر اداره گردیده جزو اراضی ملی موضوع ماده یک قانون
ملی شدن جنگل‌های کشور و متعلق به دولت می‌باشد، لذا از هر گونه اقدام در خصوص اراضی ملی
خودداری گردد و قسمت دیگر به مساحت عدد حروف هکتار/ متر مربع که بر
روی نقشه پیوست با رنگ زرد (کد B) و مختصات Utm ذیل همین نامه و نقشه پیوست مشخص
گردیده جزء مستثنیات قانونی موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور می‌باشد.
این گواهی صرفاً در خصوص وضعیت و ماهیت عرصه در چارچوب قوانین و وظایف مرتبط با اداره منابع
طبیعی و آبخیزداری صادر گردیده و دلیلی بر مالکیت متقاضی نمی‌باشد.
این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.
-مختصات utm .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان جهت استحضار.
- یگان حفاظت شهرستان جهت اطلاع و اقدام لازم در خصوص اراضی ملی .

فرم شماره ۸

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام، بازگشت به نامه شماره مورخ به اطلاع می‌رساند:
قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش شهرستان
موسوم به واقع و بر اساس بررسی به عمل آمده قطعه / قطعات به شماره به
مساحت هکتار که با رنگ آبی و کد (C) و مختصات utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست
مشخص و ممه‌ور به مهر اداره گردیده است به استناد سوابق اجرای مقررات قانونی، در مراتع موضوع
بند ب ماده ۴ آیین‌نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور واقع گردیده که صرفاً دارای کاربری مرتعی
می‌باشد و انتقال عرصه مذکور با رعایت عدم تغییر کاربری، مطابق نقشه پیوست که جزء لاینفک این
گواهی است، بلامانع می‌باشد. بدیهی است مستند به تبصره ۲ ماده ۵۵ قانون حفاظت و بهره‌برداری از
جنگل‌ها و مراتع کشور، هرگونه تبدیل و تغییر کاربری بدون مجوز سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری
کشور موجب پیگیری ابطال سند مزبور و اعمال قانون می‌گردد.
این نامه بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.
-مختصات utm .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

-اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان جهت استحضار

فرم شماره ۹

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....

از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام، بازگشت به نامه شماره مورخ مورخ به اطلاع می‌رساند: قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش شهرستان موسوم به واقع و بر اساس بررسی به عمل آمده قطعه / قطعات به شماره به مساحت هکتار که با رنگ قرمز و کد (A) و مختصات utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست مشخص و ممه‌ور به مهر اداره گردیده است به استناد سوابق اجرای مقررات قانونی، مشمول مراتع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور می‌باشد و دارای کاربری مرتعی بوده و نامبرده بدون مجوز قانونی اقدام به تغییر کاربری آن نموده که مراحل ابطال سند در حال پیگیری می‌باشد. لذا از هر گونه اقدام در خصوص اراضی مذکور خودداری گردد.

این نامه بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

-مختصات utm .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان به انضمام سوابق و تصویر گزارش بازدید مورخ ..... و نقشه محل مورد استعلام جهت استحضار و دستور انعکاس فوری و پیگیری در هیئت نظارت موضوع ماده ۳۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری.

فرم شماره ۱۰

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام، بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله به اطلاع می‌رساند:
قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش شهرستان
موسوم به واقع و بر اساس بررسی به عمل آمده، قطعه / قطعات به شماره و مساحت هکتار،
منطبق با حدود تعیین شده که با رنگ قرمز (کد A) به شرح نقاط utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه
پیوست مشخص و ممهور به مهر اداره گردیده، جزو اراضی حریم دریاچه/ دریا و متعلق به دولت بوده
و هرگونه اقدام در خصوص اراضی مورد استعلام ممنوع می‌باشد.
این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

نقاط utm: .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان جهت استحضار.
- یگان حفاظت شهرستان جهت اطلاع و اقدام لازم.

فرم شماره ۱۱

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام، بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله به اطلاع می‌رساند:
قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش
شهرستان موسوم به واقع و بر اساس بررسی به عمل آمده قطعه / قطعات
به شماره و مساحت هکتار، منطبق با حدود تعیین شده که با رنگ قرمز (کد A) به شرح
نقاط utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست مشخص و ممه‌ور به مهر اداره گردیده، جزو اراضی
مستحدث / ساحلی موضوع قانون اراضی مستحدث ساحلی و متعلق به دولت می‌باشد، لذا از هر گونه
اقدام در خصوص اراضی مورد استعلام خود داری گردد.
. این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.
نقاط utm: .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان جهت استحضار.
- یگان حفاظت شهرستان جهت اطلاع و اقدام لازم.

فرم شماره ۱۲

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....

از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام، بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله به اطلاع می‌رساند:

قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش
شهرستان موسوم به واقع و بر اساس بررسی به عمل آمده قطعه / قطعات به
شماره و مساحت عدد حروف هکتار/ متر مربع منطبق با حدود تعیین شده که با رنگ زرد (کد
B) به شرح نقاط utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست مشخص و ممهور به مهر اداره گردیده
جزء مستثنیات موضوع تبصره ۱ ماده ۳ قانون اراضی مستحدث ساحلی بوده و مشمول اراضی ملی و
دولتی نمی‌باشد. این گواهی صرفاً در خصوص وضعیت عرصه در چارچوب وظایف مرتبط با اداره منابع
طبیعی و آبخیزداری بوده و دلیلی بر مالکیت متقاضی نمی‌باشد.
این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

نقاط utm: .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان
جهت استحضار.

فرم شماره ۱۳

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام، بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص استعلام واصله به اطلاع می‌رساند:
قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش
شهرستان موسوم به واقع و بر اساس بررسی به عمل آمده قطعه / قطعات به
شماره مساحت عدد حروف هکتار / متر مربع منطبق با حدود تعیین شده که با رنگ زرد
(B) به شرح نقاط utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست مشخص و ممه‌ور به مهر اداره گردیده
جزء مستثنیات موضوع تبصره یک ماده ۴ قانون اراضی مستحدث ساحلی بوده و مشمول اراضی ملی و
دولتی نمی‌باشد. این گواهی صرفاً در خصوص وضعیت عرصه در چارچوب وظایف مرتبط با اداره منابع
طبیعی و آبخیزداری بوده و دلیلی بر مالکیت متقاضی نمی‌باشد.
این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

نقاط utm: .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

جهت استحضار.

- اداره کل منابع طبیعی استان

فرم شماره ۱۴

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل ها، و مراتع و آبخیز داری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
از: اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
به:

موضوع: پاسخ استعلام

با سلام، بازگشت به نامه / رونوشت نامه شماره مورخ مورخ در خصوص استعلام
واصله به اطلاع می‌رساند:

قطعه / قطعات مورد استعلام در محدوده پلاک شماره فرعی از اصلی بخش شهرستان
موسوم به واقع و بر اساس بررسی به عمل آمده قسمتی از قطعه / قطعات به شماره و
مساحت عدد حروف هکتار/ متر مربع منطبق با حدود تعیین شده که با رنگ قرمز (A کد)
به شرح نقاط utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست مشخص و ممهور به مهر اداره گردیده، جزو
اراضی حریم و یا اراضی دولتی مستحدث/ساحلی موضوع قانون اراضی مستحدث و ساحلی و متعلق به
دولت می‌باشد لذا از هر گونه اقدام در خصوص اراضی حریم و مستحدث /ساحلی فوق خود داری گردد
و قسمت دیگر به مساحت عدد حروف هکتار/ متر مربع که بر روی نقشه پیوست با رنگ زرد
(B کد) به شرح نقاط utm ذیل همین نامه و بر روی نقشه پیوست مشخص گردیده جزء مستثنیات
قانونی موضوع « تبصره ۱ ماده ۳ » / و یا « تبصره یک ماده ۴ » قانون اراضی مستحدث ساحلی بوده و
مشمول اراضی دولتی نمی‌باشد. این گواهی صرفاً در خصوص وضعیت عرصه در چارچوب وظایف مرتبط
با اداره منابع طبیعی و آبخیزداری بوده و دلیلی بر مالکیت متقاضی نمی‌باشد.
این گواهی بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می‌باشد.

نقاط utm: .....

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

رونوشت:

- اداره کل منابع طبیعی استان جهت استحضار.

- یگان حفاظت شهرستان جهت اطلاع و اقدام لازم در خصوص اراضی دولتی.

فرم شماره ۱۵

بسمه تعالی

تاریخ .....

شماره .....

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....
ریاست محترم اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
با سلام

در اجرای پی نوشت نامه شماره مورخ در تاریخ اینجانب
کارشناس اداره منابع طبیعی طی حکم مأموریت شماره
نقشه بردار اداره، به محل مورد نظر عزیمت و پس از بازدید و انطباق نقشه UTM مورد استعلام با نقشه
اجرای مقررات پلاک اصلی فرعی بخش موسوم به بدین
وسیله وضعیت عرصه مورد استعلام به شرح ذیل گزارش می گردد:

- قطعه / قطعات شماره در نقشه پیوست به رنگ زرد (کد B) مشخص گردیده است با مختصات
UTM ذیل به مساحت عدد/حروف هکتار/متر مربع به صورت زراعی باغ چاه
مستحدثات و غیره جزء مستثنیات قانونی پلاک فوق الذکر و قطعه/قطعات شماره به مساحت عدد/
حروف هکتار/متر مربع که در نقشه پیوست و مختصات UTM ذیل به رنگ ..... (کد.....)
مشخص گردیده است جزء اراضی ملی/دولتی/مستحدث و ساحلی/ماده ۶۴ (با ذکر نوع) می باشد.
- قطعه یا قطعاتی به شرح مستندات پیوست مشمول تعاریف قانونی فصل اول قانون حفاظت و بهره برداری
از جنگل‌ها و مراتع کشور بوده که در اجرای مقررات به عنوان مستثنیات لحاظ گردیده است.
- لذا مراتب جهت استحضار و ارسال به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان جهت بررسی و اتخاذ
تصمیم توسط مدیر کل محترم اعلام می گردد .
- مختصات utm .....

نام و نام خانوادگی نقشه بردار اداره
امضاء

نام و نام خانوادگی نماینده / کارشناس
امضاء

شماره: ۹۶/۱/۸۳۷۳

تاریخ: ۱۳۹۶/۴/۳

جناب آقای کبیری

رئیس محترم سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور

سلام علیکم؛

احتراما، عطف به نامه‌های شماره ۹۸۳/۹۶س/ن مورخ ۹۶/۲/۳۱ و ۹۶/۱۲۵۳/۹۶س/۹ مورخ ۹۶/۳/۲۳ در خصوص پاسخ به استعلامات اعلام می‌گردد:

در صورتی که آن سازمان پاسخگویی جهت اجرای ماده ۱۱ دستورالعمل اجرایی ماده ۵ قانون نظام جامع دامپروری کشور ابلاغی شماره ۰۲۰/۳۱۸ مورخ ۹۱/۱/۱۰ وزیر محترم داشته باشد، نظر به این که وظیفه محوله در اجرای دستورالعمل فوق الذکر به تبعیت از سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها می‌باشد لذا پاسخ به استعلامات موضوع ماده فوق الذکر (ماده ۱۱ دستورالعمل ماده ۵ قانون نظام جامع دامپروری کشور) در چارچوب دستورالعمل پاسخگویی به استعلامات با ارائه استعلام از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی امکان پذیر می‌باشد.

در دستورالعمل پاسخگویی به استعلامات، وزارتخانه‌ها، دستگاه‌ها، سازمان‌ها و ... عرصه مورد نظر خود را با ارائه نقشه از این سازمان استعلام نموده و این سازمان به عنوان دستگاه مورد استعلام نسبت به پاسخ‌گویی اقدام می‌نماید و تعیین تکلیف سایر وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها و ... در ارائه مستندات از اختیارات این سازمان نمی‌باشد.

پیرو مذاکره با معاون آن سازمان، بخشنامه شماره ۹۶/۱/۲۶۰۶ مورخ ۹۶/۱/۲۶ مورخ ۱۳۹۶/۲/۹ این سازمان موضوع اصلاح بخشنامه پاسخگویی به استعلامات، تسری به بخشنامه شماره ۰۲۰/۵۶۰۱ مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۴ وزیر محترم جهاد کشاورزی با موضوع برون سپاری ندارد.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رو نوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۹۶/۱۵/ ۱۱۸۸۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۵/۵

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

موضوع: واگذاری خدمات به دفاتر پیشخوان دولت

با سلام و احترام؛

در راستای ماده ۴ آیین‌نامه ایجاد و بهره‌برداری از دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیر دولتی ابلاغی ریاست محترم جمهوری به شماره ۴۲۴۰/۱/۶۱۱۱۶ مورخ ۸۹/۳/۱۸ و تحقق ماده ۱۴ تصویب نامه شورای عالی اداری ریاست محترم جمهوری به شماره ۲۰۶/۹۳/۷۷۴۰ مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۰

به پیوست تفاهم نامه شماره ۹۶/۱۵۵۳ مورخ ۹۶/۲/۲۴ فی مابین سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و کانون دفاتر پیشخوان دولت موضوع واگذاری خدمات به دفاتر پیشخوان دولت ارسال می گردد. مقتضی است دستور فرمایید با توجه به ماده ۴ دستور العمل اصلاحی نحوه پاسخگویی به استعلامات به شماره ۹۶/۱/۲۶۰۶ مورخ ۹۶/۲/۹ ارائه خدمات استعلام اراضی از طریق دفاتر پیشخوان دولت انجام پذیرد.

در ضمن ضرورت ارسال این تفاهم نامه به ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان های تابعه و اجرای آن مورد تاکید می باشد و لازم است جهت تحویل و آموزش نرم افزار با رؤسای کانون انجمن های صنفی کار فرمایی دفاتر پیشخوان خدمات دولت استان هماهنگی لازم معمول گردد. بدیهی است مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این تفاهم نامه در استان با جناب عالی و کارگروه استانی یاد شده در تفاهم نامه و در سازمان نیز به عهده این دفتر خواهد بود.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری ارضی

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی

جناب آقای نگهدار اسکندری مدیر کل محترم دفتر حوزه ریاست و مدیریت عملکرد جهت استحضار

جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی

جناب آقای علی جمشیدیها مدیر کل دفتر فناوری اطلاعات، ارتباطات و تحول اداری

جناب آقای علیرضا هدایتی مدیر کل دفتر مرکزی حراست

بسمه تعالی

تفاهم نامه واگذاری خدمات به دفاتر پیشخوان دولت

شماره: ۱۵۵۳-۹۶

تاریخ:

۱۳۹۶/۲/۲۴

با عنایت به مصوبه ۲۰۶/۹۳/۵۶۰ مورخ ۱۳۹۵/۱/۲۰ شورای عالی موضوع نقشه راه اصلاح نظام اداری و در راستای اجرایی نمودن ماده ۳۸ قانون مدیریت خدمات و قسمت ۲ بند ج ماده ۴۶ قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، به منظور واگذاری خدمات دستگاه‌های اجرایی به دفاتر پیشخوان دولت و بخش عمومی کاهش تقاضای سفر با توجه به ماده ۲ آیین‌نامه ایجاد بهره‌برداری از دفاتر پیشخوان دولت و بخش عمومی به شماره ۴۲۴۰/۶۱۱۱۶ مورخ ۱۳۸۹/۳/۱۸ این تفاهم نامه ما بین سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به نمایندگی جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی به نشانی: تهران- بلوار ارتش - سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و تلفن ۰۲۱-۲۳۵۶۳۵۳۰ به عنوان طرف اول و جناب آقای علی فلاح با سمت دبیر کل کانون به عنوان نماینده کانون دفاتر پیشخوان دولت و بخش عمومی به ادرس: تهران، خیابان ستارخان، خیابان پاتریس لومومبا و تلفن ۶۶۱۲۲۸۹۱ به عنوان طرف دوم منعقد می‌گردد.

۱- تعاریف و اصلاحات

سازمان: سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به عنوان متولی پاسخگویی به استعلامات در اراضی ملی و دولتی

دفاتر پیشخوان: دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیر دولتی.

آیین‌نامه: آیین‌نامه ایجاد و بهره‌برداری از دفاتر پیشخوان و پیوست‌های آن.

کارگروه راهبری: کارگروه راهبردی موضوع ماده ۲۷ آیین‌نامه ۴۲۴۰/۶۱۱۱۶ مورخ ۱۳۸۹/۳/۱۸ هیات وزیران.

کارگروه استانی: کارگروه استانی موضوع بند ط ماده ۱ آیین‌نامه ۴۲۴۰/۶۱۱۱۶ مورخ ۱۳۸۹/۳/۱۸ هیات وزیران.

دستگاه خدمات دهنده: عبارت است از سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور.

کانون دفاتر پیشخوان: عبارت است از کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیر دولتی کشور.

۲- موضوع تفاهم نامه

الف- ارائه خدمات مورد توافق طرفین شامل؛ ارائه خدمات استعلام اراضی از طریق دفاتر پیشخوان خدمات دولت (شهری و روستایی) با نظارت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و واحدهای تابعه در استان و شهرستان و کانون دفاتر پیشخوان دولت کشور

تبصره ۱- سایر خدمات قابل واگذاری آتی به عنوان الحاقیه به همین تفاهم نامه اضافه خواهد شد.

ب- مدت این تفاهم نامه از تاریخ امضای به مدت پنج سال شمسی می‌باشد که تمدید و ادامه فعالیت، بازنگری، اصلاح و یا تغییرات اساسی در مفاد این تفاهم نامه با توافق ذات البین انجام می‌شود

۳- وظایف دستگاه خدمات دهنده:

الف- تکالیف و اختیارات عمومی:

- ۱- احصاء مستند سازی خدمات قابل واگذاری به دفاتر پیشخوان دولت به طریقی که فرایند انجام کار کاملاً روشن و شروع و پایان آن و تمامی بخش‌های ذی مدخل مشخص باشد.
- فهرست خدمات قابل ارائه و زمان واگذاری مورد توافق طرفین که می‌تواند کمیت خدمات قابل ارائه با توجه به شرایط و مقتضیات کاهش یا افزایش یابد.
- تبصره ۲: اقدامات بند فوق می‌تواند با همکاری کانون دفاتر پیشخوان دولت صورت پذیرد.
- ۲- انجام تمهیدات قانونی به منظور رفع هر گونه ابهام در امر واگذاری خدمت به دفاتر پیشخوان دولت.
- ۳- نظارت بر امر واگذاری خدمات از طرق سامانه کانون دفاتر پیشخوان.
- تبصره ۳: این امر با اخذ شناسه کاربری و رمز عبور از کانون دفاتر پیشخوان در سطوح مورد نیاز دستگاه خدمات دهنده میسر می‌باشد.
- ۴- دستگاه خدمات دهنده می‌تواند در صورت عدم پوشش نقاط موجود نسبت به اعلام نقاط مورد نیاز جهت جابه جایی و آمایش دفاتر دواطلب ارائه خدمات در محدوده‌های مورد نیاز با هماهنگی کارگروه استانی اقدام نماید.

ب: تکالیف و اختیارات اختصاصی:

- ۱- تعیین و ارائه عناوین خدمات، میزان تعرفه‌های قانونی، حق الزحمه دفاتر و کارمزد خدمات توسط طرفین تفاهم نامه و با هماهنگی کمیته تخصصی کارگروه راهبردی.
  - ۳- تعیین شرایط اختصاصی ارائه خدمات و تهیه و تدوین استانداردهای مهارت آموزی مبتنی بر قراردادهای مجزا و ارائه آموزش‌های لازم به دفاتر پیشخوان ارائه کننده خدمات موضوع تفاهم نامه با هماهنگی کارگروه استانی.
  - ۴- نظارت بر کیفیت ارائه خدمات موضوع این تفاهم نامه در دفاتر پیشخوان و گزارش نتایج آن به کارگروه‌های استانی.
  - ۵- نظارت بر امر ارائه خدمات از طریق سامانه کانون دفاتر پیشخوان بوسیله طرفین تفاهم نامه.
- توضیح: این امر با اخذ شناسه کاربری و رمز عبور از کانون دفاتر پیشخوان (مجری درگاه به استناد تبصره ۳ ماده ۱۴ مصوبه شماره ۱۹۳/۲۰۶/۷۷۴۰ مورخ ۱۳۹۳/۰۶/۱۰ شورای عالی اداری) توسط دفاتر بر روی بستر امن میسر می‌باشد.

۴- وظایف کانون دفاتر پیشخوان:

- ۱- لحاظ نمودن برآیند اقدامات این تفاهم نامه در ارزیابی عملکرد دستگاه خدمات دهنده و تهیه گزارش جامع برای شورای عالی اداری.
- ۲- ارائه خدمات دستگاه خدمات دهنده به شرح پیوست این تفاهم نامه در دفاتر پیشخوان خدمات دولت (شهری و روستایی)

۵- سایر موارد:

- ۱- کلیه قراردادهای، تعهد نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و ضوابط اداری حاکم بر نحوه ارائه خدمات، جز لاینفک این تفاهم نامه بوده و طرفین بر اجرای بدون قید و شرایط آن تعهد گردند.
- ۲- کانون نمی‌تواند تعهدات مندرج در این تفاهم نامه را کلاً یا جزئاً به غیر واگذار نماید.
- ۳- تعهدات مالی تنها با امضای قراردادهای ایجاد خواهد شد و تبادل تفاهم نامه تعهدات مالی برای طرفین ایجاد نخواهد کرد.

۴ - سایر شرایط و مواردی که در این تفاهم نامه پیش بینی نگرده است تابع احکام کلی و شرایط عمومی مربوط به تفاهم نامه ها و قوانین جاری مملکتی بوده و این احکام برای طرفین لازم الاجرا است.

۵ - حل اختلاف ناشی از اجرای این تفاهم نامه بدو از طریق مذاکره و در صورت عدم حصول توافق، ارجاع موضوع به کارگروه استانی و در صورت عدم توافق مطابق آیین نامه اقدام خواهد شد.

۶ - این تفاهم نامه در دو نسخه متحد الشکل و در ۵ بند و ۳ تبصره که دارای ارزش یکسان است منعقد شده و مسئولیت اجرای آن به عهده مقامات امضا کننده بوده و تخطی از آن موجب تاثیر مستقیم در امتیاز ارزیابی عملکرد دستگاه اجرایی خواهد شد.

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی
سازمان جنگلها، مراتع و
ابخیزداری کشور

علی فلاح حقیقی
دبیر کل کانون دفاتر پیشخوان

شماره: ۹۶/۵۱/۱۵۵۰۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۶/۶

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

با سلام و احترام؛

با عنایت به پرسش برخی از ادارات کل مبنی بر عدم تایید توسط برخی مراجع مستعلم در خصوص بند(۵) مبنای اجرایی(فصل ۴) و بند (ب) مدارک لازم (فصل ۵) دستور العمل پاسخگویی به استعلام، به استحضار می‌رساند.

آن چه که در دستور العمل مد نظر می‌باشد تایید نقشه از لحاظ فنی و مهندسی نیست، بلکه مقصود، تایید به عنوان ضمیمه و پیوست نامه استعلام از سوی مرجع مستعلم به جهت عدم تغییر و جابجایی و تبعات حقوقی بعدی می‌باشد.

اکرم توفیقی

مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری ارضی

شماره: ۹۶/۵۱/۱۸۳۱۱

تاریخ: ۱۳۹۶/۷/۲

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

با سلام و احترام؛

همان گونه که استحضار دارید زمان پاسخگویی به استعلام در جهت اجرای وظایف طرح تکریم ارباب رجوع و جلوگیری از تضییع حقوق دولت بسیار مهم و مورد تاکید می‌باشد و با توجه به اینکه از

ظرفیت‌های سامانه نظارت بر زمان پاسخگویی به استعلامات توسط شهرستان، استان و ستاد سازمان (بویژه ریاست محترم سازمان) می‌باشد لذا خواهشمند است در این خصوص نظارت مبذول و تذکر لازم به مجموعه تحت امر صورت گیرد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری ارضی

شماره: ۲۷۰/۹۶/۳۲۲۸۳

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۸/۰۶

جناب آقای فلاح

دبیر کل محترم کانون انجمن‌های کارفرمایی دفاتر پیشخوان دولت و بخش عمومی کشور
موضوع: تعرفه خدمات سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
سلام و علیکم، معطوف به درخواست شماره ۲۰۵۱۰۰۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۹ آن کانون مبنی بر افزایش تعرفه خدمات سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور از مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال به ۷۶۰,۰۰۰ ریال به آگاهی میرساند حسب بررسی‌های صورت گرفته، اجرای حداکثر نرخ ۵۰۰,۰۰۰ ریال برای خدمات مذکور بر اساس تقسیم بندی ذیل در سطح کشور، بلا مانع بوده و مبلغ پیشنهادی آن کانون مورد تایید نمی باشد.

جدول تعرفه خدمات سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در دفاتر پیشخوان کشور

موضوع	حق فنی	سهم پشتیبانی و نرم افزار	سهم توسعه شبکه	سهم دفاتر
بازدید، تطبیق و تهیه گزارش وضعیت و گزارش حقوقی عرصه جهت صدور گواهی و پشتیبانی و توسعه نرم افزار	۲۵۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰
بازدید، تطبیق و تهیه گزارش فنی و گزارش حقوقی عرصه جهت تخصیص اراضی و پشتیبانی و توسعه نرم افزار	۲۵۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰

* نرخها با احتساب مالیات بر ارزش افزوده و بر حسب ریال می‌باشد

محمد رضا سلیمی

مدیرکل دفتر بررسی قیمت

سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان

شماره: ۹۶/۲۱/۲۶۰۷۳

تاریخ: ۱۳۹۶/۹/۲۰

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان .....

موضوع: خدمت استعلامات و تخصیص اراضی

با سلام ،

احتراماً به پیوست نامه شماره ۱۵۴۴۹۸۳ مورخ ۹۶/۹/۱۱ معاونت محترم نوسازی اداری سازمان اداری و استخدامی کشور در خصوص بلامانع بودن انجام خدمت استعلامات و تخصیص اراضی از طریق دفاتر پیشخوان، جهت اطلاع و بهره‌برداری ارسال می‌گردد.

علی جمشیدیها

مدیر کل دفتر فناوری اطلاعات، ارتباطات و تحول اداری

شماره: ۱۵۴۴۹۸۳

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۹/۱۱

بسمه تعالی

جناب آقای جلالی

معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور

با سلام و احترام ،

بازگشت به نامه شماره ۹۶/۱/۲۳۷۲۳ مورخ ۱۳۹۶/۸/۲۳ در خصوص تعیین تعرفه خدمت استعلامات و تخصیص اراضی بخش منابع طبیعی در دفاتر پیشخوان دولت و بخش عمومی غیر دولتی به استحضار می‌رساند با توجه به سیاستهای کلان دولت مبنی بر واگذاری خدمات قابل ارایه دستگاهها به دفاتر پیشخوان دولت و بخش عمومی غیر دولتی، واگذاری خدمت مذکور مورد تایید این سازمان بوده، لیکن چنانچه تعرفه مورد اشاره هنوز تعیین نشده است، کمیسیون تنظیم مقررات تنها مرجع تعیین تعرفه خدمات قابل واگذاری می‌باشد .

علی صفدری

معاون نوسازی اداری

شماره: ۹۶/۵/۲۶۳۳۵

تاریخ: ۱۳۹۶/۹/۲۵

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
با سلام و احترام ،

به پیوست صورتجلسه مورخ ۹۶/۸/۲۲ در خصوص معرفی شماره حساب جهت واریز حق فنی پاسخگویی به استعلام، تخصیص اراضی ملی و استعلامات معادن، که از طریق دفاتر پیشخوان از متقاضیان اخذ و به حساب (شماره ۹۶۰۱۰۰۰۰۴۰۰۱۰۳۸۵۰۱۰۰۵۴۴۲ IR مربوط به ردیف درآمدی ۱۴۰۱۰۵ تحت عنوان درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به نام خزانه داریکل کشور) واریز می گردد ارسال و یادآوری می نماید که نظارت بر عملکرد بصورت آنلاین از طریق سامانه توسط دفاتر ممیزی و حدنگاری و حفاظت و حمایت انجام خواهد شد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای مصطفی کیاکجوری معاون محترم برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع
جناب آقای عیسی عباسی مدیرکل محترم حقوقی
جناب آقای بهمن افراسیابی مدیرکل محترم دفتر حفاظت و حمایت منابع طبیعی
جناب آقای فرشاد محمدی مدیرکل محترم دفتر برنامه ریزی ، بودجه و هماهنگی طرحها
جناب آقای علی جمشیدیها مدیرکل محترم دفتر فناوری اطلاعات ، ارتباطات و تحول اداری
جناب آقای فلاح دبیر محترم کانون دفاتر پیشخوان دولت الکترونیک کشور جهت استحضار.
جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
جناب آقای علی اکبر مودبی ذیحساب و مدیر کل محترم امور مالی

صورتجلسه

موضوع: درآمد و شماره حساب رابط خزانه داریکل

بر اساس دعوتنامه شماره ۹۶/۵/۲۳۲۸۳ مورخ ۹۶/۸/۲۰ جلسه ای در تاریخ ۹۶/۸/۲۲ در محل حوزه معاونت امور اراضی با حضور مدعوین ذیل تشکیل گردید و پس از بحث و تبادل نظر مقرر گردید:
در راستای بند پ ماده ۶۷ قانون برنامه ششم توسعه کشور و تکلیف دستگاههای اجرایی مبنی بر برون سپاری خدمات به بخش غیر دولتی از جمله دفاتر پیشخوان دولت باتوجه به اینکه بخشی از تعرفه مصوب دریافت هزینه های مربوط به پاسخ به استعلام (ارائه خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی)، تخصیص اراضی و بخش معادن (نامه شماره ۳۷۰/۹۶/۳۲۲۸۳ مورخ ۹۶/۸/۶ سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان) بعنوان حق فنی خدمات این سازمان منظور گردیده و مدیر عامل پیشخوان الکترونیک

ایرانیان طی نامه شماره ۹۶/۱۱۰/۱۲۴۶ مورخ ۹۶/۸/۱۰ درخواست معرفی شماره حساب جهت واريز هزينه فوق به حساب سازمان را دارد لذا فعلا شماره حساب ۹۶۴۲۵۰۱۰۰۳۸۵۰۱۰۰۴۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ IR مربوط به ردیف درآمدی ۱۴۰۱۰۵ تحت عنوان درآمد حاصل از خدمات کشاورزی، صنعتی و معدنی نزد بانک مرکز جمهوری اسلامی ایران بنام خزانه داریکل کشور جهت انجام این امر اعلام و متعاقبا پیگیری لازم برای اختصاص ردیف درآمدی خاص در بودجه سنواتی از طریق معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع انجام گردد.

مصطفی کیاکجوری
معاون برنامه ریزی توسعه
مدیریت و منابع

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی

علی اکبر مؤدبی
ذیحساب و مدیرکل امور مالی

اکرم توفیقی
مدیر کل دفتر و حدنگاری اراضی

عیسی عباسی
مدیرکل دفتر امور حقوقی

فرشاد محمدی
سرپرست دفتر برنامه ریزی

علی جمشیدیها
مدیرکل دفتر فناوری اطلاعات
ارتباطات اداری

شماره: ۹۶/۵۱/۲۹۸۹۴

تاریخ: ۱۳۹۶/۱۰/۲۶

جناب آقای فلاح دبیر محترم کانون دفاتر پیشخوان دولت الکترونیک کشور موضوع: پاسخگویی به استعلامات

با سلام و احترام،

بنا به اطلاع واصله در برخی از استانها، دفاتر پیشخوان دولت الکترونیک، هزینه‌های مازاد بر تعرفه تعیین شده از متقاضیان گواهی استعلام اخذ می‌نمایند که مراتب جهت استحضار و ابلاغ به کلیه دفاتر پیشخوان کشور جهت رعایت موضوع اعلام می‌گردد. لازم به ذکر است که یک فقره استعلام واحد واصله از مراجع مربوط، در خصوص یک پلاک منظم به نقشه با هر تعداد قطعات در یک پلاک، بعنوان استعلام واحد محسوب می‌گردد و هزینه یک فقره استعلام می‌بایست از متقاضی اخذ گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

شماره: ۹۷/۵۱/۵۷۱۵

تاریخ: ۱۳۹۷/۳/۹

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه موضوع: پاسخگویی به استعلامات

با سلام و احترام،

پیرو نامه شماره ۹۶/۵۱/۱۱۸۸۰ مورخ ۹۶/۵/۴، بنا به اطلاع واصله در برخی استانها در خصوص درخواست‌های سایر دستگاههای دولتی از ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری مبنی بر ارائه خدمات پاسخگویی از طریق سامانه هایی نظیر سیماک، پنجره واحد و غیر اشعار می‌دارد، با توجه به تکالیف قانونی مبنی بر برون سپاری خدمات دولتی از جمله ماده ۴ آئین نامه ایجاد و بهره‌برداری از دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیر دولتی ابلاغی ریاست محترم جمهوری به شماره ۴۲۴۰/۱/۶۱۱۱۶ مورخ ۸۹/۳/۱۸ و ماده ۱۴ تصویب نامه شورای عالی ریاست محترم جمهوری به شماره ۲۰۶/۹۳/۷۷۴۰ مورخ ۹۶/۶/۱۰ و تعهدات درآمدی مصوب در قانون بودجه سال ۹۷، لذا با توجه به اهمیت و حساسیت موضوع و لزوم نظارت کامل بر روند اجرایی، هر گونه پاسخگویی به استعلام

بر اساس دستورالعمل پاسخگویی به استعلامات و صرفاً از طریق دفاتر پیشخوان دولت صورت گیرد .
بدیهی است امکان ارائه پاسخ نهایی به سایر سامانه‌های ایجاد شده از جمله سیماک، پنجره واحد و غیره
از طریق دفاتر پیشخوان دولت میسر خواهد بود .

اکرم توفیقی
مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۰۲۰/۵۹۹۷

تاریخ: ۹۷/۳/۳۱

معاونین محترم وزیر

روسا و مدیران عامل محترم سازمان، مؤسسات و شرکت‌های مادر تخصصی

روسای محترم سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها

رئیس محترم سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی

سلام علیکم

در اجرای مفاد تبصره (۳) ماده (۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، به پیوست
« تعرفه‌های ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی برای سال ۱۳۹۷ توسط بخش غیر دولتی »
ابلاغ می‌گردد.

محمود حجتی
وزیر جهاد کشاورزی

تعرفه نقشه برداری با دستگاه GPS، تهیه نقشه UTM و گزارش صورت وضعیت جهت استعلام مستثنیات معادن و منابع طبیعی

عنوان	تعرفه (ریال)
قیمت پایه تهیه و طراحی هر نقشه (ریال)	۱,۰۰۰,۰۰۰
تهیه فایل با فرمت KMZ (تطبیق نقشه روی نقشه هوایی Google Earth)	۳۰۰,۰۰۰

به ازای سطوح ذکر شده ذیل، مبالغ مورد نظر به قیمت پایه اضافه می‌گردد.

ردیف	مساحت	تعرفه (ریال)
۱	۰ تا ۵۰۰۰ متر مربع	۸۰۴,۰۰۰
۲	بیش از ۵۰۰۰ متر مربع تا ۱ هکتار	۱,۱۷۰,۰۰۰
۳	بیش از ۱ هکتار تا ۵ هکتار	۲,۱۸۴,۰۰۰
۴	بیش از ۵ هکتار تا ۱۰ هکتار	۴,۳۸۶,۰۰۰
۵	بیش از ۱۰ هکتار تا ۵۰ هکتار	۶,۵۸۳,۲۰۰
۶	بیش از ۵۰ هکتار تا ۱۰۰ هکتار	۸,۷۷۲,۰۰۰
۷	بیشتر از ۱۰۰ هکتار	از ۱۰۰ هکتار بالاتر به ازاء هر هکتار ۱۴۴,۰۰۰ ریال به تعرفه فوق افزوده می‌گردد.

- ۱- تعرفه تهیه گزارش صورت وضعیت مستثنیات معادن ۵۰ درصد تعرفه کل نقشه برداری بابت ارائه شرح خدمات دستورالعمل ابلاغی وزیر محترم جهاد کشاورزی می‌باشد.
- ۲- تعرفه تهیه گزارش صورت وضعیت معادن ۲۰۰ درصد تعرفه کل نقشه برداری می‌باشد.
- ۳- خدمات مورد تعهد بخش غیردولتی مطابق با دستورالعمل واگذاری امور اجرایی صدور گواهی مستثنیات می‌باشد.
- ۴- قیمت‌های فوق به ازاء هر یک قطعه تنظیم گردیده است.
- ۵- برای هر نقشه می‌بایست حداقل ۴ نقطه ثابت شاخص برداشت شود که در تعرفه قیمت پایه لحاظ گردد.
- ۶- کلیه هزینه‌های مربوط به ایاب و ذهاب از محل استقرار شرکت و بالعکس به عهده متقاضی می‌باشد.
- ۷- در صورت بروز هرگونه اشکال و ابهام در نحوه اجرای مفاد جدول، مرجع رفع ابهام سازمان نظام

مهندسی خواهد بود .

۸- در صورت اعلام رفع نقص بنابه درخواست متقاضی و در صورتیکه نقص از طرف کارشناس نباشد تعرفه مجدداً دریافت خواهد شد.

۹- در صورت استفاده از ابزاری به غیر از ابزار تعریف شده در دستورالعمل واگذاری امور اجرایی صدور گواهی مستثنیات تعیین قیمت با هماهنگی نظام مهندسی خواهد بود .

۱۰- مالیات بر ارزش افزوده خدمات صدرا اشاره مطابق با قوانین سازمان مالیات بر ارزش افزوده بر عهده گیرنده خدمات می باشد که توسط متقاضی پرداخت می گردد.

۱۱- معادل ۱۵ درصد از کل تعرفه سهم سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور و استانها بابت نظارت عالییه می باشد.

شماره: ۹۷/۵۱/۲۰۰۸۳

تاریخ: ۱۳۹۷/۷/۱

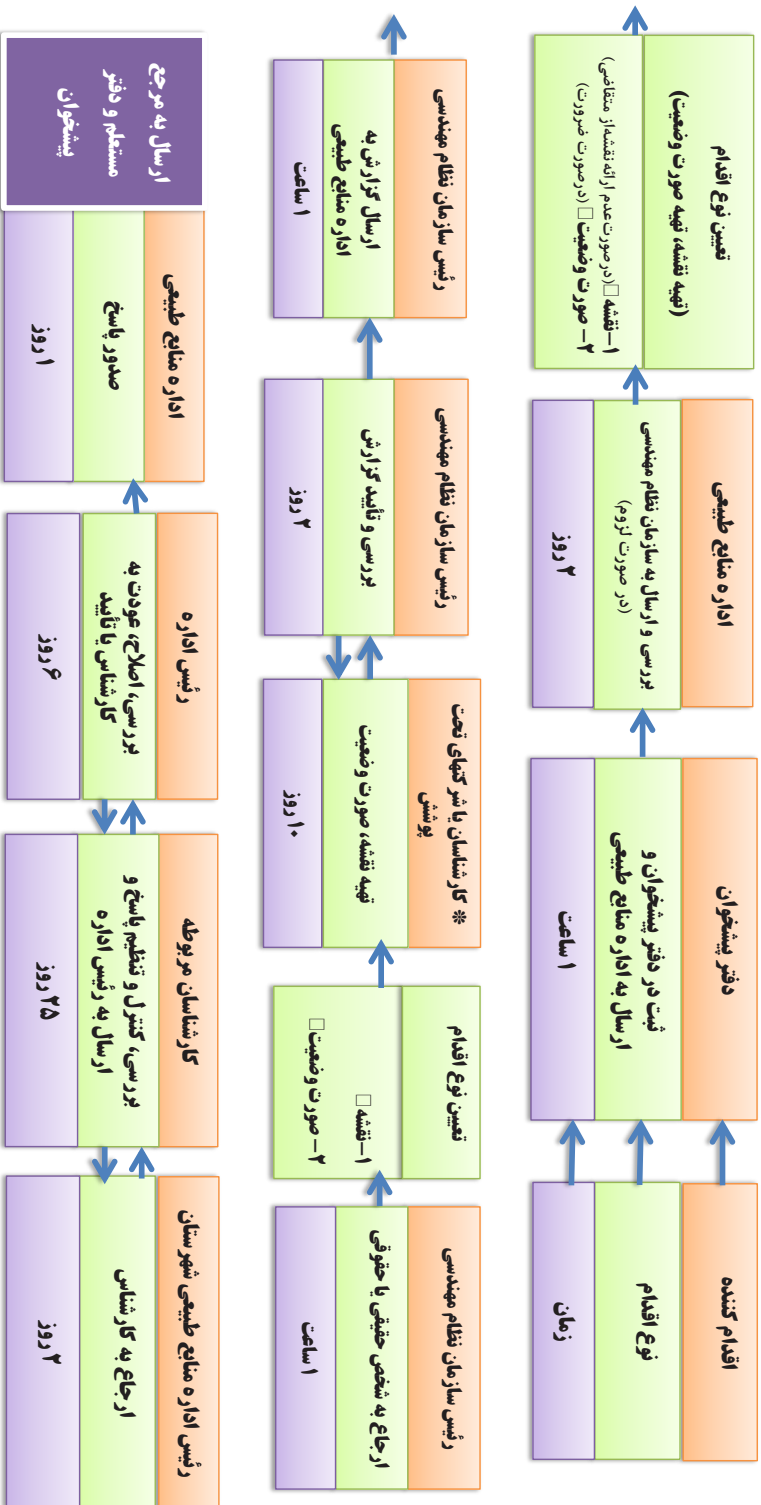
اداره کل منابع طبیعی و ابخیزداری استان / منطقه موضوع: فرآیند صدور پاسخ سامانه سامط با همکاری کانون پیشخوان با سلام و احترام،

بدینوسیله به اطلاع میرساند که بر اساس هماهنگی و برنامه ریزیهای صورت گرفته جهت ساماندهی پاسخگویی به استعلامات و امکان نظارت شفاف بر فرآیند صدور پاسخ سامانه سامط با همکاری کانون پیشخوان دولت در سطح ملی و استانها به اجرا در آمده لذا ضمن ارسال (پیوست) جدول فرآیند اجرای پاسخگویی به استعلام که متضمن نحوه اجرای دستورالعمل برون سپاری و نحوه همکاری با سازمان نظام مهندسی می باشد جهت اجرا ابلاغ می گردد. لذا مقتضی است کلیه پاسخ به استعلامات موضوع اجرای ماده ۱۳ و قانون ملی شدن و ماده ۳۹ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور صرفاً از طریق سامانه مذکور صورت پذیرفته و کلیه ادارات شهرستانی تابعه آن اداره کل ملزم به رعایت و اجرای موضوع گردند.

اکرم توفیقی

مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

فرآیند پاسخگویی به استعلام

توجه: متقاضی مدارکی جز نقشه و نامه مرجع مستعمل و نیز هزینه ای بجز تعرفه دفاتر پیشخوان ندارد و تهیه صورت وضعیت عرضه با هزینه منابع طبیعی و یا نظام مهندسی می باشد.

* در صورت عدم اقدام در مهلت مقرر (۱۵) روز، نامه بعلت عدم اقدام توسط سازمان نظام مهندسی به اداره منابع طبیعی عودت کرده.

شماره: ۹۷/۵۱/۲۰۸۸۱

تاریخ: ۱۳۹۷/۷/۷

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع: پاسخگویی به استعلامات
باسلام و احترام،

پیرو دستورالعمل پاسخگویی به استعلامات ابلاغی به شماره ۹۶/۱/۲۶۰۶ مورخ ۹۶/۲/۹، با توجه به اینکه بعضا سوابق و نقشه رقومی پلاکهای فرعی مورد استعلام، در سوابق ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری موجود نمی باشد و به همین دلیل ممکن است درج پلاک فرعی در فرمهای پاسخگویی منتج به تبعات حقوقی بعدی گردد، لذا پاسخگویی به استعلامات مذکور، بر اساس سوابق اجرای مقررات پلاک، ماهیت عرصه مشخص و پاسخ مرجع مستعلم اعلام می گردد. بنابر این درج شماره پلاک فرعی در فرمهای پاسخگویی به استعلامات الزامی نمی باشد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

اراضی مستحدث
و ساحلی و حریم رودخانه ها

شماره: ۹۴/۵۱/۱۷۶۸۶

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۲

جناب آقای مهندس باغبان

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان خراسان شمالی
 موضوع: موضوع مالکیت و تخلفات در بستر و حریم کیفی رودخانه‌ها
 سلام علیکم،

احتراماً، بازگشت به رونوشت نامه شماره ۹۴/۱۳/۱۶/۱۱۳۹۶-۹۴/۶/۲۵ موضوع مالکیت و تخلفات در بستر و حریم کیفی رودخانه‌ها، ضمن عطف توجه به بخشنامه شماره ۹۴/۱۱/۱۳-۵/۳۸۴۳۹ در خصوص نحوه تعیین و بهره‌برداری بستر رودخانه‌های طبیعی و رونوشت نامه شماره ۹۴/۵/۱۵۷۳۴-۹۴/۶/۱۵ مبنی بر مجوز برداشت شن و ماسه از سطح رودخانه‌های طبیعی، دائمی و فصلی، اشعار می‌دارد، بستر رودخانه‌های دائمی در حوزه اختیارات وزارت نیرو بوده و به تبع آن واگذاری حق استفاده و بهره‌برداری از بستر رودخانه مذکور با رعایت مواد ۷ و ۸ و ۱۰ آیین‌نامه قانون توزیع عادلانه آب به صورت اجاره و نیز وظیفه برخورد با تخلفات در بستر آن رودخانه‌ها بر عهده آن وزارت است از طرف دیگر صرف نظر از مالکیت سازمان متبوع و اراضی ملی حریم آنها و رودخانه‌های دائمی، سازمان موظف است حسب وظیفه ذاتی و برابر مقررات جاری با متخلفین و معترضین به اراضی ملی در حرائم مزبور برخورد و در بهره‌برداری از حریم رودخانه‌ها نیز ضوابط و مقررات وزارت نیرو را رعایت نماید.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها برای اطلاع و بهره‌برداری لازم.
 جناب آقای بهمن افراسیابی مدیرکل دفتر حفاظت و حمایت منابع طبیعی
 جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
 جناب آقای منوچهر سرداری مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

شماره: ۹۴/۵/۱۹۴۲۰

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۱۹

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها

موضوع: اقدام در خصوص تفاهم نامه وزارت نیرو و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
 سلام علیکم؛

احتراماً، در خصوص رفع ابهام برخی از ادارات کل محترم استان‌ها مربوط به درخواست شرکت‌های آب منطقه‌ای در مورد کسر حدود بستر رودخانه‌ها، آنها و تالاب از اسناد صادره برای اراضی ملی و دولتی و صدور سند مالکیت همان گونه که طی نامه شماره ۹۳/۵/۳۸۴۳۹ مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۳ اعلام گردید، تعیین حدود، حفاظت و نیز بهره‌برداری از بستر رودخانه‌های دائمی و طبیعی در حوزه وظایف وزارت نیرو است. علی‌القاعده حدود این رودخانه‌ها الزامات و عمدتاً به عنوان عوارض طبیعی در نقشه‌های انفال درج شده و مشمول صدور سند نمی‌باشد. لیکن در صورتی که برای آن‌ها اقدام به صدور سند به عنوان اراضی

ملی شده باشد الزاماً بر اساس اعلام ادارات ثبت اسناد و املاک استان‌ها می‌توان نسبت به اصلاح اسناد و کسر صرفاً حدود بستر رودخانه‌های دائمی و طبیعی از اسناد اراضی ملی اقدام نمود.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
جناب آقای توفیقی معاون محترم اداره کل امور املاک دولتی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور جهت استحضار و دستور اقدامات مقتضی - رونوشت

شماره: ۹۳/۵/۳۸۴۳۹

تاریخ: ۱۳۹۳/۱۱/۱۳

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

موضوع: صورتجلسه مورخ ۹۳/۹/۲۴ نحوه تعیین و بهره‌برداری بستر رودخانه‌های

طبیعی

سلام علیکم؛

احتراماً، با توجه به قانون توزیع عادلانه آب و آیین‌نامه اجرایی شماره ۳۶۰۴۶/ت/۳۶۰۴۶-۳۲۶۷۸-۷۹/۸/۱۶ هیئت وزیران به پیوست صورتجلسه مورخ ۹۳/۹/۲۴ فی‌مابین وزارت نیرو- وزارت جهاد کشاورزی و سازمان متبوع در رابطه با بستر رودخانه‌های طبیعی (دائمی) کشور جهت استحضار و بهره‌برداری لازم ایفاد می‌گردد.

مقتضی است سوالات و پیشنهادات احتمالی را به دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی منعکس فرمایید.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای نگهدار اسکندری مشاور و مدیر کل حوزه ریاست و مدیریت عملکرد جهت استحضار.
جناب آقای منوچهر سرداری سرپرست دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری از منابع طبیعی
جناب آقای بهمن افراسیابی مدیر کل دفتر حفاظت و حمایت منابع طبیعی
جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
مدیر کل دفتر حقوقی وزارت جهاد کشاورزی آقای صدر آبادی- جهت استحضار- رونوشت

بسمه تعالی

صورت جلسه مورخ ۹۳/۹/۲۴ در خصوص تعیین بستر رودخانه‌های طبیعی (دائمی) کشور با توجه به پیشنهاد معاونت حقوقی، امور مجلس و پشتیبانی وزارت نیرو و دعوت نامه شماره ۹۳/۱/۳۲۱۷۳-۹۳/۹/۱۱ سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در رابطه با نحوه تعیین و بهره‌برداری بستر رودخانه‌ها با حضور امضاکنندگان زیر تشکیل و مباحث مورد توافق به شرح ذیل جمع بندی گردید:

۱- اجازه فعالیت‌های قانونی در بستر رودخانه‌های طبیعی (دائمی) کشور، بر اساس تبصره ۳ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب به عهده وزارت نیرو می‌باشد.

۲- بستر رودخانه‌های طبیعی کشور (دائمی) به استناد آیین‌نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها، انه‌ار، مسیل‌ها، مرداب‌ها، برکه‌های طبیعی و شبکه‌های آبرسانی، آبیاری و زهکشی موضوع تصویب نامه شماره ۳۶۰۴۶/ت/۲۳۶۷۸-۷۹/۸/۱۶ هیئت محترم وزیران، پس از انجام مطالعات مد نظر وزارت نیرو می‌بایست در اسرع وقت توسط شرکتهای آب منطقه‌ای تعیین گردد. و در صورت مطول شدن موضوع حتی الامکان شرکت‌های مذکور در حد بستر رودخانه‌های مهم کشور را با اولویت بندی به سازمان و ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها اعلام نمایند.

۳- واگذاری حق استفاده و بهره‌برداری از بستر رودخانه‌های طبیعی صرفاً بر اساس مواد (۷ و ۸ و ۱۰) آیین‌نامه فوق الذکر به صورت اجاره به متقاضیان به عهده وزارت نیرو (شرکتهای آب منطقه‌ای) است.

۴- چنانچه بهره‌برداری و استفاده از بستر رودخانه‌های طبیعی مستلزم راه دسترسی و عبور از منابع طبیعی و یا قطع درخت و درختچه باشد شرکتهای آب منطقه‌ای موظفند که قبل از انعقاد قرارداد اجازه و اجاره بهره‌برداری، متقاضی را ملزم به اخذ موافقت از اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری و ارائه آن نمایند.

۵- در خصوص پرونده آقای شهبابی در دوهزار تنکابن مقرر شد محدوده مورد نظر بر اساس قوانین و مقررات و همچنین بندهای این توافق‌نامه انطباق و سپس اقدام مقتضی حسب مورد از طریق اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران- نوشهر و شرکت آب منطقه‌ای استان مازندران انجام گیرد. چنانچه اراضی بستر رودخانه طبیعی (دائمی) به عنوان اراضی ملی اجاره داده شده است. اداره کل منابع طبیعی نسبت به اصلاح قرارداد اقدام نموده و چنانچه اراضی ملی تحت عنوان بستر رودخانه اجاره داده شده است. شرکت آب منطقه‌ای نسبت به لغو قرارداد مذکور اقدام نماید.

حاضرین در جلسه:

وزارت نیرو

محمد امانی- مدیرکل دفتر امور حقوقی وزارت نیرو

منصور آزادی- معاون دفتر امور حقوقی وزارت نیرو

غزال جعفری- مدیرکل دفتر مهندسی رودخانه‌ها و سواحل شرکت مدیریت منابع آب

محمد ابراهیم- مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای مازندران

امیر هوشنگ پاشا- معاون شرکت آب منطقه‌ای مازندران

شعبانعلی صادقی- مدیر حقوقی شرکت آب منطقه‌ای مازندران

چنگیز افشار- مدیر دفتر حفاظت مهندسی رودخانه شرکت آب منطقه‌ای مازندران

وزارت جهاد کشاورزی.

ایرج حسینی صدرآبادی- مدیرکل دفتر امور حقوقی
 سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور:
 مسعود منصور- معاون حفاظت و امور اراضی
 نگهدار اسکندری مشاور و مدیرکل حوزه ریاست و مدیریت عملکرد
 عیسی عباسی- مدیرکل دفتر امور حقوقی
 داوود زارع مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان گیلان
 عباس فدایی- معاون دفتر امور حقوقی
 محسن ارومیه- معاون دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری از منابع طبیعی
 جاوید فقیه- کارشناس مسئول دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری از منابع طبیعی
 محمد رحیم رستمی- کارشناس مسئول حوزه ریاست و مدیریت عملکرد

شماره: ۹۴/۱/۳۴۷۶۹۱

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۲/۱۶

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌های بوشهر، خوزستان، هرمزگان، سیستان و بلوچستان، گیلان، گلستان، مازندران (نوشهر)، مازندران (ساری)، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی

موضوع: دستورالعمل اجرای مقررات اراضی مستحدث و ساحلی

سلام علیکم؛

احتراما، به پیوست یک نسخه دستورالعمل اجرایی تبصره ۱ ماده ۲ قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹ ارسال می‌گردد. لذا مقتضی است با جدیت نسبت به اجرای قانون وفق دستورالعمل با اولویت اراضی خارج از حریم شهر و اراضی فاقد اجرای مقررات قانون ملی شدن جنگلها و مراتع کشور و قانون حفظ و حمایت از منابع و ذخایر جنگلی کشور، اقدام و گزارشات به صورت مرتب به معاونت حفاظت و امور اراضی سازمان اعلام گردد.

لازم به ذکر است سایر موارد احتمالی پیش‌بینی نشده دستورالعمل، متعاقبا در آیین‌نامه اجرای قانون مورد توجه و تدوین قرار خواهد گرفت ضمن این دستورالعمل پس از اجرای آزمایشی یک ساله، با ارائه و بررسی پیشنهادات ادارات کل استانها و اعلام معاونت حفاظت و امور اراضی سازمان قابل بازنگری خواهد بود.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی جهت اطلاع و پیگیری و اقدام لازم.
 جناب آقای مصطفی کیا کجوری معاون برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع جهت اطلاع و پیش‌بینی اعتبارات لازم.
 جناب آقای رضا بیانی مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات
 جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی

دستورالعمل اجرای تبصره ۱ ماده ۲ قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹

این دستورالعمل به منظور شناسایی، تشخیص، نقشه برداری و علامتگذاری حریم و اراضی مستحدث دریای خزر و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه ارومیه و با هدف تثبیت مالکیت دولت بر اراضی حریم، مستحدث و ساحلی تدوین و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا است.

الف: تعاریف

تعاریفی که در این دستورالعمل به کار می‌رود عبارت است از:

- ۱ - اراضی مستحدث: زمینی است که در نتیجه خشک افتادن آب دریاها، دریاچه‌ها و تغییر بستر رودخانه‌ها یا خشک شدن تالاب ایجاد شده باشد.
- ۲ - اراضی ساحلی: زمین‌هایی است که در مجاورت حریم دریا، دریاچه و یا اراضی مستحدث قرار دارد و با توجه به تعریف انواع اراضی در قانون نحوه واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران بر حسب مورد در حکم یکی از آنها (موات، دایر، آیش، بایر، جنگل و بیشه طبیعی، مرتع، اراضی جنگلی) محسوب خواهد شد
- ۳ - حریم قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است که یک طرف آن متصل به آب دریا، دریاچه یا خلیج یا تالاب باشد.

ب: نحوه اجرا

شناسایی و تشخیص، نقشه‌برداری و علامت‌گذاری اراضی موضوع این دستورالعمل با رعایت دستورالعمل حدنگاری شماره ۹۴/۵/۱۳۳۶۱ مورخ ۱۳۹۴/۵/۲۴ به شرح ذیل صورت می‌گیرد.

شناسایی و تشخیص: شناسایی و تشخیص اراضی موضوع این دستورالعمل با مطالعه سوابق ثبتی و استخراج کلیه اطلاعات حقوقی و ثبتی بر اساس محدوده پلاک و تطبیق اراضی واقع در عرض اراضی مستحدث و ساحلی با رعایت تفکیک جغرافیایی مصرح در قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۲۹ تیر ماه ۵۴ انجام می‌گیرد.

۱-۱- شناسایی و تعیین حد حریم و اراضی مستحدث دریای خزر و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه ارومیه با تکمیل و امضای فرم تشخیص ارسالی از سوی سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور به عهده رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان می‌باشد که حد اعلامی پس از تایید کمیته فنی ممیزی و مدیرکل استان از لحاظ حریم اراضی مستحدث و ساحلی قطعی است.

۱-۲- تشخیص مستثنیات موضوع تبصره یک ماده ۳ و تبصره یک ماده ۴ قانون اراضی مستحدث و ساحلی نیز به عهده رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان می‌باشد. تشخیص این مستثنیات پس از تایید کمیته فنی ممیزی و مدیرکل استان قطعی است.

تبصره ۱: در اراضی مستحدث خزر چنانچه تاریخ ۱۳۴۲/۷/۱۳ ملکی به نام اشخاص در دفتر املاک ثبت شده باشد و یا حکم قطعی دال بر مالکیت افراد تا تاریخ فوق داده شده باشد از شمول اراضی مستحدث خارج می‌باشد. لذا استعلام کتبی از ادارات ثبت محل و اخذ پاسخ الزامی می‌باشد.

تبصره ۲: رعایت تبصره ۲ ماده ۳ این قانون در احصاء مستثنیات نیز الزامی می‌باشد

تبصره ۳: در اراضی ساحلی چنانچه تا تاریخ تصویب قانون ملکی به نام اشخاص در دفتر املاک ثبت شده

باشد و یا منجر به صدور سند مالکیت گردیده باشد از شمول اراضی مذکور خارج می‌باشد لذا استعلام از ادارات ثبت محل و اخذ پاسخ کتبی الزامی می‌باشد.

تبصره ۴: در تشخیص اراضی موضوع دستورالعمل بایستی نوعیت عرصه اعم از جنگل، مرتع، مرتع مشجر و بیشه طبیعی ضمن درج فرم تشخیص، در تنظیم سند مالکیت مورد توجه قرار گیرد.

۲- نقشه برداری و تعیین حدود:

۲-۱- حریم و اراضی مستحدث دریای خزر:

نقشه حدنگاری حریم و اراضی مستحدث دریای خزر طبق اصول تهیه نقشه‌های حدنگاری در مقیاس ۱:۲۰۰۰ و با استفاده از موارد ذیل و با پیاده سازی حدود ثبتی پلاک و تعیین عرصه اراضی حریم و مستحدث مطابق بند الف ماده ۲ قانون اراضی مستحدث و ساحلی با استثناء نمودن اراضی موضوع تبصره یک ماده ۳ قانون مذکور نقشه نهایی حریم و اراضی مستحدث پلاک تهیه می‌گردد. (رعایت ضوابط و استفاده از اطلاعات دفتر مهندسی و مطالعات سازمان در تهیه و استفاده از نقشه‌ها الزامی می‌باشد).

الف) نقشه اراضی مستحدث شمال کشور

ب) نقشه‌های ۱,۲۵۰,۰۰۰ جنگل‌های شمال کشور

ج) انجام عملیات نقشه برداری زمین در صورت نیاز

د) استفاده از عکس‌های هوایی مقارن سال ۱۳۴۲

و) اورتوفتو نمودن عکس‌های هوایی مطابق استاندارد سازمان نقشه برداری

ی) استفاده از داده‌های ماهواره‌ای با قدرت تفکیک مکانی بالا

۲-۲- حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس، دریای عمان و دریاچه ارومیه:

نقشه حدنگاری حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه ارومیه طبق اصول تهیه نقشه‌های حدنگاری و با استفاده از:

الف) عکس‌های قانون (۵۴/۴/۲۹) برای اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان، و سال ۵۳ برای دریاچه ارومیه

ب) اورتوفتو نمودن عکس‌های هوایی مطابق استاندارد سازمان نقشه برداری

ج) استفاده از داده‌های ماهواره‌ای با قدرت تفکیک مکانی بالا

د) انجام عملیات نقشه برداری زمینی

و با پیاده سازی محدوده ثبتی پلاک و تعیین عرض اراضی حریم و ساحلی مطابق بندهای ب، ج و د ماده ۲ قانون اراضی مستحدث ساحلی با استثناء نمودن اراضی موضوع تبصره ۱ ماده ۴ قانون نقشه نهایی حریم و اراضی ساحلی پلاک تهیه می‌گردد. (رعایت ضوابط و استفاده از اطلاعات دفتر مهندسی و مطالعات سازمان در تهیه و استفاده از نقشه‌ها الزامی می‌باشد).

تبصره: تعیین حریم و حد اراضی ساحلی شامل جزایر واقع در آب‌های جنوبی کشور نیز می‌باشد.

۳- نحوه علامت گذاری

۱- علامت‌گذاری حد حریم و اراضی مستحدث و ساحلی با استفاده از بنچ مارک‌های بتنی مطابق دستورالعمل اجرای کمربند حفاظتی و درج مشخصات و مختصات UTM نقطه مورد نظر و عنوان نوع محدوده اجرا گردد

تبصره: بنچ مارک به صورت استوانه‌ای و برای حد اراضی حریم با رنگ قرمز، اراضی مستحدث آبی و اراضی ساحلی زرد مشخص می‌گردد.

۲- فواصل علائم متناسب با وضعیت جغرافیایی و توپوگرافی منطقه و رعایت شکستگی‌های اضلاع نقشه به نحوی که در دریای خزر از ۲۰۰-۵۰ متر، خلیج فارس و دریای عمان از ۳۰۰-۱۰۰ متر و دریاچه ارومیه از ۲۰۰-۵۰ متر بیشتر نباشد نصب می‌گردد.

۳- نقاط نصب علائم بر روی نقشه اراضی ساحلی یا مستحدث مشخص و ثبت می‌گردد.

ج: تداخلات

چنانچه در اثر اجرای مقررات موازی (مقررات ملی شدن و یا اراضی موات) تداخلی با عرصه‌های مشمول این دستورالعمل به وجود آید، بایستی به ترتیب ذیل در کمیته فنی ممیزی استان رسیدگی و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم شود؛

۱- تهیه نقشه‌ها و گزارش از اجرای مقررات موازی و تعیین محدوده مورد تداخل توسط اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان با تأیید رئیس اداره و ارسال به معاونت حفاظت و امور اراضی اداره کل
۲- بررسی گزارش و نقشه‌ها توسط معاون حفاظت و امور اراضی و در صورت تأیید تداخل، ارجاع به کمیته فنی ممیزی

۳- بررسی موضوع در کمیته فنی ممیزی به شرح ذیل و اتخاذ تصمیم:

۱-۳- در صورتی بر روی پلاک اجرای مقررات قانون ملی شدن انجام پذیرفته و مقرر است اجرای مقررات اراضی مستحدث و ساحلی صورت پذیرد:

۱-۱-۳: عرصه مورد نظر مشمول تعریف حریم در قانون اراضی مستحدث و ساحلی باشد و فارغ از مستثنیات قانونی، ملی بودن، سند دار بودن و یا نبودن عرصه در اثر اجرای مقررات ملی شدن، بایستی ملاک عمل اجرای مقررات اراضی مستحدث و ساحلی باشد و اسناد مالکیت دولت نیز به همین نحو اصلاح شود.

تبصره: در صورت وجود آرای قطعی علیه دولت می‌بایست با هماهنگی دفتر حقوقی سازمان موضوع اعاده دادرسی در دستور کار قرار گیرد.

۲-۱-۳: چنانچه عرصه مشمول تعریف اراضی مستحدث و ساحلی در اثر اجرای قانون ملی شدن منجر به صدور سند مالکیت به نام دولت شده باشد. ملاک عمل اجرای مقررات ملی می‌باشد ولی چنانچه منجر به صدور سند نشده باشد و تعارضی نباشد سند مالکیت اراضی مستحدث و ساحلی اخذ می‌شود. چنانچه رای قطعی مبنی بر مستثنیات بودن عرصه در اثر اعتراض به اجرای مقررات ملی شدن صادر شده باشد ملاک عمل، رای صادره می‌باشد.

۳-۱-۳: چنانچه عرصه‌ای در اثر اجرای مقررات ملی شدن به عنوان مستثنیات منظور گردیده با عنایت به تعریف مستثنیات مندرج در تبصره یک ماده ۳ و تبصره یک ماده ۴ قانون اراضی مستحدث و ساحلی، عرصه مزبور نیز به عنوان مستثنیات موضوع قانون اراضی مستحدث و ساحلی منظور خواهد شد.

۲-۳: در صورت اجرای مقررات شناسایی اراضی موات در عرصه‌های مشمول قانون اراضی مستحدث و ساحلی ملاک عمل اجرای مقررات قانون اخیر بوده و ملاک عمل قرار خواهد گرفت و اسناد مالکیت دولت بر اساس قانون اراضی مستحدث و ساحلی اصلاح و یا اخذ خواهد شد.

۳-۳- در صورتیکه در عرصه‌های مشمول این قانون اجرای مقررات ملی شدن و شناسایی اراضی موات توامان انجام شده باشد ابتدا موضوع در کمیته فنی استان بررسی و یکی از مقررات مزبور ملاک عمل قرار گرفته و سپس به ترتیب فوق الذکر رفع تداخل و اتخاذ تصمیم خواهد شد.

تبصره: تصمیم کمیته فنی استان پس از تایید مدیر کل قطعی بوده و ملاک عمل قرار خواهد گرفت
د: تامین اعتبار

به استناد قسمت اخیر تبصره ۱ ماده ۲ قانون اراضی مستحدث و ساحلی معاونت برنامه ریزی، توسعه مدیریت و منابع انسانی موظف است اعتبار لازم به منظور اجرای قانون را ترجیحاً در طرح ممیزی اراضی و تفکیک انفال پیش‌بینی و اعلام نماید.

ه: نظارت

نظارت عالی بر اجرای این دستورالعمل و نقشه‌های تهیه شده بر عهده مجری طرح در سازمان، دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی و دفتر حفاظت و حمایت سازمان به تناسب وظایف می‌باشد. این دستورالعمل از ۱۳۹۵/۱/۱ قابل اجرا بوده و کلیه ادارات کل استانی موضوع دستورالعمل موظف به رعایت و انجام آن می‌باشند.

شماره: ۹۵/۵/۶۱۴۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۳/۱۶

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها موضوع: پیاده سازی حریم تالاب‌ها و مدیریت استقرار کاربری ها سلام علیکم؛

احتراماً، به پیوست تصویر نامه شماره ۹۵/۱۴۴/۴۲۸۶ مورخ ۹۵/۳/۱۰ شرکت مدیریت منابع آب ایران به همراه صورتجلسه مورخ ۹۵/۲/۲۹ ارسال می‌گردد. لذا مقتضی است در راستای بند ۳ صورتجلسه همکاری لازم با شرکت‌های آب منطقه‌ای استان به عمل آید و نتایج به طور مرتب به این معاونت و معاونت محترم آبخیزداری، مرتع و بیابان ارسال گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای پرویز گرشاسبی معاون آبخیزداری، امور مراتع و بیابان
جناب آقای منوچهر سرداری مدیر کل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری منابع طبیعی
جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگار اراضی
شرکت مدیریت منابع آب ایران عطف به نامه فوق الذکر جهت استحضار- رونوشت

شماره: ۹۵/۱۴۴/۴۲۸۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۳/۱۰

جناب آقای دکتر دبیری، معاون محترم محیط طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست
جناب آقای منصور، معاون محترم حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری
کشور

موضوع: ارسال صورتجلسه کارگروه پیاده سازی حریم تالاب‌ها و مدیریت استقرار کاربری‌ها
با سلام و احترام؛

پیرو دعوت نامه شماره ۹۵/۱۴۰/۲۳۶۶ مورخ ۹۵/۰۲/۱۲ به پیوست مصوبات جلسه کارگروه پیاده سازی
حریم تالاب‌ها و مدیریت استقرار کاربری‌ها که در تاریخ ۹۵/۲/۹۲ در محل این شرکت برگزار گردید جهت
استحضار و دستور اقدام مقتضی ارسال می‌گردد.

غزال جعفری

مدیرکل دفتر مهندسی رودخانه‌ها و سواحل

صورتجلسه

موضوع: کارگروه پیاده‌سازی حریم تالاب‌ها و مدیریت استقرار کاربری‌ها

دستور کار:

۱- بررسی اهداف و برنامه‌های کاری وزارت نیرو، سازمان حفاظت از محیط زیست و سازمان جنگل‌ها،
مراتع و آبخیزداری در مدیریت تالاب‌ها و اجرایی نمودن آیین‌نامه نحوه حفاظت، احیا و مدیریت تالاب‌های
کشور

۲- تبیین و تشریح حدود اختیارات قانونی هر دستگاه در نحوه پاسخگویی به استعلامات واصله در
بهره‌برداری از اراضی بستر و حریم تالاب‌ها

محل برگزاری: طبقه هفتم شرکت مدیریت منابع آب

تاریخ: ۹۵/۲/۲۹ ساعت: ۱۰ لغایت ۱۲

حاضرین:

آقای باقرزاده کریمی از سازمان حفاظت محیط زیست، آقای توفیقی، معماری، فقیه و میر رجیبی از
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، آقایان حسینی و شجاع شفیعی از شرکت آب منطقه‌ای
گلستان، آقایان باقرزاده و صادقی از شرکت آب منطقه‌ای گیلان، خانم جودکی و آقای دربندی از شرکت
آب منطقه‌ای مرکزی، آقای افشار و محمد پور از شرکت آب منطقه‌ای مازندران، آقایان خواجه‌پور و خانم
گلابکش از سازمان آب برق منطقه خوزستان، آقایان مصطفوی از دفتر حقوقی و خانم‌ها جعفری، اسعدی
و سردشتی از دفتر مهندسی رودخانه‌ها و سواحل شرکت مدیریت منابع آب ایران

غایبین:

نماینده دفتر نظامهای بهره‌برداری و حفاظت آب و آبفا و نماینده شرکت آب منطقه‌ای فارس

خلاصه مذاکرات:

ابتدا خانم مهندس جعفری مدیرکل دفتر مهندسی رودخانه‌ها و سواحل ضمن خیرمقدم به حاضرین جلسه، درباره وضعیت تالاب‌های کشور و اهمیت حفاظت از آن‌ها مطالبی را ارائه نموده و سپس اعلام نمودند که این دفتر به موجب وظایف قانونی خود مطالعات تعیین حد بستر و حریم ۲۴ پهنه تالابی به طول هزار و ۱۳۰۰ کیلومتر با اولویت تالاب‌های عضو کنوانسیون رامسر و نشانه‌گذاری حد بستر و حریم ۶ پهنه تالابی به طول ۱۳۰۰ کیلومتر را به انجام رسانده است. بدیهی است که حفاظت از اراضی بستر و حریم تالاب‌های مطالعه شده و بحرانی نیازمند تهیه برنامه عمل ملی حفاظت، احیا و مدیریت زیست بومی تالاب‌ها خواهد بود که در بند ۴ و ۵ آیین‌نامه حفاظت احیا و مدیریت تالاب‌های کشور به شماره ۴۶/۴۱۰/ت/۱۹۲/۵ مورخ ۱۳۹۴/۴/۲ مصوبه هیئت محترم وزیران به طور صریح به آن تاکید شده است.

هدف از برگزاری این جلسه نیز بررسی اهداف و برنامه‌های کاری هر سازمان در مدیریت تالاب‌ها و تبیین حدود اختیارات قانونی وزارت نیرو، سازمان حفاظت از محیط زیست و سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری در پاسخگویی به اعتراضات واصله در حفاظت از بستر و حریم تالاب‌ها می‌باشد و تاکید نمودند برخورد وزارت نیرو در حفاظت از اراضی بستر تالاب‌ها نمی‌توانند. مشابه رودخانه‌ها باشد چون در بخش‌های زیادی از تالاب‌های کشور مردم همزیستی با تالاب را از دیرباز تجربه نموده‌اند بنابراین حفاظت از تالاب‌ها باید بر مبنای برنامه عمل مشخص هر تالاب شکل بگیرد و سازمان حفاظت محیط زیست لازم است خطوط قرمز خود و زون‌هایی که می‌توان کاری مشخص را برای آن در قالب استانداردهای محیط زیست اعمال نمود ارائه نماید در غیر این صورت در حفاظت از اراضی بستر تالاب‌ها با شکست مواجه خواهد شد.

در ادامه خانم اسدی رئیس گروه حفاظت از حریم سواحل ضمن ارائه مطالبی در خصوص اهم اقدامات وزارت نیرو در راستای حفاظت از بستر و حریم تالاب‌ها به مهم‌ترین چالش‌های موجود از جمله ثبت اراضی بستر و حریم تالاب‌ها به عنوان انفال و مشخص نبودن مرز بین منابع طبیعی و مرز بستر و حریم تالاب و نبود ضوابط به منظور تبیین کاربری‌های مجاز و سازگار با بستر حریم تالاب‌ها و عدم پذیرش مرز فنی و بستر و حریم تالاب‌های مطالبه شده توسط برخی از ارگان‌های مسئول استانی اشاره نمودند و خواستار هماهنگی لازم بین سازمان‌های مسئول در امر مدیریت تالاب‌ها به ویژه تفکیک وظایف قانونی در جهت حفاظت و بهره‌برداری خردمندان از آن‌ها شدند.

سپس نمایندگان محترم سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری با استناد به آیین‌نامه اجرایی تبصره ۲ ماده ۲ قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۸۷ و قانون اراضی ملی وظیفه خود را در ارتباط با تالاب‌ها مطرح نمودند و در ارتباط با مطالعات حد بستر و حریم تالاب‌ها خواستار مطالعه و بررسی شرح خدمات نشریه ۵۷۸ که بر اساس آن مطالعات مذکور صورت می‌پذیرد گردیدند و آمادگی همکاری خود با وزارت نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست در راستای نیل به اهداف مربوطه به آیین‌نامه نحوه حفاظت آن‌ها و مدیریت تالاب‌های کشور اعلام نمود همچنین پیشنهاد نمودند که پیش‌نویس سند راهبردی برنامه عمل ملی حفاظت از تالاب‌ها با مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست و همکاری وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی تهیه گردد.

آقای دکتر باقرزاده کریمی معاون محترم دفتر زیستگاه‌ها نیز پس از ارائه توضیحات درباره اهمیت حفاظت از تالاب‌ها در خصوص وظایف قانونی سازمان متبوع خود بر مبنای ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست اظهار کردند که کلیه تالاب‌های متعلق به دولت در اختیار این سازمان است و سازمان در بهره‌برداری از تالاب‌ها (به استثنا تالاب انزلی) و املاک مذکور قائم مقام قانونی موسسات یا سازمانهای مربوط می‌باشد و همچنین در باره آیین‌نامه نحوه حفاظت و احیا و مدیریت تالاب‌های کشور مطالبی را مطرح و اعلام نمودند که بیانیه‌ای را برای اجرایی نمودن آیین‌نامه مذکور در کمیته کنوانسیون رامسر تهیه کرده اند که قرار است به مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.

در ادامه نیز مدیران محترم دفاتر مهندسی رودخانه‌ها و سواحل شرکت‌های آب منطقه‌ای مرکزی، مازندران، گیلان، خوزستان و معاونت محترم حفاظت و بهره‌برداری گلستان به چالش‌ها و مشکلاتی که در زمینه نحوه پاسخگویی به اعتراضات واصله در حفاظت از بستر و حریم تالاب‌ها و عدم تعامل و همکاری ادارات منابع طبیعی و ادارات سازمان محیط‌زیست با این شرکت‌ها پرداختند. آقای مصطفوی نماینده محترم دفتر حقوقی شرکت مدیریت منابع آب نیز اظهار نمود که قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱ و همچنین تکلیف مندرج در آیین‌نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها و... مرداب‌ها و برکه‌های طبیعی و... مصوب ۱۳۷۹ و مفاد آیین‌نامه اجرایی تبصره ۲ ماده ۲ قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۸۷ در ارتباط با وظایف وزارت نیرو کاملا مشخص و شفاف است در بحث مربوط به اعتراضات بستر تالاب‌ها نیز می‌باید همانند اعتراضات در خصوص بستر و حریم رودخانه‌ها در کمیسیون ماده ۳ مطرح گردد و در این خصوص تعیین تکلیف گردد. در خاتمه پس از بحث و تبادل نظر درباره دستور کار جلسه تصمیماتی به شرح زیر اتخاذ گردید.

تصمیمات و تکالیف:

- ۱- مقرر گردید چنانچه سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در خصوص تکمیل نشریه شماره ۵۷۸ معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری تحت عنوان فرصت خدمات تعیین حد بستر و حریم تالاب‌ها و دریاچه‌ها که مبنای مطالعات تالاب‌ها می‌باشد موارد تکمیلی را که مدنظر دارد به این شرکت اعلام نماید (نشر در سایت www.iirc.wrm.ir قابل دانلود می‌باشد).
- ۲- مقرر گردید سازمان حفاظت محیط زیست در اسرع وقت نسبت به اجرای مصوبات آیین‌نامه نحوه حفاظت و احیا و مدیریت تالاب‌های کشور با همکاری وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی اقدام نماید.
- ۳- به منظور تدقیق کاربری‌های تالاب‌های مطالعه شده و نحوه تشخیص کاربری‌های مزاحم واقع در حد بستر و حریم تالاب مقرر شد شرکت‌های آب منطقه‌ای نسبت به تشکیل کارگروه‌های مشترک استانی اداره کل منابع طبیعی، (اداره کل حفاظت محیط زیست و اداره ثبت اسناد و املاک استان) اقدام و نتیجه را به شرکت مدیریت منابع آب ایران اعلام نماید.
- ۴- سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری نیز موضوع همکاری ادارات استانی بند ۳ مصوبات را به استانها ابلاغ نمایند.

شماره: ۹۵/۵/۱۳۴۳۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۱۷

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌های مازندران نوشهر - مازندران ساری - گلستان - گیلان - سیستان و بلوچستان - بوشهر هرمزگان - آذربایجان شرقی - آذربایجان غربی - خوزستان

موضوع: ارسال تصویر توافق‌نامه همکاری فی‌مابین سازمان متبوع و معاونت امور آب و آبفای وزارت نیرو

سلام علیکم؛

احتراماً، به پیوست تصویر توافق‌نامه همکاری فی‌مابین سازمان متبوع و معاونت محترم امور آب و آبفای وزارت نیرو در مورخ ۹۵/۵/۲، در خصوص همکاری و وحدت رویه در حفظ و حراست و بهره‌برداری از اراضی حریم ساحلی کشور جهت استحضار، بهره‌برداری و اقدام مقتضی ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای سرهنگ قاسم سبزعلی فرمانده یگان حفاظت جهت استحضار

جناب آقای عیسی عباسی مدیرکل دفتر حقوقی جهت استحضار

جناب آقای منوچهر سرداری مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی جهت استحضار

جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی جهت استحضار

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۲

توافق‌نامه مشترک فی‌مابین

معاونت امور آب وزارت نیرو و سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور

این توافق‌نامه در اجرای قانون اراضی مستحدث و ساحلی کشور مورخ ۵۴/۴/۲۹ و تبصره ۳ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب مصوبه ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ به منظور هماهنگی و وحدت رویه در حفظ و حراست و بهره‌برداری از اراضی حریم ساحلی کشور تهیه می‌گردد.

۱ - سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور (در صورت تامین منابع اعتباری لازم) نقشه حرایم دریاها را بر اساس قانون اراضی مستحدث و ساحلی تهیه می‌نماید و وزارت نیرو نیز در صورت تامین منابع اعتباری طرح مطالعه حریم سواحل دریا دریاچه و تالاب‌های کشور به منظور سرعت بخشیدن به این فرایند، مساعدت لازم را می‌نماید.

۲ - نقشه‌های تهیه شده موضوع بند یک در اختیار وزارت نیرو قرار می‌گیرد.

۳ - نقشه‌های جزئیات علائم فیزیکی حرایم توسط سازمان جنگل‌ها تعیین می‌گردد و این علائم به وسیله سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور اجرا می‌شود.

۴ - اجازه استفاده از هر حرایم مطابق قانون اراضی مستحدث و ساحلی توسط سازمان جنگل‌ها، مراتع

و آبخیزداری کشور و الزاماً با استعلام و اخذ موافقت وزارت نیرو و رعایت سایر مقررات انجام می‌شود.
 ۵ - وزارت جهاد کشاورزی و وزارت نیرو حسب وظیفه مقرر در قانون اقدامات حفاظتی از حریم را انجام و در این راستا وزارت نیرو در صورت مشاهده هرگونه ساخت و ساز غیرمجاز ضمن اخطار و تقاضای توقف عملیات، مراتب را برای اقدام قضایی به سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور اعلام می‌نماید.
 ۶ - اجرای مقررات اراضی مستحدث و ساحلی بر عهده سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور می‌باشد.

رحیم میدانی
معاون وزیر نیرو در امور آبفا

خداکرم جلالی
معاون وزیر جهاد کشاورزی و
رئیس سازمان جنگل‌ها و آبخیزداری کشور

شماره: ۹۵/۵/۱۲۴۸۵

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۱۸

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان (آذربایجان غربی آذربایجان شرقی، سیستان و بلوچستان، خوزستان، بوشهر، هرمزگان، گیلان، گلستان، مازندران - نوشهر - مازندران ساری

موضوع: ارسال برگ تشخیص اراضی ساحلی

با سلام و احترام؛

پیرونامه شماره ۹۴/۱/۳۴۷۶۹ مورخ ۹۴/۱۲/۱۶ منضم به دستورالعمل اجرایی تبصره ۱ ماده ۲ قانون اراضی ساحلی مستحدث، مقتضی است تعداد مورد نیاز برگ تشخیص اراضی ساحلی استان، متناسب با تعداد پلاک‌هایی که بایستی مورد تشخیص واقع شوند را احصاء و نماینده آن اداره کل به همراه معرفی نامه کتبی به منظور دریافت تعداد مورد نیاز به مجری کاداستر اراضی ساحلی و مستحدث سازمان مراجعه نماید. لذا خواهشمند است پس از دریافت برگ تشخیص وفق قانون و دستورالعمل اجرایی اراضی ساحلی و مستحدث نسبت به تنظیم و صدور برگ تشخیص اقدام و گزارش اقدامات به همراه نسخه‌های از برگه تشخیص به صورت مستمر به سازمان ارسال گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای خداکرم جلالی معاون وزیر و رئیس سازمان جهت استحضار.
 جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی جهت اطلاع و پیگیری.

شماره سریال: ۱۳۹۵-۵-۲۶۰۱

تاریخ:

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری .....

برگ تشخیص اجرای مواد دو، سه و چهار قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب

۵۴/۴/۲۹

۱- نام محل: شماره پلاک اصلی ثبتی شماره پلاک فرعی: نام پلاک: بخش ثبتی: شهرستان:

۲- جریان ثبتی: دارد ندارد حدود ثبتی: دارد ندارد

۳- حدود پلاک: شمال

جنوب

شرق

غرب

۴- مساحت کل پلاک:

۵- سطح اراضی مورد تشخیص در اجرای تبصره یک ماده دو طبق نقشه رقومی مندرج در انتهای صفحه:

۱-۵- مساحت اراضی حریم: که مساحت: به صورت جنگلی
میباشد.

۲-۵- مساحت اراضی مستحدث:

۱-۲-۵- مساحت مستثنیات موضوع تبصره ۱ ماده ۳ قانون:

۲-۲-۵- مساحت اراضی موضوع تبصره ۲ ماده ۳ قانون (صرفا مربوط به دریای خزر): اراضی جنگلی: مرتع مشجر

۳-۲-۵- مساحت انواع منابع طبیعی موجود: جنگل دست کاشت: مرتع غیر مشجر: بیشه طبیعی:

۳-۵- مساحت کل اراضی ساحلی :

۱-۳-۵- مساحت اراضی موضوع بند الف تبصره ۱ ماده ۴ قانون:

۲-۳-۵- مساحت مستثنیات موضوع بند ب تبصره ۱ ماده ۴ قانون:

۳-۵- مساحت مستثنیات موضوع بند ج تبصره یک ماده ۴ قانون:

۳-۵-۴ جمع مساحت بندهای (۱-۳-۵) و (۲-۳-۵) و (۳-۳-۵):

۳-۵-۵ مساحت انواع منابع طبیعی موجود در اراضی ساحلی: جنگل: اراضی جنگلی: مرتع مشجر:

جنگل دست کاشت: مرتع غیر مشجر: بیشه طبیعی:

۶- مفاد تشخیص بر اساس بازدید و نقشه برداری انجام شده و مطالعه سوابق و استعلامات ثبتی که مورد تایید امضاء کنندگان ذیل بوده، بشرح مساحت محدوده تشخیص:

که الف: اراضی تحت مالکیت دولت شامل: اراضی حریم: اراضی مستحدث: اراضی ساحلی: و ب: مستثنیات قانونی شامل: واقع در اراضی مستحدث: واقع در اراضی ساحلی: می باشد .

۷- ضامنم تشخیص که به امضاء مامور تشخیص و اعضاء کمیته فنی ممیزی اداره کل رسیده و ممهور به مهر اداره می باشد .

الف- نقشه رقومى - د

ب- استعلامات ثبتی - ه

ج- - و

مامور تشخیص شهرستان	نام و نام خانوادگی	امضاء
نقشه برداری شهرستان	نام و نام خانوادگی	امضاء
رییس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان	نام و نام خانوادگی	امضاء و مهر اداره

نقشه ۱/۲۵۰۰۰ اراضی مشمول قانون

۸- مفاد برگ تشخیص که به تایید افراد فوق الذکر رسیده، مورد تایید اینجانب
بعنوان مدیر کل
منابع طبیعی آبخیزداری استان
میباشد.

امضاء

نکته مهم: کلیه اعداد بایستی بصورت رقم و حرف با فرمت بالا و پایین حرف نوشته شود.

شماره: ۹۵/۵۱/۲۱۰۷۴

تاریخ: ۱۳۹۵/۸/۱۸

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

موضوع: اجرای طرح های شرکت آب منطقه ای در بستر رودخانه ها

به پیوست صورتجلسه مورخ ۹۵/۶/۱۷ شورای فنی ممیزی در خصوص اجرای طرح های شرکت آب منطقه ای در بستر رودخانه ها جهت بهره برداری و اقدام مقتضی ارسال می گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

صور تجلسه

۱- مشخصات جلسه:

تاریخ جلسه: ۱۳۹۵/۶/۱۷

مکان جلسه: معاونت حفاظت و امور اراضی

حاضرین: مسعود منصور- اکرم توفیقی- منوچهر سرداری - عیسی عباسی - کاوه کاشفی - محمود سلطانی - همایون بشیر زاد
مقدمه و گردش کار:

با توجه به دعوت نامه شماره ۹۵/۵۱/۱۵۲۲۶ مورخ ۹۵/۶/۱۴ جلسه شورای فنی- ممیزی در خصوص اجرای طرح ها در بستر رودخانه ها تشکیل گردید.

با عنایت به مکاتبات واصله از اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران- ساری در خصوص مشکلات ناشی از اقدامات شرکت آب منطقه ای مازندران از جمله نامه های شماره ۹۴/۵۱/۲۱۹۶۱، ۹۴/۸/۱۶ - ۹۴/۵۱/۱۴۷۵۲، ۹۴/۶/۷ - ۹۴/۵۱/۱۹۴۲۰، ۹۴/۷/۱۹ و پس از بررسی و بازدید انجام شده در راستای درخواست ۹۵/۳۳/۷۴۵۶-۹۵/۳/۳ توسط کارشناسان دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی نظریه دفتر مزبور جهت تصمیم گیری به شورای فنی - ممیزی ارسال گردید.

مصوبات:

در مناطقی که مقررات ملی شدن بر روی بستر رودخانه ها اجرا و منجر به صدور سند مالکیت به نام سازمان گردیده است. در راستای تبصره یک ماده دو قانون توزیع عادلانه آب مصوبه ۶۱/۱۲/۱۱ پس از تعیین حریم و بستر مطابق ضوابط قانونی توسط وزارت نیرو با درخواست وزارت مذکور بهره برداری از بستر رودخانه های دائمی طبیعی فارغ از اینکه اسناد مالکیت به نام سازمان متبوع صادر شده یا نشده باشد برابر توافق نامه شماره ۹۳/۵/۳۸۴۲۹ مورخ ۹۳/۱۱/۱۳ ابلاغی معاونت حفاظت و امور اراضی سازمان انجام گردید.

امضا اعضا:

مسعود منصور: معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا

اکرم توفیقی: مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی و دبیر

عیسی عباسی: مدیر کل دفتر حقوقی و عضو شورا

رضا بیاتی: مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات و عضو شورا

منوچهر سرداری: مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی و عضو شورا

شماره: ۹۵/۱/۲۵۳۶۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۱۱

جناب آقای مهندس حجتی
وزیر محترم جهاد کشاورزی
 با سلام و احترام؛

پیرونامه شماره ۹۵/۱/۱۱۴۶۶ مورخ ۹۵/۵/۶ و در اجرای نامه شماره ۰۲۰/۱۶۲۴۶ مورخ ۹۵/۶/۱۰ جنابعالی، به استحضار می‌رساند: پیش نویس آیین‌نامه مذکور که در اجرای ماده ۱۴ قانون اراضی مستحدث و ساحلی تهیه و به تایید اینجانب و نمایندگان محترم دادستانی کل کشور و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور رسیده است جهت طی مراحل تصویب نهایی در هیئت محترم وزیران به همراه پیش نویس نامه با عنوان معاون اول محترم رئیس جمهوری ایفاد می‌گردد. خواهشمند است دستور اقدام مقتضی را معمول فرمایید.

خداکرم جلالی
معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی جهت استحضار.

شماره: ۰۲۰/۷۰۱۵

تاریخ: ۹۶/۳/۲۸

جناب آقای دکتر جهانگیری
معاون اول محترم رئیس جمهور

سلام علیکم

احتراماً در اجرای ماده (۱۴) قانون اراضی مستحدث ساحلی- مصوب ۱۳۵۴، به پیوست پیش‌نویس آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور به تأیید نمایندگان وزارت جهاد کشاورزی، دادستانی کل کشور و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور رسیده است، تقدیم می‌گردد.

همانگونه که مستحضرید این مهم در بهره‌برداری از سواحل کشور دارای جایگاه و اهمیت ویژه‌ای می‌باشد. لذا خواهشمند است دستور فرمایید مراتب جهت تصویب، در جلسه هیئت محترم وزیران مطرح گردد.

محمود حجتی وزیر جهاد کشاورزی

رونوشت:

-حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای منتظری دادستان محترم کل کشور برای استحضار و تقدیر و تشکر از همکاری آن دادستانی و جناب آقای دقیقی نماینده محترم دادستانی در تدوین و تأیید آیین‌نامه فوق‌الذکر.

- جناب آقای توسرکانی معاون محترم قوه قضاییه و رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برای استحضار و تقدیر و تشکر از

همکاری آن سازمان و جناب آقای سعید زرنندی نماینده محترم سازمان ثبت اسناد و املاک در تدوین و تأیید آیین نامه فوق الذکر -جناب آقای جلالی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگل ها، مراتع آبخیزداری کشور بازگشت به نامه شماره ۹۵/۱/۲۵۲۶۹ مورخ ۹۵/۱۰/۱۱ برای اطلاع و پیگیری

- جناب آقای صالحی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان شیلات ایران برای اطلاع
جناب آقای اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی برای اطلاع
گروه کارشناسی، امور کمیسیونها و پیگیری برای اطلاع

پیش نویس آیین نامه اجرایی قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹

هیئت وزیران در جلسه ..... به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی، سازمان ثبت اسناد و املاک و دادستانی کل کشور و به استناد ماده ۱۴ قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹ آیین نامه اجرایی این قانون را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱:

اصطلاحات مندرج در این آیین نامه به شرح ذیل تعریف می شوند:

الف) قانون: قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹

ب) وزارت: جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور)

ب) حریم: تعریف مندرج در قانون اراضی مستحدث ساحلی مصوب ۵۴/۴/۲۹ می باشد.

ت) جاده سراسری: جاده مورد استفاده عموم مردم که برابر قانون و مقررات راه و شهرسازی، جهت عبور و مرور وسایل نقلیه شخصی احداث گردیده است.

ث) تاسیسات ضروری و دولتی: تاسیسات سازمان های دولتی شامل تاسیسات بندری، گمرکی، نظامی، آبرسانی، تفریحی، ورزشی، اسکله، توقفگاه، گردشگاه دریایی، خطوط لوله حمل انتقال آب، گاز و نفت و غیره از دریا و سایر موارد ضروری که جنبه اختصاصی نداشته و لزوم احداث آن به تایید هیئت وزیران برسد.

سایر تعریف و اصطلاحات به کار رفته در این آیین نامه همان تعاریف مندرج در قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹ و سایر قوانین مربوط است

ماده ۲: وزارت مجاز است حریم مندرج در ماده ۲ قانون اراضی مستحدث ساحلی برای ایجاد تاسیسات ضروری دولتی را پس از طی تشریفات قانونی موضوع ماده ۶۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت با رعایت مقررات مربوط در اختیار دستگاهها، موسسات و نهادهای موضوع ماده قانون اخیرالذکر قرار دهد.

تبصره ۱: وزارت مجاز است نسبت به انعقاد قرارداد اجاره حرائم مندرج در ماده ۲ قانون به بخش خصوصی صرفاً جهت ایجاد اسکله برای دسترسی به دریا به منظور استفاده از تاسیساتی که به موجبات قانون و مقررات اجازه احداث را در دریا دریافت نموده اند بر اساس طرحی که حسب مورد توسط دستگاه های ذیربط پیشنهاد و تصویب وزارت با رعایت ماده ۱۲ قانون و با اخذ نظر موافق وزارت نیرو، حفاظت محیط زیست، وزارت کشور، راه و شهرسازی و فرماندهی مرزبانی منطقه اقدام نماید. آن بخش از بستر دریا که مشمول پروژه احداث اسکله می گردد نیز تابع مفاد این تبصره می باشد.

تبصره ۲: اجازه بهره برداری از اراضی حریم در طرح های موضوع این ماده باید به نحوی باشد که مانع استفاده عموم از سواحل نباشد.

ماده ۳: وزارت مجاز است اراضی مستحدث و ساحلی بلامعارض خارج از حریم را برای اجرای طرح های

مختلف عمرانی تاسیسات تفریحی ساحلی و با توجه ضوابط و شرایط ذیل و رعایت ماده ۱۲ قانون در قالب قراردادهای اجاره در اختیار متقاضیان ذیصلاح قرار دهد.

تبصره ۱: ممنوعیت‌های قانونی اجاره به شرح ذیل می‌باشد:

اراضی واقع در مناطق چهارگانه حفاظت محیط زیست به استناد تبصره ۴ ماده ۲۱ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع

- حریم قانونی تاسیسات دولتی

- جنگل‌ها و بیشه‌های طبیعی

- نهالستان و ایستگاه تولید بذر منابع طبیعی (سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور)

- پارک‌های جنگلی و جنگل‌های دست کاشت عمومی

تبصره ۲: اجرای طرح‌های مدیریت منابع طبیعی به ویژه طبیعت گردی و طرح‌های شیلاتی و گردشگری دارای اولویت می‌باشد.

تبصره ۳: اجرای طرح‌های سازمان (طرح‌های مدیریت منابع طبیعی) در اراضی موضوع این آیین‌نامه بر اساس ضوابط و دستورالعمل‌های ابلاغی موضوع ماده ۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن انجام می‌گیرد.

تبصره ۴: وزارت مجاز است نقشه تعیین کاربری اراضی موضوع قانون را با اخذ پیشنهادات دستگاه‌های اجرایی در خارج از محدوده شهرها تهیه و پس از آن اجاره اراضی را متناسب با کاربری تعیین شده انجام دهد دستگاه‌های اجرایی موظفند ظرف مدت ۶ ماه پس از تصویب این آیین‌نامه طرح‌های پیشنهادی خود را به وزارت اعلام نمایند.

ماده ۴: کلیه وظیفه وزارت در اراضی مستحدث ساحلی واقع در محدوده و حریم شهرها و محدوده روستاها که به استناد مقررات مربوطه حسب مورد به نام وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) یا بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تغییر نمایندگی یافته یا می‌یابد با رعایت ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی به دستگاه‌های مذکور محول می‌گردد.

تبصره ۱: حریم و عرصه و اعیان دارای ممنوعیت‌های موضوع تبصره ۱ ماده ۳ این آیین‌نامه قابلیت تغییر نمایندگی به سایر دستگاه‌ها را نداشته و همچنین توسط سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور مدیریت و بهره‌برداری می‌شوند.

تبصره ۲: مراجع تصویب طرح‌های جامع و تفصیلی شهرها و طرح‌های هادی روستایی موظفند اراضی مستحدث خارج از حریم و صرفاً به کاربری طرح‌های عمومی اختصاص دهد.

ماده ۵: به منظور آزادسازی اراضی واقع در حریم دریا و اراضی مستحدث ساحلی کارگروهی در استان به ریاست استاندار یا معاون عمرانی ایشان، مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری به عنوان دبیر، مدیرکل راه و شهرسازی، سازمان جهادکشاورزی، مدیرکل حفاظت محیط زیست، دادستان عمومی و انقلاب مرکز استان، مدیرکل سازمان برنامه و بودجه، مدیرکل بازرسی، مدیرکل آب منطقه‌ای و فرماندهی نیروی انتظامی تشکیل، اتخاذ تصمیم و از طریق مراجع قضایی و سایر دستگاه‌های ذیربط اقدام می‌نماید.

تبصره ۱: دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی که در حریم ۶۰ متری دریا دارای هر نوع تصرفات و یا مستحدثات می‌باشند. مکلفند ظرف مدت ۳ ماه از تصویب و ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به عقب نشینی و آزادسازی کامل حریم دریا اقدام نمایند. در صورت عدم اقدام، کارگروه موضوع این ماده موظف است از طریق مراجع قانونی نسبت به آزادسازی حریم اقدام نماید. مستحدثات ضروری دولتی که جنبه

تبصره ۲: شناسایی حالت‌های مختلف تصرف حریم و اراضی مستحدث ساحلی (از جمله زمان تصرف، دولتی و غیردولتی بودن متصرف، وضعیت مالکیت عرصه و...) توسط نماینده دولت در اراضی (حسب مورد سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری یا وزارت راه و شهرسازی) انجام می‌گیرد.

تبصره ۳: دستگاه‌های اجرایی و نهادهایی که مجوزهایی از جمله پروانه ساختمانی یا جواز تاسیس، انشعابات آب، برق، گاز و... را برای مستحدثات و تاسیسات ایجاد شده در حریم دریا و اراضی مستحدث ساحلی صادر نموده اند مکلفند ظرف مدت ۳ ماه از تصویب و ابلاغ این آیین‌نامه، نوع تعداد و مستندات قانونی این مجوزها را به کارگروه مذکور اعلام نمایند.

تبصره ۴: صدور هرگونه مجوز برای هر نوع فعالیتی در اراضی موضوع قانون مستلزم اخذ مجوز از دستگاه‌های اجرایی متولی اراضی (حسب مورد سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری یا وزارت راه و شهرسازی) است.

تبصره ۵: کلیه دستگاه‌ها و نهادهای ذیربط استانی و شهرستانی موظفند همکاری لازم را با کارگروه موضوع این ماده به عمل آورند.

ماده ۶: سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است هزینه‌های اجرای این قانون را در قالب موافقتنامه سنوات پیش بینی و به وزارت اختصاص دهد.

ماده ۷: کلیه درآمدهای حاصل از اجرای این آیین‌نامه به حساب ردیف درآمدی مستقلى که توسط خزانه داری اعلام می‌گردد واریز و با رعایت ماده ۱۳ قانون افزایش بهره‌وری و بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ به منظور ساماندهی و تثبیت و حفاظت از اراضی مستحدث ساحلی هزینه خواهد شد.

ماده ۸: وزارت موظف است دستورالعمل اجرایی این آیین‌نامه را از جمله ضوابط و شرایط بهره‌برداری نمونه قرارداد و مراحل انجام کار و ... ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این آیین‌نامه تنظیم و ابلاغ نماید.

ماده ۹: این آیین‌نامه در ۹ ماده ۱۴ تبصره به تصویب هیئت وزیران رسیده و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است.

خداکرم جلالی - نماینده وزارت جهاد کشاورزی

صعید زرنندی - نماینده سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

ناصر دقیقی - نماینده دادستان کل کشور

شماره: ۹۷/۵/۷۵۵۷

تاریخ: ۱۳۹۷/۳/۳۰

جناب آقای سعید زرنندی**معاون محترم امور املاک و کاداستر سازمان ثبت و اسناد و املاک کشور****موضوع: بستر رودخانه**

با سلام و احترام؛

به پیوست نامه شماره ۹۶/۱/۲۶۹۳۲ مورخ ۹۶/۲/۲۴ اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم منضم به نامه شماره ۹۶/الف/۴۵۶۸ مورخ ۹۶/۱۱/۹؛

رئیس محترم هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت آب منطقه قم، عنوان اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان کهک در خصوص خودداری از صدور سند بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار سایر منابع آبی و... بدون موافقت شرکت آب منطقه‌ای، ارسال گردیده، اشعار می‌دارد همانگونه که مستحضردید، به استناد ماده ۱ و ۲ قانون توزیع عادلانه آب و طبق ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی به شماره ۴۶/۳۶۰/ت مورخ ۷۹/۸/۱۶، هیئت محترم وزیران صرفاً تعیین بستر و حریم رودخانه‌های دائمی و طبیعی بر عهده وزارت نیرو بوده و هیچ گونه مالکیت اولیه‌ای در حریم برای وزارت نیرو متصور نیست، ضمن اینکه مبحث مالکیت هر چند در حریم باشد تابع مقررات مرتبط با آن از جمله اراضی ملی، مستحدث، اراضی زراعی و باغی و... است و علی‌القاعده ساخت و ساز و بهره‌برداری از حریم تابع مقررات مربوط به ذی‌الحریم می‌باشد لذا با عنایت به مطالب معنونه و به منظور تسریع در اجرای تکلیف قانونی ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری و ثبت اسناد و املاک در راستای اخذ اسناد مالکیت کاداستری اراضی ملی و دولتی، دستور جنابعالی در ابلاغ موضوع مذکور به ادارات ستادی و استانی تابعه مزید امتنان و مورد استدعا خواهد بود.

مسعود منصور**معاون حفاظت و امور اراضی**

رونوشت:

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم عطف به نامه مذکور جهت اطلاع و پیگیری اخذ سند مالکیت اراضی ملی و دولتی از اداره ثبت اسناد و املاک.

شماره: ۹۶/۱/۲۶۹۳۲

تاریخ: ۹۶/۱۲/۲۴

جناب آقای مهندس آقایی**معاون محترم وزیر و ریاست سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور****از: اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم****موضوع: اخذ اسناد تک برگی شرکت آب منطقه قم**

با سلام

احتراماً، پیرو مذاکرات حضوری با حضرتعالی در سفر مورخ ۹۶/۱۲/۹ به استان قم جهت افتتاح پروژه‌های آبخیزداری به استحضار می‌رساند نظریه اینکه برخی مکاتبات شرکت آب منطقه‌ای قم با اداره کل ثبت اسناد و

املاک استان مبنی بر عدم صدور سند مالکیت بدون هماهنگی با شرکت یاد شده موجب ایجاد وقفه و کندی روند اخذ اسناد تک برگی منابع ملی در سال ۱۳۹۶ گردیده به طوری که بر اساس مکاتبات یاد شده هر نوع مجاری آب اعم از انهار، مسیل ها، و آبراهه و... را نیز مشمول حیطة اختیارات وزارت نیرو اعلام نموده است و در این خصوص جلسات مشترکی نیز در استان برگزار ولی منتج به نتیجه مشخصی نگردیده لهذا خواهشمند است دستور فرمایید موضوع از طریق سازمان و در سطح ملی پیگیری و نتیجه اعلام گردد. در پایان تصویر نامه شماره ۴۳۶۵/الف/۹۶ مورخ ۱۰/۲۶/۹۶ و ۴۵۶۸/الف/۹۶ مورخ ۱۱/۹/۹۶ شرکت سهامی آب منطقه ای به عنوان نمونه مکاتبات ارسال می گردد.

سید محمد تقی سجادی
مدیر کل

شماره: ۴۵۶۸/الف/۹۶
تاریخ: ۱۳۹۶/۱۱/۹

رئیس محترم اداره ثبت اسناد و املاک کهک

با سلام و تحیت

احتراماً بازگشت به نامه شماره ۰/۲۶۸ - ۹۶/۱۱/۷ در خصوص پلاک ۸۵ اصلی بخش ۵ موسوم به وناچ جهت بررسی و اعلام نظر، ضرورت دارد نسبت به ارسال فایل (CD) پلاک ثبتی مورد نظر به همراه نقشه مربوطه که ممهور به مهر آن اداره باشد اقدام فرمایید.

لازم به یادآوری است وفق تفاهم نامه منعقد شده فی مابین وزارت نیرو و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور با شماره ۵۵۶۳/۱۰۰/۹۴/۲ - ۹۴/۴/۲ که طی نامه شماره ۶۲۸۱/۱۰/۵۸۸۱/۱۰۰/۲۷ - ۹۴/۵/۲۷ به آن اداره نیز ارسال گردیده و به شماره ۹۴/۵/۲۹ ثبت دفتر آن اداره شده است مقتضی است از هرگونه اقدام مغایر تفاهم نامه مذکور و صدور سند بستر و حریم رودخانه ها، انهار و منابع آبی... بدون موافقت شرکت آب منطقه قم خودداری و در صورت ضرورت زمینه برای طرح موضوع در جلسه ادارات کل استانی فراهم گردد.

احمد حاجی حسینی مسگر
رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل
شماره: ۱۰۶۸۲/۵/۹۷
تاریخ: ۱۳۹۷/۴/۲۵

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها

موضوع: صورت جلسه مورخ ۹۷/۴/۱۹ رودخانه های دائمی و حرائم آن ها

احتراماً به پیوست صورت جلسه مورخ ۹۷/۴/۱۹، موضوع رودخانه های دائمی طبیعی، حرائم و نحوه تثبیت و بهره برداری از آن ها برای بهره برداری، اجرا و رعایت مفاد آن ارسال می گردد.

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای توفیقی مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
جناب آقای همتی مدیر کل محترم دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری منابع طبیعی
جناب آقای افراسیابی مدیر کل محترم دفتر حفاظت و حمایت منابع طبیعی

بسمه تعالی

با استعانت از درگاه احدیت در تاریخ ۹۷/۴/۱۹ جلسه‌ای در خصوص رودخانه‌های دائمی طبیعی و حریم آن و نحوه تثبیت و بهره‌برداری از آن‌ها در محل وزارت نیرو تشکیل و تصمیمات ذیل اتخاذ و مقرر شد همه واحدهای استانی ذیربط مکلف به رعایت و اجرای آن باشند.

۱- با عنایت به ماده یک قانون توزیع عادلانه آب و تبصره‌های آن تعیین حد بستر و حریم انهار، مسیله‌ها و رودخانه‌های دائمی و فصلی طبیعی به عهده وزارت نیرو می‌باشد و مطابق مفاد آن ماده اقدام خواهد شد.
۲- بستر رودخانه‌های دائمی و فصلی طبیعی تعیین شده توسط وزارت نیرو، که از مصادیق اراضی ملی (جنگل، مرتع، بیشه، اراضی جنگلی) نبوده مشمول اخذ سند توسط سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری نمی‌گردد و چنانچه قبلاً به اشتباه سند بستر این رودخانه‌ها به عنوان مصادیق مذکور صادر شده باشند از طریق واحدهای ثبتی با هماهنگی ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری اصلاح می‌شود. بستر این رودخانه‌ها در وظایف و مسئولیتهای وزارت نیرو می‌باشد.

۳- حریم رودخانه‌های دائمی و فصلی طبیعی که در فرآیند تشخیص به عنوان اراضی ملی تعیین شده است، همچنان به عنوان اراضی ملی تثبیت و سند صادر می‌شود و نیز اسناد صادره قبلی به قوت خود باقی مانده و صرفاً مرز حریم تعیین و تصریح می‌شود هرگونه ساخت و ساز در آن حریم موکول به موافقت وزارت نیرو است.

۴- بهره‌برداری از بیشه‌ها و درختان جنگلی فارغ از محل وقوع آن موکول به مدیریت و مصوبات سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری است.
حاضر این جلسه آقایان:

انجم شعاع معاون حقوقی امور مجلس و پشتیبانی وزارت نیرو

سعید زرنندی معاون سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور

امامی مدیر کل حقوقی وزارت نیرو

شماره: ۹۷/۵۱/۳۳۸۴۱

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۰/۲۲

مدیران کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان (گیلان، مازندران - ساری، گلستان، مازندران - نوشهر، آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، هرمزگان، بوشهر، سیستان و بلوچستان)

موضوع: قانون اراضی مستحدث و ساحلی

با سلام و احترام؛

به پیوست نامه شماره ۱۲/۸۳۵۲۵/د مورخ ۹۷/۱۰/۲ عضو هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی و نماینده مردم تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر، و پردیس در مجلس شورای اسلامی، به انضمام نامه

شماره ۸۲۱۳۳ مورخ ۹۷/۹/۲۸ معاون محترم قوانین مجلس شورای اسلامی در خصوص حاکم بودن و اعتبار قانونی قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۵۴/۴/۲۹) در خصوص اراضی مستحدث و ساحلی کشور جهت بهره‌برداری ارسال می‌گردد.

اکرم توفیقی
مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

جناب آقای همتی مدیر کل محترم دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

شماره: ۵۱۱/۸۱۵۱۵/د

تاریخ: ۹۷/۱۰/۲

رئیس محترم سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
با سلام و احترام

باعنایت به پیوست تصویر نامه شماره ۸۲۳۳ مورخ ۹۷/۹/۲۸ معاون محترم قوانین مجلس شورای اسلامی در خصوص ماده ۶۳ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹ به پیوست ارسال می‌گردد.

محمدعلی وکیلی

عضو هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی

نماینده مردم تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس

شماره: ۸۲۱۳۳

تاریخ: ۹۷/۹/۲۸

جناب آقای دکتر وکیلی

عضو محترم هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی

با سلام و احترام،

عطف به نامه شماره ۱۲/۷۹۱۹۰/د مورخ ۱۳۹۷/۹/۲۰ جنابعالی در خصوص وضعیت اعتبار ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ و تبصره آن و همچنین تعیین قانون حاکم بر اراضی ساحلی و حریم دریاها، مراتب زیر به استحضار می‌رسد:

۱- با توجه به اعتبار ۵ ساله قوانین برنامه توسعه و با عنایت به عبارتهای مندرج در صدر ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۶/۱۱ مبنی بر «الزام دولت حداکثر تا پایان سال اول برنامه چهارم» و صدر تبصره ماده (۶۳) مبنی بر تا پایان برنامه چهارم و عدم تنفیذ این احکام در قوانین برنامه‌های پنجم و ششم توسعه و همچنین عدم ذکر این حکم در قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ (سکوت قانونگذار در

مقام بیان، ماده (۶۳) و تبصره آن در طول اجرای قانون برنامه چهارم توسعه معتبر بوده است.

۲- با توجه به این که در تبصره ماده (۶۳) به وزارت خانه‌ها و موسسات دولتی تصریح شده است و با عنایت به اظهار نظر شورای محترم نگهبان طی نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۹۲۳۰ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۴ اراضی غیر دولتی از شمول حکم تبصره ماده (۶۳) خارج است.

۳- در حال حاضر قانون حاکم بر اراضی ساحلی قانون «اراضی مستحدث و ساحلی» مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹ می‌باشد. متذکر می‌گردد که اساساً حکم مندرج در ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه نیز تاکید بر اجرای مفاد قانون اراضی مستحدث و ساحلی در خصوص اراضی دولتی بوده و حتی با منقضی دانستن مدت اعتبار ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم، الزام دولت (وزارت جهاد کشاورزی) مبنی بر اجرای قانون اراضی مستحدث و ساحلی در صیانت از حریم سواحل همچنان به قوت خود باقی است.

با تشکر

میر محمد صادقی

معاون قوانین مجلس شورای اسلامی

شماره: ۹۷/۵/۲۱۹۲۵

تاریخ: ۱۳۹۷/۷/۱۵

جناب آقای گرامی مدیر کل محترم امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
موضوع: در خصوص حریم قسمتی از اراضی ساحلی دریای خزر
با سلام و احترام؛

پیرو نامه شماره ۱۰۷/۲۱۸۸۶ مورخ ۹۶/۹/۲ معاون امور املاک و کاداستر اداره کل ثبت اسناد و املاک استان مازندران راجع به صدور سند مالکیت حریم، ضمن تشکر از تلاشهای آن اداره کل محترم در جهت کاداستر اراضی ملی و دولتی به استحضار می‌رساند: برابر بند (د) ماده یک قانون اراضی مستحدث مصوب ۵۴/۴/۲۹، حریم قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است و به استناد ماده ۳ قانون فوق الاشاره کلیه اراضی حرایم مذکور متعلق به دولت است. و ادارات ثبت مکلف به پذیرش تقاضای ثبت اراضی مزبور می‌باشند. لذا خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به اداره ثبت اسناد و املاک استان مازندران اعلام تا در روند اجرای کاداستر اراضی مستحدث و ساحلی تسریع گردد. ضمناً به پیوست آن بند ۳ صورت جلسه مشترک سه جانبه مورخ ۹۷/۴/۱۹ فیما بین سازمان سازمان ثبت اسناد و املاک و وزارت نیرو ارسال می‌گردد

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران (ساری)

توضیح صورتجلسه پیوست نامه شماره ۹۷/۵/۱۰۶۸۲ مورخ ۹۷/۴/۲۵ می‌باشد

رفع تداخل ملی و موات

شماره: ۹۵/۵/۶۷۵۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۳/۲۰

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استانها موضوع: نحوه بررسی تداخل اجرای مقررات اراضی ملی و موات سلام علیکم،

احتراماً، بمنظور وحدت رویه و اقدام واحد در خصوص نحوه بررسی رفع تداخل اجرای مقررات اراضی ملی و موات، دستورفرمایید بنا به اهمیت موضوع، نسبت به رعایت موارد ذیل اقدام مقتضی معمول واشکالات و ابهامات احتمالی را اعلام نمایند:

۱- رفع تداخل از اجرای مقررات، هم ضرورت است و هم تکلیف قانونی، بنابر این لازم است که با استفاده از اختیارات تبصره ۴ ماده ۲ آئین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر، که رفع تداخل از اراضی ملی و موات را رأساً به سازمان متبوع محول نموده، بر اساس دستور العمل ابلاغی مربوط نسبت به رفع تداخل اراضی ملی و موات اقدام نمایند.

۲- پس از رفع تداخل، مقررات تأیید شده ملاک اقدام بوده و صرفاً بر اساس وضعیت عرصه رفع تداخل شده و بر اساس مقررات حاکم شده بر آن عرصه، تمامی اقدامات اداری و قضائی انجام شود.

۳- چنانچه در عرصه‌ای مقررات موات حاکم گردید، تمامی اقدامات اداری و همچنین قضائی بر همان اساس انجام و در صورتیکه مقررات قانون ملی شدن حاکم گردید بر اساس مقررات اخیر اقدام و به عبارت دیگر از مدیریت دوگانه عرصه با دو مقررات جداً خودداری شود. در همین راستا چنانچه در عرصه پس از رفع تداخل، اجرای مقررات موات، مبنی قرار گرفته باشد و بخشی از عرصه واگذار شده و متعاقب آن موات بودن عرصه مورد اعتراض اشخاص قرار گرفته باشد. لازم است از دبیر خانه هیأت و مدیریت امور اراضی، درخواست شود که در فرایند رسیدگی مشارکت و همکاری و حضور داشته باشند.

۴- دستورالعمل شماره ۸۷/۵/۵۹۶۴۷ مورخ ۸۷/۹/۱۳ در خصوص نحوه رفع مشکلات ناشی از اجرای مقررات ملی و موات که فعلاً مبنی اقدام می‌باشد در دست بازنگری می‌باشد که پس از نهایی شدن ابلاغ خواهد گردید. لذا پیشنهادات لازم را برای تدوین دستورالعمل جدید به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ارسال فرمائید.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۹۵/۱/۱۶۱۱۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۶/۲۴

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها
 موضوع: دستورالعمل رفع تداخل اراضی موات با اجرای مقررات ملی شدن (تبصره ۴
 ماده ۳ آئین نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید)
 سلام علیکم،

احتراماً، به پیوست دستورالعمل رفع تداخل اراضی موات با اجرای مقررات ملی شدن (موضوع تبصره ۴
 ماده ۳ آئین نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴)
 جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

مقتضی است با توجه به وظیفه مندی این سازمان در رفع تداخل در پلاک‌های واجد اجرای قوانین
 موازی مرجع تشخیص موات و ابطال اسناد آن با اجرای مقررات ملی شدن، نسبت به احصاء و رفع
 تداخل برابر بندهای دستورالعمل پیوست اقدام لازم را معمول و گزارش عملکرد را در مقاطع سه ماه
 به معاونت حفاظت و امور اراضی (دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی) ارسال نمایند. از تاریخ ابلاغ این
 دستورالعمل نحوه رفع تداخل ناشی از اجرای مقررات ملی و موات به شماره ۸۷/۵۱/۵۹۶۴۷ مورخ
 ۸۷/۹/۱۳ کان‌لم‌یکن می‌گردد.

مسئولیت حسن اجرای این دستورالعمل بر عهده مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان خواهد بود
 خداکرم جلالی
 معاون وزیر و رئیس سازمان

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی
 جناب آقای نگهدار اسکندری مدیر کل دفتر حوزه ریاست و مدیریت عملکرد

بسمه تعالی

دستورالعمل رفع تداخل اراضی موات موضوع قانون تشخیص اراضی موات و ابطال
 اسناد آن و اراضی مستحده با اجرای مقررات ملی شدن اراضی (تبصره ۴ ماده ۳
 آیین‌نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید مصوب ۱۳۹۴)
 مقدمه:

با عنایت به تبصره (۴) ماده (۳) آیین‌نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی
 کشور مصوب ۱۳۹۴ مبنی بر وظیفه مندی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در رفع تداخل
 اراضی موات و مستحده با اراضی ملی همچنین با توجه به ابلاغیه مقام عالی وزارت به شماره ۰۲۰/۶۸۸
 مورخ ۸۵/۱/۳۱، موضوع تفکیک وظایف مربوط به سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان
 امور اراضی و دستورالعمل شماره ۶۰۲۰/۱۸۴۸۸ مورخ ۸۵/۶/۱۲ وزیر محترم جهاد کشاورزی که به
 موجب آن کلیه امور مربوط به شناسایی، تشخیص، ممیزی، تثبیت و تملک اراضی ملی و دولتی به این

سازمان محول گردیده به منظور رفع تداخلات اجرای مقررات موازی در عرصه‌های واجد اجرای مقررات ملی و موات، دستورالعمل ذیل جهت نحوه تصمیم‌گیری در اینگونه عرصه‌ها و راه‌حلهای اجرایی تهیه گردیده است ابلاغ می‌گردد.

بدیهی است با توجه به تکالیف حاکمیتی این سازمان و تعهدات اخذ اسناد مالکیت باقی مانده اراضی ملی و دولتی و اجرای کاداستر، می‌بایست سریعاً نسبت به تعیین تکلیف و حل معضلات ناشی از اجرای مقررات موازی برابر این دستورالعمل اقدام گردد. ضمناً با ابلاغ این دستورالعمل، بخشنامه شماره ۸۷/۵/۵۹۶۴۷ مورخ ۸۷/۹/۱۳ (دستورالعمل قبلی رفع تداخل اجرای مقررات موازی موات و ملی) کان‌لم‌یکن می‌گردد.

ماده ۱- مستندات قانونی:

- ماده یکم تصویب نامه قانونی ملی شدن جنگل‌های کشور ۱۳۴۱/۱۰/۲۷: از تاریخ تصویب این تصویب نامه قانونی عرصه و اعیانی کلیه جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق به دولت است ولو اینکه قبل از این تاریخ افراد آن را متصرف شده و سند مالکیت گرفته باشند.

- ماده واحده قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن مصوب سال ۱۳۶۵: کلیه اسناد و مدارک غیر دولت اعم از رسمی و غیر رسمی مربوط به اراضی موات (یا سند مربوط به قسمتی از اراضی که موات باشد) واقع در خارج از محدوده استحفاظی شهرها به استثناء اراضی که توسط مراجع ذیصلاح دولت جمهوری اسلامی ایران واگذار شده است باطل و این قبیل اراضی در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد تا در جهت تولید محصولات کشاورزی و صنعتی، ایجاد اشتغال و مصارف عام المنفعه و بر طرف ساختن نیاز دستگاه‌های دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و شهرداریها و ایجاد مسکن و واگذاری زمین برای کسانی که مسکن ندارند حسب مورد بر اساس مقررات مربوط، اقدام نمایند، ادارات ثبت اسناد مکلف اند حسب اعلام هیئت‌های واگذاری زمین نسبت به ابطال سند آن‌ها و صدور سند به نام دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند.

ماده ۲- تعاریف:

- اراضی ملی: اراضی مشمول ماده ۱ قانون ملی شدن جنگل‌ها و ماده ۲۰ آئین نامه اجرایی آن و ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور و ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی ملی اعلام شده باشند اعم از اینکه بنام دولت صادر شده یا نشده باشد.

- جنگل یا مرتع یا بیشه طبیعی: عبارت از جنگل یا مرتع یا بیشه‌ای است که به وسیله اشخاص ایجاد شده باشد.

- مرتع: زمینی است اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرای پوششی از نباتات علوفه‌ای خودرو بوده و با توجه به سابقه چرای عرفاً مرتع شناخته می‌شود. زمین‌هایی که آیش زراعت هستند ولو آنکه دارای پوشش نباتات علوفه‌ای خودرو باشند مشمول تعریف مرتع نیستند. اگر مرتع دارای درختان جنگلی خودرو باشد مرتع مشجر نامیده می‌شود.

مستثنیات قانون ملی شدن جنگل‌ها: عرصه و محاط تأسیسات و خانه‌های روستایی و همچنین زمین‌های زراعی و باغ‌های واقع شده در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و مراتع کشور که در اجرای ماده ۱ قانون ملی شدن جنگل‌ها و قوانین و مقررات مرتبط بعنوان مستثنیات قانونی اشخاص تشخیص

شده و یا می شود.

- **منابع طبیعی:** جنگل‌های دست کاشت و یا جنگل‌ها و مراتعی که در اجرای وظیفه احیاء و توسعه منابع طبیعی از قبیل طرح‌های جنگلداری، مرتع داری، بیابان زدایی، طرح‌های مدیریت منابع طبیعی و یا طرح‌هایی که با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی برای توسعه منابع جدید ایجاد میشوند و همچنین پارک‌های جنگلی و خزانه‌های تولید نهال و بذر جنگلی و مرتعی (نهالستان‌های عمومی، ایستگاه‌های تولید بذر ونهال) در محدوده منابع طبیعی یاد شده در حکم منابع مذکور در این ماده می باشد (قانون الحاق یک تبصره به ماده (۲) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب ۱۳۸۴/۰۲/۲۱).

- **مستثنیات موضوع تبصره ۳ ماده ۲ تصویب نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور:** عرصه و محوط تاسیسات و خانه‌های روستایی و همچنین زمینهای زراعی و باغات واقع در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و مراتع که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده اند مشمول ماده یک این قانون نخواهد بود. - **اراضی دولتی:** اراضی غیر ملی که در اجرای قوانین و مقررات اراضی خالصه، بایر و موات اصلاحات اراضی، مستحدثه ساحلی و موات موضوع قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و مجهول المالك ثبتی به مالکیت دولت در آمده است.

- **اراضی موات:** زمینهایی است که سابقه احیاء و بهره‌برداری ندارد و به صورت طبیعی مانده و افراد به صورت رسمی یا غیر رسمی برای آن‌ها سند تهیه کرده اند. (آیین‌نامه اجرایی قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن، مصوب ۱۳۶۶/۷/۸ هیات وزیران)

- **مستثنیات موضوع قانون مرجع تشخیص اراضی موات:** شامل اراضی که مستثنی از قانون تشخیص اراضی موات می باشند (مانند جنگل، مرتع، اراضی جنگلی و غیره) و به معنی مستثنیات موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن نمی باشد.

- **خالصجات:** دهات و مراتع و اراضی که از زمان سلاطین گذشته بخصوص از زمان سلطنت «نادر شاه» به بعد، به دولت تعلق گرفته و به وسیله مأمورین دولتی، اداره و توسط دولت، به رعایا و زارعین اجاره داده می شدند تا در آن کشت و زرع نمایند و عایداتی به دولت بپردازند.

- **تداخل:** اجرای قوانین و مقررات موازی بر روی عرصه واحد از اراضی ملی، دولتی و مستثنیات قانونی اشخاص که منجر به صدور سند مالکیت شده یا نشده باشد شامل خالصجات، مراحل سه گانه اصلاحات اراضی، مقررات ملی شدن، موات، کشت موقت، اراضی شهری، مستحدثه و ساحلی که منجر به تشخیص متفاوت نوع و ماهیت آن عرصه گردیده است.

پلاک‌های دارای تداخل: منظور کلیه پلاک‌هایی است که در آن دو یا چند مقررات در آن اجرا شده باشد.

- **رفع تداخلات:** رفع هم پوشانی قوانین و مقررات موازی (تثبیت نوعیت) و اصلاح سوابق، نقشه‌ها و کلیه دفاتر و اسناد از جمله اسناد مالکیت در عرصه‌های مورد تداخل.

- **نقشه تجمیعی پلاک:** منظور از نقشه‌ای است که از تلفیق نقشه‌های مختلف اجرای قوانین و مقررات موازی ارائه شده و با تعیین میزان دقیق تداخل ورعایت ضوابط حدنگاری (کاداستر) تهیه می شود.

ماده ۳- مبانی اجرایی:

- منظور از تداخل در این دستورالعمل عبارتست از اینکه: یک عرصه بر اساس قانون ملی شدن به عنوان ملی یا مستثنیات تشخیص داده شده و همان عرصه در اجرای قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال

اسناد آن مصوب سال ۱۳۶۵ نیز به عنوان اراضی موات تشخیص داده شده است.

- کلیه عرصه‌های واگذار شده از طریق مراجع ذیصلاح (مطابق ضوابط و مقررات واگذاری) در رفع تداخل منظور گردد. لازم به ذکر است در پلاک‌هایی که اجرای مقررات موات با مستثنیات موضوع قانون ملی شدن تداخل داشته و در رفع تداخل به عنوان مستثنیات پذیرفته شده و آن عرصه مطابق ضوابط واگذار گردیده است، مطابق تبصره ۱ ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری اقدام گردد.

- کلیه آراء قطعی قضایی در هنگام رفع تداخل ملاک عمل قرار گیرد.

- تصمیمات متخذه در رفع تداخل یک پلاک صرفاً در محل مورد تداخل می‌باشد و مقررات مورد اجرا در اراضی فاقد تداخل همان پلاک به قوت خود باقی و اقدامی به لحاظ رفع تداخل متصور نمی‌باشد.

در هر گونه مکاتبه و پاسخ به استعلام مراجع قضایی، اصلاحات صورت پذیرفته و نقشه‌های نهایی رفع تداخل، ملاک عمل می‌باشد.

- در صورت وجود پرونده‌های اعتراضی در دبیرخانه ماده واحده به شرح ذیل اقدام گردد:

۱- در صورتیکه اراضی مورد رفع تداخل به عنوان ملی تعیین گردد، ادامه روند رسیدگی در هیات ماده واحده انجام خواهد گردید.

۲- در صورتیکه پس از رفع تداخل، عرصه مورد تداخل به عنوان موات مورد پذیرش قرار گیرد، پرونده در کمیسیون ماده واحده مختومه و مراتب به متقاضی اعلام تا از طریق مراجع قضایی اعتراض خود را پیگیری نماید.

- در صورت وجود پرونده‌های اعتراضی در محاکم نسبت به اجرای مقررات موات در عرصه‌های واجد تداخل، پس از رفع تداخل:

۱- چنانچه عرصه بعنوان مستثنیات موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانونی ملی شدن پذیرفته شود مراتب به مرجع قضایی جهت مختومه نمودن پرونده اعلام گردد.

۲- چنانچه عرصه به عنوان اراضی ملی پذیرفته و ملاک عمل قرار گیرد، مراتب به مرجع قضایی جهت مختومه نمودن پرونده اعلام و متقاضی جهت طرح اعتراض به هیات ماده واحده راهنمایی گردد.

- اجرای این دستورالعمل در رابطه با رفع تداخلات اجرای مقررات ملی و موات، مربوط به اراضی خارج از محدوده شهرها می‌باشد.

- قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن صرفاً ناظر بر تشخیص اراضی موات بوده، لذا چنانچه در اجرای قانون عرصه‌ای بعنوان مستثنیات اعلام شده باشد، منظور مستثنی از قانون مذکور بوده و ارتباطی با مستثنیات موضوع تبصره (۳) ماده (۲) قانون ملی شدن جنگل‌های کشور ندارد و ملاک اقدام، تشخیص صورت گرفته در اجرای مقررات ملی شدن می‌باشد.

- کلیه اقدامات نهایی صورت گرفته در راستای بخشنامه ۸۷/۵/۵۹۶۴۷ مورخ ۸۷/۹/۱۳ موضوع دستورالعمل رفع تداخل اجرای مقررات موازی موات و ملی تا ابلاغ این دستورالعمل به قوت خود باقی و ملاک عمل می‌باشد.

ماده ۴- مراحل اجرای رفع تداخل:

۱- احصاء و اعلام تداخل بر مبنای تطبیق نقشه‌های اجرای قوانین مورد عمل این دستورالعمل (توسط اداره منابع طبیعی و آب‌خیزداری شهرستان).

۲- جمع‌آوری سوابق و مدارک مرتبط با اجرای قوانین شامل:

- مستندات اجرای قوانین (برگ تشخیص، آگهی و .....)
- آراء صادره قطعیت یافته .
- واگذاریهای صورت پذیرفته .
- نقشه‌های اجرای قوانین.
- اسناد مالکیت اراضی ملی و دولتی.
- ۳- تطبیق نقشه‌های اجرای قانون با طبیعت .
- ۴- تعیین ماهیت عرصه با استفاده از:
- تفسیر عکس هوایی مقارن تصویب قوانین.
- استعلام در ارتباط با موضوع قانون مورد اجرا از اداره ثبت و مدیریت جهاد کشاورزی.
- بررسی سوابق و مستندات.
- تنظیم گزارش وضع موجود عرصه.
- تعیین موقعیت و میزان تداخل و تهیه نقشه تجمیعی .
- تنظیم گزارش نهایی وضعیت عرصه و تطبیق با تعاریف قانونی .
- ارسال گزارش و طرح موضوع در کمیته فنی ممیزی اراضی استان و اتخاذ تصمیم توسط کمیته مزبور .
- تبصره: دعوت از نماینده امور اراضی حسب ضرورت جهت شرکت در کمیته مذکور به منظور ارائه نظرات کارشناسی بلامانع می‌باشد.

ماده ۵ - تداخل و حالت‌های موجود:

- موات با اجرای مقررات ملی شدن:
- ۱- عرصه مورد تداخل شامل تعریف اراضی ملی و موات است (یا به عبارتی در عرصه مورد نظر اجرای مقررات موات با ملی تداخل دارد):
- الف) عرصه در اجرای قانون تشخیص اراضی موات دارای سند مالکیت و در اجرای مقررات ملی شدن فاقد سند مالکیت می‌باشد.
- ب) عرصه در اجرای مقررات هر دو قانون فاقد سند مالکیت می‌باشد
- ج) عرصه در اجرای مقررات قانون ملی شدن دارای سند مالکیت و در اجرای قانون تشخیص اراضی موات فاقد سند مالکیت می‌باشد.
- د) عرصه در اجرای مقررات هر دو قانون دارای سند مالکیت می‌باشد.
- ۲- عرصه مورد تداخل شامل تعریف موات و مستثنیات قانون ملی شدن است (یا به عبارتی در عرصه مورد نظر اجرای مقررات موات با مستثنیات موضوع قانون ملی شدن تداخل دارد):
- الف) عرصه در اجرای قانون تشخیص اراضی موات دارای سند مالکیت می‌باشد.
- ب) عرصه تحت اجرای قانون تشخیص اراضی موات فاقد سند مالکیت می‌باشد.
- ۳- عرصه مورد تداخل شامل تعریف موات و مراتع بند ۴ ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری) است . (یا به عبارتی در عرصه مورد نظر ، اجرای مقررات قانون تشخیص موات با مراتع موضوع بند ۴ ماده ۴ قانون ملی شدن تداخل دارد) .

ماده ۶- نحوه رفع تداخل حالت‌های موجود:

۱- در حالتی که عرصه مورد تداخل در اجرای مقررات، شامل تعریف ملی و موات شده است بدین گونه اقدام گردد:

الف) چنانچه عرصه در اجرای قانون تشخیص اراضی موات دارای سند مالکیت و در اجرای مقررات ملی شدن فاقد سند مالکیت باشد در این حالت اجرای مقررات قانون تشخیص موات تثبیت گردد مگر اینکه عرصه، جنگل، اراضی جنگلی و بیشه زار باشد که در این صورت به اداره ثبت اسناد و املاک اعلام تا در راستای قانون جامع حد نگاری نسبت به اصلاح سند اقدام نماید.

ب) چنانچه عرصه در اجرای مقررات هر دو قانون فاقد سند مالکیت باشد در این حالت ماهیت عرصه مورد بررسی قرار گرفته و بر اساس آن یکی از قوانین مورد اجرا ملاک عمل و تثبیت گردد.

ج) چنانچه عرصه در اجرای مقررات قانون ملی شدن دارای سند مالکیت و در اجرای قانون تشخیص اراضی موات فاقد سند مالکیت باشد در این حالت سند مالکیت اجرای مقررات ملی شدن ملاک عمل قرار گیرد.

د) چنانچه عرصه در اجرای مقررات هر دو قانون دارای سند مالکیت باشد در این حالت نیز ماهیت عرصه مورد بررسی قرار گرفته و بر اساس آن یکی از قوانین مورد اجرا ملاک عمل واقع گردد.

۲- عرصه مورد تداخل شامل تعریف موات و مستثنیات قانون ملی شدن است:

-در هر دو حالت (۲- الف) و (۲- ب)، ماهیت عرصه مورد بررسی و بر اساس آن یکی از دو حالت اجرای مقررات تشخیص موات یا مستثنیات موضوع اجرای قانون ملی شدن مورد پذیرش قرار گیرد.

۳- عرصه مورد تداخل شامل تعریف موات و اراضی موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری) است:

در این حالت کلیه سوابق و مستندات مربوط به اجرای قوانین مورد نظر بر روی عرصه به همراه گردش کار کامل، جهت اتخاذ تصمیم به شورای فنی ممیزی سازمان ارسال گردد. (ضمناً این سازمان می‌تواند در آتی بنا به تشخیص و ضرورت، اجرای اقدامات مربوط به این بند را به ادارات کل استان‌ها تفویض نماید).

ماده ۷ - پس از اجرای اقدامات فوق و رفع تداخل هر پلاک، تصمیمات متخذه طی مصوبات کمیته فنی در قالب یک صورت جلسه به امضاء اعضاء و با تایید نهایی مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان جهت اجراء به معاونت حفاظت و امور اراضی اداره کل و منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان مربوط ابلاغ خواهد گردید.

شماره: ۹۵/۵/۲۰۰۷۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۸/۹

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها
موضوع: رفع تداخل اراضی موات و ملی

سلام علیکم،

احتراماً، بدینوسیله، اعلام می‌گردد، بر اساس بند ختام ماده ۳ (مبانی اجرایی) دستورالعمل شماره

۹۵/۱/۱۶۱۱۷ مورخ ۹۵/۶/۲۴ رفع تداخل اراضی موات با اجرای مقررات قانون ملی شدن موضوع تبصره ۴ ماده ۳ آیین نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور، چنانچه اقدامات صورت گرفته جهت رفع تداخل در راستای مفاد دستورالعمل شماره ۸۷/۵۱/۵۹۶۴۷ مورخ ۸۷/۹/۱۳ نهایی منجر به تصمیم قطعی گردیده، مورد قبول و ملاک عمل بوده و در غیر اینصورت می بایست بر اساس دستورالعمل ابلاغی جدید معاون محترم وزیر و ریاست سازمان به شماره ۹۵/۱/۱۶۱۱۷ مورخ ۹۵/۶/۲۴ اقدام کرد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۹۵/۵/۲۶۷۵۱

تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۲۳

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها

سلام علیکم،

احتراماً، به پیوست تصویرنامه شماره ۹۵/۹/۲۱-۵۳/۰۲۰/۲۸۳۴۴۴ سازمان امور اراضی با عنوان مدیریت امور اراضی استانها جهت بهره برداری ارسال می گردد. با توجه به اینکه عمدتاً در اجرای قانون تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن توسط مجری قانون، پیگیری ابطال اسناد ماخوذه قبلی اشخاص معمول نگردیده و صرفاً به اخذ سند بنام دولت اکتفا شده لذا این امر موجبات اقامه دعوی توسط نامبردگان در اراضی موصوف با ارائه اسناد مزبور در سطح وسیع گردیده است، لذا با توجه به ابلاغیه شماره ۰۲۰/۶۸۸ مورخ ۸۵/۱/۲۱ وزیر جهاد کشاورزی که تثبیت مالکیت اراضی دولتی به این سازمان محول گردیده مقتضی است ضمن توجه و رعایت دستورالعمل رفع تداخل مقررات ملی و موات، نسبت به رعایت موارد ذیل اقدام مقتضی گردد:

۱- از هرگونه تخصیص اراضی موات که به شرح یادشده در محاکم قضایی تحت رسیدگی است تا تعیین تکلیف نهایی خودداری گردد.

۲- چنانچه اراضی موات تحت رسیدگی در محاکم قضایی قبلاً (قبل از ابلاغیه تفکیک وظایف سال ۱۳۸۵) واگذاری شده است، مراتب برای پیگیری رفع اختلاف و رسیدگی به مدیریت امور اراضی اعلام گردد.

۳- در دعوی مربوط به اراضی موات که قبل از تفکیک وظایف به شرح ابلاغیه شماره ۰۲۰/۶۸۸ مورخ ۸۵/۱/۲۱ وزیر مطرح و تحت رسیدگی می باشد با مدیریت امور اراضی جهت پیگیری قضائی و اداری مکاتبه و اطلاع رسانی شود و رونوشت آن به مرجع قضائی منعکس شود.

۴- نسبت به رفع تداخلات اراضی موات و ملی در راستای بخشنامه مربوطه سازمان متبوع اولویت داده شود.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۵۳/۰۲۰/۲۸۳۴۴۴

تاریخ: ۱۳۹۵/۹/۲۱

مدیریت محترم امور اراضی استان .....

سلام علیکم،

با احترام، همانگونه که مطلعید در اجرای ابلاغیه شماره ۰۲۰/۶۸۸ مورخ ۸۵/۱/۲۱ وظایف امور مربوط به ممیزی و واگذاری اراضی فی مابین این سازمان و سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور تفکیک گردیده است. بنابر گزارشات واصله برخی از مدعیان مالکیت عرصه‌های مشمول قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن، اقدام به طرح دعوی در محاکم قضایی به طرفیت امور اراضی و اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان به منظور ابطال اسناد مالکیت موات اخذ شده به نام دولت جمهوری اسلامی می‌نمایند. مقتضی است ضمن نظارت بر حسن اجرای مفاد توافق‌نامه فوق‌الاشاره ترتیبی اتخاذ گردد ضمن هماهنگی با ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها اقدامات ذیل معمول گردد:

۱- در زمان پیگیری تخصیص اراضی موات از اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان به منظور واگذاری، مادامی که ابطال اسناد مالکین قبلی با استعلام و بررسی سوابق ثبتی از طریق ثبت محل محرز نگردیده، از هرگونه موافقت با واگذاری برای اجرای طرح کشاورزی و غیر کشاورزی در هیئت هفت نفره واگذاری زمین و یا کمیسیون مواد ۲۱ و ۲ دستورالعمل اصلاحی ضوابط واگذاری خودداری شود.

۲- در مورد اراضی موات واگذار شده به اشخاص حقیقی و حقوقی، قبل از هرگونه موافقت با انتقال قطعی و یا تمدید قرارداد اجاره ضمن اعلام مراتب به مجری (مستاجر)، با استعلام از اداره ثبت اسناد و املاک از ابطال اسناد مالکین اطمینان حاصل گردد.

۳- در صورت اعتراض اشخاص در محاکم قضایی به منظور ابطال رای تشخیص یا اسناد موات ماخوذه بنام دولت، تاکید می‌گردد نماینده حقوقی آن مدیریت ضمن تهیه لایحه دفاعیه متقن و مستند به سوابق، با آمادگی لازم در موعد مقرر در جلسات دادگاه حاضر و با ارائه لایحه به محضر دادگاه، با هماهنگی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان نسبت به دفاع و پیگیری حقوق دولت اقدام نمایند.

۴- ترتیبی اتخاذ گردد به منظور جلوگیری از واگذاری این دسته از عرصه‌ها بعنوان اراضی دارای معارض به متقاضیان و تبعات حقوقی بعدی آن وجود هماهنگی کامل فی مابین ادارات حقوقی و واگذاری آن مدیریت به لحاظ اطلاع رسانی بموقع از وضعیت اراضی ضروری بوده تا از تشکیل پرونده و طرح آن در کمیسیون‌های ذیربط خودداری شود.

علیرضا اورنگی**رئیس سازمان امور اراضی کشور**

رونوشت:

جناب آقای جلالی معاون محترم وزیر رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت استحضار

شماره: ۵۳/۰۲۰/۲۸۸۷۳۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۱۳

مدیریت محترم امور اراضی استان .....

سلام علیکم،

با احترام، پیرو بخشنامه شماره ۵۳/۰۲۰/۵۲۷۸۷ مورخ ۸۵/۷/۹ پیرامون ابلاغیه‌های شماره ۰۲۰/۶۸۸ مورخ ۸۵/۱/۲۱ و ۰۲۰/۱۸۴۸۸ مورخ ۸۵/۶/۱۲ وزیر وقت جهاد کشاورزی مبنی بر تفکیک وظایف مربوط به ممیزی و واگذاری اراضی ملی و دولتی فی‌مابین این سازمان و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و در اجرای مفاد بخشنامه یاد شده ترتیبی اتخاذ نمائید حسب درخواست اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان، مدارک، مستندات و اطلاعات مورد نیاز برای اخذ سند مالکیت اراضی در اجرای مقررات شناسائی و منجر به صدور رای موات و موارد موضوع قسمتهای "ب و ج" بخشنامه مذکور را به اداره کل یاد شده ارئه و همکاری لازم را معمول نمایند.

لازم به ذکر است تعیین تکلیف متصرفین قانونی اراضی خالصه و بایر مرحله اول قوانین و مقررات اصلاحات اراضی از وظایف قانونی آن مدیریت می‌باشد.

علیرضا اورنگی**رئیس سازمان امور اراضی کش**

رونوشت به:

جناب آقای جلالی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور برای استحضار
جناب آقای امیر حیدری معاون محترم توسعه و ساماندهی اراضی برای اطلاع

شماره: ۹۵/۵۱/۳۲۸۰۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۲/۱۴

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها

سلام علیکم،

احتراماً، در راستای وظایف مرتبط با تثبیت مالکیت و اخذ اسناد اراضی ملی و دولتی موضوع ابلاغ شماره ۰۲۰/۶۸۸ مورخ ۸۵/۱/۲۱ وزیر محترم جهاد کشاورزی منضم به توافق‌نامه شماره ۵۳/۰۲۰/۵۲۷۸۷ مورخ ۸۵/۷/۹ روسای سازمان متبوع و سازمان امور اراضی و نامه ۵۳/۰۲۰/۲۸۸۷۳۹ مورخ ۹۵/۱۱/۱۳ سازمان امور اراضی، مقتضی است اقدامات بشرح زیر معمول و نتیجه را به دفتر اعلام نمایند:

۱- تملک اراضی ملی و دولتی بشرح بندهای مندرج در قسمت الف، ب، ج، توافق‌نامه صدرالذکر شامل اراضی موات، بایر اعراضی، و غیر اعراضی خالصه دولتی موضوع بند ۱۰ ماده ۱ آئین نامه اجرایی لایحه قانون واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۵۹/۲/۳۱.

۲- در راستای اجرای ابلاغیه وزیر، بخشنامه‌های شماره ۵۳/۰۲۰/۶۷۰۶۷-۸۵/۱۲/۲۳ مبنی بر تفویض اختیارات بند ح ماده ۷ اساسنامه سازمان امور اراضی و نامه شماره ۵۳/۰۲۰/۲۸۸۷۳۹ مورخ ۹۵/۱۱/۱۳ سازمان مزبور (تصاویر پیوست) جهت همکاری مدیریتهای امور اراضی در ارائه مدارک،

مستندات و اطلاعات مورد نیاز برای اخذ سند و همکاری لازم صادر گردیده است .
 ۳- در امر تبدیل اسناد دفترچه‌ای به اسناد تک برگه و سایر مراحل، رعایت استانداردهای «حدنگاری» مد نظر می‌باشد .

اکرم توفیقی
مدیر کل دفتر ممیزی وحدنگاری اراضی

شماره: ۹۶/۵۱/۳۶۸۰۲

تاریخ: ۱۳۹۶/۱۲/۲۶

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

با سلام و احترام،

به پیوست نامه شماره ۵۳/۰۲۰/۳۰۸۳۲۶ مورخ ۹۶/۶/۲۱ رئیس محترم سازمان امور اراضی در پیروی بخشنامه ۵۳/۰۲۰/۲۸۸۷۳۹ - ۹۵/۳/۱۱ آن سازمان که در راستای ابلاغیه‌های ۸۵/۱/۲۱ - ۰۲۰/۶۸۰۸ و ۸۵/۶/۱۲ - ۰۲۰/۱۸۴۸۸ وزیر محترم جهاد کشاورزی در خصوص تفکیک وظایف دو سازمان با عنوان مدیریت امور اراضی استان مازندران مبنی بر ارائه سوابق، مدارک و مستندات مورد نیاز به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان فوق در راستای تسریع در اخذ سند مالکیت اراضی به نام دولت، صادر گردیده، جهت استحضار و بهره‌برداری ارسال می‌گردد.

اکرم توفیقی
مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۵۳/۰۲۰/۳۰۸۳۲۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۶/۲۱

جناب آقای درخشان محلی

مدیر محترم امور اراضی استان مازندران

سلام علیکم،

با احترام، پیرو بخشنامه شماره ۵۳/۰۲۰/۲۸۸۷۳۹ مورخ ۹۵/۱۱/۱۳ به پیوست تصویر نامه شماره ۹۶/۱/۱۳۹۳۵ مورخ ۹۶/۵/۲۵ معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور مبنی بر عدم همکاری برخی مدیریت‌های امور اراضی ارسال می‌گردد، مقتضی است ترتیبی اتخاذ نمائید پیرو ابلاغیه‌های شماره ۰۲۰/۶۸۸ مورخ ۸۵/۱/۲۱ و ۰۲۰/۱۸۴۸۸

مورخ ۸۵/۶/۱۲ وزیر وقت جهاد کشاورزی مبنی بر تفکیک وظایف مربوط به ممیزی و واگذاری اراضی ملی و دولتی فی مابین این سازمان و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور، مدارک، مستندات و اطلاعات موجود (صورتجلسات شناسائی اراضی و رای موات) و سوابق مورد نیاز را به منظور تسریع در اخذ سند مالکیت اراضی به نام دولت، به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ارائه و همکاری لازم معمول نمایند.

لازم به ذکر است همان گونه که قبلا نیز تصریح گردید تعیین تکلیف متصرفین قانونی اراضی خالصه، بایر مرحله اول قوانین و مقررات اصلاحات اراضی و اراضی موات ماده ۱۷ از وظایف قانونی آن مدیریت می باشد.

علیرضا اورنگی

رئیس سازمان امور اراضی کشور

رونوشت به:

مدیریت محترم امور اراضی استان ..... برای اطلاع و همکاری لازم پیرو بخشنامه صدر اشاره جناب آقای منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور عطف به نامه صدرالاشاره برای استحضار

شماره: ۹۷/۵/۹۱۱۳

تاریخ: ۱۳۹۷/۴/۱۱

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

موضوع: در خصوص اصلاح تغییر نام اسناد مالکیت اراضی موات

سلام علیکم،

به پیوست یک برگ صورتجلسه در خصوص اصلاح نام اسناد مالکیت اراضی موات از سازمانهای جهاد کشاورزی (امور اراضی) به سازمان متبوع برای بهره برداری و اقدام لازم ابلاغ می گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی
جناب آقای سعید معاون محترم سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
سرکارخانم دادگر مدیرکل محترم اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت اقتصاد و دارایی
جناب آقای میرزایی معاون محترم برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع
جناب آقای توفیقی مدیرکل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
جناب آقای همتی مدیرکل محترم دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی

بسمه تعالی

صورت جلسه

موضوع: انتقال کلیه اسناد مالکیت زمینهای انفال و موات به سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

در تاریخ ۹۷/۳/۲۲ جلسه ای با حضور امضاء کنندگان ذیل پیرامون تعیین تکلیف اسناد اراضی موات و نحوه ثبت اطلاعات مربوط در سامانه وزارت امور اقتصادی و دارایی (سامانه سادا) تشکیل و در راستای اجرای بخشنامه تفکیک وظایف دو سازمان امور اراضی کشور و جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور به شماره ۰۲۰/۱۸۴۸۸ مورخ ۸۵/۶/۱۲ وزیر محترم جهاد کشاورزی مقرر گردید:

۱- کلیه اسناد مربوط به اراضی موات که قبلاً تحت مالکیت دولت به نام سازمان جهاد کشاورزی و مدیریت امور اراضی استانها صادر شده باشد با عنوان: (به نام دولت به نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) از طریق واحدهای ثبتی مربوط اصلاح و تسلیم شود.

۲- اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان پس از تغییر نمایندگی و تحویل اسناد مذکور نسبت به ثبت آنها در سامانه به صورت انفالی اقدام نماید. در صورتی که قبلاً در سامانه ثبت شده از طریق اداره کل اموال دولتی مطابق بند یک اصلاح می گردد. (حذف و اضافه)

۳- با توجه به کثرت و تعدد اسناد انفالی از جمله موارد فوق، ادارات کل اقتصاد و دارایی همکاری لازم را در انجام اقدامات قانونی کمیسیونهای ماده ۲، پذیرش اسناد مالی و..... تا پایان فرایند ورود این موارد معمول می نماید.

خلیل آقایی

معاون وزیر و رئیس سازمان جنگلها،
مراتع و آبخیزداری کشور

علیرضا اورنگی

رئیس سازمان امور اراضی کشور

حسین سعید زرنندی

معاون سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

خانم دادگر

مدیر کل اموال دولتی و اوراق
بهادار وزارت اقتصاد و دارایی

شماره: ۹۷/۵/۳۰۷۵۵

تاریخ: ۱۳۹۷/۹/۲۸

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع: تغییر نام اسناد مالکیت اراضی موات
با سلام و احترام،

به پیوست نامه شماره ۵۱/۱۱۶۰۸۲ مورخ ۹۷/۶/۶ مدیر کل اموال دولتی و اوراق بهادار در خصوص اصلاح عنوان اسناد اراضی موات که قبلاً تحت مالکیت دولت به نام سازمان جهاد کشاورزی و مدیریت امور اراضی استانها صادر شده است،^۱ به نام دولت با نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور^۲ از طریق واحدهای ثبتی ارسال می گردد. دستور فرمایید پیرو بخشنامه شماره ۹۷/۵/۹۱۱۳ مورخ ۹۷/۴/۱۱ (موضوع صور تجلسه اصلاح تغییر نام اسناد مالکیت اراضی موات)، همزمان با اصلاح اسناد، نسبت به اصلاح اطلاعات سامانه جامع اموال دستگاههای اجرایی (سادا) اقدام نمایید.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۵۱/۱۱۶۰۸۲

تاریخ: ۱۳۹۷/۶/۶

باسمه تعالی

جناب آقای .....

نماینده محترم وزیر و مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان .....
با سلام و احترام

با توجه به توافق صورت گرفته فی مابین این اداره کل، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان امور اراضی کشور سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مقرر گردید:
۱- اداره کل منابع طبیعی، سازمان جهاد کشاورزی و مدیریت امور اراضی استانها نسبت به تنظیم صور تجلسه ای متضمن پلاکهای ثبتی اراضی موات که قبلاً تحت مالکیت دولت و به نام سازمان جهاد کشاورزی و با مدیریت امور اراضی استانها صادر شده است اقدام و اصول اسناد مالکیت مربوط را به خزانه استان ارسال نمایند.

۲- اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان، پس از دریافت صور تجلسه فوق اشاره منظم به فهرست پلاکهای ثبتی واصله پس از بررسی لازم نسبت به ارسال اصول اسناد مالکیت به واحد ثبتی مربوطه

جهت تبدیل به سند مالکیت تک برگی به نام دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی، سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور، اداره کل منابع طبیعی استان اقدام و واحد ثبتی مربوطه مستقیماً نسبت به اعاده اسناد مالکیت تک برگی جدید به خزانه استان اقدام نماید.

۳- وزارت جهاد کشاورزی، سازمان امور اراضی کشور و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور همزمان نسبت به اصلاح اطلاعات در سامانه جامع اموال دستگاه‌های اجرایی (سادا) اقدام نمایند. ادارات کل امور اقتصادی و دارایی استان‌ها نظارت و پیگیری مستمر برای اجرای امور را در دستور کار قرار دهند.

۴- با توجه به کثرت و تعداد اسناد انفالی و تشریفات صدور سند مالکیت تک برگی، ادارات کل امور اقتصادی و دارایی استان‌ها ضمن حصول اطمینان لازم و با توجه به پیشرفت اقدامات، همکاری لازم را در انجام اقدامات قانونی کمیسیون‌های ماده ۲ تا پایان فرآیند مزبور، ورود اطلاعات این موارد معمول نمایند و چنانچه فرایند مذکور دارای پیشرفت مطلوبی نبود، مراتب را به این اداره کل اعلام نمایند.

فاطمه دادگر

مدیر کل

رونوشت به:

دفتر حقوقی وزارت جهاد کشاورزی جهت استحضار و صدور دستور مقتضی به واحدهای استانی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت استحضار و صدور دستور مقتضی به واحدهای استانی جناب آقای اورنگی رئیس سازمان اراضی کشور جهت استحضار و صدور دستور مقتضی به واحدهای استانی جناب آقای سعید معاون محترم امور املاک دولتی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور جهت استحضار و صدور دستور مقتضی به واحدهای استانی

رفع تداخل موضوع
۵۴ قانون رفع موانع تولید

موادی از قانون رفع موانع تولید رقابت پذیری و ارتقای نظام مالی کشور

عطف به نامه شماره ۵۰۵۴۷/۵۴۲۹۳ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۹ در اجرای اصل یک صد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون رفع موانع تولید رقابت پذیری و ارتقای نظام مالی کشور که با عنوان لایحه یک فوریتی به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، با تصویب در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۹۴/۲/۱ و تایید شورای محترم نگهبان، به پیوست ابلاغ می‌شود.

ماده ۴۵- اصلاحات زیر در تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۹) و ماده (۳۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹/۴/۲۳ صورت می‌گیرد:

۱- عبارت «ظرف مدت یک سال» در تبصره (۱) ماده (۹) به «ظرف مدت پنج سال پس از تصویب این قانون»، اصلاح و عبارت «عکس‌های هوایی سال ۱۳۴۶ نیز جزء مستندات قابل قبول محسوب می‌شود» به انتهای تبصره اضافه می‌شود.

۲- واگذاری اراضی ملی و دولتی برای احداث شهرک‌های صنعتی، کشاورزی و خدمات گردشگری و مناطق ویژه اقتصادی مصوب و طرح‌های قابل واگذاری دولتی، با رعایت مقررات زیست محیطی، از شمول تبصره (۲) ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مستثنی می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت تهیه می‌شود و به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ماده ۵۴- یک تبصره به شرح زیر به ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی اضافه می‌گردد.

تبصره - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نسبت به رفع تداخلات ناشی از اجرای قوانین موازی در اراضی ملی، دولتی و مستثنیات اشخاص اقدام نموده پس از رفع موارد اختلافی نسبت به اصلاح اسناد مالکیت و صدور اسناد اراضی کشاورزی اقدام نماید.

آیین‌نامه اجرایی این تبصره و چگونگی دریافت هزینه و قیمت اراضی رفع تداخل شده و مصرف آن برای حفاظت، پایش و سنددار کردن اراضی کشاورزی، با پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سه ماه پس از ابلاغ قانون به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

آیین‌نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیری و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب ۱۳۹۴

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۴/۷ به پیشنهاد وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و امور اقتصادی و دارایی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و به استناد تبصره (۳) الحاقی ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴-۱ آیین‌نامه اجرایی تبصره یادشده را تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف تداخل: اجرای قوانین و مقررات موازی بر روی عرصه واحد از اراضی ملی، دولتی و مستثنیات قانونی اشخاص که منجر به صدور سند مالکیت شده یا نشده باشد شامل خالصجات، مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی، مقررات ملی شدن، موات، کشت موقت، اراضی شهری، مستحدثه و ساحلی که منجر به تشخیص متفاوت نوع و ماهیت آن عرصه گردیده است.

ب رفع تداخلات: رفع هم‌پوشانی قوانین و مقررات موازی (تثبیت نوعیت) و اصلاح سوابق، نقشه‌ها و کلیه دفاتر و اسناد از جمله اسناد مالکیت در عرصه‌های مورد تداخل.

ج مالک: شخص یا اشخاصی که به موجب اسناد صادره از اداره ثبت اسناد و املاک با رعایت قوانین و مقررات مربوط دارای سند مالکیت یا گواهی مشعر بر مالکیت بوده و کشاورزی که حسب گواهی صادره از سازمان امور اراضی کشور مشمول مقررات اراضی خالصه، اجرای مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی، مالک، خرده مالک، مالک خودکار یا زارع صاحب نسق اصلاحات ارضی و کشت موقت و یا به موجب آرای قطعی‌یافته از مراجع قضایی مالک شناخته شده‌اند.

د اراضی کشاورزی: اراضی که مشمول قوانین و مقررات مندرج در بند (الف) بوده و به عنوان زراعی یا باغی تشخیص داده شده باشد و توسط زارعین و مالکین و یا متصرفین قانونی برای امور زراعت، باغبانی و سایر فعالیت‌های کشاورزی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند.

ه نقشه تجمیعی پلاک: نقشه‌ای که از تلفیق نقشه‌های مختلف اجرای قوانین و مقررات موزی که توسط دستگاه ذیربط ارایه شده و با تعیین میزان دقیق تداخل و رعایت ضوابط حدنگاری (کاداستر) تهیه می‌شود. **و اراضی دولتی:** اراضی غیرملی که در اجرای قوانین و مقررات اراضی خالصه، بایر و موات اصلاحات ارضی، مستحدثه ساحلی و موات موضوع قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و مجهول‌المالک ثبتی به مالکیت دولت درآمده است.

ز اراضی ملی: عرصه‌های مشمول قانون ملی شدن جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۴۱- و آیین‌نامه اجرایی آن، قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۴۶- و اصلاحیه‌های بعدی آن و همچنین قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور مصوب ۱۳۷۱-.

ح مستثنیات مقررات ملی شدن: عرصه و محوط تاسیسات و خانه‌های روستایی و همچنین زمین‌های زراعی و باغ‌ها و اراضی که در اجرای مقررات به عنوان مستثنیات، تشخیص داده شده است.

ط مستثنیات مالکان اصلاحات ارضی و کشت موقت: مستثنیات موضوع قانون اصلاحات ارضی و قانون واگذاری اراضی دایر و بایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است. **تبصره** تعریف سایر عبارات‌های موضوع این آیین‌نامه تابع قوانین مربوط خاص خود می‌باشد.

ماده ۲- تداخلات مشمول این آیین‌نامه شامل موارد زیر است:

۱- تداخل در اجرای مقررات ملی شدن و مقررات اصلاحات ارضی.

۲- تداخل در اجرای مقررات اراضی موات، اراضی مستحدثه و مقررات اصلاحات ارضی.

۳- تداخل در اجرای مقررات ملی شدن و مقررات اراضی خالصه و بایر مرحله اول اصلاحات ارضی و موات.

۴- تداخل در اجرای مقررات کشت موقت و مقررات ملی شدن.

۵- تداخل اراضی موات، اراضی مستحدثه و مقررات ملی شدن.

ماده ۳- به منظور رفع تداخلات اراضی و پلاک‌هایی که مشمول اجرای قوانین و مقررات خالصجات، مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی، موات و کشت موقت شده و نیز مقررات منابع ملی نیز فارغ از تقدم و یا تأخر در آن اجرا شده است اعم از اینکه منجر به صدور سند مالکیت به نام دولت شده یا نشده باشد و اتخاذ تصمیم نسبت به اصلاح نقشه‌ها، سوابق و اسناد مالکیت آن‌ها، کمیسیون رفع تداخلات در سطح استان به شرح زیر تشکیل می‌شود:

۱- مدیرکل جهاد کشاورزی استان (رئیس)

۲- مدیر امور اراضی استان (دبیر)

۳- مدیرکل ثبت اسناد و املاک استان

۴- مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

۵- مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان

۶ معاون حفاظت امور اراضی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

۷- یک نفر آشنا به مباحث حقوقی به انتخاب مدیرکل جهاد کشاورزی استان

تبصره ۱- جلسات کمیسیون با حضور حداقل پنج نفر رسمی و تصمیمات آن با حداقل چهار رأی معتبر است.
تبصره ۲- به منظور بررسی سوابق، بازدید و معاینه محل و همچنین تجمیع نقشه‌های ارایه شده مربوط به اجرای مقررات از واحدهای ذیربط، کارگروهی با عضویت اعضای متناظر کمیسیون استانی در سطح شهرستان تشکیل می‌شود. کارگروه مذکور موظف است ظرف دو سال پس از ابلاغ این آیین‌نامه، گزارش کاملی از وضعیت پلاک‌های دارای تداخل در سطح شهرستان تهیه و برای اتخاذ تصمیم به دبیرخانه کمیسیون استان ارسال نماید. اطلاعات و نقشه‌های موردنیاز برای کارگروه حسب مورد توسط دستگاه مجری مقررات موازی به این کارگروه ارایه می‌گردد.
تبصره ۳- در صورتی که با اجرای یکی از قوانین مذکور برای اشخاص حقیقی ایجاد شده باشد و نسبت به اجرای مقررات ملی شدن در هیأت‌های تعیین تکلیف اراضی اختلافی اعتراض آنان مطرح ولی رسیدگی و منجر به رأی نشده باشد، رسیدگی هیأت‌های یادشده موکول به تصمیم کمیسیون و رفع تداخل اجرای قوانین و مقررات موازی در اجرای این آیین‌نامه می‌باشد. نقشه‌های رفع تداخل شده پلاک، ملاک تعیین موقعیت اراضی موضوع حقوق اشخاص و اراضی ملی و دولتی بوده و اشخاص ذی‌ربط نمی‌توانند ادعایی خارج از محدوده‌های تعیین شده در این نقشه‌ها را داشته باشند.

تبصره ۴- رفع تداخل اراضی موات موضوع قانون تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و اراضی مستحدثه با اجرای مقررات ملی شدن رأساً توسط سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور انجام خواهد شد.
ماده ۴- دبیرخانه کمیسیون رفع تداخلات استان در مدیریت امور اراضی استان مستقر بوده و وظایف آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- بررسی پرونده‌ها و گزارش‌های ارسالی از کارگروه شهرستان و اخذ استعلام و تکمیل سوابق و اطلاعات مالکین، ملی شدن و سوابق ثبتی ملک با همکاری ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری و ثبت اسناد و املاک استان.
 ۲- تکمیل پرونده هر یک از پلاک‌ها و تعیین اولویت در رسیدگی و طرح در کمیسیون.
 ۳- ابلاغ مصوبات کمیسیون به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری، ثبت اسناد و املاک و ذینفعان و سایر مراجع ذیربط.

ماده ۵ کمیسیون استان موظف است پس از وصول پرونده از کارگروه شهرستان و با بررسی حقوق قانونی و مکتسبه اشخاص و مستندات قابل قبول از جمله موارد ذیل، اتخاذ تصمیم نماید:

۱- سوابق مربوط به اجرای اصلاحات ارضی
 ۲- سوابق مربوط به اجرای مقررات ملی شدن
 ۳- سوابق اجرایی مربوط به قراء و مزارع مربوط به اراضی دولتی و خالصجات
 ۴- سوابق مربوط به اجرای قانون واگذاری زمین‌های بایر و دایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است (کشت موقت)

۵ سوابق اجرایی قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن‌ها

تبصره ۱- پس از بررسی پرونده‌ها در صورتی که مشخص گردد هیچ‌گونه تداخلی در اجرای مقررات بر روی عرصه موردنظر وجود نداشته است، پرونده طی صورتجلسه‌ای مختومه و مراتب توسط دبیر کمیسیون به ادارات کل منابع طبیعی و ثبت اسناد و املاک اعلام می‌گردد.

تبصره ۲- در پلاک‌هایی که حسب تصمیم کمیسیون استان تداخل تشخیص داده می‌شود، مراتب به همراه نقشه دارای مختصات جغرافیایی که در آن میزان اراضی مالکین و همچنین اراضی ملی و دولتی تعیین گردیده است،

از طریق دبیر کمیسیون به دستگاه‌های عضو کمیسیون اعلام می‌شود تا حسب مورد نسبت به اصلاح سوابق و نقشه‌ها و اسناد اقدام نمایند.

تبصره ۳- از تاریخ ابلاغ تصمیم کمیسیون رفع تداخلات، ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری و مدیریت امور اراضی استان مکلفند در صدور هر گونه گواهی و پاسخ به استعلام‌ها براساس مصوبه کمیسیون مذکور عمل نمایند. **ماده ۶-** در صورتی که در حین رسیدگی توسط کمیسیون محرز گردد مشخصات ملک مشمول قوانین اصلاحات ارضی اعم از پلاک اصلی، فرعی، بخش و مدارک و مستندات پرونده اجرایی و یا اسناد نسقی صادره برای زارعین پلاک دارای اشکال بوده و طرح پرونده در کمیسیون مذکور مستلزم رفع این اشکال باشد پرونده برای رسیدگی به شورای اصلاحات ارضی استان ارسال و شورای اصلاحات ارضی موظف است در اجرای لایحه قانونی اضافه نمودن یک تبصره به ماده (۳۸) آیین‌نامه اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۳/۵/۳ مصوب ۱۳۵۸- نسبت به رسیدگی و صدور رأی مبنی بر اصلاح آن اقدام و مراتب را به انضمام یک نسخه از رأی صادره به کمیسیون رفع تداخلات ارسال نماید.

ماده ۷- مدیریت امور اراضی استان موظف است پس از تعیین تکلیف مستثنیات قانونی اشخاص موضوع این آیین‌نامه، در چارچوب قوانین و مقررات مربوط از جمله قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی و اقتصادی مصوب ۱۳۸۵- و اصلاحات بعدی و قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب ۱۳۷۴- با همکاری ادارات ثبت اسناد و املاک محل نسبت به پیگیری صدور اسناد مالکین اراضی کشاورزی و جلوگیری از تغییر کاربری اراضی کشاورزی رفع تداخل شده، اقدام نماید.

ماده ۸- به منظور ایجاد رویه واحد، نظارت بر عملکرد کمیسیون استان‌ها و حل و فصل مشکلات احتمالی در تعیین تکلیف پرونده‌های مشمول این آیین‌نامه، کارگروهی در مرکز با مسئولیت رئیس سازمان امور اراضی کشور و عضویت معاونین ذیربط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی (مدیرکل اموال دولتی) و وزارت جهاد کشاورزی (مدیرکل حقوقی) تشکیل می‌شود. **تبصره ۱۰-** شیوه‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و کاربرگ‌های موردنیاز برای اجرای این آیین‌نامه پس از تصویب در کارگروه مذکور توسط وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۲- دبیرخانه کارگروه در سازمان امور اراضی کشور مستقر می‌باشد.

ماده ۹- چگونگی دریافت هزینه و قیمت اراضی رفع تداخل شده به شرح زیر می‌باشد:

الف هزینه‌های اجرایی رفع تداخل شامل تشکیل پرونده، تهیه سوابق، نقشه‌های تجمیعی، گزارش‌های فنی و حقوقی و تهیه و تفسیر عکس‌های هوایی معادل حداکثر ده درصد ارزش معاملاتی زمین مورد تقاضا.

ب قیمت اراضی رفع تداخل شده به شرح زیر محاسبه و دریافت می‌گردد:

۱- زارعین صاحب نسق اصلاحات ارضی که تاکنون اقساط خود را پرداخت ننموده‌اند به نسبت اقساط پرداخت نشده حداکثر تا صددرصد ارزش معاملاتی زمان رفع تداخل.

۲- متصرفین قانونی غیردولتی واجد شرایط اراضی دولتی معادل صددرصد قیمت کارشناسی روز.

تبصره ۱۰- قیمت کارشناسی روز توسط کارشناس رسمی دادگستری و ارزش معاملاتی حسب گواهی ادارات کل امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌گردد.

تبصره ۲- ذینفع یا ذینفعان موظفند هزینه و قیمت اراضی را که توسط دبیر کمیسیون استان ابلاغ می‌شود، ظرف شش ماه پرداخت نمایند. عدم پرداخت در مهلت مقرر به منزله انصراف از دریافت گواهی صدور سند مالکیت رفع تداخل می‌باشد و صدور گواهی و صدور یا اصلاح اسناد مالکیت و نقشه‌ها منوط به پرداخت مبالغ فوق می‌باشد.

تبصره ۳- اداره کل جهاد کشاورزی استان موظف است نسبت به وصول درآمدهای فوق و واریز آن به حساب

مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور به نام سازمان امور اراضی کشور اقدام نماید.
ماده ۱۰- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی کشور) نسبت به پیش‌بینی ردیف درآمد و اختصاص درآمدهای حاصله برای اجرای طرح‌های حفاظت، پایش و سنددار کردن اراضی کشاورزی در قوانین بودجه سنواتی اقدام می‌نماید.

معاون اول رئیس‌جمهور اسحاق جهانگیری

شماره: ۹۴/۵/۱۵۰۵۷

تاریخ: ۹۴/۶/۹

جناب آقای مهندس بذر کار

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان خوزستان

موضوع: نقشه‌های اجرای مقررات موضوع ماده ۵۴

سلام علیکم،

احتراماً، عطف به نامه شماره ۹۴/۳۷۲۴ مورخ ۹۴/۵/۱۸ در خصوص نقشه‌های موضوع آئین نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور اشعار می‌دارد، مطابق با بند ه- ماده ۱ آئین نامه اجرایی قانون مذکور نقشه جمعیتی از تلفیق نقشه‌های اجرای مقررات‌های موازی که توسط دستگاههای ذیربط ارائه می‌گردد تهیه و ملاک کار گروه مربوط در اجرای ماده ۳ آئین نامه می‌باشد. بدیهی است مطابق بند مذکور مسئولیت صحت اطلاعات موجود در نقشه ارایه شده در هر بخش به عهده دستگاه ذیربط است ضمن اینکه رعایت ضوابط حدنگاری (کاداستر) در کلیه نقشه‌ها جهت تعیین میزان دقیق و محدوده اراضی لازم و ضروری است. ضمناً کار گروه مرکزی لازم است مستند به ماده ۸ آئین نامه ماده قانونی مذکور و تبصره‌های ذیل آن تشکیل و نسبت به تهیه شیوه‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها و کاربرگ‌های مورد نیاز برای اجرای این آیین‌نامه که پس از تصویب در کار گروه مذکور توسط وزیر محترم جهاد کشاورزی برای اجرا ابلاغ می‌گردد. که طی رونوشت این نامه از سازمان امور اراضی (دبیرخانه کار گروه) درخواست می‌گردد که نسبت به این مهم مساعدت لازم را معمول نماید.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی وحدنگاری اراضی پیگیری لازم

جناب آقای دکتر افشار رئیس محترم سازمان امور اراضی برای استحضار و تسریع در تشکیل کار گروه مرکزی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها برای اطلاع و بهره‌برداری لازم.

شماره: ۰۲۰/۳۱۰۱۳

تاریخ: ۹۴/۱۰/۱۵

جناب آقای جلالی

معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

جناب آقای افشار

رئیس محترم سازمان امور اراضی

روسای محترم سازمان جهاد کشاورزی استان ها

سلام علیکم

در اجرای ماده (۸) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیری و ارتقای نظام مالی کشور (موضوع تصویب نامه شماره ۴۹۶۷۰/ت/۵۲۰۸۳ مورخ ۹۴/۴/۲۱ هیأت محترم وزیران به پیوست شیوه‌نامه اجرایی رفع تداخلات ناشی از قوانین و مقررات موازی که به تصویب کارگروه مرکزی آیین‌نامه صدر الذکر رسیده است جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

محمودحجتی

وزیر جهاد کشاورزی

وزارت جهاد کشاورزی

شیوه‌نامه ماده ۸ آیین‌نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیری و ارتقای

نظام مالی کشور

موضوع: رفع تداخلات اراضی ملی، دولتی و مستثنیات اشخاص در اجرای قوانین و

مقررات موازی

فصل اول

اهداف، قوانین و مقررات مرتبط و تعاریف

ماده ۱: اهداف

حل و فصل مشکلات احتمالی در تعیین تکلیف پرونده‌های مشمول آیین‌نامه شماره ۵۲۰۸۳/ت/۴۹۶۷۰

مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۱ هیأت محترم وزیران.

ارتقاء سطح ضریب اطمینان تولید محصولات کشاورزی.

اصلاح و سنجار کردن اراضی کشاورزی.

استاندارد سازی فرایند انجام کار و پرهیز از کار سلیقه‌ای.

تدوین وظایف و نقش واحدهای درگیر.

ارتقای سطح نظارت و هماهنگی و بهره‌وری.

تسهیل و تسریع در فرایند انجام کار.

ارتقاء سطح رضایت مندی مردم.

ماده ۲: قوانین و مقررات مرتبط.

قوانین و مقررات به منظور رفع تداخل اراضی کشاورزان عبارتند از:

- ۱-۲- قوانین و مقررات خالصجات.
- ۲-۲- قوانین و مقررات اصلاحات ارضی..
- ۳-۲- قوانین و مقررات تعیین تکلیف متصرفین اراضی دولتی.
- ۴-۲- قانون ملی شدن جنگل‌های کشور.
- ۵-۲- قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با اصلاحات بعدی.
- ۶-۲- قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور.
- ۷-۲- قانون واگذاری زمین‌های بایر و دایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است مصوب ۱۳۶۵/۸/۸ مجلس شورا اسلامی .
- ۸-۲- قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن مصوب ۱۳۶۵ مجلس شورای اسلامی.
- ۹-۲- قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ مجلس شورای اسلامی.
- ۱۰-۲- قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب ۱۳۷۴ مجلس شورای اسلامی و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۸۵
- ۱۱-۲- قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشور و ایجاد قطعات مناسب فنی اقتصادی مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۴ مجلس شورای اسلامی.
- ۱۲-۲- بند ح ماده ۱۴۳ قانون برنامه پنجم توسعه، موضوع صدور اسناد مالکیت اراضی کشاورزی مجلس شورای اسلامی.
- ۱۳-۲- قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی.
- ۱۴-۲- قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱
- ۱۵-۲- قوانین و مقررات ثبت اسناد و املاک کشور و اصلاحات بعدی آن.

ماده ۳- تعاریف:

قانون: منظور ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور مصوب سال ۱۳۹۴
آیین‌نامه: منظور از آیین‌نامه در این شیوه‌نامه آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور (مصوبه شماره ۵۲۰۸۳/ت/۴۹۶۷۰ه مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۱ هیات محترم وزیران) می‌باشد.
تداخل: اجرای قوانین و مقررات موازی بر روی عرصه واحد از اراضی ملی، و دولتی و مستثنیات قانونی اشخاص که منجر به صدور سند مالکیت شده یا نشده باشد شامل خالصجات، مراحل سه گانه اصلاحات اراضی، مقررات ملی شدن، موات، کشت موقت، اراضی شهری، مستحدثه و ساحلی که منجر به تشخیص متفاوت نوع و ماهیت آن عرصه گردیده است.
پلاک: منظور از پلاک شماره‌ای است که در اجرای ماده ۹ قانون ثبت برای املاک غیر منقول تخصیص می‌یابد.

پلاک‌های دارای تداخل: منظور کلیه پلاک‌هایی است که بر اساس مصادیق موضوع ماده ۲ آیین‌نامه و یا چند مقررات در آن اجرا شده باشد.

رفع تداخلات: رفع هم پوشانی قوانین و مقررات موازی (تثبیت نوعیت) و اصلاح سوابق، نقشه‌ها و کلیه دفاتر و اسناد از جمله اسناد مالکیت در عرصه‌های مورد تداخل.

نقشه تجمیعی پلاک: منظور از نقشه تجمیعی، نقشه‌ای است که تلفیق نقشه‌های مختلف اجرای قوانین و مقررات موازی که توسط دستگاه ذی ربط ارائه شده و با تعیین میزان دقیق تداخل و رعایت ضوابط حدنگاری (کاداستر) تهیه می‌شود.

مبذر: واحد محلی اندازه گیری اراضی نسقی زارعین صاحب نسق در پرونده‌های اصلاحات ارضی اعم از سطح یا وزن که قابل تبدیل به واحد سطح (مترمربع یا هکتار) است و به تصویب شورای اصلاحات ارضی رسیده باشد.

مرتع: زمینی است اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرای دارای پوششی از نباتات علوفه‌ای خودرو بوده و با توجه به سابقه چرای عرفاً مرتع شناخته می‌شود. زمین‌هایی که آیش زراعت هستند ولو آن که دارای پوشش نباتات علوفه‌ای خودرو باشند مشمول تعریف مرتع نیستند اگر مرتع دارای درختان جنگلی خودرو باشد مرتع مشجر نامیده می‌شود.

مالک: منظور از مالک در این شیوه‌نامه شخصی است که به موجب اسناد مالکیت با آرای صادره از محاکم قضایی و یا در اجرای قانون اصلاحات ارضی یا کشت موقت و یا در اجرای سایر قوانین و مقررات مورد عمل سازمان امور ارضی کشور یا سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و همچنین کمیسیون‌های ذی ربط مالک شناخته می‌شوند.

خرده مالک: منظور مالکانی هستند که در اجرای قوانین اصلاحات ارضی کمتر از شش دانگ یک روستا یا چند در روستا پراکنده کمتر از شش دانگ مالکیت داشته باشند.

مالک خودکار: مالکانی هستند که در اجرای قوانین اصلاحات ارضی تحت مالکیت خود شخصاً یا به کمک کارگر کشاورزی می‌کردند و فاقد زارع صاحب نسق بوده اند.

مالک کشت موقت: آن دسته از مالکین مشمول مقررات واگذاری اراضی دایر و بایر که قسمتی از اراضی آنان در اجرای تبصره ۵ قانون مذکور و یا به دلیل واجد شرایط نبودن زارعین کماکان در مالکیت آنها باقی مانده است و مشروعیت مالکیت آنان مورد تایید دادگاه انقلاب اسلامی قرار گرفته باشد.

کشاورزی (آیین‌نامه اجرایی قانون کشت موقت): کسی که شخصاً به کشاورزی اشتغال داشته و منبع اصلی در آمد او از طریق کشاورزی تامین می‌گردد.

زارع از نظر قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۰/۱۰/۱۹: زارع کسی است که مالک زمین نیست و یا دارا بودن یک یا چند عامل زراعی شخصاً یا به کمک افراد خانواده خود در زمین متعلق به مالک مستقیماً زراعت می‌کند و مقداری از محصول را به صورت نقدی یا جنسی به مالک می‌دهد.

زارع صاحب نسق: منظور شخصی است که در اجرای قوانین و مقررات مربوط مراحل اصلاحات ارضی و فروش خالصات آمار برداری و میزان نسق آنان مشخص شده اعم از اینکه سند (نسق) اخذ کرده یا نکرده باشد.

اسناد نسقی: اسناد بنچاقی که در اجرای قوانین و مقررات مربوط مراحل اصلاحات ارضی و خالصات توسط دفاتر اسناد رسمی عامل برای زارع صاحب نسق صادر شده است.

حد نصاب اختصاصی مالکین مشمول کشت موقت: منظور همان حد نصاب‌های موضوع تبصره ۵ ماده واحده قانون کشت موقت است که بر اساس صورت مجلس تنظیمی هیات‌های هفت نفره واگذاری زمین و یا در اجرای آراء هیات سه نفره به مالکین مسترد می‌گردد.

ماده ۴: انواع اراضی مشمول آیین‌نامه:

باغات مشمول مواد ۲۷ و ۲۸ آیین‌نامه اصلاحات ارضی مصوب ۴۳/۵/۱۳: کلیه اراضی که در

اجرای مراحل اصلاحات ارضی و باغات مواد ۲۷ و ۲۸ آیین‌نامه اصلاحات ارضی اعم از این که سند نسقی صادر شده یا نشده باشد که بر اساس پرونده‌های اجرایی ملک مشمول و آخرین تصمیمات شورای عالی و شورای اصلاحات ارضی استان اعلام نظر می‌گردد.

اراضی تصرفی دولتی: منظور آن دسته از عرصه‌های دولتی که مشمول مقررات مورد عمل سازمان امور ارضی کشور شامل اراضی خالصجات موضوع قانون تعیین تکلیف اراضی مزروعی و اعیان مستحدث از طرف اشخاص در دهات و مزارع خالصه مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹، اراضی بایر باقیمانده مرحله اول اصلاحات ارضی و موات ما ده ۱۷ قانون مواد الحاقی به قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستاجر، مصوب ۱۳۴۹/۴/۱۰ مجلسین سنا و شورای ملی شده و در حال حاضر تحت تصرف اشخاص قرار دارد.

اراضی بایر اصلاحات ارضی: شامل ارضی بایرناشی از اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی است که دارای مالک شخصی بوده و در زمان اجرای قانون هیچ گونه عملیات زراعی روی آن انجام نگرفته بود.

اراضی موات اصلاحات ارضی: اراضی ناشی از اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی که فاقد مالک مشخص بوده و در زمان اجرای قانون هیچ گونه عملیات زراعی روی آن انجام نگرفته است.

ارضی کشت موقت: اراضی مشمول قانون واگذاری دایر و بایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است. اعم از این که منجر به صدور سند شده باشد یا نشده باشد و اراضی اختصاصی مالکین شامل حد نصاب تبصره ۵ ماده واحده مذکور، استرداد و مصادره.

اراضی کشاورزی: اراضی که مشمول قوانین و مقررات مندرج در بند الف آیین‌نامه بوده و به عنوان زراعی یا باغی تشخیص داده شده باشد و توسط زارعین و مالکین و یا متصرفین قانونی برای امور زراعت، باغبانی و سایر فعالیت‌های کشاورزی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند.

اراضی مکانیزه: شامل اراضی است که در زمان قوانین و مقررات اصلاحات ارضی به وسیله تراکتور و سایر ماشین آلات و ادوات کشاورزی بدون دخالت زارع صاحب نسق زراعت مکانیزه می‌شده است.

اراضی سهم مالک پس از تقسیم: آن دسته از اراضی مشمول اصلاحات ارضی و تحت نسق زارعین که در اجرای بند ج ماده ۱ قانون مواد الحاقی و ماده ۱۱ قانون تقسیم و فروش، پس از تقسیم به نسبت بهره مالکانه بین زارع و مالک، در سهم مالک قرار گرفته است.

مستثنیات قانونی مالکین اصلاحات ارضی: منظور مستثنیات موضوع ماده ۳ قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی می‌باشد.

اراضی موات: منظور آن دسته از اراضی که در اجرای قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن به مالکیت دولت درآمده است.

اراضی ملی: اراضی مشمول ماده ۱ قانون ملی شدن جنگل‌ها و مراتع کشور و ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی ملی اعلام شده باشند اعم از این که به نام دولت صادر شده باشد یا نشده باشد.

مستثنیات قانون ملی شدن جنگل‌ها: عرصه و محاط تاسیسات و خانه‌های روستایی و همچنین زمین‌های زراعی و باغ‌های واقع شده در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و مراتع کشور که در اجرای ماده ۱ قانون ملی شدن جنگل‌ها و قوانین و مقررات مرتبط به عنوان مستثنیات قانونی اشخاص تشخیص شد و یا می‌شود.

اراضی مستحدث و ساحلی: عبارت است از زمین‌هایی که در نتیجه پایین رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه‌های دریا، دریاچه‌ها و جزایر یا در نتیجه پایین رفتن آب یا خشک شدن تالاب‌ها ظاهر

و یا ایجاد می‌شوند.

سایر اراضی:

اراضی واقع در حریم و محدوده شهرها که مشمول بندهای فوق الذکر باشد و همچنین اراضی موات موضوع قانون زمین شهری.

فصل دوم

ساختار

ماده ۵- ترکیب وظایف کارگروه مرکزی:

۱-۵) - به منظور ایجاد رویه واحد، نظارت بر عملکرد کمیسیون استان‌ها و حل و فصل مشکلات در تعیین تکلیف پرونده‌های مشمول آیین‌نامه، کارگروهی در مرکز با ترکیب زیر تشکیل می‌گردد:

۱- رئیس سازمان امور اراضی کشور (رئیس)

۲- معاون املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (عضو)

۳- معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور (عضو)

۴- مدیر کل اموال دولتی وزارت امور اقتصاد دارایی (عضو)

۵- مدیر کل حقوقی وزارت جهاد کشاورزی (عضو)

تبصره: دبیرخانه کارگروه مرکزی در سازمان امور اراضی کشور (دفتر ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی) مستقر بوده و مدیر کل دفتر مذکور نیز به عنوان دبیر کارگروه مرکزی تعیین می‌گردد.

۲-۵) - وظایف کارگروه مرکزی:

۱- تعیین خط مشی اجرایی برنامه ریزی و نظارت مستمر بر حسن اجرای آیین‌نامه توسط کمیسیون استانی

۲- رفع ابهامات، ایرادات و مشکلات اعلام شده از سوی کمیسیون‌های استانی در خصوص پرونده‌های مورد رسیدگی .

۳- تهیه و تدوین نظام اجرایی و فرم‌های مورد نیاز و بازنگری و اصلاح فرآیندها

۴- بررسی و پیشنهاد اعتبارات، نیروی انسانی و سایر امکانات مورد نیاز برای اجرای آیین‌نامه.

تبصره: جلسات کارگروه حداقل هر یک ماه یک بار و با حضور کلیه اعضا (قائم به شخص) تشکیل و رای اکثریت مناط اعتبار است.

۳-۵) - وظایف دبیرخانه کارگروه مرکزی:

۱- پیگیری تشکیل دبیرخانه استانی و شهرستانی در جهت اجرای آیین‌نامه.

۲- برگزاری جلسات، تنظیم و ابلاغ مصوبات کارگروه مرکزی به اعضا و کمیسیون استان‌ها.

۳- تهیه و تدوین فرم‌ها و نمودار مراحل انجام کار نظام اجرایی و ابلاغ به استان‌ها پس از تصویب کارگروه مرکزی.

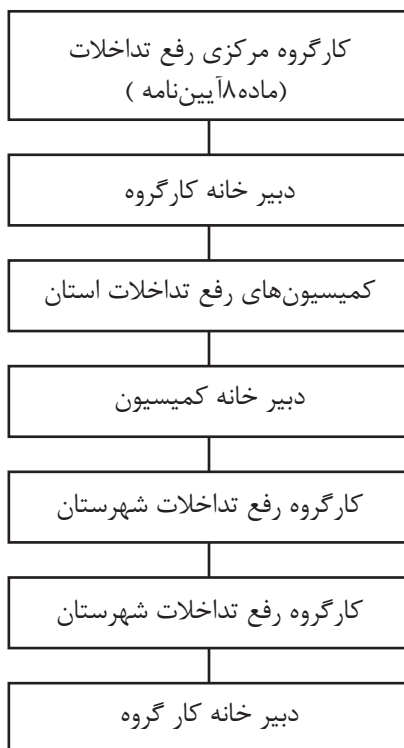
۴- جمع بندی ایرادات، ابهامات و مشکلات اجرایی آیین‌نامه و پیشنهادات استان‌ها و طرح در کارگروه مرکزی.

۵- دریافت گزارش عملکرد پیشرفت کار از استان‌ها جهت طرح در کارگروه مرکزی.

۶- برگزاری دوره‌های آموزشی برای اعضای کمیسیون و کارگروه‌های شهرستانی.

۷- تصویب، تهیه و تدوین جزوه‌های آموزشی در راستای اجرای دقیق تر و بهتر آیین‌نامه.

الف- نمودار اجرایی

ماده ۶- ترکیب و وظایف کمیسیون استان.

۱-۶) - کمیسیون رفع تداخلات استان: به منظور رفع تداخلات ارضی که مشمول ماده ۲ آیین‌نامه می‌باشد فارغ از تقدم و یا تاخر قانون اجرا شده در آن، اعم از این که منجر به صدور سند مالکیت به نام دولت شده یا نشده باشد و اتخاذ تصمیم نسبت به اصلاح نقشه‌ها، سوابق و اسناد مالکیت آن‌ها، کمیسیون رفع تداخلات در سطح استان با ترکیب مندرج در ماده ۳ آیین‌نامه و با وظایف زیر تشکیل می‌گردد.

۲-۶) - وظایف دبیر خانه کمیسیون استان:

- ۱- ثبت، بررسی و رفع نقص پرونده .
- ۲- ارسال دعوت نامه و برگزاری مرتب و منظم جلسات کمیسیون.
- ۳- طرح پرونده در کمیسیون استان با توجه به اولویت‌ها.
- ۴- ارسال صورت جلسات به اعضاء کمیسیون و ابلاغ مصوبات کمیسیون به استناد ماده ۴ آیین‌نامه.
- ۵- همکاری در تدوین عناوین و جمع بندی دوره‌های آموزشی مورد نیاز.
- ۶- هماهنگی در پیگیری تشکیل کارگروه شهرستانی
- ۷- پیگیری و نظارت مستمر بر عملکرد دبیرخانه کارگروه‌های شهرستانی و اخذ گزارش پیشرفت اجرای

آیین نامه.

۸- تهیه و ارسال گزارش عملکرد پیشرفت کار و اقدامات انجام شده به دبیرخانه کارگروه مرکزی .
۹- شناسایی ایرادات، ابهامات و مشکلات ناشی از اجرای آیین نامه و ارسال گزارش آن به دبیرخانه کارگروه مرکزی .

۳-۶) - وظایف کمیسیون استان:

۱- بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص پرونده های ارسالی از کار گروه شهرستان.
۲- آموزش، ارائه طریق و رفع ابهامات کارگروه های شهرستانی در خصوص پرونده های مشمول آیین نامه .
۳- پیگیری، نظارت و هماهنگی بر عملکرد کارگروه های شهرستانی.
۴- ارسال پرونده های دارای تداخل قوانین اصلاحات ارضی و خالصه دارای اشتباه هستند و اتخاذ تصمیم کمیسیون استانی مستلزم اعلام نظر شورای اصلاحات ارضی می باشد به شورای اصلاحات ارضی استان.
۵- در خصوص آن دسته از پرونده هایی که قبل از ابلاغ آیین نامه بر اساس دستور العمل های شماره ۰۲۰/۶۹۹۹ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۳ و شماره ۰۲۰/۴۵۹۵۷ مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۱۱ اقدامات اولیه آن انجام گرفته است و یا بر اساس دستور العمل های مذکور اتخاذ شده است؛
به شرح زیر اقدام خواهد شد:

الف) - آن دسته از پرونده هایی که در مرحله رسیدگی قرار دارد و منجر به اتخاذ تصمیم نشده است؛ مطابق با آیین نامه اقدام گردد.

ب) - آن دسته از پرونده هایی که بررسی و تصمیم اولیه اتخاذ شده است پس از تنفیذ در کمیسیون استانی و ابلاغ آن توسط کارگروه استانی ملاک عمل برای اجرا قرار گیرد.
تبصره: کمیسیون استانی در صورت اقتضاء هفته ای یک بار با حضور حداقل پنج نفر تشکیل و تصمیمات کمیسیون استانی حداقل با ۴ رای موافق معتبر است. حضور اعضا و تشکیل کمیسیون استانی قائم به شخص می باشد.

ماده ۷- نحوه رسیدگی پرونده ها در کمیسیون استان:

۱- کمیسیون نسبت به پرونده های موضوع آیین نامه که توسط کارگروه شهرستان ارسال می گردد، رسیدگی می نماید.

۲- کلیه اراضی، پلاک های و قراء مشمول ماده ۲ آیین نامه قابل رسیدگی در کمیسیون استان است . در خصوص قطعاتی که در پلاک های مذکور قبلا در مراجع قضایی رسیدگی و حکم قطعی صادر شده است، ملاک حکم صادره هست.

تبصره: در صورت لزوم اعضاء کمیسیون می توانند از عرصه مورد نظر بازدید به عمل آورند.

۳- اولویت های رسیدگی در کمیسیون:

۱- آن دسته از پلاک هایی که پرونده آن در حال رسیدگی در کمیسیون ماده واحده (هیات تعیین تکلیف اراضی اختلافی) و شعب ویژه مرکز استان بر اساس فراوانی اعتراضات، حساسیت اراضی باتشخیص کمیسیون استان می باشد.

۲- اراضی دارای سند مالکیت یا دارای تقاضای صدور سند مالکیت در اجرای قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتي ساختمان و اراضی فاقد سند رسمي در سامانه ثبت اسناد و املاک کشور می باشد.

۴- نحوه اقدام پس از تصمیم کمیسیون به شرح ذیل خواهد بود:

۴-۱- پس از بررسی پرونده‌ها در صورتی که مشخص گردد هیچ گونه تداخلی در اجرای قوانین و مقررات بر روی عرصه مورد نظر وجود نداشته، پرونده طی صورتجلسه‌ای مختومه و مراتب توسط دبیر کار گروه به اداره منابع طبیعی و ثبت اسناد و املاک اعلام می‌گردد.

۴-۲- در پرونده‌هایی که حسب تصمیم کمیسیون استان دارای تداخل تشخیص داده می‌شود؛ تصمیم کمیسیون به همراه نقشه مربوطه دارای مختصات جغرافیایی و مستندات مربوطه که در آن «میزان اراضی مالکین و همچنین اراضی ملی و دولتی تعیین گردیده باشد. از طریق دبیر کمیسیون استان به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری و ثبت اسناد و املاک استان ابلاغ تا به شرح ذیل اقدام نمایند. الف) - اداره کل منابع طبیعی استان موظف است بر اساس تصمیم کمیسیون در اسرع وقت نسبت به اصلاح سوابق و نقشه‌های اراضی رفع اختلاف شده اقدام نمایند.

ب) - اداره کل ثبت اسناد و املاک استان موظف است بر اساس تصمیم کمیسیون استان در اسرع وقت نسبت به اصلاح اسناد مالکیت و صدور اسناد اراضی کشاورزی اقدام نمایند.

ماده ۸- ترکیب و وظایف کارگروه شهرستان:

۸-۱- کارگروه شهرستان: به منظور بررسی سوابق، بازدید و معاینه محل و همچنین تجمیع نقشه‌های ارائه شده مربوط به اجرای مقررات اراضی مشمول ماده ۲ آیین‌نامه از واحدهای ذی ربط، کارگروهی با عضویت زیر تشکیل می‌گردد.

۱- مدیر جهاد کشاورزی شهرستان (عضو و رئیس)

۲- رئیس اداره امور اراضی شهرستان (عضو و دبیر)

۳- رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان (عضو)

۴- نماینده اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان (عضو)

۵- رئیس اداره منابع طبیعی شهرستان (عضو)

۶- معاون اداره منابع طبیعی شهرستان (عضو)

۷- کارشناس حقوقی بنا به پیشنهاد مدیر جهاد کشاورزی شهرستان (عضو)

تبصره ۱: در صورت نبودن واحد یا پست سازمانی متناظر در شهرستان، نماینده دستگاه ذی ربط توسط مدیر کل استانی معرفی می‌شود.

تبصره ۲: دبیر خانه کارگروه شهرستان در محل مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان و رئیس اداره امور اراضی شهرستان به عنوان دبیر کارگروه تعیین می‌گردد.

۲-۸) وظایف کارگروه شهرستان:

۱- بررسی سوابق پرونده‌های اجرایی مشمول ماده ۲ آیین‌نامه و استخراج اطلاعات آن‌ها و تهیه گزارش.
۲- بررسی سوابق مالکیت کشاورزی در اراضی در اختیار یا تحت تصرف و تطبیق آن با قوانین و مقررات مربوط.

۳- استخراج سهام زارعین اصلاحات ارضی، خالصجات، کشت موقت و خرده مالکین و مالکین واقع در پلاک‌های مشمول و تبدیل سهام و مبذره‌های محلی به واحد (متر مربع-هکتار) شامل نسق زارعین مشمول و خانه‌های روستایی آنان موضوع ماده ۲۶ آیین‌نامه اصلاحات اراضی، معابر و تاسیسات عمومی روستا و مستثنیات قانونی مالکین و اراضی مکانیزه مالکین و میزان مالکیت خرده مالکین خود کار براساس کاربرد مربوطه به شرح ذیل اقدام نماید؛

۳-۱- در پرونده‌هایی که لیست زارعین مشمول در مراحل مختلف تهیه و نهایتاً زارعین مشمول به دفتر

خانه عامل معرفی شده اند با لحاظ نمودن شورای عالی اصلاحات ارضی و شورای اصلاحات ارضی استان نسق زارعین مشمول با توجه به مصوبه ۲۰۴۶ شورای عالی اصلاحات ارضی به واحد سطح (متر مربع / هکتار) شود.

۲-۳- در پرونده‌هایی که لیست زارعین مشمول در مراحل مختلف تهیه شده ولی میزان سهام نسقی زارعین در آن درج نشده است ابتدا پرونده اجرایی در دستور کار شورای اصلاحات ارضی استان قرار گرفته و با توجه به ضوابط و مقررات و اختیارات قانونی و عندالزوم با استفاده از تفسیر عکس‌های هوایی ۱۳۴۷ و قبل از آن نسبت به مشخص نمودن میزان نسق زارعین و سهم مالکین اقدام، ضمناً مساحت تایید شده توسط شورای اصلاحات ارضی استان ملاک عمل جهت رفع تداخل قرار خواهد گرفت:

۳-۳- در پلاک‌هایی که سوابق اجرایی اصلاحات ارضی در دسترس نباشد، ابتدا شورای اصلاحات ارضی وضعیت پلاک‌های مشمول را تایید و میزان سهام مالکین و زارعین را مشخص نماید سپس در صورتی که عدم امکان تبدیل مبذر به واحد سطح نسق زارعین این پلاک‌ها، برای تبدیل آن به واحد سطح (هکتار/ متر مربع) بر اساس تبدیل مبذر در پلاک‌های هم جوار محاسبه و پس از تایید شورای اصلاحات ارضی استان ملاک عمل قرار گیرد.

۴- تنظیم صورت جلسه و اظهار نظر قطعی در زمینه میزان، مساحت و موقعیت اراضی مشمول مقررات موازی طبق کاربرد مربوطه.

۵ تهیه نقشه تجمیعی (utm) اراضی با استفاده از اطلاعات پرونده‌های اجرایی و نقشه اراضی ماده ۲ آیین‌نامه در پلاک‌ها و قراء مشمول که توسط مراجع مربوطه تهیه شده و تطبیق و انمایی نقشه‌ها در نقشه تجمیعی که در آن اراضی دارای تداخل مشخص می‌باشند و تایید نقشه توسط دستگاه‌های ذی ربط و ارسال آن به دبیر خانه.

۶- بازدید از محل اراضی مشمول جهت تثبیت موقعیت در محل براساس نقشه‌های ترسیمی و انجام تحقیقات محلی از زارعین صاحب نسق و معتمدان محلی.

۳-۸) - وظایف دبیر خانه کارگروه شهرستان:

- ۱- برگزاری مستمر جلسات کارگروه شهرستان.
- ۲- تدوین و جمع بندی اطلاعات و فهرست اراضی مشمول شیوه‌نامه و تکمیل کار برگ‌های مربوط و اخذ مدارک مربوط به مالکین و کشاورزان.
- ۳- ایجاد هماهنگی و تعامل بین اعضای کارگروه شهرستان به منظور انجام بازدیدها و تحقیقات محلی.
- ۴- ارسال پرونده‌های تشکیل شده به همراه سوابق و اسناد و مدارک مثبت به دبیر خانه کمیسیون استان.
- ۵- اولویت بندی و تهیه برنامه کاری برای اراضی مشمول آیین‌نامه.
- ۶- جمع بندی ایرادات، ابهامات و مشکلات اجرایی شیوه‌نامه و آیین‌نامه و ارسال به دبیرخانه کمیسیون.
- ۷- تهیه و ارسال گزارش عملکرد و پیشرفت کار و اقدامات انجام شده در اراضی مشمول به دبیر خانه کمیسیون استان

۸- دبیر کارگروه موظف است در اجرای تبصره ۳ ماده ۳ آیین‌نامه در پاسخ به استعلام دبیر خانه کمیسیون ماده واحد شهرستان مراتب تداخل یا عدم تداخل را پس از اخذ نظر کمیسیون استان اعلام نماید.

تبصره: دبیر خانه کمیسیون ماده واحد شهرستان مکلف است لیست و مشخصات پلاک‌های مربوطه به اراضی که اعتراض آن در دبیرخانه مذکور ثبت شده و در جریان رسیدگی است را به دبیرخانه کارگروه

شهرستان اعلام نماید.

۴-۸) مراحل رسیدگی کارگروه شهرستان:

۱- شناسایی، بررسی و احصای پلاک‌های دارای تداخل و تعیین اولویت‌ها بر اساس ملاک‌های ذیل:
الف) - پلاک‌های دارای پرونده در کمیسیون ماده واحده (هیات تعیین تکلیف اراضی اختلافی) و شعب ویژه مرکز استان.

ب) - پلاک‌های دارای تقاضای صدور سند براساس قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی ساختمانها و اراضی فاقد سند رسمی در هیئت‌های رسیدگی اداره ثبت اسناد و املاک شهرستانها (سامانه سازمان ثبت اسناد و املاک کشور)

ج) - پلاک‌های که طرح حد نگاری و تهیه و اطلاعات مکانی و توصیفی اراضی کشاورزی در حال اجرا باشد.

ه) - سایر پلاک‌ها به تشخیص کارگروه شهرستان.

۲- تنظیم کاربرگ شماره ۱ موضوع ماده ۲ آیین‌نامه

۳ بررسی، تایید و امضاء فرم کاربرگ شماره ۱ به وسیله اعضای کارگروه شهرستان.

۴ تنظیم، تایید و امضاء کاربرگ صورت جلسه احراز تداخل (فرم شماره ۲) به وسیله اعضای کارگروه شهرستان پس از کنترل موارد ذیل:

الف) - ارائه نقشه اراضی مشمول ماده ۲ آیین‌نامه منطبق با حدود ثبتی توسط ادارات ذی ربط.

ب) - تهیه نقشه تجمیعی اراضی مشمول ماده ۲ آیین‌نامه.

ج) - تطبیق نقشه تجمیعی توسط نقشه برداران ثبت اسناد و ادارات منابع طبیعی و امور اراضی و عنداللزوم تثبیت موقعیت در محل.

د) - بازدید از اراضی مشمول و انجام تحقیقات محلی از زارعین و معتمدین و تنظیم صورت جلسه.

ه) - بررسی سوابق موجود در پرونده، تکمیل و تایید کاربرگ‌های ۱ تا ۳ به صورت همزمان توسط کارگروه و کاربرگ‌های ۵ تا ۸ توسط مدیریت جهاد کشاورزی و رئیس اداره امور اراضی شهرستان.

و) - در صورتی که نقشه‌های موجود در ادارات کل منابع طبیعی استان به تایید ادارات ثبت رسیده باشد می‌تواند مبنای اقدامات بعدی برای تهیه نقشه تجمیعی قرار گیرد.

ز) - تنظیم فرم تبدیل مبذر و سهام زارعین به واحد سطح (متر مربع یا هکتار) توسط نمایندگان امور اراضی شهرستان و مدیریت جهاد کشاورزی همزمان با بازدید میدانی کارگروه شهرستان و تنظیم کاربرگ صورتجلسه تبدیل مبذر محلی به واحد سطح (فرم شماره ۴)

تبصره: در صورتی که در این مرحله احراز تداخل توسط کارگروه شهرستان تشخیص داده نشود پرونده جهت مختومه شدن و حذف از فهرست، کاربرگ شماره یک توسط دبیر کارگروه شهرستان به دبیرخانه کمیسیون استان ارسال می‌گردد و در صورت جلسه درج و در سوابق مربوط نگهداری می‌شود.

۵- پس از تکمیل پرونده دبیر کارگروه شهرستان موظف است حداکثر ظرف مدت یک هفته نسبت به ارسال آن به دبیرخانه کمیسیون استان مشتمل بر موارد ذیل اقدام نماید:

۱-۵ کاربرگ‌های شماره ۱ الی ۸

۲-۵ نقشه تجمیعی.

۳-۵ در صورت لزوم پرونده اجرای قوانین و مقررات مورد عمل در ملک مورد نظر و کلیه اسناد و مدارک مورد نیاز

تبصره: ارسال لزوم پرونده‌های اجرایی می‌تواند از طریق CD اسکن و یا سیستم اتوماسیون اداری صورت پذیرد و در این صورت نیازی به ارسال اصل پرونده نمی‌باشد/

۵-۸) - چگونگی پذیرش و تشکیل پرونده در شهرستان:

- اخذ لیست پرونده‌های اعتراضی اشخاص که در کمیسیون ماده واحده مطرح و رسیدگی نشده باشد.
- ارائه درخواست و مدارک و مستندات مطابق این شیوه‌نامه توسط اشخاص به دبیرخانه کارگروه شهرستان،

- استعلام مراجع ثبتی و قضایی و اداری از مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان
تبصره: دبیرخانه کمیسیون ماده واحده و ادارات ثبت اسناد و مدارک موظفند حسب درخواست دبیرخانه کارگروه شهرستان، اسناد و مدارک موجود را جهت تشکیل پرونده در اختیار قرار دهند.

ماده ۹: اسناد و مدارک مورد نیاز

اسناد و مدارک ذیل حسب قوانین و مقررات اجرا شده بر روی اراضی مشمول مورد بررسی قرار گیرد/
الف- پرونده اجرایی اصلاحات ارضی شامل:

- اظهار نامه مالکین
- سند خرید دولت
- آگهی ماده ۱۳
- شناسنامه (دفترچه) روستا
- فرم آمار زارعین ارسالی به دفتر خانه (مرحله اول و خالصه)
- فرم مستثنیات مالکین
- صورت جلسه مکانیزه و خودکار مالکین
- سند اراضی بایر مازاد بر نسق
- مساحت آبادی شامل خانه سرا، معابر و اماکن عمومی و باغات
- گواهی اداره ثبت مشعر بر مالکیت دولت در اراضی دولتی
- وضعیت صدور یا عدم صدور اسناد زارعین (گواهی دفتر خانه)
- لیست اسامی متصرفین اراضی بایر مازاد بر نسق
- نقشه پلاک (امور اراضی و منابع طبیعی)
- صورت جلسه تبدیل مبادر زارعین
- اسناد انتقال اراضی دولتی متصرفین که قبلاً صادر شده
- فرم اجاره شماره ۲ (مرحله دوم)
- فرم اجاره شماره ۳ (مرحله دوم)
- فرم شماره ۱۲ تقسیم (مرحله دوم)
- فرم فروش به تراضی (مرحله دوم)
- مدارک اراضی بایر ماده ۴۰
- سند ارضی بایر ماده ۴۰
- لیست اسامی متصرفین اراضی بایر ماده ۴۰
- گواهی عمران اراضی بایر ماده ۴۰ صادره توسط اداره کشاورزی
- فرم فروش مرحله دوم

- فرم فروش تقسیم ماده ۱۱ مرحله سوم
- فرم آمار غارسین باغات موات ۲۷ و ۲۸ آیین‌نامه اصلاحات
- فرم آمار آیین‌نامه قانون تقسیم و فروش خالصجات مصوب ۱۳۳۶
- وضعیت صدور سند ارضی مکانیزه خودکار و مستثنیات قانونی مالکین
- اسناد مالکیت صادره از ادارات ثبت اسناد و املاک
- احکام قطعی صادره از مراجع قضایی.

ب پرونده اجرایی مقررات اراضی ملی

- برگ تشخیص، آگهی تشخیص، آرای کمیسیون
- رای کمیسیون ماده واحده موضوع قانون تعیین تکلیف اراضی
- نقشه اجرایی مقررات ملی شدن.
- اجرای ماده ۱۳ آیین‌نامه اجرایی قانون ملی شدن جنگل‌ها ی کشور و ماده ۳۹ قانون حفاظت و بهره‌برداری.

• اسناد مالکیت صادره از ادارات ثبت اسناد و املاک.

• احکام قطعی صادره از مراجع قضایی

ج- پرونده اجرایی کشت موقت (قانون واگذاری زمین‌های بایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است) .

- فرم اسامی زارعین واجد شرایط (کشت موقت) .
- صورت مجلس تبصره ۵ ماده واحده (کشت موقت) .
- معرفی کشاورزان به دفتر خانه و یا صدور اسناد بیع شرط
- رای هیات سه نفره مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام (کشت موقت) .
- احکام قضایی قطعی مبنی بر مصادره پلاک مشمول.
- اسناد مالکیت صادره از ادارات ثبت اسناد و املاک.

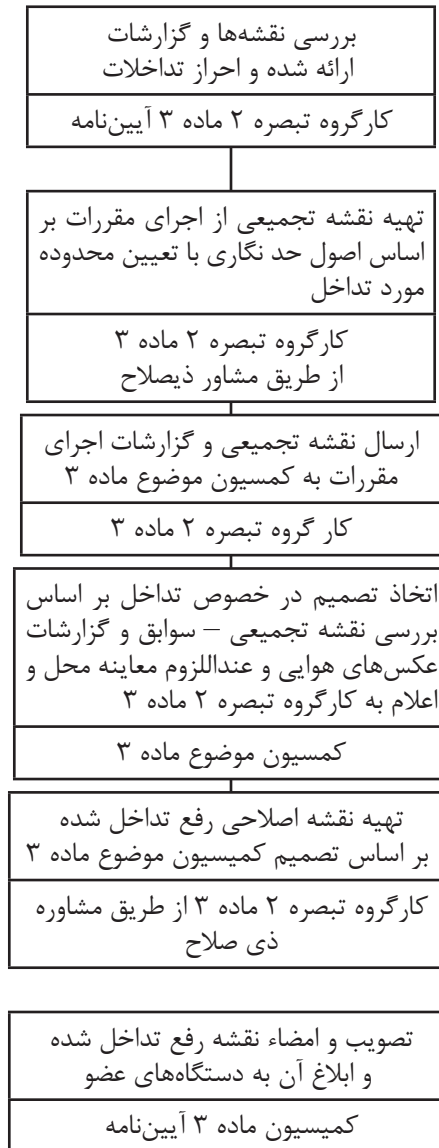
د= پرونده قزل و مزارع مربوط به اراضی دولتی و خالصجات

- اسناد اراضی باقیمانده خالصه
- اسناد اراضی صادره از ادارات ثبت اسناد و املاک.
- اسناد و مدارک دفاتر املاک خالصه و دفاتر جز جمع.
- احکام قطعی صادره از مراجع قضایی

ه- پرونده اراضی موات

- برگ تشخیص
  - آگهی
  - رای مرجع قانونی ذی صلاح
- ماده ۱۰:** سازمان امور اراضی کشور موظف است نسبت به طراحی و استقرار نرم افزار مربوط به نظام رفع تداخلات با قابلیت گزارش گیری و نظارت بر عملکرد واحدهای استانی اقدام نماید

	<p>برسی پلاک‌های مشمول آیین‌نامه و تهیه لیست از پلاک‌های مشمول تداخل و الویت بندی آن‌ها و اعلام به اداره منابع طبیعی و مدیریت جهاد کشاورزی</p> <p>کار گروه تبصره ۲ ماده ۳ آیین‌نامه</p>	
<p>ارائه نقشه دارای مختصات utm اجرای مقررات ذی ربط (اصلاحات ارضی - کشت موقت) به همراه گزارش سوابق پلاک در جلسه کارگروه</p> <p>مدیریت جهاد کشاورزی (امور ارضی)</p>		<p>ارائه نقشه دارای مختصات utm اجرای مقررات ذی ربط (ملی - موات - مستحدث ساحلی) به همراه گزارش سوابق پلاک در جلسه کارگروه</p> <p>اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری</p>

فصل سوم:

فرم‌ها

فرم‌ها، ضمایم و پیوست‌ها

(کاربرگ شماره ۲)

صور تجلسه موضوع تبصره ۲ ذیل ماده ۳ آیین نامه اجرایی ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (مصوبه ۵۲۰۸۳/۴۹۶۷۰ مورخ ۹۴/۴/۲۱ هیات وزیران) در تاریخ ..... پرونده اراضی پلاک ..... فرعی از ..... اصلی بخش ..... موسوم به ..... واقع در شهرستان ..... مورد رسیدگی قرار گرفت و با توجه به مستندات موجود در کاربرگ شماره ۱ محرز گردید میزان ..... (هکتار/ متر مربع) از اراضی پلاک یاد شده که بر روی نقشه اجرای مقررات منابع طبیعی جانمایی شده و پس از تهیه نقشه تجمیعی اجرای کلیه مقررات، تداخل ایجاد شده به استناد ماده ۲ آیین نامه بشرح ذیل می باشد:

شرح تداخل	نوع تداخل	مساحت مورد تداخل (هکتار)
اجرای مقررات ملی شدن با قوانین و مقررات اصلاحات ارضی		
اجرای قانون موات، قانون اراضی مستحدثه و مقررات اصلاحات ارضی		
اجرای مقررات ملی شدن و مقررات خالصه و بایر مرحله اول و موات		
اجرای قانون کشت موقت با مقررات ملی		
اجرای مقررات موات، اراضی مستحدث و مقررات ملی		

دارای تداخل است. که مقرر شد، مراتب جهت اتخاذ تصمیم توسط کارگروه موضوع تبصره ۲ ماده ۳ آیین نامه صدر الذکر به انضمام کلیه مدارک و مستندات لازم ارسال گردد. نام و امضای اعضای کارگروه شهرستان:

مدیر جهاد کشاورزی

رئیس اداره منابع طبیعی

رئیس اداره ثبت اسناد و املاک

رئیس اداره کل امور اقتصاد و دارایی استان (عضو)

رئیس امور اراضی مدیریت جهاد کشاورزی

کارشناس حفاظت امور اراضی اداره کل منابع طبیعی

کارشناس منتخب حقوقی مدیر جهاد کشاورزی شهرستان

نتیجه تصمیمات کمیسیون رفع تداخلات موضوع ماده ۳ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ استان .....

(کاربرگ شماره ۳ موضوع ماده ۳)

ملاحظات	میزان مساحت مورد تأیید کارگروه رفع تداخل	جمع کل	تداخل موات با اراضی موضوع ماده ۶۴ قانون حفاظت	مساحت تداخل با اراضی ملی				موقعیت زمین				ردیف		
				راضی بایر و موقت اصلاحات	کشت موقت	خالص تصرفی قانون تعیین تکلیف	تنقی زارعان اصلاحات ارضی و خالصجات	شهرستان	بخش	روستا/مزرعه	پلاک			
											اصلی		فرعی	

مدیر کل جهاد کشاورزی استان
مدیر کل منابع طبیعی استان
مدیر کل ثبت استناد و املاک استان
مدبر امور اراضی استان
معاون حفاظت و امور اراضی اداره کل منابع طبیعی استان

کاربرگ شماره ۴

بسمه تعالی

صورت جلسه تبدیل مبذره‌های محلی مندرج در پرونده‌های اصلاحات ارضی به واحد سطح (متر مربع /هکتار) در اجرای تبصره ۲ ماده ۳ آیین‌نامه اجرای ماده ۵۴، در اجرای حکم مأموریت شماره ..... مورخ ..... به روستای ..... از توابع شهرستان ..... عزیمت نموده و از محل وقوع ملک با شماره پلاک فرعی ..... از پلاک اصلی ..... بخش ثبتی ..... واقع در قریه ..... شهرستان مذکور که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی مشمول مرحله اول /دوم شق تقسیم /سوم شق تقسیم / باغات مواد ۲۷ و ۲۸ آیین‌نامه اصلاحات ارضی گردیده است بازدید به عمل آمده و با توجه به سوابق و مدارک و مستندات پرونده اجرایی ملک مورد نظر و انجام معاینات محلی و تحقیقات از زارعین صاحب نسق و معتمدین محلی نسبت به تبدیل مبادر زارعین صاحب نسق و واحدهای محلی مندرج در پرونده‌های اجرایی به شرح زیر اقدام گردید:

نام روستا	مرحله اجرای قانون	نام واحد یا مبذر محلی زارعین	میزان مساحت مبذر محلی پس از تبدیل (متر مربع /هکتار)	کل نسق زارعین به مبذر محلی	کل مساحت نسق زارعین پس از تبدیل مبذر محلی به واحد سطح (متر مربع / هکتار)	ملاحظات

مراتب فوق مورد تایید اعضای شورای اصلاحات ارضی استان ..... می باشد

-۱

-۲

-۳

کاربرگ شماره ۵

بسمه تعالی

فرم وضعیت اجرای قانون اصلاحات ارضی قریه.....شهرستان.....

اجرای مراحل مختلف اصلاحات ارضی

ملاحظات	باغ	مکانیزه	مستثنیات قانونی	خردکل	موقوفات عام	تقسیم مرحله سوم	تقسیم مرحله سوم	مزارع شالیزار	ماده ۵؛ آئین نامه	بند ج مرحله دوم	بند ب مرحله دوم	مرحله اول	میزان مالکیت	نام مالک	ردیف

توضیح: در شش دانگ قریه.....بخش.....واقع در شهرستان.....اجرای مقررات اصلاحات ارضی خاتمه / بنایافته و اسناد زارعین مجابله شده / بنیاده است.

نام و نام خانوادگی

مدیر جهاد کشاورزی شهرستان

نام و نام خانوادگی

رئیس اداره امور ارضی

بسمه تعالی

کاربرگ شماره ۶ (کمیسیون ماده ۳ رفع تداخلات)

به پیوست فرم اسامی زارعین مساحت اراضی نسقی پس از تبدیل مبادر طبق مصوبه ۲۰۴۶ شورای عالی اصلاحات ارضی با توجه به مستندات پرونده اصلاحات ارضی قریه / مزرعه .....پلاک اصلی:..... فرعی: ..... بخش ثبتی .....واقع در شهرستان .....

۱- تعداد زارعین مشمول قریه: .....مجموع مساحت نسق زارعین مشمول قریه .....هکتار

۲- مساحت قریه طبق نقشه اجرای منابع ملی .....هکتار-مساحت اراضی منابع ملی .....هکتار

۳-میزان مستثنیات از منابع ملی .....هکتار

۴- مشخصات زارعین مشمول قریه و میزان نسق آنان به واحد سطح (متر مربع / هکتار) جهت استحضار و بهره‌برداری ارسال می‌گردد

ردیف	نام و نام خانوادگی	میزان اراضی نسقی به هکتار	میزان اراضی مازاد تصرفی (بایر - موات و ...)	جمع کل

اعضای کار گروه شهرستان:

(کاربرگ شماره ۷)

بسمه تعالی

خلاصه اقدامات اجرای قانون کشت موقت در قریه .....

ردیف	نام و نام خانوادگی مالک	شماره پلاک	اجرای تبصره ۵	میزان اراضی معرفی شده به دفتر خانه برای صدور سند زارعین (متر مربع / هکتار)

نام و نام خانوادگی
مدیر جهاد کشاورزی شهرستان ....

نام و نام خانوادگی
رئیس اداره امور اراضی

(کار برگ شماره ۸)

بسمه تعالی

مشخصات زارعین مشمول قانون کشت موقت در روستای ..... از مالکیت آقای .....

میزان انتقالی بر اساس (متر مربع / هکتار)	نام و نام خانوادگی زارع مشمول قانون کشت موقت	ردیف

نام و نام خانوادگی
مدیر جهاد کشاورزی شهرستان .....

نام و نام خانوادگی
رئیس اداره امور اراضی .....

کاربرگ شماره ۹

بسمه تعالی

صورت جلسه کمیسیون رفع تداخلات موضوع ۳ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ در تاریخ ..... کمیسیون رفع تداخلات موضوع ماده ۳ آیین نامه اجرای ماده ۵ قانون رفع موانع تولید در خصوص رفع تداخل پلاک فرعی ..... از پلاک ..... اصلی که مشمول مرحله اول/دوم/سوم/باغات مواد ۲۷ و ۲۸ آیین نامه اصلاحات ارضی /کشت موقت/ماده ۵ قانون راجع ..... /خالصه قانون تعیین تکلیف ..... /بایر و موات اصلاحات ارضی گردیده، بر اساس برگ تشخیص شماره ..... مورخ ..... پلاک مذکور ملی شده و مساحت ..... به عنوان مستثنیات پلاک مشخص گردیده است که با توجه به کاربرگ شماره ۳ پیوستی میزان اراضی زارعین مشمول قوانین و مقررات اصلاحات ارضی /کشت موقت / متصرفین اراضی دولتی خالصه، بایر و موات اصلاحات ارضی ..... هکتار می باشد. که با توجه به موارد صدرالذکر میزان مستثنیات اعلام شده دقیقاً منطبق با میزان نسق زارعین می باشد از میزان مجموعه نسق زارعین مساحت ..... هکتار و کمتر می باشد از میزان مجموع نسق زارعین مساحت ..... هکتار بیشتر می باشد. که با توجه به بررسی پرونده های اجرایی ملک مشمول صدرالذکر نتیجتاً مساحت ..... هکتار باید طبق این صورت جلسه به میزان مستثنیات قانونی اعلام شده اضافه شود و میزان مستثنیات قانونی پلاک مورد بحث از ..... هکتار به مساحت ..... هکتار افزایش می یابد که با توجه به افزایش و نقشه تهیه شده میزان نسق زارعین اصلاح و تحویل آنان می گردد. نام و امضای اعضای کمیسیون رفع تداخلات:

	مدیر کل جهاد کشاورزی استان
	مدیر امور اراضی استان
	مدیر کل ثبت اسناد و املاک استان
	مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان
	مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان
	معاون حفاظت امور اراضی اداره کل منابع طبیعی استان
	یک نفر آشنا به مباحث حقوقی به انتخاب مدیر کل جهاد کشاورزی استان

کاربرگ شماره ۱۰

بسمه تعالی

از اداره کل منابع طبیعی شهرستان .....

به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان

موضوع: اعلام نظر در خصوص اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی و کشت موقت

سلام علیکم:

احتراماً، به استحضار می‌رساند، این اداره در نظر دارد در اجرای ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی به اجرای قوانین و مقررات منابع طبیعی در پلاک روستای اقدام نماید، ضروری است در اجرای تبصره ۳ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ رفع موانع تولید از تاریخ وصول این نامه ظرف مدت دو ماه نسبت به اعلام وضعیت اجرای قوانین و مقررات حوزه عمل آن مدیریت به همراه نقشه مربوط به اجرای قانون مورد عمل را به این اداره ارسال نمایند. بدیهی است مسئولیت تاخیر در ارسال پاسخ به عهده آن مدیریت خواهد بود.

رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

کاربرگ شماره ۱۱

بسمه تعالی

از مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان

به مدیریت منابع طبیعی شهرستان

موضوع: پاسخ استعلام در خصوص قوانین و مقررات م. ر د عمل در پلاک روستای

سلام علیکم:

احتراماً، بازگشت به نامه شماره مورخ در خصوص اجرای قوانین و مقررات حوزه عمل این مدیریت در پلاک روستای از توابع شهرستان به استحضار میرساند، پلاک موصوف مشمول قوانین و مقررات اصلاحات ارضی / قانون کشت موقت گردیده که یک شیت نقشه به انضمام لیست زارعین مشمول که میزان نسق آنان نیز مشخص شده است جهت اطلاع و حفظ حقوق زارعین مشمول توسط آن اداره ارسال می‌گردد.

مدیر جهاد کشاورزی شهرستان

ماده ۱۱: نمودار مراحل تعیین تکلیف اراضی مشمول تداخل قوانین و مقررات موازی

شروع

معرفی پلاکهای دارای تداخل
ادارات منابع طبیعی و امور اراضی شهرستان
بررسی و تعیین اولویت‌های کاری بر اساس شاخص‌های تعیین شده کمیسیون استان
کار گروه شهرستان
شناسایی و احصای فهرست پلاک‌های مشمول آیین‌نامه
کارگروه شهرستان
ارائه نقشه‌های دارای مختصات utm از اجرای مقررات مشمول ماده ۲ آیین‌نامه
ادارات منابع طبیعی و امور اراضی شهرستان
تنظیم فرم کاربرگ شماره یک و تهیه نقشه تجمیعی
دبیر خانه کارگروه شهرستان
بررسی کاربرگ شماره یک
کارگروه شهرستان
تنظیم کاربرگ شماره ۴ و تبدیل مبدر سهام زارعان به واحد سطح
اداره امور اراضی شهرستان

ماده ۱۲: نحوه نظارت بر اجرای شیوهنامه:

۱- گزارش‌های واصله به دبیر خانه مرکزی مورد بررسی و در دستور کار اولین جلسه کارگروه قرار می‌گیرد
 ۲- کارگروه مرکزی در صورت لزوم برای بررسی گزارش‌های واصله و تطبیق با عرصه‌های مورد عمل کمیسیون کارشناس منتخب را به استان‌ها اعزام می‌نماید.
 ماده ۱۳- این شیوهنامه در ۱۳ ماده و ۸ تبصره تهیه و در تاریخ ۱۳۹۴/۸/۲۶ به تصویب اعضاء کارگروه مرکزی رسیده که از تاریخ ابلاغ وزیر جهاد کشاورزی لازم الاجرا می‌باشد. کلیه واحدهای ستادی و استانی و شهرستانی وزارت جهاد کشاورزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر دستگاه‌های اجرایی موظفند همکاری‌های لازم را با سازمان‌های مسئول به عمل آورد. در صورت نیاز به اصلاح و تکمیل این شیوهنامه مراتب با تصویب کارگروه مرکزی از طریق وزیر ابلاغ خواهد شد.

تصویب کنندگان:

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام دستگاه و سمت	سمت در کارگروه مرکزی
۱	قباد افشار	رئیس سازمان امور اراضی کشور	رئیس
۲	محمد حسن بکائیان	معاون سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	عضو
۳	فریدون قربان پور	مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی	عضو
۴	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها، مراتع، و آبخیزدار کشور	عضو
۵	عباسعلی پور سیدی	مدیرکل حقوقی وزارت جهاد کشاورزی	عضو

شماره: ۵۳/۰۲۰/۲۷۱۳۷۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۵/۰۴

رئیس محترم سازمان جهاد کشاورزی استان ها
 مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها
 مدیریت محترم امور اراضی استان ها
 موضوع: اجرای ماده ۵۴ رفع موانع

سلام علیکم

احتراما، پیرو ابلاغیه شماره ۳۱۰۱۳-۹۴/۱۰/۱۵ وزیر محترم جهاد کشاورزی در خصوص اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و اتقای نظام مالی کشور به منظور تسریع و تسهیل اجرای قانون در جهت رفع تداخلات موازی به پیوست یک برگ نمودار که به تایید سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان امور اراضی کشور رسیده ابلاغ می‌گردد، ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری و سازمان‌های جهاد کشاورزی و مدیریت امور اراضی استان‌ها موظف هستند، هماهنگی و همکاری لازم را

معمول نمایند.

- ۱- ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری و مدیریت جهاد کشاورزی و ادارات امور اراضی موظف هستند حداکثر ظرف یک ماه بر اساس نمودار پیوست نسبت به اعلام لیست پلاک‌های دارای تداخل به کار گروه شهرستان اقدام نمایند
  - ۲- کارگروه شهرستان‌ها موظف است بر اساس فراوانی پرونده‌های نسبت به مستندات و سوابق اقدام و گزارش پلاک‌های مشمول را جهت اتخاذ تصمیم در خصوص کل پلاک به کمیسیون استان ارسال نمایند.
  - ۳- در نظر است به منظور اقدامات انجام شده و رفع ابهامات احتمالی جلسه مشترکی با حضور مدیران ظرف یک ماه آینده در مرکز تشکیل گردد. لازم است هر بخش با آمادگی کامل برای ارائه گزارش عملکرد در جلسه مذکور که تاریخ آن متعاقبا اعلام می‌گردد حضور یابند.
- با توجه به اهمیت منابع طبیعی کشور و حفظ و حراست از آن و هم‌چنین رعایت حفظ حقوق مردم جلوگیری از سوء استفاده اشخاص سود جو، اجرای قانون و مقررات ذیربط مورد تاکید است.

علیرضا اورنگی

رئیس سازمان امور اراضی کشور

خدا کرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها، مراتع

و آبخیزداری کشور

شماره: ۹۵/۵/۱۱۳۹۸
تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۵

جناب آقای مهندس اورنگی
ریاست محترم سازمان امور اراضی و رئیس کارگروه مرکزی رفع تداخلات
موضوع: ابهام در اجرای رفع تداخلات اراضی
سلام علیکم:

احتراماً، به پیوست نامه شماره ۹۵/۳۹۷۵/۹۲ مورخ ۹۵/۳/۲۹ اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قزوین در خصوص اختلاف نظر کارشناسی در پلاک‌های کلاً مستثنیات و یا فاقد اجرای مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی حضورتان ارسال می‌گردد. با عنایت به آئین‌نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید، منظور از تداخل، " اجرای قوانین و مقررات موازی بر روی عرصه واحد که منجر به تشخیص متفاوت نوع و ماهیت عرصه شده "، اطلاق گردیده که این موضوع به صراحت در آئین‌نامه مزبور و شیوه‌نامه آن، عنوان گردیده است. لذا پلاک‌های فاقد اجرای مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی و یا پلاک‌های کلاً مستثنیات، مشمول اجرای مقررات موازی نبوده و واجد تداخل نمی‌باشند. خواهشمند است دستور فرمائید بمنظور هماهنگی و وحدت رویه مراتب را به نحوه مقتضی به مدیران استانی جهت رعایت موضوع اعلام نمایند.

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای دکتر ابراهیمی پاک رئیس محترم سازمان جهاد کشاورزی استان قزوین جهت استحضار و صدور دستور مقتضی.
مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها برای بهره‌برداری مشابه
مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان قزوین عطف به نامه شماره ۹۵/۳۹۷۵/۹۲ مورخ ۹۵/۳/۲۹ جهت استحضار.
جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی برای اقدام لازم.

شماره: ۹۵/۳۹۷۵/۹۲
تاریخ: ۱۳۹۵/۳/۲۹

جناب آقای مهندس منصور
معاون محترم حفاظت و امور اراضی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
موضوع: رفع ابهام از نحوه رفع تداخلات موضوع (ماده ۵۴) قانون رفع موانع تولید
سلام علیکم

احتراماً پیرو مذاکره تلفنی آقای مهندس اسدالهی مدیرکل محترم منابع طبیعی استان راجع به نحوه اجرای رفع تداخلات موضوع ماده ۵۴ (قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ...) در پلاک‌های کلاً

مستثنیات و یا فاقد اجرای مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی به پیوست تصاویر نامه شماره ۲۳/۶۶۷-۹۵/۳/۲۵ منظم به صورت جلسه کارگروه استانی و نامه‌های شماره ۸۵۶۶/۲۶ و ۸۵۶۷/۲۶-۹۵/۳/۲۶ همگی ممضی به امضاء جناب آقای دکتر ابراهیمی پاک ریاست محترم سازمان جهادکشاورزی استان قزوین در این خصوص به حضور ارسال می‌گردد. بدواً لازم به توضیح است باتوجه به وجود صراحت در متن بند الف ماده ۱ و ماده ۳ و تبصره ۳ ماده ۳- آیین‌نامه اجرائی به شماره ۴۹۶۷۰/ت/۵۲۰۸۴-ه-۹۴/۴/۲۱ و ماده ۳- شیوه‌نامه موضوع نامه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳-۹۴/۱۰/۱۵ ابلاغی وزیر محترم وزارتخانه متبوع که همگی دلالت بر رفع تداخلات از پلاک‌های است که مشمول مقررات ماده ۳ آیین‌نامه است لیکن در بین اعضا کارگروه در خصوص پلاک‌های کلا مستثنیات و یا فاقد اجرای مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی اختلاف نظر است با این توضیف که همکاران محترم امور ارضی نظر بر این دارند که می‌بایست برای پلاک‌های مستثنیات و هم برای پلاک‌های فاقد اجرای مراحل سه‌گانه صرفاً به این دلیل که در اجرای قانون ملی شدن مستثنیات تشخیص داده شده، یا در اجرای قانون و مقررات اصلاحات ارضی پلاک دارای خورده مالک یا مالک خودکار شناسائی شده است، بنابراین مشمول رسیدگی بوده و باید صورت جلسه رفع تداخل تنظیم گردد درحالی که استدلال اداره کل استوار بر یک پایه و اساس منطقی است اولاً در پلاک مستثنیات اختلافی وجود ندارد تا رفع تداخل شود ثانیاً در پلاک‌های فاقد اجرای مقررات اصلاحات ارضی (دارای خورده مالک یا مالک خودکار) اساساً میزان مالکیت و محل آن از قدیم الایام معین بوده و هرآنچه که در ۴۱/۱۰/۲۷ مشمول سابقه کشت و کار و مستحذات بوده و متعلق به آنها و مابقی به موجب قانون ملی شدن جزئی اموال عمومی محسوب شده است این تفکیک (ملی و مستثنیات) موضوعی است ثابت و لایتغیر و در طی این فرآیند مدیریت امور ارضی ذی مدخل نبوده و نیست. و به فرض وجود اعتراض، هیأت محترم ماده واحده شهرستانها یا شعبات ویژه صلاحیت ذاتی را برای رسیدگی دارد. و متأسفانه این استدلال مورد پذیرش واقع نمی‌گردد لذا با عطف توجه به بند ۴ از ماده (۳-۵) وظایف دبیرخانه کارگروه مرکزی (جمع بندی ایرادات، ابهامات و مشکلات اجرائی آیین‌نامه و پیشنهادات استانها و طرح در کار گروه مرکزی) خواهشمند است دستور بفرمائید موضوع در کارگروه مرکزی مطرح و نتیجه امر به ابلاغ گردد.

علی اکبر اسداللهی

مدیرکل

شماره: ۹۵/۱/۱۷۴۳۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۷/۱۰

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها
موضوع: شیوه‌نامه اجرایی آئین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و ارتقاء نظام
مالی کشور

سلام علیکم:

احتراماً، پیرو ابلاغ شیوه‌نامه اجرایی آئین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و ارتقاء نظام مالی کشور مقتضی است:

۱- لیست پلاک‌های دارای اعتراض ثبت شده در هیأت ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی به ترتیب اولویت تنظیم و به دبیرخانه کارگروه شهرستانی رفع تداخل اعلام و رونوشت کلیه مکاتبات به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی سازمان ارسال گردد.

۲- پلاک‌های که در دستور کارگروه شهرستان قرار گرفته، حسب اعلام و درخواست دبیرخانه کارگروه شهرستان، اوزالید نقشه پلاک به کارگروه ارسال و مطابق شیوه‌نامه اجرایی و مفاد نامه شماره ۹۵/۵/۴ مورخ ۵۳/۰۲/۲۷۱۳۷۹ (تصویر پیوست) اقدام لازم معمول گردد.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی

جناب آقای مهندس اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی برای استحضار- رونوشت

شماره: ۹۵/۱/۱۷۷۸۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۷/۱۲

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها
موضوع: اجرای رفع تداخلات موضوع ماده ۵۴ رفع موانع تولید

سلام علیکم؛

احتراماً، پیرو نامه مشترک این سازمان و سازمان امور اراضی به شماره ۹۵/۵/۴ مورخ ۵۳/۰۲/۲۷۱۳۷۹ منضم به یک برگ فلوچارت در خصوص نحوه اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، دستور فرمایید نسبت به رعایت دقیق موارد ذیل اقدام مقتضی معمول و گزارش آن را بصورت ماهیانه به دفتر ممیزی و حدنگاری ارسال نمایند:

۱- به منظور ارتقاء کیفی و نظارت دقیق بر عملکرد اقدامات همکاران ادارات منابع طبیعی شهرستان، جلسات آموزشی و توجیهی در اداره کل برگزار گردد.

۲- حسب تبصره ۴ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ «الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و ...» شماره ۴۹۶۷۰/ت/۵۲۰۸۳ مصوب ۹۴/۴/۲۱ هیات وزیران رفع تداخل اراضی موات

موضوع قانون تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و اراضی مستحدثه با اجرای قانون ملی شدن راسا توسط سازمان و بر اساس دستور العمل‌های ابلاغی (ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌های تابعه) انجام خواهد شد.

۳- مستند سازی سوابق و مدارک پرونده‌های مورد عمل موضوع نمودار ماده ۵۴ قانون رفع موانع (پیوست نامه فوق الذکر) بطور جدی در دستور کار قرار گیرد. همچنین ملاک تغییرات اراضی و مدارک مورد استناد نیز می‌بایست در پرونده موجود و بدان اشاره گردد.

۴- نقشه ارائه شده توسط مدیریت جهاد کشاورزی (امور اراضی) می‌بایست دارای مختصات UTM منطبق با اجرای قوانین و مقررات ذیربط و بر اساس معاینه محل، بررسی سوابق و مدارک، عندالزوم بهره گیری از عکس‌های هوایی مقارن با قوانین و سایر مستندات (توضیحات ذیل فلوجارت)، باشد. تاکید می‌گردد در رفع تداخل وضع موجود اراضی ملاک عمل نمی‌باشد بلکه اقدامات زمان تصویب قوانین مد نظر می‌باشد

۵- در نقشه ارائه شده توسط امور اراضی می‌بایست مشخص شود مربوط به اجرای کدام قانون است و نقشه مزبور به تایید مدیر جهاد کشاورزی و امور اراضی شهرستان رسیده باشد.

۶- نقشه تجمیعی مورد اشاره در تبصره ۲ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی در هر مورد باید تهیه و در پرونده ضبط گردد و کمیسیون در خصوص آن اتخاذ تصمیم نماید.

۷- نقشه تهیه شده که منجر به رفع تداخل گردیده می‌بایست به تایید اعضاء کمیسیون استان رسیده باشد.

نظارت و حسن اجرای بخشنامه فوق بر عهده مدیر کل استان می‌باشد.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مهندس اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی برای استحضار
جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۵۳/۰۲۰/۲۸۴۶۷۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۴

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان...

مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان...

سلام علیکم؛

احتراما، در اجرای ابلاغیه شماره ۲۰/۲۲۲۵۷ مورخ ۹۵/۸/۱۱ وزیر محترم جهاد کشاورزی و پیرو جلسات مشترک انجام شده در خصوص تسریع در روند اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، به پیوست دو برگ جمع بندی مباحث مطرح شده در جلسات بررسی عملکرد،

ابهامات و پیشنهادات استانیها (در ۱۹ بند) جهت بهره‌برداری و اقدام لازم ارسال می‌گردد.

خداکرم جلالی
معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها،
مراتع و آبخیزداری کشور

علیرضا اورنگی
رئیس سازمان امور اراضی کشور

رونوشت:

جناب آقای دکتر بصیری مشاور محترم وزیر و مدیر کل دفتر وزارتی جهت استحضار
 جناب آقای مهندس فتاح الجنان مشاور محترم وزیر و مدیر کل دفتر هماهنگی امور استانیها جهت استحضار
 جناب آقای مهندس صمدی مشاور محترم وزیر جهت استحضار

جمع بندی مباحث مطرح شده در جلسات بررسی عملکرد و پیشنهادات سازمان‌های جهاد کشاورزی استانیها

۱- اولویت اجرایی رفع تداخل، پلاک‌هایی است که دارای بیشترین فراوانی اعتراض در هیات‌های تعیین تکلیف اراضی اختلافی هستند. لذا با توجه به زمان باقیمانده برای شناسایی پلاک‌های دارای تداخل، استانیهایی که تاکنون آمار پرونده‌های مطروحه در کمیسیون‌های ماده واحده را به دبیر خانه کارگروه رفع تداخلات اعلام ننموده اند، در اسرع وقت لیست اعتراضات واصله به کمیسیون‌های ماده واحده مربوطه به هر پلاک در هر شهرستان را به دبیرخانه کارگروه ارسال نمایند.

۲- در مواردی که برای تصمیم‌گیری در خصوص اراضی دارای تداخل نیاز به تفسیر عکس هوایی مقارن اجرای قوانین باشد، با توجه به صراحت ماده ۱ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور، چهار عرصه (جنگل، مرتع، بیشه و اراضی جنگلی) بعنوان اراضی ملی سایر عرصه‌های بعنوان اراضی غیر ملی (دولتی و اشخاص) تعیین می‌گردد.

۳- برابر تبصره ۳ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری و همچنین ردیف ۲ ماده ۷ شیوه‌نامه رفع تداخلات، و پلاک‌هایی که قبلاً در مراجع ذیصلاح قضایی رسیدگی و حکم قطعی صادر شده است، ملاک حکم صادره است و پلاک‌هایی که پرونده آن در کمیسیون ماده واحده مطرح و منجر به صدور رای کمیسیون نگردیده و یا پرونده مربوطه در مراجع قضایی مطرح رسیدگی بوده ولی منجر به صدور رای قطعی نگردیده قابل طرح در کمیسیون رفع تداخلات استان می‌باشد.

۴- در احراز تداخل اجرای مقررات اصلاحات ارضی با منابع طبیعی موضوع بند ۱ ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ هر گونه اقدامی که در اجرای قانون و مقررات اصلاحات ارضی (هر یک از مراحل، اعم از اینکه به زارع منتقل شده یا نشده باشد) در پلاک مورد نظر صورت پذیرفته ملاک اجرای مقررات اصلاحات ارضی تلقی شده و در صورت تداخل قابل طرح در کارگروه شهرستان و کمیسیون رفع تداخل استان برای بررسی و اتخاذ تصمیم می‌باشد.

۵- نقشه‌هایی که مدیر جهاد کشاورزی و مسئول امور اراضی شهرستان تایید و امضاء می‌نماید بعنوان مبنای نقشه‌های اجرای مقررات امور اراضی بوده که به کارگر و شهروندان ارائه میشود خواهد بود.

۶- در اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید، صرفاً تعیین تکلیف و رفع تداخل اراضی ملی و غیر ملی (دولتی و اشخاص) هر پلاک در کارگروه شهرستان بررسی و در کمیسیون استان مورد تصمیم‌گیری قرار گرفته و منجر به صدور گواهی، اصلاح نقشه‌ها، سوابق و اسناد اجرای مقررات می‌گردد، و پلاک‌هایی

- که شش دانگ آن مستثنیات می‌باشد اولویت کاداستر اراضی کشاورزی قرار می‌گیرد.
- ۷- در صورت مغایرت نقشه اجرای مقررات امور اراضی با سوابق اجرای قوانین مورد عمل و برای اتخاذ تصمیم و رفع اشتباه و اصلاح، طرح موضوع در شورای اصلاحات ارضی استان ضرورت داشته و در سایر موارد نیازی به تایید نقشه از سوی شورای مذکور نمی‌باشد.
- ۸- اراضی در اجرای مقررات ملی شدن به عنوان اراضی ملی اعلام و در اجرای قانون کشت موقت واگذار شده است، بر اساس گزارشات مستند به نظریه حقوقی ریاست جمهوری در سال ۷۱ و مصوبه ستاد مرکزی هیات‌های هفت نفره، با پذیرش ملی بودن اراضی، صرفاً قیمت اراضی مذکور به حساب خزانه داری کل اعلام شده توسط اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مربوطه واریز و سند متقاضیان با رعایت سایر مقررات صادر خواهد شد.
- ۹- در مواردی که نقشه اجرای مقررات ملی شدن با طبیعت مغایرت داشته باشد ضمن رسیدگی به موضوع رفع تداخلات با پذیرش اجرای مقررات ملی شدن، نقشه مذکور اصلاح هندسی و قطعات در موقعیت خویش جانمایی می‌گردد.
- ۱۰- آن دسته از پلاک‌هایی که دارای نقشه مختصات دار می‌باشند و رای کمیسیون ماده واحده نسبت به کل پلاک صادر گردیده است نقشه مذکور برای اجرای مقررات رفع تداخلات مورد استفاده قرار گیرد
- ۱۱- در عرصه‌هایی که تداخل در آنها احصاء گردیده، قبل از تصمیم کمیسیون در نقشه‌های حدنگاری عرصه‌های واگذاری از سوی مراجع واگذاری و همچنین آراء قطعی کمیسیون ماده واحده در نقشه‌های تجمیعی جانمایی و مشخص گردد.
- ۱۲- در مواردی که محدوده ثبتی پلاک‌های مورد عمل در اجرای مقررات ماده ۵۴ دارای تداخل و مغایرت می‌باشد مراتب به اداره ثبت اسناد و املاک گزارش تا اقدامات لازم در خصوص اصلاح حدود ثبتی صورت پذیرد.
- ۱۳- در خصوص اراضی وقفی که در پلاک‌های دارای تداخل واقع می‌گردد ابتدا از نظر مقررات موضوع آیین‌نامه و شیوه‌نامه رفع تداخلات اقدام و سپس در خصوص تعیین تکلیف با اوقاف از طریق دستگاه ذیربط اجرایی اقدام می‌گردد.
- ۱۴- اجرای مقررات ماده ۵۴ در حریم شهرها در صورتی که عرصه همچنان در نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) باشد منعی ندارد و سایر موارد در صورت ارجاع از سوی سایر دستگاه‌ها موضوع قابل رسیدگی در کارگروه شهرستانی و کمیسیون استان خواهد بود.
- ۱۵- معاونت املاک و کاداستر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نسبت به صدور بخشنامه‌ای به استان‌ها برای همکاری لازم در اجرای ماده ۵۴ قانون رفع تداخلات اقدام نماید.
- ۱۶- نقشه تجمیعی تهیه شده در کارگروه رفع تداخل شهرستان باید، به تایید اعضای کارگروه شهرستان رسیده و نقشه اصلاح موضوع تصمیم کمیسیون استان نیز توسط اعضای کمیسیون امضاء گردد.
- ۱۷- تامین منابع مورد نیاز جهت تسریع در اجرای قانون، اعم از تامین منابع مالی، نیروی انسانی و آموزش دیده مورد تاکید استان‌ها و ستاد می‌باشد.
- ۱۸- حداکثر تا پایان سال ۱۳۹۵ لیست تمام پلاک‌های دارای تداخل بایستی توسط کارگروه رفع تداخل شهرستان نهایی و صورتجلسه گردد.

۱۹- مقرر گردید آن دسته از سئوالات استان‌ها که مستلزم طرح در کار گروه مرکزی می‌باشد در اسرع وقت در کار گروه مذکور مطرح و مصوبات کارگروه به استان‌ها ابلاغ خواهد شد.

خداکرم جلالی
معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها،
مراعات و آبخیزداری کشور

علیرضا اورنگی
رئیس سازمان امور اراضی کشور

شماره: ۹۶/۵/۲۱۳۱۵

تاریخ: ۱۳۹۶/۸/۱

اداره کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استانها/منطقه
با سلام و احترام؛

به پیوست دو فقره تصویر تفاهم نامه دو جانبه با سازمان محترم امور اراضی در خصوص اقدامات لازم در وصول حقوق دولت در اراضی مازاد بر مساحت مندرج در قراردادهای و مصوبات کمیسیون‌های واگذاری اراضی ملی و دولتی به اشخاص حقیقی و حقوقی و نیز فرآیند تهیه نقشه‌های حدنگاری اجرای مقررات و نقشه‌های تجمیعی و اصلاحی جهت استحضار، بهره‌برداری و اقدام لازم ارسال می‌گردد. ضمناً جزئیات و پاسخ سوالات احتمالی را از دفاتر ذیربط این معاونت پیگیری فرمایید.

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای محمد رضا همتی مدیر کل محترم دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی.
جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

تفاهم نامه همکاری فی‌مابین سازمان امور اراضی کشور و سازمان جنگل‌ها، مراعات و آبخیزداری کشور

به استناد بند ۵ بند ۲-۸ (وظایف کارگروه شهرستان) ماده ۸ شیوه‌نامه ماده ۸ آیین‌نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور، کارگروه شهرستان موظف است با استفاده از اطلاعات پرونده‌های اجرایی و نقشه اراضی مشمول ماده ۲ آیین‌نامه که حسب مورد توسط مدیریت جهاد کشاورزی و اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان مربوطه تهیه شده و ارائه می‌شود نسبت به تهیه نقشه تجمیعی اقدام نماید و اجرای این امر مستلزم نقشه UTM از سوی واحدهای مزبور می‌باشد لذا در راستای تسریع در اجرای امور رفع تداخلات و فرایند تهیه نقشه‌های حدنگاری اجرای

مقررات و نیز نقشه تجمیعی و اصلاحی به شرح ذیل تصویب و ابلاغ می‌نماید.

۱- اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان بر اساس اعلام مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان مبنی بر این که رسیدگی به رفع تداخل اجرای مقررات موازی در پلاک مورد نظر در دستور کار کارگروه شهرستان می‌باشد، نسبت به ارائه نقشه اجرای مقررات ملی شدن پلاک مزبور (اعم از اصلاح هندسی شده یا نشده همراه با فایل نقشه در صورت وجود) به دبیرخانه کارگروه اقدام و همزمان و به طور جداگانه امور اراضی شهرستان نیز مطابق قوانین و مقررات، نقشه اراضی مورد نظر را به دبیرخانه ارائه می‌نماید. در نهایت نقشه تجمیعی و اصلاحی پلاک با رعایت مفاد بند ۲ این تفاهم نامه و نیز مصوبه کمیسیون استانی رفع تداخلات تهیه می‌گردد.

۲- تهیه نقشه‌های تجمیعی و اصلاحی با رعایت دستورالعمل‌های ذیربط دو سازمان حسب مورد اراضی ملی و محدوده کلی اراضی غیر ملی با استفاده از اعتبارات رفع تداخلات از طریق انعقاد یک قرارداد واحد زیر نظر ریاست محترم سازمان جهاد کشاورزی استان با مشاور ذیصلاح انجام می‌گیرد.

تبصره ۱: چنانچه قبلا قراردادی برای تهیه نقشه‌های تجمیعی و اصلاحی منتقد شده باشد، با رعایت بند ۲ عند الزوم نسبت به اصلاح اقدام می‌گردد.

تبصره ۲: نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل‌های ذیربط دو سازمان در تهیه نقشه‌های تجمیعی و اصلاحی حسب مورد توسط واحدهای استانی دو سازمان انجام می‌گردد.

تبصره ۳: برنامه اجرایی مصوب سالانه استان‌ها توسط اداره کل مهندسی و حدنگاری سازمان امور اراضی کشور تعیین و ابلاغ می‌گردد.

خداکرم جلالی
معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها،
مراعات و آبخیزداری کشور

علیرضا اورنگی
رئیس سازمان امور اراضی کشور

تفاهم نامه

به منظور وصول حقوق دولت در اراضی مازاد بر مساحت مندرج در قراردادها و مصوبات کمیسیون‌های واگذاری اراضی ملی و دولتی به اشخاص حقیقی و حقوقی که ناشی از عدم دقت و یا اشتباه مساحی و یا خطای ناشی از ابزار اندازه‌گیری در زمان تحویل و تحول اراضی صورت پذیرفته، این تفاهم نامه منعقد و مقرر می‌گردد اقدامات ذیل صورت پذیرد:

- ۱- این تفاهم نامه صرفاً برای اراضی واگذار شده قبل از سال ۱۳۸۶ می‌باشد.
- ۲- چنانچه واگذاری اولیه در اجرای قوانین و مقررات بر اساس طرح مصوب و یا مورد تایید مرجع صدور موافقت اصولی، توسط کمیسیون‌های مواد ۳۱ و ۳۲ صورت پذیرفته و مشخص شود میزان اراضی مورد بهره‌برداری فعلی بیش از میزان مساحت مندرج در مصوبه واگذاری یا قرارداد اجاره باشد و این تصرف مازاد ناشی از خطای در محاسبات اندازه‌گیری و یا در پیاده نمودن کروکی، نقشه اراضی در موقع تحویل و تحول بوده و خارج از تقصیر یا قصور مجری تشخیص داده شود و بهره‌برداری از اراضی در راستای طرح اولیه صورت پذیرد، الحاق این مساحت به محدوده طرح با موافقت کمیسیون‌های واگذاری و پس از تایید مرجع صدور موافقت اصولی یا جواز تاسیس و یا معاونت تخصصی ذیربط و با تهیه نقشه عرصه در تصرف با ابزار دقیق نقشه برداری (با مشخصات جغرافیایی معین و نقاط UTM) در خصوص طرح‌های کشاورزی و غیر کشاورزی حداکثر تا مساحت (۰.۵٪) پنج درصد و در مساحت‌های بالاتر از نصاب‌های مذکور، ستادی در مرکز با ترکیب معاون توسعه و ساماندهی، مدیر کل دفتر واگذاری و توسعه اراضی سازمان امور اراضی کشور، معاونت حفاظت و امور اراضی و مدیر کل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری از اراضی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به موضوع رسیدگی و در صورت تصویب مجوز لازم صادر می‌گردد و پس از موافقت کمیسیون ذیربط استان، اجرت‌المثل ایام تصرف دریافت و با رعایت قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی قرارداد اجاره متمم رسمی تنظیم گردد.
- ۳- بدیهی است پس از بررسی لازم، چنانچه اراضی مازاد بر سطح واگذاری اولیه فاقد توجیه برای تنظیم قرارداد متمم و تعیین تکلیف باشد، در این گونه موارد برای تعیین تکلیف اراضی تصرفی، موضوع بدو در هیات نظارت ماده ۳۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری و سپس در مرجع واگذاری مطرح و نحوه اقدام حسب مورد به اداره کل منابع طبیعی و امور اراضی منعکس گردد.

علیرضا اورنگی

رئیس سازمان امور اراضی کشور

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها،

مراتع و آبخیزداری کشور

شماره: ۹۶/۵/۲۲۳۲۸

تاریخ: ۱۳۹۶/۸/۹

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کرمانشاه

با سلام واحترام؛

بدینوسیله ضمن ارسال نامه شماره ۵۳/۰۲۰/۳۰۹۴۲۹ مورخ ۹۶/۷/۳ رئیس محترم سازمان امور اراضی در خصوص بند ۱ آن (موضوع رفع تداخل در عرصه های جنگلی زاگرس) موارد ذیل را در این ارتباط اعلام می دارد.

این سازمان با تغییر و خروج عرصه های جنگلی از اراضی ملی به غیر ملی، مخالفت داشته و معتقد است که این گونه عرصه ها می بایست همچنان به عنوان جنگل و اراضی ملی باقی بماند بدیهی است بهره برداری از عرصه های منابع طبیعی، موضوعی است که خارج از کارگروه رفع تداخلات و در قالب بخشنامه های سازمان قابل بررسی و اقدام می باشد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها جهت اطلاع

شماره: ۵۳/۰۲۰/۳۰۹۴۲۹

تاریخ: ۹۶/۷/۳

جناب آقای شهبازی

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه

با سلام و احترام در راستای اجرای دستور وزیر محترم جهاد کشاورزی موضوع ابلاغیه شماره ۲۰/۲۲۲۵۷ مورخ ۹۵/۸/۱۱ و پیرو دعوت نامه شماره ۵۳/۰۲۰/۳۰۷۶۸۳ مورخ ۹۶/۶/۱۲ در خصوص بررسی عملکرد اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و با توجه به تصمیمات جلسه مورخ ۹۶/۶/۲۱ با حضور اعضای محترم کار گروه مرکزی و کمیسیون رفع تداخلات آن استان موارد ذیل بررسی و به عنوان جمع بندی مباحث مطرح شده به همراه تصویر تعهد برنامه اجرایی از مرداد ماه تا پایان سال جاری آن استان جهت اجرا ابلاغ می گردد.

۱- در خصوص رفع تداخل اجرا مقررات موازی در مناطق زیر اشکوب نوار زاگرس مقرر گردید، (استان پیشنهادات خود را با در نظر گرفتن حفظ گونه های جنگلی در مناطق یاد شده ظرف ۱۰ روز جهت بررسی و طرح در کارگروه مرکزی رفع تداخلات به دبیر خانه مربوط اعلام نماید.

۲- با توجه به این که اصلاح هندسی نقشه های اجرای مقررات منابع ملی زمان بر و باعث کندی روند اجرای مقررات رفع تداخلات است مقرر گردید؛ ضمن رسیدگی به موضوع رفع تداخلات در زمان تهیه نقشه های مربوط، اصلاح

هندسی نقشه اجرای مقررات منابع ملی نیز توسط مشاور نقشه بردار سازمان جهاد کشاورزی انجام و پس از طرح در کمیسیون رفع تداخلات استان و تصمیم نهایی، نقشه اصلاحی تهیه شده ملاک عمل قرار گیرد.

۳- با عنایت به عملکرد کمیسیون رفع تداخلات استان در اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و مساحت اراضی رفع تداخل شده مقرر گردید؛ نسبت به اجرای شیوهنامه مالی اراضی رفع تداخل شده موضوع ابلاغیه شماره ۰۲۰/۱۲۳۳ مورخ ۹۵/۵/۶ وزیر محترم جهاد کشاورزی اقدام و گزارش مربوط به صورت ماهیانه به این سازمان اعلام گردد.

علیرضا اورنگی

رئیس سازمان امور اراضی کشور

رونوشت به:

جناب آقای دکتر بصیری مشاور محترم وزیر و مدیر کل دفتر وزارتی جهاد کشاورزی برای استحضار
جناب آقای جلالی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور برای استحضار

شماره: ۰۲۰/۸۵۷۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۰۵/۰۷

جناب آقای آقای

معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

جناب آقای اورنگی

رئیس محترم سازمان امور اراضی

روسای محترم سازمان جهاد کشاورزی استانها

سلام علیکم

پیرو ابلاغیه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۱۵ و در اجرای ماده (۸) آییننامه اجرایی تبصره "۳" الحاقی ماده (۹) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (موضوع تصویبنامه شماره ۵۲۰۸۳/ت/۴۹۶۷۰ مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۱ هیئت محترم وزیران)، به پیوست شیوهنامه اصلاحی رفع تداخلات ناشی از قوانین و مقررات موازی که در تاریخ ۱۳۹۷/۰۴/۳۰ به تصویب کار گروه مرکزی رسیده است؛ برای اجرای ابلاغ می گردد.

محمود حجتی

وزیر جهاد کشاورزی

رونوشت:

- جناب آقای دکتر کرباسیان وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی به انضمام یک نسخه از شیوهنامه برای استحضار
- جناب آقای دکتر تویسرکانی رئیس محترم سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به انضمام یک نسخه از شیوهنامه برای استحضار

- جناب آقای بخشنده معاون محترم برنامه‌ریزی و اقتصادی برای اطلاع
- جناب آقای جوادی معاون محترم توسعه مدیریت و منابع برای اطلاع
- جناب آقای مجابی قائم مقام محترم وزیر در امور مجلس برای اطلاع

پیشنویس اصلاحی شیوه‌نامه ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی

فصل اول

اهداف، قوانین و مقررات مرتبط و تعاریف

ماده ۱: اهداف

- * حل و فصل مشکلات احتمالی در تعیین تکلیف پرونده‌های مشمول آیین‌نامه شماره ۵۲۰۸۳ ت/ ۴۹۶۷۰ مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۱ هیئت محترم وزیران.
- * ارتقای سطح ضریب اطمینان تولید محصولات کشاورزی.
- * اصلاح و سند دار کردن اراضی کشاورزی.
- * استاندارد سازی فرایند انجام کار و پرهیز از کار سلیقه‌ای .
- * تدوین وظایف و نقش واحدهای درگیر .
- * ارتقاء سطح نظارت و هماهنگی و بهره‌وری .
- * تسهیل و تسریع در فرآیند انجام کار .
- * ارتقاء سطح رضایت‌مندی مردم .
- * تسهیل در اجرای قانون جامع حدنگار (کاداستر) کشور و صدور اسناد اراضی کشاورزی.

ماده ۲: قوانین و مقررات مرتبط.

قوانین و مقررات مرتبط به منظور رفع تداخل اراضی کشاورزان عبارتند از:

- ۱-۲- قوانین و مقررات خالصجات
- ۲-۲- قوانین و مقررات اصلاحات ارضی
- ۲-۳- قوانین و مقررات تعیین تکلیف متصرفین اراضی دولتی
- ۲-۴- قانون ملی شدن جنگل‌های کشور .
- ۲-۵- قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با اصلاحات بعدی.
- ۲-۶- قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور .
- ۲-۷- قانون واگذاری زمین‌های بایر و دایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است مصوب ۱۳۶۵/۸/۸ مجلس شورای اسلامی.
- ۲-۸- قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن مصوب ۱۳۶۵ مجلس شورای اسلامی .
- ۲-۹- قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ مجلس شورای اسلامی .
- ۲-۱۰- قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها مصوب ۱۳۷۴ مجلس شورای اسلامی و اصلاحیه آن

مصوب ۱۳۸۵

- ۱۱-۲- قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشور و ایجاد قطعات مناسب فنی اقتصادی مصوب ۱۳۸۵/۱۱/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام .
- ۱۲-۲- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلام در خصوص حل مشکل اراضی بایر مورخ ۱۳۶۷/۵/۲۵
- ۱۳-۲- قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی .
- ۱۴-۲- قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ .
- ۱۵-۲- قوانین و مقررات ثبت اسناد و املاک کشور و اصلاحات بعدی آن .

ماده ۳: تعاریف:

قانون: منظور ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور مصوب سال ۱۳۹۴ .

آئین نامه: منظور از آئین نامه در این شیوه نامه آئین نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور (مصوبه شماره ۵۲۰۸۳ه/ت/۴۹۶۷۰ مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۱ هیئت محترم وزیران) می باشد.

تداخل: اجرای قوانین و مقررات موازی بر روی عرصه واحد از اراضی ملی، دولتی و مستثنیات قانونی اشخاص که منجر به صدور سند مالکیت شده یا نشده باشد شامل خالصجات، مراحل سه گانه اصلاحات اراضی، مقررات ملی شدن، موات، کشت موقت، اراضی شهری، مستحدثه و ساحلی که منجر به تشخیص متفاوت نوع و ماهیت آن عرصه گردیده است.

پلاک: منظور از پلاک شماره ای است که در اجرای ماده ۹ قانون ثبت برای املاک غیرمنقول تخصیص می یابد.

پلاک های دارای تداخل: منظور کلیه پلاک هایی است که براساس مصادیق موضوع ماده ۲ آیین نامه که در آن مقررات اجرا شده باشد.

رفع تداخلات: رفع هم پوشانی قوانین و مقررات موازی (تثبیت نوعیت) و اصلاح سوابق، نقشه ها و کلیه دفاتر و اسناد از جمله اسناد مالکیت در عرصه های مورد تداخل.

نقشه تجمیعی پلاک: منظور از نقشه تجمیعی، نقشه ای است که از تلفیق نقشه های مختلف اجرای قوانین و مقررات موازی که توسط دستگاه ذیربط ارائه شده و با تعیین میزان دقیق تداخل و رعایت ضوابط حدنگاری (کاداستر) تهیه می شود.

مبذر: واحد محلی اندازه گیری اراضی نسقی زراعتی صاحب نسق در پرونده های اصلاحات ارضی اعم از سطح یا وزن که قابل تبدیل به واحد سطح (متر مربع یا هکتار) است و به تصویب شورای اصلاحات ارضی رسیده باشد..

مرتع:

(الف) بااستناد بند ۷ و ۸ ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون ملی شدن جنگل ها مرتع عبارت است از زمینی اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرا دارای پوششی از نباتات علوفه ای خودرو بوده و با توجه به سابقه چرا عرفاً مرتع شناخته می شود. زمین هایی که آیش زراعت هستند ولو آنکه دارای پوشش نباتات علوفه ای خودرو باشند مشمول تعریف مرتع نیستند. اگر مرتع دارای درختان جنگلی خودرو باشد مرتع مشجر نامیده می شود.

(ب) بااستناد بند ب از ردیف ۱۱ ماده ۱ قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مرتع عبارت است از زمینی

اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در آن نباتات علوفه بطور طبیعی روئیده و در هر هکتار آن بتوان حداقل سه راس گوسفند یا معادل آن دام دیگر در یک فصل چرا تعلیف نمود.

مالک: منظور از مالک در این شیوه‌نامه شخصی است که به موجب اسناد مالکیت، گواهی ثبتی یا آرای صادره از محاکم قضایی و یا در اجرای قانون اصلاحات ارضی یا کشت موقت و در اجرای سایر قوانین و مقررات موردعمل سازمان امور اراضی کشور یا سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و همچنین کمیسیون‌های ذیربط مالک شناخته می‌شود:

خرده مالک: منظور مالکانی هستند که در اجرای قوانین اصلاحات ارضی کمتر از شش‌دانگ یک روستا یا در چند روستای پراکنده کمتر از شش‌دانگ مالکیت داشته باشند.

مالک خودکار: مالکانی هستند که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی، بر روی زمینهای تحت مالکیت خود شخصاً یا به کمک کارگر کشاورزی امور زراعت و باغداری را انجام می‌داده‌اند و فاقد زارع صاحب نسق بوده‌اند.

مالک مشمول قانون کشت موقت: مالکین اراضی که زمینهای آنان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی مشمول قوانین و مقررات واگذاری اراضی دایر و بایر گردیده است.

مستثنیات اجرای قانون کشت موقت: عبارت است از اراضی موضوع تبصره‌های ۲ و ۵ ماده واحده قانون کشت موقت و بند ۴ ماده ۱ آیین‌نامه اجرایی آن.

کشاورز (آیین‌نامه اجرایی قانون کشت موقت): کسی که شخصاً به کشاورزی اشتغال داشته و منبع اصلی درآمد او از طریق کشاورزی تأمین می‌گردد.

زارع از نظر قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۰/۱۰/۱۹: زارع کسی است که مالک زمین نیست و با دارا بودن یک یا چند عامل زراعی شخصاً یا به کمک افراد خانواده خود در زمین متعلق به مالک مستقیماً زراعت می‌کند و مقداری از محصول را به صورت نقدی یا جنسی به مالک می‌دهد.

زارع صاحب نسق: منظور شخصی است که در اجرای قوانین و مقررات مربوط مراحل اصلاحات ارضی و فروش خالصات آمار برداری و میزان نسق آنان مشخص شده اعم از اینکه سند (نسق) اخذ کرده یا نکرده باشد.

اسناد نسقی: اسناد بنچاقی که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی و خالصات توسط دفاتر اسناد رسمی عامل برای زارع صاحب نسق صادر شده یا خواهد شد.

ماده ۴: انواع اراضی مشمول آیین‌نامه

باغات مشمول مواد ۲۷ و ۲۸ آیین‌نامه اصلاحات ارضی مصوب ۱۳/۵/۴۳: کلیه اراضی که در اجرای مراحل اصلاحات ارضی و باغات مواد ۲۷ و ۲۸ آیین‌نامه اصلاحات ارضی اعم از اینکه سند نسقی صادر شده یا نشده باشد که براساس پرونده‌های اجرایی ملک مشمول و آخرین تصمیمات شورای عالی و شورای اصلاحات ارضی استان اعلام نظر می‌گردد:

اراضی دولتی: املاک خالصه بایر باقیمانده مرحله اول، موات ماده ۱۷ و موات قانون مرجع تشخیص ... که در اجرای قوانین و مقررات مربوطه به مالکیت دولت درآمده و بنام دولت سند مالکیت صادرشده یا نشده باشد و یا با توجه به سوابق، اقدامات ثبتی آن در جریان می‌باشد.

اراضی تصرفی دولتی: آندست از اراضی دولتی شامل خالصه، بایر باقیمانده مرحله اول اصلاحات ارضی، ماده ۱۷ قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستأجر، مصوب ۱۳۴۷/۱۰/۲۳ که در تصرف اشخاص حقیقی و حقوقی قرار گرفته است.

اراضی بایر اصلاحات ارضی: شامل اراضی بایر ناشی از اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی است که دارای مالک بوده و در زمان اجرای قانون هیچگونه عملیات زراعی روی آن انجام نگرفته بود.

اراضی دایر: زمینهای احیاء شده‌ای است که با رعایت قانون مستمراً مورد بهره‌برداری است.

اراضی موات اصلاحات ارضی: اراضی ناشی از اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی که فاقد مالک مشخص شده و در زمان اجرای قانون هیچگونه عملیات زراعی روی آن انجام نگرفته است.

اراضی موات: زمینهایی است که سابقه احیاء و بهره‌برداری ندارد و بصورت طبیعی مانده و افراد بصورت رسمی یا غیررسمی برای آنها سند تهیه کرده اند.

اراضی کشت موقت: اراضی مشمول قانون «واگذاری اراضی دایر و بایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته‌است» اعم از اینکه منجر به صدور سند شده یا نشده باشد و اراضی اختصاصی مالکین شامل حد نصاب تبصره ۵ ماده واحده مذکور، استردادی و مصادره.

اراضی کشاورزی: اراضی که مشمول قوانین و مقررات مندرج در بند الف آیین‌نامه بوده و به عنوان زراعی یا باغی تشخیص داده شده باشد و توسط زراعین و مالکین و یا بهره‌برداران برای امور زراعت، باغبانی و سایر فعالیت‌های کشاورزی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند.

اراضی مکانیزه: شامل اراضی است که در زمان اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی بوسیله تراکتور و سایر ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی بدون دخالت صاحب نسق زراعت مکانیزه می‌شده است.

اراضی سهم مالک پس از تقسیم: آن دسته از اراضی مشمول اصلاحات ارضی و تحت نسق زارعین که در اجرای بند ج ماده ۱ قانون مواد الحاقی و ماده ۱۱ قانون تقسیم و فروش، پس از تقسیم به نسبت بهره مالکانه بین زارع و مالک در سهم مالک قرار گرفته است.

مستثنیات قانونی مالکین اصلاحات ارضی: منظور مستثنیات موضوع ماده ۳ قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی می‌باشد.

اراضی ملی: کلیه عرصه و اعیانی جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور موضوع ماده ۱ قانون ملی شدن جنگل‌ها اعم از اینکه به نام دولت صادر شده یا نشده باشد.

اراضی غیر ملی: عبارتند از کلیه اراضی موجود (اعم از دولتی و مستثنیات) پلاک باستثناء عرصه‌های موضوع ماده یک قانون ملی شدن جنگل‌ها.

مستثنیات قانون ملی شدن جنگل‌ها: عرصه و محاط تاسیسات و خانه‌های روستایی و همچنین زمین‌های زراعی و باغ‌های واقع شده در محدوده اسناد مالکیت جنگل‌ها و مراتع کشور که در اجرای ماده ۱ قانون ملی شدن جنگل‌ها و قوانین و مقررات مرتبط به عنوان مستثنیات قانونی اشخاص تشخیص شده و یا می‌شود.

اراضی مستحدث: عبارتست از زمینهایی که در نتیجه پایین رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه‌های دریا و دریاچه‌ها و جزایر یا در نتیجه پایین رفتن آب یا خشک شدن تالاب‌ها ظاهر و یا ایجاد می‌شوند.

اراضی ساحلی: پهنه‌ای است که با عرض مشخص از اراضی مجاور دریا و دریاچه‌ها یا خلیج که حداکثر از یک سو به کنار دریا یا خلیج متصل باشد.

سایر اراضی: اراضی واقع در حریم و محدوده شهرها که مشمول بندهای فوق‌الذکر و همچنین اراضی موات موضوع قانون زمین شهری .

فصل دوم، ساختار

ساختار اجرایی این شیوه‌نامه به ترتیب در قالب کار گروه شهرستان، کمیسیون استان و کارگروه مرکزی به شرح ذیل می‌باشد:

ماده ۵- ترکیب و وظایف کارگروه شهرستان:

۱-۵- کارگروه شهرستان: به منظور بررسی سوابق، بازدید و معاینه محل و همچنین تجمیع نقشه‌های ارائه شده مربوط به اجرای مقررات اراضی مشمول ماده ۲ آیین‌نامه از واحدهای ذی‌ربط، کارگروهی با عضویت اعضای زیر تشکیل می‌گردد:

- ۱- مدیر جهادکشاورزی شهرستان (عضو و رئیس)؛
- ۲- رئیس اداره امور اراضی شهرستان (عضو و دبیر) .
- ۳- رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان (عضو) .
- ۴- نماینده مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان (عضو) .
- ۵- رئیس اداره منابع طبیعی شهرستان (عضو)
- ۶- معاون اداره منابع طبیعی شهرستان (عضو)
- ۷- کارشناس حقوقی با انتخاب مدیر جهادکشاورزی شهرستان (عضو) .

تبصره ۱- در صورت نبودن واحد یا پست سازمانی یا رئیس اداره متناظر در شهرستان، نماینده دستگاه ذی‌ربط توسط مدیرکل استانی معرفی می‌شود.

تبصره ۲- دبیرخانه کارگروه در محل مدیریت جهادکشاورزی شهرستان و رئیس اداره امور اراضی به عنوان دبیر کارگروه تعیین می‌گردد.

۲-۵- وظایف ادارات عضو کارگروه شهرستان:

۱- اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان:

ارائه نقشه محدوده ثبتی پلاک و یا تحدید حدود ثبتی یا حدود اظهاری حداکثر ظرف ده روز از تاریخ وصول درخواست دبیرخانه کارگروه.

تبصره ۱- در صورت عدم وجود مدارک مذکور در بند فوق، نقشه اجرای مقررات منابع طبیعی پلاک که به استناد آن محدوده مالکیت دولت و اشخاص تعیین شده است ملاک عمل اقدامات کارگروه خواهد بود.

تبصره ۲- ادارات ثبت اسناد و املاک شهرستان موظفند، در صورت عدم تحقق بند فوق و تبصره (۱) آن، همکاری لازم را در خصوص تعیین محدوده ثبتی پلاک و تهیه نقشه آن به عمل آورند.

۲- اداره منابع طبیعی شهرستان:

الف- بررسی وضعیت اجرای قوانین و مقررات منابع طبیعی در پلاک و استخراج اطلاعات موردنیاز جهت تکمیل کاربرگ شماره (۱) .

ب- ارائه نقشه رقومی دارای مختصات (UTM) از اجرای مقررات ملی در پلاک به کارگروه ظرف حداکثر ده روز از تاریخ وصول درخواست دبیرخانه کارگروه.

تبصره- در صورتی که نقشه اجرای مقررات ملی شدن با عوارض طبیعی مغایرت داشته (عدم صحت و دقت هندسی مناسب) باشد، نقشه مذکور اصلاح هندسی و قطعات در جای صحیح خودش جانمایی و ارائه گردد.

ج- جانمایی محدوده اراضی موضوع ماده ۳۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور

و همچنین اراضی که به موجب اجرای قوانین و مقررات واگذاری اراضی تا قبل از تفکیک وظایف بین سازمان امور اراضی و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به صورت قطعی به اشخاص واگذار گردیده و همچنین پرونده‌هایی که قسمتی از ثمن معامله توسط منابع طبیعی وصول گردیده است، در نقشه قسمت (ب) بند ۲.

د- جانمایی اراضی موضوع آرای کمیسیون ماده واحده و محاکم قضایی به استثناء آراء کیفری در نقشه قسمت (ب) بند ۲.

ه- دبیرخانه کمیسیون ماده واحده شهرستان مکلف است حداکثر ظرف مهلت ده روز پس از ابلاغ شیوه‌نامه اصلاحی لیست پلاک‌هایی که اشخاص به اجرای قوانین و مقررات ملی در آن اعتراض و در دبیرخانه مذکور ثبت شده و در جریان رسیدگی است را به دبیرخانه کارگروه اعلام نماید.

۳- مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان:

الف- بررسی وضعیت اجرای قوانین و مقررات امور اراضی در پلاک موردنظر و استخراج اطلاعات موردنیاز جهت تکمیل کاربرگ شماره ۱ حداکثر ظرف ده روز.

ب- ارائه نقشه رقومی دارای مختصات UTM از پهنه اجرای مقررات اصلاحات ارضی و خالصه، بر اساس پرونده‌های مربوطه، تفسیر عکس هوایی و تصاویر ماهواره‌ای دهه ۴۰، ۵۰، ۶۰ شمسی ظرف مدت یکماه که به تأیید مدیریت جهاد کشاورزی رسیده باشد.

ج- تهیه نقشه رقومی دارای مختصات UTM پهنه محدوده اراضی مشمول قوانین و مقررات کشت موقت و جانمایی آن در نقشه قسمت (ب) بند ۳.

د- جانمایی محدوده اراضی ملی و دولتی که به موجب قوانین و مقررات توسط هیئت‌های هفت نفره واگذاری زمین و مدیریت‌های امور اراضی به استثناء موارد بند (ج) قسمت ۲، تعیین تکلیف و یا به اشخاص واگذار گردیده است.

۳-۵) -وظایف کارگروه شهرستان:

۱- تعیین اولویت‌های رسیدگی در پلاک‌های تداخل براساس شاخص‌های ذیل:

الف) - پلاک‌های دارای پرونده در کمیسیون ماده واحده (هیات تعیین تکلیف اراضی اختلافی) و شعب ویژه مرکز استان.

ب) - پلاک‌های دارای تقاضای صدور سند براساس قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی ساختمانها و اراضی فاقد سند رسمی در هیات‌های رسیدگی ادارات ثبت اسناد و املاک شهرستانها (سامانه سازمان ثبت اسناد و املاک کشور)

ج) پلاک‌هایی که طرح حدنگاری و تهیه اطلاعات مکانی و توصیفی اراضی کشاورزی در آن درحال اجرا باشد.

د) پلاک‌هایی که مقرر است طرح‌های تجهیز و نوسازی و یکپارچگی اراضی در آن اجرا گردد.

تبصره: حتی‌المقدور رسیدگی با رعایت تقسیمات کشوری و بخش ثبتی بصورت موزائیکی صورت پذیرد.

۲- بررسی وضعیت اجرای قوانین و مقررات موازی در پلاک موردنظر و تکمیل کاربرگ شماره ۱.

تبصره: در خصوص اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی الزاماً انتقال ملک از مالک به زارع ملاک عمل نبوده بلکه هرگونه تشخیصی از قبیل مالکین خودکار، خرده مالک، مکانیزه، مستثنیات ماده ۳ قانون اصلاحی، ماده ۴۰ آیین‌نامه (مسلوب المنفعه) و ماده ۴۵ آیین‌نامه اجرایی (خرید حق ریشه)، ... که مأمورین اصلاحات ارضی حسب وظیفه قانونی خود اعمال نموده‌اند بعنوان اجرای قوانین و مقررات

مذکور ملاک عمل می‌باشد.

۳- تهیه نقشه تجمیعی دارای مختصات (UTM) اراضی براساس نقشه‌های موضوع بندهای (ب) از ردیف ۲ و (ب) و (ج) از ردیف ۳ قسمت ۲-۵.

۴- جانمایی عرصه‌های دارای تداخل در نقشه تجمیعی و تکمیل کاربرگ شماره ۲.

۵- تایید و امضای نقشه تجمیعی تهیه شده و کاربرگ شماره ۲ توسط کلیه اعضاء کارگروه شهرستان و رسیدگی پرونده متشکله و اظهار نظر برای احاله آن به کمیسیون استان ظرف مدت حداکثر یکماه
۶- بعد از تهیه نقشه تجمیعی چنانچه محرز گردید قسمتی از اراضی پلاک با اجرای مقررات منابع طبیعی به عنوان مستثنیات اشخاص تشخیص؛

ولی در نقشه پهنه اجرای مقررات امور اراضی بایر باشد اداره منابع طبیعی شهرستان مکلف است حداکثر ظرف مدت ده روز با رعایت موارد ذیل نسبت به تهیه گزارش اقدام و نتیجه را به کارگروه اعلام نماید:

الف: وضعیت عرصه از جهت پوشش گیاهی و وجود عرصه‌های چهارگانه ملی

ب: تعداد و مساحت گواهی‌های مستثنیات صادره به عنوان اداره ثبت اسناد برای ذینفعان

ج: میزان اسناد مالکیت صادره و آخرین وضعیت ثبتی آن در عرصه موردنظر

۷- بعد از تهیه نقشه تجمیعی چنانچه محرز گردید قسمتی از اراضی پلاک با اجرای مقررات منابع طبیعی به عنوان ملی تشخیص و در نقشه پهنه اجرای مقررات امور اراضی فاقد آثار احیا و عمران (بایر) باشد، اداره منابع طبیعی شهرستان مکلف است حداکثر ظرف مدت ده روز با رعایت مواد ذیل به نسبت تهیه گزارش اقدام و نتیجه را به کارگروه اعلام نماید:

الف: وضعیت عرصه از جهت پوشش گیاهی و وجود عرصه‌های چهارگانه ملی

ب: تعداد و مساحت پروانه‌های چرای دام

ج: طرح‌ها و قراردادهای موضوع ماده ۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع

۴-۵) وظایف دبیرخانه کارگروه شهرستان:

۱- ارسال دعوتنامه و دستور کار برای تشکیل جلسات

۲- برگزاری هفتگی و مستمر جلسات کارگروه شهرستان

۳- تدوین و جمع‌بندی اطلاعات پرونده و تکمیل کاربرگ‌های مربوطه

۴- ایجاد هماهنگی بین اعضای کارگروه شهرستان به منظور انجام بازدیدها و تحقیقات محلی.

۵- ارسال پرونده‌های تشکیل شده به همراه اعلام نظر کارگروه با تنظیم صورتجلسه و سوابق و اسناد مدارک مثبت به دبیرخانه کمیسیون استان.

۶- جمع‌بندی ایرادات، ابهامات و مشکلات اجرایی از سوی اعضاء و ارسال به دبیرخانه کمیسیون استان

۷- تهیه آمار و ارسال گزارش عملکرد پیشرفت کار و اقدامات انجام شده در اراضی مشمول به دبیرخانه کمیسیون استان و اعضاء کارگروه شهرستان تا بیستم هرماه

۸- دبیر کارگروه موظف است پس از جمع‌بندی عملکرد کارگروه شهرستان حداکثر ظرف مدت یک هفته در اجرای تبصره ۳ ماده ۳ آئین‌نامه و در پاسخ به استعلام دبیرخانه کمیسیون ماده واحده مراتب تداخل یا عدم تداخل را اعلام نماید.

ماده ۶- ترکیب و وظایف کمیسیون استان

۱-۶) - کمیسیون رفع تداخلات استان: به منظور رفع تداخل اجرای مقررات موازی در اراضی که مشمول ماده ۲ آئین‌نامه می‌باشد فارغ از تقدم و یا تأخیر قانون اجرا شده در آن، اعم از اینکه منجر

به صدور سند مالکیت به نام دولت شده یا نشده باشد و اتخاذ تصمیم نسبت به اصلاح نقشه‌ها، سوابق و اسناد مالکیت آن‌ها، کمیسیون رفع تداخلات در سطح استان با ترکیب مندرج در ماده ۳ آئین‌نامه تشکیل می‌گردد.

۲-۶) دبیرخانه کمیسیون استان: دبیرخانه کمیسیون استان موضوع ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی در مدیریت امور اراضی مستقر بوده و وظایف آن به شرح ذیل می‌باشد:

۱- ثبت، بررسی و پیگیری رفع نواقص احتمالی پرونده‌ها.
 ۲- ارسال دعوت‌نامه و دستور کار برگزاری جلسات کمیسیون به صورت هفتگی
 ۳- طرح پرونده در کمیسیون استان با توجه به اولویت‌های مقرر در بند ۱ قسمت ۵-۳ (وظایف کارگروه شهرستان)

۴- تنظیم صورت‌جلسات و ابلاغ مصوبات کمیسیون بانضمام نقشه تایید شده به استناد تبصره ۲ ماده ۵ آیین‌نامه در قالب کاربرگ شماره ۵ به دستگاه‌های عضو کمیسیون
تبصره: در صورت وجود ایراد؛ ابهام و یا اشکال در صورت‌جلسات کمیسیون و یا نقشه‌های اصلاحی؛ دبیر کمیسیون قبل از ابلاغ؛

موارد فوق را در جلسه بعدی کمیسیون مطرح و تصمیمات نهایی مورد تایید کمیسیون را به دستگاه‌های عضو ابلاغ می‌نماید.

۵- تدوین عناوین دوره‌های آموزشی موردنیاز کارگروه و عوامل اجرایی شهرستان.

۶- هماهنگی و پیگیری تشکیل جلسات کارگروه‌های شهرستان.

۷- پیگیری نظارت مستمر بر عملکرد دبیرخانه کارگروه‌های شهرستان و اخذ گزارش آمار عملکرد ماهیانه
 ۸- تهیه و ارسال گزارش آمار عملکرد به صورت ماهیانه به دبیرخانه کارگروه مرکزی در قالب نرم‌افزار مربوطه

تبصره: رئیس اداره ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی مدیریت امور اراضی به عنوان مسئول دبیرخانه کمیسیون استان تعیین می‌گردد.

۳-۶) وظایف کمیسیون استان:

۱- بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص پرونده‌های ارسالی از کارگروه‌های شهرستان .

۲- امضاء و تایید صورت‌جلسه و نقشه‌های نهایی

۳- آموزش، ارائه طریق و رفع ابهامات کارگروه‌های شهرستان در خصوص پرونده‌های مشمول آئین‌نامه .

۴- پیگیری، نظارت و هماهنگی بر عملکرد کارگروه‌های شهرستان.

تبصره ۱- کمیسیون استان هفته‌ای یکبار با حضور حداقل ۵ نفر از اعضاء تشکیل و تصمیمات کمیسیون با حداقل ۴ رای موافق معتبر است. حضور اعضاء و تشکیل کمیسیون قائم به شخص می‌باشد.

تبصره ۲- چنانچه در بررسی مدارک و مستندات ارسالی از جانب کارگروه شهرستان به کمیسیون استان ابهام و یا سوالی وجود داشته باشد؛ پرونده مذکور در جلسه بعدی و با حضور اعضاء کارگروه شهرستان تشکیل و تصمیمات مقتضی اتخاذ می‌گردد.

تبصره ۳- اعضاء کمیسیون در صورت لزوم برای رفع ابهام و اتخاذ تصمیم از محل بازدید بعمل آورند.

ماده ۷: نحوه رسیدگی پرونده‌ها در کمیسیون استان

کمیسیون با توجه به اولویت‌های تعیین شده در بند ۱ ماده (۳-۵)؛

نسبت به بررسی و اتخاذ تصمیم در خارج از محدوده اراضی واگذاری از سوی مراجع قانونی ذیربط در

مورد پرونده‌های ارسال شده توسط کارگروه شهرستان، به شرح زیر اقدام می‌نماید:

۷-۱) در رابطه با پلاک‌های ثبتی که ۶ دانگ آن مشمول اجرای مقررات مرحله اول اصلاحات ارضی یا اراضی خالصه بوده است کمیسیون رفع تداخلات استان، براساس موارد زیر تصمیم‌گیری خواهد نمود: الف: در مورد تداخل اراضی ملی (نقشه اجرای مقررات منابع طبیعی) با اراضی دایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان اراضی که مطابق با تفسیر عکس هوایی دهه ۴۰ شمسی به عنوان جنگل، بیشه طبیعی، اراضی جنگلی و مرتع مشجر تشخیص داده شوند به عنوان اراضی ملی و مابقی اراضی تداخلی را به عنوان اراضی غیرملی اعلام می‌نماید.

ب: در مورد تداخل اراضی ملی (نقشه اجرای مقررات ملی شدن) با اراضی بایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان جنگل‌ها، بیشه‌های طبیعی، اراضی جنگلی، مرتع مشجر (مطابق با تفسیر عکس هوایی دهه ۴۰) و مرتع غیرمشجری که حسب گزارش ارسالی از سوی شهرستان موضوع بند (۶) ماده (۳-۵) در حال حاضر دارای تعریف مرتع بوده و به عنوان مرتع در حال بهره‌برداری باشند را به عنوان اراضی ملی و در غیر اینصورت اراضی تداخلی را به عنوان اراضی بایر دولتی اعلام می‌نماید.

ج: در مورد تداخل اراضی مستثنیات (نقشه ملی شدن) با اراضی بایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان عرصه مذکور را به عنوان عرصه غیرملی محسوب و با بررسی گزارش ارسالی از سوی شهرستان موضوع بند (۶) ماده (۳-۵) و عنداللزوم بازدید از محل، در صورتیکه در حال حاضر بصورت بایر و فاقد بهره‌بردار و متصرف باشد به عنوان اراضی بایر دولتی تثبیت و در غیر اینصورت سازمان امور اراضی براساس بند (ب) ماده ۹ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور اراضی موصوف را تعیین تکلیف نماید.

۷-۲) در رابطه با پلاک‌های ثبتی که ۶ دانگ آن مشمول اجرای مقررات مرحله دوم یا سوم اصلاحات ارضی بوده است کمیسیون رفع تداخلات استان براساس موارد زیر تصمیم‌گیری خواهد نمود: الف: در مورد تداخل اراضی ملی (نقشه اجرای مقررات ملی شدن) با اراضی دایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان اراضی که مطابق با تفسیر عکس هوایی دهه ۴۰ شمسی به عنوان جنگل، بیشه طبیعی، اراضی جنگلی و مرتع مشجر تشخیص داده شوند به عنوان اراضی ملی و مابقی اراضی تداخلی را به عنوان اراضی غیرملی اعلام می‌نماید.

ب: در مورد تداخل اراضی ملی (نقشه اجرای مقررات ملی شدن) با اراضی بایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان اراضی تداخلی را ملی اعلام می‌نماید.

ج: در مورد تداخل اراضی مستثنیات (نقشه ملی شدن) با اراضی بایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان با بررسی گزارش ارسالی از سوی شهرستان موضوع بند (۶) قسمت (۳-۵) و عنداللزوم بازدید از محل، در صورتی که سابقه احیاء و بهره‌برداری داشته و اراضی مذکور دارای بهره‌بردار باشد، نسبت به غیر ملی اعلام نمودن اراضی تداخلی اقدام و در صورتی که کماکان فاقد سابقه احیاء و بهره‌برداری و مشمول تعریف جنگل‌ها؛ مراتع، بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی باشد به عنوان اراضی ملی و چنانچه مشمول مقررات موات شده باشد به عنوان اراضی موات و در غیر اینصورت امور اراضی حسب مورد براساس مقررات جاری تعیین تکلیف می‌گردد.

۷-۳) در رابطه با پلاک‌های ثبتی که بخشی از آن مشمول اجرای مقررات مرحله اول اصلاحات ارضی یا خالصه بوده و بخش دیگری از آن مشمول اجرای مقررات مرحله دوم یا سوم اصلاحات ارضی بوده؛ کمیسیون رفع تداخلات استان براساس موارد زیر تصمیم‌گیری خواهد نمود:

الف: در مورد تداخل اراضی ملی (نقشه اجرای مقررات منابع طبیعی) با اراضی دایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان اراضی که مطابق با تفسیر عکس هوایی دهه ۴۰ شمسی آن قسمت از اراضی که به عنوان جنگل‌ها، بیشه‌های طبیعی، اراضی جنگلی و مرتع مشجر تشخیص داده شوند به عنوان اراضی ملی و مابقی اراضی تداخلی را به عنوان اراضی غیرملی اعلام می‌نماید.

ب: در مورد تداخل اراضی ملی (نقشه اجرای مقررات منابع طبیعی) با اراضی بایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان جنگل‌ها، بیشه‌های طبیعی، اراضی جنگلی، مرتع مشجر (مطابق با تفسیر عکس هوایی دهه ۴۰) و مرتع غیر مشجری که حسب گزارش ارسالی از سوی شهرستان موضوع بند (۷) قسمت (۳-۵) در حال حاضر دارای پروانه چرا و طرح مرتع داری باشد را به عنوان اراضی ملی و در غیراینصورت اراضی تداخلی را به عنوان اراضی غیر ملی تعیین و در چهارچوب مقررات مربوطه توسط سازمان امور اراضی تعیین تکلیف می‌گردد.

ج: در مورد تداخل اراضی مستثنیات (نقشه ملی شدن) با اراضی بایر (نقشه اجرای مقررات امور اراضی)، کمیسیون استان با بررسی گزارش ارسالی از سوی شهرستان موضوع بند (۶) ماده (۳-۵) و عنداللزوم بازدید از محل، در صورتی که سابقه احیاء و بهره‌برداری داشته و اراضی مذکور دارای بهره‌بردار باشد، نسبت به غیرملی اعلام کردن اراضی تداخلی اقدام نموده و در صورتی که کماکان فاقد سابقه احیاء و بهره‌برداری و مشمول مقررات موات شده باشد به عنوان اراضی موات و در غیر اینصورت براساس مقررات مربوطه توسط سازمان امور اراضی کشور تعیین تکلیف می‌گردد.

۴-۷) - آن دسته از اراضی که در اجرای مقررات ملی شدن بعنوان اراضی ملی اعلام و در اجرای قانون کشت موقت به کشاورزان واگذار شده است مستند به نظریه حقوقی ریاست جمهوری در سال ۷۱ و مصوبه ستاد مرکزی هیات‌های هفت نفره به شرح ذیل اقدام می‌گردد:

۱- با پذیرش ملی بودن؛

صرفاً قیمت اراضی به حساب خزانه داریکل؛ که توسط اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان اعلام می‌گردد واریز و سند متقاضیان با رعایت سایر مقررات صادر خواهد شد.

۲- آن دسته از اراضی مشمول قانون کشت موقت که پس از بررسی‌های لازم مطابق آیین‌نامه اجرایی شیوه‌نامه اجرایی و مصوبات کارگروه مرکزی؛ محرز گردد جزء عرصه‌های چهارگانه ملی (جنگل‌ها؛ مراتع؛ بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی) نمی‌باشد؛

جزء عرصه‌های غیر ملی محسوب و برابر مقررات قانون کشت موقت تعیین تکلیف گردد.

۵-۷): در اراضی جنگل‌های حوزه زاگرس چنانچه عرصه مورد تداخل مشمول تعریف جنگل بوده و از طرفی مشمول مقررات اصلاحات ارضی شده و به صورت زیر اشکوب تحت کشت و بهره‌برداری است؛ با حفظ حقوق نسق زارانه بهره‌بردار؛ به عنوان اراضی ملی (جنگل یا اراضی جنگلی) تثبیت و رفع تداخل گردد. ضمناً برای چگونگی نحوه استمرار بهره‌برداری زارعین صاحب نسق دستورالعمل مشترکی توسط سازمان امور اراضی و سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره: برای تشخیص عرصه‌های چهارگانه ملی (جنگل‌ها؛

بیشه‌های طبیعی؛ اراضی جنگلی و مراتع) عکس‌های هوایی دهه ۴۰ و برای تشخیص احیاء اراضی بایر عکس‌های هوایی دهه ۶۰ در کلیه بندهای فوق‌الذکر ملاک عمل قرار می‌گیرد.

۶-۷) - کمیسیون رفع تداخلات استان، در مورد ماهیت محدوده‌ای از اراضی پلاک که دارای رای کمیسیون ماده واحده (هیات تعیین تکلیف اراضی اختلافی) یا رای از محاکم قضایی هستند، مطابق با

آخرین رای صادره شده عمل خواهد نمود. بدیهی است چنانچه متعاقباً از مرجع قضایی رای دیگری صادر گردد ملاک رای صادره اخیرالذکر می‌باشد.

تبصره: در صورتی که آراء کمیسیون ماده واحده و یا مراجع قضائی، براساس اعتراض اشخاص نسبت به کل پلاک صادر شده باشد، آراء صادره تنها درمورد آن بخش از اراضی اعتراضی مورد درخواست معترض یا معترضین که ماهیتاً مورد رسیدگی قرار گرفته ملاک عمل بوده و کمیسیون رفع تداخلات استان موظف به رسیدگی باقیمانده اراضی پلاک است.

ماده ۸ کارگروه مرکزی

۱-۸) - به منظور ایجاد رویه واحد، نظارت بر عملکرد کمیسیون استان‌ها و حل فصل مشکلات احتمالی در تعیین تکلیف پرونده‌های مشمول آئین‌نامه، کارگروهی در مرکز با ترکیب زیر تشکیل می‌گردد:

۱- رئیس سازمان امور اراضی کشور (رئیس)؛

۲- معاون املاک و حدنگار سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (عضو)؛

۳- معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور (عضو)؛

۴- مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصاد دارایی (عضو)؛

۵- مدیرکل حقوقی وزارت جهاد کشاورزی (عضو)؛

تبصره: دبیرخانه کارگروه مرکزی در سازمان امور اراضی کشور (دفتر ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی) مستقر بوده و مدیرکل دفتر مذکور به عنوان دبیر کارگروه مرکزی تعیین می‌گردد.

۱-۸) وظایف کارگروه مرکزی:

۱- تعیین خط مشی اجرایی، برنامه ریزی و نظارت مستمر بر حسن اجرای آئین‌نامه توسط کمیسیون استان؛

۲- رفع ابهامات، ایرادات و مشکلات اعلام شده از سوی کمیسیون‌های استان در خصوص پرونده مورد رسیدگی؛

۳- تهیه و تدوین نظام اجرایی و فرم‌های مورد نیاز و بازنگری و اصلاح فرآیندها .

۴- بررسی و تهیه و تدوین نظام اجرایی و فرم‌های موردنیاز و بازنگری و اصلاح فرآیندها.

تبصره: جلسات کارگروه حداقل هر یک ماه یکبار و با حضور کلیه اعضاء (قائم به شخص) تشکیل و رای اکثریت منوط اعتبار است

۳-۸) - وظایف دبیرخانه کارگروه مرکزی:

۱- پیگیری تشکیل دبیرخانه‌های استان و شهرستان جهت اجرای آئین‌نامه.

۲- برگزاری جلسات، تنظیم و ابلاغ مصوبات کارگروه مرکزی به اعضا و کمیسیون استان‌ها.

۳- تهیه و تدوین فرآیندها؛ فرم‌ها و نمودار ابلاغ به استان‌ها پس از تصویب کارگروه مرکزی.

۴- جمع‌بندی ایرادات، ابهامات و مشکلات اجرایی آئین‌نامه و پیشنهادات استان‌ها و طرح در کارگروه مرکزی.

۵- دریافت گزارش عملکرد و نظارت بر پیشرفت کار استان‌ها جهت طرح در کارگروه مرکزی .

۶- برگزاری دوره‌های آموزشی برای اعضای کمیسیون و کارگروه‌های شهرستان.

۷- تصویب، تهیه و تدوین جزوها و مجموعه‌های آموزشی در راستای اجرای دقیق تر و بهتر آیین‌نامه. ۴-۸): سازمان امور اراضی با همکاری سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت بهره مندی از مزایای استفاده از فناوری اطلاعات، نسبت به راه اندازی سامانه‌ای مکان محور جهت اجرای مقررات رفع تداخلات، ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ این شیوه‌نامه اقدام نماید.

تبصره ۱- پس از راه‌اندازی سامانه، کلیه نقشه‌ها، عکس‌هوایی، تصاویر ماهواره‌ای و کاربرگ‌های تهیه شده در راستای اجرای این شیوه‌نامه، در سامانه بارگذاری خواهد شد. کاربرگ‌ها و نقشه‌هایی که خارج از سامانه مذکور تهیه شده و فاقد شناسه یکتای سامانه باشند از درجه اعتبار ساقط خواهند بود.

تبصره ۲- سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور ظرف مدت ۳ ماه از راه‌اندازی سامانه نسبت به بارگذاری عکس‌های هوایی ارتوفتوشده، نقشه‌های شیب زمین و مدل رقومی ارتفاعی در سامانه اقدام خواهد نمود.

تبصره ۳- سازمان امور اراضی پس از راه‌اندازی سامانه با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اقدامات لازم را جهت نسبت به برقراری ارتباط بین این سامانه و سامانه نظام جامع حدنگار کشور به گونه‌ای که امکان تبادل برخط اطلاعات بین سامانه‌ها فراهم شود؛ معمول می‌نماید.

ماده ۹- نحوه نظارت بر اجرای شیوه‌نامه:

۱- گزارش‌های واصله به دبیرخانه کارگروه مرکزی مورد بررسی و در دستور کار اولین جلسه کار گروه قرار می‌گیرد.

۲- کارگروه مرکزی در صورت لزوم برای بررسی گزارش‌های واصله و تطبیق با عرصه‌های مورد عمل کمیسیون کارشناس منتخب خود را به استان‌ها اعزام می‌نماید.

ماده ۱۰: این شیوه‌نامه در ۱۰ ماده ۱۸ تبصره و در تاریخ ۹۷/۴/۳۰ به تصویب اعضای کارگروه مرکزی رفع تداخلات رسیده و جایگزین شیوه‌نامه اجرایی مصوب ۹۴/۱۰/۱۵ می‌باشد؛ که از تاریخ ابلاغ وزیر جهادکشاورزی لازم الاجراء است. کلیه واحدهای ستادی و استانی و شهرستانی وزارت جهادکشاورزی؛ وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر دستگاههای اجرایی موظفند همکاریهای لازم را با سازمانهای مسئول بعمل آورند. در صورت نیاز به اصلاح و تکمیل این شیوه‌نامه مراتب به تصویب کارگروه مرکزی رسیده و از طریق وزیر محترم ابلاغ خواهد گردید.

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام دستگاه و سمت	سمت در کارگروه مرکزی
۱	علیرضا اورنگی	رئیس سازمان امور اراضی کشور	رئیس
۲	حسین سعید زرنندی	معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	عضو
۳	فاطمه دادگر	مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی	عضو
۴	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	عضو
۵	محمد حججی	مدیر کل دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی	عضو

شماره: ۹۷/۵۱/۲۴۹۰۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۸/۹

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان آذربایجان شرقی موضوع: شیوه‌نامه اصلاحی

با سلام و احترام

عطف به نامه شماره ۹۷/۳۲/۱۵۵۷۹ مورخ ۹۷/۷/۱۲ در خصوص سوالات مربوط به شیوه‌نامه اصلاحی ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده نوع قانون افزایش بهره‌وری در اشعار می‌دارد

۱- در خصوص پلاک‌هایی که با مجوز منابع طبیعی بهره‌برداری معدنی انجام می‌پذیرد، با توجه به اینکه هدف ماده ۵۴ رفع تداخل عرصه‌هایی می‌باشد که ماهیت عرصه، زراعی و کشاورزی بوده، در صورتی که عرصه‌های معدنی فاقد ماهیت زراعی بوده و مشمول تعاریف اراضی ملی می‌باشند. ضمن اینکه مجوز بهره‌برداری سیر تشریفات قانونی را طی می‌نماید که موافقت و مجوز سایر ارگانها ذیربط را نیز دارا بوده و برای بهره‌برداران حقوق مکتسبه ایجاد نموده است لذا لازم است اعضاء کارگروه شهرستانی و استانی نسبت به این مهم توجیه و این موضوع در رفع تداخل با اعلام ملی بودن عرصه مد نظر قرار گیرد.

۲- در پلاک‌هایی که در قالب توافقنامه‌های صادره فی‌مابین سازمان متبوع و سازمان اوقاف (تأیید گروه استانی) تعیین تکلیف شده است و چنانچه عرصه ای در سهم اوقاف قرار می‌گیرد، عرصه مذکور بعنوان غیر ملی منظور گردد.

۳- پلاک‌هایی باید در دستور کار کمیسیون رفع تداخل قرار بگیرد که شامل مصادیق ماده ۲ آیین‌نامه ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید باشد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

مصوبات کارگروه:

ماده ۸ آیین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون

رفع موانع تولید

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات ۲- تاریخ ۹۴/۱۲/۳
۳- شماره جلسه: ۲ ۴- موضوع: بررسی ابهامات سوالات کمیسیون تداخلات استان های کشور
۵- مکان: جلسه امور اراضی کشور
۶- حاضرین:
۱- قباد افشار ۲- فریدون قربانپور ۳- عباسعلی پورسیدی ۴- مسعود منصور ۵- محمدحسن بکائیان ۶- احمد احمدی طالشایان ۷- عادل خصرئی ۸- حسین امیر حیدری

پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۶/۲۵۶۱۹۲ مورخ ۹۵/۰۱/۰۷ دومین جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات در تاریخ ۹۴/۱۲/۳ با حضور اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور، تشکیل گردید: ابتدا جناب آقای طالشایان دبیر کارگروه رفع تداخلات مرکز ضمن عرض خوشامدگویی به اعضای محترم کارگروه و با عنایت به ابلاغ شیوه نامه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳ مورخ ۹۴/۱۰/۱۵ مقام عالی وزارت نسبت به طرح سوالات و ابهامات کمیسیون های استانی براساس بند ۴ ماده ۳-۵ شیوه نامه ابلاغی و ماده ۸ آیین نامه شماره ۴۹۶۷۰/ت ۵۲۰۸۳ مورخ ۹۴/۴/۲۱ هیئت محترم وزیران اقدام که به شرح جدول ذیل به تصویب اعضای کارگروه مرکزی رسید:

ردیف	سوالات استان ها	نظریه کارگروه مرکزی
۱	در خصوص اوراق صورت وضعیت روستایی که مشمول مرحله اول قانون اصلاحات اراضی گردیده است ، میزان اراضی بایر قابل عمران ، مشخص نگردیده است ولیکن در نقشه برداری به عمل آمده جهت اجرایی آیین نامه اجرائی تبصره ۳ الحاقی به ماده ۹ قانون ،افزایش بهره وری میزان متناهی اراضی مازاد بر نسق وجود دارد که زارعین آن مدعی می باشند که اراضی مازاد بر نسق وجود دارد که زارعین آن مدعی می باشند که اراضی بایر قابل عمران پلاک را به زراعی تبدیل نموده اند . این اراضی مازاد چگونه بایستی تعیین تکلیف گردد.(ایلام)	باتوجه به خرید دولت از مالکین در مرحله اول قانون اصلاحات اراضی، اراضی مازاد بر شش دانگ اعم از دایر و بایر توسط دولت خریداری شده که می بایست نقشه کل اراضی توسط امور اراضی تهیه و موضوع در کمیسیون رفع تداخلات استان استان مطرح و در رابطه با اراضی تبدیل شده به کشاورزی اتخاذ تصمیم شود و سپس قوانین و مقررات حاکم بروری اراضی مزبور اعمال گردد .

<p>نقشه ۲۰۰ هکتار اجرای مقررات اصلاحات ارضی فارغ از اینکه داخل یا خارج محدوده قانون شهر قرار گرفته توسط دبیرخانه تهیه و با نقشه اجرای مقررات ملی شده تطبیق داده شود و پس از آن پرونده مربوطه تکمیل و در کمیسیون رفع تداخلات استان مطرح و براساس سوابق و اجرای مقررات اصلاحات ارضی اتخاذ تصمیم گردد.</p>	<p>پس از اجرای مرحله سوم اصلاحات ارضی در چند پلاک استان ایلام، میزان مستثنیات منظور شده کمتر از سر جمع اسناد زارعین بوده و عملاً تداخل وجود دارد و لیکن از زمان اجرای قانون تا کنون، چندین هکتار اراضی موصوف، بلحاظ واقع شدن در داخل محدوده قانونی شهر، به مناطق مسکونی تبدیل و از حالت زراعی خارج گردیده‌اند، تقاضا می‌شود بر فرض زیر، قانونی‌ترین تصمیم را که کمیسیون رفع تداخلات می‌تواند اتخاذ نماید را اعلام فرمائید میزان مستثنیات ۱۰۰ هکتار، میزان اسناد زارعین ۲۰۰ هکتار، میزان اراضی مورد بهره‌برداری زراعی قرار نمی‌گیرد ۷۰ هکتار، میزان اراضی مورد بهره‌برداری زراعی قرار دارد ۱۳۰ هکتار، آیا میزان تداخل ۱۰۰ هکتار می‌باشد یا ۳۰ هکتار؟ (ایلام)</p>	۲
<p>بررسی شود اولاً اگر اراضی صادره‌ای در اجرای قانون کشت موقت واگذاری گردیده و ملی اعلام شده است از مصادیق بند ۴ از ماده ۲ آئین‌نامه می‌باشد ثانیاً اگر اراضی مورد نظر قبل از صادره که به مالکیت شخص در آمده مشمول اجرای مقررات اصلاحات ارضی بوده است جزء اراضی دارای تداخل می‌باشد، در غیر این صورت مشمول آئین‌نامه رفع تداخلات نخواهد بود.</p>	<p>در خصوص اراضی صادره‌ای که بنام دولت به نمایندگی مدیریت امور اراضی یا سازمان امور اراضی سند صادر شده است و در اجرای مصوبه شورای هیات ۷ نفره و به استان بودجه سنواری و موادی از قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت به زارعین واگذار گردید و از طرفی منابع طبیعی و آبخیزداری منابع ملی اعلام نموده است آیا مشمول تداخل می‌باشد یا خیر؟ (گلستان)</p>	۳
<p>استعلام مطابق شیوه‌نامه نیاز نمی‌باشد و همچنین عکس هوایی نیز صرفاً " یکی از مستندات می‌باشد. لذا روش کار آن است که نقشه اجرای مقررات قانون ملی شدن و نقشه اجرای مقررات اصلاحات ارضی در کار گروه تطبیق و بر اساس مستندات موجود از جمله پرونده و سوابق قانون و نیز در صورت وجود تداخل عندالزوم از عکس‌های هوایی جهت اتخاذ تصمیم استفاده می‌گردد.</p>	<p>بر اساس آیین‌نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و شیوه‌نامه ارسالی اقدام به تکمیل پرونده‌ها و طرح آن در کمیسیون رفع تداخلات استان نموده و در این راستا از اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان جهت اعلام نظریه صریح فنی استعلام نموده است که اداره کل منابع طبیعی صرفاً اراضی که در عکس‌های هوایی دارای سابقه کشت بوده اند را طی نظریه فنی خود تایید و همچنین کمیسیون استانی نیز صرفاً در خصوص این اراضی اقدام به رفع تداخل می‌نماید در حالی که میزان اراضی کشاورزان در سالیان متممادی بسیار بیشتر از مقادیر اعلامی توسط منابع طبیعی است و این روند اصولاً ماهیت وجودی در کمیسیون رفع تداخلات را ندارد و در شیوه‌نامه جدید فقط به شورای اصلاحات ارضی اجازه ورود به تفسیر عکس‌های هوایی را داده است. خواهشمند در خصوص نحوه اقدام این مدیریت را راهنمایی فرمائید. (کرمانشاه)</p>	۴

سمت	نام و نام خانوادگی عضو
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کار گروه مرکزی	قباد افشار
معاون امور املاک، سازمان ثبت و اسناد املاک کشور	محمدحسن بکائیان
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی	عباسعلی پورسیدی
مدیرکل دفتر ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی و دبیرکارگروه مرکزی	احمد احمدی طالشیان

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

<p>۲- تاریخ: ۹۵/۶/۱۶</p> <p>۴- موضوع: بررسی مشکلات و ابهامات استانها در خصوص اجرای شیوه نامه رفع تداخلات .</p> <p>۵- مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور</p>	<p>۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات</p> <p>۳- شماره جلسه: ششم</p>
<p>۶- اعضاء کارگروه:</p> <p>۱- علیرضا اورنگی ۲- فریدون قربانپور ۳- عباسعلی پورسیدی ۴- مسعود منصور ۵- حسین سعید زرنندی</p>	

پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۶/۲۷۴۵۲۶ مورخ ۸/۶/۹۵ ششمین جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات در تاریخ ۹۵/۶/۱۶ با حضور اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور، تشکیل گردید: ابتدا آقای کریمی دبیر کارگروه مرکزی رفع تداخلات ضمن عرض خیرمقدم به اعضای محترم کارگروه و با عنایت به ابلاغ شیوه نامه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳ مورخ ۹۴/۱۰/۱۵ مقام عالی وزارت، سؤالات و ابهامات کمیسیون های استانی براساس بند ۴ ماده ۳-۵ شیوه نامه ابلاغی و ماده ۸ آئین نامه شماره ۵۲۰۸۳/ت/۴۹۶۷۰ مورخ ۲۱/۴/۹۴ هیئت محترم وزیران را مطرح، سپس اعضاء پیرامون سؤالات مطروحه بحث و بررسی و شرح ذیل اتخاذ تصمیم نمودند:

نظریه کارگروه مرکزی	سؤالات	ردیف
<p>در صورتیکه نقشه تهیه شده توسط منابع طبیعی در مناطق جنگ زده با حدود ثبتی مغایرت داشته باشد می بایست مطابق قانون نحوه صدور اسناد مالکیت مناطق جنگ زده مصوب ۷۰/۲/۱۷ و آئین نامه اجرائی آن رفع مغایرت گردد و در صورت عدم رفع مغایرت توسط هیأت موضوع ماده ۵ قانون مذکور مراتب به اداره کل امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور منعکس تا اقدام لازم صورت پذیرد.</p>	<p>در مناطق جنگ زده که سوابق ثبتی به دلیل جنگ تحمیلی امحاء گردیده و سوابق جدید ثبتی براساس نقشه های اجرای مقررات منابع طبیعی تهیه شده و در موقع تهیه نقشه رفع تداخلات مشخص می گردد که محدوده اینگونه پلاکها دارای تداخل و تعارض می باشد نحوه اقدام چگونه است؟</p>	<p>۱</p>

<p>ملاک تشخیص براساس تفسیر عکسهای هوایی برای عرصه‌های چهارگانه ملی شامل: جنگل، مرتع، بیشه زار و اراضی جنگلی موضوع ماده یک قانون ملی شدن مصوب ۴۱/۱۰/۲۷ عکسهای هوایی موجود مقارن اجرای قانون مذکور برای تشخیص عرصه‌های غیرملی ملاک اجرای مقررات خالصه و اصلاحات ارضی در سنوات مختلف در پلاک مورد نظر می‌باشد.</p>	<p>با توجه به لایحه و آئین‌نامه اجرای قانون فروش خالصجات مصوبات ۳۴/۹/۲۰ و ۳۶/۸/۲۱ و قانون انحلال بنگاه خالصجات مصوب ۴۶/۴/۲۰ و قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستأجر مصوب ۴۷/۱۰/۲۹ و قانون تعیین تکلیف اراضی مزروعی اعیان مستحدث از طرف اشخاص در دهات و مزارع خالصه مصوب ۵۴/۴/۲۹ و آیین‌نامه عمران اراضی بایر مصوب ۵۵/۶/۱ و بند (ب) ماده ۴ قانون ملی شدن، در صورتیکه عنداللزوم نیاز به تفسیر عکسهای هوایی باشد عکسهای هوایی چه سالی می‌بایست ملاک عمل قرار گیرد و نحوه احصاء اراضی ملی از سایر عرصه‌ها چگونه است؟</p>	۲
---	---	---

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی و عضو کارگروه مرکزی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	عباسعلی پورسیدی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات	۲- تاریخ: ۹۵/۷/۲۶
۳- شماره جلسه: هفتم اجرای شیوه نامه رفع تداخلات . کشور	۴- موضوع: بررسی مشکلات و ابهامات استانها در خصوص ۵- مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی

۶- اعضاء کارگروه: ۱ علیرضا اورنگی ۲- فریدون قربانپور ۳- عباسعلی پورسیدی ۴- مسعود منصور ۵- حسین سعید زرنندی

پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۶/۲۷۸۱۵۰ مورخ ۹۵/۷/۲۴ هفتمین جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات در تاریخ ۹۵/۷/۲۶ با حضور اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور، تشکیل گردید:

ابتدا آقای کریمی دبیر کارگروه مرکزی رفع تداخلات ضمن عرض خیرمقدم به اعضای محترم کارگروه و با عنایت به ابلاغ شیوه نامه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳ مورخ ۹۴/۱۰/۱۵ مقام عالی وزارت، سوالات و ابهامات کمیسیون های استانی بر اساس بند ۴ ماده ۵-۳ شیوه نامه ابلاغی و ماده ۸ آیین نامه شماره ۴۹۶۷۰/ت/۵۲۰۸۳ مورخ ۲۱/۴/۹۴ هیئت محترم وزیران را مطرح، سپس اعضاء پیرامون سئوالات مطروحه بحث و بررسی و بشرح ذیل اتخاذ تصمیم نمودند:

ردیف	سوالات استانها	نظریه کارگروه مرکزی
۱	با توجه باینکه آراء هیئتها تعیین تکلیف اراضی اختلافی (کمیسیون های ماده واحده) قطعی نبوده و قابل اعتراض در محاکم قضائی است و با عنایت به تبصره ۳ ماده ۳ آیین نامه اجرایی و همچنین بند ۲ ماده ۷ شیوه نامه اجرائی رفع تداخلات که ملاک عمل را آراء قطعی صادره از محاکم قضائی اعلام نموده، در خصوص نحوه رسیدگی به پرونده و یا پلاک هایی که صرفا دارای رای کمیسیون ماده واحده می باشند اعلام نظر گردد؟	برابر تبصره ۳ ماده ۳ آیین نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری و همچنین ردیف ۲ ماده ۷ شیوه نامه رفع تداخلات، قطعات و پلاک هایی که قبلاً در مراجع ذیصلاح قضایی رسیدگی و حکم قطعی صادر شده است، ملاک حکم صادره است و پلاک هایی که پرونده آن در کمیسیون ماده واحده مطرح و منجر به صدور رای کمیسیون نگردیده و یا پرونده مربوط در مراجع قضایی مطرح رسیدگی بوده ولی منجر به صدور رای قطعی نگردیده، قابل طرح در کمیسیون رفع تداخلات استان می باشد.

<p>با توجه به مصوبه کمیسیون رفع تداخلات استان و از آنجا که نقشه‌های اصلاحی اراضی رفع تداخل شده و به امضاء اعضای کمیسیون می‌رسد، لذا بر اساس بند ب از قسمت ۲-۴ ماده ۷ شیوه‌نامه اجرایی رفع تداخلات، اداره ثبت اسناد و املاک محل نسبت به اصلاح اسناد مالکیت اقدام می‌نماید.</p>	<p>با عنایت به ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید، نحوه اصلاح سوابق و دفاتر اسناد مالکیت صادره، در اداره ثبت اسناد و املاک محل چگونه می‌باشد؟</p>	۲
<p>در اجرای رفع تداخلات، اصل بر این است که هر دو مقررات اجراء شده باشد. در اجرای مقررات اصلاحات ارضی به صرف اجرای هر یک از مراحل سه گانه برای طرح موضوع در کار گروه رفع تداخلات کفایت می‌نماید و اینکه در اجرای مقررات مذکور به زارع منتقل شده، یا در سهم مالک مانده و یا مستثنیات قانونی تعیین شده باشد تأثیری در طرح موضوع ندارد.</p>	<p>برخی از پلاک‌های ثبتی در زمان اجرای قانون اصلاحات ارضی داری صورتجلسه ای مبنی بر اینکه کل پلاک خود کار و یا مکانیزه می‌باشد و اسامی زارعین و مالکین خودکار و مساحت اراضی مزبور ذکری نگردیده است، در اینگونه موارد موضوع مشمول رفع تداخل مقررات موازی می‌باشد یا خیر؟</p>	۳
<p>وضعیت اشتباه یا عدم اشتباه اجرای مقررات و رفع تداخل در کمیسیون استان مشخص می‌شود، بنابر این چنانچه پلاک بر اساس شیوه‌نامه اجرائی، رفع تداخل گردید و غیر ملی بودن آن احراز شد متصرفین اراضی رفع تداخل شده بر اساس قانون و مقررات ذیربط و حسب مورد از طریق امور اراضی تعیین تکلیف می‌گردند.</p>	<p>در خصوص اراضی دولتی (بایر مرحله اول، خالصه، موات ماده ۱۷ و اراضی مسلوب المنفعه ماده ۴۰) که در اجرای قانون ملی شدن جنگلها به اشتباه ملی اعلام گردیده و دارای متصرف می‌باشد، نحوه تداخلات استان برای تعیین تکلیف چگونه است؟</p>	۴

نام و نام خانوادگی عضو	سمت
علیرضا اورنگی	رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی
حسین سعید زرنندی	معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی
فریدون قربانپور	مدیر کل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی و عضو کارگروه مرکزی
مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی
عباسعلی پورسیدی	سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهاد کشاورزی و عضو کارگروه مرکزی

صور تجلسه کارگروه مرکزی موضوع ماده ۸ آئین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات	۲: تاریخ ۹۵/۱۰/۱۱
۳- شماره جلسه: هشتم	۴- موضوع: بررسی مشکلات و ابهامات در خصوص اجرای شیوهنامه رفع تداخلات و عملکرد استانها
۵- مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور	
۶- اعضاء گروه:	
۱- علیرضا اورنگی ۲- فریدون قربناپور ۳- عباسعلی پورسیدی ۴- مسعود منصور ۵- حسین سعید زرنندی	

پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۶/۲۸۵۱۲۹ مورخ ۹۵/۰۱/۰۷ هشتمین جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات در تاریخ ۹۵/۱۰/۱۱ با حضور اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آئیننامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور، تشکیل گردید:

ابتدا آقای کریمی دبیر کارگروه مرکزی رفع تداخلات ضمن عرض خیرمقدم به اعضای محترم کارگروه و با عنایت به ابلاغ شیوهنامه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳ مورخ ۹۴/۱۰/۱۵ مقام عالی وزارت، سوالات و ابهامات کمیسیونهای استانی براساس بند ۴ ماده ۵-۳ شیوهنامه ابلاغی و ماده ۸ آییننامه شماره ۵۲۰۸۳/ت/۴۹۶۷۰ مورخ ۲۱/۴/۹۴ هیئت محترم وزیران را مطرح، سپس اعضاء پیرامون سئوالات مطروحه بحث و بررسی و بشرح ذیل اتخاذ تصمیم نمودند:

ردیف	سئوالات	نظریه کارگروه مرکزی
۱	آیا پلاکهای ثبتی که مشمول اجرای مقررات امور اراضی گردیده لیکن تاکنون در اجرای قانون ملی شدن جنگلها و قانون حفاظت و بهرهبرداری اجراء نگردیده قابل طرح در کارگروه رفع تداخلات شهرستان و کمیسیون استان می باشد یا خیر؟	با توجه به ماده ۲ آییننامه اجرائی، پلاک هائی مشمول اجرای رفع تداخلات بوده که اجرای هر دو مقررات بعمل آمده باشد، لذا در فرض مذکور بدلیل عدم تحقق تداخل قابل طرح نمی باشد.
۲	با عنایت به ماده ۳ شیوهنامه مالی اراضی رفع تداخل شده و بندهای مربوط، در خصوص چگونگی اخذ قیمت اراضی رفع تداخل شده خورده مالکین، خودکار و .....اعلام نظر گردد.	دریافت هزینه و قیمت اراضی رفع تداخل شده مطابق ماده ۹ آییننامه اجرایی محدود به موارد بندهای ۱ و ۲ ذیل بند ب آن خواهد بود که بموجب آن دریافت قیمت اراضی رفع تداخل شده صرفا از زارعین و متصرفین قانونی اراضی دولتی رفع تداخل شده تجویز می گردد ولاغیر.

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی و عضو کارگروه مرکزی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	عباسعلی پورسیدی

صور تجلسه کارگروه مرکزی موضوع ماده ۸ آئین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات	۲- تاریخ: ۹۵/۱۱/۳۰
۳- شماره جلسه: نهم	۴- موضوع: ارائه گزارش عملکرد رفع تداخلات استانها دی و بهمن ماه ۱۳۹۵ و بررسی مشکلات و ابهامات استانها در خصوص اجرای شیوهنامه رفع تداخلات .
۵- مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور	
۶- اعضای کارگروه:	
۱- علیرضا اورنگی ۲- فریدون قربانپور ۳- عباسعلی پورسیدی ۴- مسعود منصور ۵- حسین سعید زرنندی	

پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۶/۲۹۱۹۰۱ مورخ ۹۵/۱۲/۱۱ نهمین جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات در تاریخ ۹۵/۱۲/۱۶ با حضور اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور، تشکیل گردید:

ابتدا آقای کریمی دبیر کارگروه مرکزی رفع تداخلات ضمن عرض خیرمقدم به اعضای محترم کارگروه گزارش کاملی از عملکرد اجرای رفع تداخلات استانها در دی و بهمن ماه ۹۵ ارائه نموده و سپس با عنایت به ابلاغ شیوهنامه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳ مورخ ۹۴/۱۰/۱۵ مقام عالی وزارت، سوالات و ابهامات کمیسیون‌های استانی را بر اساس بند ۴ ماده ۳-۵ شیوهنامه ابلاغی و ماده ۸ آیین نامه شماره ۴۹۶۷۰/ت/۵۲۰۸۳ مورخ ۲۱/۴/۹۴ هیئت محترم وزیران طرح و اعضاء پیرامون سؤال مطرح شده بحث و بررسی و بشرح ذیل اتخاذ تصمیم نمودند:

ردیف	سؤالات	نظریه کارگروه مرکزی
۱	چنانچه برای تشخیص عرصه‌های چهارگانه منابع طبیعی (مرتع، بیشه، جنگل و اراضی جنگلی) در هر پلاک نیاز به تفسیر عکسهای هوایی مقارن قانون مورد اجراء باشد، تفسیر عکسهای مزبور توسط چه دستگاه و یا مرجع ذیصلاحی انجام گردد؟	از آنجائیکه عکس هوایی یکی از ابزار تشخیص نوعیت اراضی بوده که عنداللزوم و بنا به نظر کمیسیون رفع تداخلات استان مورد استفاده قرار می‌گیرد، لذا تعیین دستگاه ویا مرجع ذیصلاح تفسیر عکسهای هوایی به عهده کمیسیون مذکور بوده، ضمن اینکه بهرحال تصمیم نهایی در خصوص تعیین نوعیت عرصه پلاک با کمیسیون رفع تداخلات استان می‌باشد.

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی و عضو کارگروه مرکزی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	عباسعلی پورسیدی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات	۲- تاریخ ۹۶/۰۳/۰۱
۳- شماره جلسه: یازدهم ۴- موضوع: بررسی مشکلات و ابهامات استانها در خصوص اجرای شیوه نامه رفع تداخلات	
۵- مکان: سازمان جهادکشاورزی استان کرمان	
۶- اعضاء کار گروه:	
۱- علیرضا اورنگی ۲- فریدون قربانپور ۳- عباسعلی پورسعیدی ۴- مسعود منصور ۵- حسین سعید زرنندی	

براساس دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۶/۲۹۷۸۰۸ مورخ ۹۶/۲/۲۶ دبیر کارگروه مرکزی رفع تداخلات ماده ۸ آیین نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید؛ یازدهمین جلسه کارگروه مذکور در تاریخ ۱۳۹۶/۳/۱ با حضور اعضاء در سالن جلسات سازمان جهادکشاورزی استان کرمان، تشکیل گردید:

ابتدا آقای باقدرت مدیر امور اراضی استان ضمن عرض خیر مقدم به اعضاء محترم کارگروه مسائل و مشکلات موجود در استان و خصوصاً شهرستانهای بهم، فهرج، نرماشیر و ریگان و همچنین اقدامات انجام شده در خصوص اجرای شیوه نامه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳ مورخ ۹۴/۱۰/۱۵ ویر محترم جهادکشاورزی در استان را ارائه، سپس آقای کریمی دبیر کارگروه مرکز سئوالات و ابهامات کمیسیون های سایر استانها را مطرح و اعضاء محترم پیرامون سئوالات مطرح شده بحث و بررسی و بشرح ذیل اتخاذ نمودند:

ردیف	سئوالات	نظریه کارگروه مرکزی
۱	از آنجائیکه تبدیل مبذر و مشخص نمودن سهم هریک از زارعین، در مرحله اجرای شیوه نامه مالی و معرفی به واحدهای ثبتی ضروری می باشد؛ که این امر در زمان اجرای مقررات شیوه نامه اجرایی، باعث کند شدن روند و مستلزم صرف زمان طولانی است، آیا اقدامات لازم در راستای شیوه نامه اجرایی بدون استخراج مبادر موجود در سوابق اجرایی امکان پذیر می باشد یا خیر؟	تهیه نقشه اجرای مقررات امور اراضی توسط مدیریت جهادکشاورزی و امور اراضی شهرستان در هر پلاک علی القاعده براساس قانون و رعایت تبدیل مبذر انجام می شود و لذا با ارائه آن به کارگرو رفع تداخلات؛ برای رسیدگی توسط کمیسیون استان قابل قبول می باشد.
۲	در کاربرگ شماره ۹ (صور تجلسه اتخاذ تصمیم کمیسیون) نتیجه تصمیم براساس اراضی ملی و مستثنیات درج گردیده؛ از آنجائیکه در عرصه های غیر ملی امکان وجود اراضی دولتی (خالصه، بایر مرحله اول و موات ماده ۱۷) می باشد و در صورت ذکر مستثنیات باعث تضییع حقوق دولت و عدم امکان تعیین تکلیف با متصرفین می باشد لذا در خصوص درج عبارت مناسب بجای کلمه مستثنیات نظریه ارشادی را اعلام فرمائید.	بمنظور تعیین سهم دولت و جلوگیری از تضییع حقوق دولت در اراضی خالصه، بایر مرحله اول و موات ماده ۱۷ عبارت غیرملی بجای کلمه مستثنیات در کاربرگ شماره ۹ درج و می بایست در زمان اجرای قانون حدنگار و تثبیت مالکیتها؛ اراضی سهم دولت نیز برابر مقررات موضوعه تعیین تکلیف شود و آن قسمت از اراضی دولت که دارای متصرفین فاقد شرایط قانونی می باشند تعیین تکلیف و به اداره کل منابع طبیعی استان تحویل گردد.

<p>اولاً آن دسته از اراضی که در اجرای مقررات ملی شدن بعنوان اراضی ملی اعلام و در اجرای قانون کشت موقت به کشاورزان واگذار شده است؛ مستند به نظریه حقوقی ریاست جمهوری در سال ۷۱ و مصوبه ستاد مرکزی هیات‌های هفت نفره با پذیرش ملی بودن، صرفاً قیمت اراضی بحساب خزانه داریکل اعلام شده توسط اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان واریز و سند متقاضیان با رعایت سایر مقررات صادر خواهد شد. ثانیاً دسته دیگر از اراضی مشمول قانون کشت موقت که پس از بررسیهای لازم مطابق آیین‌نامه اجرایی، شیوه‌نامه اجرایی و مصوبات کارگروه مرکزی، محرز گردد جزء عرصه‌های چهارگانه ملی (جنگل، مرتع، بیشه و اراضی جنگلی) نمی‌باشد، جزء عرصه‌های غیرملی محسوب و برابر مقررات قانون کشت موقت تعیین تکلیف گردد.</p>	<p>در پلاک‌هایی که اجرای قوانین و مقررات کشت موقت و منابع ملی اعمال گردیده، چنانچه پس از بررسی‌های لازم و تشخیص تداخلات مشخص گردد که محل اجرای قانون کشت موقت دارای آثار کشت مربوط به قبل از سال ۱۳۴۶ می‌باشد؛ چگونگی اقدام در اینگونه اراضی را اعلام فرمائید.</p>
--	--

۳

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی و عضو کارگروه مرکزی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	عباسعلی پورسیدی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات	۲- تاریخ ۹۶/۳/۲۹
۳- شماره جلسه دوازدهم	۴- موضوع بررسی مشکلات و ابهامات کمیسیون رفع تداخلات استان مازندران در اجرای شیوهنامه اجرایی
۵- مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور	
۶- اعضاء کار گروه:	
۱- علیرضا اورنگی	۲- فریدون قربانپور
۳- عباسعلی پورسعیدی	۴- مسعود منصور
۵- حسین سعید زرنندی	

بر اساس دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۶/۳۰۰۰۵۰ مورخ ۹۶/۰۳/۲۳ دبیر کارگروه مرکزی رفع تداخلات ماده آئین نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید، دوازدهمین جلسه کارگروه مذکور در تاریخ ۱۳۹۶/۳/۲۹ با حضور اعضاء و مدعوین محترم از استان مازندران در خصوص رفع مشکلات و ابهامات کمیسیون استان در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور تشکیل گردید: ابتدا آقای کریمی دبیر کارگروه مرکز ضمن عرض خیر مقدم کلیاتی از مشکل استان را بیان داشته و سپس توضیحات تکمیلی توسط همکاران محترم امور اراضی، اداره کل منابع طبیعی و ثبت اسناد و املاک استان ارائه گردید، پس از آن بر اساس بند ۴ ماده ۴-۵ شیوهنامه ابلاغی و ماده ۸ آیین نامه اجرایی اعضاء محترم پیرامون سوال مطرح شده بحث و بررسی و سپس بشرح ذیل اتخاذ تصمیم نمودند:

ردیف	سوال	نظریه کارگروه مرکزی
۱	در استان مازندران تعدادی از پلاک‌های اصلی در قالب یک بلوک واقع و اجرای مقررات منابع ملی نیز بصورت بلوکی انجام پذیرفته و دارای یک برگ تشخیص می‌باشد، از طرفی نقشه پلاک‌های ثبتی واقع در بلوک وجود نداشته و تحدید حدود ثبتی هر پلاک نیز زمانبر و باعث کند شدن روند اجرای رفع تداخلات گردیده است، لذا خواهشمند است در خصوص رفع مشکل فوق اظهار نظر فرمائید؟	مقرر گردید صرفاً در استان مازندران امور اراضی مجاز می‌باشد نسبت به تهیه نقشه اجرای مقررات امور اراضی بر مبنای بلوک مورد عمل مقررات ملی بدون تعیین مرز پلاک‌های محاط در بلوک اقدام نماید و پس از تهیه نقشه تجمیعی بر اساس بلوک، این نقشه مبنای رفع تداخلات و تعیین محدوده اجرای مقررات ملی از غیر ملی قرار گیرد. در همین راستا برای هم افزایی و تسریع در کار کاداستر اراضی کشاورزی و ملی، عکسهای ارتو تهیه شده توسط امور اراضی برای استفاده در اختیار منابع طبیعی قرار گرفته و متقابلاً منابع طبیعی نیز همکاری لازم را در کاداستر اراضی کشاورزی معمول نماید.

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی و عضو کارگروه مرکزی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	عباسعلی پورسیدی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱ - عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات	۲ - تاریخ: ۹۶/۸/۱۳
۳ - شماره جلسه: چهاردهم	۴ - موضوع: بررسی سئوالات و کمیسیون استان ها در خصوص اجرای آیین نامه و شیوه نامه اجرایی رفع تداخلات
۵ - مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور	
۶ - اعضای کار گروه	
۱ - علیرضا اورنگی ۲ - فریدون قربانپور ۳ - عباسعلی پور سیدی ۴ - مسعود منصور ۵ - حسین سعید زرنندی	

بر اساس دعوت نامه شماره: ۵۳/۳۱۲۸۰۵ مورخ ۹۶/۸/۸ دبیر کار گروه مرکزی رفع تداخلات، موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید؛ چهاردهمین جلسه کارگروه مذکور در تاریخ ۱۳۹۶/۸/۶ با حضور اعضای محترم در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور تشکیل گردید:

ابتدا آقای کریمی دبیر کارگروه مرکز ضمن خیر مقدم سئوالات و ابهامات کمیسیون های استانی را بر اساس بند ۴ ماده ۳-۵ شیوه نامه ابلاغی و ماده ۸ آیین نامه اجرایی طرح و اعضای محترم پیرامون سئوالات مطرح شده بحث و بررسی و سپس به شرح ذیل اتخاذ تصمیم نمودند.

ردیف	سئوالات	نظریه کارگروه مرکزی
۱	در خصوص رفع تداخل آن دسته از اراضی مشمول مقررات امور اراضی که در زیر اشکوب درختان جنگلی حوزه زاگرس واقع و ملی گردیده است و در حال حاضر نیز زارعین به امر زراعت مشغول می باشند کمیسیون رفع تداخلات استان چگونه عمل نماید؟	پلاک در کمیسیون مطرح و چنانچه عرصه فارغ از کشت زیر اشکوب به عنوان جنگل یا اراضی جنگلی از سوی کمیسیون احصاء گردد، به موجب ماده یک قانون ملی شدن جنگل و ابطال مالکیت اشخاص بر این عرصه ها در کمیسیون استان به عنوان اراضی ملی (جنگل یا اراضی جنگلی) شناخته و رفع تداخل نماید. بدیهی است در خصوص حقوق زارعین صاحب نسقی که در زیر اشکوب این عرصه ها از زمان قانون اصلاحات ارضی فعالیت کشاورزی دارند مقرر شد که دستوالعمل جامعی مبتنی بر حفظ جنگل و ملی بودن عرصه و تامین حقوق اشخاص مشترکا توسط سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری و سازمان امور اراضی تدوین و با تایید وزیر محترم جهاد کشاورزی ابلاغ گردد.

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی و عضو کارگروه مرکزی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	عباسعلی پورسیدی
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	عباسعلی پورسیدی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱ - عنوان جلسه: کار گروه مرکزی رفع تداخلات	۲ - تاریخ: ۹۶/۸/۲۹
۳ - شماره جلسه: پانزدهمین در خصوص احرای آیین‌نامه و شیوه‌نامه اجرای رفع تداخلات.	۴ - موضوع: بررسی سئوالات و کمیسیون استان‌ها
۵ - مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور	

۶ - اعضای کارگروه:

۱ - علیرضا اورنگی ۲- فریدون قربانپور ۳- عباسعلی پور سیدی ۴- مسعود منصور ۵- حسین سعید زرنندی

بر اساس دعوت نامه شماره ۵۳/۰۳۵/۳۱۳۲۹۰ مورخ ۹۶/۸/۱۳ دبیر کارگروه مرکزی رفع تداخلات، موضوع ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع تولید رقابت پذیر؛ پانزدهمین جلسه کارگروه مذکور در تاریخ: ۱۳۹۶/۰۸/۲۹ با حضور اعضای محترم در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور، تکیل گردید:

ابتدا آقای کریمی دبیر کارگروه مرکزی ضمن عرض خیر مقدم به اعضای محترم سئولات و ابهامات کمیسیون‌های استانی را بر اساس بند ۴ ماده ۳-۵ شیوه‌نامه ابلاغی و ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی طرح و اعضای محترم پیرامون سئولات مطرح شده بحث و بررسی و سپس به شرح ذیل اتخاذ تصمیم نمودند:

ردیف	سئولات	نظریه کارگروه مرکزی
۱	در خصوص آراء صادره از محاکم قضایی و کمیسیون‌های ماده واحده و همچنین آن دسته از پرونده‌های دارای معترض در محاکم قضایی که در حال رسیدگی می‌باشد کمیسیون رفع تداخلات استان چگونه عمل کند؟	در صورتی که حکم صادره از نظر ماهیت اراضی بر ملی و یا غیرملی بودن صادر شده باشد به شرح ذیل اقدام می‌گردد: اولاً - در خصوص آن دسته از آراء کمیسیون ماده واحد و مراجع بدوی قضایی که رای بر ملی بودن محل اعتراض صادر و شخص به رای صادره اعتراض ننموده است. ملاک عمل رای صادره است و در صورتی که شخص در مرجع قضایی بعدی اعتراض و موضوع در حال رسیدگی باشد، در صورتی که معترض نسبت به استرداد دعوی خود اقدام نماید قابل بررسی در کمیسیون رفع تداخلات استان خواهد بود و در غیر این ملاک عمل نظر مرجع قضایی رسیدگی کننده است. ثانیاً - در خصوص آن دسته از آراء کمیسیون ماده واحده و مراجع بدوی قضایی که رای بر مستثنیات محل صادر و منابع طبیعی به رای صادره اعتراض ننموده است موضوع در کمیسیون رفع تداخلات استان مطرح و رسیدگی شود، در صورتی که تصمیم کمیسیون نیز مبنی بر غیر ملی بودن محل صادر گردد ملاک عمل تصمیم کمیسیون رفع تداخلات بوده و منابع طبیعی می‌بایست نسبت به مسترد نمودن دعوی مطروحه اقدام نماید در صورتی که تصمیم کمیسیون مبنی بر ملی بودن محل اعتراض باشد؛ منابع طبیعی به اعتراض خود در محاکم مربوطه ادامه خواهد داد. ضمناً آن دسته از آراء صادره که از نظر ماهیت اراضی مبنی بر ملی یا غیر ملی بودن صادر نشده باشد از جمله احکام صادره از محاکم کیفری ولو این که قطعی باشد قابل طرح و رسیدگی در کمیسیون رفع تداخلات می‌باشد.

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی و عضو کارگروه مرکزی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهادکشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	عباسعلی پورسیدی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱ - عنوان جلسه: کار گروه مرکزی رفع تداخلات	۲- تاریخ: ۶۹/۰۱/۹۱
۳ - شماره جلسه: شانزدهم	۴ - موضوع: بررسی سئوالات و کمیسیون
استان ها در خصوص احرای آیین نامه و شیوه نامه اجرای رفع تداخلات.	
۵ - مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور	

۶ - اعضای کارگروه:

۱ - علیرضا اورنگی ۲- فریدون قربانپور ۳- محمد حجی ۴ - مسعود منصور ۵- حسین سعید زرنندی
پیرو دعوت نامه شماره ۳۵/۶۳۰/۳۵۸۸۱۳ مورخ ۶۹/۰۱/۶۱ شانزدهمین جلسه هماهنگی احرای رفع تداخلات در تاریخ ۶۹/۰۱/۹۱ با حضور دبیر کارگروه مرکزی موضوع ماده ۸ آیین نامه احرای تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور، تشکیل گردید:

ابتدا آقای کریمی دبیر کارگروه مرکزی رفع تداخلات ضمن عرض خیر مقدم به اعضای محترم کارگروه با عنایت به ابلاغ شیوه نامه شماره ۰۲۰/۳۱۰۱۳ مورخ ۴۹/۰۱/۵۱ مقام عالی وزارت ، سئوالات و ابهامات کمیسیون های استانی را بر اساس بند ۴ ماده ۳-۵ شیوه نامه ابلاغی و ماده ۸ آیین نامه شماره ۰۷۶۹۴/ت ۳۸۰۲۵ مورخ ۴۹/۴/۱۲ هیات محترم وزیران را مطرح و سپس

اعضاء پیرامون سئوالات مطروحه بحث و بررسی به شرح ذیل اتخاذ تصمیم نمودند:

ردیف	سئوالات	نظریه کارگروه مرکزی
۱	پلاک هایی که قبلا با موضوع اختلاف اجرای مقررات ملی یا موات مرجع تشخیص در مراجع قضایی با دعوی اداره کل منابع طبیعی و مدیریت امور اراضی رسیدگی و حکم قطعی به نفع هر یک از طرفین (منابع طبیعی و یا امور اراضی) نسبت به قسمتی یا کل پلاک ثبتی صادر گردیده آیا کمیسیون استان صلاحیت رسیدگی به تداخل ناشی از اجرای قوانین و مقررات امور اراضی با موات مرجع تشخیص یا اراضی ملی را دارد یا خیر؟	با توجه به بند ۵ ماده ۲ آیین نامه اجرایی ابتدا اداره کل منابع طبیعی با رفع تداخل اجرایی مقررات ملی و موات یکی از مقررات مذکور را در عرصه مورد نظر تثبیت و سپس با بررسی سوابق و پرونده های اجرایی دو قانون ملی و موات ، چنانچه رای قضایی با ورود ماهیتی به موضوع حکم به ملی و یا موات عرصه صادر شده باشد موضوع مشمول بند ۲ ماده ۷ شیوه نامه اجرایی می باشد و در صورتی که صدور دادنامه مرجع قضایی مستند به ایرادات شکلی اجرای مقررات مورد نظر را مستند به مکاتبات دو دستگاه امور اراضی و منابع طبیعی بعد از ادغام وزارت جهاد سازندگی و کشاورزی و سایر موارد صادر گردیده باشد موضوع قابل طرح در کمیسیون رفع تداخلات می باشد.

<p>تصمیمات اتخاذ شده در اجرای بخشنامه شماره ۰۲۰/۴۵۹۵۷-۸۹/۱۱/۱۱ مورخ ۱۱/۱۱/۸۹ در دستورالعمل شماره ۰۲۰/۶۹۹۹-۹۳/۳/۱۳ پس از تنفیذ در کمیسیون استان قابل اجرا می باشد؛ چنانچه کمیسیون اقدامات مذکور را تنفیذ نماید رسیدگی بر اساس مقررات ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر امکان پذیر خواهد بود.</p>	<p>در خصوص آن دسته از پلاک هایی که در اجرای بخشنامه شماره: ۰۲۰/۴۵۹۵۷ مورخ ۱۱/۱۱/۸۹ بررسی و تعیین تکلیف گردیده در زمان تنفیذ دو کمیسیون استانی مشخص گردید اقدامات انجام شده دارای ایرادات و اشکالات قانونی میباشد آیا موضوع برای رفع ایرادات قابل طرح در کمیسیون رفع تداخلات استان می باشد یا خیر؟</p>	۲
--	---	---

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی و عضو کارگروه مرکزی	فریدون قربانپور
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهاد کشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	محمد حججی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ رفع موانع تولید

۱ - عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات ۲- تاریخ: ۹۷/۵/۶
۳- موضوع: بررسی و سئوالات کمیسیون تداخلات استان های کشور
۵ - مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور
۶ - اعضای کارگروه:
۱ - علیرضا اورنگی ۲ - حسین سعید زرنندی ۳ - مسعود منصور ۴ - فاطمه دادگر ۵ - محمد حججی

پیرو دعوت نامه شماره ۵۳/۰۳۵/۳۳۷۷۹۲ مورخ ۰۲/۰۵/۹۷ جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات در تاریخ ۹۷/۵/۰۶ با حضور حضور کلیه اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور تشکیل گردید.

ابتدا جناب آقای بختیاری معاون دفتر ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی ضمن عرض خوش آمد گویی به اعضای محترم کارگروه نسبت به طرح سوالات و ابهامات کمیسیون های استانی بر اساس بند ۴ ماده ۳-۵ شیوه نامه ابلاغی و ماده ۸ آیین نامه شماره ۴۹۶۷۰/ت/۵۲۰۸۳ مورخ ۲۱/۴/۹۴ هیئت محترم وزیران اقدام که به شرح جدول ذیل به تصویب اعضای کارگروه مرکزی رسید

ردیف	سئوالات استان ها	نظریه کارگروه مرکزی
۱	نحوه تصمیم گیری کمیسیون رفع تداخلات استان در خصوص تعیین نوعیت اراضی واقع در بستر و حریم رودخانه های فصلی و دائمی موجود در داخل بلوک ها و پلاک های مشمول مقررات ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید از نظر ملی غیر ملی و.... چگونه می باشد؟	با عنایت به اینکه بستر رودخانه های طبیعی مشمول منابع مصرح در ماده یک قانون ملی شدن جنگلها نبوده و از مصادیق پنج گانه موضوع ماده ۲ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید نیز نمی باشد لذا قابل طرح و رسیدگی در کمیسیون رفع تداخلات استان نخواهد بود لیکن حریم رودخانه های طبیعی چنانچه مشمول تعاریف قوانین مندرج در ماده ۲ آیین نامه فوق الذکر شده باشد قابل بررسی در کمیسیون رفع تداخلات استان خواهد بود

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
مدیر کل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی	فاطمه دادگر
سرپرست دفتر وزارت جهاد کشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	محمد حججی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ رفع موانع تولید

۱ - عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات ۲- تاریخ: ۹۷/۵/۶	
۳- موضوع: بررسی و سئوالات کمیسیون تداخلات استان های کشور	
۴ - مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور	
۶ - اعضای کارگروه:	
۱- علیرضا اورنگی ۲- فاطمه دادگر ۳ - محمد حججی ۴- مسعود منصور ۵- حسین سعید زرنندی	
پیرو دعوت نامه شماره ۹۷/۵/۲ /مورخ ۵۳/۰۳۵/۳۳۷۷۹۲ با عنایت به اتمام مهلت مینا به اخذ هزینه های اجرای موضوع تبصره ۲ ماده یک شیوه نامه مالی اراضی رفع تداخل شده و در اجرای ماده ۸ آیین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر در جلسه مورخ ۹۷/۵/۶ کارگروه مرکزی رفع تداخلات مطرح و پس از بررسی لازم به شرح ذیل اتخاذ تصمیم گردید:	
ردیف	مصوبه
۱	به استناد قسمت اخیر تبصره ۲ ماده یک شیوه نامه مالی اراضی رفع تداخل شده موضوع بند الف ماده ۹ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور بر مبنای اصول هزینه های اجرایی اراضی رفع تداخل شده هفت درصد قیمت ارزش معاملاتی (قیمت منطقه ای) تعیین می گردد
نام و نام خانوادگی اعضاء	سمت
علیرضا اورنگی	رئیس سازمان امور اراضی و رئیس کارگروه مرکزی
حسین سعید زرنندی	معاون امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی
مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و عضو کارگروه مرکزی
فاطمه دادگر	مدیر کل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی
محمد حججی	سرپرست دفتر وزارت جهاد کشاورزی و عضو کارگروه مرکزی

صورتجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات	۲- تاریخ ۹۷/۷/۷
<p>۳- موضوع: بررسی ابهامات و مشکلات موجود در اجرای شیوه نامه اصلاحی رفع تداخلات ناشی از قوانین و مقررات موازی ۴- مکان: سالن جلسات شماره ۲ سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه</p> <p>۵- اعضاء کار گروه:</p> <p>۱- علیرضا اورنگی ۲- حسین سعید زرنندی ۳- فاطمه دادگر ۴- مسعود منصور</p>	
<p>پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۵/۳۴۳۶۴۲ مورخ ۹۷/۷/۳ سازمان امور اراضی کشور و با توجه به ابهامات و مشکلات موجود در شیوه نامه اصلاحی رفع تداخلات ناشی از قوانین و مقررات موازی (ابلاغیه شماره ۰۲۰/۸۵۷۶ مورخ ۹۷/۵/۷ وزیر محترم جهاد کشاورزی) و در اجرای ماده ۸ آیین نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید، جلسه کارگروه مرکز در تاریخ ۹۷/۷/۷ با حضور اعضاء مذکور در سالن جلسات شماره ۲ سازمان جهاد کشاورزی استان کرمانشاه تشکیل و پس از بررسی های لازم و بحث و تبادل نظر موارد ذیل به تصویب رسید.</p>	

ردیف	سوالات کمیسیون رفع تداخلات استان کرمانشاه	نظریه کارگروه مرکزی
۱	با عنایت به بند ب ماده ۳-۲-۵ شیوه نامه اصلاحی برای رفع تداخلات و ارائه نقشه رقمی دارای مختصات mtU : آیا تفسیر عکس هوایی کل پلاک ضرورت دارد یا صرفاً محدوده تداخل مورد تفسیر قرار گیرد .	آن میزان از اراضی موجود در پلاک که دارای تداخل تشخیص داده می شود برای اتخاذ تصمیم تفسیر عکس هوایی همان بخش به عنوان یکی از موارد تصمیم گیری مورد نیاز است .
۲	با توجه به اینکه اسناد غالب پلاک های منابع طبیعی توسط اداره کل ثبت اسناد و املاک صادر شده است ، با استناد به ماده ۱-۲-۵ شیوه نامه اصلاحی، آیا استعلام دبیرخانه کارگروه از اداره ثبت شهرستان و اخذ موردی و یا نقشه محدوده ثبتی پلاک از اداره ثبت لازم می باشد یا خیر؟	با توجه به اینکه بیش از ۹۸٪ استان کرمانشاه با اجرای مقررات منابع طبیعی دارای سند مالکیت کاداستری می باشد که حدود آن مورد تأیید اداره ثبت می باشد، لذا برای این چنین پلاک ها لزومی به استعلام و اخذ مجدد محدوده ثبتی پلاک از اداره ثبت و اسناد و حدود پلاک مندرج در نقشه منابع طبیعی مبنای کار قرار گرفته و نقشه تجمیعی بر اساس آن تهیه و کارگروه شهرستان نسبت به تأیید آن اقدام می نماید .

<p>جانمایی محدوده واگذاری ها، انتقال قطعی اراضی مشمول قانون کشت موقت و آراء کمیسیون ماده واحده و محاکم قضایی در محدوده کل پلاک مورد نیاز می باشد .</p>	<p>با عنایت به بند ج ماده ۲-۲-۵ شیوهنامه اصلاحی رفع تداخلات ،جانمایی محدوده واگذاری ها، انتقال قطعی و آراء کمیسیون ماده واحده و محاکم قضایی در کل محدوده پلاک مورد نیاز می باشد یا صرفا در محدوده تداخل کفایت می کند؟</p>	۳
<p>مواردی که تفسیر عکس هوایی و تصاویر ماهواره ای امکان پذیر نباشد کمیسیون رفع تداخلات استان می توتند با استفاده از سایر روش ها مانند مطالعه سوابق اجرایی، تحقیق از معتمدین و معمرین در بازدیدو معاینه محل نسبت به محدوده دارای تداخل اتخاذ تصمیم نماید.</p>	<p>در صورت عدم وجود عکس هوایی یا عدم وضوح عکس های هوایی خصوصا در مناطق جنگی، نحوه عمل کمیسیون چگونه میباشد؟</p>	۴
<p>مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان (امور اراضی) بر اساس نقشه مرز پلاک بر اساس بند ۲ این صورتجلسه، نسبت به تهیه نقشه اجرای مقررات مربوطه اقدام و چنانچه نقشه کاداستر اراضی ملی نیز قبلا تهیه نشده باشد با تهیه نقشه تجمیعی، نقشه اجرای مقررات ملی شدن نیز به وسیله مشاور جهاد کشاورزی (امور اراضی) با نظارت منابع طبیعی کاداستر می شود .</p>	<p>وضعیت اصلاح هندسی و تهیه نقشه های تجمیعی چگونه است؟</p>	۵
<p>در راستای طرح صدور اسناد کشاورزی ۰۱ هزار هکتاری سرپل ذهاب مقرر گردید با توجه به تهیه و آماده بودن نقشه میزان ۴۸۰۰ هکتار قطعات اراضی کشاورزی با توجه به بخشنامه اخیر سازمان ثبت اسناد و املاک نیازی به تأیید نقشه ها توسط سازمان نقشه برداری کشور نمی باشد، اداره کل ثبت اسناد استان مراتب ضرورت صدور سند بهره برداران اراضی کشاورزی به میزان ۴۸۰۰ هکتار تا آبان ماه را به اداره ثبت اسناد و املاک ابلاغ و پیگیری لازم را معمول می نماید و مابقی پلاکها تا پایان سال جاری به اتمام می رسد.</p>	<p>با توجه به زمان بر بودن تأیید نقشه های تهیه شده مشاور توسط سازمان نقشه برداری در طرح صدور سند اراضی کشاورزی در پروژه ۰۱ هزار هکتاری اجرای کاداستر در شهرستان سرپل ذهاب و ضرورت تسریع در صدور اسناد اراضی کشاورزی به چه نحوی اقدام شود ؟</p>	۶

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین صعید زرنندی
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
مدیر کل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی	فاطمه دادگر
سرپرست دفتر وزارت جهاد کشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	محمد حججی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ رفع موانع تولید

<p>۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات ۲- تاریخ: ۹۷/۷/۲۹</p> <p>۳- موضوع: بررسی ابهامات و سئوالات کمیسیون تداخلات استان های کشور ۵- مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور</p> <p>۶- اعضای کارگروه:</p> <p>۱- علیرضا اورنگی ۲- حسین سعید زرنندی ۳- مسعود منصور ۴- فاطمه دادگر ۵- محمد حججی</p> <p>پیرو دعوت نامه شماره ۵۳/۰۳۵/۳۴۵۷۰۳ مورخ ۹۷/۷/۲۲ جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات در تاریخ ۹۷/۷/۲۹ با حضور کلیه اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آئین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور تشکیل گردید.</p> <p>ابتدا جناب آقای محمدنیا احمدی مدیر کل محترم دفتر ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی ضمن عرض خوشامدگویی به اعضای محترم کارگروه نسبت به طرح سئوالات و ابهامات کمیسیون استانی بر اساس بند ۲ ماده ۸-۲ شیوه نامه اصلاحی و ماده ۸ آیین نامه شماره ۴۹۶۷۰/ت ۵۲۰۸۳ هـ مورخ ۹۴/۴/۲۱ هیئت محترم وزیران اقدام که به شرح جدول ذیل به تصویب اعضای کارگروه مرکزی رسید:</p>		
ردیف	سئوالات استان ها	نظریه کارگروه مرکزی
۱	با توجه به قسمت ۲- ۵ از ماده ۵ شیوه نامه اصلاحی جانمایی محدوده اراضی موات موضوع قانون ابطال اسناد از وظایف کدام یک از اعضای کارگروه شهرستانی رفع تداخل می باشد؟	بر اساس تفکیک وظایف بین سازمان امور اراضی و سازمان جنگل ها مراتع و آبخیزداری کشور جانمای محدوده اراضی موات از وظایف ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان می باشد چنانچه اجرای مقررات موات با اجرای مقررات قانون شدن تداخل داشته باشند ابتدا راسا از طریق سازمان جنگل ها مراتع و آبخیزداری رفع تداخل صورت پذیرفته و سپس از عرصه رفع تداخل شده در نقشه پیاده می شود

۲	<p>وفق تبصره و بند ۲ قسمت ب ماده ۹ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و همچنین تبصره ذیل بند ب ماده ۳ شیوه نامه مالی اراضی رفع تداخل شده عرصه های متصرفین قانونی غیردولتی واجد شرایط از اراضی دولتی معادل ۱۰۰ درصد قیمت کارشناسی روز توسط کارشناسان رسمی دادگستری تعیین می گردد لذا خواهشمند است اعلام فرمایید حق الزحمه کارشناس و یا هیئت کارشناسی به عهده چه کسی خواهد بود؟</p>	<p>با عنایت به تبصره ۲ ماده ۹ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و همچنین ماده ۸ ضوابط تعیین تکلیف و نحوه تقویم اراضی و بهره مالکانه اراضی بایر و موات اصلاحات ارضی پرداخت هزینه کارشناسی به عهده متصرفین و ذینفعان و متقاضیان می باشد و در صورت اعتراض به نظریه مذکور معترض یا معترضین موظف به پرداخت هزینه کارشناسی می باشند</p>
---	--	---

نام و نام خانوادگی اعضاء	سمت
علیرضا اورنگی	رئیس سازمان امور اراضی و رئیس کارگروه مرکزی
حسین سعید زرنندی	معاون امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی
مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و عضو کارگروه مرکزی
فاطمه دادگر	مدیر کل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی
محمد حججی	سرپرست دفتر وزارت جهاد کشاورزی و عضو کارگروه مرکزی

صور تجلسه کار گروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

<p>۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات ۲ - تاریخ: ۹۷/۸/۲</p> <p>۳- موضوع: پاسخگویی به سوالات و ابهامات استان های فارس، اصفهان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد و چهارمحال و بختیاری</p> <p>۵- مکان: سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی استان فارس</p> <p>۶- اعضای کارگروه:</p> <p>۱- علیرضا اورنگی ۲- حسین سعید زرنندی ۳- مسعود منصور ۴- فاطمه دادگر ۵- محمد حججی</p> <p>پیرو دعوت نامه شماره ۳۴۴۶۷۹/۳۵/۰۳۵ مورخ ۹۷/۷/۱۴ جلسه هماهنگی اجرای و پاسخگویی به سوالات و ابهامات استان ها در تاریخ ۲ و ۳/۸/۹۷ با حضور کلیه اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و روسای سازمانهای جهاد کشاورزی، مدیران کل منابع طبیعی، مدیران کل ثبت اسناد و املاک و مدیران امور اراضی استان های فارس، اصفهان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد و چهارمحال و بختیاری در سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی استان فارس تشکیل گردید.</p> <p>ابتدا جناب آقای دکتر قاسمی رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان فارس ضمن خوش آمد گویی به اعضای محترم کارگروه و سایر مسئولین به ارائه سیمای کشاورزی استان فارس پرداختند. در ادامه جلسه جناب آقای اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی رفع تداخلات با توجه به تاکیدات وزیر محترم جهاد کشاورزی به اهمیت اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید پرداخته و از اعضای کمیسیون های رفع تداخلات استان های حاضر در جلسه درخواست نمودند با تلاش و جدیت مضاعف نسبت به تعیین تکلیف هر چه زودتر پرونده های پلاک های دارای تداخل اقدام نمایند. در ادامه جلسه اعضای محترم و کمیسیون های رفع تداخل استان های حاضر در جلسه به طرح ها و اقدامات خود در خصوص اجرای مقررات و رفع تداخل ناشی از اجرای مقررات موازی پرداختند که سوالات مطرح شده در این جلسه و همچنین سوالات واصله به دبیرخانه کارگروه مرکزی رفع تداخلات از سایر استان ها و پاسخ آنها به شرح زیر می باشد.</p>		
ردیف	سؤالات استان ها	نظر به کار گروه مرکزی
۱	مرجع تفسیر عکسهای هوایی در استان ها چه دستگاه و یا مرجع می باشد؟	با عنایت به پاسخ سوال یک در نهمین جلسه کارگروه مرکزی و تداخل مورخه ۹۵/۱۱/۳۰ تعیین دستگاهها و یا مرجع ذی صلاح تفسیر عکسهای هوایی به عهده کمیسیون رفع تداخلات استان می باشد و کمیسیون مذکور می تواند هر پرونده را بر اساس شرایط پرونده به دستگاه و یا کارشناسان رسمی دادگستری جهت تفسیر ارجاع نمایند

۲	با عنایت به اینکه در بسیاری از ادارات منابع طبیعی شهرستانها معاون حضور ندارد جایگزین ایشان در کارگروه شهرستانی رفع تداخل چه شخصی می باشد؟	در بند ۱-۵ شیوه نامه اصلاحی به جای معاون اداره منابع طبیعی شهرستان کارشناس ممیزی اداره منابع طبیعی شهرستان به عنوان عضو در استان تعیین می گردد
۳	نام شماره: ۹۷/۶/۱۹ مدیریت امور اراضی استان زنجان مطرح و مقرر گردید:	در قسمت (ب) بند ۳ ماده ۷ شیوه نامه اصلاحی عبارات پروانه چرا (و) طرح های مرتعداری به عبارت پروانه چرا (یا) طرح های مرتعداری تغییر یابد.
۴	آیا کمیسیون رفع تداخلات استانها اجازه ورود به اراضی دارای تداخل در عرصه های داخل در محدوده و حریم شهرها و تعیین تکلیف اراضی مذکور را دارا می باشد؟	با عنایت به بند ۱۴ تفاهم نامه فی ما بین سازمان امور اراضی و سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور ابلاغی شماره نامه ۵۳/۰۲۰/۵/۲۸۴۶۷۶ مورخ ۹۵/۱۰/۴ اجرای مقررات ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در محدوده و حریم شهرها در صورتی که عرصه همچنان در نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور) باشد منعی ندارد و در سایر موارد در صورت ارجاع از سوی ادارات کل راه و شهرسازی استانها موضوع قابل رسیدگی در کمیسیون استانها و کارگروه های شهرستانی می باشد.
۵	نحوه اقدام کارگروه های شهرستانی رفع تداخل کمیسیون رفع تداخلات استانها در استانها و یا مناطقی از استانهای کشور که عکس های هوایی دهه ۵۰ و ۶۰ وجود ندارد چگونه می باشد؟	در استان هایی ایران عکس های هوایی دهه ۵۰ و ۶۰ وجود ندارد پس از پیگیری از سازمان امور اراضی (دفتر مهندسی و حدنگاری اراضی) چنانچه امکان تهیه عکس های مذکور مقدور نباشد از عکس های هوایی دهه ۷۰ با شرایط ذیل به عنوان یکی از دلایل تشخیص اراضی دایر و بایر در نقشه امور اراضی استفاده می گردد. چنانچه در عکس های هوایی دهه ۷۰ اراضی بایر باشد چون به تبع آن در دهه ۶۰ نیز اراضی بایر بوده اند لذا عکس های دهه ۷۰ ملاک عمل کمیسیون می باشد. چنانچه در عکس های هوایی دهه ۷۰ اراضی دایر باشد علاوه بر تفسیر عکس های هوایی استفاده از سوابق پرونده های اصلاحات ارضی و سایر سوابق معاینه محل و تحقیق محل و سایر مدارک و مستندات برای تعیین اراضی دایر نقشه اجرای مقررات امور اراضی الزامی می باشد

<p>با عنایت به بند ۲ قسمت ۲-۵ شیوه‌نامه اصلاحی نیاز به ارائه سوابق امور اراضی نمیباشد چنانچه دبیرخانه اعلام نماید که موضوع در دستور کار کارگروه مرکز قرار دارد هم اداره منابع طبیعی و هم اداره امور اراضی موظف به ارائه نقشه اجرایی مقررات می‌باشند</p>	<p>آیا برای در اختیار قرار دادن نقشه رقومی دارای مختصات utm از اجرای مقررات ملی در اجرای بند ۲ قسمت ۲-۵ شیوه‌نامه اصلاحات رفع تداخل توسط اداره منابع طبیعی شهرستان نیاز به در اختیار قرار دادن اطلاعات اجرای مقررات امور اراضی توسط مدیریت‌های جهاد کشاورزی شهرستان‌ها می‌باشد؟</p>	۶
<p>در اجرای تبصره ۲ ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر در پلاک‌هایی که حسب تصمیم کمیسیون رفع تداخلات استان تداخل تشخیص داده می‌شود، مراتب به همراه نقشه نهایی دارای مختصات جغرافیایی که در آن میزان اراضی مالکین و همچنین اراضی ملی و دولتی تعیین شده است از طریق دبیر کمیسیون به دستگاه‌های عضو کمیسیون ابلاغ می‌گردد تا حسب مورد نسبت به اصلاح سوابق و نقشه‌ها و اسناد اقدام نمایند. لذا با توجه به صراحت آیین‌نامه در صورت حصول شرایط فوق نیاز به اخذ مجوز مجدد اعضا در قالب مکاتبات مجزا نمی‌باشد و حتی در مواردی که هر یک از اعضا با نظر مخالف صورت جلسه را امضا نموده باشند و یا صورت جلسه را امضا ننموده باشند تصمیمات کمیسیون رفع تداخل استان که با رعایت آیین‌نامه و شیوه‌نامه تصویب شده باشد برای اصلاح سوابق ثبتی و اسناد پلاک رفع تداخل شده نیاز به طرح در هیئت نظارت ثبت اسناد و املاک نمی‌باشد و ادارات ثبت اسناد و املاک و منابع طبیعی می‌بایست نسبت به اصلاح سوابق و نقشه‌ها بر اساس مصوبه کمیسیون رفع تداخل اقدام نمایند</p>	<p>نحوه اقدام ادارات ثبت اسناد و املاک پس از ابلاغ مصوبات کمیسیون رفع تداخل چگونه میباشد و آیا ادارات مذکور برای اصلاح اسناد نیاز به اخذ مجوز مجدد از ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری و یا طرح در هیئت نظارت ادارات کل ثبت اسناد و املاک دارند یا خیر؟</p>	۷

۸	در صورتی که کمیسیون استان در خصوص پلاک اعلام نظر نموده و در صورتجلسه تنظیمی به همراه نقشه نهایی به ادارات عضو جهت اعمال اصلاح سوابق و سند مالکیت ارسال گردیده و سپس اعضای کمیسیون متوجه شوند اشتباهی رخ داده است آیا قبل از اقدام به اصلاح سوابق توسط ادارات عضو امکان اصلاح مصوبه کمیسیون وجود دارد یا خیر؟	به صورت کلی مصوبات کمیسیون رفع تداخل نهایی می باشد لیکن در موارد ضروری و خاص موضوع طی گزارش مشروح با ذکر دلایل وقوع اشتباه به کارگروه مرکزی رفع تداخلات منعکس و در صورت موافقت کارگروه مذکور امکان طرح مجدد و بررسی دوباره در کمیسیون استان خواهد داشت
۹	آیا با ابلاغ شیوهنامه اصلاحی رفع تداخل توسط وزیر محترم جهاد کشاورزی طی ابلاغیه شماره ۰۲۰/۸۵۷۶ مورخ ۹۷/۵/۷ شیوهنامه ماده ۸ آییننامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور از درجه اعتبار ساقط می باشد؟	در خصوص پرونده هایی که منجر به تصمیم گیری در کمیسیون استان و تصویب نقشه اصلاحی نشده باشد ادامه رسیدگی بر اساس شیوهنامه اصلاحی صورت پذیرد.
۱۰	آیا نیاز به جانمایی اراضی واگذاری شده در اجرای ماده ۳ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور در نقشه اجرای مقررات ملی شدن توسط ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری استان می باشند؟	در صورتی که عرصه واگذار شده در اجرای ماده ۳ تبدیل به باغ و یا پارک جنگلی و به طور کلی اجرای طرح شده باشد می بایست در نقشه اراضی ملی توسط ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستانها جانمایی گردد ولی در غیر این صورت نیاز به جانمایی نمی باشد
۱۱	در پلاکهای اصلی که در قالب یک بلوک واقع و اجرای مقررات منابع طبیعی به صورت بلوکی انجام پذیرفته و دارای یک تشخیص می باشد نحوه اقدام کمیسیون به چه صورت می باشد؟	با عنایت به مصوبه مورخ ۹۶/۳/۲۹ کارگروه مرکزی رفع تداخل در خصوص پلاکهای استان مازندران تمامی استانهای کشور مجاز می باشد نسبت به تهیه نقشه جامع مقررات امور اراضی بر مبنای بلوک مورد عمل مقررات ملی بدون تغییر مرز پلاکهای محاط در بلوک اقدام نماید و پس از تهیه نقشه تجمعی بر اساس بلوکی این نقشه مبنای رفع تداخلات و تعیین محدوده اجرای مقررات ملی از غیر ملی قرار گیرد

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
مدیر کل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی	فاطمه دادگر
سرپرست دفتر وزارت جهاد کشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	محمد حججی

صور تجلسه کار گروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

<p>۱ - عنوان جلسه: کار گروه مرکزی رفع تداخلات</p> <p>۲- تاریخ: ۹۷/۹/۰۷</p> <p>۳- موضوع: بیاسخگویی به سئوالات و ابهامات استان های و کمیسیون استان های آذربایجان غربی، اردبیا، کردستان و زنجان</p> <p>۵ - مکان: سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی استان آذربایجان غربی</p>	<p>۶ - اعضای کار گروه:</p> <p>۱ - علیرضا اورنگی ۲- حسین سعید زرنندی ۳- مسعود منصور ۴ - فاطمه دادگر ۵- مهری مصر</p>
<p>پیرو دعوت نامه شماره: ۹۷/۸/۳۰ مورخ: ۵۳/۰۳۵/۳۴۹۱۸۰ جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات و پاسخگویی به سئوالات و ابهامات استان ها در تاریخ ۹۷/۹/۷ با حضور کلیه اعضای کار گروه موضوع ماده ۸ آیین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و روسای سازمانهای جهاد کشاورزی، منابع طبیعی، مدیران کل ثبت اسناد و املاک و مدیران امور اراضی استان های آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، اردبیل، کردستان و زنجان در سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی استان آذربایجان غربی تشکیل گردید: ابتدا جناب آقای مهندس کریم زاده رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان آذربایجان غربی ضمن خوش آمد گویی به اعضای محترم کار گروه و سایر مسئولین به ارائه سیمای کشاورزی استان مذکور پرداخت.</p> <p>در ادامه جلسه جناب آقای مهندس اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگزاری مرکزی رفع تداخلات با توجه به تاکیدات وزیر محترم جهاد کشاورزی به اهمیت اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید پرداخته و از اعضای کمیسیون رفع تداخلات استان های حاضر در جلسه درخواست نمودند با تلاش و جدیت مضاعف نسبت به تعیین تکلیف هر چه سریعتر پرونده پلاک های دارای تداخل اقدام نماید در ادامه اعضای محترم کمیسیون رفع تداخل استان ها حاضر در جلسه به طرح سئوالات و ابهامات خود در خصوص اجرای مقررات رفع تداخل ناشی از اجرای مقررات موازی پرداختند که سئوالات مطرح شده در این جلسه و همچنین سئوالات واصله به دبیرخانه کار گروه مرکزی رفع تداخلات از سایر استان ها و پاسخ های لازم به شرح ذیل اعلام گردید.</p>	

نظریه کار گروه مرکزی	سئوالات	ردیف
<p>در صورتی که عرصه همچنان در نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها مراتع و آبخیزداری کشور) باشد معنی ندارد ولی در سایر موارد در صورت اجرا از سوی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی موضوع قابل رسیدگی در کار گروه های شهرستان و کمیسیون استان می باشد.</p>	<p>آیا کمیسیون رفع تداخلات استان صلاحیت ورود به اراضی دارای تداخل ناشی از اجرای مقررات موازی در عرصه های داخل در محدوده طرح هادی روستا و تعیین تکلیف اراضی مسکونی را دارا می باشد؟</p>	<p>۱</p>

<p>به استناد بند ۶-۷ شیوهنامه اصلاحی رفع تداخلات آرای کیفی و احکام که در خصوص ماهیت اراضی صادر نشده باشد مانعی برای رسیدگی در کمیسیون رفع تداخلات استانها نمی باشد و تنها آرای حقوقی صادره از مراجع قضایی در صورتیکه در خصوص ماهیت عرصه اراضی دارای تداخل صادر گردیده شده باشد مطابق آخرین رای صادره عمل خواهد شد.</p>	<p>کمیسیون رفع تداخلات استانها در مواجهه با آراء قضایی چگونه تصمیم گیری می نمایند؟</p>	۲
<p>موضوع میبایست توسط کارشناسان حقوقی عضو در کارگروههای شهرستان و کمیسیون استانی رفع تداخل مورد بررسی و تکمیل قرار گیرد لذا در صورت وجود ابهام موضوع در کمیسیون رفع تداخل استان مطرح و به استناد تصمیم کمیسیون استان اقدام گردد. در صورت عدم تعیین تکلیف موضوع در کمیسیون استان موضوع به همراه گزارش مفصل از پرونده و آرای صادره به کارگروه مرکزی رفع تداخل مستقر در سازمان امور اراضی ارسال و با تصمیم کارگروه مذکور و تعیین تکلیف خواهد گردید.</p>	<p>نحوه تشخیص آراء شکلی و یا ماهیتی صادره از محاکم قضایی چگونه می باشد؟</p>	۳
<p>با عنایت به این که واگذاری اراضی ملی و دولتی موجبات ایجاد حق مکتسبه ای برای واگذار شوندگان می باشد لذا در تصمیم گیریهای کمیسیون رفع تداخل و در نقشه اصلاحی میبایست به عنوان اراضی ملی تعیین گردند.</p>	<p>نحوه اقدام کمیسیون استان در خصوص اراضی واگذاری کمیسیونهای ماده ۲ و ۲۱ دستورالعمل واگذاری و یا شورای هیئت که در نقشه اجرا مقررات منابع طبیعی ملی می باشد چگونه است؟</p>	۴
<p>اگر اراضی مبحث عنه در نقشه اجرای مقررات امور اراضی به عنوان اراضی دایر و بایر تعیین شده اند در نقشه تجمعی و بر اساس تداخل حاصل شده و مراحل اجرای مقررات اصلاحات ارضی و به استناد ماده ۷ شیوهنامه اصلاحی تصمیمات مقتضی اتخاذ خواهد گردید در واقع اسناد صادره در اجرای مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ قانون ثبت مانعی برای تعیین تکلیف تداخل اراضی مشمول قانون ملی شدن و سایر مقررات نمی باشد.</p>	<p>نحوه تصمیم گیری کمیسیون استان در خصوص اراضی در پلاک که سابقه صدور سند در اجرای مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ قانون ثبت را دارا می باشند چگونه است؟</p>	۵

<p>در صورتی که در پلاک عملیات تشخیص انجام شده است و تنها نقشه تهیه نشده و یا کروکی اجرای مقررات منابع طبیعی در پرونده وجود دارد در زمان رسیدگی در کارگروه‌های شهرستانی و همزمان با تهیه نقشه تجمیعی نقشه اجرای مقررات منابع طبیعی نیز تهیه می‌گردد در صورتی که عملیات تشخیص در پلاک صورت نگرفته و لذا قوانین موازی اجرا نشده است که تداخلی وجود داشته باشد در این صورت قبل از انجام عملیات تشخیص اداره منابع طبیعی شهرستان می‌بایست با هماهنگی امور اراضی و اخذ مدارک و مستندات اجرای مقررات اصلاحات ارضی و سایر مقررات نسبت به تشخیص ملی و مستثنیات اقدام خواهد نمود.</p>	<p>۶ در پلاک هایی که نقشه‌های اجرایی مقررات منابع طبیعی وجود ندارد نحوه اقدام چگونه است؟</p>
<p>در زمان رفع تداخل تنها در خصوص تثبیت اراضی ملی، دولتی و غیر ملی پلاک وفق بند ۷ شیوه‌نامه تصمیم‌گیری خواهد شد نحوه برخورد با زارعینی که بیش از نسق در اختیار دارند با کمیسیون رفع تداخل نمی‌باشد و پس از رفع تداخل می‌بایست بر اساس قوانین و مقررات مربوطه تعیین تکلیف گردد.</p>	<p>۷ در زمان رفع تداخل نحوه برخورد با زارعینی که بیش از نسق اجرای مقررات اصلاحات ارضی زمین در اختیار دارند چگونه است؟</p>
<p>در حدودات پلاک کمیسیون تابع اعلام نظر اداره ثبت اسناد و املاک است در صورت وجود گپ و تداخل در حدودات پلاک با هماهنگی که با ادارات ثبت اسناد و املاک انجام خواهد پذیرفت حد پلاک اصلاح خواهد شد</p>	<p>۸ در صورت اختلاف در حدود پلاک نحوه اقدام کمیسیون رفع تداخل چگونه است؟</p>
<p>با عنایت به تبصره یک بند ۳-۶ ماده ۶ شیوه‌نامه اصلاحی ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور حضور اعضای قائم به شخص می‌باشد.</p>	<p>۹ امکان حضور افراد جایگزین اعضای اصلی در کمیسیون استانی رفع تداخل در جلسه می‌باشد؟</p>
<p>دستورالعمل نحوه پرداخت حق الزحمه اعضای کارگروه‌های شهرستانی کمیسیون استان و کارگروه مرکزی در دست تهیه است که متعاقبا ابلاغ خواهد شد.</p>	<p>۱۰ نحوه پرداخت حق الزحمه اعضای کارگروه‌های شهرستان و کمیسیون رفع تداخل استان چگونه است؟</p>

سمت	نام و نام خانوادگی اعضاء
رئیس سازمان امور اراضی و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و عضو کارگروه مرکزی	حسین سعید زرنندی
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و عضو کارگروه مرکزی	مسعود منصور
مدیر کل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی	فاطمه دادگر
سرپرست دفتر وزارت جهاد کشاورزی و عضو کارگروه مرکزی	مهری مصر

صور تجلسه کار گروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات ۲- تاریخ: ۱۳۹۷/۰۹/۲۶
موضوع: پاسخگویی به سوالات و ابهامات استان های تهران، البرز، سمنان، گیلان و مازندران ۵- مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور ۶- اعضای کارگروه: ۱- علیرضا اورنگی ۲- حسین سعید زرنندی ۳- مسعود منصور ۴- فاطمه دادگر ۵- مهتری مصر
<p>پیرو دعوتنامه شماره ۵۳۳/۰۳۵/۳۵۰۷۰۲ مورخ ۹۷/۰۹/۱۷ جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات و پاسخگویی به سوالات و ابهامات استانها در تاریخ ۹۷/۰۹/۲۶ با حضور کلیه اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و روسای سازمان جهاد کشاورزی، مدیران کل منابع طبیعی، مدیران کل منابع طبیعی، مدیران کل ثبت اسناد و املاک و مدیران امور اراضی استان های تهران، البرز، سمنان، گیلان و مازندران در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور، تشکیل گردید:</p> <p>ابتدا جناب آقای مهندس محمد نیا احمدی مدیر کل دفتر ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی سازمان امور اراضی کشور ضمن خوشامدگویی به اعضای محترم کارگروه و سایر مدعوین به گزارش اقدامات صورت گرفته اعضاء کمیسیون های رفع تداخل حاضر در جلسه پرداخت. در ادامه جلسه جناب آقای مهندس اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی رفع تداخلات با توجه به تاکیدات وزیر محترم جهاد کشاورزی به اهمیت اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید پرداخته و از اعضاء کمیسیون های رفع تداخلات استان های حاضر در جلسه درخواست نمودند با تلاش و جدیت مضاعف نسبت به تعیین تکلیف هر چه سریعتر پرونده پلاک های دارای تداخل اقدام نمایند.</p> <p>در ادامه اعضاء محترم کمیسیون های رفع تداخل استانهای حاضر در جلسه به طرح سوالات و ابهامات خود در خصوص اجرای مقررات رفع تداخل ناشی از اجرای مقررات موازی پرداختند که سوالات مطرح شده در این جلسه و همچنین سوالات واصله به دبیرخانه کارگروه مرکزی رفع تداخلات از سایر استانها و پاسخ های لازم به شرح ذیل اعلام گردید.</p>

ردیف	سوالات استانها	نظریه کارگروه مرکزی
۱	آیا نقشه تجمیعی تهیه شده توسط کارگروه شهرستانی رفع تداخل نیاز به امضاء کلیه اعضاء کارگروه شهرستانی رفع تداخل دارد؟	از آنجائیکه نقشه تجمیعی از مجموع نقشه اجرای مقررات منابع طبیعی تحویلی توسط ادارات منابع طبیعی شهرستان و نقشه اجرای مقررات امور اراضی تحویلی مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان تهیه می گردد و همچنین توجه به این نکته که نقشه تجمیعی تهیه شده توسط کارگروه شهرستانی رفع تداخلات نقشه پیشنهادی بدون اتخاذ تصمیم و تعیین تکلیف در خصوص عرصه مذکور می باشد لذا همه اعضاء کارگروه شهرستان می بایست نسبت به امضاء نقشه تجمیعی اقدام نمایند.

<p>در صورتی که نقشه اجرای مقررات منابع طبیعی پلاک سابقا کاداستر شده باشد، ادارات منابع طبیعی می‌بایست بلافاصله پس از درخواست در اختیار قرار دهد. در صورتی که نقشه اجرای مقررات ملی شدن کاداستر نشده باشد شرکت نقشه بردار مدیریت جهاد کشاورزی مبادرت به کاداستر نمودن نقشه منابع طبیعی بر اساس دستور العمل کاداستر سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری، می‌نماید و از زمان تحویل نقشه کاداستر شده به ادارات منابع طبیعی آن ادارات حداکثر یکماه مهلت دارند نقشه مذکور را بررسی و نتیجه را به دبیرخانه کارگروه شهرستانی رفع تداخل ارسال نمایند.</p>	<p>نحوه اقدام ادارات منابع طبیعی در تحویل نقشه‌های اجرای مقررات منابع طبیعی به دبیرخانه کارگروه شهرستانی رفع تداخل چگونه است؟</p>	۲
<p>در املاک مشمول مرحله اول اجرا مقررات اصلاحات ارضی به نسبتی از پلاک که مشمول اجرای مقررات اصلاحات ارضی شده است (شش دانگ و غیر آن) در نقشه اجرای مقررات اصلاحات ارضی می‌بایست اراضی دایر و بایر (در صورت وجود) مشخص گردد. در سایر مراحل اجرای مقررات اصلاحات ارضی عدم ذکر بایر در پرونده مانعی برای این امر نمی باشد.</p>	<p>آیا می‌بایست برای تشخیص اراضی بایر در اجرای مقررات اصلاحات ارضی و یا تعیین اراضی بایر در نقشه اجرای مقررات امور ارضی حتما در پرونده اجرای مقررات اصلاحات ارضی واژه بایر ذکر شده باشد؟</p>	۳
<p>بر اساس توافق سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور با اداره کل اموال دولتی وزارت امور اقتصاد دارایی، ورود اطلاعات انفال به سامانه سادا به صورت تدریجی و توافقی انجام می‌شود و از آنجائیکه به دلیل وسعت و تعداد زیاد پلاک اراضی ملی این امر زمان زیادی را مصروف میدارد، لذا عدم ورود اطلاعات اراضی ملی در سامانه سادا مانعی برای اجرای رفع تداخلات نمی باشد.</p>	<p>آیا برای ارجاع پرونده به کمیسیون رفع تداخل استان ضرورتی مبنی بر ورود اطلاعات اسناد مالکیت ارضی ملی قبل از ارجاع به کمیسیون مذکور توسط ادارات منابع طبیعی در سامانه سادا وزارت اقتصاد و دارایی وجود دارد؟</p>	۴

نام و نام خانوادگی	سمت
علیرضا اورنگی	رئیس سازمان امور ارضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی
حسین سعید زرنندی	معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری
فاطمه دادگر	مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی
مهری مصر	سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهاد کشاورزی

صور تجلسه کار گروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات ۲- تاریخ: ۹۷/۱۰/۲۵
۳- موضوع: بررسی ابهامات و سوالات کمیسیون تداخلات استان های کشور
۵- مکان: سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور
۶- اعضای کارگروه:
۱- علیرضا اورنگی ۲- حسین صعید زندی ۳- مسعود منصور ۴- فاطمه دادگر ۵- مهری مصر
<p>پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۵/۳۵۴۱۶۳ مورخ ۹۷/۱۰/۱۹ دبیر خانه جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات جلسه ای در تاریخ ۹۷/۱۰/۲۵ با حضور کلیه اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر، در سالن جلسات سازمان امور اراضی کشور تشکیل گردید.</p> <p>ابتدا جناب آقای محمد نیا احمدی مدیر کل محترم دفتر ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی و دبیر کارگروه ضمن خوشامدگویی اقدام به طرح سوالات و ابهامات کمیسیون های استانی بر اساس بند ۲ قسمت ۲-۸ شیوه نامه اصلاحی و ماده ۸ آیین نامه اجرایی شماره ۴۹۶۷۰/ت/۵۲۰۸۳ هه مورخ ۹۴/۴/۲۱ هیئت محترم وزیران نمود که پس از بررسی و تبادل نظر اعضای محترم به شرح ذیل اتخاذ تصمیم و به تصویب اعضای کارگروه رسید</p>

ردیف	سوالات استان ها	نظریه کار گروه مرکزی
۱	از آنجائیکه کلیه اراضی واگذاری در اجرای قوانین و مقررات مربوط (کمیسیونهای مقرر در قانون و شورای هیئت هفت نفره) اعم از واگذاریهای قطعی سابق و اجاره ای در نقشه های اجرای مقررات امور اراضی، ملی و موات جانمایی و برابر شیوه نامه اصلاحی اتخاذ تصمیم می گردد، در زمان تهیه نقشه نهایی اینگونه اراضی می بایست در محدوده اراضی معروف موات فرا گردد یا غیر ملی؟	اولا اراضی مورد واگذاری اعم از انتقال قطعی و یا اجاره مشمول رفع تداخل نمی گردد . ثانیا: با توجه به اینکه ماهیت عرصه اینگونه اراضی واگذاری (اجاره و یا قطعی) اصلتا ملی و یا موات می باشد، لذا در زمان تهیه نقشه نهایی توسط کمیسیون استان حسب مورد می بایست بعنوان اراضی ملی و یا موات جانمایی گردد .
۲	آیا پس از اتخاذ تصمیم در کمیسیون رفع تداخل استان، نیاز به ابلاغ مصوبات کمیسیون به کلیه ذینفعان، زارعین و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی پلاک ثبتی مزبور می باشد؟	با عنایت به بند ۳ ماده ۴ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، دبیرخانه کمیسیون رفع تداخلات استان مصوبات کمیسیون را به ادارات کل منابع طبیعی آبخیزداری، ثبت اسناد و املاک، ذینفعان و سایر مراجع ذیربط ابلاغ می نماید. ذینفع در اینخصوص عبارت است از اشخاصی که قبل از تصمیم کمیسیون رفع تداخلات استان در دبیر خانه کمیسیون ماده واحده دارای پرونده اعتراض به اجرای مقررات ملی بوده اند لازم است اداره کل منابع طبیعی نتیجه تصمیم کمیسیون رفع تداخلات را در خصوص مورد اعتراض به اطلاع اشخاص مذکور برساند .

نام و نام خانوادگی	سمت
علیرضا اورنگی	رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی
حسین سعید زرنندی	معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری
فاطمه دادگر	مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی
مهتری مصر	سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهاد کشاورزی

صور تجلسه کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

۱- عنوان جلسه: کارگروه مرکزی رفع تداخلات	۲- تاریخ: ۹۷/۱۱/۹
۳- موضوع: بررسی ابهامات پاسخگویی به سوالات استانهای هرمزگان، کرمان، یزد، سیستان و بلوچستان و جنوب کرمان (جیرفت)	
۵- مکان: سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی استان هرمزگان	
۶- اعضای کارگروه:	
۱- علیرضا اورنگی ۲- حسین سعیدزرنندی ۳- مسعود منصور ۴- فاطمه دادگر ۵- مهری مصر	
<p>پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۵/۳۵۵۵۱۷ مورخ ۹۷/۱۱/۰۲ جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات و پاسخگویی به سوالات و ابهامات استانها در تاریخ ۹۷/۱۱/۰۹ با حضور اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و روسای سازمان جهاد کشاورزی، مدیران کل منابع طبیعی، مدیران ثبت اسناد و املاک و مدیران امور اراضی استانهای هرمزگان، کرمان، یزد، سیستان و بلوچستان و جنوب کرمان (جیرفت در سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی استان هرمزگان، تشکیل گردید.</p> <p>ابتدا جناب آقای محمد نیا احمدی مدیر کل محترم دفتر سازماندهی و تعیین تکلیف اراضی ضمن خوشامدگویی به اعضای محترم کارگروه و سایر مدعوین گزارش عملکرد کمیسیونهای رفع تداخلات استانهای حاضر در جلسه را ارائه نمود، و سپس رئیس کارگروه مرکزی پیرامون اهمیت اجرای ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید (رفع تداخلات) و توجه ویژه وزیر محترم جهاد کشاورزی باین مهم و همچنین اقدامات بعدی آن موضوع صدور اسناد مالکیت اراضی کشاورزی توضیحاتی ارائه نمودند سپس آقای دکتر منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی به تبیین شیوهنامه اصلاحی و نحوه اجرای آن توسط کارگروه شهرستانی و کمیسیون استان پرداختند . در ادامه حاضرین در جلسه سوالات و ابهامات موجود در خصوص اجرای شیوهنامه اصلاحی را مطرح و پاسخهای لازم توسط اعضای کارگروه بشرح ذیل ارائه گردید:</p>	

ردیف	سوالات استانها	نظریه کارگروه مرکزی
۱	آیا کفیل قانونی اداره کل ثبت اسناد و املاک مجاز به حضور امضاء صورتجلسات و نقشه‌های تصمیمات کارگروه‌های شهرستانی و کمیسیون رفع تداخلات استان می‌باشد؟	از آنجائیکه کفیل اداره ثبت اسناد و املاک استان و اداره ثبت اسناد شهرستان بجای مدیر کل و رئیس اداره و با اختیارات کامل انجام وظیفه می‌نماید لذا مجاز به حضور در جلسه و امضاء صورتجلسات کمیسیون و کارگروه می‌باشد.

این دسته از اراضی با رعایت تبصره ۴ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام ملی کشور قابل رسیدگی در کمیسیون‌های رفع تداخل استان‌ها می‌باشد.	در صورتی که اراضی ساحلی و مستحدث ساحلی در محدوده و حریم شهرها واقع گردند، آیا کمیسیون رفع تداخلات استان صلاحیت رسیدگی به اینگونه اراضی را دارند؟	۲
کمیسیون استان با عنایت به سوابق و مدارک موجود در محدوده مورد نظر اعم از اجرای مقررات منابع ملی و امور اراضی موضوع را در کمیسیون رفع تداخلات استان مطرح بصورت پهنه ای در خصوص ملی و غیر ملی بودن اراضی در محدوده آگهی تشخیص اتخاذ تصمیم نماید و پس از ابلاغ نقشه رفع تداخل شده به اداره ثبت اسناد و املاک محل تطبیق غیر ملی تایید شده با پلاکات ثبتی به عهده اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان می‌باشد .	در محدوده هایی که توسط ادارات منابع طبیعی آگهی تشخیص اراضی ملی صادر گردیده و در محدوده اجرای مقررات منابع ملی چندین پلاک واقع شده است و تا کنون توسط اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان پلاک و سند مالکیت برای آن تعیین نگردیده است، آیا کمیسیون رفع تداخلات استان صلاحیت ورود به تعیین تکلیف این قبیل محدوده‌ها را دارد؟	۳

سمت	نام و نام خانوادگی عضو
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک ،سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	حسین صعیدزندی
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	مسعود منصور
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی	فاطمه دادگر
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهاد کشاورزی	مهری مصر

صور تجلسه کار گروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرائی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید

عنوان جلسه: کار گروه مرکزی رفع تداخلات	۲- تاریخ: ۱۳۹۷/۱۲/۲۰
۳- موضوع: بررسی ابهامات و سئوالات استانهای خراسان رضوی، خراسان جنوبی، خراسان شمالی و گلستان	
۴- مکان: سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی استان خراسان رضوی	
۵- اعضاء کار گروه:	
۱- علیرضا اورنگی ۲- حسین سعید زرندي ۳- مسعود منصور ۴- فاطمه دادگر ۵- مهري مصر	
<p>پیرو دعوتنامه شماره ۵۳/۰۳۵/۳۵۹۶۸۱ مورخ ۹۷/۱۲/۱۴ جلسه هماهنگی اجرای رفع تداخلات و پاسخگویی به سئوالات و ابهامات استانها در تاریخ ۹۷/۱۲/۲۰ با حضور کلیه اعضای کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه تبصره ۳ الحاقی ماده ۹ قانون افزایش بهره وری موضوع ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید و روسای سازمانهای جهاد کشاورزی، مدیران کل منابع طبیعی، مدیران کل ثبت اسناد و املاک و مدیران امور اراضی استانهای خراسان رضوی، خراسان جنوبی، خراسان شمالی و گلستان در سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی استان خراسان رضوی تشکیل گردید.</p> <p>ابتداء جناب آقای محمد نیا احمدی مدیرکل محترم دفتر ساماندهی و تعیین تکلیف اراضی ضمن خوشامدگویی به اعضای محترم کارگروه و سایر مدعوین گذارش عملکرد کمیسیونهای رفع تداخلات استانهای حاضر در جلسه را ارائه نمود، سپس جناب آقای مهندس اورنگی رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کار گروه مرکزی رفع تداخلات توضیحاتی را در خصوص تاکیدات وزیر محترم جهاد کشاورزی و اهتمام لازم نسبت به تسریع در اجرای رفع تداخلات بیان نمودند. در ادامه اعضای کمیسیونهای استانهای حاضر در جلسه مشکلات و ابهامات مبتلا به در اجرای شیوهنامه اصلاحی رفع تداخلات را مطرح که پاسخهای لازم بشرح ذیل اعلام می‌گردد:</p>	

ردیف	سوالات استانها	نظریه کار گروه مرکزی
۱	پس از اتخاذ تصمیم نهایی کمیسیون رفع تداخلات استان نسبت به پلاک و یا بلوک و تنظیم و تأیید صورتجلسه و نقشه اصلاحی، آیا نقشه اصلاحی قابل اعتراض و رسیدگی می‌باشد؟	از آنجائیکه نقشه اصلاحی تأیید شده بر اساس تصمیمات کمیسیون رفع تداخلات استان تهیه و ابلاغ گردیده است لذا نقشه و تصمیمات کلی کمیسیون قابل اعتراض از سوی اشخاص نخواهد بود. چنانچه اشخاص نسبت به اجرای مقررات ملی اعتراض داشته باشند می‌توانند موضوع را از طریق شعب ویژه (مقرر در قانون افزایش بهره وری...) در مراکز استانها پیگیری نمایند.

<p>منابع طبیعی می‌بایست فایل نقشه‌های کاداستر شده پلاک‌های مطروحه در کار گروه شهرستان را تحویل نماید و چنانچه کاداستر نشده باشد ضمن تحویل اوزالید نقشه اجرای مقررات ملی، شرکت مشاور تهیه نقشه امور اراضی نسبت به کاداستر حدود پلاک عوارض طبیعی و مصنوعی محدود مستثنیات و ملی در نقشه منابع طبیعی کل پلاک اقدام و همچنین صرفاً در محدوده اراضی دارای تداخل، آراء قضایی و واگذاریهای قبل از سال ۸۵ اراضی مشمول ماده ۳۴ و طرحهای منابع طبیعی جانمایی نماید و در مابقی اراضی پلاک ضرورتی به جانمایی لایه‌های فوق توسط مشاور مذکور ندارد.</p>	<p>با توجه به بند ۲ مصوبات جلسه مورخ ۹۷/۰۹/۲۶ کار گروه مرکزی رفع تداخلات مبنی بر کاداستر نقشه اراضی ملی بر اساس دستور العمل کاداستر سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور و همچنین جانمایی محدود کلیه آراء قضائی، واگذاریهای انجام شده و... پلاک ثبتی بر روی نقشه‌های اجرای مقررات ملی زمان بر بوده و باعث کند شدن روند اجرای رفع تداخلات گردیده است جهت تسریع در اجراء ارائه طریق فرمائید.</p>	۲
--	--	---

سمت	نام و نام خانوادگی
رئیس سازمان امور اراضی کشور و رئیس کارگروه مرکزی	علیرضا اورنگی
معاون امور املاک، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	حسین سعید زرنندی
معاون حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری	مسعود منصور
مدیرکل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارائی	فاطمه دادگر
سرپرست دفتر حقوقی وزارت جهاد کشاورزی	مهری مصر

اراضی موضوع ۴ قانون

ساماندهی ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری

شماره: ۹۴/۸/۲۰۸۲۳

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۴

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها
موضوع: ضوابط و شرایط انتقال اسناد مالکیت اراضی ملی و دولتی به بنیاد مسکن در
اجرای ماده ۴ قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن
 سلام علیکم؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۸۹/۵/۲۲۱۰۰ مورخ ۸۹/۳/۳۰ موضوع ابلاغیه شماره ۰۲۰/۳۵۱۷۰ مورخ ۸۸/۱۰/۱۳ وزیر محترم جهاد کشاورزی، با توجه به سئوالات مکرر ادارات کل و به جهت شفاف سازی و اجرای مقررات و ضوابط، بدین وسیله مراحل اجرایی ماده ۴ قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن به شرح ذیل ابلاغ می‌گردد، مقتضی است که برآیند اقدامات دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی ارسال گردد.

۱ - بنیاد مسکن انقلاب اسلامی درخواست عرصه محدوده روستا را به انضمام طرح هادی مصوب و نقشه دارای مختصات جغرافیایی (utm) ممه‌ور به مهر مرجع تصویب کننده را به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ارائه می‌نماید.

تبصره ۱: طرح هادی شامل محدوده روستا و حریم توسعه کالبدی و تغییرات بعدی آن، که به تصویب مراجع ذیربط قانونی رسیده است خواهد بود.

تبصره ۲: به موجب تبصره ۳ ماده ۳ قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آن‌ها مصوبه ۸۴/۱۰/۱۴ مجلس شورای اسلامی، با هماهنگی شورای اسلامی روستاتوسط بنیاد مسکن در قالب بافت مسکونی روستا پیشنهاد و به تصویب مراجع ذیربط قانونی می‌رسد.

۲ - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان، مدارک ارسالی را بررسی و در صورت کامل بودن موضوع جهت تنظیم فرم صورت وضعیت و انطباق با نقشه اجرایی مقررات و بررسی ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های قانونی به اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان مربوطه ارسال می‌نماید.

تبصره: نسبت به درخواست اراضی فوق نیاز به انجام فرآیند استعدادیابی و تخصیص اراضی موضوع ضوابط و مقررات مندرج در دستورالعمل ۸۵/۱/۳۸۵۳۶ مورخ ۸۵/۶/۱۳ ابلاغی ریاست وقت سازمان و دستورالعمل ضوابط و شرایط استعدادیابی و تخصیص اراضی ملی و دولتی (اصلاحیه چهارم) ابلاغیه شماره ۹۳/۱/۴۰۴۰۲ مورخ ۹۳/۱۲/۲ نمی‌باشد.

۳ - اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان با همراهی نماینده بنیاد مسکن از عرصه بازدید و با تنظیم فرم صورت وضعیت و تطبیق نقشه طرح هادی مصوب با نقشه اجرای مقررات، گزارش امر را به همراه سوابق مربوطه و اعلام وضعیت بهره برداران رسمی و عرفی، پوشش گیاهی، طرح‌های واگذاری قبلی، وجود یا عدم وجود اعتراض در کمیسیون ماده واحده و... به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ارسال می‌نماید.

۴ - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان (اداره استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی) با وصول نظریه و مدارک ارائه شده توسط اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان، درخواست را در کمیته‌ای متشکل از معاون حفاظت و امور اراضی (رئیس کمیته) - معاون فنی - معاون آبخیزداری - عنداللزوم رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان ذیربط - رئیس اداره استعدادیابی و بهره‌برداری منابع

طبیعی (دبیر کمیته) مطرح و پس از بررسی مدارک و مستندات نتیجه و نحوه اقدام را طی نامه‌ای با امضای مدیر کل به اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان ابلاغ و رونوشت آن را به بنیاد مسکن منعکس می‌نماید.

۵- اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان پس از اجرای مفاد نامه موضوع بند ۴ از جمله تعیین تکلیف حقوق بهره برداران رسمی و عرفی و پرونده‌های ماده واحده و غیره، ضمن تنظیم صورتجلسه و جانمایی محدوده طرح هادی بر روی نقشه اجرای مقررات، با همکاری بنیاد مسکن برای محدوده مورد بحث (طرح هادی مصوب) اقدام و نتیجه را به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان گزارش می‌نماید.

۶- مراتب توسط اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری به اداره ثبت اسناد و املاک محل وقوع ملک جهت تنظیم صورت مجلس تفکیکی و تغییر نمایندگی دولت به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به صورت رایگان و با امضای مدیر کل اعلام و رونوشت آن به دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی سازمان به همراه فرم صورت وضعیت و نقشه طرح هادی مصوب ارسال می‌گردد.

تبصره ۱: در صورت عدم صدور سند مالکیت عرصه مورد نظر به نام دولت به نمایندگی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان پس از انجام مراحل اشاره شده فوق نسبت به اعطای نمایندگی دولت جهت صدور سند مالکیت به نام بنیاد مسکن صرفاً نسبت به محدوده طرح هادی مصوب اقدام می‌نماید.

تبصره ۲: ممنوعیت‌های مقرر در بند «الف، ج، د» ماده ۲ آیین‌نامه لایحه واگذاری و احیای اراضی مصوب ۵۹/۲/۳۱ شورای انقلاب و تبصره ۴ ماده ۳۱ قانون حفاظت و بند «الف» ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست لازم‌الرعایه بوده و این گونه اراضی مشمول تحویل و تحول و انتقال سند مالکیت به بنیاد مسکن نمی‌باشد.

۷- کل عرصه محدوده طرح هادی مصوب بدون در نظر گرفتن کاربری تعیین شده در طرح، اعم از کاربری مسکونی، خدماتی، رفاهی، آموزشی، درمانی و بهداشتی و... تحویل بنیاد مسکن می‌شود.

۸- با عنایت به این که علاوه بر نیازهای مسکونی، سایر نیازهای روستا از جمله (دهیاری)، زمین ورزشی، مرکز بهداشتی و درمانی، ساختمان اداری، مدرسه، مسجد، حسینیه، موزه و پارک روستایی، میدان فروش دام، قبرستان و... می‌بایست در داخل طرح هادی پیش‌بینی و جانمایی گردد، لذا ضروری است ترتیبی اتخاذ گردد تا درخواست‌های واگذاری برای تامین این گونه موارد از محل اراضی واقع در محدوده طرح هادی مصوبه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی هدایت شده و ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری از پذیرش درخواست مستقل برای نیازهای اشاره شده فوق و واگذاری و تخصیص اراضی ملی و دولتی خودداری نمایند.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای بکائیان معاون محترم املاک و کاداستر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور جهت استحضار.
 جناب آقای مهندس شاملو معاون محترم عمران روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی کشور جهت استحضار.
 جناب آقای منوچهر سرداری مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی.
 جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی.
 جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی.

شماره: ۹۴/۵/۲۱۱۸۰

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۹

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها موضوع: توافق نامه فی مابین با سازمان ملی زمین و مسکن در خصوص اراضی داخل و خارج از حریم شهرها سلام علیکم:

احتراماً، به پیوست تصویر توافقنامه مورخ ۹۴/۸/۴ فی مابین این سازمان و سازمان ملی زمین و مسکن در خصوص اراضی داخل و خارج جهت اجراء ابلاغ می‌گردد؛ مقتضی است ضمن اجرای مفاد موافقتنامه موارد ذیل را مورد توجه قرار داده و نتیجه اقدامات را بصورت سه ماهه به معاونت حفاظت و امور اراضی سازمان اعلام نمائید.

- ۱ - در راستای تامین نیازهای توسعه‌ای شهری و همچنین حفظ حقوق بیت المال در اراضی ملی و دولتی، همکاری و هماهنگی لازم با ادارات کل راه و شهرسازی معمول گردد.
- ۲ - مصادیق مندرج در بند ۳ توافقنامه که اسناد آن‌ها بنام وزارت راه و شهرسازی صادر شده است (سازمان ملی زمین و مسکن) در اسرع وقت احصاء و برای اخذ موافقت سازمان مذکور و تغییر نمایندگی اسناد به این معاونت اعلام گردد.
- ۳ - نسبت به پیگیری تغییر نمایندگی اسناد ملی و دولتی خارج از حریم شهرها از طریق ادارات کل راه و شهر سازی، بنام دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی سازمان متبوع پیگیری و اقدام لازم معمول گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

- جناب آقای خداکرم جلالی معاون وزیر و رئیس سازمان جهت استحضار.
 جناب آقای منوچهر سرداری مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی.
 جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی.
 جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی.
 جناب آقای بهمن افراسیابی مدیر کل دفتر حفاظت و حمایت منابع طبیعی برای اطلاع و اقدام لازم .
 جناب آقای رضا بیانی مدیر کل دفتر مهندسی و مطالعات برای اطلاع و اقدام لازم .
 جناب آقای محمدزاده معاون محترم سازمان ملی زمین و مسکن جهت استحضار- رونوشت
 فرمانده محترم یگان حفاظت سازمان برای استحضار- رونوشت

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

وزارت راه و شهر سازی
سازمان ملی زمین و مسکن

بسمه تعالی

توافقنامه

با توجه به لزوم اجرای برنامه‌ها و طرحهای مصوب شهری (جامع و منطقه‌ای) در محدوده و حریم شهرها، ضمن توجه به ماده قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و آیین‌نامه اجرایی آن این توافقنامه در تاریخ ۹۴/۸/۴ بین «سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور» و سازمان «سازمان ملی زمین و مسکن» منعقد و مقرر گردید:

۱- اراضی ملی شده و زمین‌های دولتی واقع در محدوده و حریم شهرها مورد نیاز توسعه شهری با درخواست وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن)، از طریق سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری کشور، تحویل و اسناد مالکیت آن بنام (سازمان ملی زمین و مسکن) تغییر نمایندگی می‌یابد.

۲- آن دسته از عرصه‌های مصوب موضوع ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که اسناد مالکیت آن بنام وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) صادر شده است. چنانچه در زمره مصادیق طرحهای موضوع ماده (۲) آیین‌نامه مذکور باشد بنا به درخواست وزارت جهاد کشاورزی و موافقت وزارت راه و شهرسازی در اختیار سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور قرار می‌گیرد و اسناد آن نیز به نام سازمان مزبور تغییر نمایندگی می‌یابد.

۳- عرصه جنگل‌ها، بیشه‌های طبیعی، نهالستانهای عمومی، پارک‌های جنگلی، ایستگاههای تولید بذر و جنگل‌های دست کاشت که اسناد مالکیت آن به نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) صادر گردیده، مادامیکه برای کاربری‌های مربوطه مورد استفاده قرار گیرد، نمایندگی آن با کلیه وظایف و اختیارات بر عهده وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) می‌باشد و چنانچه اسناد آن به نام وزارت راه و شهرسازی صادر شده باشد بنا به درخواست سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و موافقت سازمان ملی زمین و مسکن تغییر نمایندگی می‌یابد.

۴- اراضی ملی خارج از حریم شهرها که اسناد مالکیت آن در اجرای ماده ۱۰ قانون زمین شهری و ماده ۲۰ آیین‌نامه اجرایی آن به نام وزارت راه شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) به نمایندگی دولت صادر شده است، به نام سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور تغییر نمایندگی یابد.

۵- در صورت اتمام مدت قرارداد اجاره بهره‌برداری عرصه‌های مستعد مصوب موضوع ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و عدم تمدید، آن و همچنین در صورت نیاز عرصه‌های مستعد مذکور برای اجرای طرحهای توسعه شهری قبل از انقضای مدت قرارداد طرح، عرصه‌های موصوف مطابق بند (۱) فوق بر اساس اعلام نظر سازمان ملی زمین و مسکن حسب مورد با رعایت ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی ماده ۸ قانون مذکور تحویل خواهد شد.

۶- حفاظت و اقدامات قضایی بوسیله دستگاهی که سند مالکیت به نام دولت و به نمایندگی آن دستگاه می‌باشد انجام می‌گردد. بدیهی است هنگام تحویل و تحول عرصه وضعیت موجود و تصرفات در اراضی نیز طی صورتجلسه‌ای توسط نمایندگان هر دو سازمان معین می‌گردد.

خدا کرم جلالی
معاون وزیر و رئیس سازمان جنگل‌ها،
مراتع و آبخیزداری کشور

سید محمد پژمان
مدیر عامل سازمان ملی زمین و مسکن

شماره: ۹۶/۱/۹۴۶۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۴/۱۴

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها
موضوع: ارسال شیوهنامه ماده ۱۵ آییننامه اجرایی ماده ۸ قانون افزایش بهره وری
بخش کشاورزی

سلام علیکم؛

احتراماً، به پیوست شیوهنامه ماده ۱۵ آییننامه اجرایی ماده ۸ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که طی شماره ۰۲۰/۶۲۰۰ مورخ ۹۶/۳/۲۰ با امضای وزیر محترم جهاد کشاورزی ابلاغ گردیده است، برای اجرا ارسال می‌گردد.

مقتضی است در اجرای مفاد ۱۴ شیوهنامه مذکور، چنانچه در اجرای توافقنامه مورخ ۹۴/۸/۴ که طی شماره ۹۴/۵/۲۱۱۸۰ مورخ ۹۴/۸/۹ ابلاغ گردیده، عرصه برای اجرای طرح‌های توسعه شهری به وزارت راه و شهرسازی تغییر نمایندگی داده شد، مراتب را به دبیرخانه کارگروه موضوع تبصره یک ماده ۵ آییننامه اجرایی اعلام نماید. بدیهی است معاونت محترم حفاظت و امور اراضی عنداللزوم دستورالعمل اجرایی و جزئیات اجرای ماده فوق الذکر را تدوین و ابلاغ می‌نماید.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۰۲۰/۶۲۰۰

تاریخ: ۹۶/۳۰/۲۰

جناب آقای دکتر آخوندی

وزیر محترم راه و شهرسازی

حجت الاسلام و المسلمین انصاری

معاون محترم حقوقی رئیس جمهور

استاندار محترم سراسر کشور

سلام علیکم

در اجرای ماده ۱۵ آییننامه اجرایی ماده (۸) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، موضوع تصویب نامه شماره ۱۵۰۸۰۱/ت/۴۶۸۳۸ ه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۰ هیئت محترم وزیران، به پیوست شیوهنامه اجرایی که توسط کارگروه ذی ربط تدوین گردیده برای استحضار و دستور اقدام لازم ایفاد می‌گردد.

محمود حجتی

وزیر جهاد کشاورزی

رونوشت:

سرکار خانم دکتر ابتکار معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به انضمام شیوهنامه مورد اشاره برای

استحضار

جناب آقای جلالی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور برای اطلاع و اقدام لازم
 جناب آقای اورنگی رئیس محترم سازمان امور اراضی برای اطلاع و اقدام لازم
 جناب آقای جوادی معاون محترم توسعه مدیریت و منابع انسانی برای اطلاع
 جناب آقای یوسفی آذر مجری محترم طرح ملی گیاهان دارویی برای اطلاع
 روسای محترم سازمان جهاد کشاورزی استانها برای اطلاع و اقدام لازم

بسمه تعالی

شیوهنامه اجرایی موضوع ماده ۱۵ آییننامه اجرایی ماده ۸ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی ابلاغیه شماره ۱۵۰۸۰۱/ت ۴۶۸۳۸ ه مورخ ۹۳/۱۲/۱۰ هیئت محترم وزیران

فصل اول: تعاریف:

ماده ۱: علاوه بر تعاریف و اصلاحات مصرح در آییننامه اجرایی ماده ۸ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع تصویب نامه شماره ۱۵۰۸۰۱/ت ۴۶۸۳۸ ه- مورخ ۹۳/۱۲/۱۰ هیئت محترم وزیران موارد زیر در این شیوهنامه دارای معانی مشروح زیر است:

الف: وضعیت حقوقی عرصه ها: اعلام وضعیت عرصه از لحاظ ملی، دولتی و یا مستثنیات، بلامعارض بودن و قابلیت بهره برداری اراضی برای طرحهای موضوع ماده ۸ قانون افزایش بهره وری

ب: کارگروه: کارگروه موضوع ماده ۵ آییننامه اجرایی ماده ۸ قانون

ج: دبیرخانه: دبیرخانه کارگروه، موضوع تبصره ۱ ماده ۵ آییننامه اجرایی

فصل دوم: شناسایی اراضی و نحوه واگذاری:

ماده ۲: اداره کل راه و شهرسازی استان و شرکت عمران شهرهای جدید مربوطه موظف اند نقشه خطوط مصوب حریم شهرها و شهرکها و شهرهای جدید (از مبدا شروع حریم) را ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این شیوهنامه به دبیرخانه ارسال نمایند.

ماده ۳: به منظور تسریع در فرایند شناسایی عرصه های مستعد، در هر شهرستان هیاتی مرکب از نمایندگان جهاد کشاورزی، منابع طبیعی و آبخیزداری، راه و شهرسازی، امور اراضی، محیط زیست، امور آب منطقه ای و فرمانداری تشکیل و ضمن بازدید از اراضی موضوع قانون، نسبت به تهیه گزارش (کاربرگ شماره...) اقدام و از طریق مدیر جهاد کشاورزی شهرستان به دبیرخانه ارسال نمایند.

ماده ۴: گزارشها و نقشه های مربوط به وضعیت حقوقی عرصه ها و واگذاری های انجام شده در خصوص عرصه های مستعد پیشنهادی را ظرف مدت سه ماه از زمان درخواست دبیرخانه حسب مورد توسط ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری، راه و شهرسازی و مدیریت امور اراضی به دبیرخانه کارگروه ارسال گردد.

تبصره: دبیرخانه موظف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ وصول گزارشها و نقشه ها، پیشنهاد عرصه های ملی و دولتی مستعد برای طرحهای موضوع قانون را به منظور طرح در کارگروه ماده ۵ آییننامه اجرایی ارائه نماید.

ماده ۵: بررسی، مطالعه، مکانیابی و استعداد یابی عرصه های مستعد برای اجرای طرحهای موضوع ماده

۸ قانون با رعایت مفاد این شیوه‌نامه و پیشنهاد کارگروه از طریق وزارت جهاد کشاورزی (حسب مورد سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان امور اراضی کشور) برای سیر مراحل تصویب قانونی به دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ارسال می‌گردد.

تبصره ۱: شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نسبت به بررسی کاربری عرصه‌های مستعد پیشنهادی اقدام و نتیجه را از طریق دبیرخانه شورای مذکور به مراجع مربوطه ابلاغ می‌نماید.

تبصره ۲: کارگروه موظف است عرصه‌های مستعد طرح‌ها را متناسب با بندهای الف و ب ماده ۲ آیین‌نامه اجرای قانون به تفکیک مرجع واگذاری تعیین و به دبیرخانه اعلام نمایند.

ماده ۶: وزارت راه و شهرسازی در اجرای تبصره ذیل ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی با درخواست وزارت جهاد کشاورزی ظرف مدت یک ماه عرصه‌های مستعد واقع در حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید که در اجرای تبصره ۲ ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی کاربری آن به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران رسیده است را در صورتی که بنا به تشخیص وزیر راه و شهرسازی مورد نیاز طرح‌های توسعه شهری نباشد به وزارت جهاد کشاورزی تحویل و اسناد مالکیت آن را به نام وزارت مذکور (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) تحویل و مراتب جهت تغییر نمایندگی توسط وزارت راه و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) به سازمان ثبت اسناد و املاک اعلام می‌نمایند.

ماده ۷: پس از ابلاغ کاربری‌های مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، سازمان جهاد کشاورزی استان (مدیریت امور اراضی) و اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان حسب مورد موظفند قبل از واگذاری و انجام مزایده نسبت به محاسبه قیمت پایه عرصه‌های مصوب، با استفاده از نظر کارشناس رسمی دادگستری برای سال اول و انعقاد قرارداد بهره‌برداری با در نظر گرفتن شرایط ذیل اقدام نمایند.

۱ - اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان و سازمان جهاد کشاورزی استان (مدیریت امور اراضی) موظف اند برای سال اول نسبت به برگزاری مزایده (بر اساس قوانین مربوط به مزایده) به شرح کاربرگ شماره... اقدام نمایند. وجه حق بهره‌برداری یا حق انتفاع اراضی در هر قرارداد برای سال‌های بعد بر اساس نرخ تورم سالانه اعلام شده از سوی بانک مرکزی تعدیل، تعیین، ابلاغ گردیده و توسط مجریان طرح تا پایان هر سال مالی به حساب مربوط در خزانه واریز می‌گردد.

۲ - محاسبه قیمت پایه اراضی با استفاده از نظر کارشناس رسمی دادگستری که صرفاً به مدت ۶ ماه از تاریخ کارشناسی معتبر می‌باشد، متناسب با عواملی نظیر نوع طرح- ترازنامه طرح- دوری و نزدیکی به خدمات زیربنایی- توان تولید عرصه مورد بهره‌برداری تعیین می‌گردد.

ماده ۸: احراز صلاحیت فنی و توان مالی متقاضیان، حسب مورد بر عهده مراجع موضوع بندهای الف و ب ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی می‌باشد و مراجع مذکور مجازند مصادیق موضوع ماده ۸ قانون را به صورت جداگانه یا ترکیبی، با نصاب مشخص و عرف محل به متقاضیان واجد شرایط برای کاربری‌های تعیین شده با رعایت ماده ۷ این شیوه‌نامه حداکثر به مدت ۱۵ سال واگذار نمایند.

ماده ۹: مجری طرح در صورت تمایل به تمدید قرارداد موظف است حداقل سه ماه قبل از اتمام مهلت قرارداد نسبت به ارسال درخواست تمدید آن به دستگاه طرف قرارداد اقدام نماید. در صورت عدم وصول تقاضای تمدید قرارداد در مهلت مذکور و یا عدم موافقت با تمدید قرارداد، وزارت جهاد کشاورزی (دستگاه متولی طرح) اقدامات لازم را با شرایط تجدیدنظر شده و با رعایت بندهای ۱ و ۲ ماده ۷ این شیوه‌نامه برای برگزاری تشریفات مزایده و انتخاب مجری بعدی قبل از خاتمه قرارداد معمول می‌نماید.

ماده ۱۰: چنانچه بنا بر هر دلیلی قرارداد فسخ و یا خاتمه یابد، عرصه، اعیان و مستحدثات از مجری مسترد و واگذاری بعدی از طریق مزایده انجام خواهد شد.
تبصره: عرصه، اعیان و مستحدثات مسترد شده از مجری قبلی به دستگاه متولی، طی صورتجلسه تحویل و تحول حسب مورد به برنده مزایده (مجری جدید) تحویل می‌شود.

فصل سوم: نظارت و ارزیابی:

ماده ۱۱: نظارت بر اجرای طرح‌های موضوع قانون بر اساس نقشه و طرح مصوب، برنامه زمان بندی و مفاد قرارداد منعقد به عهده کارگروه می‌باشد.

تبصره: گروه مکلف است راسا و یا از طریق هیات موضوع ماده ۳ این شیوه‌نامه به طور مستمر با توجه به مفاد قرارداد فی‌مابین و طرح مصوب و برنامه زمان بندی از طرح‌ها بازدید و گزارش‌ها و نظر خود را حداقل در فواصل ۶ ماهه و یا حسب مورد بر اساس فرم‌های مربوطه (کاربرگ...و...) تکمیل و به دستگاه متولی (اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری - مدیریت امور اراضی) جهت اقدامات بعدی اعلام نماید.

ماده ۱۲: در مواردی که قرارداد حسب مفاد ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی خاتمه می‌یابد و منجر به فسخ می‌گردد، هزینه تامین دلیل بر عهده دستگاه متقاضی می‌باشد.

ماده ۱۳: چنانچه قبل از انقضای مدت اجرای طرح، عرصه واگذار شده، مورد نیاز طرح‌های توسعه شهری باشد وزارت جهاد کشاورزی (مدیریت امور اراضی استان و یا اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری) حداقل یک سال قبل خاتمه قرارداد را به مجری طرح اعلام و اقدامات لازم برای استرداد موضوع قرارداد و تامین دلیل انجام می‌دهد.

تبصره: وزارت جهاد کشاورزی (حسب مورد مراجع مذکور در بندهای الف و ب ماده ۲ آیین‌نامه) بر اساس صورتجلسه تامین دلیل اراضی واگذار شده را از بهره بردار مسترد و به دستگاه اجرای متقاضی تحویل می‌نماید. حقوق ناشی از سرمایه‌گذاری برای اجرای مدت باقیمانده طرح با جلب نظر کارشناس رسمی دادگستری تعیین و توسط دستگاه اجرایی متقاضی پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۴: آن بخش از اراضی واقع در حریم شهرها که با رعایت قوانین و مقررات مربوطه بر اساس طرح‌های مصوب مراجع قانونی برای اجرای طرح‌های توسعه شهری مورد نیاز باشد اعم از اینکه فرآیند استعدادیابی طرح‌های موضوع ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری انجام شده یا نشده باشد، با اعلام ادارات کل راه و شهرسازی نسبت به تغییر نمایندگی دولت از سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری به نام سازمان ملی زمین و مسکن اقدام و مراتب را به دبیرخانه کمیسیون ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی اعلام می‌نماید.

فصل چهارم: سایر ضوابط

ماده ۱۵: حفاظت از اراضی ملی و دولتی واقع در حریم شهرها و پیگیری پرونده‌های مطروحه در محاکم قضایی، برعهده دستگاهی است که به موجب سند مالکیت نماینده دولت است (حسب مورد به نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) (وزارت راه و شهرسازی) در زمان تغییر نمایندگی عرصه‌های موضوع این شیوه‌نامه وضعیت موجود و تصرفات در اراضی طی صورتجلسه‌ای توسط نمایندگان هر دو دستگاه معین می‌گردد.

تبصره: چنانچه دعاوی در رابطه با پرونده‌های موضوع اراضی این شیوه‌نامه در محاکم قضایی مطرح

شده و بشود و نیاز به اعطای نمایندگی باشد، ادارات کل وابسته به وزارت راه و شهرسازی و وزارت جهاد کشاورزی موظف اند حسب مورد، نسبت به اعطای نمایندگی اقدام و یا به اتفاق در جلسات دادرسی شرکت و همکاری نمایند.

ماده ۱۶: در مواردی که ابهامات و یا مشکلات در اجرای این شیوه‌نامه وجود داشته باشد که پیش‌بینی لازم صورت نپذیرفته باشد موضوع در کارگروهی متشکل از نمایندگان موضوع ماده ۱۵ آیین‌نامه مطرح و نتیجه تصمیم کارگروه مذکور از طریق وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۷: نمونه قراردادهای بهره‌برداران طرح‌های مدیریت منابع طبیعی و طرح‌های کشاورزی موضوع بندهای الف و ب ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی و فرم‌های مورد نیاز این شیوه‌نامه متعاقباً جهت بهره‌برداری ارسال می‌گردد.

این شیوه‌نامه در ۱۷ ماده و ۷ تبصره و ۲ بند تنظیم و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراست.

شماره: ۹۶/۱/۱۵۹۱۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۶/۸

جناب آقای مهندس عظیمیان

معاون محترم وزیر و مدیرعامل سازمان ملی زمین و مسکن وزارت راه و شهرسازی

موضوع: تفاهم نامه ۹۴/۸/۴

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضرید شیوه‌نامه ماده ۱۵ آیین‌نامه اجرایی ماده ۸ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی توسط نمایندگان وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و راه و شهرسازی و معاونت حقوقی رئیس‌جمهور تدوین و توسط وزیر محترم جهاد کشاورزی ابلاغ گردیده است. از آنجایی که در شیوه‌نامه مذکور به مسائل مربوط به نحوه مدیریت و بهره‌برداری اراضی حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید پرداخته است، لذا توافق‌نامه فی‌مابین در مورخ ۹۴/۸/۴ بلا اثر می‌باشد.

خداکرم جلالی

معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون محترم امور اراضی جهت اطلاع و اقدام لازم

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها پیرو شماره شماره ۹۴/۵/۲۱۱۸۰ مورخ: ۱۳۹۴/۸/۹ جهت اطلاع و اقدام لازم

شماره: ۹۶/۵/۲۱۵۴۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۸/۳

ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

موضوع: محاسبه حقوق عرفی بهره‌برداران

با سلام و احترام،

به پیوست تصویر نامه شماره ۳۷۶۱/ص مورخ ۹۶/۶/۲۲ بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در خصوص تعیین ضریب K در محاسبه حقوق بهره برداران موضوع ماده ۹ و ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح تبصره ۱ ماده ۴۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۹۱/۱/۲۰ ارسال و اعلام میدارد بر اساس هماهنگی با معاون محترم آبخیزداری، امور مراتع و بیابان و نیز دفتر امور حقوقی، از آنجایی که فعالیت بنیاد مسکن در راستای تامین مسکن اقشار محروم همان روستای محل اجرای طرح های هادی است. لذا میزان ضریب K برای اراضی مورد درخواست بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نیز همچون دستگاه های دولتی موضوع بخشنامه شماره ۹۵/۱/۳۱۸۱۸ - ۹۵/۱۲/۸ این سازمان می تواند مورد محاسبه و ملاک عمل قرار گیرد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی عطف به نامه شماره ۳۷۶۱/ص - ۹۶/۶/۲۲ جهت استحضار

شماره: ۳۷۶۱/ص

تاریخ: ۹۶/۶/۲۲

بسمه تعالی

برادر گرامی جناب آقای مهندس جلالی
معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگل ها مراتع و آبخیزداری کشور
سلام علیکم

احتراما پیرو نامه شماره ۳۵۱/ص مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۰۹ موضوع نحوه محاسبه حقوق بهره برداری در خصوص اراضی که از سوی ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها در اختیار این بنیاد قرار می گیرد به استحضار می رساند علی رغم دستور مساعدت جناب عالی در هاشم نامه صدر الذکر و پیگیری های مکرر تاکنون موضوع کاهش ضریب K مندرج در شیوه نامه محاسبه حقوق بهره برداری به نتیجه مطلوب منتهی نگردیده است با عنایت به اینکه اراضی که از سوی آن سازمان به بنیاد مسکن واگذار می گردد به منظور احداث مسکن در اختیار روستائیان واجد شرایط قرار می گیرد که بهره برداران از منابع از مراتع نیز بخش قابل توجهی از متقاضیان مذکور را تشکیل می دهند و به همین دلیل در موارد بسیاری روستائیان راغب به ابطال رایگان پروانه بهره برداری از مراتع می باشند و همچنین از آنجا که بنیاد مسکن انقلاب اسلامی موضوع تملک اراضی منابع ملی واقع در محدوده روستاها را در اجرای وظایف قانونی از جمله ماده ۴ قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن و به نیابت از سوی دولت محترم پیگیری می نماید لذا خواهشمند است به منظور تسهیل در ارائه خدمات به روستائیان و کاهش هزینه های مترتب بر آن، دستور فرمایید ضریب K برای اراضی در دست تملک این نهاد همانند دستگاه های دولتی و برابر ۷۵٪ محاسبه گردد.

علیرضا تابش

رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی

شماره: ۹۶/۵۱/۲۹۵۰۴

تاریخ: ۱۳۹۶/۱۰/۲۳

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه
موضوع: جانمایی اراضی و گذاری بر روی نقشه اجرایی مقررات
 با سلام و احترام؛

بر اساس بررسی‌های انجام شده مبنی بر عدم رعایت برخی از ادارات کل استانها در خصوص عدم جانمایی اراضی واگذاری (افراد حقیقی و حقوقی) و اراضی تغییر نمایندگی یافته به بنیاد مسکن در اجرای ماده ۴ قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن بر روی نقشه‌های اجرای قانون که منجر به سوء استفاده افراد سودجو و تصرف اراضی ملی و دولتی حریم شهرها و روستاها گردیده است، تاکید می‌گردد با توجه به بخشنامه شماره ۸۹/۵/۲۲۱۰۰ مورخ ۸۹/۳/۳۰ معاون محترم وقت حفاظت و امور اراضی (تصویر پیوست)

- ۱- مراحل اجرایی ماده ۴ قانون یاد شده مطابق بخشنامه مذکور انجام پذیرد
  - ۲- با توجه به سیر مراحل ۸ گانه بخشنامه مذکور و تحویل اراضی به بنیاد مسکن در اسرع وقت محدوده واگذاری در نقشه اجرای قانون جانمایی گردد.
  - ۳- به منظور حفاظت از اراضی ملی و دولتی و صیانت از حقوق عمومی و جلوگیری از تغییر وضعیت اراضی لازم است برخورد قانونی با متجاوزین اراضی ملی و دولتی صورت پذیرد.
- لازم به یادآوری می‌باشد ممنوعیت‌های ذکر شده در تبصره ۲ ماده ۶ بخشنامه مذکور مورد تأکید مجدد می‌باشد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

جناب آقای سرهنگ قاسم سبزعلی فرمانده محترم یگان حفاظت
 جناب آقای محمدرضا همتی مدیرکل محترم دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

شماره: ۹۷/۵۱/۱۷۹۷

تاریخ: ۱۳۹۷/۲/۳

جناب آقای آخوندی مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان یزد
موضوع: درخواست بنیاد مسکن
 با سلام و احترام؛

عطف به رونوشت نامه شماره ۹۶/۱۳۳/۲۶۹۴۱ مورخ ۹۶/۱۲/۵ در خصوص انتقال اسناد پلاک ۲۱۶ اصلی بخش ۵۷ یزد موسوم به روستای همیجان اشعار می‌دارد: پیرو بند یک بخشنامه شماره ۸۹/۵/۲۲۱۰۰ مورخ ۸۹/۲/۳۰ معاون وقت حفاظت و امور اراضی سازمان، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی می‌بایست عرصه

مورد درخواست در محدوده روستا را به انضمام طرح هادی مصوب شورای برنامه ریزی و توسعه استان و نقشه دارای مختصات جغرافیایی به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ارائه نماید تا پس از بررسی اقدامات قانونی معمول گردد لذا درخواست بنیاد مسکن بر اساس کروکی مورد تایید نمی باشد دستور فرمایید موضوع پیگیری و نتیجه را اعلام نمایند.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

جناب آقای همتی مدیر کل محترم دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی
ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه جهت اطلاع و رعایت موضوع

وقف

شماره: ۹۵/۵۱/۴۷۵۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۲/۲۸

مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان کرمان موضوع: اصلاح اسناد در پلاک‌های اختلافی با ادارات اوقاف با سلام و احترام؛

بازگشت به نامه شماره م/ص/۹۵/۲۴۷ مورخ ۹۵/۱/۲۱ به استحضار می‌رساند: با توجه به توافق نامه‌های سه جانبه با سازمان اوقاف و امور خیریه و سازمان ثبت به شماره‌های ۹۱/۲۰۱۴۸۷ مورخ ۹۱/۱۰/۱۳ (ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۱/۵/۶۱۰۷۶ مورخ ۹۱/۱۰/۲۰) و همچنین ۹۲/۵۶۱۳۹ مورخ ۹۲/۳/۲۷ (ابلاغی طی بخشنامه ی ۹۳/۵۱/۲۲۵۴۲ مورخ ۹۳/۴/۲۹) و ابلاغ پاسخ‌های اصلاحی به سوالات پیرامون توافق نامه و دستورالعمل اجرایی آن بین سازمان اوقاف و امور خیریه و سازمان متبوع (نامه شماره ۹۳/۱۲۱۲۸۷۱ مورخه ۹۳/۱۲/۱۲) و همچنین با توجه به بند ۲ دستورالعمل نحوه صدور سند مالکیت جهت حریم موقوفات و اراضی احیا شده از قبل از سال ۱۳۶۵ (تفاهم نامه شماره ۹۱/۲۰۱۴۷۸ مورخ ۹۱/۱۰/۱۳) ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری آن بخش از اراضی که در سهم موقوفه قرار می‌گیرند (اراضی موقوفه اعم از حریم یا اراضی احیا شده) را از محدوده منابع ملی در نقشه اجرایی مقررات مشخص مجزا و پس از کسر آن از محدوده‌های ملی، به واحد ثبتی ارائه و سپس صرفاً نسبت به درخواست اصلاح اسناد منابع ملی از ادارات ثبت اقدام نماید (بند ۵ توافق نامه سه جانبه شماره ۹۲/۵۶۱۳۹ مورخ ۹۲/۳/۲۷). بدیهی است هرگونه اقدام در راستای اخذ اسناد اراضی که در سهم موقوفه قرار می‌گیرند، بر عهده سازمان اوقاف و امور خیریه می‌باشد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه جهت اقدام مشابه-

شماره: ۹۵/۵/۱۱۲۷۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۴

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای حاتمی

معاون محترم اوقافی حقوقی و امور مجلس سازمان اوقاف و امور خیریه

موضوع: عدم رعایت چارچوب دستورالعمل اجرای مشترک در برخی از کلاک‌های مورد ادعای سازمان اوقاف و امور خیریه
سلام علیکم؛

احتراماً، با عنایت به توافقنامه منعقد و دستورالعمل اجرای مشترک فی‌مابین و با توجه به اینکه پیشنهادات این سازمان در دستور کار کارگروه مرکزی قرار نگرفته و در برخی از موارد ادارات کل اوقاف استان‌ها در خصوص پلاک‌های اختلافی، مطابق دستورالعمل اجرایی مزبور عمل ننموده، به گونه‌ای که

بعضی عرصه‌های جنگلی هنوز در تملک اوقاف بوده و بعضاً ادارات اوقاف بعد از عقد توافق نامه مشترک علیه ادارات منابع طبیعی طرح دعوی نموده و پیگیری اخذ آرا گردیده اند لذا دستور فرمایید با قید فوریت نسبت به تشکیل کارگروه مرکزی جهت رفع مشکلات فوق الذکر اقدام مقتضی را معمول نمایند.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزهای استان‌ها برای اطلاع
جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی برای اطلاع و پیگیری لازم

شماره: ۹۵/۵/۲۰۱۴۴

تاریخ: ۱۳۹۵/۸/۹

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها در خصوص امامزادگان

سلام علیکم،

احتراماً، به پیوست تصویر فرمایشات مورخ ۹۵/۷/۴ مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در خصوص امامزادگان (نامه شماره ۹۵/۶۴۳۵۰۰ مورخ ۹۵/۷/۱۳ سازمان اوقاف و امور خیریه)، به همراه تصویر سخنان حضرت آیت ..... صادق آملی‌لاریجانی رییس محترم قوه قضاییه در اولین همایش ملی صیانت از وقف با رویکرد تثبیت مالکیت موقوفات و اراضی ملی که در شهریور ماه سال جاری در مشهد مقدس، جهت استحضار و بهره‌برداری لازم ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای حاتمی معاون محترم اوقاف، حقوقی و امور مجلس سازمان اوقاف و امور خیریه برای استحضار.
جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی
جناب آقای عیسی عباسی مدیرکل دفتر حقوقی
جناب آقای منوچهر سرداری مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

گیرندگان محترم ردیف سوم

موضوع: فرمایشات مقام معظم رهبری «مدظله العالی» پیرامون امامزادگان عظیم الشان
سلام علیکم،

با صلوات بر محمد و آل محمد:

با احترام پیرو دیدار مدیران سازمان با مقام معظم رهبری «مدظله العالی» در روز یکشنبه مورخ ۹۵/۷/۴ بدینوسیله بخشی از فرمایشات معظم له پیرامون امامزادگان عظیم الشان بشرح ذیل جهت استحضار و بهره‌برداری تقدیم می‌گردد، خ/۸۶۱۷۱۵۸/۷

من البته راجع به امامزاده‌ها هم بارها توصیه کردم، امامزاده‌ها مراکز ثروت معنوی اند یعنی مرکز جذب دلها و توجه دلها به آنجاها است، در هر نقطه ای که یک امامزاده ای هست، مردم به آنها توجه دارند، این خیلی با ارزش است، و بحمدالله در سرتاسر کشور هم مراکزی که این بزرگواران - این منسوبین به خاندان نبوت - در آنجا دفن هستند وجود دارد، حالا بعضی اش سند و نسب و اینها دارند بعضی هم ندارند، عیبی

هم ندارد، شنیدم از مرحوم امیرزاسید علی کاشانی پرسیده بودند سند این آقا علی عباس چیست؟ گفته بود سندش خودش است، خودش سند است که هر کسی هر حاجتی دارد می‌رود آنجا حاجتش برآورده می‌شود، از این سند بهتر!

ما سالها قبل رفتیم زیارت امامزاده داوود، آن وقت جاده و این حرفها نبود، پیاده باید می‌رفتیم، ما پنج شش ساعت در این کوهستان رفتیم تا رسیدیم امامزاده داوود بعد که برمی‌گشتیم من دیدم در این بدنه ی کوه که به طرف آنجا می‌رود، همین طور زن، مرد، پیرزن با عصا پیاده دارند می‌روند، زنهایی که بچه‌های شیرخواره را بغل گرفتند دارند می‌روند امامزاده داوود. به دوستان گفتم ببینید، سند امامزاده داوود این است. حالا کسی نمیداند امامزاده داوود فرزند چه کسی بوده، سندش چیست، اما همین سند است. این مغناطیس، این آهن ربای جذاب دلها، این جور دلها را دارد به خودش جذب می‌کند، خود این نشان دهنده ی این است که آنجا یک چیزی هست. اگر یک چیزی آنجا نبود، اگر یک معنویتی در آنجا نبود، این همه دل این جور مجذوب نمی‌شدند.

اینها ذخایر معنوی اند، دلها را جذب می‌کنند و فضا را تلطیف میکنند از لحاظ معنوی در این زندگی مادی، در این چرخ و پر مادی که ما گرفتارش هستیم، اینها زندگی را در واقع روغن کاری می‌کنند، یعنی نرم می‌کنند، آسان می‌کنند، آرامش به دلها می‌دهند، این امامزاده‌ها خیلی قیمت دارد، هر چه می‌توانید به اینها برسید.

حسن ربیعی

مدیر کل دفتر ریاست، روابط عمومی و امور بین الملل

شماره: ۹۵/۵/۲۱۴۶۳

تاریخ: ۱۳۹۵/۸/۲۳

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها

سلام علیکم؛

احتراماً به پیوست تصویر صورتجلسه مشترک سه جانبه روسای سازمان متبوع، اوقاف و امور خیریه و ثبت اسناد و املاک کشور در خصوص رفع اختلافات فی‌مابین ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری با اوقاف و امور خیریه کشور، جهت بهره‌برداری و اقدام لازم ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

جناب آقای حاتمی معاون محترم اوقافی حقوقی و امور مجلس سازمان اوقاف و امور خیریه برای استحضار - رونوشت

جناب آقای سعید معاون محترم امور املاک سازمان ثبت اسناد و املاک کشور جهت استحضار - رونوشت

شماره: ۹۵/۶۸۳۴۴۱

تاریخ: ۹۵/۷/۲۷

موضوع: ابلاغ مصوبات

سلام علیکم؛

با صلوات بر محمد و آل محمد و به حمدالله اولین همایش ملی صیانت از وقف با رویکرد تثبیت مالکیت موقوفات و اراضی ملی در مشهد مقدس در تاریخ ۱۰ و ۱۱ شهریور ماه سال جاری با حضور روسای محترم سازمانهای اوقاف و امور خیریه، ثبت اسناد و املاک و سازمان جنگلها مراتع و آبخیزداری کشور، مدیران ستادی و استانی ۳ سازمان با سخنرانی حضرت آیت الله آملی لاریجانی برگزار شد و با ارزیابی صورت گرفته هدف از برگزاری همایش تحقق پیدا کرد. بدینوسیله مصوبات این همایش که در ۸ بند تنظیم و به امضاء روسای محترم سازمان رسیده است ابلاغ می گردد لازم است به شرح ذیل اقدام و نتیجه اعلام گردد.

۱- برای اجرایی شدن بندهای ۲، ۱ و ۳ مصوبات در اسرع وقت کارگروه استانی سه جانبه را تشکیل داده و با توجه به حجم و کیفیت کار و ضرب الاجل های تعیین شده برای انجام کارهای باقیمانده برنامه ریزی نمایید. متعاقب برنامه تنظیمی حداکثر هر ماه یکبار جلسه کارگروه استانی برگزار و نتیجه اقدامات را مرتباً ضمن ارسال صورتجلسه به دبیرخانه کمیته مشترک مرکزی مستقر در معاونت اوقافی و حقوقی و امور مجلس سازمان اوقاف و امور خیریه اعلام دارید. بدیهی است استان هایی که حجم کار باقیمانده در آنها کم است، متناسب با آن در زمان کمتری برنامه ریزی نمایند.

۲- برای اجرایی شدن بند ۴ و ۵ مصوبات در ابتدا کارگروه مشترک استانی اوقاف و ثبت به صورت فعال برگزار و با توجه به حجم و کیفیت کار برای ادارات اجرایی برنامه ریزی و اقدام لازم به عمل آورند برای سنددار کردن کلیه موقوفات و اماکن دینی ادارات اوقاف و امور خیریه مکلفند. با توجه به ضرب الاجل تعیین شده و با استفاده از ظرفیت تفاهم نامه دوجانبه بین سازمانهای اوقاف و امور خیریه و ثبت اسناد و املاک کشور و با تشریک مساعی و همکاری ادارات ثبت اسناد و املاک نسبت به مهیا نمودن مدارک لازم و تقاضای ثبت قانونی کلیه موقوفات و اماکن دینی با اولویت پلاک های ثبتی پر رقبه اقدام نمایند و متعاقب آن ادارات ثبت اسناد و املاک کشور حداکثر در ضرب الاجل تعیین شده با اولویت پلاک های پر رقبه نسبت به انجام سایر مراحل ثبتی و صدور سند مالکیت اقدام نمایند.

۳- دبیرخانه کارگروه های مشترک مرکزی سه جانبه (اوقاف، ثبت و منابع طبیعی) و دوجانبه (اوقاف و ثبت) یا (اوقاف و منابع طبیعی) در معاونت اوقافی، حقوقی و امور مجلس سازمان اوقاف و امور خیریه و حسب مورد اداره کل اسناد و ثبتی یا دبیرخانه کمیته مشترک و اوقاف و منابع طبیعی و دبیرخانه کارگروه های مشترک استانی (به شرح مذکور) معاونت حقوقی و ثبتی ادارات کل اوقاف و امور خیریه استانها خواهد بود.

۴- دبیرخانه های کمیته مشترک مرکزی و مدیران کل ستادی مرتبط سه سازمان مکلفند هم برگزاری جلسات کارگروه های استانی و اقدامات ادارات اجرایی را به صورت فعال و قرارگاهی پیگیری و هر دو ماه یکبار، عملکرد استانها را با توجه به برنامه های ابلاغی به روسای محترم سه سازمان به امضای معاونین سه سازمان حسب مورد گزارش نمایند.

۵- مدیران محترم کل هر سه دستگاه در استان‌ها، مسئول حسن اجرا و به موقع مصوبات می‌باشد. ۸۵۲۸۶۶

حسین سعید
معاون امور املاک و کاداستر
سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

محمد مهدی حاتمی
معاون حقوقی اوقافی، حقوقی
و امور مجلس و رئیس سازمان
اوقاف و امور خیریه

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی
سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

رونوشت:

- ۱- حضرت حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای محمدی نماینده محترم ولی فقیه و ریاست سازمان اوقاف و امور خیریه جهت استحضار
- ۲- جناب آقای دکتر تویسرکانی معاون محترم قوه قضائیه و ریاست سازمان ثبت اسناد و املاک کشور جهت استحضار
- ۳- جناب آقای مهندس جلالی ریاست محترم سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت استحضار

شماره نامه: ۹۵/م/۰۰۱۰/۲۱۴۵۷
تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۱۱

جناب آقای دکتر درگاهی
مدیر کل محترم دفتر بازرسی و ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایت وزارت جهاد
کشاورزی
موضوع: پیشنهادهای مطروحه در ختام گزارش
سلام علیکم،

احتراماً، عطف به نامه‌های شماره ۰۲۱/۳۳۴۸-۹۵/۶/۱ و ۰۲۱/۵۳۱۱-۹۵/۹/۳ در خصوص نامه شماره ۱۷۹۴۰۴ مورخ ۹۵/۸/۲۶ سازمان بازرسی کل کشور بدین وسیله گزارش اقدامات انجام شده در اجرای پیشنهادهای مطروحه در ختام گزارش به شرح ذیل به استحضار می‌رساند.

۱- در خصوص بند ۱ به استحضار می‌رساند که نمایندگان این سازمان در کارگروه مرکزی نسبت به بررسی پیشنهادهای واصله از کارگروه استانی اقدام نموده و پس از بررسی و انطباق با قوانین و مقررات و بحث کارگروه مرکزی النهایه کارگروه مرکزی به اتفاق تصمیم گرفته و نمایندگان این سازمان خارج از چارچوب کارگروه مرکزی اقدامی انجام نمی‌دهند.

- ۲- در خصوص بند ۲ لازم به ذکر است این امر توسط این سازمان به دبیرخانه کارگروه مرکز تذکر داده شده و دبیرخانه کارگروه در حال بررسی آمار و اطلاعات استانها بوده که به محض اعلام به این سازمان به آن مرجع نیز ارسال خواهد گردید.
- ۳- در خصوص بند ۳ حریم در شرع مقدس و در قوانین جاری تابع مردم محل بوده و موکداً رعایت عرف محل به کارگروه های استانی تذکر داده شده است.
- ۴- در خصوص بند ۴ ذیل همین گزارش به کارگروه استانی، استانهای فارس و خراسان رضوی اعلام می شود که موارد مطروحه در گزارش را مطابق دستورالعمل بازنگری و اقدام لازم را معمول و نتیجه را اعلام نمایند.
- ۵- در خصوص بند ۵ ذیل همین نامه به ادارات کل اعلام می گردد که نامه شماره ۹۱/۵/۵۸۶۸۹ مورخ ۹۱/۱۰/۱۰ کن لم یکن اعلام می گردد
- ۶- در خصوص بند ۶ ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها به تجهیزات و دانش روز در این زمینه تجهیز شده اند و لزوماً باید از آن بهره گیری نمایند.
- ۷- در خصوص بند ۷ ارائه اسناد معتبر وقفی و پذیرش وقت بوده به عهده ادارات کل اوقاف و امور خیریه می باشد که در این خصوص باید اظهار نظر نمایند.

نگهدار اسکندری

مدیرکل حوزه ریاست و مدیریت عملکرد

رونوشت

- ۱- جناب آقای مهندس منصوری معاون محترم حفاظت و امور اراضی جهت استحضار و پیگیری
- ۲- ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها جهت اطلاع و اقدام لازم مطابق مفاد ذکر و اعلام نتیجه.

شماره: ۹۶/۲۲۳۲۵۹

تاریخ: ۱۳۹۶/۳/۱۳

سلام علیکم،

با صلوات بر محمد و آل محمد احتراماً، به پیوست تصویر نامه شماره ۹۶/۱۳۸۳۵۹ مورخ ۱۳۹۶/۳/۱۳ مشاوره محترم وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منضم به تصویب نامه شماره ۲۸۶۹۲/ت-۵۵۲۸۸۳ مورخ ۱۳۹۶/۳/۱۱ هیئت محترم وزیران موضوع اصلاح آیین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۷۴/۲/۶ جهت اطلاع و اقدام لازم ارسال می گردد..

محمد مهدی حاتمی

معاون اوقافی حقوقی و امور مجلس

گیرندگان:

معاون محترم حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت اطلاع و اقدام لازم.

شماره: ۹۶/۱۳۸۳۵۹

تاریخ: ۱۳۹۶/۳/۱۳

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای محمدی نماینده محترم ولی فقیه و رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه

جناب آقای حسینی معاون محترم حقوقی، امور مجلس و استان ها

با سلام و احترام

به پیوست تصویر تصویب نامه شماره ۲۸۶۹۲/ت/۵۲/۸۸۳ ه مورخ ۹۶/۳/۱۱ هیئت محترم وزیران در خصوص اصلاح آیین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه برای استحضار و اقدام مقتضی ارسال می شود.

امین عارف نیا ایران

مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزار

شماره: ۲۸۶۹۲/ت/۵۲۸۸۳ هـ

تاریخ: ۱۳۹۶/۳/۱۱

بسمه تعالی

با صلوات بر محمد و آل محمد

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت امور اقتصادی و دارایی

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۵/۱۲/۲۵ به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان اوقاف و امور

خیریه و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد:

آیین نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات آب و اراضی موقوفه موضوع تصویب نامه شماره

۱۱۴۶/ت/۱۲۷۸۴ ه مورخ ۱۳۷۴/۲/۶ و اصلاحات بعدی آن به شرح ذیل اصلاح می شود

۱- متن زیر به عنوان بند (۱۰) به ماده (۱) آیین نامه مذکور اضافه می شود:

۱۰- اراضی احیا شده قبل از تاریخ ۱۳۶۵/۱۲/۱۶: آن دسته از اراضی ملی دارای سابقه وقفیت که در آن

آثار تصرف و انجام اقدامات منجر به تغییر وضعیت متناسب با نوع عرصه در بهره برداری قبل از تاریخ

۱۳۶۵/۱۲/۱۶ وجود داشته باشد اعم از این که دارای سند مالکیت و یا فاقد آن باشند.

۲- متون زیر به عنوان مواد (۱۸) تا (۲۲) به آیین نامه یاد شده الحاق می شود و ماده (۱۸) قبلی به عنوان

ماده (۲۳) تلقی می شود:

ماده ۱۸- تشخیص اسناد معتبر وقفی به عهده سازمان اوقاف و امور خیریه و تشخیص اراضی احیا شده

قبل از تاریخ ۱۳۶۵/۱۲/۱۶ با سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور است تشخیص ضرورت حریم

موقوفات و میزان اراضی مورد نیاز برای آن، در هر مورد برای یک بار با رعایت عرف محل توسط کارگروه

موضوع ماده (۲۱) این آیین نامه تعیین می شود.

ماده ۱۹- بهره‌برداری از اراضی حریم موقوفه تابع مقررات مربوط است. جنگلهای طبیعی که در حریم موقوفات قرار می‌گیرند به عنوان جنگل باقی مانده و تغییر کاربری آنها مجاز نیست.

ماده ۲۰- چنانچه مدیریت و بهره‌برداری از اراضی احیا شده قبل از تاریخ ۱۳۶۵/۱۲/۱۶ و حریم موقوفات در اجرای مقررات مربوط، به سایر دستگاه‌های اجرایی تحویل و تغییر نمایندگی شده باشد، کارگروه موضوع ماده (۲۱) این آیین‌نامه با دعوت از نماینده دستگاه مربوط (با حق رای) نسبت به تطبیق وضعیت این گونه اراضی با قانون و این آیین‌نامه و تعیین تکلیف آنها با رعایت سایر قوانین و مقررات اقدام و نتیجه را جهت هماهنگی و اجرا به دستگاه اجرایی مربوط اعلام می‌نماید. دستگاه‌های اجرایی مربوط مکلف به همکاری جهت استیلا یید موقوفه به اراضی مذکور هستند. اعیانی احداث شده توسط متصرفین در اراضی موضوع این ماده متعلق به آنان است.

ماده ۲۱- به منظور بررسی و حل و فصل مشکلات مربوط به تعیین حریم موقوفات و همچنین رفع ابهامات در نحوه اجرای تبصره (۶) ماده واحده قانون الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه- مصوب ۱۳۸۰- کارگروهی مرکب از نمایندگان سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور (معاون حفاظت و امور اراضی، مدیرکل دفتر ممیزی اراضی، یک نفر به انتخاب رئیس سازمان و مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ذیربط) و نمایندگان سازمان اوقاف و امور خیریه (معاون اوقافی، حقوقی و امور مجلس سازمان مدیرکل حقوقی سازمان، یک نفر به انتخاب رئیس سازمان و مدیرکل اوقاف و امور خیریه استان ذیربط) تشکیل می‌شود ذیربط.

تبصره ۱- در مواردی که موضوع مرتبط با اموال دولتی باشد نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی (اداره کل اموال دولتی) با حق رای به ترکیب اعضای کارگروه اضافه می‌شود.

تبصره ۲- نحوه رسیدگی به موضوعات و اتخاذ تصمیم کارگروه در دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۲۲) این آیین‌نامه تعیین خواهد شد.

ماده ۲۲- به منظور تسهیل و تسریع در اجرای این آیین‌نامه به سازمان اوقاف و امور خیریه و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور اجازه داده می‌شود با همکاری سازمان ثبت و اسناد و املاک کشور، دستورالعمل‌های اجرایی مورد نیاز را در چارچوب این آیین‌نامه به صورت مشترک تهیه و به واحدهای اداری ذیربط ابلاغ نمایند.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

شماره: ۹۶/۵/۱۶۹۷۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۶/۲۰

مدیران کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها

سلام علیکم؛

احتراما، به پیوست تصویر مصوبه شماره ۷۱۰۸۹/ت/۵۴۶۰۱ هـ مورخ ۹۶/۶/۱۱ هیئت محترم وزیران موضوع الحاق (۳) به ماده ۲ به آیین‌نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و عمودی موقوف

موضوع تصویب شماره نامه ۲۸۶۹۲/ت/۵۲۸۸۳ مورخ ۹۶/۶/۱۱ جهت استحضار و بهره‌برداری لازم ارسال می‌گردد.

مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل محترم دفتر حقوقی برای بهره‌برداری.
جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل محترم دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی جهت اطلاع

شماره: ۷۱۰۸۹/ت/۵۴۶۰۱ هـ
تاریخ: ۱۳۹۶/۶/۱۱

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - وزارت جهاد کشاورزی - وزارت امور اقتصادی و دارایی
هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۶/۸ به پیشنهاد شماره ۳۴۰۵/۵۳۳۰۵ مورخ ۱۳۹۶/۵/۳۰ معاونت حقوقی رئیس جمهور و به استناد اصل یکصد و سی هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد:
متن زیر به عنوان تبصره (۳) ماده (۲۱) الحاقی آیین‌نامه اجرایی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه موضوع تصویب نامه شماره ۲۸۶۹۲/ت/۵۲۸۸۳ مورخ ۱۳۹۶/۳/۱۱ الحاق می‌شود:
تبصره ۳- در صورت اختلافی بودن موضوع ماده (۱۸)، (۲۰) و (۲۱) و اعتراض به تصمیمات اتخاذ شده در اجرای این مواد، مراتب از طریق مراجع صالح قضایی رسیدگی می‌گردد.

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، سازمان اداری و استخدامی کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور معاون حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

شماره: ۹۶/۷۳۸۲۴۷
تاریخ: ۹۶/۸/۳

به: گیرندگان محترم

موضوع: ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده ۲۲ آیین‌نامه اصلاحی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه

سلام علیکم،

با صلوات بر محمد و ال محمد، پیرو ابلاغ آیین نامه اصلاحی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه، مصوبه شماره ۲۸۶۹۲/ت/۵۲۸۸۳/ه مورخ ۱۳۹۶/۳/۱۱ هیئت محترم وزیران، به پیوست دستورالعمل اجرایی شماره ۷۳۴۵۸۷/۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۸/۲ موضوع ماده ۲۲ آیین نامه مذکور که با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه گردیده است، جهت اقدام لازم و سرعت بخشیدن به تعیین تکلیف باقیمانده اراضی مورد ابهام بین موقوفات و منابع ملی ارسال می گردد.

محمد مهدی حاتمی
معاون اوقافی، حقوقی و امور
مجلس سازمان اوقاف و امور
خیریه

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی
سازمان جنگلها و مراتع
آبخیزداری کشور

رونوشت:

- ۱- نماینده محترم ولی فقیه و ریاست سازمان اوقاف و امور خیریه جهت استحضار.
- ۲- ریاست محترم سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت استحضار .
- ۳- جناب آقای سعید معاون محترم املاک و کاداستر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و به انضمام تصویر دستورالعمل فوق الذکر جهت استحضار و صدور دستور ابلاغ به واحد ثبتی سراسر کشور .
- ۴- اعضای محترم کارگروه مشترک مرکزی جهت اطلاع.

شماره: ۹۶/۷۳۴۵۸۷

تاریخ: ۱۳۹۶/۸/۲

دستورالعمل اجرایی موضوع ماده ۲۲ آیین نامه اصلاحی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوبه هیات وزیران به شماره ۲۸۶۹۲/ت/۵۲۸۸۳ هـ / مورخ ۱۳۹۶/۳/۱۱

در اجرای تبصره ۲ ماده ۲۱ آیین نامه اصلاحی قانون ابطال اسناد و فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه، مصوبه هیات وزیران به شماره ۲۸۶۹۲/ت/۵۲۸۸۳ هـ مورخ ۱۳۹۶/۳/۱۱، دستورالعمل اجرایی مشترک ذیل با هدف تسهیل و تسریع در اجرای آیین نامه صدرالذکر که با حضور و امضاء امروز سازمان های اوقاف و امور خیریه، جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه و تدوین شده است، جهت اجرا به ادارات تابعه استانی و شهرستانی ابلاغ می گردد:

- ۱- تشخیص حریم و میزان آن: متناسب با موقعیت حریم و ذی الحریم، نوع و سابقه بهره برداری در حریم و ذی الحریم، توسط کمیته اجرایی موضوع بند ۲ این دستورالعمل بر مبنای قوانین جاری یا عرف یا فتاوی شرعی تعیین و در صورت ابهام توسط کارگروه موضوع ماده ۲۱ آیین نامه تعیین می گردد.
- ۲- در اجرای ماده ۲۱ آیین نامه و به منظور رسیدگی و تعیین تکلیف موارد اختلافی، در هر استان کمیته اجرایی مرکب از نمایندگان منابع طبیعی و آبخیزداری (۱- مدیر کل ۲- معاون حفاظت و امور اراضی ۳- رئیس اداره منابع

- طبیعی شهرستان ذریبیط) و نمایندگان اوقاف (۱- مدیر کل ۲- معاون و رئیس اداره حقوقی و ثبتی، ۳- رئیس اداره اوقاف و امور خیریه شهرستان ذریبیط) زیر نظر کارگروه موضوع ماده ۲۱ آیین نامه تشکیل می گردد.
- ۳- دبیرخانه کارگروه در سازمان اوقاف و امور خیریه و دبیرخانه کمیته اجرایی در اداره کل اوقاف و امور خیریه استان مستقر می باشد.
- ۴- مصوبات کمیته اجرایی با امضای مشترک مدیران کل منابع طبیعی و آبخیزداری و اوقاف و امور خیریه به واحد ثبتی ذریبیط جهت اجرای تشریفات ثبتی و صدور یا اصلاح سند مالکیت ابلاغ می گردد.
- ۵- عرصه و اعیان آن دسته از موقوفاتی که به صورت معاطات وقف گردیده و به صورت مسجد، کاروانسرا، آب انبار، قبرستان و موارد مشابه تحت بهره برداری عمومی می باشد به میزانی که عرفاً برای بهره برداری عموم از ملک لازم است، به عنوان احیا شده تلقی می گردد.
- ۶- عرصه و عیان جنگل های طبیعی و اراضی جنگلی بالاصاله، به استثناء حریم موقوفات صرفاً به نام دولت و با نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور تثبیت مالکیت و بهره برداری خواهد شد بهره برداری جنگلها واقع در حریم موقوفات نیز تابع حکم ماده ۱۹ آیین نامه می باشد.
- ۷- در اراضی موضوع آیین نامه که به تشخیص سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور در حال یا یا اجرای طرحها یا مورد بهره برداری سازمان مذکور یا مشمول مقررات واگذاری اراضی و سایر مقررات مورد عمل گردیده باشند، با رعایت مقررات تبدیل به احسن موقوفات، به نام دولت با نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور تصویب و معادل ارزش آن از اراضی بلامعارض ملی سایر پلاکهای جایگزین و به عنوان موقوفه تثبیت مالکیت می گردد.
- ۸- در مورد پرونده هایی که توسط ادارات اوقاف و امور خیریه و ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری در محاکم قضایی در خصوص اراضی موضوع این آیین نامه تحت رسیدگی است، ابتدا موضوع در کمیته اجرایی، موضوع بند ۲ و یا عنداللزوم کارگروه ماده ۲۱ آیین نامه مطرح و پس از اتخاذ تصمیم نتیجه با امضای مشترک مدیران کل اوقاف و منابع طبیعی و آبخیزداری استان به مرجع قضایی مربوط منعکس شود.
- ۹- اداره کل اوقاف و امور خیریه و همچنین متولی موقوفه در تهیه نقشه های حدنگاری پلاکهای ثبتی موضوع آیین نامه با اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری همکاری نمایند.
- ۱۰- در صورت وجود ابهام در اجرای آیین نامه و این دستورالعمل و یا عدم توافق در کمیته اجرایی مراتب جهت اتخاذ تصمیم به کارگروه احاله خواهد شد.
- ۱۱- در موقوفات دارای تولیت از متولی موقوفه برای حضور در جلسات دعوت به عمل آید.
- ۱۲- این دستورالعمل در ۱۲ بند و تنظیم و لازم الاجرا می باشد.

خداکریم جلالی
رئیس سازمان جنگلها، مراتع و
آبخیزداری کشور

علی محمدی
نماینده ولی فقیه و رئیس
سازمان اوقاف و امور خیریه

سامانه سادا

شماره: ۹۵/۲۴/۵۶۷۳

تاریخ: ۱۳۹۵/۳/۹

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ...

مسئول محترم امور مالی

موضوع: مستند سازی اموال غیر منقول فاقد سند مالکیت

با سلام و دعای خیر،

احتراماً، به پیوست نامه‌های شماره ۲۱۹۱۹ مورخ ۹۵/۲/۲۶ رئیس محترم کمیسیون مستند سازی دولت و نامه شماره ۲۰۰/۹۵/۶۴۱۲ مورخ ۹۵/۲/۲۸ مشاور وزیر و سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت مذکور در خصوص تکلیف دستگاه‌های اجرایی در امر مستندسازی خاطرنشان می‌شود با انقضای مهلت (سال ۱۳۹۵) هیچ دستگاهی (مدیران مالی و ذیحسابان) نمیتواند در ملکی که فاقد سند مالکیت به نام دولت (با درج نام دستگاه بهره بردار) باشد هزینه نمایند. مراتب جهت استحضار و اقدام لازم با توجه به انقضای مدت و ضمانت اجرا مقررات ایفاد می‌گردد

علی اکبر مودبی

ذیحساب و مدیر کل امور مالی

رونوشت:

جناب آقای مصطفی کیا کجوری معاون محترم برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع جهت استحضار
جناب آقای مسعود منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی و رئیس ستاد فرعی مستندسازی اموال غیر منقول سازمان جهت استحضار و صدور دستور مقتضی
جناب آقای بهزاد انگورج معاون محترم امور جنگل جهت استحضار
جناب آقای فضل ... کولانی مدیرکل امور اداری، رفاه و پشتیبانی جهت استحضار و صدور دستور اقدام لازم

شماره: ۲۰۰/۹۵/۶۴۱۲

تاریخ: ۱۳۹۵/۲/۲۸

معاونین محترم توسعه مدیریت و منابع انسانی سازمان جهاد کشاورزی استان ها،

سازمان‌های ملی، موسسات مستقل و شرکتهای تابعه

با سلام و دعای خیر،

احتراماً، به پیوست تصویر نامه شماره ۲۱۹۱۹ مورخ ۹۵/۲/۲۶ رئیس محترم کمیسیون مستند سازی دولت متضمن جزئیات امر مستندسازی که به موجب قانون تکلیف دستگاه‌های اجرایی است و بر اساس مقرر اخیر حداکثر تا پایان سال جاری (۱۳۹۵) الزاماً باید تحقق یابد جهت مزید استحضار و دستور بر اجرای دقیق آن ایفاد می‌گردد خاطرنشان می‌شود با انقضای مهلت مقرر سال ۱۳۹۵ هیچ دستگاهی نمی‌تواند در ملکی که فاقد سند به نام دولت (با درج نام دستگاه بهره‌بردار) باشد هزینه ای نماید و مراتب به کلیه مدیران عالی و ذیحساب آن جهت مرعی داشتن امر ابلاغ گردیده است. لذا مقتضی است

آن دستگاه محترم به الزام موکد انقضاء مدت و ضمانت اجرای مقرر توجه کافی مبذول داشته و ساز و کار مستند سازی را جهت اجرای تکلیف تقویت نماید. اداره کل حقوقی نیز خود را موظف به هرگونه همکاری می‌داند.

عباسعلی پورسیدی

مشاور وزیر و سرپرست دفتر امور حقوقی

شماره: ۲۱۹۱۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۲/۲۶

جناب آقای

فرمانداری محترم شهرستان....

با سلام و احترام؛

با عنایت به اهمیت حفظ بیت المال و بهره‌برداری بهینه از اموال عمومی و دولتی تحت اختیار دولت و در راستای تحقق اهداف و تکالیف قانونی موضوع ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، تبصره ماده (۲) و (۹) و (۱۰) آن و سایر قوانین و مقررات مربوط به اموال غیر منقول تحت بهره‌برداری دستگاه‌های اجرایی به استحضار می‌رساند.

مطابق ماده (۶۹) قانون تنظیم می‌بایست اسناد مالکیت کلیه اراضی و املاک و ابنیه مورد استفاده وزارت خانه‌ها و موسسات دولتی به نام دولت جمهوری اسلامی ایران به عنوان مالک با درج حق استفاده وزارتخانه یا موسسه مربوط اخذ و جهت نگهداری در خزانه اسناد دولتی تحویل وزارت امور اقتصادی و دارایی گردد.

با تصویب حکم مذکور در سال ۱۳۸۰ و تصویب و ابلاغ آیین‌نامه مستندسازی و تعیین بهره‌بردار اموال غیر منقول دستگاه‌های اجرایی به شماره ۴۱۰۲۸/ت/۲۷۴۹۴ ه مورخ ۱۳۸۲/۷/۲۲ هیئت وزیران هماهنگی لازم بین دستگاه‌های اجرایی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور ایجاد و موانع اساسی تثبیت مالکیت دولت به نمایندگی دستگاه بهره‌بردار بدون پرداخت وجه و تشریفات زائد مرتفع و کمیسیون مستند سازی متشکل از معاونین و نمایندگان وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی و سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و ثبت اسناد و املاک تحت نظر معاونت حقوقی رئیس جمهور مسئول نظارت بر حسن اجرای قانون، رفع موانع اجرایی و حل اختلافات بین دستگاه‌ها گردید و تکلیف دستگاه‌های اجرایی برای مستندسازی و ثبت مالکیت اراضی، ابنیه و املاک در اختیار به نام دولت با نمایندگی دستگاه اجرایی بهره‌بردار روشن شده است. متعاقباً با تصویب قانون جامع کاداستر (حدنگار) در سال ۱۳۹۴ توسط مجلس شورای اسلامی، دستگاه‌های اجرایی مکلفند تمام مستندات و اطلاعات توصیفی املاک متعلق به خود یا تحت اداره خود از جمله مشخصات ثبتی و نقشه‌های مختصات جغرافیایی املاک مذکور را حداکثر ظرف مدت دو سال از تاریخ لازم الاجرا شدن قانون تهیه و جهت صدور سند مالکیت حدنگار در اختیار سازمان ثبت اسناد و امور املاک کشور قرار دهند.

وزارت امور اقتصادی و دارایی بعد از اوایل سال ۱۳۹۵ سامانه جامع اطلاعات و دارایی‌های دولت (سادا) را

در اجرای تبصره (۱۰) ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت را اندازی نموده و کلیه دستگاه‌های اجرایی موظف به ورود اطلاعات اموال غیرمنقول تحت بهره‌برداری در سامانه شده‌اند. از طرفی علیرغم گذشت بیش از ۱۵ سال از تصویب قوانین و مقررات لازم و رویکرد جدی قانونگذار و دولت یازدهم برای سامان بخشیدن دارایی‌های دولت و لزوم رعایت ضوابط مالی و محاسباتی در حفظ و نگهداری و بهره‌برداری اصولی از اموال مذکور شاهد تاخیر در انجام تکلیف قانونی تثبیت مالکیت و مستندسازی اموال غیرمنقول تحت اختیار دستگاه‌ها هستیم.

لذا خواهشمند است ترتیبی اتخاذ فرمایند تا کلیه دستگاه‌های اجرایی در حوزه شهرستان جهت مستند سازی و تثبیت مالکیت دولت بر اراضی املاک و ابنیه تحت بهره‌برداری خود نسبت به انجام اقدامات ذیل اهتمام لازم مبذول و نتیجه را به این معاونت اعلام دارند.

۱- شناسایی و فهرست بندی کلیه اموال غیرمنقول در اختیار و تحت بهره‌برداری با توجه به وضعیت اجرای طرح و مالکیت دولت (منابع طبیعی، اراضی شهری و اراضی دولتی دیگر) به تفکیک قبل و بعد از سال ۱۳۸۰

۲- ورود اطلاعات هر یک از اموال غیرمنقول تحت بهره‌برداری در سامانه (سادا)

۳- ارائه مستندات و اطلاعات توصیفی از جمله مستندات مربوط به طرح عمومی و عمرانی و مشخصات ثبتی، کاربری و نقشه‌های مختصات جغرافیایی utm املاک متعلق به خود یا تحت اداره خود به اداره کل اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور جهت اعمال تبصره ۱ ماده ۶۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، صدور اسناد مالکیت تک برگی و ماده ۹ قانون جامع کاداستر (حدنگار)

۴- اخذ اسناد مالکیت اراضی، ابنیه و تاسیسات تحت بهره‌برداری ایجاد شده تا پایان سال ۱۳۸۰ بدون پرداخت هرگونه وجه به نام دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی دستگاه بهره بردار

۵- ارائه مستندات طرح‌های اجرا شده بعد از سال ۱۳۸۰ جهت اخذ مصوبات قانونی لازم جهت بهره‌برداری رایگان از اراضی ملی و دولتی در اجرای تبصره‌های (۱) و (۲) و (۴) و (۵) ماده ۶۹ قانون تنظیم و با ارسال مدارک و مستندات موضوع تصویب نامه شماره ۱۶۴۷۷۸/ت ۲۶۶۲۸ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۹ هیات وزیران و شیوه‌نامه ابلاغی به وزرا و استانداران محترم (به ترتیب شماره ۱۶۱۶۸ مورخ ۱۳۸۶/۹/۶ و نامه شماره ۱۱۹۷۷۸ مورخ ۱۳۸۶/۹/۵) و دستورالعمل‌های بعدی معاونت حقوقی رئیس جمهور

۶- اعلام هرگونه مانع اداری حقوقی یا اجرایی غیرقابل حل در شهرستان و استان در اجرای ماده (۷) آیین‌نامه مستندسازی به امور مستندسازی معاونت حقوقی رئیس‌جمهور جهت بررسی و حل و فصل موضوع از طریق کمیسیون مستند سازی

۷- برگزاری دوره‌های آموزشی به منظور تسریع در روند اجرای مستندسازی اراضی و املاک دولت در شهرستان، هماهنگی امور مستند سازی معاونت حقوقی رئیس‌جمهور و همکاری دستگاه‌های عضو کمیسیون

۸- هماهنگی با کارگروه ماده ۸ اصلاحی آیین‌نامه مستند سازی به منظور تسریع ودقت در بررسی پیشنهادها موضوع ماده ۶۹ و تبصره‌های ۱ و ۲ و ۴ و ۵

بدیهی است که علاوه بر مسئولیت ستاد دستگاه‌های اجرایی ذیربط مساعدت استانداری و شورای برنامه‌ریزی استان نظارت و پیگیری فرمانداری و اقدامات مدیران دلسوز دستگاه‌های اجرایی در محل موجب رفع موانع حفظ بیت المال و تصریح تثبیت مالکیت دولت و مستندسازی اموال غیرمنقول تحت

بهره‌برداری دستگاهها خواهد بود.

امور مستندسازی معاونت حقوقی رئیس جمهور نیز در اجرای وظایف خود با عنایت به تبصره (۷) ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و ماده (۱۵) آیین‌نامه مستندسازی علاوه بر رفع اختلافات دستگاهها و موانع اجرای ماده (۶۹) قانون یادشده و تبصره‌های آن بر اجرای آیین‌نامه مستندسازی نظارت خواهد نمود.

غلامعلی فروغی

رئیس امور مستندسازی و نماینده معاونت حقوقی در کمیسیون

شماره: ۹۵/۲۴/۷۵۳۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۳/۳۰

مدیرکل محترم اموال دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی

موضوع: اجرای سامانه جامع اطلاعات اموال غیر منقول دستگاه اجرایی (سادا)

با سلام و دعای خیر،

احتراماً به استحضار می‌رساند در خصوص ورود اطلاعات اموال غیرمنقول و انفال در سامانه مذکور این سازمان اقدامات اولیه خود را جهت ورود اطلاعات اموال غیر منقول (ساختمان‌های اداری و غیره) به استثنای انفال در سطح کشور شروع نموده است با عنایت به بند (ح) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (تصویر پیوست) که در آن ثبت و ورود اطلاعات اسناد انفالی مستثنی شده و از طرفی با توجه به اینکه برای ورود اطلاعات انفال اولاً نیازمند زمان طولانی بوده (به علت کثرت اسناد) ثانیاً می‌بایست از ادارات پست برای آنها کد پستی اخذ گردد (که این امر خود بار مالی نسبتاً زیادی برای سازمان در پی خواهد داشت) ، خواهشمند است دستور فرمایید با امعان نظر به محدودیت‌های موجود در تخصیص اعتبارات، رهنمودهای لازم را به این سازمان امر به ابلاغ فرمایند.

علی اکبر مودبی

ذیحساب و مدیر کل امور مالی

رونوشت: جناب آقای نگهدار اسکندری مدیرکل محترم حوزه ریاست و مدیریت عملکرد جهت استحضار.
جناب آقای مسعود منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی جهت استحضار.
جناب آقای مصطفی کیا کجوری معاون محترم برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع جهت استحضار.
مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان..... جهت استحضار و دستور اقدام لازم.

بند (ح) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور

به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود به منظور استفاده از دارایی‌های دولت برای انتشار صکوک

اسلامی پیش بینی شده در این قانون و ساماندهی و مدیریت دارایی‌ها و اموال در مالکیت دولت و تمرکز اختیارات مربوط به نحوه نقل و انتقال اموال منقول و غیر منقول و سایر دارایی‌های دولت، ضمن اجرای سامانه جامع اطلاعات اموال غیر منقول دستگاه‌های اجرایی (سادا) حسب مورد نسبت به انجام اقدامات مورد نیاز برای مدیریت و استفاده از دارایی‌ها و اموال دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به استثنای انفال، اموال دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری و موارد و مصادیق مندرج در اصل هشتادو سوم (۸۳) قانون اساسی به منظور پشتوانه انتشار صکوک اسلامی نظیر ارزیابی توسط کارشناسان رسمی، شناسایی، تعیین و تغییر بهره بردار، واگذاری و هر گونه نقل و انتقال یا فروش اموال مذکور با تصویب هیئت وزیران اقدام کند. کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ در اجرای ماده (۱۳۷) قانون محاسبات عمومی کشور و تبصره (۱۰) ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مکلفند ضمن همکاری لازم حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون نسبت به ثبت کلیه اموال غیر منقول اعم از اراضی، املاک، ساختمان‌ها و فضاهای اداری در اختیار یا تصرف اعم از اینکه دارای سند مالکیت بوده یا فاقد سند مالکیت باشند، اجاره ای یا وقفی یا ملکی و ... در سامانه اقدام نمایند. صدور هر گونه مجوز برای واگذاری حق استفاده، تغییر بهره بردار، فروش اموال غیر منقول دولتی بدون ثبت اطلاعات در سامانه مذکور و اخذ شناسه (کد) رهگیری ممنوع است.

انتشار صکوک اسلامی برای دستگاه‌های وابسته به قوه قضاییه، قوه مقننه و سایر نهادهای حکومتی غیر قوه مجریه و استفاده از دارایی‌ها و اموال این دستگاه‌ها حسب مورد منوط به موافقت عالی‌ترین مقام آنها است.

شماره: ۵۱ / ۵۶۷۲۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۴/۱

وزارت، سازمان، موسسه، دولتی

با سلام،

پیرو بخشنامه شماره ۵۱/۲۰۲۹۵۲ مورخه ۱۳۹۴/۱۰/۲۸ معاونت محترم نظارت مالی و خزانه داری کل کشور و به استناد بند (ح) تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور برای اجرای بند (الف) مصوبه شماره ۴۴۸۹۷/ت/۱۱۰۰۰۹ ان تصمییم نامه نمایندگان ویژه رئیس جمهور در کارگروه فناوری اطلاعات و ارتباطات و امنیت آن (فاوا) و اصلاحیه شماره ۴۴۸۹۷/۲۰۹۱۱۴ دبیر هیئت محترم دولت موضوع ایجاد سامانه جامع اطلاعات اموال دستگاه‌های اجرایی در خصوص ورود و ثبت اطلاعات اموال غیرمنقول کلیه دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، جهت تسریع در عملیاتی شدن سامانه (سادا) خواهشمند است دستور فرمایید هماهنگی لازم به عمل آید تا کاربران آن دستگاه با مراجعه به آدرس اینترنتی www.lmps.Ac.Ir موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی اداره کل آموزش‌های کوتاه مدت از محتوای آموزشی تهیه شده برای کاربران مجازی بهره‌برداری و از نحوه ثبت صحیح اطلاعات در سامانه یاد شده آگاهی یابد. به شرکت کنندگان دوره آموزشی مذکور، گواهینامه معتبر اعطا خواهد شد. در صورت نیاز به راهنمایی در ثبت نام و گذراندن دوره آموزشی با تلفن ۹۲ و ۸۸۸۹۸۶۹۱ سرکار خانم داوودیان تماس حاصل نمایید.

فریدون قربانپور

مدیر کل

شماره: ۵۱/۷۹۰۰۳

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۴

جناب آقای مودبی**ذیحساب و مدیر کل محترم امور مالی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور**

با سلام،

احتراماً، بازگشت به نامه شماره ۹۵/۲۴/۷۵۹۷ مورخ ۱۳۹۵/۳/۳۰ در خصوص ورود اطلاعات انفال تحت مدیریت آن سازمان در سامانه جامع اموال دستگاههای اجرایی به آگاهی می‌رساند:

همانگونه که مستحضر هستید تشکیل بانک اطلاعات جامع اموال دستگاههای اجرایی از تکالیف وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌باشد و به این منظور تاکنون بخشنامه‌های متعددی به عنوان دستگاههای اجرایی صادر شده است که متأسفانه تاکنون با توجه به عدم اقبال و همکاری دستگاههای اجرایی موفق نبوده است. سامانه جامع اموال دستگاههای اجرایی در واقع با رویکرد جدید دولت به مقوله اموال برای تشکیل بانک اطلاعات همه اموال در اختیار دستگاههای اجرایی (اعم از اموالی، انفالی، اموال شرکت‌های دولتی، املاک بدون سند دستگاههای اجرایی و اموال در اختیار نهادهای عمومی غیر دولتی) هدف گذاری شده است. لذا املاک تحت مدیریت دولت جمهوری اسلامی ایران از سوی حکومت نیز می‌بایست در این سامانه ثبت گردد. همچنین مفاد بند ح تبصره ۵ قانون بودجه ۱۳۹۵ که بنا به پیشنهاد این اداره کل در متن لایحه درج و با تغییراتی تحت تبصره یادشده ابلاغ شده است نیز مصرح این مدعاست. البته گفتنی است در ادامه همین بند استفاده از برخی از اموال تحت تملک یا در اختیار دولت جهت اجرای برنامه وزارت امور اقتصادی و دارایی در معرفی املاک جهت بهره‌برداری برای انتشارصکوک اجاره محدود گردیده است که انفال در زمره آن حکم می‌باشد. به این ترتیب ثبت اطلاعات املاک در اختیار آن سازمان اعم از اموال یا انفال الزامی است و آن چه به عنوان استثنا در خصوص انفال مطرح شده مبنای انتشار صکوت اجاره قرار نگرفتن آنها می‌باشد و نه ثبت و ورود اطلاعات در سادا. با عنایت به اینکه ثبت کد پستی برای املاک در نظر گرفته شده است لذا تنها برای مراتع و جنگل‌ها که معبر و اعیانی جهت اختصاص کد پستی برای آنها وجود ندارد ثبت کد پستی از حالت اجباری خارج خواهد شد. برای سایر موارد کماکان امکان اخذ و درج کدپستی وجود خواهد داشت.

فریدون قربانپور**مدیر کل**

شماره: ۹۵/۲۴/۱۴۱۳۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۶/۳

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان....**مسئول محترم امور مالی****موضوع: اجرای سامانه جامع اطلاعات اموال غیر منقول دستگاههای اجرایی (سادا)**

با سلام و دعای خیر،

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۵/۲۴/۵۶۷۳ مورخ ۹۵/۳/۹ این اداره کل و مفاد بند ه (ح) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۵ و بخشنامه شماره ۲۰۲۹۵۲/۵۱ مورخ ۹۴/۱۰/۲۸ معاون محترم نظارت مالی و خزانه داری کل کشور و همچنین بند (ج) ماده ۳ تصویب نامه شورای عالی اداری به شماره ۲۷۶۷۹ مورخ ۱۳۹۵/۱/۳۰ و استفسار به شماره ۹۵/۲۴/۷۵۳۷ مورخ ۹۵/۳/۳۰ این اداره کل و جوابیه شماره ۵۱/۷۹۰۰۳ مورخ ۹۵/۵/۴ اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصاد و دارایی در خصوص ثبت اطلاعات اموال غیرمنقول در سامانه سادا (اموال، انفال) و تصاویر پیوست، مهلت تکمیل اطلاعات در سامانه مذکور حداکثر تا پایان شهریور ماه بوده و بعد از تاریخ یاد شده ارائه هرگونه خدماتی دستگاه اجرایی از سوی معاونت ذکر شده و سازمانهای امور اقتصاد و داراییهای استانها و همچنین پرداخت هزینه انشعابات آب و برق... و تعمیرات و تجهیز املاک و فضای اداری در اختیار دستگاهها توسط ذیحسابی منوط به ثبت و ورود اطلاعات اموال غیرمنقول و اخذ کد رهگیری از سامانه مورد اشاره نیز می باشد بر این اساس با توجه به انقضای مدت و ضمانت اجرایی مقرر ضروری است اقدام عاجل معمول و نتیجه را سریعاً به این اداره کل اعلام فرمایید.

علی اکبر مودبی**ذیحساب و مدیر کل امور مالی**

رونوشت: جناب آقای نگهدار اسکندری مدیر کل محترم دفتر حوزه ریاست و مدیریت عملکرد جهت استحضار.

جناب آقای مسعود منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی جهت استحضار و صدور دستور مقتضی در خصوص ثبت اطلاعات اسناد انفال در سامانه مذکور توسط واحدهای ذیربط استانی.

جناب آقای مصطفی کیاکجوری معاون محترم برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع جهت استحضار.

جناب آقای فضل ا... کولانی مدیر کل محترم امور اداری رفاه و پشتیبانی پیرو نامه های شماره ۹۵/۲۴/۳۵۰۴ مورخ ۹۵/۲/۱۵ و ۹۵/۲۴/۵۶۷۷ مورخ ۹۵/۳/۹ و ۱۳۹۵/۳/۹۴ و ۹۵/۲۴/۱۳۰۹۴ مورخ ۹۵/۵/۲۴ جهت صدور دستور اقدام عاجل. مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان..... جهت استحضار و صدور دستور اقدام عاجل

شماره: ۲۴/۱۲۰۲۰۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۶/۳۱

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان....**موضوع: لزوم ثبت اطلاعات املاک غیر منقول در سامانه سادا**

با سلام و دعای خیر،

احتراماً پیرو بخشنامه شماره ۵۱/۲۰۲۹۵۲ مورخ ۹۴/۱۰/۲۸ معاونت محترم نظارت مالی و خزانه داری کل کشور و بخشنامه های شماره ۵۱/۵۶۷۲۷ مورخ ۹۵/۴/۱ و ۹۵/۱۰۰۳۴۲ مورخ ۹۵/۶/۲ مدیر کل محترم اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصادی و دارایی (تصاویر پیوست) و در اجرای بند (ح) تبصره ۵

قانون بودجه سال جاری در خصوص ثبت اطلاعات املاک در اختیار در سامانه جامع اموال غیر منقول دستگاه‌های اجرایی (سادا) به استحضار می‌رساند در صورت نیاز کاربر به دریافت خدمات آموزش جهت ورود اطلاعات در سامانه یاد شده برابر بخشنامه‌های پیوستی خواهشمند است دستور فرمایید اقدامات لازم را مبذول و از نتیجه این اداره کل را مطلع فرمایند.

علی اکبر مودبی ذیحساب و مدیر کل امور مالی

رونوشت:

جناب آقای مصطفی کیا کجوری معاون محترم برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع جهت استحضار. ذیحساب و مسئول امور مالی منابع طبیعی و آبخیزداری استان..... جهت استحضار و اقدام لازم.

شماره: ۹۵/۲۴/۲۴۶۲۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۰/۳

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان ... موضوع: خارج نمودن ثبت کد پستی از حالت اجباری برای ورود اطلاعات انفال در سامانه سادا

با سلام و دعای خیر،

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۵/۲۴/۵۶۷۳ مورخ ۹۵/۳/۹ این اداره کل و مفاد بند «ح» تبصره پنج قانون بودجه سال ۹۵ و بخشنامه شماره ۲۰۲۹۵/۵۱ مورخ ۹۴/۱۰/۲۸ معاون محترم نظارت مالی و خزانه داری کل کشور و همچنین بند ((ج)) ماده سه تصویب نامه شورای عالی به شماره ۲۷۶۷۹ مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۳۰ و استفساریه شماره‌های ۹۵/۲۴/۷۵۳۷ مورخ ۹۵/۳/۳۰ و ۹۵/۲۴/۲۱۵۶ مورخ ۹۵/۸/۲۴ این اداره کل و جوابیه شماره‌های ۵۱/۷۹۰۰۳ مورخ ۹۵/۵/۴ و ۵۱/۱۶۳۴۵۰ مورخ ۹۵/۹/۳ اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصادی و دارایی در خصوص ثبت اطلاعات اموال غیر منقول در سامانه سادا (اموال، انفال) و تصاویر پیوست، به استحضار می‌رساند با پیگیری‌های بعمل آمده توسط این اداره کل در نهایت ثبت کد پستی از حالت اجبار فقط برای ورود اطلاعات انفال (به استثنای نهالستانها) در سامانه مذکور خارج گردیده است. لذا با عنایت به گذشت زمان خواهشمند است دستور فرمایید هر چه سریعتر اقدامات لازم مبذول و از نتیجه این اداره کل را مطلع فرمایند.

علی اکبر مودبی ذیحساب و مدیر کل امور مالی

رونوشت:

جناب آقای ننگهدار اسکندری مدیر کل محترم دفتر حوزه ریاست و مدیریت عملکرد جهت استحضار. جناب آقای مسعود منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی جهت استحضار و صدور دستور مقتضی در خصوص ثبت اطلاعات اسناد انفال در سامانه مذکور توسط واحدهای ذیربط استانی جناب آقای مصطفی کیا کجوری معاون محترم برنامه ریزی و توسعه مدیریت و منابع جهت استحضار.

شماره: ۵۱/۱۶۳۴۵۰

تاریخ: ۱۳۹۵/۹/۳

باسمه تعالی

جناب آقای احمدیان

معاون محترم مرکز نوسازی و تحول اداری

با سلام

احتراماً، بازگشت به نامه شماره ۲۱/۱۵۲۳۵۶ مورخ ۱۳۹۵/۸/۱۷ در خصوص "غیر اجباری نمودن فیلد کد پستی در ثبت اطلاعات املاک" به استحضار می‌رساند:

با توجه به هماهنگی به عمل آمده با همکاران اداره کل جغرافیایی و کد گذاری پستی شرکت پست جمهوری اسلامی ایران در خصوص نحوه اختصاصی کد پستی به املاک، مشخص گردید وجود دو شرط الف) مشخص بودن محدوده املاک و ب) وجود معبر (جاده یا خیابان) مشخصی برای دسترسی به ملک را ضروری می‌باشد. با توجه به اینکه در صد بسیار بالایی از املاک دستگاه‌های اجرایی را اراضی ملی و انفال در اختیار دولت تشکیل می‌دهد که هیچ یک شروط بالا را برای اختصاص کد پستی ندارند. از دیگر سو وجود تنگناهای اعتباری در دستگاه‌های اجرایی برای تامین هزینه‌های امر نیز مزید بر علت گردیده است. لذا بررسی در خواست‌های متعدد مطروحه و هماهنگی انجام شده با همکاران شرکت یاد شده اداره کل را به این جمع بندی رساند که تنها املاک خارج از محدوده شهر (که قابلیت اختصاصی کد پستی را ندارند و از این رو امکان دستیابی به اطلاعات آنها از طریق وب سرویس وجود ندارد) از درج کد پستی در فیلد مربوطه مستثنی گردند. بدیهی است عدم اجرای خواسته مانعی برای دریافت اطلاعات بخش بزرگی از املاک دستگاه‌های اجرایی ایجاد نموده است. لذا خواهشمند است با توجه به نیاز مبرم دستگاه‌های اجرایی به تحقق امر دستور فرمایید نسبت به انجام آن اقدام لازم معمول نمایند.

فریدون قربانپور

مدیر کل

رونوشت به:

ذیحسابی و اداره کل امور مالی سازمان جنگلها و مراتع عطف به نامه شماره ۹۵/۲۴/۲۱۵۶۹ مورخ ۱۳۹۵/۸/۲۴ جهت اطلاع.

شماره: ۲۷۶۷۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۱/۳۰

کلیه دستگاه اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری

شورای عالی اداری در یکصد و هفتاد و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۰ بنا به پیشنهاد مشترک معاونت اجرایی رئیس جمهور و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور با عنایت به مصوبات شماره ۲۰۶/۷۵۳۹ مورخ ۱۳۹۰/۴/۱ و شماره ۲۰۶/۹۱/۱۸۸۰ مورخ ۱۳۹۱/۱/۲۸ شورای عالی اداری، موضوع ساماندهی فضاها و ساختمان‌های اداری، به منظور یکپارچه سازی اقدامات اجرایی و بهره گیری بهینه از ظرفیت‌های موجود

در فضاهای اداری و کاهش هزینه‌های مربوط، مفاد مصوبه شماره ۲۰۶/۷۵۳۹ مورخ ۱۳۹۰/۴/۱ شورا را به شرح زیر اصلاح و تصویب نمود:

۱- بند (الف) ماده (۲) مصوبه، موضوع ترکیب اعضای کارگروه ساماندهی فضاها و ساختمان‌های اداری به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور: رئیس کارگروه

- معاون اجرایی رئیس جمهور

- وزیر امور اقتصاد و دارایی

- وزیر راه و شهرسازی

وزیر کشور

معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور: دبیر کارگروه

بالاترین مقام اجرایی دستگاه ذیربط

۲- متن زیر به تبصره (۳) ماده (۲) اضافه می‌شود:

دبیرخانه کارگروه مذکور در سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مستقر می‌باشد.

۳- متن ذیل جایگزین ماده ۳ مصوبه می‌شود:

ماده ۳:

الف) وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است طی مدت ۶ ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه نسبت به ورود و تکمیل اطلاعات سامانه املاک دستگاه‌های اجرایی (مصوبه هفتمین جلسه کمیسیون توسعه دولت الکترونیک) به منظور ثبت اراضی، املاک، ساختمان‌ها، و فضاهای اداری در اختیار یا در تصرف دستگاه‌های اجرایی، با امکان دسترسی برخط برای اخذ گزارش‌های لازم توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، اقدام نماید.

ب) کلیه دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند طی مدت ۶ ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه اطلاعات مربوط به کلیه املاک؛ اعم از دارای سند یا فاقد سند مالکیت، اجاری، وقفی، ملکی و... را در سامانه مذکور ثبت نمایند.

ج) ذیحسابان مدیران امور مالی دستگاه‌ها موظفند پس از گذشت ۶ ماه از ابلاغ این مصوبه، پرداخت هرگونه هزینه‌های ذیربط نظیر: آب، برق، تلفن و تعمیرات جاری تعمیرات جاری و تجهیز آن‌ها برای املاک و فضاهای اداری در اختیار دستگاه‌ها را منوط به اخذ کد رهگیری از سامانه مذکور نمایند.

۴- در تبصره ماده (۴) و در ماده (۶) عبارت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور جایگزین عبارت معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور می‌شود.

۵- ماده ۵ مصوبه حذف می‌شود.

۶- در ماده (۶) عبارت وزارت راه و شهرسازی جایگزین عبارت وزارت مسکن و شهرسازی می‌شود.

حسن روحانی

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی اداری

شماره: ۹۵/۵/۳۰۷۸۹

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۳۰

جناب آقای علی اکبر مودبی
ذیحساب و مدیر کل محترم امور مالی

سلام علیکم؛

احتراماً، عطف به رونوشت نامه ۹۵/۲۴/۲۴۶۲۹ مورخ ۹۵/۱۰/۳ به استحضار می‌رساند برابر بند(ح) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۵ انفال از شمول تبصره مستثنی گردیده و از آنجا که انفال به عنوان اموال غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی قلمداد نمی‌گردد علل قاعده این سازمان تعهدی جهت ورود اطلاعات انفال در سامانه سادا ندارد مضاف بر این که با توجه به حجم بسیار بالای اسناد انفال که تا کنون بیش از یکصد میلیون پلاک در سامانه کاداستر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور ثبت شده انجام امر در صورت تصویب قانون جدید هم مستلزم برنامه ریزی دقیق و فرایندهای اجرایی ویژه می‌باشد لذا خواهشمند است مراتب به نحو مقتضی به مراجع فوق‌الذکر اعلام گردد. عندالزوم می‌توان در جلسه مشترکی با اداره کل اموال دولتی موضوع مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۵/۵/۳۴۸۳۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۲/۲۳

جناب آقای بابایی کفاکی
مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران - ساری

سلام علیکم؛

احتراماً، عطف به نامه شماره ۹۵/۳۲/۳۶۵۷۳ مورخ ۹۵/۱۰/۱۸ در خصوص مستندسازی اموال غیرمنقول به استحضار می‌رساند: به استناد ماده ۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور و تبصره الحاقی به ماده مذکور مصوبه سال ۱۳۸۴ کلیه عرصه‌های جنگل، مرتع، بیشه‌های طبیعی، اراضی جنگلی ملی شده، جنگل‌های دست کاشت، جنگل‌ها و مراتع در اجرای وظیفه احیا و توسعه منابع طبیعی از قبیل عرصه‌های جنگلداری، مرتعداری، بیابان زدایی، طرح‌های مدیریت منابع طبیعی و یا طرح‌هایی که با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی برای توسعه منابع جدید ایجاد می‌شوند و همچنین پارک‌های جنگل خزان‌های تولید نهال و بذر جنگلی و مرتعی (نهالستان‌های عمومی، ایستگاه‌های تولید بذر و نهال) در محدوده منابع طبیعی یادشده در حکم منابع مذکور در ماده ۲ قانون فوق‌الذکر بوده و به عنوان انفال محسوب و تثبیت مالکیت می‌گردد ضمن آنکه در واقع به دلیل تثبیت مالکیت، هزینه کرد در آنها از جمله پرداخت وجوه آب و برق و... منافاتی با بند(ح) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۹۵ ندارد. ضمناً

یادآوری می‌نماید تغییر اسناد اراضی موضوع ماده ۲ و تبصره الحاقی مربوطه، از اموال به اسناد انفالی تحت پیگیری می‌باشد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای مصطفی کیاکجوری معاون برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع جهت استحضار و دستور مقتضی برای پیگیری و تعیین تکلیف موضوع بند(ح) ماده ۵ قانون بودجه سال ۹۵ در خصوص اراضی ملی واجد اسناد انفالی جناب آقای محمدرضا همتی سرپرست دفتر استعداد یابی در بهره‌برداری منابع طبیعی جهت استحضار. جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی جهت استحضار

شماره: ۹۶/۵/۲۱۸۹۱

تاریخ: ۱۳۹۶/۸/۷

جناب آقای فریدون قربانپور مدیر کل محترم اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار

با سلام و احترام؛

عطف به رونوشت نامه شماره ۵۱/۱۳۱۲۱۹ مورخ ۹۶/۷/۲ در خصوص ثبت اطلاعات اسناد منابع ملی (انفال) در سیستم سادا اشعار می‌دارد: به استناد بند(ح) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۵ و بند(پ) ماده ۱۰ قانون برنامه ششم مبنی بر «به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود به منظور استفاده از دارایی‌های دولت برای انتشار صکوک اسلامی پیش‌بینی شده در این قانون و ساماندهی و مدیریت دارایی‌ها و دارایی‌های دولت ضمن اجرای سامانه جامع اطلاعات اموال غیر منقول دستگاه‌های اجرایی سادا حسب مورد نسبت به انجام اقدامات مورد نیاز برای مدیریت و استفاده از دارایی‌ها و اموال دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به استثنای انفال، اموال دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری و موارد و مصادیق مندرج در...» بر این اساس انفال به عنوان اموال غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی قلمداد نمی‌گردد، مضافا اینکه تصویب نامه شماره ۲۷۶۷۹ مورخ ۹۵/۱/۳۰ شورای عالی اداری ریاست جمهوری نیز به سامانه فضا و ساختمان‌های اداری به منظور یکپارچه سازی اقدامات مربوطه اشاره داشته و منصرف از انفال می‌باشد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۹۶/۵۱/۱۹۴۳۲

تاریخ: ۱۳۹۶/۷/۱۵

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه

با سلام و احترام،

به پیوست تصویر نامه شماره ۵۱/۹۹۷۸۶ مورخ ۹۶/۵/۲۵ مدیر کل محترم اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصادی و دارایی کشور در خصوص عدم نیاز به تأییدیه‌های اطلاعات انفالی تا اطلاع ثانوی به دلایل ذکر شده در متن نامه مزبور جهت استحضار و بهره‌برداری ارسال می‌گردد

اکرم توفیقی

مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۵۱/۹۹۷۸۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۵/۲۵

اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان.....

با سلام

احتراماً با عنایت به توافقات به عمل آمده با مسئولان سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور و بررسی توجیهات مطرح شده در خصوص حجم بالای اطلاعات املاک انفالی در اختیار آن سازمان و ادارات کل تابعه در سراسر کشور و با توجه به زمانبر بودن تثبیت این اطلاعات در سامانه سادا، مقرر گردید جهت انجام خدمات امور اتومبیل‌ها، درصد تأییدیه‌های اطلاعات انفالی تا اطلاع ثانوی مد نظر قرار نگیرد بدیهی است در این صورت ثبت و شفاف‌سازی اطلاعات اموالی با جدیت بیشتری دنبال و صدور تأییدیه‌های مربوطه منوط به ثبت این اطلاعات خواهد بود.

فریدون قربانپور

مدیر کل

رونوشت به:

سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت استحضار و صدور دستور لازم مبنی بر جدیت در انجام تکالیف مقرر در قانون.

شماره: ۹۷/۵/۴۳۱۶

تاریخ: ۱۹۳۷/۲/۳۰

سرکار خانم دادگر مدیر کل محترم اداره کل اموال دولتی و اوراق بهادار

موضوع: سامانه سادا

با سلام و احترام؛

عطف به رونوشت نامه شماره ۵۱/۲۶۹۴۲ مورخ ۹۷/۲/۱۹ و پیرو نامه شماره ۹۶/۵/۲۱۸۹۱ مورخ ۹۶/۸/۷ در خصوص ثبت اطلاعات انفال منابع ملی انسان در سیستم سادا اشعار می‌دارد، به استناد

بند(ح) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۵ و بند(پ) ماده ۱۰ قانون برنامه شش مبنی بر «به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود به منظور استفاده از دارایی‌های دولت برای انتشار صکوک اسلامی پیش‌بینی شده در این قانون و ساماندهی و مدیریت دارایی‌ها و دارایی‌های دولت در زمینه اجرای سامانه جامع اطلاعات اموال غیر منقول دستگاههای اجرایی (سادا) حسب مورد نسبت به انجام اقدامات مورد نیاز برای مدیریت و استفاده از دارایی‌ها و اموال دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به استثنای انفال و اموال دستگاههای زیر نظر مقام معظم رهبری و موارد و مصادیق مندرج در.....» بر این اساس انفال به عنوان اموال غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی قلمداد نمی‌گردد مضافاً اینکه تصویب نامه شماره ۲۷۶۷۹ مورخ ۹۵/۱/۳۰ شورای عالی اداری ریاست جمهوری نیز به ساماندهی فضا و ساختمان‌های اداری به منظور یکپارچه سازی اقدامات مربوطه اشاره داشته و منصرف از انفال می‌باشد و بند ب ماده ۳۴ ضوابط اجرای قانون بودجه سال ۹۶ به اموال غیر منقول دستگاه‌ها اشاره دارد که قطعاً به تفاوت ماهوی اموال و انفال استحضار دارید. لذا با توجه به محرز بودن عدم انطباق خواسته با قوانین جاری دستور فرمائید مکاتبات صادره به ادارات کل تابعه وفق مقررات جاری اصلاح گردد: و بدیهی است این سازمان برای توافقات قبلی به اختیار و به صورت تدریجی با درج اطلاعات تدریجی انفال در سامانه سادا الزاماً تحت عنوان انفال موافقت دارد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت: جناب آقای کیا کجوری معاون محترم برنامه ریزی توسعه مدیریت و منابع اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان / منطقه جهت اطلاع و رعایت موضوع

شماره: ۹۷/۲۴/۴۴۲۰

تاریخ: ۹۷/۲/۳۱

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان.....

موضوع: ضرورت ثبت اموال غیرمنقول وانفال در سامانه سادا

با سلام و دعای خیر،

احتراماً، ضمن ایفاد تصویر ابلاغیه شماره ۵۱/۲۹۶۴۹۲ مورخ ۹۷/۲/۵ وزارت امور اقتصادی و دارایی در خصوص الزام ثبت اطلاعات اموال غیرمنقول دستگاه‌ها در سامانه سادا و پیرو نامه شماره ۹۵/۲۴/۵۶۷۳ مورخ ۹۵/۳/۹ این اداره کل و بخشنامه شماره ۵۱/۲۰۲۹۵۲ مورخ ۹۴/۱۰/۲۸ شورای معاون محترم نظارت مالی و خزانه داری کل کشور همچنین بند(ج) ماده ۳ تصویب نامه شورای عالی اداری به شماره ۲۷۶۷۹ مورخ ۱۳۹۵/۱/۳۰ و حسب تکلیف مقرر در بند(ب) ماده ۳۴ ضوابط اجرایی قانون بودجه سال ۹۶ کل کشور مبنی بر الزام کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون خدمات کشوری به ثبت اطلاعات اموال غیرمنقول خود در سامانه سادا و همچنین مفاد بند(ب) ماده ۳۴ ضوابط اجرای قانون بودجه سال ۹۷ موضوع مصوبه شماره ۴۴۳۰/ت/۵۵۲۴۱ مورخ ۹۷/۱/۲۳ هیئت محترم وزیران، اموال ثبت نشده در سامانه مذکور پس از شناسایی توسط

وزارت امور اقتصادی و دارایی به عنوان اموال مازاد محسوب شده و در اجرای تبصره ۹ ماده ۶۹ قانون تنظیم سند مالکیت آن به نام دولت با نمایندگی وزارت مذکور اصلاح یا صادر و به فروش خواهد رسید. (تصاویر پیوست) بر این اساس و با توجه به انقضای مهلت مقرر خواهشمند است دستور فرمایید اقدام عاجل معمول و نتیجه را سریعاً به این اداره کل اعلام فرمایند. بدیهی است عواقب ناشی از عدم ثبت اطلاعات اموال غیرمنقول و انفال (ساختمان ها، اراضی و...) در سامانه مذکور به عهده آن اداره کل خواهد بود.

علی اکبر مودبی

ذیحساب و مدیر کل امور مالی

رونوشت: جناب آقای مهندس آقایی معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جهت استحضار.
سرکار خانم فاطمه دادگر مدیر کل محترم اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصادی و دارایی با عنایت به نامه شماره فوق الاشاره جهت استحضار.
جناب آقای منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی جهت استحضار و صدور دستور اقدام مقتضی.

تعدادی مصوبات شورای فنی ممیزی اراضی

شماره: ۹۴/۵۱/۲۲۹۴۳

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۲۶

کلیه ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها موضوع: مصوبه شورای فنی - ممیزی سازمان در خصوص نحوه رسیدگی به پلاک‌های سازمانی

با سلام و احترام

به پیوست، صورتجلسه مورخ ۹۴/۷/۲۵ شورای فنی ممیزی سازمان ارسال می‌گردد، دستور فرمائید با توجه بند ۱ مصوبات مذکور در خصوص نحوه رسیدگی به پرونده‌های با عنوان پلاک‌های ثبت سازمانی یا دولتی موارد ذیل رعایت گردد:

پلاک‌های سازمانی یا دولتی، پلاک‌هایی است که قبل از زمان تصویب قانون ملی شدن جنگلهای کشور، مصوب ۴۱/۱۰/۲۷ در برخی از استانها در راستای اجرای قانون ثبت عمومی یا به هر نحو دیگری غیر اجرای مقررات ملی شدن اراضی بنام دولت توسط اداره منابع طبیعی ثبت گردیده است:

الف: اجرای مقررات ملی شدن اراضی در خصوص اینگونه موارد ضرورتی ندارد.
ب: در اجرای کاداستر برای پلاک‌های سازمانی تکمیل فرم شماره "۱۲" دستورالعمل ایجاد سامانه کاداستر اراضی ملی و دولتی اقدام مقتضی صورت گیرد."

ج: جهت بررسی پرونده پلاک‌های اصلی واقع در محدوده پلاک‌های مذکور که اجرای مقررات نگردیده است و ادارات ثبت در زمان صدور سند پلاک سازمانی، حدود این پلاکها را از محدوده سند سازمانی خارج نموده اند، ابتدا وضعیت ثبتی پلاک از اداره ثبت اسناد و املاک استعلام و نسبت به اجرای مقررات ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور اقدام گردد.

اکرم توفیقی

مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
شورای فنی ممیزی اراضی
«صورتجلسه»

۱- مشخصات جلسه:

شماره جلسه: ششمین جلسه سال ۱۳۹۴	زمان جلسه: ۱۵ لغایت ۱۶
تاریخ جلسه: ۱۳۹۴/۷/۲۵	مکان جلسه: معاونت حفاظت و امور اراضی

۲- اعضاء:

الف - حاضرین: اعضاء شورا	ب- میهمانان جلسه: آقایان سلطانی، بشیرزاده
--------------------------	---

۳- دستور کار جلسه:

ردیف	عنوان	ارائه دهنده	ملاحظات
۱	بررسی پرونده‌های با عنوان پلاک‌های ثبت سازمانی یا دولتی	دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی	
۲	بررسی پرونده‌های مطرح در شورای فنی ممیزی سازمان	دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی	

۴- مقدمه:

۱- پرونده‌هایی که با عنوان پلاک‌های ثبت سازمانی یا دولتی، شامل پرونده‌هایی است که قبل از زمان تصویب قانون ملی شدن جنگل‌های کشور مصوب ۱۳۴۱/۱۰/۲۷ در برخی از استانها بنام دولت توسط منابع طبیعی ثبت گردیده است که در خصوص نحوه بررسی پرونده‌های اینگونه پلاک‌ها در این جلسه بحث و تبادل نظر گردید. ۲- در خصوص بند دوم دستور جلسه، نحوه رسیدگی به پرونده‌های قابل طرح در شورای فنی - ممیزی سازمان نیز بحث و تبادل نظر گردید.

۵- مصوبات:

۱- در خصوص بند اول دستور جلسه پرونده پلاک‌های ثبت سازمانی و یا دولتی مقرر گردید پلاک‌های اصلی واقع در محدوده پلاک‌های مذکور که اجرای مقررات نگردیده است و ادارات ثبت در زمان صدور سند پلاک سازمانی حدود این پلاک‌ها را از محدوده سند سازمانی خارج نموده اند، ابتدا وضعیت ثبتی پلاک از اداره ثبت اسناد و املاک مربوطه استعلام و سپس نسبت به اجرای ماده ۲ قانون حفظ و حمایت اقدام مقتضی صورت گیرد.

۲- در خصوص بند دوم دستور جلسه مقرر گردید منبهد قبل از طرح پرونده‌ها در شورای فنی - ممیزی اراضی سازمان، گردش کار پلاک مربوطه طبق دستورالعمل کاداستر توسط استان تهیه و به دبیرخانه شورا ارسال و دبیرخانه پس از بررسی نسبت به برگزاری جلسه شورا اقدام گردد.

حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت
۱	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا
۲	اکرم توفیقی	مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ودبیر شورا
۳	رضا بیانی	مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات و عضو شورا
۴	عیسی عباسی	مدیرکل دفتر حقوقی و عضو شورا
۵	منوچهر سرداری	مدیرکل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری اراضی و عضو شورا

سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور « صور تجلسه »

۱- مشخصات جلسه:

تاریخ جلسه: ۱۳۹۵/۶/۱۷	زمان جلسه: ۱۲ لغایت ۱۲/۳۰
	مکان جلسه: معاونت حفاظت و امور اراضی

۲- حاضرین:

درون سازمان:	مسعود منصور، اکرم توفیقی، منوچهر سرداری، کاوه کاشفی، محمود سلطانی، همایون بشیرزاده،
برون سازمان:	

۳- دستور کار جلسه:

ردیف	عنوان	ارائه دهنده	ملاحظات
۱	اجرای طرحها در بستر رودخانه ها	دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی و اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران - ساری	

۴- مقدمه و گردشکار:

با توجه به دعوتنامه شماره ۹۵/۵۱/۱۵۲۲۶ مورخ ۱۳۹۵/۶/۱۴ جلسه شورای فنی - ممیزی در خصوص اجرای طرحها در بستر رودخانهها تشکیل گردید.

با عنایت به مکاتبات واصله از اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران - ساری در خصوص مشکلات ناشی از اقدامات شرکت آب منطقه ای مازندران، از جمله نامه‌های شماره ۹۴/۵۱/۱۴۷۵۲ و ۹۴/۵۱/۲۱۹۶۱-۹۴/۸/۱۶ و ۹۴/۵/۱۹۴۲۰-۹۴/۷/۱۹ و پس از بررسی و بازدید انجام شده و در راستای درخواست ۹۵/۳۲/۷۴۵۶-۹۵/۳/۳-تسٹ کارشناسان دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی نظریه دفتر مزبور جهت تصمیم گیری به شورای فنی - ممیزی ارسال گردید .

۵- مصوبات:

در مناطقی که مقررات ملی شدن بر روی بستر رودخانه‌ها اجرا و منجر به صدور سند مالکیت به نام سازمان گردیده است. در راستای تبصره ۱ ماده ۲ قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۶۱/۱۲/۱۶ پس از تعیین حریم و بستر مطابق ضوابط قانونی توسط وزارت نیرو و با درخواست وزارت مذکور بهره‌برداری از بستر رودخانه‌های دائمی طبیعی فارغ از اینکه اسناد مالکیت به نام سازمان متبوع صادر شده، یا نشده، برابر توافقنامه شماره ۹۳/۵/۳۸۴۳۹ مورخ ۹۳/۱۱/۱۳ ابلاغی معاونت حفاظت و امور اراضی سازمان انجام گیرد.

حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت
۱	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا
۲	اکرم توفیقی	مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ودبیر شورا
۳	رضا بیانی	مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات و عضو شورا
۴	عیسی عباسی	مدیرکل دفتر حقوقی و عضو شورا
۵	منوچهر سرداری	مدیرکل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری اراضی و عضو شورا

سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
شورای فنی ممیزی اراضی
«صورت جلسه»

۱- مشخصات جلسه:

شماره جلسه: ۹۵/۱۷	زمان جلسه ۱۱/۳۰
لغایت ۱۲/۳۰	مکان جلسه: دفتر
تاریخ جلسه: ۱۳۹۵/۹/۲۹	
ممیزی اراضی	

۲- حاضرین:

الف - اعضاء: آقایان منصور، توفیقی، سرداری، عباسی، بیانی	ب- میهمانان جلسه: سلطانی، ردایی، کربلایی
--	--

۳- دستور کار جلسه:

ردیف	عنوان	ارائه دهنده
۱	درخواست‌های موضوع ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری استان تهران (عرصه هایی که در اجرای مقررات، ملی تشخیص داده شده و مشمول تامین معوض در اجرای ماده ۳۶ می‌باشند)	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان تهران

۴- گردش کار:

با توجه به بررسی بعمل آمده برای اراضی مورد نظر در دستور کار جلسه، امکان رویداد حالت‌های ذیل متصور می‌باشد:

حالت اول: عرصه ای که در راستای اجرای مقررات، ملی تشخیص داده شده و مشمول تامین معوض در اجرای ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری می‌باشد لیکن در حال حاضر در تملک ستاد فرمان اجرایی امام (ره) یا بنیاد ۱۵ خرداد می‌باشد.

حالت دوم: عرصه موضوع بحث در مستثنیات قانونی اجرای مقررات ملی شدن است.

حالت سوم: عرصه ای که در راستای اجرای مقررات، ملی تشخیص داده و مشمول تامین معوض در اجرای ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری می‌باشد و جنگل، اراضی جنگلی، بیشه‌های طبیعی، جنگل دست کاشت و مرتع مشجر نمی‌باشد و در حوزه وظایف و اختیارات سازمان است.

حالت چهارم: عرصه ای که در راستای اجرای مقررات، ملی تشخیص داده شده و مشمول تامین معوض در اجرای ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری می‌باشد، جنگل، اراضی جنگلی، بیشه‌های طبیعی، جنگل دست کاشت و مرتع مشجر هم نمی‌باشد و به راه و شهرسازی و یا بنیاد مسکن تحویل و تحول و یا تغییر نمایندگی یافته است.

حالت پنجم: عرصه ای که در راستای اجرای مقررات، ملی تشخیص داده شده و مشمول تامین معوض در اجرای ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری می‌باشد لیکن در چارچوب مقررات، به غیر واگذار شده است.

۵- مصوبات:

۱- در حالت اول با توجه به اینکه عرصه در تملک و مدیریت سازمان نمی‌باشد بنابر این اقدامی از ناحیه سازمان متبوع متصور نمی‌باشد.

۲- در حالت دوم با توجه به اینکه عرصه موضوع بحث در مستثنیات اجرای مقررات قانون ملی شدن است اقدامی متصور نیست.

۳- در حالت سوم در صورت عدم وجود معاذیر قانونی و ضرورتی در خصوص وظائف سازمانی برای حفظ تملک عرصه وجود نداشته باشد، با رعایت شرایط مندرج در ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری و تبصره ذیل آن، عین آن را بر می‌گردانیم.

۴- در حالت چهارم با توجه به توافقات انجام شده با سازمان ملی زمین و مسکن در عرصه‌هایی که به راه و شهرسازی و یا بنیاد مسکن تغییر نمایندگی و یا تحویل و تحول گردیده و کلیه تکالیف، تعهدات و سایر وظایف اداری و قضایی نیز بر عهده مراجع مذکور می‌باشد، به دلیل عدم سمت سازمان در اینگونه اراضی، موضوع می‌بایست از طریق مراجع مذکور پیگیری و تعیین تکلیف گردد.

۵- در حالت پنجم با رعایت شرایط مندرج در ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری و تبصره ذیل آن نسبت به تامین اراضی معوض اقدام گردد. لازم به ذکر است چنانچه محدوده شهرستان زمان تصویب قانون در حال حاضر به چند شهرستان تقسیم شده باشد، امکان تامین زمین از محدوده شهرستان زمان تصویب قانون امکان پذیر می‌باشد.

حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت
۱	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا
۲	اکرم توفیقی	مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی و دبیر شورا
۳	رضا بیانی	مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات و عضو شورا
۴	عیسی عباسی	مدیرکل دفتر حقوقی و عضو شورا
۵	منوچهر سرداری	مدیرکل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری اراضی و عضو شورا

معاونت حفاظت و امور اراضی
سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
صور تجلسه شورای فنی - ممیزی مراتع موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن

دعوتنامه: کتبی (شماره: تاریخ: شفاهی (تلفنی (تاریخ: ۹۶/۶/۲۶)	نوع جلسه: حقیقی مجازی
---	-----------------------

شماره جلسه:	تاریخ جلسه:	ساعت جلسه: ۱۰	مکان جلسه: معاونت و امور اراضی
	۹۶/۶/۲۶		

۱. دستور جلسه: مراتع موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور)

۲) مطالب مهم مطرح شده در جلسه: (گردشکار)

بمنظور بررسی و تعیین گواهی‌های صادره مربوط به تغییر کاربری مجاز و یا غیر مجاز مراتع بند ب ماده ۴ توسط ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها جلسه شورای فنی ممیزی با حضور اعضاء تشکیل و مقرر گردید:

۳) مصوبات:

ردیف	موضوع	اقدام کننده	مهلت پاسخ
۱	چنانچه اداره کل تغییر کاربری عرصه ای با موضوع مراتع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری) را قبل از تیرماه ۵۴ احصاء و گزارش مربوط را صادر نموده باشد، بنابر این طرح موضوع در هیأت نظارت موضوع ماده ۳۳ قانون حفاظت فاقد وجاهت بوده و در چنین مواردی چنانچه در هیأت نظارت مطرح و منجر به صدور رای مبنی بر تغییر کاربری غیر مجاز شده باشد ملی گزارشی مبنی بر مجاز بودن تغییر کاربری انجام شده مراتب به هیأت نظارت موضوع ماده مذکور ارسال و در جهت اصلاح نظریه هیأت اقدام شود در خصوص صدور گواهی جدید نیز اداره کل مکلف است بر اساس گواهی‌های صادره قبلی و مطابق روال گذشته گواهی مربوط را صادر نماید		

حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت
۱	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا
۲	اکرم توفیقی	مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ودبیر شورا
۳	رضا بیانی	مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات و عضو شورا
۴	عیسی عباسی	مدیرکل دفتر حقوقی و عضو شورا
۵	محمد رضا همتی	مدیرکل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری اراضی و عضو شورا

موضوع: صورت جلسه شورای فنی ممیزی مراتع موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور)

(۱) دستور جلسه:

مراتع موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور)

(۲) مطالب مهم مطرح شده در جلسه (گردشکار):

پیرو صورتجلسه مورخ ۹۶/۶/۲۶ شورای فنی - ممیزی سازمان در خصوص مراتع موضوع بند ب ماده ۴ قانون ملی شدن (ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور) (ابلاغی به استانها، تصمیمات تکمیلی به شرح ذیل می‌باشد.

(۳) مصوبات:

ردیف	موضوع	اقدام کننده
۱	مقرر گردید کلیه اراضی مشمول ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور که واجد ضوابط مندرج در بند ماده ۴ قانون ملی شدن جنگلهای کشور بوده و مطابق قانون انجام و گواهی مربوطه به عنوان مستثنیات مطابق مقررات مربوط صادر گردیده تابع مقررات اجرای قانون فوق می‌باشد و با توجه به اینکه اصالت با اجرای مقررات اولیه (با فرض صحت اجرای مقررات اولیه) است بنابر این اجرای مقررات ثانویه صحیح نبوده و اعتبار اجرای ماده ۶۴ به قوت خود باقی است .	ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها

(۴) اعضاء شورا:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت
۱	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا
۲	اکرم توفیقی	مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ودبیر شورا
۳	رضا بیانی	مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات و عضو شورا
۴	عیسی عباسی	مدیرکل دفتر حقوقی و عضو شورا
۵	محمد رضا همتی	مدیرکل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری اراضی و عضو شورا

شورای فنی - ممیزی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور "صورتجلسه پرونده مزرعه چنارک استان قم"

دعوتنامه: کتبی (شماره: ۹۷/۵۱/۸۳۴۵ تاریخ: ۱۳۹۷/۴/۵) شفاهی تلفنی (تاریخ:) (نوع جلسه: حقیقی مجازی			
شماره جلسه: ۹۷/۰۶ تاریخ جلسه: ۹۷/۴/۱۶ جلسه: معاونت حفاظت و امور اراضی	ساعت جلسه: ۱۰	مکان	

۱) دستور جلسه:

بر اساس دعوتنامه شماره ۹۷/۵۱/۸۳۴۵ مورخ ۹۷/۴/۱۶ دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی راس ساعت ۱۰ با دستور جلسه عنوان شده در دعوتنامه فوق در سالن جلسات حوزه معاونت حفاظت و امور اراضی تشکیل و پس از بحث و بررسی پیرامون موضوع اتخاذ تصمیم گردید

۲) مطالب مهم مطرح شده در جلسه: (گردشکار)

پلاک مذکور طی برگ تشخیص ۴۳۱ مورخ ۷۹/۲/۲۶ و طی شماره ۱/۱۹۸۱۰ مورخ ۷۹/۲/۱۳ انتشار آگهی گردیده که مساحت منابع ملی ۱۰۸/۴۸۶۹ و مساحت مستثنیات ۱۰/۱۸۸۱ هکتار اجرای قانون و طی گواهی شماره ۹۶۰۸ مورخ ۸۰/۸/۳ مسئول دبیرخانه کمیسیون ماده واحده اعتراض واصل نشده و به قطعیت قانونی رسیده است. تا کنون سند بنام منابع طبیعی صادر نگردیده است.

در سال ۸۴ با توجه به فرم معاونت امور دام که قسمتی از فرم مربوط به اظهار نظر منابع طبیعی بوده اداره منابع طبیعی عرصه آقای علی امیر صادقی را پاسخ بر مستثنیات بودن اعلام می نماید.

اداره منابع طبیعی شهرستان قم طی شماره ۱۱/۱۵۸۵۸ مورخ ۸۵/۷/۳۰ به مساحت ۶۲۵۰ متر مربع عنوان اداره ثبت و اسناد کهک اعلام می نماید پلاک ۲۵۷ فرعی از ۴ اصلی مستثنیات است و در تاریخ ۸۶/۱/۲۵ بنام آقای امیری صادقی سند مالکیت صادر می گردد.

طی شماره ۱۱/۱۲۰۵۱ مورخ ۸۶/۶/۲۷ عنوان مدیریت جهاد کشاورزی قم و بانک کشاورزی کهک توسط اداره منابع طبیعی گواهی مبنی بر مستثنیات بودن عرصه مذکور صادر می گردد.

در تاریخ ۸۶/۷/۱۲ مدیر کل وقت استان باستاند نامه مسئول حراست به مساحت ۷۵/۵۶۸۱ هکتار طی شماره ۱/۱۳۰۰ مورخ ۸۶/۷/۱۵ فرم شماره ۵ در کمیسیون ماده واحده تنظیم و به اجرای مقررات ملی شدن در پلاک اعتراض می نماید.

قاضی کمیسیون باستاند نظریه کارشناسی اعضاء طی رأی شماره ۱۱۸۴ مورخ ۸۶/۱۱/۲۴ مساحت اراضی مورد اعتراض که شامل عرصه ۶۲۵۰ متر مربعی محل احداث مرغداری است را ملی اعلام می نماید.

رای کمیسیون ماده واحده طی دادنامه شماره ۱۸۱۵ مورخ ۹۳۰۹۹۷۲۵۳۵۵۰۱۸۱۵ مورخ ۹۳/۲/۲۶ دادگاه کهک و طی دادنامه شماره ۹۴۰۹۹۷۲۵۱۸۷۰۰۴۷۲ مورخ ۹۴/۵/۳ شعبه ۷ دادگاه تجدید نظر رأی قطعی می گردد.

در سال ۹۳ آقای امیر صادقی به دو طرف شرقی و غربی مرغداری در شعبه ویژه استان قم اعتراض می نماید. شعبه اول دادگاه عمومی قم (شعبه ویژه) طی دادنامه شماره ۹۳۰۹۹۷۲۵۱۲۱۰۱۰۳۰ مورخ ۹۳/۸/۲۸ طبق نقشه utm مساحت ۱۰۲۴۴ متر مربع رأی بر غیر ملی بودن عرصه صادر می نماید.

طی دادنامه شماره ۹۳۰۹۹۷۲۵۱۸۷۰۱۱۸۰ مورخ ۹۳/۱۰/۲۹ دادگاه تجدید نظر استان رأی دادگاه بدوی تأیید و در نهایت اعمال ماده ۱۸ نیز رد می گردد.

مصوبات:

ردیف	موضوع	اقدام کننده	مهلت پاسخ
۱	اداره منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم می بایست در تنظیم فرم شماره ۵ عرصه مورد استعمال را رعایت و استناد می گردد.	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم	در اسرع وقت
۲	چون رأی کمیسیون ماده واحده قطعی گردیده و بر اساس گواهی های اشاره شده که بر اساس سوابق اجرای ماده ۵۶ که قطعیت نیز یافته و به استناد ماده ۱۳ قانون ملی شدن بعنوان مستثنیات اعلام گردیده و گواهی های صادره به طور صحیح اصدار یافته است . بر اساس قوانین جاری دستگاه اجرایی در مقابل گواهی صادره مسئولیت مدنی دارد ضمنا روی عرصه مذکور سرمایه گذاری نیز صورت گرفته، لذا به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم مجوز داده میشود:		
	الف) معادل ارزش کارشناسی فعلی عرصه از متقاضی (آقای صادقی) بر اساس قیمت کارشناسی وجه اخذ و به حساب درآمدهای دولت نزد خزانه داری کل واریز نمایند . ب) نسبت به انجام عوض و معوض عرصه (بر اساس قیمت کارشناسی) معادل ارزش عرصه مذکور اقدام نمایند.		

حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت
۱	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا
۲	اکرم توفیقی	مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ودبیر شورا
۳	رضا بیانی	مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات و عضو شورا
۴	عیسی عباسی	مدیرکل دفتر حقوقی و عضو شورا
۵	محمد رضا همتی	مدیرکل دفتر استعداد یابی و بهره برداری اراضی و عضو شورا

شورای فنی - ممیزی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور صور تجلسه پرونده اراضی مستحدث استان مازندران - نوشهر

دعوتنامه: کتبی: شماره: ۹۷/۵۱/۱۷۷۸۵ تاریخ: ۱۳۹۷/۶/۱۲ شفاهی: تلفنی: نوع	جلسه حقیقی مجازی
شماره جلسه: ۹۷/۱۵ تاریخ جلسه: ۱۳۹۷/۶/۲۱ ساعت جلسه: ۱۱ مکان جلسه: سالن جلسات معاونت حفاظت و امور اراضی	

(۱) دستور جلسه:

بر اساس دعوتنامه شماره ۹۷/۵۱/۱۷۱۸۸ مورخ ۱۳۹۷/۶/۲۱ دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ساعت ۱۱ با دستور جلسه عنوان شده در دعوتنامه مذکور در محل سالن جلسات معاونت حفاظت و امور اراضی تشکیل و پس از بحث و بررسی پیرامون موضوع اتخاذ تصمیم گردید

(۲) مطالب مهم مطرح شده در جلسه (گردش کار)

با توجه به نامه شماره ۹۶/۵۹۸۸۳/۸۷ مورخ ۹۶/۱۲/۲۴ اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران - نوشهر مبنی بر اینکه بسیاری از اراضی مستحدث مندرج در اراضی ساحلی بدلیل شرایط خاص املاک و اراضی حوزه شهرستان نوشهر و رویان پس از اخذ استعلام از اداره ثبت مشاهده می گردد که دارای سابقه ثبتی در دفتر املاک اداره ثبت به نام رضاشاه پهلوی و نوادگان وی میباشد در خصوص مشمول تبصره ۱ ماده ۲ قانون اراضی ساحلی و مستحدث اینگونه اراضی بحث و تبادل نظر گردید

(۳) مصوبات:

ردیف	موضوع	اقدام کننده	مهلت پاسخ
۱	به استناد تبصره ۱ ماده ۳ قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب سال ۵۴ مبنی بر اینکه " اراضی مستحدث دریای خزر که از طرف اشخاص تقاضای ثبت شده و تا تاریخ ۴۲/۷/۱۳ (موضوع تصویب نامه شماره ۴۱۷۲۰ مورخ ۴۲/۷/۱۳ ملک به نام آنها در دفتر املاک به ثبت رسیده و با حکم قطعی مالکیت به نفع اشخاص تا تاریخ مذکور صادر شده باشد از ناحیه اشخاص تقاضای ثبت شده نام آنها در دفتر املاک ثبت شده باشد و یا حکم قطعی مالکیت به نفع اشخاص تا تاریخ مذکور صادر شده باشد از مقررات این ماده مستثنی است" بدیهی است ملاک اقدام ثبت در دفاتر املاک و رای قطعی می باشد و نام و یا عنوان مالک تأثیری بر موضوع نخواهد داشت . ضمن اینکه در خصوص مصادره و ضبط اموال (منقول و غیر منقول) سلسله پهلوی و وابستگان آنها از سوی مراجع ذیصلاح مطابق قوانین مربوطه اقدام می گردد.	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان مازندران - نوشهر	در اسرع وقت

۶) حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت
۱	مسعود منصور	معاون حفاظت و امور اراضی و رئیس شورا
۲	اکرم توفیقی	مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی ودبیر شورا
۳	رضا بیانی	مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات و عضو شورا
۴	عیسی عباسی	مدیرکل دفتر حقوقی و عضو شورا
۵	محمد رضا همتی	مدیرکل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری اراضی و عضو شورا

سایر موارد

شماره: ۹۴/۵/۱۹۱۴۹

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۱۵

جناب آقای قربانپور مدیر کل محترم اموال دولتی و اوراق بهادار موضوع: درخواست اراضی ملی

سلام علیکم

با احتراماً عطف به نامه شماره ۵۱/۱۲۲۱۶۶ مورخ ۹۴/۷/۴ همانگونه که طی رونوشت نامه‌های شماره ۹۴/۵/۹۷۶۵ مورخ ۹۴/۴/۱۵ و ۹۴/۵/۶۵۴۸ مورخ ۹۴/۳/۱۷ اعلام گردید با توجه به وظایف قانونی این سازمان و نمایندگی دولت بر اراضی ملی و نیز با توجه به مسائل مطروحه طی نامه‌های فوق الذکر و نیز اختیارات مندرج در ماده ۲۳ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع. لازم است درخواست اسناد اراضی ملی برای تفکیک یا انتقال از طریق مدیران کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها (با توجه به تفویض اختیار از رئیس سازمان متبوع) انجام لذا این سازمان با ایجاد ساز و کار دیگری برای دریافت اسناد موافق نمیشد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت

جناب آقای فروغی رئیس امور و نماینده معاونت حقوقی ریاست جمهوری در کمیسیون تعیین بهره بردار برای استحضار .
جناب آقای منوچهر سرداری مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی
جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی
ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان ها برای اطلاع و رعایت موضوع

شماره: ۵۱/۱۲۲۱۶۶

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۴

جناب آقای منصور

معاون محترم حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

با سلام

ضمن ارسال تصویر نامه شماره ۵۳/۰۲۰/۲۳۹۲۶۸ مورخ ۱۳۹۴/۵/۲۸ سازمان امور اراضی کشور، خواهشمند است با توجه به درخواست مطروحه مبنی بر ارائه اسناد اراضی ملی و دولتی کلیه دستگاهها ی اجرایی به سازمان جهاد کشاورزی استانها، پیرامون موضوع اظهار نظر نموده و عنداللزوم چگونگی نحوه اقدام در این خصوص را به این اداره کل ارسال دارند.

فریدون قربانپور

مدیر کل

شماره: ۵۳/۰۲۰/۲۲۹۲۶۸

تاریخ: ۱۳۹۴/۵/۲۸

جناب آقای قربانپور
مدیرکل اموال دولتی و اوراق بهادار وزارت امور اقتصاد و دارایی
 سلام علیکم،

با احترام، همانگونه که مستحضرید در اجرای ماده ۱۲۳ قانون محاسبات عمومی کشور کلیه اسناد مالکیت اراضی ملی و دولتی به آن وزارتخانه منتقل گردیده است با توجه به درخواست‌های مکرر مدیریت‌های امور اراضی استان‌ها و لزوم دستیابی و استناد به اسناد اراضی در زمان انعقاد قراردادهای اجاره، انتقال قطعی و سایر اقدامات در دفاتر اسناد رسمی که جزو وظایف مدیریت‌های امور اراضی استان‌ها می‌باشد، خواهشمند است ملی بخشنامه ای به ادارات تابعه در سطح استان‌ها اعلام فرمایید حسب درخواست مدیریت‌های مذکور اسناد اراضی مورد نظر را مستقیماً به سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها تحویل نمایند. مزید امتنان است که رونوشتی از ابلاغیه مذکور را برای بهره‌برداری لازم به این سازمان ارسال نمایند.

قباد افشار

رئیس سازمان امور اراضی کشور

شماره: ۹۴/۵/۱۷۶۰۶

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۱

مدیران کل محترم منابع طبیعی و ابخیزداری استانها
موضوع: حذف عبارت از لحاظ مالکیت بر منابع و اراضی ملی و دولتی در مناطق چهارگانه
 سلام علیکم،

احتراماً، به پیوست تصویب نامه هیات محترم وزیران به شماره ۸۰۰۴۴/ت/۵۲۳۰۶ هـ مورخ ۹۴/۶/۲۱ موضوع حذف عبارت "از لحاظ مالکیت بر منابع و اراضی ملی و دولتی" در تصویب نامه شماره ۱۹۵۶۰/ت ۳۱۱۲۱ هـ مورخ ۱۳۸۴/۴/۱ برای استحضار و بهره‌برداری لازم ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی
 جناب آقای منوچهر سرداری مدیر کل دفتر استعداد یابی و بهره‌برداری منابع طبیعی
 جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی

شماره: ۸۰۰۴۴/ت/۵۲۳۰۶هـ

تاریخ: ۱۳۹۴/۶/۲۱

بسمه تعالی

با صلوات بر محمد و آل محمد سازمان حفاظت محیط زیست - وزارت جهاد کشاورزی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۶/۱۱ به پیشنهاد شماره ۲۳۱۹/۴۳۳۶۶ مورخ ۱۳۹۴/۵/۲۵ معاونت حقوقی رئیس جمهور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد: در تصویب نامه شماره ۱۹۵۶۰/ت/۳۱۱۲۱ ه مورخ ۱۳۸۴/۴/۱ عبارت «از لحاظ مالکیت بر منابع اراضی ملی و دولتی» حذف می شود

اسحاق جهانگیری

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، سازمان اداری و استخدامی کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور معاون حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

شماره: ۹۴/۵/۲۰۴۷۶

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۲۸

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استانها موضوع: نقشه اجرای مقررات پلاک های داخل در مناطق مصوب چهارگانه

سلام علیکم،

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۳/۵/۴۰۶۷۳ مورخ ۹۳/۱۲/۴، ضمن ارسال تصویر نامه شماره ۹۴/۳۴۰۲۱ مورخ ۹۴/۷/۲۲ معاون محترم محیط زیست طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست، مقتضی است ترتیبی اتخاذ فرمائید تا نقشه اجرای مقررات پلاک های واقع در مناطق مصوب چهارگانه محیط زیست به صورت shape file به همراه شماره پلاک ثبتی تهیه و در اسرع وقت به سازمان مذکور (ادارات حفاظت محیط زیست استانها) ارسال و نتیجه جهت پیگیری های بعدی به دفتر ممیزی و حد نگاری اراضی منعکس گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای دکتر دبیری - معاون محترم محیط زیست طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست عطف بنامه فوق اشاره برای استحضار .
جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی وحدنگاری اراضی
جناب آقای منوچهر سرداری مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی .

شماره: ۹۴/۳۴۰۲۱

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۲۲

**جناب آقای مهندس منصور
معاون محترم حفاظت و امور اراضی سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور
موضوع: نقشه و محدوده اراضی ملی**

با سلام و احترام

عطف به نامه شماره ۹۳/۵/۴۰۶۷۳ تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۴ در خصوص ارائه نقشه‌های اراضی ملی و مستثنیات مناطق و اقدام جهت تحویل و تحول مناطق چهارگانه، به استحضار میرساند، تا کنون صرفاً اطلاعات ۱۷ استان به صورت ناقص از طریق دفتر امور اراضی و حدنگاری و ادارات کل منابع طبیعی استان‌ها دریافت گردیده است، از این رو، نظر به پیگیری‌های متعدد کمیسیون اصل نودم مجلس شورای اسلامی مبنی بر ارائه گزارش در این خصوص، خواهشمند است، دستور فرمایند ضمن تسریع امور، ارائه اطلاعات درخواستی به صورت (GIS READY) SHAPE FILE منضم به بانک اطلاعاتی شماره پلاک ثبتی به این معاونت ارسال گردد. ضمناً آقای دکتر بالی برای هماهنگی و اخذ اطلاعات معرفی می‌گردد.

فرهاد دبیری

معاون محیط زیست طبیعی

شماره: ۹۴/۵/۲۰۴۷۷

تاریخ: ۱۳۹۴/۷/۲۸

**مدیران کل محترم منابع طبیعی و ابخیزداری استانها
موضوع: ارسال آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون ح و ب
سلام علیکم"**

احتراماً، به پیوست تصویر تصویب نامه آئین نامه اجرایی ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور به شماره ۹۵۷۰۸/ت/۵۱۱۸۴ ه مورخ ۹۴/۷/۲۲ جهت استحضار و بهره‌برداری لازم ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای عیسی عباسی مدیر کل دفتر حقوقی

جناب آقای منوچهر سرداری مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

شماره: ۹۵۷۰۸/ت/۵۱۱۸۴/هـ

تاریخ: ۹۴/۷/۲۲

وزارت دادگستری - وزارت جهاد کشاورزی آیین نامه اجرایی ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۶/۲۲ به پیشنهاد قوه قضاییه و وزارت جهاد کشاورزی و به استناد تبصره (۷) ماده (۳۳) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحات بعدی آن آیین نامه اجرایی ماده یاد شده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین نامه اجرایی ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور

فصل اول - تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱- در این آیین نامه غیر از اصطلاحات اراضی دولتی، پارک جنگلی، پروانه چرا، جنگل و بیشه‌های طبیعی، جنگل دست کاشت عمومی، حریم قانونی تأسیسات دولتی، طرح مرتعداری، مرتع و نهالستان عمومی که تعاریف آنان طبق قانون ملی شدن جنگلهای کشور - مصوب ۱۳۴۱ -، قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحات بعدی آن، لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیای اراضی - مصوب ۱۳۵۹ - و آیین نامه‌های مربوط میباشند، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار میروند:

الف - قانون: قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - مصوب ۱۳۸۶ - و اصلاحیه مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

ب - هیأت نظارت: هیأت نظارت موضوع ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - مصوب ۱۳۸۶ - و اصلاحیه مورخ ۱۳۹۰/۱۲/۱۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

ج - عوامل نظارتی: گروهی متشکل از سه نفر کارشناسان ذیصلاح منتخب هیأت نظارت در شهرستان که به منظور بازدید و تهیه گزارش فنی و اجرایی از اراضی واگذار شده در چارچوب وظایف انتخاب و حکم آنها توسط رییس هیأت نظارت استان (رییس سازمان جهاد کشاورزی) صادر میشود.

تبصره ۱- هیأت نظارت استان میتواند به عنوان عوامل نظارتی از میان شرکتهای خدمات فنی و مهندسی دارای مجوز از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی یا سازمان نظام دامپزشکی یا سازمان نظام مهندسی ساختمان حسب مورد نیز استفاده نماید.

تبصره ۲- سازمان امور اراضی کشور مکلف است زمینه نظارت مردمی از جمله سازمانهای مردم نهاد، شوراهای اسلامی و سازمان بسیج مستضعفین را بر واگذاریها فراهم کند.

د- درصد عملیات انجام شده طرح: میزان پیشرفت فیزیکی مطابق طرح مصوب در اراضی مورد واگذاری که درصد و مبنای محاسبه آن براساس زمانبندی اجرای طرح و تطبیق عملیات اجرایی و بازدید از طرح تعیین می‌گردد.

ه - طرح مصوب: طرح مدونی که توسط اشخاص حقیقی و حقوقی تهیه و به تصویب دستگاههای متولی رسیده باشد و در زمان واگذاری عرصه‌های ملی و دولتی قابل واگذاری برای اجرای آن، مصوبه مراجع ذیربط (کارگروه شهرسازی و معماری استان یا کمیسیون ماده (۱۳) آیین نامه نحوه احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم شهرها) را داشته باشد.

و- کمیسیونهای واگذاری: مراجعی که طبق ضوابط و مقررات طرحهای مصوب را بررسی و در مورد واگذاری یا عدم واگذاری عرصه‌های ملی و دولتی قابل واگذاری اعلام نظر مینمایند.

ز- **عذر موجه:** وضعیت و حالتی که منجر به تعطیلی دائم یا موقت طرح مصوب گردیده و یا موجبات تأخیر در اجرای آن را فراهم نموده باشد و مجری طرح (که در این آیین‌نامه مستأجر نامیده شده است) یا عوامل اجرایی وی به طور مستقیم یا غیرمستقیم در حدوث آن هیچ نقشی نداشته باشند.

ح - **تعلل:** مسامحه و قصور مستأجر در اجرای تعهدات قانونی یا قراردادی در راستای اجرای به موقع طرح مصوب.

ط - **تخلف:** عدم رعایت قوانین و مقررات و شرایط مندرج در قرارداد واگذاری زمین.

ی - **خلاف بین:** تعلل و تخلف آشکار و عذر غیرموجه مستأجر که بنا بر تشخیص هیأت نظارت قابل اغماض نبوده و موجبات تمدید و تعیین مهلت برای اجرا یا فسخ قرارداد و یا استرداد زمین را فراهم مینماید.

ک - **عرصه‌های ملی و دولتی قابل واگذاری:** اراضی منابع ملی، موات و دولتی قابل واگذاری و بلاعارض که دارای استعداد تولید اقتصادی و بهره‌برداری محصولات بخشهای مختلف کشاورزی و غیرکشاورزی میباشد.

ل - **تبدیل و تغییر کاربری غیرمتجانس:** تبدیل و تغییر کاربریهایی که در ماهیت با اهداف طرح مصوب مغایرت داشته باشد.

م - **واگذاری برای امور عام‌المنفعه:** واگذاریهای صورت گرفته به بخش خصوصی و مؤسسات غیردولتی که در زمان واگذاری غیرانتفاعی بودن فعالیت آنها در اساسنامه قید شده باشد.

ن - **مناطق چهارگانه تحت اختیار سازمان حفاظت محیط زیست:** مناطق موضوع بند (الف) ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳- که توسط شورای عالی حفاظت محیط زیست به عنوان مناطق پارک ملی آثار طبیعی ملی پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده با رعایت نکات مندرج در ذیل بند (الف) ماده یادشده تعیین و حدود آن تصویب شده باشد.

س - هزینه تهیه گزارشهای فنی - اجرایی: جوهری است که براساس تعرفه ابلاغی وزیر جهادکشاورزی موضوع تبصره (۳) ماده (۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹- توسط مستأجر پرداخت می‌گردد.

فصل دوم - نحوه نظارت

ماده ۲- به منظور نظارت بر اجرای طرحهای کشاورزی و دامپروری و سایر طرحهای غیرکشاورزی موضوع قانون و تشخیص تعلل یا تخلف و عذر موجه مستأجر و تعیین درصد عملیات انجام شده طرحهای یادشده در هر استان هیأت پنج نفره نظارت با حکم وزیر جهاد کشاورزی مرکب از رییس سازمان جهاد کشاورزی، مدیر کل منابع طبیعی، مدیر امور اراضی استان، رییس مرجع صادرکننده موافقت اصولی و پروانه بهره‌برداری یا نماینده تام‌الاختیار وی (حسب مورد) و یک نفر کارشناس در رشته مرتبط با طرح تشکیل می‌گردد.

تبصره - کارشناس موضوع این ماده ظرف مدت یک ماه از تاریخ درخواست سازمان امور اراضی کشور توسط مرجع ذیربط برای صدور حکم معرفی می‌گردد.

ماده ۳- دبیرخانه هیأت نظارت در سازمان جهاد کشاورزی استان مستقر و رییس سازمان یادشده به عنوان رییس هیأت نظارت و مدیر امور اراضی استان به عنوان عضو و دبیر هیأت نظارت میباشد. انجام

کلیه امور مربوط به تشکیل جلسه دعوت از اعضاء، ابلاغ آراء و سایر موارد مرتبط به عهده دبیر هیأت نظارت خواهد بود.

تبصره ۱- دبیر هیأت نظارت موظف است کلیه گزارشهای رسیده را ثبت و در کوتاهترین زمان ممکن پس از بررسی و تکمیل به ترتیب نوبت در دستور کار هیأت قرار دهد.

تبصره ۲- دفتر مرکزی هیأت‌های نظارت در سازمان امور اراضی کشور مستقر بوده و تعیین روشهای کلی، تهیه و ابلاغ ضوابط، ایجاد وحدت رویه اجرایی، تدوین برنامه سالانه هیأت‌های نظارت و ارزیابی و بررسی حقوقی و نظارت بر عملکرد هیأت‌های نظارت استانی را با مسئولیت رییس سازمان مذکور بر عهده دارد.

ماده ۴- هیأت‌نظارت موظف است توسط عوامل نظارتی به صورت مستمر از عرصه‌های واگذار شده بازدید و با بررسی سوابق و طرح مصوب و مفاد قرارداد، بر نحوه اجرای طرح و درصد عملیات انجام شده براساس زمانبندی و کیفیت اجرای طرح نظارت لازم را معمول نماید. در صورتی که گزارش عوامل نظارتی مورد تأیید هیأت نظارت قرار نگیرد، هیأت مذکور میتواند رأساً و یا از طریق عوامل نظارتی هم عرض نسبت به اعمال نظارت مجدد و تهیه گزارش لازم براساس این آیین‌نامه اقدام نماید.

تبصره ۱- گزارش پرونده‌های مربوط به واگذاری اراضی ملی و دولتی حسب مورد توسط مدیر امور اراضی یا مدیر کل منابع طبیعی هر استان به دبیرخانه هیأت نظارت ارایه می‌گردد.

تبصره ۲- دستگاه اجرایی و واحد صادرکننده جواز تأسیس یا موافقت اصولی موظف است پیوست زیست محیطی و برنامه مصرف بهینه انرژی در مرحله بهره‌برداری از طرح را به سازمان جهاد کشاورزی استان اعلام و نظارت لازم بر اجرای طرح مصوب و برنامه و پیوست مذکور را تا مرحله بهره‌برداری طرح معمول و گزارش پیشرفت فیزیکی طرحها را در مدت اجراء به طور سالانه دوبار به دبیرخانه هیأت نظارت منعکس نماید. تمدید جواز تأسیس و یا موافقت اصولی و صدور پروانه بهره‌برداری مستأجرین اراضی ملی و دولتی از سوی مرجع صادرکننده آنها منوط به اخذ استعلام از هیأت نظارت خواهد بود و هیأت مذکور ظرف حداکثر یک ماه از تاریخ وصول استعلام، با رعایت مقررات و بررسی درصد عملیات انجام شده طرح اعلام نظر خواهد کرد.

تبصره ۳- دبیر هیأت نظارت موظف است نسبت به صدور اخطاریه از طریق پست سفارشی دو قبضه یا الکترونیکی به نشانی مندرج در قرارداد اجاره یا اعلامی از سوی مستأجر مندرج در پرونده، در دو نوبت به فاصله پانزده روز اقدام و در صورت عدم توجه مستأجر به اخطاریه‌های صادر شده مراتب را در دستور کار هیأت نظارت قرار دهد.

تبصره ۴- اختیارات هیأت نظارت نافی نظارت عمومی سازمانهای جهاد کشاورزی و ادارات کل منابع طبیعی نمیشد و مراجع یادشده حسب مورد موظفند در چارچوب قراردادهای منعقد شده با مستأجر نسبت به اعمال نظارت در قالب زمانبندی اجرای طرحها، وظایف محول شده را پیگیری و اقدام نمایند.

ماده ۵ - هیأت نظارت ضمن بررسی گزارش دبیرخانه و در صورت لزوم بازدید از محل اجرای طرح، در موارد خلاف بین ظرف یک ماه رأی خود را طی صورتجلسه‌های مبنی بر تمدید و تعیین مهلت یا فسخ قرارداد یا استرداد زمین اعلام مینماید.

تبصره - دعوت از طرف قرارداد و حضور وی در جلسات هیأت نظارت بلامانع است.

ماده ۶ - دبیر هیأت نظارت موظف است پس از صدور رأی هیأت نظارت ظرف ده روز نسبت به ابلاغ کتبی رأی مستأجر به نشانی او مندرج در قرارداد اجاره و یا آخرین نشانی اعلامی از سوی او مندرج در

پرونده' به نحو مقتضی اقدام کند.

تبصره ۱- چنانچه محکوم علیه ادله خود را دایر بر عدم ابلاغ صحیح رأی تقدیم هیأت نظارت نماید' موضوع توسط هیأت نظارت بررسی و در صورت پذیرش ادعا' رأی بهوی ابلاغ و آثار قانونی ابلاغ از این تاریخ جاری می‌گردد.

تبصره ۲- پس از ابلاغ رأی مبنی بر فسخ قرارداد یا استرداد زمین' مدیریت امور اراضی استان ظرف مدت ده روز اقدام به تأمین دلیل از طریق دادگاه محل مینماید.

ماده ۷- آرای هیأت نظارت ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ قابل اعتراض در دیوان عدالت اداری میباشد. در صورت اعتراض در مهلت مقرر' مستأجر مکلف به ثبت رسید اعتراض خود در دبیرخانه هیأت نظارت استان ظرف مهلت مقرر میباشد و چنانچه در مهلت قانونی اعتراض صورت نگرفت' رأی صادر شده قطعی و لازمالاجراست. احکام قطعی صادر شده از سوی دیوان عدالت اداری جهت اجرا به هیأت نظارت ابلاغ می‌گردد.

ماده ۸- پس از ابلاغ رأی قطعی مبنی بر فسخ قرارداد یا استرداد زمین' مدیریت امور اراضی استان به شرح زیر اقدام مینماید:

الف - چنانچه مستأجر وجهی را بابت خرید اراضی به حساب دولت واریز و یا هزینه‌هایی در راستای اجرای طرح مصوب نموده باشد' براساس تقدیم بهای روز پس از اخذ نظر کارشناس رسمی محاسبه و تأمین و به مستأجر پرداخت و یا در صندوق ثبت تودیع مینماید.

ب - اعیانی' ابنیه و مستحدثاتی که در راستای اجرای طرح مصوب احداث و تأمین دلیل شده باشد' براساس قیمت کارشناسی روز بدون لحاظ ارزش افزوده ناشی از افزایش قیمت زمین توسط کارشناس رسمی دادگستری تقویم کرده و پس از کسر حقوق قانونی دولت و مطالبات بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری تسهیلات دهنده' مابقی را از محل ردیفی که در بودجه سالانه قابل پیش‌بینی است' به مستأجر پرداخت و یا در صندوق ثبت تودیع مینماید.

ج - چنانچه متقاضی واجد شرایط برای جایگزینی مستأجر وجود داشته باشد و آمادگی پرداخت هزینه‌های مستأجر قبلی را نیز داشته باشد' نسبت به واگذاری براساس مقررات مربوط اقدام میکند.

تبصره - در مورد آن دسته از مستأجران که از تسهیلات بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری با معرفی دستگاه اجرایی ذیربط استفاده نموده‌اند' مطابق شروط مندرج در قرارداد عمل می‌گردد.

ماده ۹- با قطعیت رأی هیأت نظارت به دلیل انقضای مدت اعتراض و یا صدور رأی قطعی از شعبه یا اجرای احکام دیوان عدالت اداری حسب مورد با توجه به مفاد رأی به شرح زیر اقدام می‌گردد:

الف - در صورتی که رأی مذکور ناظر به فسخ قرارداد یا استرداد زمین باشد' مراتب با رعایت ماده (۸) از سوی دبیر هیأت نظارت به دفترخانه اسناد رسمی تنظیم کننده سند ابلاغ می‌گردد. دفترخانه مذکور موظف است ظرف یک ماه پس از اعلام مراتب' نسبت به فسخ قرارداد اجاره و یا اصلاح اسناد اجاره در مواردی که رأی هیأت نظارت دائر بر فسخ قسمتی از قرارداد باشد و همچنین در صورت انتقال زمین نسبت به اصلاح سند به نام دولت با نمایندگی سازمان جنگلها' مراتع و آبخیزداری کشور' اقدام و اعلامنامه مربوط را به دبیر هیأت یاد شده و مستأجر ابلاغ و از طریق ادارات ثبت محل وقوع ملک نسبت به خلع ید متصرف یا صدور دفترچه مالکیت جدید اقدام کند.

ب - چنانچه رأی هیأت نظارت' ناظر بر تمدید قرارداد اجاره و تعیین مهلت برای اجرای طرح باشد' مراتب توسط دبیر هیأت نظارت برای اجرا حسب مورد به مدیریت امور اراضی یا اداره کل منابع طبیعی

و مستأجر طرف قرارداد ابلاغ می‌گردد.
تبصره - با فسخ قرارداد یا استرداد زمین و تخلیه یا خلع ید از مستأجر سابق مدیریت امور اراضی استان به صورت امانی یا پیمانی مسئول نگهداری و حفاظت از عرصه و مستحدثات موجود در آن می‌باشد.

فصل سوم

نحوه رسیدگی به پرونده‌های واگذاری اراضی موضوع تبصره (۲) قانون ماده ۱۰- در اجرای تبصره (۲) قانون 'قوه قضاییه ظرف یک ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به تشکیل شعبه و یا شعب ویژه مرکب از سه نفر از قضات با ابلاغ رییس قوه قضاییه اقدام مینماید.

تبصره ۱- شعبه یا شعب مذکور در تهران مستقر و جلسات هر شعبه با حضور کلیه اعضا رسمیت یافته و نظر اکثریت منوط اعتبار آراء می‌باشد.

تبصره ۲- قضات شعبه ویژه می‌توانند در صورت اقتضا با هزینه وزارت جهاد کشاورزی از نظرات کارشناسان هیأت‌های کارشناسی استفاده نمایند.

تبصره ۳- رسیدگی در شعبه یادشده بدون پرداخت هزینه دادرسی است و رأی صادره قطعی و غیرقابل تجدیدنظر می‌باشد.

ماده ۱۱- وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) موظف است در مورد پرونده‌هایی که ظرف مهلت قانونی به استناد تبصره (۲) قانون از سوی آن وزارت در محاکم صالح مطرح شده و در جریان رسیدگی است در صورت وجود یکی از شرایط ذیل نسبت به ادامه رسیدگی در شعبه یا شعب ویژه اقدام کند:

الف - واگذاریهایی که وزرای وقت جهاد سازندگی و کشاورزی با استفاده از اختیارات خود به طور مستقیم و بدون طی گردش کمیسیونهای واگذاری در استانها دستور انتقال سند را داده‌اند.

ب - واگذاری بدون وجود طرح تصویب

ج - عدم اجرای طرح مصوب بدون عذر موجه

د - اجرای طرح به میزان کمتر از چهل درصد

ه - تبدیل و تغییر کاربری غیرمجاز و غیر متجانس با طرح مصوب

تبصره - رسیدگی به درخواست ابطال اسناد و استرداد زمین در مورد واگذاریهای موضوع تبصره (۵) قانون بدون توجه به شرایط یاد شده در تبصره (۲) قانون در شعب ویژه انجام میشود.

ماده ۱۲- شعبه رسیدگی کننده در موارد ماده (۱۱) به موجب درخواست و دعوی اقامه شده نسبت به یکی از شقوق زیر تصمیم گیری و رأی قطعی صادر مینماید:

الف - فسخ قرارداد واگذاری قطعی و تبدیل آن به اجاره

ب - تمدید و تعیین مهلت برای اجرای طرح

ج - دریافت بهای روز اراضی و واریز به حساب درآمد عمومی

د - استرداد زمین با توافق طرفین

ماده ۱۳- وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) موظف است درخواست موضوع تبصره (۲) قانون را در قالب برگه‌های دادخواست به خواسته تعیین تکلیف اراضی واگذار شده از حیث اعلام فسخ قرارداد واگذاری و تبدیل آن به اجاره یا تمدید قرارداد و تعیین مهلت برای اجرای طرح یا دریافت بهای روز اراضی و واریز آن به حساب درآمد عمومی یا استرداد زمین در صورت توافق با

مستأجر تقدیم نماید.

تبصره ۱- وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) ضمن تعیین دقیق خواسته و تقویم آن در دادخواست اولیه با توجه به جریان پرونده و مباحث طرح شده در جلسات رسیدگی از حیث اعلام آمادگی و یا عدم آمادگی مستأجر برای اجرای طرح و یا تمدید قرارداد اجاره و یا امکان استرداد زمین و یا عدم امکان آن به دلیل تعاقب ایادی، میتواند موضوع دادخواست خود را در قالب یکی دیگر از موارد مندرج در این ماده تا قبل از اعلام ختم دادرسی تغییر داده و به صورت کتبی به دادگاه اعلام نماید.

تبصره ۲- درخصوص آن دسته از زمینهایی که قبل از تصویب مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام دریافت کنندگان اولیه پس از انتقال سند مالکیت از سوی وزارت جهاد کشاورزی به نام آنها نسبت به فروش و نقل و انتقال رسمی آن به اشخاص ثالث اقدام نموده باشند، ارزش زمین به قیمت روز زمان انتقال محاسبه و از دریافت کننده اولیه دریافت خواهد شد.

ماده ۱۴- در مورد اراضی واگذار شده به تعاونیهای مسکن یا بخش خصوصی و غیردولتی برای امور عامالمنفعه تا سال ۱۳۷۳، در صورتی که تبصره‌های (۵۴) و (۴۶) قوانین بودجه سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۸ نسبت به این واگذاریها اجراء نگردیده باشد، به شرح زیر اقدام می‌گردد:

الف - وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) فهرست کلیه واگذاریهای قسمت اخیر تبصره (۲) قانون را به وزارت راه و شهرسازی اعلام تا نسبت به اعمال تبصره های (۵۴) و (۴۶) قوانین بودجه سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۸ در مورد اراضی واگذار شده به تعاونیهای مسکن اعم از بخش خصوصی و دولتی اقدام نماید.

ب - واگذاریهای صورت گرفته به دولت (وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی) و شرکتهای دولتی مشمول رسیدگی مجدد نمیباشند.

ماده ۱۵- در عرصه‌های موضوع تبصره (۵) قانون و نیز در عرصه‌هایی که به موجب رأی قضات شعبه ویژه منجر به فسخ قرارداد واگذاری توأم با استرداد زمین می‌گردد، مواد (۸) و (۹) این آیین‌نامه که به نحوی با تبصره (۲) قانون نیز مرتبط میباشد حسب مورد متناسب با موضوع توسط شعب ویژه قابل اعمال بوده و مورد حکم قرار خواهد گرفت.

فصل چهارم - سایر مقررات

ماده ۱۶- قرارداد اجاره موضوع تبصره (۱) قانون باید مطابق نمونه پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیأت دولت است، در دفاتر اسناد رسمی منعقد شود. قراردادهای واگذاری قبلی نیز پس از پایان مدت اجاره، مطابق ترتیبات این ماده تمدید میشود.

تبصره - در مواردی که هیأت نظارت در چارچوب مفاد قانون رأی به تمدید قرارداد صادر نماید، مرجع واگذاری نسبت به تمدید آن برابر نمونه قرارداد پیوست اقدام مینماید.

ماده ۱۷- سازمان امور اراضی کشور موظف است اعتبارات مورد نیاز را برای اجرای قانون، شامل بهای حق الزحمه اراضی، اعیانی، ابنیه و مستحدثات موجود بر روی اراضی موضوع تبصره (۴) قانون و همچنین اعتبارات موردنیاز برای پرداخت حق الزحمه هیأتها و عوامل نظارتی، هزینه‌های کارشناسی، تأمین دلیل و حفاظت و نگهداری از آنها را پیشبینی و به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برای درج در لوائح بودجه سنواتی کل کشور پیشنهاد نماید.

ماده ۱۸- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است به منظور تشکیل به موقع هیأت‌های نظارت، جمع آوری آمار و اطلاعات، ارزیابی عملکرد و برنامه ریزی و نظارت بر اجرای صحیح این آیین‌نامه، نسبت به ایجاد بانک اطلاعات و تهیه نرم افزار مربوط اقدام نماید.

ماده ۱۹- وزارت جهاد کشاورزی مجاز است در چارچوب قانون و این آیین‌نامه نسبت به تنظیم و ابلاغ دستورالعملهای مربوط اقدام نماید.

ماده ۲۰- کلیه دستگاههای اجرایی موظف به همکاری با وزارت جهاد کشاورزی در اجرای قانون و آیین‌نامه اجرایی مربوط میباشند.

نیروی انتظامی موظف است در صورت درخواست وزارت جهاد کشاورزی همکاری لازم را برای اعزام نیروی رسمی خود جهت همراهی عوامل نظارتی در بازدید از اراضی واگذار شده موضوع این آیین‌نامه معمول نماید. گزارش مرجع انتظامی دایر بر ممانعت متصرفان یا مالکان یا مستأجران از انجام وظایف عوامل نظارتی، اماره عدم اجرای طرح میباشد.

ماده ۲۱- از تاریخ لازمالاجراء شدن این آیین‌نامه، تصویب‌نامه‌های شماره ۲۰۱۴۴/ت/۳۹۰۲۸ ک مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۵ و ۴۳۶۶۵/۲۸۴۸۶ مورخ ۱۳۹۰/۱/۱۴ می‌گردد اعلام ملغیالایثر ۱۳۹۰/۱/۱۴ مورخ ۳۸۱۳/ت/۴۵۳۸۹ و ۱۳۸۹/۲/۱۱

معاون اول رئیس جمهور - اسحاق جهانگیری

قرارداد اجاره موضوع ماده (۱۶) آیین‌نامه

این قرارداد به استناد تبصره (۱) ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - مصوب ۱۳۸۶- و در اجرای ماده (۸) آیین‌نامه اجرایی قانون برای اجرای طرح ..... که در تاریخ ..... مورد تصویب کمیسیون مربوط قرار گرفته با شرایط ذیل منعقد می‌گردد و سایر احکام آن در صورت عدم تصریح، تابع قواعد عمومی اجاره میباشد:

ماده ۱- موجر:

وزارت جهاد کشاورزی با نمایندگی

آقای/خانم ..... فرزند ..... شماره شناسنامه ..... صادره از ..... شماره ملی ..... به موجب معرفی‌نامه شماره ..... مورخ ..... به نشانی .....

ماده ۲- مستأجر:

الف - شرکت/مؤسسه:

نام شرکت/ مؤسسه ..... شماره ثبت ..... مرکز اصلی شرکت/ مؤسسه .....
 با نمایندگی آقای/ خانم ..... فرزند ..... شماره شناسنامه .....
 صادره از ..... شماره ملی ..... که بر طبق اساسنامه شرکت/ مؤسسه و آخرین آگهی تغییرات، صاحب امضای تعهدآور و معتبر شناخته میشوند، حق امضای این قرارداد را دارا میباشد. به نشانی

ب - شخص یا اشخاص حقیقی:

نام و نام خانوادگی ..... فرزند ..... شماره شناسنامه ..... صادره از

..... متولد ..... شماره ملی ..... به نشانی .....

ماده ۳- مورد اجاره:

قطعه زمینی است به مساحت ..... مترمربع شش دانگ/ هکتار/ قسمتی از اراضی ملی/ دولتی تحت پلاک شماره ..... فرعی از ..... اصلی واقع در روستای ..... بخش ..... استان ..... و با حدود اربعه و مختصات جغرافیایی پیرامونی زیر: شمالاً: ..... شرقاً: ..... جنوباً: ..... با ابعاد مشخص طبق نقشه حدنگاری پیوست که جزء لاینفک این قرارداد میباشد و پس از امضای این قرارداد با تنظیم صورتجلسه‌های تحویل مستأجر می‌گردد.

ماده ۴- مدت اجاره:

مدت اجاره ..... سال هجری شمسی از تاریخ امضای سند اجاره است و پس از انقضای مدت اجاره در صورت اجرای کامل طرح مصوب^۱ چنانچه موجر قابلیت ادامه فعالیت طرح را تأیید نماید^۲ قرارداد اجاره به مدت و با اجاره بهایی که توسط کمیسیون مربوط تعیین می‌گردد قابل تمدید خواهد بود و استمرار اجاره منوط به تنظیم قرارداد اجاره جدید میباشد.

تبصره - در صورتی که مستأجر قصد استفاده از تسهیلات بانکهای عامل و مؤسسات مالی و اعتباری را برای اجرای طرح داشتهباشد و بانکهای عامل و مؤسسات مالی و اعتباری^۳ براساس قوانین و مقررات مربوط و آرایه گزارش توجیهی مدت اجاره را کافی ندانند^۴ مدت قرارداد اجاره به درخواست مستأجر و تأیید کمیسیون ذیربط و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط اصلاح می‌گردد.

ماده ۵- اجاره بها:

اجاره بهای سالیانه به طور مقطوع مبلغ ..... (به حروف: .....) ریال میباشد که بنا به تشخیص کمیسیون مربوط^۵ تعیین و حداکثر هر سه سال یک بار تعدیل میشود^۶ اجاره بهای تعدیل شده توسط موجر قطعی است و براساس آن قبوض اقساطی از سوی دفترخانه عامل صادر می‌گردد.

ماده ۶- موعد پرداخت اجاره بها:

مستأجر متعهد است اجاره بهای سال اول را در زمان تنظیم قرارداد به شماره حساب ..... خزانهداری کل نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز و اصل رسید بانکی را برای دریافت قبض اقساطی مربوط به موجر تسلیم کند و اجاره بهای سالهای بعد را نیز به ترتیب مذکور در سررسید قبوض اقساطی بپردازد.

ماده ۷- شرایط ضمن عقد:

۱- مستأجر یا مستأجران (اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی) به هیچ نحو از انحاء^۷ بدون اخذ موافقت کتبی موجر^۸ حق واگذاری تمام یا قسمتی از منافع عین مستأجره را به صورت جزئی یا کلی^۹ تحت هر عنوانی

اعم از قطعی، شرطی، رهنی، صلح حقوق، مشارکت، وکالت و غیره ندارد و هر قراردادی که برخلاف این ماده با هر شخص حقیقی یا حقوقی تنظیم و مبادله شود، باطل و برای موجر حق فسخ قرارداد اجاره را ایجاد مینماید. در فرض واگذاری زمین به چند مستأجر ممنوعیت موضوع این بند شامل انتقال قدرالسهم هریک از مستأجران به یکدیگر نیز خواهد بود.

۲- مستأجر مکلف است اقساط اجاره بها را در سررسید قبوض اقساطی به موجر بپردازد و در صورت عدم پرداخت یا تأخیر بیش از دو ماه در پرداخت اقساط، موجر حق فسخ قرارداد اجاره را خواهد داشت. تحقق و اعمال این حق منوط به صدور و ابلاغ اخطاریه از طرف موجر نخواهد بود.

۳- مستأجر حق تبدیل و تغییر کاربری، تفکیک و افزای اراضی مورد اجاره را ندارد، مگر با رعایت مقررات مربوط و موافقت کتبی وزارت جهاد کشاورزی. در غیر این صورت، موجر حق فسخ قرارداد اجاره را خواهد داشت.

۴- در صورتی که مستأجر در طول مدت اجاره نسبت به انتقال عین مستأجره به هر نحو به صورت کتبی یا شفاهی و در قالب اسناد عادی و یا رسمی مبادرت نماید، طبق قوانین جزایی قابل پیگرد و تعقیب کیفری میباشد.

۵- چنانچه معادن مندرج در قوانین مربوط در مورد اجاره وجود داشته باشد و یا کشف شود و دولت استخراج آن را مجاز و لازم بداند و عمل بهره‌برداری از معادن مانع اجرای تمام یا قسمتی از طرح شود، موجر میتواند عقد اجاره را فسخ و یا محدوده مورد احتیاج را از مورد اجاره خارج نماید. در این صورت عقد اجاره نسبت به بقیه اراضی با تنظیم قرارداد اصلاحی استمرار مییابد و چنانچه در اجرای این اقدام خسارتی متوجه مستأجر شود خسارات وارد شده براساس نظریه کارشناس رسمی دادگستری به انتخاب موجر تعیین می‌گردد و هزینه کارشناسی برعهده دستگاه ذیربط میباشد.

۶- مستأجر مکلف است در صورت کشف آثار و ابنیه باستانی در عین مستأجره مراتب را بلافاصله به موجر و مراجع ذیربط اطلاع دهد و کلیه قوانین مربوط به آثار و ابنیه باستانی مکشوفه در مورد اجاره را اجراء کند و در صورتی که طبق مقررات مربوط و با تأیید موجر ادامه بهره‌برداری مستأجر از عین مستأجره به لحاظ قانونی متعذر باشد، مکلف است عین مستأجره را رفع تصرف و به موجر تحویل نماید. در این صورت، حقوق مکتسبه بهره‌بردار و خسارت وارد شده و دستمزد کارشناسی با رعایت قسمت آخر از بند (۵) همین ماده تعیین و از سوی دستگاه اجرایی ذیربط قابل پرداخت میباشد. تخلف از این بند موجب فسخ قرارداد می‌گردد. ۷- مستأجر مکلف است ضمن حفاظت فیزیکی و مراقبت از عین مستأجره، حریم رودخانه‌ها و مجاری سیلاب و حقوق ارتفاقی اشخاص از لحاظ عبور انهار و قنوات و راههای دسترسی و غیره را طبق قوانین موضوعه و عرف محل مراعات نماید و در صورت تخلف مسؤول خسارات وارد شده به دولت و اشخاص خواهد بود.

۸- خسارات وارد شده ناشی از تخلف مستأجر از مفاد این قرارداد از طرف موجر قابل مطالبه است. به موجب این قرارداد، موجر میتواند در مورد آن دسته از آرای فسخ قرارداد یا استرداد زمین صادره از هیأت نظارت که در موارد خلاف بین صادر و قطعیت یافته است، خسارت وارده به دولت ناشی از معطل ماندن اراضی ملی و دولتی و عدم اجرای طرح مذکور پس از تقویم و ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری از مستأجر اخذ و یا از هزینه‌های تقویمی اعیانی و مستحدثات موضوع تبصره (۴) قانون کسر و محاسبه کند. ۹- مستأجر متعهد است طرح توجیه فنی و اقتصادی و طرحهای تفصیلی و برنامه اجرایی را که مورد تأیید مراجع تصویب کننده طرح قرار گرفته و پیوست لاینفک این قرارداد میباشد به نحو کامل و طبق

برنامه زمانبندی در مواعد مندرج در طرح مصوب اجراء و گزارش اقدامات انجام شده را برای موجر ارسال نماید و در صورت استنکاف و تخلف موجر با تعیین ضربالاجل متناسب که با جلب نظر مرجع فنی ناظر بر اجرای طرح یا نظر کارشناس منتخب موجر تعیین میشود به مستأجر اخطار مینماید که به تعهدات خود عمل نماید و با انقضای مدت تعیین شده و ادامه استنکاف موجر حق فسخ قرارداد اجاره را خواهد داشت.

۱۰- نمایندگان موجر که حکم مأموریت بازدید طرح را دارند با ارایه کارت شناسایی و حکم مربوط میتوانند به محدوده مورد اجاره وارد شوند و مراحل مختلف عملیات اجرای طرح اعم از آماده سازی و بهره‌برداری از اراضی موضوع این قرارداد را نظارت نمایند و مستأجر حق ممانعت را نداشته و باید اطلاعات مرتبط با طرح را در اختیار نمایندگان موجر بگذارد. در صورتی که مستأجر مانع از ورود و بازدید مأموران مذکور شود و یا اطلاعات مرتبط با طرح را در اختیار آنان قرار ندهد موجر با ارسال اخطاریه موعده مجددی برای بازدید و تسلیم اطلاعات مرتبط با طرح تعیین خواهد کرد و در صورت استنکاف مجدد موجر حق فسخ قرارداد اجاره را خواهد داشت.

۱۱- مستأجر مکلف است ظرف یک ماه قبل از انقضای مدت اجاره با حضور در محل اداره موجر نسبت به تسلیم درخواست تمدید قرارداد اجاره اقدام نماید و در صورت عدم مراجعه مستأجر و یا عدم تمدید قرارداد اجاره و یا فسخ قرارداد اجاره ظرف سه ماه از تاریخ انقضای مدت اجاره یا از تاریخ فسخ از مورد اجاره رفع ید نماید و با همان مساحت و حدود که در ابتدای اجاره تحویل گرفته است به موجر مسترد نماید. در صورت تأخیر در تخلیه و تحویل عرصه ظرف مهلت مذکور معادل دو برابر اجاره بهای مقرر به ازای هر روز به عنوان وجه التزام بر عهده مستأجر خواهد بود و به علاوه موجر میتواند با صدور اجراییه نسبت به خلع ید از مستأجر اقدام و مطالبات خود و خسارات وارد شده را از محل تأسیسات و ماشین آلات و سایر اموال منقول و غیرمنقول بلامعارض مستأجر که در مورد اجاره موجود است براساس ارزیابی کارشناس منتخب خود با منظور داشتن هزینه کارشناسی که برعهده مستأجر است استیفاء نماید که در صورت عدم پرداخت به کل بدهی مستأجر اضافه می‌گردد. تشخیص و تعیین میزان بدهی مستأجر منحصر با موجر است و مستأجر به موجب همین قرارداد اجاره تشخیص مذکور را مورد قبول قرار داده و ملزم به پرداخت مبالغ مورد مطالبه گردید و حق هرگونه ایراد و اعتراض و ادعایی را از خود سلب و ساقط کرد.

تبصره ۱- در صورتی که جهت اجرای طرحهای عمرانی ملی یا استانی مصوب نیاز به تمام یا قسمتی از عرصه موضوع این قرارداد باشد با اعلام کتبی موجر به مستأجر طی مهلت سه ماهه نسبت به برآورد کارشناسی هزینه‌های صورت گرفته توسط کارشناس رسمی دادگستری به انتخاب موجر و پرداخت آن از سوی مستأجر اقدام و قرارداد اصلاح و یا فسخ قرارداد می‌گردد.

تبصره ۲- در صورت درخواست مستأجر مبنی بر صدور سند مالکیت نسبت به اراضی مورد اجاره طرح که به بهره‌برداری رسیده موجر میتواند پس از موافقت کمیسیون واگذاری با رعایت تبصره (۲) ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی نسبت به انتقال قطعی اقدام نماید. صدور سند مالکیت اعیانی احداثی پیشبینی شده در طرح مصوب پس از اجرای کامل طرح و تأیید هیأت نظارت

بلامانع و مجاز می‌باشد.

تبصره ۳- با توجه به تبصره (۸) ماده (۱) قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانکها، این قرارداد به عنوان اسناد قابل قبول نزد بانکها پذیرفته می‌شود و مؤسسه مالی و اعتباری می‌تواند با رعایت بند (۱) ماده (۷) این قرارداد معادل حقوق ناشی از این قرارداد برای مستأجر را به عنوان وثیقه بپذیرد. موجر به موجب این قرارداد متعهد و موظف گردید در اجرای قرارداد تسهیلات اعطایی بنا به درخواست بانک و یا مؤسسه مالی و اعتباری ذینفع، این مؤسسات و یا اشخاص معرفی شده از طرف آنها را به عنوان جانشین مستأجر موضوع قرارداد واگذاری زمین شناخته و بپذیرد و کلیه حقوق و تعهدات ناشی از قرارداد را به بانک یا مؤسسه مالی و اعتباری ذینفع و یا اشخاص معرفی شده منتقل نماید.

همچنین موجر موظف است بنا به تقاضای مؤسسه مالی و اعتباری و یا بانک عامل در صورت تغییر یا تعویض در نوع قرارداد اعطای تسهیلات با توجه به عقود مورد عمل بانک یا مؤسسه مذکور برای تفویض اختیار، موافقت خود را با تبدیل تعهد مستأجر به بانک اعلام و در اسرع وقت به دفترخانه اسناد رسمی معرفی شده مراجعه نماید.

۱۲- در صورتی که به تشخیص موجر، مستأجر و شریک او که با رعایت بند (۱) ماده (۷) این قرارداد مشارکت وی ایجاد شده است، متفقاً یا منفرداً برخلاف تعهدات مندرج در این قرارداد عمل نموده و یا طرح خود را در موعد مقرر اجرا نکند و از اراضی مورد اجاره بهره‌برداری ننماید، موجر می‌تواند نسبت به فسخ قرارداد و خلع ید و جایگزین نمودن شخص یا اشخاص دیگر اقدام نماید. در صورتی که مستأجر هزینه‌هایی در راستای اجرای طرح نموده باشد به هنگام تقویم بهای روز براساس ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور با اخذ نظر کارشناسی محاسبه خواهد شد و موجر مکلف است پس از کسر حقوق قانونی دولت و مطالبات بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری نسبت به تأمین هزینه‌های مستأجر و پرداخت آن به وی یا تودیع در صندوق ثبت اقدام و همزمان نسبت به استرداد اراضی مورد اجاره اقدام نماید. موجر نسبت به تعهدات بیش از اعیانی احداث شده تعهدی ندارد.

تبصره - اعتراض به نظریه کارشناس وفق مقررات قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب (در امور مدنی) انجام می‌گیرد و نظریه کارشناسی باید به تأیید هیأت نظارت برسد.

۱۳- مستأجر و یا شرکای ایشان به تنهایی یا به اتفاق بدون موافقت موجر حق ندارند اعیان را تحت هر عنوان اعم از بیع یا صلح یا وکالت و یا وصیت و نظایر آن به غیر واگذار و یا حقی نسبت به آن برای دیگری قابل شوند و تغییراتی در طرح و مستحداثات به عمل آورده و یا تأسیسات غیرمتناسب با طرح ایجاد نمایند و در صورت تخلف، موجر می‌تواند قرارداد اجاره را فسخ نماید.

۱۴- در تمامی مواردی که برای موجر به موجب این قرارداد حق فسخ ایجاد شده است، موجر می‌تواند بدون نیاز به حضور مستأجر در دفترخانه عامل ظرف دو ماه نسبت به اعمال حق فسخ اقدام نماید.

تبصره - تجویز فسخ قرارداد توسط موجر در موارد خلاف بین موضوع ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور منوط به احراز و اعلام هیأت نظارت موضوع ماده مذکور می‌باشد.

۱۵- در مواردی که موجر با اختیارات حاصل از این قرارداد اقدام به فسخ آن نماید و در مراجع اداری، ثبتی و دفاتر اسناد رسمی نیاز به اخذ امضای مستأجر باشد، موجر وکالت در امضاء از ناحیه وی را دارد.

۱۶- مستأجر مکلف به رعایت کلیه ضوابط تعیین شده در قرارداد و همچنین ضوابط زیست محیطی و

مصرف بهینه انرژی برای کلیه طرحها و اجرایی نمودن سیستم‌های آبیاری نوین برای طرحهای کشاورزی که در زمان انعقاد قرارداد به وی ابلاغ شده می‌باشد.
تخلف از این ضوابط از موارد فسخ قرارداد تلقی میشود.

ماده ۸- هر نوع اخطار یا اعلامیه‌ای که برطبق این قرارداد لازم است از طرف موجر نسبت به مستأجر به عمل آید، از طریق پست سفارشی دو قبضه یا الکترونیکی به نشانی مندرج در قرارداد اجاره یا اعلامی از سوی مستأجر مندرج در پرونده ارسالی خواهد شد و تاریخ تأییدیه پستی آن و ارسال الکترونیکی تاریخ ابلاغ می‌باشد. در صورتی که بانک یا مؤسسات مالی و اعتباری در قرارداد مذکور مشارکت داشته باشند نسخه ای از اخطاریه یا اعلامیه به مستأجر به بانک یا مؤسسات وام دهنده نیز ارسال می‌گردد. در صورت فسخ و ابطال قرارداد واگذاری زمین به منظور رعایت حقوق مؤسسه اعتباری و معرفی مستأجر جدید مراتب به مرجع مذکور ابلاغ می‌گردد.

تبصره - اقامتگاه مستأجر طبق این قرارداد نشانی مندرج در ماده (۲) قرارداد می‌باشد و در صورت تغییر مستأجر مکلف است مراتب را به طور کتبی به موجر اطلاع دهد. در غیر این صورت کلیه اخطارها ابلاغها و مکاتبات موضوع این قرارداد به نشانی مندرج در ماده مذکور ارسال شده و معتبر خواهد بود.

ماده ۹- مستأجر با اطلاع کامل از مفاد مندرج در آیین‌نامه ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور این قرارداد را امضاء مینماید.

ماده ۱۰- این قرارداد در ۱۰ ماده و ۷ تبصره و ۱۶ بند در ..... نسخه تنظیم گردید که همگی از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.

امضای موجر

امضای مستأجر

شماره: ۹۴/۱/۲۴۴۵۶

تاریخ: ۱۳۹۴/۹/۱۰

جناب آقای دکتر افشار
رئیس محترم سازمان امور اراضی
موضوع: نحوه اقدام اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۳۳ قانون حفاظت و
بهره برداری
سلام علیکم؛

احتراماً، عطف به نامه شماره ۵۴/۲۰/۲۴۶۰۵۴ مورخه ۹۴/۸/۱۷ به اطلاع میرساند موارد مطروحه در نامه فوق اشاره از نظر این سازمان دارای اشکالاتی است که عندالزوم نظرات حقوقی و کارشناسی ارائه خواهد شد. ضمن آنکه بخش عمده تکالیف تعیین شده به ویژه در بندهای ۱ و ۲ و ۳ و ۵ متوجه وزارت راه و شهرسازی بوده که تحقق آنها مستلزم هماهنگی های لازم با آن وزارت است، در خصوص پرونده های موضوع مواد ۳۱ و ۶۴ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع، این سازمان ضمن انجام وظایف فنی، قانونی و نظارتی، حسب ضرورت و بر اساس تکالیف قانونی موارد مرتبط را کمافی السابق از طریق هیأت های نظارت موضوع ماده ۳۳ قانون حفاظت و بهره برداری پیگیری خواهد نمود.

خدا کرم جلالی
معاون وزیر رئیس سازمان

رونوشت:

جناب آقای مسعود منصور معاون حفاظت و امور اراضی جهت اطلاع
مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استانها برای بهره برداری، بدیهی است هر گونه اقدام الزامی بایست با هماهنگی معاونت
حفاظت و امور اراضی سازمان انجام گردد.

شماره: ۵۳/۰۲۰/۲۴۶۰۵۴

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۱۷

جناب آقای مهندس جلالی
معاون محترم وزیر و رئیس سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
سلام علیکم

با احترام، همانگونه که مستحضرید، به موجب اصلاحیه آیین نامه اجرائی قانون اصلاح ماده ۳۳ اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور موضوع تصویب نامه شماره ۹۵۷۰۸/۹۵۷۰۸/۱۱۸۴ مورخ ۹۴/۷/۲۲ هیأت محترم وزیران، ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی قبلی مبنی بر تعیین تکلیف پرونده واگذاری های انجام شده واقع در حریم شهرها حذف گردیده و به استناد ماده ۲۱ آیین نامه جدید کلیه آیین نامه های ابلاغی سنوات قبل لغو گردیده است.

فلذا به تبع آن شیوه نامه ضمیمه ابلاغیه شماره ۰۲۰/۳۳۹۳۳ مورخ ۸۷/۹/۲۵ وزیر وقت جهاد کشاورزی لغو و از درجه اعتبار ساقط گردیده است. خواهشمند است به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها

ابلاغ فرمائید. اقدامات ذیل را معمول نمایند:

۱- ترتیبی اتخاذ نمایند اسناد مالکیت آن دسته از اراضی واقع در حریم شهرها که در اجرای بند «چ» شیوهنامه مربوطه به نمایندگی سازمان ملی زمین و مسکن به سازمان‌های مسکن و شهرسازی سابق (راه و شهرسازی فعلی) تغییر نمایندگی و تحویل گردیده مجدداً به نمایندگی آن سازمان و به نام وزارت جهاد کشاورزی تغییر نمایندگی داده و اسناد آن را تحویل نمایند.

۲- چنانچه دعوائی در رابطه با پرونده‌های تحویل و تحول شده در مراجع قضائی یا اداری مطرح شده و یا بشود، سازمان جهاد کشاورزی استان نسبت به مورد دعوا به نمایندگی از دولت اقدام خواهند نمود، سازمانهای وابسته به وزارت راه و شهرسازی، موظفند در صورت ضرورت، سازمان‌های جهاد کشاورزی را به عنوان نماینده خود معرفی و یا به اتفاق در جلسات دادرسی شرکت نمایند.

۳- چنانچه ادارات تابعه استانی وزارت راه و شهرسازی در خصوص اراضی واقع در حریم شهر اعلام نیاز نمایند. بررسی لازم معمول و در صورتی که عرصه مورد نظر خارج از نیازهای بخش کشاورزی و یا طرحهای مدیریت منابع طبیعی برای توسعه فعالیتها می‌باشد نسبت به تخصیص اراضی مذکور به مدیریت امور اراضی اقدام تا نسبت به واگذاری آن در اجرای ماده ۴۵ قانون رفع موانع تولید اقدام گردد.

۴- گزارشات مربوط به پرونده‌های اراضی واگذاری موضوع ماده ۳۱ و ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع را به دبیر خانه هیات نظارت، مستقر در مدیریت امور اراضی استان ارسال و با عوامل نظارتی شهرستانها هماهنگی و همکاری لازم معمول نمایند.

۵- پرونده‌هایی که در اجرای شیوهنامه ماده ۱۱ مذکور به ادارات کل راه شهرسازی تحویل شده است مجدداً به آن اداره کل باز گردانده شود و از آن طریق به مدیریت امور اراضی ارسال تا ضمن نظارت تعیین و تکلیف شود.

قباد افشار

رئیس سازمان امور اراضی کشور

شماره: ۹۴/۵/۲۶۶۶۵

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۰/۵

جناب آقای مهندس باباپیری

مدیر کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان کردستان

موضوع: نیابت قضایی مناطق در مناطق چهارگانه محیط زیست

سلام علیکم،

احتراماً، عطف به نامه شماره ۹۴/۷۸/۱۸۰۴۴ مورخ ۱۳۹۴/۸/۲۸ موضوع اعطای نیابت قضایی به سازمان محیط زیست جهت اقامه دعوی علیه متخلفین در مناطق چهارگانه، اعلام میدارد حسب ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی، شخصیت حقوقی سازمان محیط زیست مذکور به صورت قائم مقامی مورد توجه قانونگذار قرار گرفته که آثار حقوقی ناشی از قائم مقامی به کلیه وظایف و اختیارات و تعهدات اصیل (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) در حدود قانون مربوط می‌گردد، از طرفی وفق ماده ۱۴ قانون

مذکور و با توجه به وصف قائم مقامی در دعاوی و جرایم مربوطه، سمت سازمان محیط زیست حسب مورد، شاکی و یا مدعی خصوصی تعیین گردیده است. با وصف فوق و با توجه به تصویب نامه شماره ۸۰۴۴/ت/۵۲۳۰۶ هـ - مورخ ۹۴/۶/۲۱ هیات محترم وزیران ضرورت و نیازی به اعطای نیابت قضایی از سوی سازمان متبوع به سازمان محیط زیست وجود ندارد، لیکن چنانچه محاکم قضایی در حوزه مربوط استدلال موصوف را مورد پذیرش قرار ندهند، اداره کل متبوع مجاز است، به صورت موردی نسبت به اعطای نمایندگی به مدیر کل محیط زیست استان، اقدام لازم معمول دارد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای دکتر فرهاد دبیری معاون محترم محیط طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست جهت استحضار
مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها برای اطلاع و اقدام مشابه
جناب آقای منوچهر سرداری مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی
جناب آقای اکرم توفیقی مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۴/۷۸/۱۸۰۴۴

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۲۸

معاون محترم حفاظت و امور اراضی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
موضوع: اراضی ملی واگذار شده به محیط زیست

با سلام

احتراماً، همچنانکه مستحضرد بر اساس مصوبه هیئت محترم وزیران و درخواست سازمان حفاظت از محیط زیست، مناطق حفاظت شده و پناهگاه‌های حیات وحش برابر نقشه اجرای ماده (۵۶) تحویل اداره کل محیط زیست گردیده و صورتجلسه تحویل و تحول بر اساس مدارک و نقشه‌های مربوط انجام و تمامی موارد و تعهدات طرفین مشخص و از تاریخ تحویل به بعد تمامی مراحل حفاظت و نگهداری و مراقبت از عرصه‌های تحویل شده و پیگیری مراحل حقوقی در محاکم قضایی با استناد به ماده (۳) قانون حفاظت محیط زیست و ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی آن به عهده ادارات محیط زیست می‌باشد. لذا، خواهشمند است دستور فرمایید با توجه به تفویض اختیار ریاست محترم سازمان متبوع به استناد به بندهای (۳ و ۴) ماده ۲۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور به مدیران محترم کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها و اعطای حق وکالت در توکیل تا یک درجه به معاونان یا روسای واحدهای تابعه در خصوص اعطای نیابت قضایی برای اقامه دعوی علیه متخلفین و مخربین عرصه‌های منابع طبیعی و پیگیری پرونده‌ها در مراجع قضایی، خواهشمند است اعلام فرمایید که این امر شامل اعطای نیابت به ادارات محیط زیست شهرستانها با توجه باینکه اسناد این اراضی هنوز بنام سازمان متبوع می‌باشد، خواهد شد؟

پیمان بابا پیری

مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کردستان

رونوشت به:

مدیر کل محترم دفتر امور حقوقی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور

شماره: ۹۴/۵۱/۲۹۰۴۵

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۰/۲۷

محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان/منطقه
موضوع: تأکید بر رعایت کامل مجموعه بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و سایر وظایف
مرتبط با دفتر ممیزی و حدنگاری
 باسلام و احترام؛

ضمن قدردانی از زحمات جنابعالی و همکاران محترم در زمینه اجرای تعهدات و وظایف اداره کل در حوزه مرتبط با دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی، نظر به اهمیت برنامه‌ریزی و اجرای صحیح فعالیت‌های ممیزی اراضی و بنا به محوریت اساسی این فعالیت‌ها در اهداف و برنامه‌های سازمان عمده مسائل و مواردی که در بازدید کارشناسان اعزامی به اداره کل استانهای کشور مشاهده و موجب بروز مشکلات در روند اجرای فعالیت‌ها شده، به شرح ذیل اعلام می‌گردد، انتظار می‌رود مدیران محترم با دقت نظر، حساسیت و همچنین اهتمام ویژه به امر نظارت بر عملکرد ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستانهای تابعه، با اجرای بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی نسبت به پیگیری و رعایت این موارد اقدام مقتضی معمول و گزارش عملکرد را بصورت سه ماه به این دفتر ارسال نمایند.

الف: اجرای کاداستر اراضی ملی و دولتی:

۱- اجرای تبصره ۱ مرحله ۲ دستورالعمل کاداستر:

- ... رعایت آخرین دستورالعمل رقومی سازی نقشه‌های سنواتی، کارتوگرافی و نقشه‌برداری با استاندارد کاداستر به شماره ۸۷/۵/۶۸۱۱۷ مورخ ۸۷/۱۰/۲۱ و تعیین مقیاس برای حدود مستثنیات (برداشت محدوده مستثنیات) در نقشه‌های سنواتی با مقیاس ۱:۵۰۰۰ و بزرگتر «۱:۲۰۰۰» و برای نقشه‌های ۱:۱۰۰۰۰ و کوچکتر «۱:۵۰۰۰» می‌باشد.

۲- ارائه مستندات کامل مربوط از جمله فایل رقومی نقشه‌های مربوط به محدوده‌های اراضی ملی که سند تک برگی آن اخذ شده به انضمام فایل رقومی محدوده مستثنیات کسر شده از محدوده اراضی ملی که منجر به صدور سند تک برگی گردیده است.

۳- پیگیری لازم در خصوص انجام تعهدات اداره کل در زمینه اخذ سند و ارسال آمار عملکرد بصورت ماهیانه به دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی.

۴- استفاده از پرسنل با سابقه، مجرب و آشنا به امور ممیزی اراضی و به روز نمودن اطلاعات در زمینه قوانین، مقررات و دستورالعمل‌ها با برگزاری جلسات و کارگاههای آموزشی.

۵- اجرای فرآیند رقومی نمودن نقشه‌های اجرای مقررات براساس استاندارد کاداستر و برطرف نمودن اشکالات و خطاهای موجود در نقشه‌های سنواتی رقومی شده و انتقال آن در اسناد تک برگی مأخوذه.

۶- تکمیل و برطرف نمودن نواقص سوابق اراضی موات و دقت کافی در تهیه نقشه‌های آنها.

۷- پیگیری لازم در برطرف نمودن مشکل تداخل پلاک‌های ملی با دولتی (موات، خالصه، مستحدث و ساحلی).

۸- دقت لازم در درج ارقام و حدود پلاک مطابق برگ تشخیص، آگهی و نقشه در صورت مجلس مواد ۱۳ و ۳۹ قانون.

۹- دقت نظر در اجرای فعالیت تبدیل کروکی به نقشه براساس دستورالعمل‌های ارسالی.

۱۰- تثبیت نقشه اجرای مقررات در پلاک‌هایی که حسب آراء هیأت ماده واحده، کمیسیون ماده ۳۴ اصلاحی و واگذاریهای انجام شده منجر به اخذ سند شده‌اند.

۱۱- مطالعه دقیق سوابق پرونده پلاک و بررسی کامل مستندات در هنگام پاسخگویی به استعلامات،

۱۲- ارسال آمارهای قابل استناد و یکسان در زمینه اخذ اسناد (دفترچه‌ای و تک برگی).

۱۳- تعامل و هماهنگی با دارات ثبت و اسناد برای تسریع در انجام امور.

ب: رسیدگی به اعتراضات در دبیرخانه هیاتهای تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع:

۱- استفاده از همکاران با سابقه، مجرب و مطلع در دبیرخانه هیات‌های ماده واحده و برگزاری جلسات ماهیانه و بررسی عملکرد آنها.

۲- برنامه‌ریزی جهت رسیدگی به موقع به اعتراضات ثبت شده در دفاتر ثبت اعتراضی ماده واحده و نظارت دقیق در ثبت اعتراضات جدید و همچنین تسریع در خارج نمودن اعتراضات و پرونده‌های ناقص.

۳- بالا بردن کیفیت آراء صادره از جمله درج کلیه مشخصات و پلاک و ...

۴- تعامل با قضات ماده واحده جهت تسریع در رسیدگی به اعتراضات و ارتقاء سطح آگاهی قضات در زمینه منابع طبیعی.

۵- استعلام از دبیرخانه کارگروه موضوع ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور در خصوص عدم تداخل پلاک و اجرای مقررات موازی قبل از رسیدگی به پرونده‌ها در هیأت ماده واحده.

۶- تأکید در اجرای دقیق و بموقع موارد ذیل:

الف- برگزاری بموقع جلسات ماده واحده.

ب- دعوت از کلیه اعضاء ماده واحده و اخذ نظرات کارشناسی.

ج- بازدید و معاینه محل از اراضی موضوع اعتراض.

د- تأیید نقشه نهایی پس از صدور رأی، توسط قاضی و سایر اعضاء.

۷- ارسال آمار کامل و دقیق دفاتر ثبت اعتراض هیات‌های ماده واحده مربوط به ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستانهای تابعه.

ج: صدور گواهی مستثنیات:

پاسخگویی به استعلامات مطابق بخشنامه شماره ۵/۶۴۷۳ مورخ ۹۴/۷/۱۶ صورت گیرد.

اکرم توفیقی

مدیر کل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۵/۵/۱۰۷۲۱

تاریخ: ۱۳۹۵/۴/۲۹

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها
موضوع: اعلام آمادگی دفتر مهندسی و مطالعات برای ارائه خدمات مرتبط با عکس
هوایی ارتوشده
 سلام علیکم؛

احتراماً، به پیوست تصویرنامه شماره ۹۵/۴/۲۷-۹۵/۱۶/۱۰۴۶۵، مدیرکل محترم دفتر مهندسی و مطالعات منضم به جداول مربوطه، موضوع اعلام آمادگی دفتر مذکور برای ارائه خدمات مرتبط با عکس هوایی ارتوشده و عنداللزوم آموزش آن، جهت استحضار و بهره‌برداری لازم ارسال می‌گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای رضا بیانی مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات ضمن تشکر- ملاحظه و مساعدت لازم.
 جناب آقای اکرم توفیقی مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی برای اطلاع و اقدام لازم.
 جناب آقای منوچهر سرداری مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی برای اطلاع و اقدام لازم.
 جناب آقای بهمن افراسیابی مدیرکل دفتر حفاظت و حمایت منابع طبیعی برای اطلاع و اقدام لازم.

شماره: ۹۵/۱۶/۱۰۴۶۵

تاریخ: ۱۳۹۵/۴/۲۷

جناب آقای مهندس مسعود منصور

معاون محترم حفاظت و امور اراضی

موضوع: اعلام آمادگی جهت ارائه خدمات مرتبط با عکس‌های هوایی ارتوشده

باسلام

احتراماً، با عنایت به نامه شماره ۹/۲۲۸۵۸/۸۷ مورخ ۹۱/۵/۲۴ موضوع تمرکز وظایف طرح ممیزی و تفکیک مستثنیات در اجرای بخشنامه شماره ۹۰/۱/۵۳۷۹۳ مورخ ۹۰/۱۰/۴ معاون وزیر و ریاست سازمان و با عنایت به نامه شماره ۱/۶۴۷۷۸ مورخ ۹۰/۱۱/۳۰ مشاور و مدیرکل دفتر ریاست و ارزیابی عملکرد و صورتجلسات مورخ ۹۰/۱۱/۱ و ۹۱/۳/۱۰ ابلاغی از سوی مشاور و مدیرکل حوزه ریاست، کلیه عکسهای هوایی ارتوشده در قالب ۳۲ بلوک و ۱۷۶۹ شیت (منطبق با نقشه‌های ۱/۲۵۰۰) و براساس جدول پیوست تحویل دفتر ممیزی اراضی گردیده است و هم‌اکنون نیز در این دفتر موجود می‌باشد. لذا به استحضار میرساند در صورت کسری عکسهای فوق این دفتر آمادگی دارد تا مجدداً عکسهای هوایی

موصوف را به استان‌های کشور ارسال نماید. همچنین در خصوص مناطقی که فاقد عکسهای هوایی ارتو شده می‌باشند، این دفتر آمادگی خود را جهت هماهنگی لازم برای تهیه عکس‌های هوایی هارد کپی و ارائه آموزش ارتو نمودن عکس‌ها اعلام می‌نماید. موارد جهت استحضار و صدور اوامر مقتضی ایفاد می‌گردد.

رضا بیانی

مدیرکل دفتر مهندسی و مطالعات

جدول اطلاعات عکسهای ارتوفتو دریافت شده از سازمان نقشه برداری تا تاریخ ۹۱/۰۴/۲۴ (جدول ۱)

ردیف	نام استان	بلوک	تعداد شیت	ردیف	نام استان	بلوک	تعداد شیت
۱	کردستان	۳۳	۴	۲۶	کازرون	۹۸	۶۸
۲	کیبوتر آهنگ	۳۴	۶۲	۲۷	شیراز	۹۹	۴۹
۳	کرمانشاه	۴۴	۹۹	۲۸	تبریز	۱۰۰	۷۲
۴	همدان	۴۵	۹۲	۲۹	سیرجان	۱۰۱	۱۶
۵	اراک	۴۶	۸۳	۳۰	خورموج	۱۰۵	۵۳
۶	آران	۴۷	۵۳	۳۱	چهرم	۱۰۶	۹۶
۷	ایلام	۵۴	۳	۳۲	داراب	۱۰۷	۲۲
۸	کوهدشت	۵۵	۲۹	۳۳			
۹	خرم آباد	۵۶	۱۱۰	۳۴			
۱۰	دهلران	۶۵	۷۹	۳۵			
۱۱	دزفول	۶۶	۶۴	۳۶			
۱۲	شهرکرد	۶۷	۵۴	۳۷			
۱۳	اصفهان	۶۸	۵۷	۳۸			
۱۴	نائین	۶۹	۳۶	۳۹			
۱۵	بیرجند	۷۳	۳۲	۴۰			
۱۶	رامهرمز	۷۷	۹۶	۴۱			
۱۷	بروجن	۷۸	۴۵	۴۲			
۱۸	آباده	۷۹	۴۸	۴۳			
۱۹	یزد	۸۰	۶۷	۴۴			
۲۰	بهبهان	۸۷	۶۴	۴۵			
۲۱	ياسوج	۸۸	۶۵	۴۶			
۲۲	رفسنجان	۹۱	۷۶	۴۷			
۲۳	کرمان	۹۲	۵۹	۴۸			
۲۴	آبسر	۹۳	۲	۴۹			
۲۵	گناوه	۹۷	۱۴	۵۰			
جمع کل:							۱۷۶۹

شماره: ۹۵/۵/۱۲۶۹۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۵/۲۰

جناب آقای مهندس اسدالهی
مدیرکل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان قزوین
موضوع: محاسبه خسارات در اراضی ملی حریم راهها و جادههای مواصلاتی کشور
سلام علیکم؛

احتراماً، عطف به نامه شماره ۹۵/۴۹۱۶/۹۲ مورخ ۹۵/۴/۸ در خصوص خسارات حاصل از اجرای طرحهای عمومی، عمرانی در اراضی ملی حریم راهها و خطوط مواصلاتی کشور اعلام می‌دارد؛
اولاً: مالکیت اراضی ملی و موات واقع در حریم خطوط مواصلاتی و راهها مربوطه بنام دولت جمهوری اسلامی ایران به نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور بوده و در مورد حریم راهها نیز در حکم مالکیت برای راه و شهرسازی قرار نمی‌گیرد بلکه بهره‌برداری از حریم تابع ضوابط و مقررات مربوط می‌باشد.

ثانیاً: به استناد بند "ب" ماده ۱۲ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹ و آیین‌نامه اجرایی مربوط خسارات وارده ناشی از اجرای طرحهای عمومی، عمرانی به اراضی ملی میبایست برآورد و به دستگاه مجری اعلام تا به حساب مربوطه خزانه داریکل کشور واریز و به منظور حفاظت، احیاء و بازسازی عرصهها در قالب موافقتنامه مربوط به سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری اختصاص یابد. ضمناً اخذ هرگونه وجهی توسط سایر دستگاهها برای اجرای پروژههای عمرانی در حریم تابع قوانین مرتبط با آن دستگاهها بوده و ارتباطی با جبران خسارات وارده به عرصههای منابع طبیعی و قوانین خاص خود نخواهد داشت.

مسعود منصور
معاون حفاظت امور اراضی

رونوشت:

ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری استانها
جناب آقای بهمن افراسیابی مدیرکل حفاظت و حمایت منابع طبیعی

شماره: ۹۵/۴۹۱۶/۹۲

تاریخ: ۱۳۹۵/۴/۸

جناب آقای مهندس منصور
معاون محترم حفاظت و امور اراضی
موضوع: اعلام نظر در خصوص اراضی ملی واقع در حریم راههای مواصلاتی کشور
سلام علیکم

احتراماً به پیوست نامه شماره ۹۵/۴۱/۴۰۵۱/ص - ۹۵/۳/۲۹ مدیرکل محترم دفتر فنی استانداری قزوین به انضمام صورت جلسه پیوستی در خصوص رفع اختلافات ادارات کل منابع طبیعی و راه و شهرسازی در خصوص خسارات وارده حاصل از اجرای طرحهای عمومی عمرانی دولتی در اراضی ملی داخل در حریم

راه‌ها و جاده‌ها مواصلاتی کشور که به طور مصدقی پس از اجرای پروژه خط انتقال گاز بین شهری، شهرهای خرم‌دشت از توابع شهرستان تاکستان و شهر آبگرم از توابع شهرستان اوج بروز نموده است به حضور ارسال، خواهشمند است باتوجه به بند دوم و سوم صورت‌جلسه این اداره کل را باتوجه سوال ذیل الذکر راهنمایی و ارشاد نماید.

۱- آیا به مجرد احداث جاده و انتصاب حریم برای آن اراضی واقع در حریم (اعم از ملی و مستثنیات) مشمول (در حکم مالکیت) برای اداره راه و شهرسازی است یا اینکه فقط مشمول اقدامات حفاظتی وابسته به حریم و ذی‌الحریم بوده و بقای مالکیت هم چنان برای مالک اولیه است.

۲- در صورت اخیر وظیفه اداره گاز و سایر دستگاه‌های مجری پروژه عمرانی و عمومی داخل در حریم در قبال خسارت‌های وارده کدام است. اداره راه و شهرسازی از قبل صدور مجوز انجام فعالیت داخل در حریم مبالغی را دریافت می‌کند که به زعم ادارات کل منابع طبیعی مربوط به خسارات وارده نیست و صرفاً برای صدور مجوز فعالیت در داخل حریم است و مبحث خسارات وارده به منابع طبیعی متفاوت از آن است و باید پرداخت شود. و این دو مابینتی با یکدیگر ندارند اگرچه مجری طرح خود را صرفاً ملزم به پرداخت یکی از دو مورد می‌داند تحت هر عنوانی که باشد. با وصف مذکور تکلیف ادارات کل در مواجهه با این‌گونه موارد چیست؟

علی‌اکبر اسدالهی

مدیرکل

شماره: ۹۵/۵/۱۷۷۴۷

تاریخ: ۱۳۹۵/۷/۱۱

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استان‌ها موضوع: نظریه‌های مشورتی اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه سلام‌علیکم:

احتراماً، همانگونه که مستحضرید براساس نظریه‌های مشورتی اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه به شماره‌های ۸۳/۲/۲۳-۷/۹۹۰ و ۸۰/۱۱/۳۰-۷/۱۱۰۳۳، رفع تصرف عدوانی و اعاده وضع اراضی تصرفی به حال سابق، جزء لاینفک جنبه حقوقی شکایات موضوع ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی محسوب گردیده و قرار رفع تعقیب یا حکم برائت متهم مانع صدور رأی رسیدگی و مربوط به رفع تصرف نخواهد بود. با این توضیح به پیوست نامه شماره ۱۳۹۵/۱۴/۴۹۱۱/ص مورخ ۸۵/۷/۳ اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان لرستان منضم به دو برگ دادنامه قطعی شهرستان پلدختر جهت استحضار، بهره‌برداری در موارد مشابه ارسال می‌گردد./

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

رونوشت:

جناب آقای عیسی عباسی مدیرکل دفتر حقوقی
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان لرستان جهت استحضار و تشکر از اقدام مناسب استان -. رونوشت

شماره: ۷/۹۹۰

تاریخ: ۱۳۸۳/۲/۲۳

معاونت محترم آموزش دادگستری استان کرمان

عطف به استعلام شماره ۲۰۸ مورخ ۱۳۸۳/۲/۸ نظر مشورتی اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

باتوجه به ماده ۱۰ قانون مجازات اسلامی دادگاه حتی در صورت تبرئه متهم نیز باید درمورد رفع تصرف حکم صادر کند و تعیین تکلیف نماید. زیرا حکم به محکومیت متهم و صدور حکم به رفع تصرف عدوانی علیه وی باهم ملازمه ندارند. درواقع شکایت شاکی دارای دو جنبه است، الف: شکایت تصرف عدوانی که جنبه کیفری دارد و در صورت عدم احراز آن می‌توان حکم برائت صادر نمود.

ب: شکایت حقوقی و تقاضای رفع تصرف عدوانی که حسب قسمت اخیر ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی باید از سوی دادگاه اتخاذ تصمیم گردد و نظر به این که شاکی می‌تواند حتی با عدم طرح شکایت کیفری صراحتاً تقاضای صدور حکم به رفع تصرف عدوانی و .... را بنماید، پس دادگاه به فرض صدور حکم برائت نیز مکلف است در باب رفع تصرف عدوانی هم اتخاذ تصمیم نماید. /ف ۷/۹۹۰

مدیرکل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه

غلامرضا شهری

شماره: ۷/۱۱۰۳۳

تاریخ: ۸۰/۱۱/۳۰

آقای ذکائی

رئیس محترم شعبه چهارم دادگاه عمومی زرنند کرمان

عطف به استعلام شماره ۱۳۷۶۹ مورخ ۸۰/۱۰/۱۸، نظر مشورتی اداره کل حقوقی بشرح زیر اعلام می‌گردد:
۱- رفع تصرف یا اعاده به وضع سابق در دعاوی موضوع ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی و ماده ۴۵ قانون توزیع عادلانه آب مصوب سال ۱۳۶۱ مجازات نیست و صدور حکم بر برائت یا قرار منع تعقیب و یا بر موقوفی تعقیب، مانع از اتخاذ تصمیم دادگاه در خصوص رفع تصرف یا اعاده وضع بحالت سابق نخواهد بود.

۲- مقررات ماده ۲۰۳ قانون مجازات اسلامی با مواد راجع به سرقت مذکور در فصل بیست و یکم قانون مرقوم (مواد ۶۵۱ الی ۶۶۵) مغایرتی ندارد، و کماکان باعتبار خود باقی و لازم الاجراست.

مدیرکل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه غلامرضا شهری

شماره دادنامه ۹۵۰۹۹۷۶۶۳۰۴۰۰۲۶۱ مورخ ۱۳۹۵/۴/۸

پرونده کلاسه ۹۵۰۹۹۸۶۶۳۱۲۰۰۰۸۴ شعبه ۱۰۱ دادگاه کیفری دو شهرستان پلدختر (۱۰۱ جزایی سابق) تصمیم نهایی شماره ۹۵۰۹۹۷۶۶۳۰۴۰۰۲۶
آقای کوچک خان ولی زاده فرزند کریم متهم، به نشانی لرستان-پلدختر-بادامک-روستای تخت آب بادامک.

آقای ایوب بازوند فرزند میرزاعلی شاک، به نشانی لرستان-پلدختر- اداره منابع طبیعی .
اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان پلدختر شاک، با نمایندگی آقای ایوب بازوند فرزند میرزاعلی به نشانی لرستان- پلدختر- اداره منابع طبیعی

رای دادگاه

در خصوص اعتراض اداره منابع طبیعی شهرستان پلدختر با نمایندگی ایوب بازوند نسبت به قرار شماره ۹۵۰۹۹۷۶۶۳۱۲۰۰۰۱۱۶ صادره از شعبه دوم دادرسی دادسرای پلدختر که در آن نسبت به شکایت وی علیه آقای کوچک خان ولی زاده فرزند کریم دائر بر تخریب و تصرف عدوانی مقدار ۱۵۰۰۰ متر مربع اراضی ملی پلاک ۱۶ اصلی بخش و اشیان به جهت عدم احراز وقوع بزه قرار منع تعقیب صادر شده با توجه به اینکه مطابق با سند مالکیت ارائه شده از ناحیه اداره شاک و نقشه‌های تخریبی مندرج در پرونده املاک مورد نزاع جزء اراضی ملی است و برابر ماده یک از قانون ملی شدن جنگلهای کشور مصوب ۱۳۴۱ املاکی که ماهیت ملی دارند ولو اینکه مالکین و متصرفین آن دارای سند مالکیت باشند تأثیری در مالکیت آنان ندارد بنابراین دادگاه ید متهم را غاصبانه تشخیص و هرچند که سوی نیت وی محرز نیست الکن به جهت تجاوز وی در اراضی ملی باستناد به ذیل ماده ۶۹۰ از قانون تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده مصوب ۱۳۷۵ حکم بر رفع تجاوز متهم از ملک یاد شده مطابق کروکی اداره منابع طبیعی به نفع آن اداره صادر مینماید و در ماهیت امر نظر به اینکه در این مرحله از رسیدگی دلیلی که دلالت بر نقض قرار موصوف نماید ارائه نشده و موجود نیست این مرجع مستند به ماده ۲۷۳ از قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ قرار موصوف را تأیید می‌نماید این رای قطعی است.

آرش قاسمی

رئیس شعبه ۱۰۱ دادگاه کیفری ۲ پلدختر

شماره: ۹۵/۵/۲۹۶۴۵

تاریخ: ۱۳۹۵/۱۱/۲۰

مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری استانها

سلام علیکم؛

احتراماً، بدینوسیله پاسخ به سئوالات مطروحه در گردهمایی معاونین محترم حفاظت و امور اراضی استانهای کشور در آبانماه سال جاری در استان گیلان، جهت بهره‌برداری ارسال می‌گردد:

سوال (۱) میزان مجوز تبدیل و تغییر مساحت در سامانه ثبت؟

باتوجه به دستورالعمل اصلاحی کاداستر، در اخذ سند یا تبدیل اسناد دفترچه‌ای به تکبرگ می‌بایست مراحل ۹ گانه فرآیند اجرایی دستورالعمل را بطور کامل طی گردد. در هنگام اصلاح هندسی، در صورت عدم تغییر در ماهیت و با رعایت حدود مندرج در برگ تشخیص، افزایش و یا کاهش مساحت پس از طرح و تأییدیه کمیته فنی ممیزی اداره کل، قابل پذیرش می‌باشد. در اراضی مستثنیات باتوجه به دستورالعمل مشترک تغییرات حاصل از اصلاح نقشه‌های سنواتی بین سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به شماره ۹۵/۵/۲۶۲۸۹ مورخ ۹۵/۱۰/۱۹ اقدام گردد.

سوال (۲) تفسیر عکس هوایی توسط چه مرجعی انجام می‌شود؟

تفسیر عکسهای هوایی مقارن با قانون بعنوان یکی از موارد قابل استناد می‌باشد، لذا چنانچه به عنوان استنادات ادارات منابع طبیعی و آبخیزداری ارائه شود باتوجه به بخشنامه شماره ۹۴/۵۱/۵۶۸۱ مورخ ۹۴/۳/۸ دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی تفسیر عکس هوایی توسط کارگروهی متشکل از کارشناسان ذیصلاح عضو کارگروه تفسیر عکس هوایی اداره کل انجام می‌گیرد. ضمناً چنانچه به عنوان استنادات متقاضی باشد و از طریق مفسران دیگری تفسیری ارائه دهد. بلامانع است.

سوال (۳) نحوه پاسخگویی به استعلام اراضی مشاعی چگونه می‌باشد؟

نحوه اقدام در این خصوص در دستورالعمل اصلاحی پاسخگویی به استعلامات که ارسال خواهد گردید بیان شده است. علیهذا در دستورالعمل مذکور کلیه اراضی (مشاعی و مفروض) می‌بایست با ارائه نقشه قطعه مورد استعلام و جانمایی بر روی نقشه اجرای قانون و مطابق فرم مربوطه پاسخ داده شود.

سوال (۴) نقشه اراضی موات وجود ندارد، آیا ضرورت دارد نقشه تهیه کنیم؟

علی القاعده آگهی موات و یا سند آن باید دارای نقشه باشد، چنانچه فاقد نقشه بود مطابق سوابق حقوقی پرونده می‌بایست نسبت به تهیه نقشه اقدام گردد. ضمناً چنانچه پلاک نیازمند رفع تداخل باشد ابتدا می‌بایست بر اساس دستورالعمل شماره ۹۵/۱/۱۶۱۱۷ مورخ ۹۵/۶/۲۴ رفع تداخل اراضی موات با اجرای مقررات ملی شدن انجام و سپس سایر اقدامات صورت گیرد.

سوال (۵) تعیین مالکیت گواهی و پاسخ استعلام؟

تعیین مالکین پلاک با اداره ثبت اسناد و املاک و یا مراجع قضایی می‌باشد. گواهی‌های پاسخ به استعلام، مطابق فرم‌های ارسالی و بدون ذکر مالک و یا مالکین صادر گردد. (صرفاً ذکر ملی بودن و یا مستثنی بودن از قانون براساس فرمهای ارسالی).

سوال (۶) عدم وجود نقشه‌ها و وجود اعتراض در کمیسیون ماده واحده موجب نارضایتی

شده است:

پلاک‌هایی که دارای اعتراض می‌باشند تبدیل کروکی به نقشه و یا اصلاح نقشه (کاداستر) باید در اولویت قرار گیرد ضمن اینکه قبل از ثبت اعتراض، متقاضی باید نقشه دقیق محل مورد اعتراض را ارائه نماید. چنانچه اعتراض قبلی فاقد نقشه است اخطار رفع نقص صادر گردد.

سوال ۷) باتوجه به توافقنامه اوقاف، ادارات ثبت خواستار صدور اسناد مشاع می‌باشند. باتوجه به بخشنامه‌های صادره، صدور اسناد مشاعی به هیچ عنوان مورد پذیرش نیست. تفاهم نامه شماره ۹۱/۲۰۱۴۷۸ مورخ ۹۱/۱۰/۱۳ سه جانبه فی‌مابین سازمان اوقاف و امور خیریه و سازمان ثبت اسناد و املاک و سازمان متبوع، نحوه تثبیت قطعات مفروز سهم وقف در پلاک‌های مشاعی را عنوان نموده است.

سوال ۸) نحوه اعتراض به آراء کمیسیون ماده واحده؟

براساس بخشنامه کارگروه بررسی آراء علیه به شماره ۹۰/۱/۱۹۲۶۱ مورخ ۹۰/۴/۶، چنانچه براساس نظریه کارگروه آراء علیه، عرصه مورد رأی از مصادیق اراضی ملی تشخیص داده شود، اداره حقوقی اداره کل با همکاری اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان مراحل اعتراض را پیگیری می‌نمایند.

سوال ۹) اعتراض به اراضی موضوع ماده ۶۴ در کمیسیون ماده واحده چگونه است؟

باتوجه به اینکه مرتع بودن این اراضی تشخیص داده شده و توسط مالک پذیرفته شده و بر این مبنا گواهی و سند مالکیت صادر گردیده است. لذا مراتع موضوع این قانون به عنوان اعتراض به تشخیص نوعیت عرصه قابل طرح در هیأت ماده واحده نمی‌باشند.

سوال ۱۰) پذیرش آراء پس از رفع تداخل موضوع ماده ۵۴ رفع موانع تولید چگونه می‌باشد؟

چنانچه اقدامات اداره کل برای رفع تداخل براساس فلوجارت و نمودار اجرایی ماده ۵۴ قانون رفع موانع تولید موضوع توافقنامه مشترک شماره ۵۳/۰۲۰/۲۷۱۳۷۹ مورخ ۱۳۹۵/۵/۴ سازمان امور اراضی و سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور و بخشنامه شماره ۹۵/۱/۱۷۷۸۷ مورخ ۱۳۹۵/۷/۱۲ ریاست محترم سازمان صورت گرفته باشد، پس از تأیید نقشه اصلاحی تهیه شده که منجر به رفع تداخل گردیده و توسط اعضاء کمیسیون استان امضا شده است، نقشه آراء صادره بر روی نقشه مذکور جانمایی می‌شود، چنانچه پس از جانمایی، آراء صادره در محدوده اراضی ملی واقع گردد براساس بخشنامه کارگروه بررسی آراء علیه مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و در غیر اینصورت نقشه مصوبه کمیسیون رفع تداخل استان، ملاک عمل می‌باشد و اقدام دیگری متصور نمی‌باشد.

سوال ۱۱) اراضی وقفی در دستورالعمل پاسخگویی به استعلام چگونه است؟

الف) اراضی وقفی واقع در محدوده مستثنیات موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون ملی شدن (فاقد اختلاف با اوقاف): پاسخ به استعلام مطابق نقشه حاصل از اجرای قانون منطبق بر آخرین اقدامات قانونی بعمل آمده در پلاک صورت گیرد.

ب) اراضی مورد اختلاف اوقاف که در کارگروه استانی مطرح و در مرحله تعیین تکلیف در راستای تفاهم نامه و دستورالعمل مربوطه می‌باشد؛ پاسخ استعلام منوط به کارگروه تصمیم کارگروه استانی می‌باشد، لذا با قید فوریت نسبت به تعیین تکلیف در کارگروه استانی اقدام نموده و پاسخ نهایی پس از تصمیم قطعی به مرجع مستعلم ارسال گردد.

ج) در صورت تعیین تکلیف قطعی و نهایی در کارگروه استانی، ملاک پاسخگویی مصوبات قطعی کارگروه

می‌باشد. (عرصه ملی را بعنوان اراضی ملی و عرصه‌ای که در سهم موقوفه قرار گرفته تحت همین عنوان (در سهم موقوفه) پاسخ داده شود.

سوال ۱۲) آیا می‌توان در اراضی داخل محدوده اجرای ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری را اجرا نمود؟

خیر باتوجه به عدم تشخیص جدید، اجرای ماده ۶۴ نیز موضوعیت ندارد، ضمناً بجز مصادیق ممنوعیت قانونی شامل، جنگل، اراضی جنگلی، بیشه‌های طبیعی، پارکهای جنگلی، جنگلهای دست کاشت، نهالستانها و ایستگاههای تولید بذر، متولی سایر اراضی ملی داخل محدوده مطابق مقررات ذیربط به اداره کل راه و شهرسازی تغییر نمایندگی می‌یابد. ضمناً براساس صورتجلسه کمیسیون حقوقی سازمان ارسالی طی شماره ۲۲۰۰/۱۸ مورخ ۸۴/۳/۱۰ نحوه تعیین تکلیف مراتع موضوع بند (ب) ماده ۴ (ماده ۶۴) داخل محدوده ابلاغ گردیده است.

سوال ۱۳) در پاراگراف دوم ماده ۳ دستورالعمل رفع تداخل ملی و موات آیا منظور از اقدام جهت تبصره ۱ ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری، تنظیم فرم ۵ است؟

خیر، باتوجه به اینکه در بند مذکور، عرصه مطابق ضوابط و مقررات واگذار شده و پس از رفع تداخل جزء مستثنیات موضوع قانون ملی شدن پذیرفته شده است، چون استرداد عین اراضی بعنوان مستثنیات قانونی اشخاص بعلت تعهداتی که از سوی دولت بر روی عرصه ایجاد شده (واگذاری) امکان‌پذیر نمی‌باشد، با رضایت مالک واگذاری عوض زمین یا پرداخت قیمت کارشناسی مطابق تبصره یک ماده ۹ قانون افزایش بهره‌وری که نحوه اجرای آن طی بخشنامه شماره ۹۳/۱/۳۵۰۱۲ مورخ ۹۳/۱۰/۱۳ ابلاغ شده انجام می‌پذیرد.

سوال ۱۴) در رفع تداخل موات و مستثنیات قانون ملی شدن آیا اداره کل مکلف است در صورت غالب شدن مستثنیات، موضوع را جهت ابطال سند موات به اداره ثبت اعلام نماید؟

در اجرای دستورالعمل رفع تداخل اقدام و بر اساس آن مدارک اجرایی قانون اصلاح شده و چنانچه عرصه رفع تداخل شده و به عنوان مستثنیات قانون ملی شدن تشخیص داده شده باشد. در صورت استعلام، پاسخ مبنی بر مستثنیات به مراجع مستعلم داده می‌شود و مطابق تصمیم کمیسیون رفع تداخل اقدام و سوابق اصلاح می‌گردد.

سوال ۱۵) چگونگی سند اوقاف و انتقال در دفترخانه؟

باتوجه به دستورالعمل‌های صادره سه جانبه، چنانچه قطعه‌ای از اراضی پلاک براساس مصوبات قطعی کارگروه استانی بعنوان موقوفه تعیین گردد، یک نسخه از صورتجلسه مصوبه مورد نظر به اداره ثبت اسناد و املاک ارسال می‌گردد. بدیهی است اداره اوقاف می‌تواند برای اخذ سند مالکیت اراضی در سهم خود تحت عنوان موقوفه، موضوع را از اداره ثبت پیگیری نماید و اداره منابع طبیعی و آبخیزداری هیچگونه تعهدی نسبت به پیگیری و صدور سند مالکیت به نام اداره اوقاف ندارد. ضمناً از انتقال سند در دفترخانه اسناد رسمی جدا خودداری گردد.

مسعود منصور

معاون حفاظت و امور اراضی

شماره: ۹۶/۵۱/۲۶۲۵۶

تاریخ: ۱۳۹۶/۹/۲۲

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان/منطقه
 موضوع: صورتجلسه مورخ ۹۶/۸/۲۳ در خصوص موضوعات مربوط به خرید و تفسیر
 عکسهای هوایی و تصاویر ماهواره
 باسلام و احترام؛

به پیوست صورتجلسه مورخ ۹۶/۸/۲۳ مبنی بر نحوه اقدام در خصوص خرید و تفسیر عکسهای هوایی و همچنین تصاویر ماهواره جهت هرگونه اقدام اسال می‌گردد.

اکرم توفیقی
 مدیرکل دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

رونوشت:

جناب آقای محمدرضا همتی مدیرکل محترم دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

جناب آقای عیسی عباسی مدیرکل محترم دفتر حقوقی

جناب آقای رضا بیانی مدیرکل محترم دفتر مهندسی و مطالعات

جناب آقای مسعود منصور معاون محترم حفاظت و امور اراضی

صورتجلسه مورخ ۹۶/۸/۲۳

در راستای دعوتنامه شماره ۹۶/۵/۲۳۳۳۲ مورخ ۹۶/۸/۲۰ معاونت حفاظت و امور اراضی در خصوص موضوعات مربوط به خرید عکس، تفسیر عکسهای هوایی و همچنین تصاویر ماهواره ای جلسه ای به تاریخ ۱۳۹۶/۸/۲۳ با حضور امضاء کنندگان تشکیل و به شرح ذیل اتخاذ تصمیم گردید.

مصوبات جلسه:

- ۱- خرید هرگونه عکس و تصاویر ماهواره ای و داده‌های رقومی میبایست صرفاً از طریق دفتر مهندسی و مطالعات سازمان انجام و در اختیار واحدهای ستادی و استانی قرار گیرد .
- ۲- ارائه ادله جهت اثبات ادعا مبنی بر احقاق حق در مراجع قضایی و اداری از تکالیف و وظایف اصحاب دعوا می‌باشد بنابراین این ملزم نمودن طرف دعوا به انجام تفسیر عکس یا اخذ تفسیر عکس از مرجع خاص که به نوعی ملازمه با تحصیل دلیل داشته از تکالیف ادارات کل منابع طبیعی نمی باشد .
- ۳- عملیات تفسیر عکسهای هوایی در ستاد سازمان با درخواست معاون حفاظت و امور اراضی و دفتر حقوقی و در ادارات کل با درخواست معاون حفاظت و امور اراضی و اداره حقوقی و کار گروه بررسی آراء، علیه، حسب مورد از دفتر مهندسی و اداره مهندسی و مطالعات صورت خواهد پذیرفت .
- ۴- مقرر گردید دفتر مهندسی و مطالعات با همکاری دفتر ممیزی و حدنگاری، استعدادیابی و دفتر حقوقی ضوابط اجرایی تفسیر عکس را تهیه و ابلاغ نمایند .
- ۵- در صورت بروز هرگونه اشکال و ابهام در تفسیر عکسهای هوایی ادارات کل موظف به درخواست

تفسیر از دفتر مهندسی سازمان خواهند بود .

رضا بیانی
مدیر کل دفتر مهندسی و مطالعات

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی

رضا بیانی
مدیر کل دفتر مهندسی و مطالعات

مسعود منصور
معاون حفاظت و امور اراضی

عباس فدائی مقدم
معاون دفتر امور حقوقی

کامران پورمقدم
معاون دفتر مهندسی و مطالعات

محمد رضا همتی
مدیر کل دفتر استعدادیابی
و بهره برداری اراضی

اکرم توفیقی
مدیر کل دفتر ممیزی
و حدنگاری اراضی

هادی معماری
معاون دفتر ممیزی و حدنگاری اراضی

شماره: ۹۷/۵۲/۲۴۹۲

تاریخ: ۱۳۹۷/۲/۹

اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان
موضوع: حفر چاه و احداث استخر ذخیره آب کشاورزی در اراضی ملی و دولتی
با سلام و احترام

به منظور وحدت رویه در پاسخگویی به درخواست واگذاری و تخصیص اراضی ملی و دولتی جهت حفر چاه و احداث استخر ذخیره آب جهت مصارف کشاورزی اعلام میدارد نظر به اینکه حسب تبصره ۲ ماده ۹ قانون افزایش بهره وری انتقال اراضی واگذارشده منتفی گردیده و کمیسیون مستند سازی و

تعیین بهره بردار اموال غیر منقول دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۶۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، حسب مصوبه جلسه ۳۰۱ (مورخ ۹۴/۱۱/۵) تبدیل اسناد مالکیت انفالی به اموال در اراضی ملی و دولتی مورد نیاز حفر چاه برای تاسیسات اداری، صنعتی و نفتی توسط دستگاه‌های دولتی را جایز ندانسته و بر بهره‌برداری از عرصه‌های ملی با حفظ مالکیت انفالی تاکید دارد. لذا بدیهی است که واگذاری عرصه به منظور حفر چاه و تاسیسات جانبی و نیز استخر ذخیره آب مورد نیاز اراضی کشاورزی نیز منتفی خواهد بود. لذا در خصوص تقاضاهای مزبور چنانچه امکان احداث استخر و حفر چاه در اراضی اشخاص بدلائل فنی و ... (با تایید مرجع ذیصلاح) مقدور نباشد آن اداره کل می‌تواند با رعایت ممنوعیت‌ها محدودیت‌های قانونی و شرایط ذیل نسبت به تحویل عرصه در قالب حق انتفاع و با حفظ مالکیت انفالی برای مدت زمان معین اقدام نماید. لازم به ذکر است عرصه چاه و تاسیسات جانبی که در طرح‌های کشاورزی و غیر کشاورزی موضوع مواد ۳۱ و ۳۲ لایحه واگذاری در طرح پیش بینی و اجرا میشوند تابع طرح و مقررات مربوط بوده و از شمول این بخشنامه مستثنی می‌باشد.

- ۱- جانمایی و تعیین محل عرصه در طبیعت با نظر واحد فنی مجری طرح (مدیریت آب و خاک و .....) مشروط به رعایت حداقل مساحت مورد نیاز و تخریب پوشش گیاهی (ترجیحا در مجاورت و با حداقل فاصله از عرصه مستثنیات)
  - ۲- محاسبه و اخذ خسارت پوشش گیاهی (به شرط حفظ و استفاده از خاک سطح الارضی) طبق آیین‌نامه اجرایی بند "ب" ماده ۱۲ قانون افزایش بهره‌وری
  - ۳- تعیین تکلیف حقوق عرفی بهره‌برداران
  - ۴- تعیین حق انتفاع برای دوره پنج ساله با جلب نظر کارشناس ذیصلاح (تمدید مدت با موافقت اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری امکان پذیر خواهد بود)
  - ۵- اخذ تعهد محضری از متقاضی مبنی بر:
    - عدم ادعای مالکیت بر عرصه و واگذاری آن به غیر اعم از اجاره و انتقال و ....
    - عدم تغییر کاربری عرصه
    - عدم ممانعت از اجرای طرح‌های مدیریت منابع طبیعی در سایر عرصه
    - بهره‌برداری صرفا برای حفر چاه و یا استخر ذخیره آب برای اراضی کشاورزی است
    - پرداخت حق انتفاع سالانه بر اساس نظر کارشناس رسمی یا کارشناس واحد صلاحیت نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی
    - استرداد بدون قید و شرط عرصه پس از انقضای مدت بهره‌برداری و همچنین در صورت نیاز عرصه برای اجرای طرح‌های عمومی و عمرانی دولت و.....
- ضمنا در صورتیکه عرصه دارای شرایط اختصاصی باشد لازم است در صورتجلسه تحویل و تحول قید گردد.

رضا همتی

مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره‌برداری منابع طبیعی

